

هو

۱۲۱

شرح اسرار مثنوی

مولانا جلال الدین محمد بلخی

حاج ملا هادی سبزواری

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خاتم النبيين
مؤتمرون بهم ولو كان
بينهم وبيننا وبينهم
أرضان مائتين
فانزلنا من السماء
الطاب
الذي هو
الذي هو
الذي هو

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خاتم النبيين
مؤتمرون بهم ولو كان
بينهم وبيننا وبينهم
أرضان مائتين
فانزلنا من السماء
الطاب
الذي هو
الذي هو
الذي هو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ
 تَحْلِكُ مَا مِنْ تَجَلَى ذَانَهُ بَدَانَهُ عَلَى ذَاتِهِ لَمَّا رَعَى الشَّيْءَ وَبِصَفَانِهِ وَأَسْمَانَهُ فِي صُورِ الْأَسْمَاءِ
 وَالصِّفَاتِ مِنَ الصُّورِ الْعَلَمَاتِ الْأَعْيَانِ الثَّابِتَاتِ الْكَامِنَةِ فِي الْأَنْمَاءِ وَالصِّفَاتِ كَوْنِ
 الشَّخْرِ فِي السَّوَاءِ وَيَجْلَى بِفَعْلِهِ عَلَى الْجَوَاهِرِ الْمَفَارِقَاتِ مِنَ الْعُقُولِ الْفَادِسَاتِ وَالنَّفُوسِ
 الرَّائِيَاتِ وَعَلَى الْجَوَاهِرِ الْبُرْزِيَّاتِ مِنَ الْمَثَلِ الْمُعْلَقَاتِ وَعَلَى الْجَوَاهِرِ الْمَفَارِقَاتِ مِنَ
 الْقُوَى وَالطَّبَائِعِ وَالْأَجْسَامِ الْمُتَّحِدَاتِ الْمَضْرَمَاتِ وَالسِّيَالَاتِ الْتَائِرَاتِ وَشَكَرَكَ
 يَا مَنْ اشْرَقَ بَعْدَ خَمْسَةِ فُؤُوسٍ لَتَرَوْهُ عَلَى الْفَيْسِي الصَّاعِدَاتِ مِنَ الْجَمَادِ وَالنَّبَاتِ وَالْجَوَانِ
 فَعَلَى مَا سَلَفَ أَنْعَطَفَ وَعَلَى مَا أَبْدَعَ أَرْبَعُ وَعَلَى مَا أَوْجَعُ الْخَمْسَةَ عَلَى الْفُؤُوسِ الْأَكْمَلِ
 الْأَعْمَى وَالضَّرَاطِ الْأَوْسَعِ الْأَتَمِّ صَرَاطِ الْكَامِلِ مِنْ بِنَادِمٍ وَقُوَّاسِ الْكَمَلِ الْأَعْظَمِ سَمِ الْجَلِيِّ
 الْمَكْرَمِ الْمُقَدَّسِ الْمُقَدَّمِ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْعَرَبِ وَالْعَرَبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ الْمُنَادِينَ
 بِأَذَابِهِ وَسَلَّمَ وَبَارَكَ وَنَحْنُ وَنَزَحَمُ أَنْ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِمَنْ هُوَ قَوْمٌ يَقُولُ لِقَوْلِ اللَّهِ
 الْبَارِي الْمَهْدِيِّ بْنِ الْمَهْدِيِّ الْخُرَاسَانِيِّ الشَّيْخِ وَارَى بَعْدَهُمَا اللَّهُ بِجَلَالِهِ وَبِحَمْدِهِ وَبِأَعْيُنِهِ
 بَعَيْنِ هُدَايِهِ هَذَا شَرْحُ كَالْمَشْرِعِ الْمُخَوِّمِ وَالْمَشْرِعِ الْمَرْبُوعِ لِلْكِتَابِ الْعَظِيمِ وَالْأَسْلُوبِ الْجَمِيمِ
 الْمَشْهُورِ الْمَعْنَوِيِّ لِأَبِي الْقَاسِمِ الْمُتَّوَمِّ وَالسَّرِّ الْمَكْتُومِ ذَلِكَ كَمَا تَرَى بَيَانًا لِلآيَاتِ الْبَيِّنَاتِ
 وَبَيَانًا لِلشَّيْءِ الْبَيِّنَاتِ وَقِيَّاسَاتٍ مِنْ نُورِ الْقُرْآنِ لِلرَّامِعِ وَجَدَّ وَأَنْ مِنْ شَعَاعِ مَجْزِي الشَّاطِعِ

وَهُوَ بِجَسْبِ الْأَفْتِنَاصِ مِنْ خِرَاطِنِ الْقُرْآنِ فِيهِ كُلُّ الْحِكْمَةِ الْعَبِيْفَةِ وَكُلُّ الْحِكْمَةِ
 الْأَنْبِيْفَةِ وَبِاللَّهِ دَرَّ نَاظِرٌ حَيْثُ جَمَعَ بَيْنَ الشَّرِيْعَةِ وَالطَّرِيقَةِ وَالْحَقِيْفَةِ كَمَا حَازَ الْعَقْلُ
 النَّقَادَ وَالْفِكْرَةَ الْعَبِيْقَةَ وَالطَّبْعَ الْوَقَادَ وَأَسْتَقَامَةَ السَّلِيْفَةِ ذِي الْأَيْدِ وَالْأَبْصَارِ
 وَالْأَلْهَامِ وَالْأَنْوَارِ وَأَنْ ذَكَرَ الْفَضْلَ وَالْكَامِلَ فَهُوَ صَدْرٌ لِأَفْضَلِ وَأَنْجَى بِمَا مَا أَهْلُ
 الْعُرْفَانِ وَالْحَالِ فَهُوَ شَيْخُ الْأَمَاتِلِ وَأَنْ دَعَيْتُ إِلَى شَرْحِ الدَّفْتَرِ الرَّابِعِ قَبْلَ هَذَا بَعَثْتَنِي
 سَنَةَ ثَمَانِيْنَ بِالدَّيْجِ سَنَحٌ فَاجَبْتُ مَا اقْتَرَحَ فَشَرَحْتُ الرَّابِعَ وَلَمْ أَكُنْ طَالِعًا هَذَا الْكِتَابَ الْمَسْتَقْرَأَ
 فَبَلَ الْفَتْحُ وَالْمَعْرِضُ لَمْ أَعْرِضْ عَلَيْهِ شَرْحٌ لَهُ دَبَّيَانٌ وَنَكَبِلُ فَصَادَفْتُهُ حَرِيْبًا بِالْبَيَانِ أَنْ كَوْنَهُ مَشْهُورًا
 بِالْمَعْضَلَاتِ مِنْ حَيْثُ اشْتَمَلَهُ عَلَى الْحُكْمِ الْأَلْهِيَّةِ الشَّامِخَةِ الْمَبْنِيِّ وَالْأَسْرَارِ النَّالِيَّةِ الْأَرْفَعِ
 الْأَسْنَى وَالْأَعْلَى مِنْ حَيْثُ اللَّفْظِ وَالْمَعْنَى بِحَيْثُ ظَنَّ أَنَّ كَثْرَةَ نَظَرِهِ مِنْ بَدِيْعِي أَنْ تَنَالِيَهُ لَمْ
 يَفْرُدْ عَلَى وَجْهِهِ لَمْ يَطَّلِعْ عَلَى مَا هِيَ فِيهِ وَمَا بُوْهُمُ أَنْ تَقْرَأَهُ وَبَدِيْعِي أَنْ النَّظْمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ ذُو فِ
 حَقَائِقِهِ وَأَنْ لَمْ يَفْهَمْ مَبَانِيَهُ وَأَنْ لِبَعْضِ مَهْمَا وَحَصَّةٌ مِمَّا فِيهِ مِنَ الْحِكَايَةِ وَالْقَصَّةِ وَأَنْ لَوْ
 أَنْ تَهْتَمُّ مَا فِي الْوَرَقِ نَصِيْبِي عَسِيْرٌ فَفَلْيَبِ الْوَرَقِ نَهْلٌ يَسِيْرٌ وَكَانَ ابْنُ الْحَقِيْفَةِ يَسْتَدْعُونَ
 مِثْلَ ذَلِكَ الزَّمَانَ الطُّوْبَلَ النَّهْمِ الْمَحْرُورِ وَالنَّهْمِ فَصَدَّبْتُ جَدْعًا لِلشَّرْحِ وَالْأَبْضَاحِ
 لِبُرْنَاحِ الْمَرْحُومِ حَقِّ الْأَرْكَبِ وَبُرْنَاحِ الْمَسْتَمُونَ لِعَبْطِ الْأَرْكَبِ فَاسْتَرْشَدْتُ إِلَى حِكْمَةِ وَأَسْرَرَهُ بِقَدْرِ الْمَقَامِ
 يَلُوْهُ لِمَا كَسَمْنَا نَطِيقُ وَأَوْصَحْنَا لِعَرَبِيَّةِ وَالْفَارِسِيَّةِ بَعْضُ مَحْتَجَاتِ الْبَلَدِ بِكُلِّ ذَلِكَ فَبَدَى اللَّهُ تَعَالَى وَبَدَى لِي
 وَتَسْلِيْمُهُ أَنْ تَخْتَرُ مَوْفِقٌ وَمَعِيْنٌ

قال المولوى قد مر الله نكته وروح رساله وهو فقه الله الاكبر فقه در لغت فهم است و در صفة اسلام حكيم در اصول عقايد و تعمق در معارف مبدا و معاد و الله كفى كمشهدا كنه نزد متاخرين از شرف عین حقیقت شد و در علم با حکام شرعیة که مستنبط شود از اول تفصیلیه و تکلیفین علم کلام و علم اصول دین رافقه البرکونید و تعریف کنند و را بعلم بقایید و نیت که مکتب شود از اول یقینیة و معلوم است که هر گاه علم اصول دین فقه الکبریا این مقالات مولوی است که اصول اصول دین و علم ماویل است و چون روح انجاست و اکرم خلاق بر اکرم اجنا خود جناب امیر المؤمنین علی بدعا خواست که اللهم فقهتم فی الدین و علمه التاویل چگونه فقه اکبر باشد و شرع الله الازهر چه شریعت عین علم طریقت و علم حقیقت است و این مقالات در علم طریقت و حقیقت پس عین شرع است و از هر از هر زهر زهر است ای تالان و از اینجا است حدیث اکبر و الصلوة علی خالفة النبوة و الیوا کذری لیتة جمعة و یومها و در از هر و از هر جناس مضارع است و هر دو صفت مضاف بجلا لاند مثل نوره آه امت باس از آید نور است و مشکوة اینجا طریقت و صلاح حقیقت یا لفظ و معنی الاصلی الاصلی و من قال فی الاصلی و قول مر القیس الاینها اللیل الطویل الاصلی بصبح و ما الاصلی منک بامثل و هو جنان الجنان مشحون بحکم القلب و الروح و کمور با جمیع اجزای و هر یک در هر یک جایز است یعنی جنات روح یا روح جنات پس از با جمیع الوجودین که در بدیع توجیه گویند بود ذوالقنون جمع فنای ذوی نعمتند و فی بعض النسخ العین و الاصل جمع معرفت الایام مفید العموم و مراد کثرت

بسم الله الرحمن الرحيم

اشجار و شمار است زیرا که چنانکه کمال بستان بکثرت اشجار است کمال اشجار بکثرت اغصان است پس دلالت بر کثرت شمار و اشجار دارد سلسبیل شراب کو را و لذیذ و چشمه است در بشت و با سبیل چنان غیر تام دارد مقبل منام الابواب راه درین فقرتین ترسیع است و هو کینل مضر یعنی این و فایز در صفا و پس کنی بالذات و برنگ قابل بودن بالشیع کینیل ابلی انجها احکام وجودند و الوجود فی کل کسبه و سالت و دیت بقدرها و کشاف القرآن چنانکه شخص مست بر درین دفاتر می پند که همه مضامین کتاب و سنت است و سعة الاذنان حل از باب زید عدل است یا مصدق یعنی اسم فاعل است چنانچه سبب سفرة جمع سافر یعنی کاتبین اسفار حکمت و نیت و وصلش کشف است من قولهم سفرت لمره اذا کشف عن وجهها و مراد نویسنده کان این حکم تعالیه است بصحایف قلوب مشرجه بوده جمع بار فاعل البر میغون فعل مقصدیت نازل منزل لازم یا مقول محذوفت یعنی ماغند من ایدی شیاطین انس و جن را پس ان لامیه مقول نیت بلکه حذف حرف جر از ان بفتح هجره مطرد است ای لان یعنی ماغند بعفت انیکه زیندا و کرکما کان و مجتهدان را خلاق رذیله و اعمال باطله منزل من اءه قال تعالی اتقوا الله یعلمکم الله و قال یونیس اخدم علمکم متاع من بیت و اخذنا علمنا عن الحق الذی لا یموت یوصده و یوقبه معنی این دو افظ متقارب است الخدیو الفظقة من الماء یغادره استیل فقه و از باب تمثیل است چه القابی که مذکور شد از عظم انجیم است چنانچه می از فخرین قول تعالی الرحمن علی العرش استواء تمثیل تصویر عظمت و سلطنت با تعالی گرفته ذبی انکه شخی و جلوسی بود و الحجة علی البیضاء بفتح با موصوده و سکون ثناء تحتیانه و فتح دال مهمله بر امله صر الکبیر یعنی دانه دلالت میکند بر ضمن بزرگ زجودت و رداست چه انموزجی است از آن و غیره المفا لان اضافة صفت بموصوفت و غیر جمیع اغراض معنی بعضی از غره یعنی پراض وجه استعاره شده است برای نوریت و وضوح دلالت کلمات از این قبیل است حدیث استی لغر المجنون چه استعاره شده است پراض برای صفا که اثر وضو باشد در رو و دست و پاها و در دلالات اضافة از باب اضافة لجنین الماء است و پوشیده نیست ترسیع در اینجا و در ما و آهها بضم المهمل و المد المنظر الحسن بالفتح و المد الماء الکثیر الذی یروی و بالکسر و المد الجبل الذی یشد به المتاع علی البعیر و المقصود من القامحا الروا اشتها رشب ذک الممدوح العظیم و علوه المحسب ما بعده الانسان من مفاخر آباء و هو ما خوذ من الحساب لکثرة مفاخر ذک العظیم کان لفظ انجوم شدید المناسب الفناء بحرف الفاء المتع امام الدار الوفود جمع الوافدای القادوم و الوارد العفاة جمع القفا ای الضیف و کل طالب الرزق و فضل و اما ان الفقرا تان من قسبل ذی القایمتین فی الشرح ذر بذال معجور و امله طلع السکن النظائر القیام الحضانة این چهار صبیغه جمع بوزن رکع جمع رکع و تجامع تا جر معنی ساکنند بزبان و متصرفند بظرفه ظهر علم و قدرت هر دو اند و غایبند معنی حاضرند بصوت یا با تحذیر یا تان

و با خلقه بطایفه جامعند میان وحدت و کثرت و علوت و انجمن و میسر و بهمه الملوك مخيا الاطوار
جمع طبراکه جانگانه پادشاهانند زیر کشته دل که چه ما خاک نشینان مرغ پوشیم صد و چو خفته بدروزه کرمی بر در ما
قال لمولوی من بشنوا کلمه مراد ازنی مطلق روح قدسی آدمی است که مصداق و فطرت فیهمین روح
و قال الروح من امر ربنا پس روح قدسی ز عالم مجردات بلکه تجلی عالم امرست و بدین طبعی ز عالم خلق
عناصر و صفو و عنصریات و بودن روح قدسی در نشأت سابقه مدلول کلام حق و ابل حق است تصیری و تمیزی و یکتا
بلکه اتفاقی است اما کلام حق و ابل شرع برست بقین کتاب و سنت پوشیده نیست و اما کلام عرفانی شریعت است
عارف عارف گویند که معرفت خیر در اکتین است که در میان ذوقی متخلل شده باشد و روح آدمی عالم بود بلیات
حق و چون با نی عالم آمده و پیش طبعیت شده ابل شد و چون بعنایت حق تعالی اصلاح عقل کرد و بجزارت عشق نصیحت
و از جزئیات قلب رو بتافت و قرب حق پیدا کرد باز تقدیم حق عالم شد به قول تقوا الله لعلکم تفلحون و اما
حکما پس از اشراقون معروفست که بسبق ارواح قائمند حتی که برایشان افلاطون قدم نفس نا طهر نسبت داده اند
و حدوت تعاقب اولی نیستین است که اشراقون بچو کثرت و نفیات بسبق قابل نیست بلکه بچو وحدت عقلی
قائمه که کنیوت سابقه عقل کیس کنیوت سابقه نفوس است و کنیوت حقیقت کنیوت رقیقت چه تفاوت در
مشکلات بحال و نقص تبیین چنانکه عارف هم چنین گوید متحد بودیم و یکجبهه همراه پس عقل کل
که در بیروت و مرتبش پیش از نفوس است بوجهی آن کنیوت نفوس است که احکام ذاتیه اصل و حقیقت فرع
و رقیقت را میگیرد و اگر کنیوت باشد وصول بغایات تحقق نیابد و اما حکما مشتاقان نیز مضامین از این نذرند
که اگر تبیین قابل باشند میان نفوس طهر و عقل فعال بحسب معیت است بحسب وجودشان چنانکه در بعضی
محقق است پس انکاری که از ایشان معروفست در بسبق نفوس نا طهر از حیثت نفسانیت است که گفته اند که بسبق
دشمنند یا واحد بودند یا کثیرا که واحد بودند بعد از تعلق با واحد پس نا غیر و غیره انا و باین بدانم آنچه غیر
میدانند جزئیات و بالعکس اگر کثیر بودند بجزئیات مجرول لازم آید و اگر پیش از تعلق کثیر بودند کثرت فرادی بمواد
و اعراض مفارقه است و ماده نفس نا طهر بدست که ماده او معنی متعلق است قبل از عالم اجسام مواد و عوارض
بنود این کلام ایشان است و این بر میسر بودن در علم غیبی را بجز ضرورت و تسلیم و لوح را بنوع جمع با بودن تقوا
از جهت تعلق و اضافت به علم صورت و بر میسر بودن در علم غیبی را بجز ضرورت و تسلیم و لوح را بنوع جمع با بودن تقوا
در برزات بچو حقیقت و رقیقت و بزبان میزانی بچو حقیقت مشکله باشد و الضعف و لطف اشخ و رئیس ابو علی
محمی طریق مشاین در تصدیق عنایت فرموده ببطونت لیک من الخلل الارتفاع و رقا ذات تعریف و تعریف
عن حق فطرت عارف و علی التی معرفت و لم تبرق و اطلاق فی بروح آدمی بر پس نسبت شیبی است حسن چندی
فانی باشد که اظهر است چندی فکم که عارف جامی است احتمال داده چه روح باطنی چه بدینا نماند چه کایتها دارد

و در این کلام
تفاوتی است
بین کلام حق
و کلام عرفانی
که کلام حق
برست بقین کتاب
و سنت پوشیده
نیست و اما کلام
عرفانی شریعت
است

از صفات حق چه لطیفه و چه قهره و چه شکایتها دارد از جدانی عالم قدس ولی عظمه و جمل کوشش شایسته کلام
چه کلام دیگر همانا فرقی بین ردا و ضمیم یکم معنی فاهم که بصرف ن مثلا بعلم با اگر شود نداری و آیات انفسی را
ملاحظه کن که در فی انفسکم افلا یبصرین و روح آدمی را نسبت نفوس حیوانیه بدیده که بیشتره نیز نوعه و بیشتره
عالمند و ملاحظه کن که گویا رب بجنست در تخیلها و فکرت و سیاست اگر چه از جمله و غفل باشد چنانکه انسان
کامل گویا رب النوع است یعنی مرتبی عقل نظری و عقل عملی ناقصانست و اگر چه سکرتمانی باشد در زرعیت
و در حیاکت یا هر شیهای دیگر که او نند بقطع نظر از اوضاع و اعتبارات دنیا هرگاه بر کردانی آن انسان
بماده قریبه و اخلاط قذره و ماده بعیده و غنا صریحه که پیش و دانش و کنش در و شها نعمها و نوا نماند که حکما
کنند از علم حق و حکمت او و قدرت و مشیت و تقا و لا یحیطون بشی من علیه الا بما شاء و بعلم کل
و الحکمة و هو علی کل شیء قدير و ما تمشا و ن الا انشاء الله ما شاء الله کان و ما لا یکن و لا یحده اسما
سفا بهر ذاشد بهر شیما سفا بهر شیما این محمل از حکایت تکلیفی و تکوینی و اما محمل از حکایت جنبینی پس ملاحظه کن
که کل نفوس در حرکت و استقامت طول و در نفرت و شکایت فعلی و فرزند بحسب فطرت الهی از نفس بحال
و از قوه بغلیت و از فقر و حاجت و دشواری و زوال و غیر اینها از صفات خلقی مقابلات اینها از غنا و بقا
و فردانیت و غیر اینها از صفات حقه یا آنها الانسان انک کادح الی ربک کذکذا فلا یجیبها اگر
نور علی نور شود و حکایت تکلیفی و شکایت تکلیفی تکوینی مشفوع گردد و مثل این است حسن تشبیهی قلم در شستن
هر روح آدمی در روح قریبی خاصه قوای علامه در قلوب متعلمه که قفیت و فعالیت دارند چنانکه بعضی حکما گفته
النفس التا طهره جوهرش به التار و در مقهوریت در دست کاتب چنانکه عارف جامی است راست که از زبان فکم گوید
در کف کاتب وطن دارم ملام کرده پهن لاصعین و مقام نیت در مرتبش از ذات من اوست در کف
جنبش فکن پس کی که مطلق روح آدمی باشد بجمعیت اسبابی کونیما و بهر جمعیت خاطر تکلیفا و بهر وسیله مقام
مجمع الاضداد و مرتبه جمع را جوید بهر جمعیتی وصل توجیم لعل الله یجمعنی و ایاک و جفت بد حالان خوشی
شدن قرین بودن با نفس تازه و لواءه و مسوله و قوی و طبایع شیما در تحت جمل است یا با نفس طمته و لطمه
و عقل با لفضل نظری و عملی و قوی و طبایع مسخه و مقهوره در تحت عقل و جستن اسرار را بجهت صعوبت خود
شناسی است چون خدشناسی و عارف محقق و بصیر محقق بعد از حمن ایجابی قدس ستره است می را بر دست
اول مشنوی شری است محض و مشهور منظم و مشهور و بزرگتری از آن قصار میشود و بهو بذانی را با و صلا
کامل و کاملان کمال که از خود و خلق فانی شده اند و بچو باقی گشته مناسبت تمام است اما از وی اسم زیر
که این کلمه در بعضی مواضع معنی نفی استعمال میشود و ایشان نفی وجود عارض خود کرده اند و بعدیت علی
خود باز گشته اند و اما از وی ذات زیر که بچو کانی از خود تنگی گشته و هر چه از وی صورت بوی مصفا

و در این کلام
تفاوتی است
بین کلام حق
و کلام عرفانی
که کلام حق
برست بقین کتاب
و سنت پوشیده
نیست و اما کلام
عرفانی شریعت
است

از لغات و الحان فی تحقیق اصحاب وی است از وی چنین بین طایفه علیه بالکلیه از وجود خود خالی شده
 و هر چه بدین ترتیب است افعال و اخلاق و اوصاف حق است سبحانه و تعالی که در ایشان ظاهر شده است
 و ایشان را سطریت پیشینت **لظلم** کیت نی آنس که گوید دم بدم من نیم خبر موج دریای قدم از وجود خود
 چون کشته می نیست از غیر خدایم گمی فانی از خویشم من و باقی حق شد لباس ستم بکاره حق آمیدم
 ماق و از خود رسید آن دهم بیرون که حق درین دمید باللب و ساز خویشم کشته جفت می نیارم بر لب
 آنچه گفت یا بد از نام کلام حق ظهور خواه فرقان خواه انجیل و زبور رقص پیچ و انجم از ساز من است
 قدسیان را بسجده آوز من است هر که در افتاد از بخت نژد می کنم آگاهش از ناک بگند و آنچه آمد
 نزد یگان شست را زیکویم بگویش شست کاه شرح محنت بجران دهم پند لژاد اغیار بجان
 کاه آرم فرده قرب و وصال بخشم ابل و جدر اصد و جدر حال هم شد راجع را پان من یکم هم حقایق
 عیان من می کنم هست از آن خوش نعمهای جان فرا ثنوی در شش مجلد کجا فرصت خوشناید و عمر
 دراز تا بگویم حال خود بگفته باز چون پایان می نیاید این سخن می نیم مهر خوشی بر من کوز نیستندان
 حقایق موجودات که از حیثیت اندراج و اندماج در غیب بیوت ذات ستمی اندیش بون ذاتیه و صرفه عاکیا
 در آن مرتبه از حضرت ذات مقدسه و از یکدیگر ممتاز نشد اصلا لا علما ولا علینا و آن مرتبه را غیب اول و تعین
 اول می گویند و در مرتبه ثانی که غیب ثانی و تعین ثانی است و حقایق را درین مرتبه اعیان ثابت می شود
 اگر چه حقایق را امتیاز عینی نیست اما امتیاز علمی هست و چون درین مرتبه اعیان ثابت می شود با کثرة التنبیه یا اعتبار
 اشفا و وجود خارجی از ایشان معدوم می شود که حضرت مولوی از ایشان این مرتبه را خواسته باشد
 یا مرتبه سابقه بر آن مرتبه ثالثه مرتبه ارواح است و رابعه عالم شمالست و خامسه عالم اجسام و سادسه مرتبه
 با سعه است بر جمع مراتب را و آن حقیقت اشان کامل است و پوشیده نماید که هر چند حقایق از مرتبه اولی دور
 می شد با الامتياز غالبه می کرد و مراد بدوری و مجوری که در امثال این مواضع واقع می شود و غلبه حکام
 مابه الامتياز است بر مابه الامتياز منظم جندار و زوی که پیش از روز شب فارغ از اندوه و آزاد
 از طرب متحد بودیم باشاه وجود حکم غیرت بگلی مجب بود اعیان جهان چند و چون زمتیان
 علمی عینی بصون نی بلوغ علمشان نقش بیوت نی فیض خوان بستی خورده قوت نی زحق ممتازونی
 از یکدیگر غرق در یابی وحدت سرسیر ناکهان در پیش آمد بچو بود جمله را در خود ز خود بچو نمود
 اعتبار علمی آمد در میان بی نشانی را نشانه اش عیان واجب و ممکن زهم ممتاز شد رسم و آیین دو
 آغاز شد بعد از آن کی موج دیگر زد محیط سوی ساحل آمد ارواح بسیط موج دیگر زد پدید آمد از آن
 بر رخ جامع میان جسم و جان پیش آن کز زده اهل حق است نام آن بر رخ منشا مطلق است

از تقسیم مردوزن انجیل
 در تقسیم مردوزن انجیل

موج دیگر نرسد در کار آمده جسم و جسمانی پدید آمده جسم هم کرده طور بعد طور تا بنوع آخرش
 افتاده دور نوع آخر آدم است و آدمی کشته محروم از مقام محرمی بر مراتب سرگون کرده عجبو پایا
 زاصل خویش افتاده دور که کردد بازشکین زمین مفر نیست از وی بچسب مجوز تر نی که آغاز حکایت میکند
 زمین جدا می کشاید میکند کز نیستانی که در وی بر عدم رنگت وحدت داشت با نو قدم تا به تیغ
 فرقه بریده اند از تقسیم مردوزن نالیده اند کیت مرد اسما و خلاق و دود کاده فاعل را بطور وجود
 حیثیت زن اعیان جمله ممکنات منفعل کشته از اسما و صفات چون جمله اسما و اعیان بی قصو داده
 در مرتبه اشان ظهور جمله از ضمن اشان نالهات که همراه یک زصل خود جفت شد که پان کیرش
 حب الوطن این بود ترغیر مردوزن اگر کسی سؤال کند که چون انسان مذکور بمقام وصول رسیده حکایت
 دوری و شکایت مجوری برای حیثیت جواب است که گویند تا آدمی در نشانه دنیوی است حقیقت فنا از وی
 متغذرت است و بقیة از بقایای وجود با او بسره یا گویند اینها نظیر باحوال با صیبه است که پیش از وصول براد
 گذشته یا گویند برای شپه اهل غفلت و اصحاب جفاست بدانها آرد تا این کلام را رقم حرف گوید که تخصیص کامل اند
 مطلق روح آدمی مراد است چه ساکت چه غیر ساکت و چه مٹی و چه مٹی بلکه شکایت از جدائی بغیر شئی است
 چنانکه خود متعرض است و همه ارواح در عالم نفس بودند و امواج دریای قدیمه و آیات بعد از آنکه اینها
 اطلاق را میروند و همه رو با دارند نگویند و در تحت اسما جسمانی اویند چه لطیفه و چه قهریه و صلواته می شود و در
 وصل باصل و قولش که کلمه فی معنی نفی استعمال شود شاید بگوئی آن بجه نونت و این فی بیج گویم بی لغت
 فرس قدیم چنین است ولی در فرس جدید معنی نفی هم مشق استعمال میشود از دو وجه یکی آنکه فی اصلش است
 و آن مشق التون است پس باصل راجع شده و دویم آنکه این کلمه کثیر الاستعمال است و کثرت استعمال شخصی
 شکیف است و شمه اخف حرکات است همچنین اختصاص ندارد مردوزن با اسما و اعیان ثابت که قلمی مر
 وزن عقل و نفس است که با صطلح عرفا عقل پر نفس با در و قلب فرزند است چنانکه مولوی سس در او افر
 ششم فرموده هست ماد نفس با با عقل را و قسمی روح و طبع که در آنجا فرموده فقر آن محمود است
 نیم دل کم شنوزین ماد طبع مصل و قسمی قوای فعلیه چون طباغ و صور نوحیه و قوای الفعالیه چون ذوات
 قابلیت و استعدادات و قسمی صور مواد و قسمی با سببه و اقامات اربع و همه در ضمن اشان کامل
 و غیره هستند که فیه شئی **کالغلق** و **کالملك** تا می رسد بجائی که فیه کل و آما نیتان تا ویش است که جمع
 موجودات در علم ازلی بودند اما وجودشان پس بسیط الحقیقه کل الوجود و کله الوجود بچو کثرت در وحدت
 و وحدت در کثرت و اما هیاتشان پس کل اعیان ثابت بحسب مفاهیمشان لوازم مفاهیم اسما و صفات
 بودند که اگر فرضا مفاهیم اسما و صفات حسی را حقیقت حق تعالی می کشیم بر آینه مفاهیم اعیان لوازم مفاهیم

ولی حق مبینت مخالف وجود ندارد و این لزومیت غیر متناهی در وجود که با بقیت در صفای سیم است و برکن در مرتبه اولی
 که مرتبه اسما و صفات و وجودستی و اسما و صفات و لوازم اسما و صفات و احدیت و در ستمان هم عموم
 و اطلاق مراد است که اعلی و اسبق مراتب علم اجمالی و تفصیلی است که مرتبه احدیت و واحدیت است و مراتب
 دیگرش روح بسیط و عقول کلیه و صور مفارقة چنانچه مثل نور یا آئینه و چنانچه مثل معلقه از عرش مجید که در همه مراتب برآ
 داشتیم و اگر تاویل شودنی در پست اول بنی قلم تاویل نیستان بعقول مفارقة کلیه بسیار شایستگی دارد که
 عالم عقول قلمت است چه عقول قلمت دارند چنانکه نفوس لوحیت دارند که آنها فعالیت دارند و آنها
 بوجهی انفعال و نیست که در حدیث است که **أَوَّلُ خَلْقٍ لَدُنَّ الْقَلَمِ وَ صَادِرُ أَوَّلِ عَقْلِ كُلِّ شَيْءٍ وَ أَوَّلُ شَيْءٍ كُنِيَ**
 بنود غیرت و جدائی است که بود که عقول کلیه از صفی بر پوشیده و ماده و عوارض ماده و مکان و زمان
 و حرکت و تغیر که مناط تغایر و مواملت است نیست و آنها صفات فعلیه حق و اسما و وجودی اند و نیست عقول
 قلمت دارند که چنانکه همه حروف تدوینیه در نقطه مداد مشتمل بر صورتی خود و احدیت و جمعیت هستند و در لوح صورت
 اشکال کونا کون میگیرند همچنین همه حروف تدوینیه نفسانیه و جسمانیه در اقسام عقولیه است تا قلم الاقلام چه عقول
 مرتبه و چه عقول متکافیه خود جمع بودند و بنوعی از عقول سلسله تکافیه که رتبه اسما و انواع طبیعیه
 کمال است اولی و ثانیه و باجماع فعالیت انواع مرتبه خود را دارند بنوعی از اسما و البسط و از آنها بر لوح نفوس کلیه
 و جزئیته و توابع جسمانیه فیض میشود اگر کوبی که همه نفوس سیوانیه و بناییه و غیره با در علم و قلم و لوح بودند پس
 تخصیص دادی بروح آدمی میگویم که تخصیص نموده ام چنانکه در ضمن بروح آدمی باشد و کل صراطها در صراط
 مستقیم آدمی مشمولند که اوست بیکل توحید و وجود جامع بعد از حق المطلق نبی پسنی که آدمی اول رتبی است
 از زمین رحم و بعد جانوریت در آن و بعد طولانی است تا آدم حقیقی شود مسکنه خواهم برای خود و بر
 مخاطب که باید صاحب در بود مشرک دزد و در بعضی نسخ سوز و درد است و اول ولی است پس شرح و
 جناس مطرف دارند و عقود و تحلیص بر درد است کفر کا فر او دین دین دارا ذره دردت دل عطار را
 هر کسینی بلکه هر چیزی را جمع است بهل خویش لیکن از جمله اشارت بانیکه هر چیزی صاحب شعور است
كَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَ أَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا بِشَيْءٍ مَحْجُودٍ کبر تعبیر فرموده و از تحقیقات که از برای هر
 چه عقول و چه نفوس چه قوی و طبایع غایبات کمالیه است و عقول چون سابق بر عالم حرکتند بغایه انبیا
 مستفصله و بواقی در حرکت نبجانب غایبات و لیکن واقف نشوند از آنها بل **إِلَّا اللَّهُ الْمُنْفِقُ إِلَيْهِ الرُّجُوعُ** چنانکه
 مشاهدت در حرکات معادن و نباتات و حیوانات بجانب کمالات بلکه بجانب باب الالباب که حضرت
 آدمیت باشد و این مشاهدت در جماد و نباتات حیوانی که واقفند در صراط انسان که برین ظلمات ثلاث در
 ظلمات ثلاث مشتمل و برطن ام اجزاء رشا سیمیه نوریه و تیره ترش میشود که حدیث است که **إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ**

بنوعی از اسما و صفات و وجودستی و اسما و صفات و لوازم اسما و صفات و احدیت و در ستمان هم عموم و اطلاق مراد است که اعلی و اسبق مراتب علم اجمالی و تفصیلی است که مرتبه احدیت و واحدیت است و مراتب دیگرش روح بسیط و عقول کلیه و صور مفارقة چنانچه مثل نور یا آئینه و چنانچه مثل معلقه از عرش مجید که در همه مراتب برآ داشتیم و اگر تاویل شودنی در پست اول بنی قلم تاویل نیستان بعقول مفارقة کلیه بسیار شایستگی دارد که عالم عقول قلمت است چه عقول قلمت دارند چنانکه نفوس لوحیت دارند که آنها فعالیت دارند و آنها بوجهی انفعال و نیست که در حدیث است که اول خلق لذن القلم و صادر اول عقل کل شیء و اول شیء کنی بنود غیرت و جدائی است که بود که عقول کلیه از صفی بر پوشیده و ماده و عوارض ماده و مکان و زمان و حرکت و تغیر که مناط تغایر و مواملت است نیست و آنها صفات فعلیه حق و اسما و وجودی اند و نیست عقول قلمت دارند که چنانکه همه حروف تدوینیه در نقطه مداد مشتمل بر صورتی خود و احدیت و جمعیت هستند و در لوح صورت اشکال کونا کون میگیرند همچنین همه حروف تدوینیه نفسانیه و جسمانیه در اقسام عقولیه است تا قلم الاقلام چه عقول مرتبه و چه عقول متکافیه خود جمع بودند و بنوعی از عقول سلسله تکافیه که رتبه اسما و انواع طبیعیه کمال است اولی و ثانیه و باجماع فعالیت انواع مرتبه خود را دارند بنوعی از اسما و البسط و از آنها بر لوح نفوس کلیه و جزئیته و توابع جسمانیه فیض میشود اگر کوبی که همه نفوس سیوانیه و بناییه و غیره با در علم و قلم و لوح بودند پس تخصیص دادی بروح آدمی میگویم که تخصیص نموده ام چنانکه در ضمن بروح آدمی باشد و کل صراطها در صراط مستقیم آدمی مشمولند که اوست بیکل توحید و وجود جامع بعد از حق المطلق نبی پسنی که آدمی اول رتبی است از زمین رحم و بعد جانوریت در آن و بعد طولانی است تا آدم حقیقی شود مسکنه خواهم برای خود و بر مخاطب که باید صاحب در بود مشرک دزد و در بعضی نسخ سوز و درد است و اول ولی است پس شرح و جناس مطرف دارند و عقود و تحلیص بر درد است کفر کا فر او دین دین دارا ذره دردت دل عطار را هر کسینی بلکه هر چیزی را جمع است بهل خویش لیکن از جمله اشارت بانیکه هر چیزی صاحب شعور است کأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَ أَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا بِشَيْءٍ مَحْجُودٍ کبر تعبیر فرموده و از تحقیقات که از برای هر چه عقول و چه نفوس چه قوی و طبایع غایبات کمالیه است و عقول چون سابق بر عالم حرکتند بغایه انبیا مستفصله و بواقی در حرکت نبجانب غایبات و لیکن واقف نشوند از آنها بل إِلَّا اللَّهُ الْمُنْفِقُ إِلَيْهِ الرُّجُوعُ چنانکه مشاهدت در حرکات معادن و نباتات و حیوانات بجانب کمالات بلکه بجانب باب الالباب که حضرت آدمیت باشد و این مشاهدت در جماد و نباتات حیوانی که واقفند در صراط انسان که برین ظلمات ثلاث در ظلمات ثلاث مشتمل و برطن ام اجزاء رشا سیمیه نوریه و تیره ترش میشود که حدیث است که إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ

الْخَلْقَ فِي ظِلِّهِ ثُمَّ دَسَّ عَلَيْهِمْ مِنْ نَوْءِهِمْ پس تبدیل میشود ماده جنسین از جمادات و از نباتات حیوان و پس
 انسان بالقوه میشود و انسان بالقوه انسان بالفعل و روح القدس بلکه برتر از آن کما فی الحضره الختمیه پس خداوند
 حکیم عشق و شوق بکمالات و توجه بغایات مشتمل بر کل موجودات مودع ساخته نه تنها و عبث
أَخْسَبْتُمْ أَنَا خَلَقْنَاكُمْ عَشَا وَ أَكْثَرُ النَّبَا لَا تُوْجَعُونَ بلکه بجهت ایصال بغایات تامشی شوند بغایات
 الغایات و چون قدر دائمی بلکه اکثری نیست و از طواری است پس اگر قسری در و اقره واقع شود لا محاله زایل
 شود و مصراع اول زین پست اشارت با کوان سابقه اشیا و عوالم ذرات و برزات مینات و عبودیه و
 تا با سفر سابقین عالم دنیا بخطاب مبطوط و مصراع ثانی تفرقات و رجوع بغایات و وصول بمقتضای ندا
ادِجِجِ بِمَرْجِجِ الْكَلِّ إِلَى اللَّهِ تَصْبِرُ الْأُمُورُ بِمَرْجِجِجِ چه هر جمعیستی آتی و حکایتی است از جمعیت صلیبه
 از لیه و مقام جمع انجم مع بساطه تحقیقه الوجودیه پس چون بر جمعیتی یا در جمعیت صلیبه دیدنی را بناله
 عاشقانه آرند یا مراد از جمعیت معیت باللب و سماز باشد که از اولو کیر و یا جمعیت خاطر و عدم تشنگت بال
 جفت خوشحالان چه رحمت رحمانه اختصاص ندارد بمؤمن یا کافر صالح یا طالح قال لعل وجهی
 و سعنا کل شیء فی روح آدمی دستی و در انسان کامل یا در ان مطهر لطف و قهر است و انسان
 کامل هر دو را با سما الطیفه و قهریه دلالت کوفیه دارد هر کسینی از ظن خود چنانکه حق فرموده است
أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي يَوْمَ يَقُولُ كَيْفَ يَكُنُ قَلْبِي أَمْ يَدْرِكُهُ أَ بَاقِعًا يَوْمَهُ
وَمَنْ يَشْرِكْ بِاللَّهِ فَإِنَّ لِلَّذِينَ هُمْ يَشْرِكُونَ مِنْ عِندِ اللَّهِ عَذَابٌ أَلِيمٌ فاما انسان کامل قبول میکند
 حق را بجمیع تجلیات و بشنون فهو عبد الله فی حقیقه و هو الاسم الاعظم و از اینجا است که شیخ محی الدین سن
 میفرماید که در روز محشر که حق علی ما یوعلیه تجلی کند بر ناقص محبوب خواه مقید تیره و خواه مقید تشنگی شود
 او را که در صورتی که معتقد است درباره حضرت چون کامل علی الاطلاق و صاحب سلسله الذب هم
 فرموده روز محشر که بر عموم بشر حق تجلی کند بجمعه صور آن تجلی ز حضرت احدش بود جز بوق معقدش پس
 همچنین آیت کبرای حق و انسان کامل را بر کس نطن خود حصه و تقییدی و بطوری که خوب دانند تجلی
 کند و آنرا وحدت حقه ظلیه ظل وحدت حقه حقیقه حضرت چون ستر من چنانکه در حدیث است
التَّوْحِيدُ ظَاهِرٌ فِي بَاطِنِهِ وَ بَاطِنُهُ ظَاهِرٌ فِي ظَاهِرِهِ موجود لا یوری و باطنه مقفول لا یخفی و باطن
 شطیه است برای مطلب پست قبل که درین بیکل توحیدسانی تن و قوای تن اگر چه در مرتبه جان سینه
 ولیکن جدا از جان نیست بلکه بشنون و اشارات و نیشخ عطارس فرماید تن زجان نبود جدا عضو
 از اوست و بعضی از متالیقه حکما هم فرموده اند **الفنن جسمانیه الخلق و حانیه البقاء دسود**
 فخصت چو دستوری نای فنی و بمعنی کلوه هم آمده و میشود مراد باشد از باب استعاره برای نی

بنوعی از اسما و صفات و وجودستی و اسما و صفات و لوازم اسما و صفات و احدیت و در ستمان هم عموم و اطلاق مراد است که اعلی و اسبق مراتب علم اجمالی و تفصیلی است که مرتبه احدیت و واحدیت است و مراتب دیگرش روح بسیط و عقول کلیه و صور مفارقة چنانچه مثل نور یا آئینه و چنانچه مثل معلقه از عرش مجید که در همه مراتب برآ داشتیم و اگر تاویل شودنی در پست اول بنی قلم تاویل نیستان بعقول مفارقة کلیه بسیار شایستگی دارد که عالم عقول قلمت است چه عقول قلمت دارند چنانکه نفوس لوحیت دارند که آنها فعالیت دارند و آنها بوجهی انفعال و نیست که در حدیث است که اول خلق لذن القلم و صادر اول عقل کل شیء و اول شیء کنی بنود غیرت و جدائی است که بود که عقول کلیه از صفی بر پوشیده و ماده و عوارض ماده و مکان و زمان و حرکت و تغیر که مناط تغایر و مواملت است نیست و آنها صفات فعلیه حق و اسما و وجودی اند و نیست عقول قلمت دارند که چنانکه همه حروف تدوینیه در نقطه مداد مشتمل بر صورتی خود و احدیت و جمعیت هستند و در لوح صورت اشکال کونا کون میگیرند همچنین همه حروف تدوینیه نفسانیه و جسمانیه در اقسام عقولیه است تا قلم الاقلام چه عقول مرتبه و چه عقول متکافیه خود جمع بودند و بنوعی از عقول سلسله تکافیه که رتبه اسما و انواع طبیعیه کمال است اولی و ثانیه و باجماع فعالیت انواع مرتبه خود را دارند بنوعی از اسما و البسط و از آنها بر لوح نفوس کلیه و جزئیته و توابع جسمانیه فیض میشود اگر کوبی که همه نفوس سیوانیه و بناییه و غیره با در علم و قلم و لوح بودند پس تخصیص دادی بروح آدمی میگویم که تخصیص نموده ام چنانکه در ضمن بروح آدمی باشد و کل صراطها در صراط مستقیم آدمی مشمولند که اوست بیکل توحید و وجود جامع بعد از حق المطلق نبی پسنی که آدمی اول رتبی است از زمین رحم و بعد جانوریت در آن و بعد طولانی است تا آدم حقیقی شود مسکنه خواهم برای خود و بر مخاطب که باید صاحب در بود مشرک دزد و در بعضی نسخ سوز و درد است و اول ولی است پس شرح و جناس مطرف دارند و عقود و تحلیص بر درد است کفر کا فر او دین دین دارا ذره دردت دل عطار را هر کسینی بلکه هر چیزی را جمع است بهل خویش لیکن از جمله اشارت بانیکه هر چیزی صاحب شعور است کأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَ أَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا بِشَيْءٍ مَحْجُودٍ کبر تعبیر فرموده و از تحقیقات که از برای هر چه عقول و چه نفوس چه قوی و طبایع غایبات کمالیه است و عقول چون سابق بر عالم حرکتند بغایه انبیا مستفصله و بواقی در حرکت نبجانب غایبات و لیکن واقف نشوند از آنها بل إِلَّا اللَّهُ الْمُنْفِقُ إِلَيْهِ الرُّجُوعُ چنانکه مشاهدت در حرکات معادن و نباتات و حیوانات بجانب کمالات بلکه بجانب باب الالباب که حضرت آدمیت باشد و این مشاهدت در جماد و نباتات حیوانی که واقفند در صراط انسان که برین ظلمات ثلاث در ظلمات ثلاث مشتمل و برطن ام اجزاء رشا سیمیه نوریه و تیره ترش میشود که حدیث است که إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ

جوشش اشارت بر بیان عشق در کل موجودات حریف بمکار در کتب و سبب اسرارها
 نعمتیش مثل یک پرده پیش نیست نصیحتی نوای عشق پندار کوشاست که که زبرد کم است و پرده درین
 کنایت از بی نام و ناموس شدن و اینجا مراد رستن ز قیود است همچو کوزه زهرکی یعنی مظهر صفات لطیفه
 و قهریه است دمدم دم نفس تکرر اشارت بتعاقب نفسهای کرم او و معنی است که فی کبریا
 نغمه آرائی کند و حقیقت از دم نانی کند بگناه ق بوزن سراه وقت شام دوزها کوزن مراد
 از روز تا انوار خیریه است که فاند در سطوع نور کل نور و عینا لوجوه الخ لقیوم محرم این
 یعنی باید وجود بود و کوشش شد چنانکه حق تعالی فرموده لَنْ لَه قَلْبٌ اَوْ لَفِی السَّمْعِ وَهُوَ سَمِيعٌ مَّنْ حَيْثُ
 یعنی مایی بحقیقت هل من هنر بکلیه میگوید هر که کام اندرین بنزدند لاف بل من فرید در دوزند
 هر که بپرو زانست یعنی مجرد از زمان و مکان و غیرهما میشود بی قی و فیروز باشد یعنی مبارک مظهر
 و دوشد بپوشد یعنی دراز شد که روزش و زربوبی شدن بوماعند بک کالفیه ماعند
 یار و الوهی شایع بوم کافقدا و خبیرا لفسنة و نوح تغییر بسیار دارد در بسیار مواضع و اینجا تابه
 پیروزی هم نوشته اند و آنهم لازمانی میشود و بعضی معنی بی رزق گرفته اند که مانند مایی عارف کامل است
 و غیر مایی تعالی است از آنان که چندان ظرفیتی ندارند و مانند کافضه قانع میشوند و پیروزی است که بی
 بالمره و روزش درین یعنی عمرش ضایع شد منظم ظالم لبقه و منظم مقصد و منظم سابق باخیرات بد بکسل
 یعنی از رقت کوفین بمقام حریت و طرح کوفین و خلق نغلین کام بردار که ظرفیت تو وسیع شود و الا کریر
 بحر اهر که جامه شروع است و تجرید عشق شاد باش بعشق از مقالات عرفاست که
 اذا تمّ العشق فهو الله و این قرع سمع کس نخبه چاین مثل آن مقاله است که حکما فرموده اند موافق آنچه
 در شرایع آمده است که صفات حق تعالی این ذات است و از آنجمله است اراده و حکم فارابی میگوید بچشم
 ان یتکون فی الوجود و جوب الذان و فی العلم علم بالذان و فی الفکر فکرة بالذان و فی الایة ارادة
 بالذان یعنی بکون هلیا لا مودیه غیره لا بالذان و اراده همان عشق است بچشمین مشیت و رضا و اتمحاج
 و میل و نحو اینها همه عشق است عبادا انما نشأه و حسنک و لحد ولی عشق چون وجود مراتب دارد اول مرتبه
 خفا چنانکه حکما اکتین فرموده اند که الاول تعالی اجل عاشق بذات عشق و لم یعشق عارفا مری است که در مخلوق
 که هستی بی نشان بود بچشم نیستی عالم نهان بود وجودی بود از شش دوی دور ز گفتگوی مانی و توتو
 دور وجودی مطلق از قید مظاهر بنوعیست بنوعیست ظاهر تا آنجا که نوای دلبری با خویش میبخت تمام
 عاشقی با خویش میبخت و دوم مرتبه ظهور که در همه ساری از همه عارست و درین ابیات مرتبه دوم مراد است
 ناموس ق واره و خانه و منزل و عفت بالذات مسان طلب سامع همراز است بی وفا بی رزق

در کلام عارف
 س س س
 که گاه شرح سخت چنان
 و گاه آورده و در حال
 ع

و نوای مانی نغمه و عکس بسم جائز است و معانی بسیار دارد که در جای خود مذکور است مثل سامان و تو انگری
 و ساحتن کار و روزی و توشه و سپاه و غیر اینها و بعضی مناسب مقام است و جناس تام در کلام است
 در کلمات نشو و نان پس بلبلسر کدشت این نسبت از نغمه شخرب بوی کل از که بویم از کل
 کما لا یخفی و این در جای دیگر است جهان بوهیم زخم خواجه حافظس راست گفت آن یارگزشت
 سردار بلند جرش آن بود که اسرار بویید میکرد و میرحینی سر است چون نغمه فصل گفت با فرغ سیرد
 سرش سیاست شرح و فرمود فاش که گویم چه در پرده فرموده جمله معشوق است پر و اسیب ق قفت
 و باک و دانش و توجه و التفات و اخیر مراد است و پروای مانی جناس مراد با اول همزیست و بیخ
 اول فی القاموس اخذ یمنه و یمنه محرکه ای ناحیه همین و الیسری و الیسری و الیسری و الیسری و الیسری
 او من غمزداد و ظهرفلحال ماست آن یعنی این داستان مثل حال ماست که در عالم غربت باشد
 طبعیت و اقیم که عقل شایست و نفس کنیزک معشوقه آن و باز تن معشوق نفس است و معلوم است که نفس
 در عالم طبعیت بعقلها معلوله است و صحت و جاری میشود بر دست طیب حقیقی نفوس که حضرت مرشد
 کامل مکل است و بر ریاضت دادن تن را که معشوق نفس است نزار میکند و قوای تن را ضعیف میسازد و برین
 قیاس کن تطبیق باقی تمثیل را بحقیقت یا شا عقل جزئی و حکیم عقی کلی و کثیرک نفس جزئی و زر کرد دنیا و عقل
 جزئی تعلق نفس دارد و نفس تعلق بدنیا و معالجات طبایا اعمالی که بمعرفت و بدون قصد قربت کنند که بجا
 نرساند یا شا عقل نظری که تحصیل معارف و صلاح است و حکیم عقی روح القدس و معلم شدید القوی که حکما
 عقل فعال و در حکمت ق روان بخش و عرفا سر و شش کونینش و کثیرک عقل عملی و معلوم است تعلق نظری
 بعملی و انوش عملی سبب حاجت است و بتن و قوای تن که از عالم انفعالی بجهت نظری که اگر چه در اول حالت
 بقوی داشته باشد در آخر غنی میشود از تن و قوای تن و عمل برای معرفت است و زر کرفض و معالجات طبایا
 ادله جدلیه و خطایات غیر ناجعه در حکمت و معرفت که عیان و بران بکار آید قتل تا تو ابره انکم ان کتم صناد
 انبیا و فی شرکت و انبار شرکت بطر بیامو حده و طامه طینان در نزد نعمت و بطر در نزد حق
 بجز در نزد او و باطل و نسن آنچه حق است از توحید و عبادت مرادم قونلیست قوت صحیح است قیوت
 که در بعضی نسخ است یعنی مرادم از ترک استنای ترک قوت و ملکه عخصام و ندرستن مقام تثبیت حق است
 نه همین ترک کشتن عارضی بار دیگر یعنی نسان خطا کار است مگر غلط میکند پس بجای آنست که با غلط
 کردیم و تکلف است که این کلمه بار دیگر را وصل کنیم بصراع اول لیک گفتنی است در آنست
 تو میدانی نمان و در بعضی نسخ سابق است بر قولش ای همیشه آه واضح است نپسست بود چه از خود فانی بود

و هکست بود چه باقی بقی بود بوشکل خیال بدانکه کاه خیال گویند و قوی از قوای نفس ناطقه را خوا
 که حافظ است صورتی را که حس مشترک درک آنها کرده و آن قوت فخرانه حس مشترکست و کاه هر یک از صور
 مخزنه را خیال گویند و اینجا نافی مراد است و کیفیت تجلی چنانست که حس مشترک مانند آینه دوروی است کاه صور
 از عالم شهادت در آن روی آن که بظاهر است می افتد و آن احساس است و کاه صور از لوح خیال در آن
 روی آن که باطن است می آید و آن تجلی است استبانت و حفظ اینجا هم بخود خیال است و بیاید است
 که خیال و مدارکات و راجحه برزخی حاصل است و ادراک آن بافعال و قیام حلولی صورتست بلکه بفعل
 و قیام صدوری آنهاست نفس ناطقه یعنی نفس در مقام خیال نشا میکند آن صور را در عالم خود و آن صور
 معمولات نفس اند چون اشیا با نفس در زمین بسته و ذاتیات آنها محفوظ است اما مثلا در خیال حقیقت
 ما است و نظر عامیانه است که آن مانیت چه آثار خارجیه مثل رفع عطش در آن نیست و این معیار ضمیمه
 چه مطلق ما اعم است از این و ما خیالی اگر چه رفع عطش نماند لیکن او دلیل است بر ما خارجی و تا او باشد
 طلب ما خارجی شواهد که در المجهول المطلق لا یطلب لا یخبر عنه و لا یثابره و لا یؤاثره و لا یؤثره
 و آن بسته میل ما خارجی است و میل بسته حرکت است و لهذا فرمود از خیالی صلحشان و جنگشان
 و چنانچه ما خیالی آثار ما خارجی را ندانیم ما خارجی آثار ما خیالی را ندانیم و ما مطلق مرمون بیسیچیک از این
 آثار نیست و نه آثار ما عقلی خواه ما عقلی متصل و خواه منفصل و مع ذلک همه اظوار او و آثار همه آثار او
 اند و در آن روح بخاریست چنانکه جان نفس ناطقه است و چون مرکب قوی روح بخاری است که
 در تجا و ایضا اعصاب و شریان و نحو اینهاست که در خیال اندر روانست و مراد نظریت روان است
 چه در استی که مجرد است و الا اطلاق عظیم و صغیر و تغیر و تکلل آن تجلی روح بخاری لازم آید که لا یخفی و نشخ
 اندر جهان صحیح نیست اما لفظ جناس تام را ندانند و آنهاست زیرا که جناسات در جهان طبیعی نیست و وضعی
 با موجودات این عالم اندر آنکه شش شهاب آیدین سهروردی حس تجلی با ضمایه شود و نفس ناطقه میداند
 بعالم مثال مطلق اگر چه قوی است که با ضمایه اشتراقیه نفس است بمثال مقصد و بر هر تقدیر درین جهان نیست
 پس این نشخ از تحریف نامحین است آن کجا لایه مراد قیام حقایق و امثال مجردات و صور معانی
 که در کشف صورتی مشاهده میکنند نفوس کاینات در عالم مثال و نفوس فکلیه و مبادی علی از اینجا
 محفوظ است و نفس ناطقه را که امر است ربانی و مرتبه سجالی از اتصال با دنیا حاجی نیست بجز شواغل
 حسیه و موجب رفع حاجی است بعضی از آن جمله عام است همه کس مثل خواب و مثل موت ظاهر
 و بعضی خاص است بعضی مثل صفای فطری و خاصیت وجود کس مثل صفای نفس ازین عالم مثل
 احوال در صورت غیره و مثل بعضی امراض و بهتر از همه قیام موت اخبار است پیش از موت ظاهر

بسیچیک

پس آنچه نفس ناطقه از صور طبیعی می بیند در نوم یا در یقظه یا بسبب اتصال نفس است مبادی عالیه
 یا بدون اتصال است با دنیا ثانی اضعاف احلام و دعایه تخمید است بقدری و تا ویلی ندارد و این تصور قی
 تخمید است و صورتی که در لوح خیال است که حس مشترک از عالم شهادت گرفته و بخیال سپرده و اما اول
 پس مشهود نفس در آن مبادی صورتست یعنی جزئی است یا کلی و فطری و طبیعی تخمید است محاکا به طبیعی صورت
 و کلی بخیرنی صورتی پس اگر تخمید تبدیل نموده باشد مدارکات نفس ناطقه را خواهد مدارک صورت باشد
 و خواهد غیر صورت بسته آن یا لازم یا ضمیمه یا تغییر خواهد بود و الا فلا و این حکم نوم است و اگر صورت
 طبیعی در یقظه دیده شود یا بسبب استعانت است بخیرنی که مدتش و تخمیر قوی است و این در نفس
 ضعیفه است و یا بسبب قوت نفس است که وافی است بخواص تجا ذبه و شغل نمیشود و او را بدن از اتصال
 مبادی عالیه پس اینهمه دو قسم است یکی آنکه تبدیل نماند تخمید مدارکات نفس را دوم آنکه تبدیل کند و در تبدیل
 حاجت بنا و دل است و آنکه فرموده دام اولیا است این دو قسم است زیرا که ازین صور است صور
 بهیه و اصوات طبیعیه رقایق حقایق متعالیه و مثل روح القدس با شکل صبیحی میخورد که از باطن محسوس حقیقی
 حدایق آسمی نازل نموده بر حس مشترک افتد که مانند آینه دوروی است و احتمال آنکه بدام آوردن ساکنات
 با صور صورتیه برای مقاصد عظیمه مراد باشد بلام افتادن و لیاد و راست و کاه میشود که تبدیلات تخمید
 مراد مدارکات نفس را در نوم یا یقظه بحدیست که قابل تعبیر یا تاویل نیست و اینهم قسمی از اضعاف و دعایه
 تخمید است هر که و بخیرنی بایمی نسبت اشناق شنناوری امونحه یعنی هر دو دریا نورد
 و هر دو شناوری در دریا می حقیقت امونحه حکما قال تعالی و الشایخ ابی بنیالیک کارا و کاه خیر
 ما جامی قدس سره است می میفرماید شنیدم شد مریدی پیش بری که در دو در سلوکش دستگیری
 بگفت اربانند در عشقت از جای برو عا شوق شواخوش ما می بگفت الف با تاخوانی زستان
 درس خواندن کی توانی و بیان کردن و خامکت یعنی سو عاقبت یق طعام و خیم ای نفس
 لایتم و در معانی هم تهمال شود یق هذا الامر و خیم العاقبه و کلام مولوی سر ازین پس
 نماید اذ اسنان در کیمیر سبک اشارت بآیه شریفه و ظللنا علیکم الغمام و انزلنا علیکم
 المیز و التلوی کلوا من طیبات ما ردقناکم و ما ظللنا و لکن کانا و انفسهم تبطلون
 یعنی سپان کردیم بر شما ابر را و نازل کردیم بر شما تخمین و مرغ بریا زان خود را زان کزای آنکه روز
 داده ایم شما را و ظلیم کرده ایم ما شما را ولی خود بر خود ظلم کرده آید و فی بعض الاحیان لنا عین بهم
 موسی الخیر نزلوا معاده فضا لوالیا موسی اهل کنا و آخر جناسین العیران الی معانیه لا یظن
 فیها ولا یخبر و لا یأمن فکانت یحیی بالنهار عاتنه نظلم من الشمس و نزل علیهم بالبلد

الْمَنْ فَيَا كَلُونَهُ وَبِالْعَنِيِّ بَحْجٍ طَائِرٌ مَشْوِيٌّ فَبَعَثَ عَلَى مَوَائِدِهِمْ فَإِذَا أَكَلُوا وَسَعَوْا
 طَارَعَهُمْ وَكَانَ مَعَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ حَجْرٌ يَضَعُهُ فِي وَسْطِ الْعَسْكَرِ تَمْ بَصِيرَةً
 بَعْصَاهُ فَيَنْفَعُ مِنْهُ اثْنَا عَشَرَ عَيْنًا فَيَذَبُ الْمَاءَ إِلَى كُلِّ سَبْطٍ وَكَانُوا اثْنَيْ عَشَرَ
 سَبْطًا فَلَمَّا طَالَ عَلَيْهِمْ مَسَلُوا وَقَالُوا يَا مُوسَى لَوْ بَصُرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ لَدَبْنَا كُنُودًا
 كَوَيْسٍ وَعَدَسٌ شَارَتْ بِكَ بَرَكَةُ وَإِذْ قُلْنَا يَا مُوسَى لَنْ نَبْصُرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَاذْعُ
 لَنَا دَبَّكَ بِخَيْرٍ لَنَا مِمَّا تَدْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقَتَابِهَا وَقَوْمِهَا وَعَدَهَا
 وَبَصَلِهَا فَالْأَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ آدَنُ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهْبَطُوا مِصْرًا فَإِنْ كُنْتُمْ
 مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا الْآثِمِينَ
 یعنی یا کوسید آنوقت را که گفتند ای موسی هرگز بصیرت نکنیم بر طعام پس بخوان از برای ما پروردگار ترا که بیرون
 آرد از برای ما از روی بندگیهای زمین از سببهای آن و از خیاران و سیران و عدس آن و پیازان و سبزه
 موسی ای بدل میجوید پسترا از بهتر و شهبان بعضی نخچین است و در بعضی است داسمان و داس
 قنار در دروگری معروف و با آسمان جناس لاحق دارد چنانکه اگر اینهم آسمان باشد با آن جناس مرفوعه
 خواهد داشت و اسنق سبک آسیا و آنچه را بجا و وضو کرد اندر اس کونید و آنچه را بدست است
 و آنچه را با بد کرد اندر باد اس و آنچه را آب آسیاب و آسیا و آسمان هم از اس است یعنی اس مانند ما بند
 آذمان مایه را با عاید جناس لاحق است و چون در دو طرف صراع واقع شده اند جناس مخرج هم
 و در الجحش علی الصدق در بیت واقع است و اشارت بآیه شریفه که حکایت از عیسی بن مریم فرمود
 که رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا كَلَدُنَا وَأَجْرًا وَإِلَيْهِ مَرْجِعُ
 أَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ یعنی پروردگار ما بفرست از برای ما خوان نعمتی از آسمان
 که باشد آن برای ما عیدی مرا بل زمان ما را و ما را سبک کن ما را و ما را بخوان آیتی از تو روزی ده ما را
 و تو بهترین روزی دهنده کانی و لذت طعامی که برای کسی نگاه دارند و در قاموس گوید زله اسم است بر
 چیزی که برداری از ماده صدقیت یا خویش لایکه فحجر و الحاح اذ فحصر ان در دوحه نشان
 شد فرائض است از ماده صدقیت و در بعضی نسخ از در حمت پریشان و فرار یعنی عقب چه معانی
 بسیار دارد و اینهم یکی از معانی او است موت برنجین و سکلوی طائر ابو بونابک این معانی
 در اخبار وارد است هر چه بگویند بگویند اشارت بکرمنا الصابکة مؤمصبه فینا کسینا انک
 و یعفو عن کثیر بدد کسناخی یعنی از کسناخی قمر بود که در قاموس است اما چه کوشش
 بجدولت قمر است میان بصیرت و در وقت اجتماع برود و در برج واحد یا چنانکه در حدیث است

بود از کسناخی خلق کسوف آفتاب که حق تعالی باین امر باین عصاره را قلمت سازد که توبه و انابه کند و رجوع
 ترجمان مفسران اشارت باطلاع او بر ضمیر بقوه الله تعالی چنانکه مشرف بر ضمایر بقوه الله از القاشخ
 المشایخ ابو سعید ابو یخیر بود یا مخرنقی یا مجتبی در چند نسخه که بنظر رسید چنین بود و فصح عکس ترتیب است
 از جهت رعایت لزوم بالایزم ان تعقیب اگر غایب شوی جَاءَ الْقَضَا ای قضاء الموت
 ضائق القضا ای قضاء القلب لاوسع من العرش من لا تشبهی اه ای من لا یشبهک و لای تشبه
 انت و لا تمقت لیه فدردی و بلکه کلا حرف روع للتبول لکن لَمْ یسئلهی اشارت بکرم
 کلا لکن لَمْ یسئله لَسَقْعًا بِالْإِصْبِیَّةِ و اینجا جواب مخدوف است از جهت تبول یعنی اگر اشیا کجند
 از بی سبب می بود واقع خواهد شد در آنچه واقع خواهد شد و وصف شوان کرد فضاغت از آیه شریفه در حق است
 یعنی پس کند که بر سر نه اگر پس بخند ابو جهل را از ای پیغمبر بر سر نه می کشیم و را بد و زخ بگوشن موی پیشانی او افتاب
 آمد دلیل آفتاب یعنی هر چیز را بافتاب می بیند و آفتاب را هم بخود آفتاب می بیند و این در عالم
 صورت و اما در معنی دو وجه دارد یکی آنکه فرموده اند اذ اتم العشق فموت الله و ایضا حقیقت محمديه محبت افعالیه
 و مقام آجیت آن عرف پس این محبت ظهور آن محبت و ظهور آتشی لایمانه پس آفتاب عشق دلیل آفتاب عشق
 دوم آنکه حقیقت عشق ساری حقیقت وجود است یعنی وجود حقیقی که عین با می از عدم است و تکلمان کونیه حیثیه
 الوجود کاشفه عن حیثیه الوجود آن حقیقت واحده است که لایسزنی صرف تشریحی و تشریحی بقیه لایسزنی لایسزنی
 و دلالت حقیقت وجود بر وجود بهترین دلالات است چه آن حقیقت که واجب است فموت الله که متعلق بعین
 و غیر وجود عدم است و عدمی و ثانی ندارد پس تعلق بعین محال است و وجود غیر متعلق بعین واجب است و ممکن قابل
 وجود و عدم است چون مثبوت هیئت امکانیه که در ذاتش هیچ ندارد و حقیقت وجود قابل وجود باشد غلط و قابل
 عدم غلط که شیئی قابل مقابل خود شود و قابل خود پس آفتاب وجود حقیقی خود پس خود است و ظاهر الطواهر
 چنانکه وجه او و عنوان او که مفهوم وجود عام است باده البی بیانات است پس آفتاب ماده بنا بر دو وجه اول مثل
 و چون نظیر است و بنا بر اخیر عین مطلوب است چه حقیقت وجود عین عشق و علم دارده و عین کل کمال است کما مر
 از وی و سایه یعنی سایه اگر چه دلیل اتی بر شمس است لیکن شمس دلیل الی بر سایه است کما قال تعالی
 ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَیْهِ دَلِيلًا ثُمَّ حَقِيقَتُ اعْنی حقیقت وجود غنی از دلیل است و فی الدعا یمن فی علی
 ذاته بذاته و فی دعا آخر الغیر که من الظهور لیسر لکت حتی کون یوم المیزان لکت حتی غیبت حتی محتاج الی دلیل
 یذل علیک و منی بعدت حتی کون لانا ربی الی فی فیصل الیک عین لانا ربک و لا ترال علیها قریبها و حیرت
 صفة عید کجمن جکت تصنیفا و در حقیقت مراد بای عقل کل و نفس کل است که شمس حقیقت نور است
 فی الدعا یا نور کل نور چون حال سایه و ظل اعنی وجود مضاف بکون دانسته شد حال ظلمت را بدان که خواهد بود

که امکان باشد که سلب ضرورتین است و سلب عدم و ظلمت و لاشینی است و بعضی از حکما گفته اند که امکان
میکنند اثبات واجب و همچنین حدوث و حرکت و مانند اینها از ظلمات و اختیار دلیل بر نوردانند و حال آنکه
جمع اینها نور وجود ظاهرند هم افنانه و شب نشینان که افنانه گویند مانند عس و غیر هم راستار گویند
قال مر القیس قفالت بباک لئلا تفتضحی آتت تری التمار و التماس الخوالی و مراد بواجب آورد
سایه در حقیقت غفلت آوردن و در حجاب شدن از شمس حقیقت است و چون طلوع کند شمس حقیقت اشراق
الضمر یعنی انجلی کل المجازات بر چند عقل کل باشد که اقرب مجازات است حقیقت که افترت لئلا تفتضحی
و انشور القهر خود غریبی یعنی عیبی مخفی نماند که شوان شمس ظاهر گرفت که هر صراع دوم چنین باشد
که شمس جان باقی است کورا من نیست چه مناسبت بین صراعین مفقود است و نیز غایت مخصوصیت شمس
و غریب باعتبار انحصار در فردا هر فلکی و فلکی منی دارد با آنکه این توصیف حتی ندارد بلکه اشکالت شمس الدین
و تزیینات بعد مافی نیست که احکام حقیقت اهل تحقیق را میگرداند باعتبار باطن ذاتان شمس جان با فیکش
استوینت یعنی اول شمس در خارج یعنی شمس در خارج شریک در هیئت ندارد لیکن در دنیا شمس را
دارد و شمسوی که در دنیا همان شمس است که در حقیقت شمس در هر مقدار که از عوارض است مختلفند که شمس
فلک چندین مقابل کرده خاکست لیکن در هیئت و لازم هیئت شمس که چنانچه سابق در مثال ما ذکر کردیم و
عقلی که در عالم است و زمین است که عاقل باشد که انور و اوهی مدارک انسانیت حقیقت شمس را چه حیثیه
بشم شمس و خیالی است و احاطه جمیع افراد و رقای خود دارد لیکان شمسی یعنی شمس حقیقت که
شد بند شمس بنای مثلثه شمس و مختار مراد فلک است که جسمش اثر فاجام و شکش فضل اشکال
و حرکتش اثر حرکات و نظرد میومست حق و تربیت حق است و بنده حق است که شمس حقیقت است و در بعضی نسخ
شمس جان کو خارج آمد از شمس در صورت دانشا و را کج کوه چشم حقیقت وجود حقیقی است که عین ایمان و نفس
خارجیت است و بدین می آید چه اگر بدین می آید ازین دو قسم است که آثار خارجیه بر او مترتب شود یا نه
بنابر اول در عین نیکه فرض شده که بدین آمده یعنی آمدن شمس بدین است که آثار خارجیه بر او مترتب
نشود و بنا بر ثانی انقباض است چه وجود حقیقی عین نشات است آثار است وجه دیگر آنکه شمس حقیقت محیط است و محیط
زمین و غیره نمیشود وجه دیگر آنکه تصرف حس چه ظاهر و چه باطن در محسوسات است و عالم خلق و تصرف عقل در معقولات
و عالم امر پس آنچه خودی که فوق عالم خلق و امر است که آلاء الخلق و الامور عقل و حس را با و تراستی
که حجب عین العقول کما حجب عن الابصار و ان الما الاعلی نطقه تا تم ناد و اید بلکه تصور مثل مجال است
چه حقیقت وجود ثانی ندارد خارج و زمین همه را گرفته و تصور وجود است و یکباره موده شمس شهاب الدین مهروردی
صرف الوجود الذی لا تم منه کما فرضت ثانیاً له فهو مولا غیره شمس چارم اسمان بی گوید و افشای بجز شمس

کتابخانه

در کفران

این نفس جان سنوآل و جواب کس با جان خود از باب بجز بدست که عبارت است از شروع امر ذمی صفتی از هر
ذمی صفت دیگر مثل او چون لی من فلان صدیق حمیم و مثل تقاول لیک بالامه و نام الحلی و لم تر قد پس این
سنوآل و جوابهای مولوی س ازین قبیل است و این بحسب لفظ است و اما بحسب حقیقت پس از آن است
که حقیقت و باطن روح انسانی خیریت و رای تن و دورای دل و جان هم و آنست که خالی از اینها شود و با
و مطالب و مارب اینها میگرداند و از اینها میگوید فی نفسی و قلبی و روحی باز که خالی از اینها شود و با
بیرع توجیه گویند یعنی حالتی از حالات یا آن حاضر کلفت خسته و در مانده است ان تکلف یعنی غیر
پیشیا چه مشقت بگردد و خود سازی کند او و یصلیف لاف زند که صلف تخریک حکم کردن است آنچه سماع
ناخوش داشته باشد و همچنین دعا بخیر و تبرک لایلیق سزا و ارفیت قال اطعمنی کف بخوران من غذا
روحانی نشانی و را که من کر سنام و بشاب که زمان چون شمشیر آن گذر است این الحال باشد یعنی
بماضی و مستقبل ندارد که ماضی فات و تدارک و اهمال وقت حاضر است که حاضر خود تقاضای عمل تخریک
و فکر در مستقبل هم تقصیر وقت حاضر است چه شاید رسد غلول یعنی بجز خجانت اشکارا به کما قیل
و یح با نهم من آتوی و دخی عن الکنی فلا خیر فی اللذات من دونها ستر از فرائب کسینت در دونه سخته که حاضر بود
چنین بود و شاید نسخه صحیح عکس باشد چکیست در ذوی العقول استعمال شود و چسیت در غیر ایشان و قرابت
مصدر است هر چنی خرف مردم دون و فرومایه و همین اینجا است و اما معنی جانوری که چکی
که پانای باریک و دراز دارد و بر روی آب میسد و چنانچه خواج عبدالله انصاری س فرماید که بره پری که می
و کر بر آب روی خمی باشی دل بدست را کنی باشی میشود پس تشبه مراد باشد غمانا غیر عاقل را نازل ستر
عاقل فرموده چه در ف الف و نون علامت جمع عاقل است و ناعم است خولجان خواج ف خداوند فاعله و س
بازار کان ف تاجر کوی ف محله و سر کدر غافض ف بنین عجم و نای شناه فوق و فاء و بعضی بجای فاقاف
ضبط کرده اند محله است از سمرقند و معنی شهری زرگستان سن خیر که سرو اسباب بسیار خوب شود هم آمده از نئی
گوید پری ندارد رنگ شگفته کل سرخ پری ندارد بالای سرو غافضی و اینجا در دینت همان ف کلمه
تنبیه است و افاده تا یکد کند و مکر بجهت زیادتی تا یکد است چون زنگار کان ف معدن فاسه ف اندو
واضطراب و تیرگی روی که از اندوه بهر سیده باشد کج و وان کج قارون که بزین فرورفت چنانچه
در فرهنگ است و میشود که مطلق باشد و روانی آن روح او باشد فلان فله فلا نشه هم مخفف است
مصغرا این اشاره نیز یک است یعنی اکنون تازی ف عربی طران ف شهرت دین که شمشیر
و صورت خوب بسیار دارد انوری گوید دل را شکر زبسته خوبان متن جان مایه و تراظره خوبان طرا
و بعضی نقش و زینت و کارخانه شکر سازی در جزستان آمده و باین معنی مناسب است تشبه در اول و هم

سوار

سوار و بنده ف بجزیم بزرگ که مبرز که باشد کاشکی از ننگ یعنی کاش عشق مجاز که گفتیم
 نکت سبت عشق حقیقی و پیش بعضی ذو و جبین است که بگذرد چنانکه مدلول مجاز و مقطره است بجزیم و بالکلینیک
 بودی مثل معصیت و یکنا شاه از آن اجتناب کردی و برزگر این محاکمه که بظاہر بودند می چنانکه شاه
 حق بود و مرکب نمید و بعضی چنین معنی کرده اند که کاشکی بجزیم داشت تا این بد او روی نمید و اینجا دو سر داشت
 که شاه عشق بجزیم داشت و او عشق بزرگ و چنین شد و کلام از باب تثنی امر محالست و علی ای القدرین بیاید که با
 الهی شود و بد او روی نبود و میگویم جایز است بدضم بجزیم که عربی است بضمی واجب مثل اسوسی یا دیگر الاله
 و معنی فراق و استعمال لفظ عربی در ف تر و متاخرین خاصه در معنوی نیست غریب و د او روی محاکمه است
 فترا و فراتش بنیلبان پی و لفظ بان اینجا از برای محبت در اراالی است نه محافظت چون در بان و در شبان
 که بیای موحده باشد که بیلیریت که مانند بیل سازند و در نوشتن با افش چون بندکان و سایر بیان گفت من
 ان هونیم چه مشک مشکون شود از خون تپو که از نفاش بیاید کما قیل وان تفیق الآم و انت منتم فان
 المسک بعضی م القراول حاصل است که چنانکه درین موارد من بعضی از برای خودی موجب بلاک است
 و زرد شدن خود است همچنین جن صورت آن زرگر او را بهلاکت رسانند فلذا صوت اصل و صدنا عکس ندا
 که از کوه و امثال آن برگردد عراقی فرماید همه عالم صدای نغمه است که شنید این چنین صدای دراز کاد
 و کما بکاف عربی پادشاه بلند قدر از کیوان ما خود است مثل کی و مراد از کار کار خدا و قدرت و تصرف است
 و چون کما در ف خود پادشاه است و اینجا پادشاه می مراد است کلام از باب تثنی است مثل لی من فستان
 صدیق جیم و در بعضی نسخ کار کبیر با اضافه است پس مراد یکی مالک الملوک حضرت حق است و کار یکی بسکون را
 و کاف ف در یکی کار فرما و کار در است مثل قول خواهد بود و کسر را از باب تضرع شعیه است تو مگو مارا
 بلا فتنه یا و بیای موحده ف رخصت نیست که این قول از سوس شیطانی و هو اجر نفسانی است چگونه
 چنین نباشد و حال آنکه حق تعالی فرموده من کان یرجو لقاء الله فان اجل الله لای تأبأ سؤامن
 و معنی الله انی لا یبأس من دوح الله الا القوم الکافرین و فرموده ترجمان است چو آدم را
 فرستادیم پس چون جمال خویش بر وجه نهادیم با آنکه نصب اعلام و حج برای مردم فرموده که کا ملان مکمل اند
 و اگر آدم ضاعفانه قدره را با و بار نباشد و حال آنکه نه ملک است منم فلک حاصل آنچه در تشریح
 بنی آدم از اوست پس هیچ موجود را با و بار نخواهد بود و فطرت سلیمه حاکم است با آنکه کسی که در غایت محال
 و نهایت محال و فیاض ظنق است بنایدستوار کل موجودات باشد و ستر از محمد و دیت خیر و و هو و بکل
 شیخ هبط و فرمود فخلق خلق لکی اعرف پس خفای و شدت ظهور او و بعدا و نهایت قرب است امیر
 حسینی بر روی من فرمود ای شاه داده در فترت وجود یا شاه کاینات از تو وجود سالها با تو بودم آمده فارغ از حقا

بود و نبود خواستی و در بیین از علم تا چه میداشتی بعینت مشهود باشد هم آینه جمال ترا هر که در با جمال مداسود
 ان کینر فراه اشارت بکبریه فانتظافا حتی اذا الفبا غلاما ففعله الاید کسا و دست خداست
 کما فی قوله تعالی فاردتک ان یبلغنا أشد لها پس در عین سب که خضر اراده کرده بخدا نسبت داده و در
 اوست همک است در اراده خدا و فی القدری و ما یقرب الی عبدی بشی احب مما اقرضت علیه و ان لیست تقرب
 الی بالتواقل حتی احبه فاذا احبته کنت سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و الذی ینطق به و یدره الی طیب
 بهمان دعائی حیبه و ان سئلی اعطیه خو با نشان کشند فی القدری من عشقی غفقه و من عشقه قتلته
 و من قتلته فعلی دینه و من علی دینه فان دینه نبود ف جهت جلال هلد ف کدر دیا لودکی پایست
 صاف کردن و مقصود آنست که در صفای و شایسته زرخش نیست که حاجت پیا لودن باشد تا بزاورد کوزه از
 نفر و جفا تقدیم کوره بر برقه نسخه اصح است و جفا استیل الزید و الوسخ و جفا بمعنی غلظت هم آمده چنانکه حدیث است
 من بد جفا یعنی کسیکه در بادیه سکنی کیر و عیظ الطبع کردد بوسر او در زود بید یعنی کف و این موافق است
 با کبریه و جفا بوفلذ و علیه فالتار ابغاه حلیه او مناع ذبله فاما الزید فبذلت و جفا و جفا و جفا و جفا
 سیال در او با وجود است و زید بهیات امکانه بقیمناست که با اعتبار بسته اند و فی انفسها مالک و باطن
 و نیز زرداب در بوته آیت وجود است و زبدان مانند نقین که خضر در صحرا است اشارت بکبریه فانتظافا حتی
 اذا کلف فی التفتیه خرقها الابدان سوی خانه بیامد خول جلاله و جفا اول معنی صاحب و ثانی
 بمعنی حاکم و کله و ش در ف معنی مانند چون ما بپوش تیغ ف نیز کونید بخارات بسیار که ملاصق زمین باشد
 و نیز بر سر زردا صاحب ماطر کوه و بمعنی بر نیز آمده جوالفی جوق چو زورق خاریست پس معنی جوالفی خاکش
 باشد و اگر محقق جوالفی باشد بمعنی حال است که جوالق معرب جوال است ان یکی شیر شیش کادم میخورد
 نسخ در مصراع ثانی مخفف است و اصح آنست که ثانی همان اول است که از باب محتمل الوجودین است که او را
 توجیه خوانند مثل آنکه فرموده است چون از کشتی همه چیز از تو کشت که مصراع ثانی در نیم عین اول است و
 هر یک معنی دیگر ابدال جمع بدل و جبهه است که وجود او مبدل شده چه احکام امکان در او ستمها که
 و احکام و جوب غالب شده که متعلق با خلاق الله است یا آنست که بعضی طبقات از او بیا بدل از بعضی میشود
 چنانکه حدیثی روایت کرده اند که ان فی الارض ثمانه قلوب هم علی قلب آدم و لا ربوعون قلوبهم علی قلوبی و لا سبعة
 قلوبهم علی قلبی بر سیم و نه خسته قلوبهم علی قلب جبریل و نه ثلثه قلوبهم علی قلب میکائیل و لا واحد علی قلب اسرافیل
 فاذا مات لواحد بدل الله مکانه من الثلثه و اذا مات من الثلثه بدل الله مکانه من الثلثه و اذا مات من الثلثه بدل الله
 مکانه من السبعة و اذا مات من السبعة بدل الله مکانه من الاربعة و اذا مات من الاربعة بدل الله مکانه من ثمانه و اذا مات
 مکانه من العاشر بهم یرفع البلاء عن هذه الاله و این بنا بر آنکه مراد با بدل مطلق اولیا باشد و اگر عدد مخصوصی باشد مثل

من ثلثه
 بدل الله
 ج

چهل با هفت پس اول در وجه تسمیه است که شرح محقق کامل کمال الدین عبدالرزاق کاشانی در اصطلاحات فرموده
 که البدر لا یسقطه رجال یسافر احدی من موضع و یتربک جدا علی صورتی غیره بحیث لا یعرف احد ان قد و ذلک معنی
 البدر لا یغیر و هم علی قلب برهیم هر که و کون بحاف و او و نون رنگ و طرز و مخفف کون معنی
 قسم و بخش و در بعضی نسخ کان مرکب از که رابطه و آن اسم اشاره است و این غلط است چه ضمیر جمع در خوردند
 نآب ف خالص چون می ناب فرشتگان آه و اما آن که فرق نکرده اند مغالطه و غلطشان از چند راه است
 یکی از جهت ترویج صورت و ذبول از اختلاف بحسب معنی بیستیتی که بعضی از علماء انسانی از جنس دانند و صفت
 تحت و انواع و این موجودیت و لیکن بحسب نشاء آخرت که حشر شوند مردم بر صورنیات و اعمال و ملکات
 بصورتی مختلفه زیبا یا شوم یا چنانکه حدیث است که بحشر الناس علی صور کسین عندنا القردة و الخنازیر پس در روز
 بروز و عا و جدا غایت بعدشان ظاهر شود و مثل انواع قباینه شوند و یکی دیگر از جهت غلطی با فعل و ما با قوه که
 همه در همین نشاء هم قبل از فعلیت تشابهند و اما بعد از فعلیت پس آنکه مشیئة الله و عین الله و اذن الله و یسئل
 و یخلق با خلاق الله است کجا و آنکه مقتضای بعضی صفات بجهت کجا و دست کجا و تو کجا و کجا ایدل
 نوزال را چه بن اسم ضل و یکی دیگر از جهت غلطی و احد متواطی و واحد شکاک که وجود که ذات نوری تحقیق
 مقول بالکنه است وجودی چون قباب عالمات است و وجودی چون مقامات است و وجودی
 چون نور است و وجودی چون ظل است تفاوت هر یک بعضی از حکما شکیست بهیت استیاری
 مشکک دانند و حق اول است این خوردن اما یعنی آب و غذائیت و لیکن تفاوت از قوای است
 چون وجود که در هیئت با اندازه او ظهور دارد و اختلاف نیست مگر در ظهورات و محققان بقوله انزل من السماء
 ماء فالتا و دینه بهیئت و قالیات و تفاوت آنها ذاتی قوای است و الذانی لا یعمل دد ف
 جانوران درنده شهید غسل استنزه ف سینه که خصوصیت و لاجت باشد در ف برای ف
 عمیق مشکرف بحاف بزرگ مری ف بجز اول برابری کردن با کسی در ف و مرتبه و معنی خصوصیت
 و بگرداری بودن ف و سیمون نیاز ف حاجت که نیاز مندر حاجت باشد و معنی اظهار محبت و تحفه
 در ویشان ماف ف صند بر از مایات لعب شطرنج مردی و دازینند چون یای نیست
 برووری مکنند و وزی و رازی گویند نام او محسوب باه با آنکه بهر شینی را چهار وجود است معنی
 و ذمینی و لفظی و کنسی مثلا شمس وجود معنی دارد در خارج و آن بی تفاوت است و وجود ذمینی دارد در اذن
 و این تفاوت است بحسب علم کتساهی و وجهی بان و بحسب وجود عقلی و حکمت و در خیال بطور ضربت اینجا
 وجود را بطی است بقوس و عقول و تجلیات است پس در عقلی وجود در دایره کج که جسم او بسط است
 و صاحب طبیعت خامه است که بعد میل است در علم است از کیفیات فعلیه و انفعالیه عنان خالصیت

وادی

و کردی است و چندین برابر که زمین است و صیما او بحسب کیفیت اشدا ضوا اجمع ثوابت و سیمار است
 بحیثیتی که آنها با جماع فاعل نمازین شد و کار ضوا او را شوا نکرده اینها بحسب علم بحسب و جسمانیات او بحسب
 روحانیت نفس منطبه دارد که بجای حس و خیال انسان است و نفس کلیده دارد که بجای عاقله انسان است و عقل
 از عقول عشره بازا است و مطهر تربیت و دیومت و انارت حق است و در اذن عوام وجود در دایره کج
 که کوبی است نهاری بقدر تری یا قدری بزرگتر و تخییر عالم میکند و وضع و تعدیل مرکبات میکند و نشو و نما میدهد
 و نحو این از صورتات بوجه و اینها هم وجود او و ظهور او است و وجود لفظی و وجود کتبی دارد که مختلفه بحسب
 لغات و اوضاع لیکن بودن این دو قسم وجود او و ظهور او و مواضع است و همچنین دلالتشان بر وجود معنی
 بخلاف وجود ذمینی و که دلالت بالطبع دارد بر وجود معنی بی تعلیت مواضعه و این وجودات لفظیه و کتبی
 وقتی که مرآت لحاظ اویند اعنی ما یظفره لا ما یظفره وجود اویند و از اینجا است که اسم عین است یا غیر حق
 است که عین است از وجهی و غیر است از وجهی و همچنین از اینجا است که مس اسما الله تعالی و بی الاله
 از جنب و مثل او جایز نیست پس چون اینجا است شده استی که نام خوبان محبوب بجز ذات ایشانست ظهور نمودار است
 کما فی لادعیه من اسمه دوا و ذکره شفا یا من ذکره صلوه چون اینجا چنین است اسما عینیه و اذکار وجود
 چه خواهد بود که وجود او لیا الله ذکر فرموده اند سخن اسما الحسنی جانهای مرده اندر کورتن بر جسد زاورش
 اند کفن هم و دوا و مینم و نون کشریفین بان نظر که اسم خداوند خدایت و وجود لفظی و کتبی و نیست
 اشتقاق از د و ز حشمت که وجود عینی مناقش است ان جهمم الحیطة بالکاف وین دست قاق مرآتیه ط
 است ظرف این ظرف و مطروف باعتبار حفظ مراتب است و الا هم شون ذاتیه یک موجود است
 عینه ام الکتاب اقتباس است از آیه شریفه یحیی الله ما یشاء و یبئث و عینه ام الکتاب
 یعنی شوش این عالم شوش قدر و نفوس کتاب مجویا ثبات است چنانکه عالم نسخ احکام است که مانع است
 من ابذ او نینها نانی بجز مینها او منی لها نیز دانکه جانش در تجلی است همه عالم کتاب حق تعالی است
 و عینه ای عینه الهویه الصرفه ام الکتاب ای النفس الحیة التي هی اللوح المحفوظ و بعقل الکلی الذی هو یسئل
 باعتبار وجوده و الکتاب باعتبار مرتبه و اینه باعتبار شموله علی کل الحروف و النکونیه و الکلمات الوجودیه التي لا یسئل
 و لا شفا شمول مدار اس القلم الصوری علی کل الحروف الاله و مینه و هو القضاء الذی لایرد و لایبدل و بالجملة عالم
 معنی باعتبار تجرد و ثبات و کلیت ام الکتاب است و مقام عذیت دارد در نزد هیوت و عالم لفظ با حمت با
 تغیر و ثور و جزئیات حکم کتاب مجویا ثبات را دارد بجز نلیخ و بجز شش بن همعنان یعنی محفوظ مینمونه
 بلکه یک در میان آن دو حاضر است که قدرت خدا باشد سیکز که در کجا جاج غالب شود بر بحر عذب فرات
 و بالعکس و همچنین معانی صور جانیته و در وجه خود و صورت خود الفاظ هر یک از انواع بحسب بی کران و عالمی

باید

بی پایان و حال که این مقابلات از یک اصلند در مقام اتصال الاضداد و در مرتبه معنی که فرموده و آنکه این هر دو
 چنانکه همه حروف لفظیه اصل واحد دارند که نفس انسانی باشد همه حروف و کلمات وجودیه هم اصل واحد دارند که نفس
 رحمانی باشد و اما آثرنا الا واحد و چنانکه نفس انسانی در مرتبه هست مقطوع تحریفات نفس رحمانی هم که
 وجود منبسط باشد در مرتبه هست مقطوع و منزل تحریفات که عقل و نفس و افلاک تعدد و عناصر اربعه و موالیسه
 و عالم مثال و مقولات تبع عرض باشند و ذلک و ذلک یعنی محاکم باشد تا تمیز نماید آن مقابله
 داده شود و آن محاکم ناظر بودن است بنور الله استشف قلبک یعنی آنچه میگوید بر دل که آینه حق است
 عرض دارد و آنست تحت و خسر و قاضی عدل که فعلیت پیدا کرده باشد هر چه را قبول کند مقبول و هر چه را رد
 مردود است نزد بان انسان یعنی آنچهان هیچ حسی نیست جز این یعنی حسن و آنجا در قالب مشاکلت
 که بمنزله روح باشد برای اینجا چنانکه آن قالب بمنزله روح است برای این قالب مادی و با منشاء در نقطه احسا
 کند تا کشف چیزی نماید که دیگران احساس نمیکند و این کشف صورت پس پسند بان چشم در عین پداری چیزی
 که دیگری با این چشم نمیبیند و آنچه در حق اندکری فعلیت نرسیده و بشوئذ بان گوش صدای سروش که دیگری با
 این سمع نشنود و استشام کند بان شم و آنچه که دیگری با صحت این شم استشام نکند و همچنین در ذوق و لمس و حضرت
 مصطفی از آن بصیرت دارد در حق خود که رؤیت لی لارض قاریت مشارقها و مغاربها و از آن سمع فرمود
 اظت لتمام و حق لتمام تا طما فیها موضع قدم الا و فیها ملک راکع او ساجد و از آن شم خبر داد که انی جدم
 نفس الرحمن من قبل الیمن و ورثه را اغر فرموده که ان الله فی یام دهر کم نفحات الا فترتوا لها و از آن ذوق در حق
 خود فرمود که ایت عند ربی تطمینی و یقینی و از آن لمس خبر داد که وضع الله یحقی یده فاحس القلب بر دانه الیمن
 یشقی و مقصود و تمشیل بود از احادیث شریفه و کبریا نیکوینه احساسات آنجناب را بی نهایت بوده خصوصاً
 این گونه دیدنها و شنیدنها چنانچه آتش فعلیت تمام انجامیده بود و اینها و رای دیدن و شنیدن و چشیدن و
 شمیدن و لمس کردن معنوی آنجناب بوده که کشف و شنود معنوی باشد چه نفوس کلیه و عقول کلیه که طرح کوفین
 و خلق نعلین و فرض عالمین صورتین کرده اند و غنی شده اند لغمای حق و بقر با و متفخر بر پنج حس دیگر آنان در روح
 کلی ایشان است و علم حضوری دارند بکل که وجودات جمیع برای آنها حضور دارند و از آنجه است دیدنها و شنیدنها
 و چشیدنها و بویدنها چنانچه ایشان مثل اعلی و اتم اعظم هتد و بمقام حق الیقین رسیده اند و جمیعیت و بصیرت
 و مدکیت حق علم حضوری است جمیع مدکات و وجودات حضور دارند با عیانها برای و اتم از حضور آنها برای خود
 بلکه نسبت نیست ایشان تحقیق تحقیق او ایمنک ای خوشا بل چنین حیوان اه یعنی حیرت و وقسم
 حیرت نموده که از روی جهل و شک خیزد و حیرت ممد و حده که از استغراق در محبت اوست و قال سید المحبتین
 حسب الله رب زنی فیکسیر ان بکی و لدوی و شد سوی و سنث چه در مقام تعلق بدوست است

بل در مقام تعلق تعلق با خلاق الله و بن بکی زادی او خود را او سنث چه در مقام تعلق باوست چون کربیا
 باقین بقا الله تعالی پاس فت کدر استن و استوار داشتن بود که کزیدی بو محفف بوده باشد بسیار آید
 و کدشت خاقانی فرماید پانی نسیم در عدم بود که بدست آورم بمفنی تا کنس در دردم را دوا و در کلام
 مولوی جناس دارد با بود که معنی معروفست و بو شناسی معنوی دارد است که کشف و شنود معنوی باشد
 و تاویل ان الله فی یام دهر کم نفحات است نه بو شناسی که در کشف صورتی غیر است سنث لباس کد
 کمدی بجاف عربی بو مسیلم کسی بود که ادعای غمیری کرد و خامش اشارت بآیه شریفه که
 یسقون من دخیف مخموم خنامه مسیک اند و مساکند اهلها آنجا اینها و اولیا نور واحدند و ثلثاوت بحب
 صورت است نه بحب معنی بهر بی و هر ولی را مسلکی است لیکت حق میرد جمله کی است عینی میفرمود بر دم
 موسی فرموده در یوم سبت آتش میفرود زمین میگوید آتش غضب میفرود زمین بر آدم موسی سه فرموده یوم
 فرج کنشیدن میگوید سبج جان دار را ذیت کند بد و نیز فرموده غننه کند سن میگوید نفس اماره را سر سینه
 و حق علیها پس احکام باطن بظاهری صد میفرود و بر حضرت عیسی روحانیت غالب بود و قبله اش مشرق بود
 و بر حضرت موسی روحانیت ظاهری انزلنا التوریه فیها حکم الله و قبله او مغرب بود چنانچه غیره صلی
 علیه و آله کلام الله جامع آورد حکما قال و تیت جامع الکلمه چه قرآن مجید شجرت بعلم توحید و علم همه علم
 سیاست و غیره و لا دطبیه و لا یابس الا فی کتاب مبین و آنحضرت وحدت در کثرت و کثرت در وحدت
 بنحو استوار داشت و سایه نداشت و هر نور بود در خط استوار وقت زوال شاخص سایه نذر و قبله آنجناب
 بین المشرق و المغرب است و حکم آنکه وسطا حکم من عزت یعنی تلخ مثل الحی تر کا هنان کا بر فان
 و سا حد مدلمه فریب و مکر و نیز معنی آوازه و شهرت ینوشتم ینوشیدن تقدیم نون بر اثنان
 تحت شنیدن و گوش دادن کیش دین و نزیب انجن مجلس مجمع ام کلثون بنون و کاف قار
 و یا اثنان تحت انجیل عیسی کوهی کیابیت عظیم المنافع اقسام دارد میان اهلها مشهور است حدیثه
 یکی از کجا به حضرت رسول است بعضی از اهلها از آنحضرت شنیده بود فضلی از آنها را از برای حسن بصیرت
 بیان نمود و بدین تقریب و عطف و تذکیر حسن بصری نیکوشت و در کلام تجنیس القافیه است جوش کن بعضی سخ
 گوش کن بجاف عربی و این ولی است کتدم اعمال در بعضی نسخ کرده موشن و هم در بارهاست کندم
 تحصیل چل ساله کجاست و این مثل است قات عقل نظری و عقل عملی هر دو را میگوید و هم در هر دو عقل
 داخل نماید و شیطنت دارد احدی عدد و ک نفک التی من جنیک که باطاعت عقل در آید و سجد کند
 حکما قال همیشه طانی اسلم علی یدی بس سنا ده انش ستار بای آتش خاطر مکیه است که از عالم
 نزول میکند و رو شینهائی که از اعمال صالحه درستان دل پیدا شود و در دستان شیطان و نقل است و آنجا

عبارت از خاطر ظلمات است که وسوسه و اجناس است و غنایات علاوه بر الهامات خاطر ربانیه است هر چه
 شیطانی است یعنی باید بی خاطر ظلمات شد مثل نام که خود می شود هم در خود اشارت بر کینه که در سوره کاف
 وَتَحْتَهُمْ آيَاتُهَا وَهُمْ فِيهَا كَاظِمُونَ یعنی همان معنی است از پاداران و ایشان حکما نماند ایقاف جمع یقظ و یقظان
 و رفود جمع رافذ بن مسموم رسیده شود آنکه او پنجه نه بپند یعنی آنکه غافل و محجب است از حق
 بمنزله کسی است که نفوس و کارش را از قلم به بند و از نقاش و نگارنده چهر باشد و باید بر خلاف این بود و قلم را
 از صقع نگارنده دید و مثل عضو متصل با و نه متصل را و پس تسلیم اوید است پس عارف خوانبناک بدینا و پند
 بحق باید همه مبادی مقارنه و برزخه و مبادی مجرده را از قوی و جلال و کبریا و مکهبات محضیه و بساط
 فک و نفوس و عقول ارضیه و سماویه ایدی عماله حق به پند و تمام صور را نگارش و مشاهده کند و نعم قال
 الامام الغزالی ان العالم کل تصنیف است فمن احب التصنیف احب المصنف فعل بنیاد و بجهت از قلم
 و حال آنکه خاندان جامی میفرماید در بیان یکی از معانی آن که واقع است در صفت این شئوی بنی که میشود
 که مراد بی بی ملک باشد قلم میگوید در کف کاتب ظن دارم مدام کرده بین لاصبعین و مقام
 نیست در جنبش از ذات من اوست در من دمدم جنبش نکن و العارف کالمیت بین یدی العنقال
 فالق الاصباح یعنی کافنده ظلمت شب با آوردن صبح و شکافنده ظلمت عدم با آوردن نور وجود
 بر مبادی امکانه و ایمان ثابته و نسبت بغلق الاصباح که حق تعالی است داده زیرا که حق تعالی در آیه شریفه
 كَلَّمَ اللَّهُ نَبِيًّا الْأَنْفُسَ جِنِّ مَوْنَهَا وَاللَّهُ لَا يَمُنُّهَا تَوْنِي مَوْتٍ وَتَوْنِي نَوْمٍ هَرْدٍ وَرَأْسُهَا جَوْدٌ دَادَةٌ وَجَنِّ
 اِحیاء بحیوة الله و احیاء بحیوة طبیعی که میفرماید قَمِيكَ الْفِي قَضَائِهَا الْمَوْتِ وَبُرْسِلِ الْأَخْرَى
 پس در مقام رویت اسباب و حفظ مراتب که هر مرتبه از وجود نامی دارد قُلْ تَبَوَّأْتُمْ مَلَكًا مَوْفِقًا لِلدِّ
 وَكَلِّمْ بَكْرًا وَان اسرافیل نوح فی الصور و در مقام نفی اسباب و شهود اصل محفوظ در مراتب وجود
 وَهُوَ الظَّاهِرُ فَوَعْبَادِهِ اللَّهُ تَبَوَّأْتُمْ الْأَنْفُسَ وَهُوَ اللَّهُ بِصُورٍ كَرِيمٍ وَان اسباب اوست المصور جمله داد
 صورت دارد که اشارت بانکه انما و انفاظ هم شسته نفع صورت در امانه و احیاء در سلسله طولیه صعود
 جمعا و فردی زیرا که نفع و نفع است یکی نفع که تشبیه میکند نار را و یکی نفع که اطفال میکند و در نفع فی الصور
 نفع و اوصو هم قرانت شده پس حق با همه المیت در حال مانه و تنویم اطفالا جمیع صور طبیعی میفرماید
 نَفْعٌ فِي الصُّورِ يَصْبِغُ مَرْتَبَاتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاسْمُ الْحَيِّ فِي الْحَيَاةِ وَانفاظ جمیع صور برزخیه و انفاظ
 احیاء و انفاظ میفرماید وَنَفْعٌ فِيهِ الْأَخْرَى كَمَا تَدْفَعُ فِيهَا مَسْئَلَةَ الْأَيِّ قَانُونَ بَقِيَامِ الْحَيِّ تَعَالَى وَاحْيَاءُ بِحَيَوَاتِهِ
 و احیاء و بقضای قول الله مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَحْيِيكُمْ إِلَّا ذُو الْعَرْشِ فَأَجِدْ فِيهَا كَمَا تَجِدُ فِي الْأَرْضِ
 فی الصلحین و در سلسله صعود و توجه بغایات طولی جاری کن که استکالات و وصول بغایات طولی و در

باطن روشن است بلند و از عبارت از قوای طبیعیه است که در حال نوم در کارند و قوای عقلیه اکثر قوای
 حیوانیه اگر چه رکود دارند لیکن اگر قوای طبیعیه هم رکود داشته باشند موت خواهد بود و هر غنا و حمن
 و از مرغ بفتح مهم ما خود است که معنی سبزه و گیاه است که حیوان بر غبت تمام او را بخورد و در آن زمین حرکت
 آنی با اصحاب کف پاداران بخدا در عمر دراز خواب ناکان دنیا مشغول معنی هیچ دیگر کون کرده است
 اگر چه دیگر کون بر آمد در هر شان کاملی کلمه عیدیه است باعتبار غلبه روحانیت بر او و کلمه موسومیه است باعتبار
 رعایت احکام و آداب و کلمه محمديه است باعتبار جامعیت بوراقت و همچنین عبارت اخیری چون فیض الله
 القطع ندارد و هر نوع و هر صنف محفوظ است بتعاقب اشخاص چون آن سیال را هم زمان و چون شعله جولا را
 هم دایره سرود و نغمه خوانند که ختم حق بنی ختم الله علی قلوبهم و علی سمعهم لایستغفون یعنی که از قوای
 دجله و مجنون وحشی در فریاد و شیرین میگوید اگر بریده و مجنون نشینی بغیر از خوبی لیلی نیستی تو کش تیر
 کف مد الظلم اشارت بر کبریه الهی که توالی ذلک کف مد الظلم یعنی آن کامل سلطان تحقیقی است
 و ظل الله است چه مظهر صفات جمال و جلال و علم به اسما حسنی است بلکه اسم اعظم وجودی خداست که در لیل
 نود چنانکه فرمود الله تَوَالِي ذَلِكْ وَنَفْسٌ مَوَالِي ظِلِّ رَبِّكَ بَرَاكَةٌ مِنْ حَيْثُ هُوَ ظِلٌّ مَوَالِي ظِلِّ نَفْسٍ مَوَالِي
 و او را خودی نیست پس رویت و رویت ذی ظل است حکما قال هم من رأی فقد رأى الحق و قال علی مع صفی
 بالتورایته معرفة الله لا احب الا فیلین اشارت بر کبریه فلما جن علی اللیل ای گوگاهان لهذا
 و لیل فلما اقل قال لا احب الا فیلین یعنی چون تیره شب در آمد و غلیل ستاره را دید و صابنین ترا سجده می کردند
 پس ظیل پسین استفهام نگاری فرمود لهذا سببه یا براهه با قوم و میشود که محبت و مل مراد نیست ظلمت عالم
 طبیعت باشد و گوگوب نفوس جزیره و بقر نفس کل سماوی و شمس عقل کل پس چون غروب کرد فرمود در وقت
 غروب کنند که ترا و گوگوب مثل ثانی او فرموده که الگوگوب فن ربی لیس با فل لگوگوب لیس برقی ما اول پس
 محسوس است که گوگوب غروب دارد و همچنین اگر تا و مل مراد باشد معلوم است که نفوس ارضیه جزیره فنا دارند و همچنین
 نفوس کلیه در عقول کلیه و نفوس عقول فرشتان بجا حجت نفوس است در فعل با جسام و قوی و تعلق به عالم صورت
 و در ذات مجرد و بخلاف عقول که در ذات نفس هر دو بی نیازند از جسم و تعلق به عالم صورت ندارند و لیکن نفوس
 در مرتبه اندا بقول بی پیوند نفس را چون بند با کجاست با بدنام عقل و نور جمیع اقول دارد در نور حق و دیگر
 آنکه کل در حرکت است کما لیلند و حرکت اقول نور و انظوا فعلیت مرتبه است در فعلیت مرتبه دیگر اقول و بسان
 حکمت عقول کلمه مجزوه بالذات است کمال ندارند لیکن حرکت از پس کس را گرفته است و اما ثانی پس نور حق است
 که حقیقت وجود مطلق است حیث با و امتناع از عدم است و فیض الله لا یقطع و کلمات الله لا تقدر ان
 کامل که کلمه تا به جامعه است چنانکه فی سبیل الله علیه الا اشارت باین فرمود که اذ میت جوامع العلم و همه شرح او

و او متین است و فی القدری لولا که من خلقت الافلاک بلکه در باب نبی دم برمود میان آدم خلقت الاشیا
 لا جلاک و خلقتک لا جلی فی الله و نور الله است غروب نذر نبوت اگر لقطع دارد چون اسم خلقی است نور
 ولایت انقطع نذر که ولایت صفت حقانی است و ولی از اسما خداست و همیشه مطهر میخوانند درین عالم و لولا که
 ساخت الارض بالیها عرس بالضم طعام الولیمة علو بغین هم در طهر است بی اشارت بکبریه و عین
 الی ایوبیم و استعجل ان طهر ابنتی للطاهین و العاکفین و الکریمین و الکریمین همان کریمت از ابراهیم و یس
 آنکه پاک کننده خانه را برای طواف کنندگان و معتکفان و راکعان و ساجدان و مولوی تبار و اشارت فرمود
 که چنانچه خانه ظاهر با دید پاک داشت خانه دل که پست الحرام باطنی است باید پاک داشت از پلیدیهای باطنی
 که چنانچه خانه ظاهر را با دید پاک داشت و باطنی را نیز پاک داشت و باطنی را با دید پاک داشت و باطنی را با دید پاک داشت
 که صفات زید باشد و بنابرین تاویل طایفین و زارین خاطر حکیمه از الهامات و واردات و اندیشه و تصور است
 حسنه و مانند آنها خواهد بود حتی ملائکه موکلین و عقول قدیسین در وحایت اند طاهرین بحسب تخلق با خلاق ایشان
 و معتکفان بن خانه خاطر باینکه سهل تستری آنرا نظر خاطر نام و علامت ان ثقب و دوام و ثبات است
 و همچنین ملکات حمیده علمیه و عملیه که از ملک که داخله مذکوره و سوی صوابند و منور است که ملک و ملک انکباده
 حروف ما خوانند و راکعان و ساجدان این بیت جمیع قوای مدرکه و حکم و طبیعه که اطاعت نفس نظمی قدیسینند
 باذن الله تعالی نژاد برای فصل و نب بوی بسد قائم گوید مگر کل سیر میبایدین دل نمینام
 گرایم بیدین دل لونی نه هر چیزی از نور شما که با من زیاد است و ساحه بشما چه لوز با دم باشد از اعلا
 فرموده قال علی مثل الجبل کر و صفة فی فزله که میسر از باب محمل الوجود است که در علم بدیع و اوتو کونید
 چه میشود که محقق میر باشد و میشود که امر از من باشد و لها فکر و جوده رای و دار که در فارسی علم و فصل است
 مشرب باشد شرک بنا شد هرگاه عامل خود در میان نیست و علم بحول الله و قوته بجا آورد نمائنت است
 چه و اگر درون مر خود را با ما و ازین میدید که امری دارد و حال آنکه عید مالک امری نیست و اینها و امثال اینها از جوی
 صحیح و از جوی صحیح است تا قدیر دانست که این قدر در اوست بلی خود هم از اوست بخود اوست بود
 کما قال مولی المتقین کما شغفک عن الحق فهو صمک کما بن نظر یعنی وحدت در کثرت و خلوت در سخن
 مطلوب است در حقیق یعنی طریق الی الله بعد انقاس الخلاق که چنانکه غلای جان بود یعنی تقصیل
 داده و بتفرقه قابل شده میان معقولات روحانیة و مقولات طبیعیة و بیع زیادتی و نامسماک است
 بازان عطا فیض وجود است ایجاب تناسب را بدگر از باران ظاهر است مثل پیام است مناسب در خورشید
 گرم با ابر که اینجا را بجاست و با ذره باران ثانی اسم فاعل است یعنی بارنده بوده که شتاب عدل یعنی اسم عادل
 و صفة عدل مطهر شده سرها بجزین مراد نباتات است نوری گوید خوشخوش نظر کشیده
 از اول آب یعنی برف تا خاک همی غصه دهد از زنازا و نشان حق در نوبهار طهرت وجود اوست از ابر

اسم الجمی و الفلاح این خیر لها یعنی جهاد را که قطره منی است خبر و از آن خود کرده و امانت خلافت با سپرده
 و صلح و مسد عقل عملی داده که روح القدس سینه دانا الی الصواب و شجب شد بمطهرت اسم الله و هو الاسم اعظم
 از لطف چون مقابل لطف با قدر صنعت طباق است و لفظ چون کلمه را بطه است نشانه یعنی جهاد در صراط
 ابدال چون که جان کل میوز بر طبع مقهور میگردد هو ظریف کما قال الله قل کل یعمل علی ناسا کلین
 بهتر است که بهور ابطه نباشد و اسم حق باشد و بدل از ظرفی اول صخره است ذهب البصر یک گوش نیست
 یعنی گوش حقیقی شنوای اسرار چنانکه گفته است من کناک خواب دیده و عالم تمام کر من عاجز مگر
 خلق آتشینش اگر کلموی چگونه یک گوش نیست و حال آنکه اولیا خدا همیشه میگوینم اشارت بکتمان
 چنانکه حدیث است که لوعلم سلمان مافی قلبی ذکر کفره و قال علی بن بحسین یارب جوهر علم لواجب لیس
 است ممن یعبد الوشا و نیز فرمود در جهان و اهل معنی معنی در جهان نیستند فانی ز خود بدوست است
 این طرفه که نیستند همیشه هر کجا کوشی یک اگر کلموی عموم چگونه میشود و حال آنکه هر کوشی چشم پنهان میشود
 میگوینم آن گوش نیست دوم آنکه این است مثل استثنای است از مت سابقش که یک گوش حقیقی نیست
 و اگر است از وی یا بحول و قوت و حی چشم بنیاست سیم آنکه از وی قیده مخصوص باشد یعنی گوش حقیقی
 بوی و اگر بر عموم باقی گذارده شود هم رواست هر کوشی بحسب ثبده چشم پنهان میشود و قطع ندارد
 از حال قدرش در عرصه ملک قدم هر تفاتش خلیلی هر کف خاک آدمی چشم معدنی است شیب معجز
 است چو در کیمیا چکیمیا تقلیب جهادی است جهادی دیگر و این کیمیا تقلیب جهادی بود ملکیت و مافوق
 او سیمیا نیرنجات و آن علم خیا لانت که بان تصرف در خیال مقید کنند که در آن مثل خیالیه موجود شود
 که در خارج نباشد پس سیمیا بی حقیقت است و معجزه بخشی حق عین حقیقت است تا کو نبوی ناچار که بعضی
 لا بد منه گویند و فی القدری یا موسی نا بدک لازم صد چو عا لسم از عوالم طولیه شفا دید و غیبیه از ابر
 ملکوت سفلی که عوالم جابرقا و جابلقا و هو قلیا و ملکوت اعلی از نفوس کلیه سماویة و نفوس کلیه ارضیه
 و از مراتب جبروت که طبقات عقول کلیه طولیه و عرضیه است و از عوالم ساس در عرضیه زمانیه که انا فانا
 عالمی جدید حداثت میفرماید افعینا بالخلق الاول بل هم فی لیس من خلق جدید عا فان
 دردمی دو عید کنند عینکوتان کس قد یکند پس حق اینهمه عوالم را بدمی دفعه واحد سرمدیه بجا در
 بقول کن فیکون اقباب وجود کرد اشراق نورا و سر بر گرفت آفاق چونکه چشمش با بخوبی کند
 فیکسا نظوی العالم الا کبر آدمی چون خود شناس و خدا شناس شود و تحقیق اشیا را شناسد در خود صور
 عوالم را بیند لا اظلم ولا یابس الا فی کتب مبین صورت هر شیئی مرتبه بخوبی نیست
 اما صغفی و اتم و ابقی از آنچه در عالم طبیعت است در عالم مثال مقید و باشد و باز صورت هر شیئی خوب کسبت عقلی

و حقیقت شامله رفاق خیر برای دانای مطالب بود و بل بود همی اشیا مبرته دیگر عقل فیصلی و که قلب
 مغنویت باشد و بازم برته دیگر حقیقت پریشانی خود وحدت و بساطت و احاطت و امتت از آن مراتب در عقل
 اجمالی و که روح است باشد که عقل تقصیبی عقل اجمالی کتاب حکمت یا نامه ششم فصلت اول نظر
 و احدیت حق و ثانی مظهر احدیت است و شیدتیشی بصورت و حکما الیسین فرموده اند که حکم صیوره الانسان
 عالما عقلمیا مضایبا للعالم العینی فی صورته و مراد بصورت با پیشینی بالفعل باشد که شامل عالم معنی است با
 بی بنیست بن مقابل سرچناکه شیخ عطار میفرماید چون نه سپید است و صفش را بن نیست لایق پیش
 ازین کعبه سخن و جهان و صفات و است و سر تا باشد شرح ذات و صفات و است من حده فقهده و من عده
 فقه شاه و من ثناه فقه جزاه و من قهره فقه جمله که فی بعض خطب مولانا علی علیه السلام امیسی بدو و اومی
 کتاب ناخوان و نا نویس اش عا د جناس مفروق دارد با اشعار مکرر ذوق کویا گشته با
 که رجوع قوی کرد و در مطلب باقی با کج اکنان آکندن کج ف پر کردن و کج در بر و موضع
 اگر بضم کاف عربی باشد معنی است کای سا کو شین عبق الفکره قیچ کج کا و کنا یا از مدقق است که در خیال
 اندیشی حق ریش کا و است و تغییر از حق خیال اندیش معنی است که اندیشه اش و هم و خیال است مثل حال اندیش
 و می شود کج در بر دو موضع یعنی کاف باشد و کاف و کج کج کا و کنا یا از بار با اشیا
 عالی است که کج عقلشان بر از افکار دقیقه عالی است ولی فکر ایشان در آکنده ذات حق تعالی است
 و لا یحیطون به عیلا و فی الحدیث حجب عن العقول کما حجب عن الابصار و کج کا و کنا یا از کج کج کج
 و زرد فارسی است که نماند کجی است از کجهای جمیع که بهرام کور سدا کرد برهنونی در هفانی که بصورت دو کا و
 و چند بی وانی دیگر از طلا بود که شکم آنها بر زر و جواهر بود و بهرام تمام آنها را بفکر اقامت نمود که هفت
 مستغنی گشته و بنا برین اظهار نظر نماید کج کا و وریش کا و ترکیب یافته اسم شده اند مسخ کور د آ و داخل آ و
 زهره کور اخبار درین باب مختلف است در بعضی حکم صحت شده که زن زاینه را خد مسخ کرد و زهره کور د و عشار
 سهیل کرد و در بعضی اخبار از بعضی اصحاب این را استفسار کردند حضرت فرموده است که خدا اعدا را انوار
 سفید کند و باقی بگذارد اینها را اما دمی که آسمان و زمین باقی است و بدستی که باقی ماند مسخ مشه از سره رو
 و نسلی از ایشان باقی ماند و نیست بر روی زمین امروز سوخی و آنچه واقع میشود اسم مسخ مثل مسموم و فوک و خرش
 و نحو اینها شباه انصورد که خدا بر ایشان غضب کرد و بلا که حق وقوع مسخ است بحسب تقلیب ملکوت انسان
 بصورتی که مناسب اعمال خلاق و چنانکه از او را است در بر از اعمال که بحسب الاشرار علی صور کس عند الفز
 و الخا زو چون مسخ ملکوتی باطن انسان شقی حق بود تقلیب باقی فرمود چگونگی مسخ نباشد و حال که تقلیب باقی
 مسخ بود و در دنی هم تقلیب کج کج معنی چندان محذوری نداشت لهذا در قیاس اولوی بنا بر حجت تقلیب بر نه

در کج کج

و سهیل که نشسته که اگر تقلیب ملکوتی نفس مسخ است و لاریب فی سناک حشیش و زرد و فقه و آب و کل شدن چگونگی
 مسخ نباشد زیرا که نفس چون بیما لطیف است بچه رو آورد زکاس و زرد بکجا بنا بر اتحاد در ک با مد رک کای برادر تو
 همین اندیشه عین او شود چنانکه جای دیگر فرماید این بنجا که اندر شد و کل فاک شد سفول پستی آخر با جز
 جناس محرف دارد که جهان پر بوقت قال قائل و ما الناس فی التمثال لا کلمه و انت بها الما الادی
 هونایج و لکن یذوب الشیخ یرفع حکم و یوضع حکم الما و الامر واقع و ذر نقل خاد را کل توز فار
 چمن آری توز فونی لبن آری زمنی ما من آری تو جاز اهره جانی و ذ سبک سو ذلین معنی سبک
 نه اینست که ممکن بی سبب واقع میشود چه برای وقوع ممکن سبب علی یا خفی است بلکه باید سبب امکانی
 نفسی که بنا بر می پندند تو با سبب الفها برین و اتصاله عالم که شمس می پندند تو با سبب نور لا نور برین آنچه از آن
 کامل میگوید تو بسم الله بگو قل الله ثم ذرهم و موضوع طایفه کانی اند که علم و یقین قابل نیستند و اینها مراد است
 که درین نظر علم بغیر و نذارم چنانکه در سلسله الذب میگوید کون تام از غیر او خبر نذار که کان لسانه خبر نخواهد
 و کون ناقص خبر دارد که کان المناقصه خبر نخواهد لایه عجز و نیاز و توق و لا ضراعت تضرع و زار
 فاحطاب ارجعی اشارت بکریه یا الله النضر المظینه ارجعی الی ربک الذی یخبر عنی نفس
 آرام گرفته که کمال و غایت نفوس مله و لوا و اما رهستی بر کرد سوس پروردگارت در حالتی که مقام رضایت
 و مرضی او شده و رجوع دلالت میکند که میش از عالم طبعت در زرد او بوده بی در علم بوده چنانکه کشت کلفظنا
 از قنوط است یعنی نومیکن ما را که بسیار شده است غزن و اندوه ما ما که باشم قال الجامی من عثر
 تو هستی من آتش و آبندهم حین تغیب بدعین بد غیبتی تو وجود مطلق بدانکه وجود غوانی
 دارد و حقیقی اما عنوان پس و عیارت از مفهوم وجود عام بدعی ولی تصور و اما حقیقت پس و معنی
 این مفهوم است که طرد عدم و مناسط ترتب اثر و جز است از هر چیز و عین الایمان و حاق الواقع است
 و اوست تحقق بالذات و معیات امکانیه تحقق با و بالعرض چنانکه هست را باعتبار او حقیقت و ذات کویا
 و او وجود حقیقت و تحقق و تحقق است بلکه حیثیت وجود کاشف از حیثیت وجود است چه با او تسامع از عدم
 دارد و قابل نیست عدم را چه مقابل قابل مقابل نیست چه باید قابل و مقبول با هم جمع شوند و متقابلان اجتماعا
 متغی است مثل اینکه برد قابل غیبت و بالعکس و برد قابل لبر دیت و بالعکس موضوعی باید تا این یا از
 قبول کند و همچنین در جواهر صورت نوعیه آب قابل صورت نوعیه هوا نیست و بالعکس نیست که حکما وجود
 ماده باقیه در کون و فساد و خلق و لیس قائمند پس همچنین وجود قابل عدم نیست و بالعکس بلکه حیثیت امکانیه قابل
 هر یک میشود پس حقیقت وجود بسیط محیط حق است و این اتفاق است میانه عرفا و شایخین و حکما
 الیسین که حق تعالی وجود بحت است و مهیت نذار چه مهیت حیثیت عدم ابای از وجود و عدم است پس شاید

که بر نه

که به شمانی ذات حق باشد و نیز نشاید که با وجود ذات حق باشد که ترکیب در ذات حق لازم آید و نیز نشاید که بهیستی
 داشته باشد چه بود بلکه ملزوم بود چنانکه قول امام فخرالدین رازیست چه غیر وجود ملزوم وجود و مقدم بر وجود
 نشود و بیست ذات نماید از بهیستی بخش کی تواند که شود بهیستی بخش خشکباری که بود از بهیستی نماید از وی صفت
 آب دهی و نیز که میگوید بهیستی مجهول لکن تهویت معین است که فیتوان تعیین کرد ملکیت یا فکلیت یا است
 یا غیر اینها و لیکن معلوم است که بهیست مخالف وجود است پس یکویم بهیست مخالف وجود و بیست است لایابی
 عن الوجود و لا عن العدم پس این جناب قدس نیت کونانی آن شیت بهیستی را تعیین کنی ولی میگوید که شیت
 بهیست غیر شیت وجود است که اگر همان شیت وجود بودی مطلوب لازم آمدی و چون فرق میان وجود و عدم
 و حقیقت وجود کردی پس بدانکه این وجود و خوانی را کسی همین ذات واجب الوجود بلکه همین ذات ممکنات دانسته است
 که در نزد جمیع بر جمیع زاید است علی عنوانی و وحی از وجود حقیقت است در ذهن و چنانکه این مفهوم عموم و بد است
 دارد آن حقیقت حاطه و انبساط دارد حاطه بود نبود و شدت ظهور دارد چه نور حقیقی است و معنی نور ظاهر الوجود
 و مظهر للذات و این حق حقیقت وجود است که ظاهر بالذات و مظهر بهیست است و بدانکه حقیقت وجود و عین حقیقت
 و علم و اراده و مشیت و عشق و قدرت و حکم و سخا و انبساط از کمالات ولی ظهور اینها در شیا مثل ظهور خود وجود حقیقی
 بتفاوت است و اگر خواهی این مطلب بر توفی الجمل ظاهر شود وجود نفس ناطقه را ملاحظ کن که علم خودش بخودش حضور
 و بهر چه در عین علم و عالم و معلوم است و نیز عین نوریت است چنانکه اهل اشراق نفس ناطقه را نور اسفند و نور
 مبرک گویند و علم را تعریف کنند بنور لغف و نور لغف و عین حیوة و وحی بالذات است و تن و قوای تن حی بالعرض است
 بحیوة روح و عین عشق و اراده و محبت بخود است و عین مشیت و قدرت بر قواست و عین نفس ناطقه که وجودش
 بعضی از کمالات مثل شهاب الدین بهروردی و صدر المتعالین شیرازی صاحب اسفار مجردات مثل نفس مافوقها
 بهیست ندارند و وجود نفس مجرد است و عین نور و علم و عشق و اراده در باب علم خود بخود و عشق و اراده خود
 مرزود را چاراده شیخ حسن شیبلی است و خواستن بهر شیئی مضمون و منظومی در خواست خود است و قر علیه و وجود
 سخن و احاطت بهر جا هست صفات ذاتیه خود را دارا است نهایت تقاضا و در ظهور است اینست که در قرآن
 مجید بیج بهر خیر نیت داده که فرغ شعور است فقال **وَانْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُرًا** و نیز بدانکه بسیاری از
 حقیقت وجود را صاحب مراتب میداند که متفاوته شدت و ضعف و تقدم و تاخر و کمال و نقص و مرتبه فوق
 التمام را واجب الوجود میداند و مراتب یکرا معلولات ولی سخت در مراتب قائمه مثل شیبلی و فی نه مثل علم
 ویم پس مثل نوع واحد صاحب مراتب متفاضله میزند مثل انواع عقابیه ولی نوع و جنس در وجود شواکن گفت که هیچ
 اوصاف بهیست است سخن واحد گویند و از جمله ایشان است صدر المتعالین مذکور قدس سره و شیخ شهاب مذکور
 نور حقیقی را صاحب مراتب میداند و اما عرفان ظاهر ظاهر کلام شیخ علاء الدوله سمنانی قول به مراتب است مثل قولش

الوجود الحق هو الله والوجود المطلق نفس الله والوجود المقدره و اما اگر عرفا حقیقت وجود و خلق را حق میدانند حتی
 آنکه از قبیل اطلاق نیز مطلق است و ظاهر کلام مولوی این است و همچنین کلام شیخ عطار آنکه از وی که بهیستی
 ذات است جمله اشیا مصحف آیات است و کلام شیخ محمود شبلی تعیین بود که بهیستی جانشین
 نبوده هم شده و کلمات شیخ محیی الدین عربی صریح است درین چنانکه در فصوص گوید و هو الوجود کله و هو الواحد الوجود
 قائم کونی کونه و اذا قلت یعنی فی وجودی غذاؤه و سخن مخدومی الی غیر ذلک مما لا یخصی و ممکن است
 حیثیات اعتباریه مذکور عرفا آنرا اعیان ثابته گویند قالوا لا اعیان ثابته تا شیت را یکجا الوجود وجود اندر کمال خود
 ساریست تعیینها امور اعتباریست و چون اینها استی بدانکه این است مولوی س و در مظهر نظر رسیده کی
 ماعد مهائیم و بیستمانا تو وجود مطلق و بیستی با پس مراد بهیست مکانیست و بسیار بود که در اسرار
 از بهیست اسکانیه بعد تمعیر ستم چه عدم رفع الوجود است و شیت بهیست هم وجود نیت چه با بی از عدم ندارد و چون
 با بی از وجود هم ندارد و با وجود می شود بهیستی نماند پس است بود و مانمود بودیم و ما بی جمع در معنی مؤخر است
 یعنی بهیستی نمانیم و مرادش از اینکه تو بهیستی بی تا بر آنکه حق حقیقت وجود مطلق است ظاهر است چنانکه در طریقه مذکور
 التاله نیز میگویند است وجود حقیقی و موجود حقیقی و ممکنات میسازند فبالتالی الوجود ذواتی که قائم باشد با آنها
 وجود حقیقی اصل است از آنکه قیام و دعوی بهیست داشته باشد بلکه حقیقت واحد است قائم بذات خود و قولهم وجود
 زید بقره قولهم الزید و اطلاق موجود را بر بهیست اسکانیه از قبیل شمس و لاین و ما میسازند و بنا بر قول به مراتب استی
 مانی چون سخت است در مراتب و است حاصل محفوظ و قیوم و مقوم در مراتب و وجود مطلقا از صفت است طول و
 ماعد مهائیم و بیستمانی تو وجود مطلق فانی مانا یعنی ما که بهیست اسکانیه با شیم اعتباری بیستم ان هیچ کس از اسما
سَمِعْتُمْوهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ مَا اَنْزَلَ اللهُ بِهِنَّ مِنْ سُلْطَانٍ وِجْهَیْنِ سَمِعْتُمْوهَا مَاهِم اَعْتَابَرِیْتَ اَزْ اَنْجَبْتَ که مضاف
 به است و بهر چه بهیست بالذات صلیند و از جهت اضافتی و چون دارند و وحدت دارند و وفانی مانای عینی است
 ظهور و تخیالی و حقیقت وجود صرف محاط عقل نمیشود و تعیینات برده چه در وجود است و در واقع بهیست فانی اند
 در وجود و اول وجود است و ما بهیست نمانیم بیست این نیت که بهیست مینماید بگذار و ان بهیست که نیت بیستمان
 وفانی نمانیم معنی هم وجهی است چنانکه **فَلَا اَنْكُ فَا بِنْدِ السُّلْطَانِ اَزْ اَنْجَبْتَ** و همچنین تمام است فادما و بود ما
 از باب صنعت مسلسل است که در آخر فقره بابیت با صریح لفظی ذکر شود و باز همان لفظ در اول فقره بابیت با صریح
 دوم اعاده شود مثل قول تعالی **مَثَلُ نُورِهِ كَمِثْلِ نُورِهَا** مصباح المصباح فی تفسیرها مصباح و در اینجا مصدری است
 و مثل آنچه زودی یاد چون سایه ای که سکره کنکره و بران کند از اینجا دلشست مراد با بیجا و معنی مصدری است
 نسبت نیست بلکه با صطل عرفا حق مخلوق است که وجود منبسط است و اشاره به است قول خدای تعالی **كَمَا خَلَقْنَا**
السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ لَا اِلَهَ اِلاَّ اللهُ پس وجود منبسط بر کل حیثیات مضاف سخن حقیقی ایجاد است و مراتب از وجود

از جهت اختلاف با تمیزات وجود اینهاست و منور این معنی آنکه وجود و ایجاد بحسب اعداد صرف هر یک نوزده
و عدد روح حضرت پس عدد این دو که واحد است یک و در اندو اما ایجاد مصدری پس هستی چیزی را و نیست
لکن هستی بود و نیست است و وجود من حیث هو وجود در هر هستی که باشد نیز محض است و حکما
این را بدین است که پس از برای بهیستی و وجودی معشوق و لذت و معشوقیت و معشوقیت خداست حقیقت
وجود حقیقت و جوهر نیست و بوزن نیکو قوت و توانایی ما نبودیم درازل و تقاضای و استغاثی نبودیم
دره لایزال حادث شیم لطف بقی یعنی درازل صور علییه بود که عیان ثابت در علم معلوم حق بود و بدو وجود حق بود
و وجود خودشان این وجودات متفرقه نیستند که دره لایزال دارند پس عیان ثابت در علم معلوم حق بود و بدو وجود حق بود
و احکام لایزال خود را خویش مدعی شود و چون بود حق موجود بود که علم بود و عالم موجود است نه بود معلوم
و استعدا مسوالات نیز با بود و از خود لسان نداشتند محض فضل و لطف بود گفت اینها ما صفتند و صفت
و لکن الله روحی چون فعل فرع ذات است و ایجاد مترتب بر وجود و توجید افعال موقوف بر توجید ذات پس با
فعل کلام بود و وجود ممکنات نمود و دلیل آنکه اوثق دلایل است با با قافیه نمود و میگویند که دانستی که اول اول
جلش حقیقت وجود است که بسیط و محیط است و وجود بجز کس و هر چیزی که مضاف است و ل مضاف تجلی است
که مطلق مقدم بر حقیقت و صرف بر شوب بهیست و نسبت شیئی بفاعل و آنکه و با وجود است و نسبت اشئی
بقابل و اضعف و بالاسکان است قال علی علیه السلام ما رایت شیئا الا و رایت قبله دلی که معرفت نور و صفات
بهر چیزی که دید اول خلایق پس چنانکه وجود اول وجود حق است اثر آن وجود نیز از حق است لیکن درین نظر که
از حق محیط است هویت و احد است که کل وجودات شمول است و عنایت الوجود للقیوم چه وحدت او
عدیه نیست بلکه وحدت حقیقت بر آن حق که آیت است وحدت حقیقت بر آن کامل کل انواع را دار است
پس اثر را هم باید مفصول ندید و اثر او کل آثار است قل کل من عند الله و ما نشاؤن الا ان نشاء الله
و لا حول و لا قوة الا بالله و چنانکه این وجود مضاف بقابل که اضافه بقابل هم خبر است و زید موجود است و این نظر
هم مرتبه است از نفس لامر پس اثر نیز مضاف است بوجود زید چه اثر تابع مبداء اثر است و ایجاد فرع وجود است پس چنانکه
وجود مضاف بحق باشد در همه مراتب مصادم نیست که زید موجود باشد که اضافه مختلف باشد کمال و نقص همچنین
در اثر و این است که ما نخواست که لاجرم و لا نقویض بل امر بین الامرین در قرآن مجید تعبیر نشده بلکه بقهر و تحمیل
و هو الکافر عوف عباده و کل سخرات بامر و خلا سلوی فرمود این خبر این معنی جبار است
که نبود و اینها یعنی این صفات دلیل است بر آنکه تو وجود داری و هر گاه وجود را اضافه نمودی پس این خبر
مضاف تبو است و از جمله آثار این وجود است پس اختیار وقتی از تو سلوب است که وجود از تو سلوب باشد
از دم فمعانی بسیار دارد که در موضع خود مذکور است و چون التماس خبر من التماس که اینجا معنی شرم میگیریم

بلکه معنی انصاف و نرمی و خشم و غیظ و کناه و نحو این از صفات خلقی است ابتدا در کار دنیا جبر نهند
امر دنیا نشانرا بجا که آشته اند و کونند آنچه آید خوش آید و امر عقبی را از ذکر و عبادت گوش میگیرند و در امر عقبی
میگویند اگر خدا میخواهد طاعت میکردیم سعادت در علم و مشیت و قرار گرفته مجلس سبحان از جبر مشیت
و جنس را با جبر جناس مقلوب است و تکلی و ضمیق وجودشان سبب تعلقات بصورت اثره زائله است و عالم صورت
عالم ضمیق است سما صورت بنویه و روح را کوچک کند و در اینجا اندازد بخلاف عالم معنی که عالم وسعت است
و روح اهل معنی را وسیع کرد اند و کتاب نفس فخر در جبر است و کتاب روح برابر و اختیار در عیسی است زیرا
که بر آن معانی محیط مجرده است بلکه متحول با نه است و مسلخ از جنس عالم طبیعت و جبر لو از م تعلق با نیست و محل صدور
از روح قدسی و صورت عقل کلی است و عیسی است از برای دیوان عقلمن و تا و عیسی ام کتاب است که عالم عقول کلیه
مجرده است عطف غضب انحرار و هلاکت و سیم مناسب است که همان بجز کاف عربی جمع که یعنی کوچک
و گفته که حکمته مهان بجز سیم جمع یعنی بزرگ و مبرزر که ترکان یکنوا است توفیق تا ثناء فوق معنی تاب
که از تابش آفتاب و غیره باشد و تقیقه و باد و از قبیل فوسل در قرم و سمر و زدن است و اگر توفیق در اعراب رعایت
شود لزوم مالایزم کونند و در فارسی مثل تقیقه خوبی بامی است و مانند آن بیت مولویت که نوز خواه از طلب
خواهی زخور نوز بهم آفتاب است ای پسر و اگر لزوم مالایزم را رعایت کنی سیم یعنی نظری آید که دور نیست که تو
بضم تا که صیغه خطاب است بچو انیم و معنی آن باشد که بنورش در کرکان یکی است و آن یک توست چه تویی انوار
قوی همه اشراق روح و اطوار است و تن زجان نبود جد عضوی زاوست پس تنزل میکند او و نور بصیر
شود ولی بی تجانی از مقام عالی در قافیه در نظر یعنی اگر چنانکه در چشم است دو نور بودی بایت هر چیزی
که می پستی دو به منی چنانکه قالمین با نطباع صورت در ابصار میگویند که دو صورتی که در دو رطوبت جلید
در مجمع النورین و ملقی العصبین بصورت میزند پس هر چیزی دیده میشود و اگر موضع ابصار جلیدترین بودی دو
صورت یکی شدی هر چیزی دو تا میزند چنانکه در احوال ملقی عیسی یکین که دو صورت در آن منطبع میشود و بین
من القرآن قل اشارت آیات قرآن مجید مثل قوله تعالی قولا المثل بالله و ما انزل الینا و ما
انزل الی نوحیم و اسعیک و انتم و یعقوب و الاسباط و ما اوفی موسی عیسی و ما
اولی الیکون من بینهم لافترق بین احد منهم و نحن له مسلمون قوله تعالی و المؤمنین کلهم بالله و ما انزل الیکون
و کینه و مسلمة لافترق بین احد من مسلمة الی و بی نیز کونند و عربی بجا سفر الینا لایا بالان خوشش میانی و از
بوجهی بزرگ لافترق بین احد از کل مراد با سخا و فدای یاران باشد دریا حقیقی معنی چون غنی انبیا و احد است پس او
وحدت و هویت آنان است بعبارت دیگر شخص آنان بفاعل است و عبارتی روشن تر همه متعلق با خلق است
و احد حدیث یکدل و یکجمله و یک عقیده اند و دلالت بر این دارد و حدیث بنوی که من را و آن نظری آدم فی علم

بخلاف جمال امر
دینار گوشش
یکتند

والی نوح فی قنوه والی بر ابراهیم فی حله والی موسی فی بیته والی عیسی فی عباده فلینظر الی علی بن ابي طالب علیه السلام
ای که مولای رسولی را خدا داد است چنانچه معنی آفاده یعنی علام هم آمده متحمل بودیم و بعضی منسبت
بودیم یعنی وجود منسبت بودیم که شرح دادیم ستم نیکو و اعلی و بعضی از خالص آمده نیکو که ناسر و قلب کوی
کثر که جمع دوستان در بعضی نوح رستان کوان چو کرانه بر دوی کاف عربی و معنی دارد یکی کنار و یکی
نهایت و یکبار اینها مبالغه است لغزش خوب نادر دانگ ناردان دانه انار فی قلیل اصنافه مقبول است
والحق کاف در کلام مولوی سبب است که در فرس نانه راد انک شرح نون گفته اند و آنکه معنی نون صورت
پوست یعنی بر کاه آدمی بل معنی شد عقل نظری و عقل عملی که دو قوه اند برای نفس ناظمه قدسیه و بعقلیت آمدند
و در خارج میشوند برای او که با آنها با وج عالم ملکوت و جبروت و لا هوت در پرواز است و آنکه با و رند در پس نوز پرده
چون چشم دل است و کویا خود را همین تن زمین گیر میداند و بل معنی راهم و حال آنکه اهل معنی که مدرک مجرد است
خاصه بطریق ملک و استقامت تن نمیشود روح محضند و اگر بصورت دنیا شوند معنی در جبروت و لا هوت
ذراتخانه سلمه خانه زراد زره ساز است و او در زره ساز گفته اند از اینجا است گفته هین یعنی همه شاق دارند
که تیغ در زردا ولیاست و دانه را هر دو عالمین باشد و خلاف گوید نادر همد خنده یعنی بیانات و اید و او از کنه
نیز است غن و جنک که غازی فی سبیل الله بود در شکوه بضم شین چشم و اگر از شکوه باشد بجز سبیل
بمعنی خوف هم میچسبند پناه برنده مستهمان ذلیل و خوار مختلط خط خطاست سووده بر خوان و
السماء ذال البرکات مناسبت این سوره سبب اصحاب خود است چنانچه در کوه کوه کوه های آتش است و این پادشاه
و قوش چون زخمی را شکاف آتش می فروخته در همه جا و خلق را آتش پرستی دعوت میکردند این اسم مناسب
ایشان آمد و در آخرت اصحاب خود باشند آنچه فی الشان است در حدیث است که سخن معاشره الانبیا لا نور
دینار اولاد دنیا و انما نور العلم و در قرآن مجید آذوقنا الکتاب آمده و از اینجا است که علمای سخی را از امت موحی
محمیه و شیخه آنجناب گویند و مولوی جانی گوید با تو اندان و اربان و بگو پس خوشاب آب حیات علم و اخلاق حمیده
و افعال پسندیده است هم تکی است بر کتب بنای شانه فوق بسم قدم و هم روش آخر اند که انوار حق
مردان خدا و در آسمانهای جبروتند که ملکوتین استقامت و بر یک را مقامی و مرتب است و همه هم هستند تا بس نور
خدا فی بهم پیوسته فی اذ هم جدا یعنی مفارقه و تملیث و تریع و تسدیر مقابله اندازند با آنچه چون بر سر
مسکلی است پیوسته میشود چون همه هم موسی بیک نون و در علم توحید و علم اسما اختلاف اندازد از هم جدا نیستند
نفس و کفار سوخته در درجه نیستی که کوب سوری شیطان سوزند زمین استرق سمع شیاطین از آسمان
در سوره حجر فرموده و حفظنا هم من کل شیطان رجیم الا من استرق النمع فانتبعه فانبعه شهاب منین و
سوه صاف فرمود و حفظنا من کل شیطان ما رد لا یتقون الی الا علی و یقینون من کل شیطان

عالمی

و هم عذاب و اصیب الا و این حشران سما ملکوت شیاطین است که کفار زمین را نند و عظمت کفر و جمل را بر زمین
ختم مریخی و میل و محبت زهره ای و با بجه غضب شهورت حیوانی نازند بعضشان سه و جبته باشد کشف
و کسوف انکار کواکب عشق بنین مجوسین و غلطت در میان اصبعین اشارت بحدیث
شرف قلب المؤمن اصبعین من اصابع الرحمن تغلبه کفایت کا و دا خاصه کا و طلای سائر سیاه اب
جفاست چنانکه شد که غلطت طبع است و نیزهها استیل گویند و زید و کثافات و را خوانند قال اما الرید
قیل هب خلفه اهون سنک حاصل کلمات تشبیه نفس است مرتبه بمرتبه است که مقدسه و زنا گویند که زنا
آتش پروان می و زرد و تشبیه تجا بخورد ای تش که اینها را آب توان خاموش کرد و آتش نشک آهین هیچ آب
خاموش نشود و مرتبه پنجم که آب سیاه از آن جوشد و تجا بخورفا و سبویا که از آن آب سیاه پر کنند آنجا را توان
سخت و آن چشم را توان سهوت قطع کرد متخوف تراشیده شده فسه دفع بخوان با هفت در
یعنی نفس و مشاعر آن روح است معنی و در فرخ و بهفت در آن جد است و صورت بیان است که مشاعر
ظاهر و مخفی است و مدرک باطنه اگر تغلب بر میگوید یک مدرک دو است که حشر شکر و و هم باشد دیگر
حافظند و متصرف همان مدرکات و این قوی هرگاه استعمال شوند در ادراک اشیا باعتبار وجه الفخر و وجه الله
و ناز آنجهت که وسیله ادراک کلیاتند و ناز آنجهت که ایات الله و مظاهرند همه شواغل و حجب میشوند از حق و موجب
ورود بر ابواب جهنم شوند که لها سبعة ابواب کل باب منهن منزه مقنن و مخلف که استعمال شوند با آنها
دیگر که اشاره کردیم و نفس را که حقیقی باشد معنی صرف کند اینها از ایما خلقت لاجله و عقل بالفعل شود که بهشت شود
باضمام عاقله و میگردند موجبات ورود بر بهشت در بهشت و دخول در بهشت صد فرعون جوانا
نفس ماره و متوله است بیت ای جوانای تو خدایت زین خدای تو خدایت زین خدای تو خدایت زین خدای تو خدایت زین خدای تو خدایت
از خدای برخوردار و موسی گویند یعنی عقل فخر عوین یعنی نقیضت موفقه صاحب حقین آتی له امت یعنی
برستی که من نموده ام از جهانی که آتش است بحسب نوری مانند نار وادی من آتش مثال بحسب حیات
بخشی باین عالم موت و طلمت که آب صورت حیات چنانکه در قول حق آمده انزل من السماء ماء فدا لک
آوند و یقینا که ای زوجه تاویل ما نفس است که با حرام تعلق گرفته و همه را اجا کرده ناک ای که جهان زین
شکل هستند آن یعنی جهان نمود بود است چنانکه گذشت که ماعد ما نیم و اینها همانان بیاتنا تحت
یعنی عالمیان عذب کوارا مهین بضم هم نوار کنند عوان فریاد کنند چه عویم و عویم و عویم و عویم
فقتصر سخریه و ستر آفتوس چنانکه معنی حرت آمده معنی نزل و سخریه نزل آن امر هلبات دین
پس در حقیقت طبع نکرده و صحت سلب از او چون نکرده غم بلیغ تو استحقا کن چنانکه عارفی فریاد که بر مصیبتی است
آید تا توانی شکر باش و اگر توانی راضی باش اگر توانی صابر باش پانین ترا زین کفر است یعنی چون در حقیقت

من خطف الخلفه
فانتبعه شهاب منین

از دوست میرسد شادی کن و بگو بلای که خیر است بدتر از آنست که بد است و کز توانی پس هر دو را یعنی صیبت و
 نعمت را مثل هم بین چو رضا مقام است و کز توانی باری در مقام صبر باش یعنی بکلفت و شفقت خود را
 بر قبول و ادات سوزش سازش شود و تقاضای عشق مقام اولت پس تش میگوید در نظر عاشق حق باشد
 او برین ستم و اگر ستم بطور بندگی ستم و عبادت ستم با حق ننداند چون بنده اند در حدیث است
 که البودیة جوهره کنهها الربوبیه پس زنده اند زنده کنی مولی معیت نفس با جسم تو جسم زنده دارد چگونه معیت
 قیومیه حق تعالی با موجودات آنرا زنده نازد و هر دو مع کل شیئی لا بمقارنه و غیر کل شیئی لا بمزاجه بل سبب که
 شد سبب مبتدا مؤخر است یعنی سبب امکانی که بی سبب شد و جوش موجود شد عامل کند در نظر
 که عالم مظاهیر با صفات حق اند و ملاحظه مراتب عاطل کند در نظری که مراتب محقق است در مرتبه اول
 غیر اسما و او اینها سیاهی باشد که محرم انبیا اند فانی عربی که بعربی رسن سبب که نیکو گوش چرخ
 یعنی چرخ کارگران چنانکه در بعضی نسخ کرده است چرخه رسن را علت است چرخه کرد از اندین زلت است
 صفت دست خالی سوخ در حق است که زود آتش میگرداند آتش شهبود خود داخل بن خلاصین
 کلمات این است که اسباب امکانه را در این تصریح نیست در نظر شود ایشان بخود و هر چه خدا میکند معنی
 و لذت ایشان است این از ظرف فاعل مرتبه دیگر از ظرف قابل میگویم آنجا جان مهند و مجرد با فعل و پیکان از جسم
 و افعال در ذات و حقیقت ایشان از حیثیات نیست بلکه بجهت آنکه جان مطلقه جسمشان محکوم علیه با حکام جان
 چنانکه فرمود کاند آتش خلق عاشق تر شدند در قفای جسم صادق تر شدند و مرتبه دیگر از باب تطابق علوم
 میگویم آتش شهبود و غضب با آتش صوری یک حقیقت است و تفاوت مشی ظل و ظل است چنانکه تا بر طبع
 دنیا تلاش با جهنم میشود قال نعم انطلقوا الى الخطن في تلك الشعبة ظليل ولا يغفر من الله هم كرا این سوزاند
 آن سوزاننده بلکه جوهر است آتش صوری دون سوزش آتش نار شهبود و غضب است و سوزش با آن دون
 سوزش با این است چنانکه در شمال نار سبک است و نیزان متولد از آن و مثالهای دیگر معلوم است همچنین
 روح و ریجان نار است کجا که آن نمونه موهبه شاهده کرد بان طفل خواه طفل ظاهری از آنجهت که از صقع او و ضراو
 بودارده شده باشد و خواه طفل معنوی زیرا که نفس ام است و روح اب است و قلب که در نفس طبعیه و قلب
 نوری طبع روح زوجه طبعیه سعیده و ولد خلف صامحه و نفس ماره و متولد و قلب سوزد غیر طبع روح که است
 زوجه ما سوزد و ولدتا خلفند و هر گاه ولد صامح که قلب تقسیم است خود در نار اند و نور اند از مادار که نفس
 نوری صامحه رفته است میخاند و همچنین سایر قوی را و در ویاسمین و بجار و ریاحین صوری کجا میست
 از دیدن کل خیل دیده من خارا آن کل که من میجویش خود درین کلزارها و مرتبه دیگر میگویم گاه باشد
 بقوت نفس نبی یا ولی برده میشود نفوس اجسام صوره و وقایع مشابه میشود با حقیقه و بالمعانی و محقق است

چون است

که برین است

که شیت شیئی بصورت است و جای دیگر این را تفصیل داده ایم قبلی بجز قاف ابل صر و قوف صر عوزا
 قبلی و قوف موسی سبطی گویند هسنا لبعث تا آخر و پست معنی است که تسبیح و حمد برای مرغ جنت بمنزل
 ماده اند برای مرغ و بنا چه ماده بر سپر باید بنای او باشد مرغ و بنوی غنا و طبعی ماده است و مرغ بر زخی و اخر
 عمل صالح و ملکه حمیده ماده است در حدیث است که فی حجة قیغان غراسحا قول المؤمن سبحان الله یعنی طهر
 انکلمات حمیده انصوب بر بنده اشجار و اطیبار میشود چنانکه مشنوی مشنوت از امثال این طلب در کلام اشارت
 با کما از دم تو هم مرغ بوجود می آید ولی مرغ آخرت و ارباب کشف صوری از صاحبان نفس در سیه و نفس که مشابه
 صور مشابه آنها را در حال استعمال بدن هم میکنند همانا از آنجاست که خواج حافظ میگوید فیض روح القدس از
 مدد فرماید دیگران هم بجهت آنچه میگویند بل که جام جم دارد و دارای کل است چون تو دارم همه دارم بخود آید
 دارائی طهر طهر بود آتش و اینها یعنی درجه نشاء اولی آتش بود زنده اعمال بد و ملکات رذیله آتش است
 سبب باطن حق بقدر میفرماید ان الذین یا کلون موال التباخی ظلما انما یا کلون فی بطونهم نار و نیز ان
 جهنم محیطه بالکافورین بجهت سیمیه منله از آنست و افزوده پس اینجا معنی است و در یوم هم با و ذوق صورت
 میگرد و میشود که مراد با تداش علم باشد که ما بهی علیه همه در علم زلی که نشسته که طینت شقی از ازل سجنتی بوده و طینت
 سعید از ازل علیتی بوده که سعید سعید فی الازل و الشقی شقی لم یزل این است که خواج عبدالقادر انصاری هر وی
 میفرماید همه از انجام ترسند و بعد از آغاز شفت بخود کشیدن و بن نفس یعنی در هر نفس واجب
 نفس را تقای میگردانند از آنجا نب بود ایجاد و تکمیل و زین جانب بود بر خط تبدیل و جاءت کل نفس من
 مساقف و شهید پس موجودات جمیع محاسب مگر کونین در امثال و استکانند الا الی الله نصیر الامور
 و میشود که مراد نفس رحمانی باشد که می آید از جانب بن یعنی عالم مجردات صرفه و عقول کلمه که نفوس را تجلی میکند تا
 رفته عقل کل میوند فالله تصعد اشارت بکرم الله تصعد الیکم الطیب فالعمل الصالح بوقعه
 یعنی بسوی حق تعالی بالا میرود کلمات پاکیزه و عملهای نیکو بالا میرود انکما تراها هر که طیب کلمه توحید است و با
 او نفس نطقیه قدسی است و در کلام خدا و خلفای خدا کلمه بر نفس نطقیه بسیار اطلاق شده بلکه بر وجودات خاصه
 از آنجهت که اینها معرب اند از ضمیری که وجود کنون مصون حضرت غیب بقیوت خصوص ان کامل کلمه ام
 و اسم اعظم است و اعراب زبانه اسما و صفات ذی است که قال تعالی و کلمه منه انتبه المسیح و عن الامم
 سخن انکلمات التامات و الاسما الحسنی و الطیب اشارت تجرد فطری و کبی بعلم و معارف و عمل صالح که در جواب
 رفع اوست بلکه عدالت است و بعضی غیرین ارجاع میکند ضمیر مستتر بر رفع و بکلم و طیب را بعالم تقسیم میکند ضمیر
 بارز ارجاع میکند بعمل پس لالت میکند بر اینکه شرف عمل بعلم و معرفت است صاعداً امناء در حالتی که
 صعود کند از بسوی مرتبه که خدا و اناست بر نفی بالا میرود انفس با بر سپر اشارت بعمل صالح که در این است

مستحقا در عالمی که محقق و پدید است از بسوی دار بقا هم یا بپیدا پس می آید با اسکافات معالی و حکام اسراف
 با تعاف آنها از جهت تقاضای من جماعه بالحقنة قلہ عشر الایمان اگر معال بعین معلوم باشد و اگر مقال با
 بقاف که در بعضی نسخ است واضح است هم بلجستنا بعد بنا و میدار ان تقوی و زهد حقیقی بسوی مثال نفوس
 قیسه که عقول کلیه باشند تا رسیده با آنچه آنها رسیده اند هکذا لفرج یعنی فیض خدا انقطاع ندارد و نکات
 او را نقادیت و صحت بر حضرت و جازیت این نزول و عروج درین کلمات سنت خدائی است وَلَنْ یَجْزِلَ
 لِسِتْرِ اللَّهِ شَیْءًا وَلَا یُؤَلِّکُمُ النَّجْمُ لِیَکْفُرَ بِاللَّهِ وَرِجَالُ اللَّهِ یُحْسِنُونَ الصَّلَاةَ وَرِجَالُ اللَّهِ
 کما انفس جمع نفس یعنی فاست و ارتقا و صعود وجود لفظی باعتبار معانی بلند است که وجود ذی است و بلند
 ان وجود عقلی بلند می عاقل است سبب ارتقا و صعود با عقل و ارتقا نفس یعنی فاست و ارتقا نفس بکون
 فاست و بنا بر ظاهر پس حال بقاف نظر است و مراد از ای بسوی مثال تکرار که توحید است که اذکروا الله
 کثیرا و احسن تبحرا حسنه و از نزول عروج عروج کلمات از راه گوش قلب از روح و از روح و از روح
 بنام آنرا از آنجا نازل شده و از آن فی شکرستان بریده شده باز بر دوری کرد و با آنچه پیوست که المبداء پیوسته
 یکروز از آن روز است که جای دیگر فرموده روزی که دیده ایم از روزگار آب رحمت خورده ایم از دست
 ذکرا بلین جفس خود باشد یعنی حاصل این آیات تا آخر این است که جنیت علت جنب و کشت است
 و جنیت را چه قسم کرده یکی مثل جنیت نوری با نوری و ناری با ناری که تری با تری با ناری دیگر جنیت خبر
 با کل مثل جنیت نفس ناطقه در سیم با عقل کل و خبر کل در اینجا تجلی و تجلی را شامل است و درین تسامحی است مثل
 قول شیخ عطار جان ز گل خود جدا جزوی از اوست سیم جنیت بالقوه مثل آن که جنیت بالفعل ندارد و
 بعد از جنیم معدی و کسبی و عروقی و عضوی جنیت بالفعل می رسد در عظم عظم و در لحم لحم و در شریان شریان
 و در رید رید و همچنین حتی در جلیه جلیه و در روح بخاری روح بخاری می شود چهارم جنیت مثل سر است
 و در مغز مغز و در خالص تفکند بصیغه نفی جنین حیوان بخاری پیش از ایهام دارد معنی او است
 که از نبات باشد لا بلوغ المؤمن است که لا بلوغ المؤمن است که لا بلوغ المؤمن است که لا بلوغ المؤمن است
 از سواری دو بار و بلوغ بسین و عین همتین است و بلوغ بدل معلوم و عین همتین است و هر دو معنی کردند است
 و فرق است که لیس کردند پیش از است مثل عقرب و زنبور و لیس کردند بدین است مثل مار و مور و مور و مور و مور
 مضموم بر جای هم ساکن مور از خشت است مثل خمر صفت تری یعنی سوری روح نموسا رطبا الحاد دفع یعنی
 ضد را که در دفع قدر میکند و این مضمون حدیث است که اذا دخل القدر لطل الحذر کففت پیغمبر اشارت است
 بحدیث اسرار عربی آمده است و کان یقول توکلت علی الله و قال انبسی علی الله علیه و آله و عقلها و توکل علی
 یعنی عربی شتر خود را کرده بود و عقل و تکلیف توکل بر خدا کرد حضرت فرمود از نوری در این بند و توکل کن بنامش

خلق پیش از دنیا چنانکه در احادیث است که ارواح پیش از خلقت دنیا در عالم امر و نشاء سجده و بودند مثل خلق الارواح
 قبل الاجساد با نفی عام و مراد الف جبروتی و الف ملکوتی است و باید دانست که مراد از سبب ارواح نه این است که
 آنها بطور کثرت و ضمیمت مثل بودن آنها در عالم دنیا و وجود در عالم دنیا و وجود در عالم امر و مرتبه علم و شکر است
 این گونه کثرت در اینجا بلند است و در آن نشاء سجده هنوز با بدن نبود و حجاب مان و مکان مطوی بود که اسما
 سطویات عینه بلکه چون میانه عقول کلیه و نفوس کلیه نیستند بلکه در مرتب وجود و سیم مرتب طولی و عرضی
 کثرت بودن عقول کلیه در آن مرتب بودن نفوس است بطور اسما و دو کانی در مرتب و همچنین وجود علمی
 نسخ وجود معلومیت و وجود حقیقت شئی در مرتبه و نشاء وجود رقیقه آن شئی است و چون بطور و صحت بود
 این است که نشاء یعنی مقام تصالح الاصله است و این نشاء عالم تضاد است کما قال الله تعالی هبیطوا بعضکم
 لبعض عدو کفنا لخلق اشارت است بحدیث نبوی که اخلق عیال الله فاجب لخلق لی امد من احسن لی عیال الله
 قدسی است که الفقرا عیالی دست همچون پهل و چون دست شیمه پهل است خواجده عدله نصاری میاید
 که هر که در آن سجده نیست پیغمبر از او هر دست که در آن سجده نکند باز او پس پهل دادن اشارت بکار کردن
 محمول کرد ناندن او ایمنی کار کردن برای نکردن است و با برده شدن برای انداختن است چنانکه در حضرت عمل نیست
 که نشاء با دانش عمل و وصول بغایات شیخ ابو سعید بنی بخریفیاید دنیا مثال کعبتین نزوات برده شش بر
 انداختن است قابل حال امر صبی و منی بی یونی قابل شوی قابلیت اسما و صفات و سید کنی و علم بظهور
 تو آخر حق البصیر شود بیستی جنی پس زدن بی تنائی کردن و با دووم زباب جنین القا فیه است یعنی چون
 باریک بینی کمی مرئیستی بلکه زنی شناسد بشیر همچو نون فک نک عار و معنی شوم سینه آید و با همی عطف
 نقیبه شوم باشد لثزول لام مقفوه لام ابتداء است که وقتی که ان المکسوره مخفف میشود لازم است که در کلام
 داخل شود هر که عمل کند و آیه این است لَمَّا مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرَهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرَهُمْ لِلنَّوْلِ
 مینه الخیال یعنی حسی که در دوزخ خداست برای مکرشان و بدتر سیکه مکر ایشان بر اینند زایل میکند که چهار اسکال
 بجز سیم معلوم و کاف فاندیشه و فکر توس در و شیمی یعنی این تا اول است یا مثل است پس جناب
 و شکر مثل است که گویا عزرائیل نظر شما را با کرد پس و بهندستان حرص اقاد با سلطان حق بیاد شوق و طلب
 بواب یعنی از طریق بجز که علی العزرائیلی الارض اسرع باشد و جمع باد و خاک و آب از صنعت مراعات
 از خود این مجال یعنی که زمین از کرمش از خود است چه مرک زمین جانت بجانب جانان با مکر کوی
 چه معلوم است که چیزی عبث خلق نشده و همه را حکیم متوجه بغایات ساحه خصوصیک نور علی نور شود و با مکر کوی
 برود بجانب صفات و اسما لطیفه و بجانب اسم اعظم پس انسان بسوی خود که عقل کلی بالفعل باشد و بسو
 باطنی ذات خود را عیشت شیخ عطار فرماید جان نمان در جسم و نور جان نمان ای نمان از نمان سبحان

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدًّا حَافِلًا هَيْهَهُ بِسْ عَقْلٍ بَاطِلٍ مَجْرَدٍ رَازِي زَمْرِكْ نَيْتِ
 بلكه باره عقلی مرک را میخواهد و اگر گزاشی باشد برای و هم و خیالت آنم پیش از اسلام آن دو تا بدست عقل نه
 از برای جوهر ذات نفس حیله هاشان یعنی جلد ایشان در امور آخرت بود و همه حالات و مقامات
 بود که تعلق با خلاق است بشود و در کرازا سازند که در دل دوست به جلدی باید کرد و نیز جمله ایشان بطور ظاهر
 قوله و متکثر الله بود صریح کرده و فی معنی نفس قدسیه و نفس کلیه لایهوتیه را بچسبک آورد و نفس قدسیه عطا
 سماوی است که چند روزی در نفس تن است این ذمهم فضا بر ما نهاد یعنی این عمل و کوشش ما هم در قضای
 الهی گذشته و باید بشود و همچنین صفات ماکه از آن جمله اراده و حسیا است و این معارضه مثل است که شیر با شیراز
 میکند که گفته بودند با تضایخ فرنی می تند و تیز دنده ایمان و طاعت یعنی انما الاعمال بالنیات پس در کار
 اعمال نیت باشد و ذکر و فکر با فی المعیبه عبادت و ایمان که انظر الی المد بعد و انفس الخلق و قال تعالی
 وَجَالُ لَأَنْتُمْ لَهَا تَمَّ نَجَادُهُ وَلَا يَتَّبِعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ بَدَّ خَالِي بِأَعَالِي جَانِسْ نَقِصْ دَارِدُ وَصِرَاعِ عَيْنِ شَمَالِ
 بر طباق و توجیه نیز از مذمکرها نظیر آن است که گذشت که انبیا و کار دنیا جبرید کار آن و فی قاش
 چنانچه بوجهی مظاہر اسما و بوجهی علم و قدرت خدا نذا خاطر کل شئی رحمة و عاالی غیر ذلک و اگر حقیقت دینار ادا
 معنی آیه شریفه را بدانی که فرموده مَنْ يَزِدْ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْفًا يَزِدْ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
 و مشکل نشود بر تو آنچه میگویند که می پسند بسیار که دنیا را میخواهند و میند و جواب میدهند که کل من تجبیه سیئه
 ای نوبه بعضیها و تحقیق آنست که میدهم طالب نیار از دنیا من حیث انفا دنیا و آن نیت که تعلقات و نیت
 نیز که صود و تعیینات و نقایص و امکانات و اینها را بخواه و فور و تکار داده با بل دنیا و مگر برداشته اند از شوش
 و عقب و نصب چنانچه پوشیده نیت بر ناظرین بنور الله نعم مال صالح اشارة بحدیث است نعم المال
 الصالح للرجل الصالح جهل جهلست حاصل این آیات حقایق آیات است که عمل باید کرد و گزیری از غفلت
 چه مبتدی و چه متوسط و چه مستی کسی مرد تمام است که نامی کند در خوابی کار غلامی و مراد از تعاقب قوله
 وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ مركات چنانچه مفسرین فرموده اند بلی باید عمل نید چنانچه
 در تفسیر سبب شرح دادیم تره بان برفی نشد و ختمتاک و بازبان نرمی تازی جناس صریح دارد نام و
 ناموس چه تعلم شد از خدا علم اسما را و علم ماکه که شما قال تعالی يَا أَدَمُ ابْنَاهُمْ بَابِئْتُمْ كَوْمِ كَوْمِ
 ابس است و از راه همان است چونکه سالها طاعت الهی کرده بود چسب که معرفت و از شرف علم دین مراد
 شیرینت نیت چه علم بان تشبیه میشود و شیر در زبان با آن تعبیر میشود و از علم دین مراد علم توحید و علم اسم است
 که آدم را بود که مطهر حلال و جمال و تعلم بهر ساق و اسم اعظم حق بود و آنچه آید پس فرمود من زانی نقد زانی حق
 و آن را بعد عارف حق و نبود و سجده و کرد و علمهای حسی حسی صورت یعنی پوز بند و بود از خود و شرف علم توحید

و اسما و موجب نکردیدن کرد ان قصر و پوز بند می و اگر چه نفس حق بود لیکن چون عدم معرفت بجمال آدم موجب
 شد با دم منسوبست و مراد از حق که فرمود با حق در شک بود حق اضافی است و جناس ترکیب تشابه در کلام است
 و مشید اند و به کج و مانند آن است يقال شد و الحایط ای طلاء بچشم و نحوه فقطه دل و لطم صبور بر لطف
 روجه که امر سیت ربانی و سیت سجانی داد عطار فرماید جزو کل شد چون فرو شد جان بحجم کسب از
 زمین عجایب تر ظلم پس قطره بناید دید و آفتاب علمتاف نفس ناطقه قدسیه باید رسید پوسن جناس
 محرف دارد و وصف صورت نیست انذاجا لها مراد بوصف و صاف معنی و روحانیه است مثل حیوة و توجیه
 آن پس صورت در جمل است و سیوه و روح که حی بالذات است در جمل بنجد و اگر خدای بجا می باشد بقدرت نام جاز
 و اگر جام بنجو انیم نیز است مثل عکس روی تو چو در آینه جام قناد و اگر مراد اوصاف صورتیه سیه باشد عجب
 نیست بهت خوبت و شیخ عبیده حاضر خود عالم یعنی وجود کسبی و و اگر نام بنجو انیم وجود لفظی عالم و عادل
 در اسمهای لفظیه مراد خواهد بود خاتم ملک سلیمان است علم چنانچه جمل در قلم است جمل بیط و جمل مرکب علم نیز
 علم بیط که خیر را بداند و بس و علم مرکب که خیر را بداند و بداند که میداند و چه میداند پس اول برای حیوانات عجم و ما
 انما است زیرا که خیر را تر امید اند ولی نمیدانند که میداند و نمیدانند که میداند و نمیدانند چندان چه در ذره بر سر بند
 در آفتاب و غافل ازین کاف است قال تعالی ان من شیء الا یسبح بحمده و لکن لا یفهمون شیءه
 بنا بر قرانت یفهمون میا غیبت و چون این را دانستی پس میدانی که مراد علم ترکیبی است که این فضایل را دارد و خود
 شناسی و خدا شناسی و مال شناسی بنجو انیم مخصوص انسان است بلکه مطلق ادراک کلیات و کسب مجهولات از موقوفات
 مخصوص باوست نمی پسنی که سفند بسته بر منج را که رسامش بر منج سجده میشود و بسیار میشود که خود رجوع میکند و برگردد
 و آسوده میشود و گاه باشد که باز سجده میشود و رجوع میکند و خود را میکشد و بشاید که بکشد که خود را بعضی رکان خود را
 ناقص کند و اگر ادراک کلی نموده می که هر رجوع آسوده میکند با آنکه رجوع کرده بود و آسوده شده بود با این رحمت
 نبی قناد خا خا خا و غده و پریشانی خاطر است یک کسه این با از خوف نیت است مثل
 یکساله پشمینه یکان دد کرده خاطر مکیه را که عمل کنی سخنهای فرشتگان رد کرده و نداننا صحن مهربان نپذیرفته
 و خاطر شیطانیه و نفسانیه را که بجا آورده بانکت غولان و خناسان را شنیده و اطاعت کرده و هر یک از صفات
 و مسمیه شعبی دارد و هر یک علقی مناسب دارد هر ضا نه در دیوار فیضی مناسب میخواهد مثل صنوبر شمس با قیام بنجو انیم
 علی مراتجا و هر سیاهی در دیوار سودی از قسام اذخه میخواهد این است که بنرا اند موسوس و در جمل حقیقت
 در بعضی شتوات پیش خوک که مسمیه و خدمت میکند و در بعضی صر صیحا پیش موری و در غضب پیش سکی تمشیت
 امرش میدهی و همچنین پس بین کیان را سرور خود کرده المتشاد مؤمن یعنی شورت کرده شده
 امین باید استیثیرا بر خیر دلالت کند از ذهاب اشارت بحدیث استرذمیک و ذمیک و ذمیک

و در بگوئی با کس و کس الوداع بجهت سفر ذیاب تو طلع میثوند که هر سری که بجا و کند از د و نفر شایع میثوند
و بعضی این دو بیت که در اندک عمر چو آب نذرت اولی و لاجو خلق باطن نیک چو می عمری شاید بگوئی یکجا فرمود
ریک است لفظ است یکجا فرمود خلق باطنی است یکجا فرمود مرد خداست توفیق میانه اینها چگونه است میگویم
مناجات نیست چه بسیار کی است که مرد خدا باشد و خلق و لفظ تو سیم که تابع مرد خدائی و ارنگی و شان او
پس لفظ را موصوف بشیرین کرد که دام معانی بلند است و خلق باطن عیون و وجود مبارک و عین العیون منبع
حکمت در بعضی نسخ این بیت قبل از بیت هستان ریک است و در بعضی بعد از آن حکمت شواهد و ثانی اصح
و اوفی با بعد که لوح حافظ لوح محفوظ است یعنی حافظه او لوح محفوظ شود چنانکه در میان حکما معروف است
که عقل فعال خزانة عقل است و اینجا ملکه اتصال یا اتحاد با ملکه بعقل کل در حضرت ختمی مآب مراد است و لوح محفوظ
و اغلب بر نفس کلید فکلیه طلاق شود چون قلم بر عقل کل روح او از لوح محفوظ می شود اول بصر را و ثانی
بشعرا جاس محرفست و در محفوظ و محفوظ جناس لایق چون معلم بود معلم ملک و ذا مخفف میرا
سوزد مرا اشارت با آنکه در معراج جبرئیل گفت لودنوت نملک لا تحرق حلا من این بود
چه بر موجودی از مجردات و جسمانیات احدیت محدود چنانکه ملائکه هر یک را مقام معلومیت فتمنم رکع لایسجد
و منم سجدا لایقون و منم قعود لایقون و منم قیام لایقون و منم بیعت لایقون و منم بیعت لایقون و منم بیعت لایقون
جایز نیست هر چه درین راه نشانت دهند که نشانی با زانند و این است که آیه شریفه و خلق
الانسان ضعیفا را مدح کرده اند یعنی هر مرتبه را می شکرند بخلاف معدن بجا بیت مقید است و نفس بایسته
ببنایت مغلوب است و نفس حیوانیه حیوانیت سلسل است و ملک بمقام نوره محدود است و هر یک مقام و مرتبه
خود را بطور قوت و عدم تجا و از آن دارند و این است که سزا از اهت لطیفه است که بعضی ظواهر و بعضی باطنی
باطن باطن است آهسته تم برای این آیه کبری که عینی فرمود لایق که برستی مغربی راست اگر چه آینه روی جان فزای
تواند همه عقول و نفوس و عناصر و افلاک و کی کسی نماید ترا چنانکه تویی بخردل من میکنم بیدل غنا که
پس انسان کامل همه نعمت مرتبه را داراست و آنها طبع و نفس و قلب و روح و سر و خلق و اخفی است پس طایر
با وج لا بهوت در عین اینکه در حقیقت ناموست قال بن الفارض سس و اسرار مری عن خصوص حقیقه الکی کی
فی عموم الشریعه و لم لا بالآهوت عن حکم مظهری و لم اسن بالن سوت مظهر حکمتی لاخ نزل و ظرفیت
و ایضا بدلی کرده تاویل مثل اینکه بعضی متفلسفین گویند که نفس را منسحق کرد و نور عقل را در آن جادو
و باید ظاهر را هم رعایت کرد که همین قمر صوری صاحب مقدار را شوق فرمود بجهتیتی که نفس مشترک که همه محسوسات
بان مدرک محسوس شد پس نسبت شیئی بصورت خود پیش از آن و ابل کن یعنی مال خود را پیدا کن چنانکه
تو که است حق لطیفه نفوسیه انقوی است فی ذکر ذاک قرآنت سستی بلند روشن در بافت رکت

کتابخانه
تاسیسات

عقل استون چنین بچشم بول و سرکین سلسل بیای پس چون دغه بتقدیم همایز بجهت رکت
از زمین بوزن رسیدن معنی رنگ کردن که از آنست رنگ زو اینجا رنگ ماد و مثلش مراد است بطور شوشتن
بر آب و اما بتقدیم مجر بر جمله که اراده شود عدم در کسا و بر روی آب تخصیص است بلا تخصیص که با اعتبار ترکیب کفها
و باز هم تکلف دارد پیغام هو خاطر ریاضه کیا شاه شامان و عربی آن ملک الملوک چه کی از کیوان
که ستاره زحل باشد ما خود است که بالای باقی که کب سیاره است فان نامه بیای عربی تفسیر
عالمی مراد عالم صورتت صورت ماموج از وی یعنی یا از وی جبابی است جنبش کرد بجز قلم عمق
صد بفران جباب پیدا شد کشت در ایمان بکل جباب باز بکشت و عین دریا شد چنانکه میفرماید هر چه
صورتی بسبب ساندش یعنی بر صورت ازین ماموج که حق که بی علت است و علت و سبب است جمیع خلایق
خلق کند و آن وسبب است یعنی بقوت همان وسبب بگرد و اندازدش فموی لفظی یا و داند
یا و ه و یا فم شده و معقود و بر سخن هرزه و بیاد که اطلاق میشود از باب مجاز است و مراد از این اشعار آن است
که تا جان خود شناس و خدا شناس نشود و در طلب باشد مثل آنست که فارسی اسب در زیران باشد و او را کم
باند و تفقد کند پست آب در جو روان که آب کجاست شمس گوید که آفتاب کجاست و خود جان بقوت جانا
بسوی پیش جان یکچنانند با سبب تشبیه شده که متحرک است لیه و متحرک کیمیت اینجا و بمراتب احتمالی است مستمع
مراد آدمی و معلم است که اوصاف و خواص عقل را تعریف میکند و مع ذلک غیثا شایع عطار است که دانش
نفت نه کار سر سیرت که بچرخ دانا شوی دانی که صیت کی از معانی من عرف نفسه فقد عرف ربه آنست که هر که شنا
نفس خود را اول با یثنا شناخته باشد ربه خود را تا آنحضرت اول میزان معرفت نفس شود جان زبیدانی
چنانکه شرح رئیس حکما در وصف نفس میفرماید مجتبه عن کل مقلد عارف و هی التي سرفت و لم تبرق تان بهی
سبب و سرخ تا نپسنی تعینات را و نور حق مطلق بینی کی بسنی مثال دیگر برای ظهور نور حق پیش از ظهور
پر چسبیری نور حق است که رنگها و همه شکل و هیئتها را باومی سپند و از دیدن او غافلند و در حکمت مقرب است
که مبصر او لا وبالذات نور است و ثانیاً بخت و باقی بالعرض مبصرند پس چسبن رنگهایی که بهیات امکانیه
تعینات اعتباریه اند بوجوه حقیقی مطلق ظاهرند و آنوجود ظاهر بالذات و مظهر بهیات است از عکس انوار
یعنی خیالات که در عالم مثال مقیدند با شراق روح مذکرند و در چشم از نور و در حال اصل نور چشم و نور
همه قوی که در تن است از نور روح و وجود او ستمند و حکم آنها را جدا ولی را دارند که از یک چشم جاری سار
باشند و در حقیقت همان روح امری مدرک کلیات و جزئیات و با صبر میگوید بجز نبی و سبب میگوید بسمع
و همچنین در باقی قوای مدرک که با نور و نور دل نور خلد است در دعا وارد است یا نور انوریا نور کل نور
و شرح دویم سابق نور حقیقت وجود بیطبوط است که الله نور السماوات و الارض پس میا

۴۵

و یقینات سموات و ارض مستند و وجود حقیقی طرد العدم که نشاء آثار تشریح بر آنست و باعتبار اوستی اطلاق حقیقت
 بر آنست میثوند نوز است و از جمله نوار حق است و جودات جمعی مجردات مرسله و جودات مجردات متعلقه چنانکه
 اشراقین از حکما عقول کلیه را نوار قاهر و نامند و نفوس فلیکه را نوار برده و نفوس ناطقه را نوار
 است پندیده و همه اینها ذواتشان نوار خالص است کون نور عقل یعنی نوری که بدین و کس در آید پس نوار اینها
 صاحب کلشن است اگر خورشید بر یک حال بودی شعاع او یک منوال بودی نداشتی کسی که نوار او
 نگردی هیچ فرق از نوار او نیست طوری که شایب بضاعت ولی حق را نماند و نداشت چو ذرات
 نباشد صده و همتا میندلم چگونه دانی او را هر نفس نومیثود دنیا مستقیم میگویند لعل لایقی زاین
 اعراض عالم در تغییر و تبدل است و حکما میگویند العالم تغییر و بعضی حکما در جوسه عالم یعنی اجسام و قوی و طبیع
 تجدد و تبدل قائلند و عالم طبیع با تمام عاودت میداند چه جواهر مذکوره و چه عراض و از کلمات عرفا
 که لا تکرار فی التجلی و شج ششتری میگوید بجه جزوی زکل کان نیت کردد کل اندر دم زمان نیت کردد جونا
 کل است و در هر طرفه العین عدم کردد و لایقی زاین پس بر لحظه عالمی تسلیم میثود و عالم دیگر حادث میثود
 و در کلام محمد بن یحیی اشعار است که **أفینا بالخلق الأول بل هم فی لیس من خلق جدید و نبر کل یوم و**
فشان و نبر لیسنا یدفیکم و ان یخلق جدید لیس من خلق جدید و نبر کل یوم و
 پس زنون جلالتشست بل حق و صفات حق قدیم است پس نارش اول ندارد و قدیم الاحسان است باسطه
 باعطیات و انما و قدیم التکلم است و باجماله آنچه از ناحیه حق است قدیم و دائم و ثابت است کل شیخ
هالک الا وجهه و عالم حادث است و لا قدیم سوی اندر عمر همچون جوف نومیثود پس یعنی عالم و عالمیان
 بوجودات جدیده و تجلیات متغیته صفات است و اما قانانو میثود مثل آب روان در جونی که بلند می و پستی
 مذشته باشد ساکن بنیاید پس عالم تجدد و الامثال است چون شرف یعنی عهد جواد که بر سرعت حرکت می
 و ایره میاید و قطره باران در نزول خط میاید از نوری صنع متعقباتی اسم سر بر است و بیست شک و دهی
 غلام و چاکر نفس کرده و خواجه ناشاکه اند که هم خواجه نشان غلامان یک آنچه خواجه معنی قانانو
 و تاش کلمه در البر شکر است و کجاف عربی معنی کویک مقابل یعنی غلامان غلام کویکان در کیم الحق من
 یعنی کلام حق و صدق در اغلب مذاقهای موقر منج است قلا و ن پیش و سپاه متغ یعنی میم و کون
 نین هم معنی چنانچه مضموم المیم آتش پرست است هامون دشت فحاجا مدارها همان است و تبا نشاء
 فوق تاباش نود که از نشندان است جناس خطی دشته باشد چنانکه دان و دان بعد از جناس طرف است آنها را
 زاری آنچه در کوشش شبا و کانیات و آنچه هست در فوق کون از عالم فوق لام و خلق و آنجا جان
 بصرحا لک هست یعنی باهی علیه و حقیقت آنها را بجان تعلیم فرما که بهل کرب علم و یقین بنیاید و هر جوس

و در کلام

و وساوس را خاطر مکیه چه جای ربانیه کمان نخند و نامتها امور و مورثا نامتم و فقر را غنی و غنا را فقر و فقر را
 رقت و قیستها را حریت و دوستها را دشمن و دشمن را دوست نماند و قس علیها بنده چشم امر از بسبب چشم ششم
 اول پای فک هر وقت دوم میماند تحت از معاد است و شب عرب است ایماء اشاره بسجل و م
 بوده سطلق سیر تا کافی بود کاف مبسب شکاف یا مخفف آن ایهام دارد کاف کفر و در کافران ایضا تو هم نود
 که کافران اول مرکب است از کاف و آن که اسم اشاره است یعنی آن شکاف بجای کند و عفونت و مشونی است
 چون کافران بوالبشر کون علم الاسما نك است یکسایجا تا ثناء فوق و کاف و معنی بن چون کاف است
 و معنی روشن چون یک و پوپر و مناسبت و اما یک بیای فک بمعنای درجه و پله ز زبان کاف عربی است
 و تعقیبه بارک میثود و بعضی یک مخفف یک و یوک ترکی معنی بزرگت خوانده اند که هر چه در چنانگان چیز هست
 نابیان جان و داد دسباید دانست که تعلیم اسمیه همین تعلیم الفاظ بود بلکه اگر اسما الله تعالی باشد چنانکه اولی
 این است مراد مطهرت است از برای کل اسما که هیچ نوع از مخلوقات مطهرت کل را ندارد بخبر آدم چه ملائکه اگر چه
 سقرین و صفات صفا باشد مطهرت و قدوس سلام و نجوا اینها اند و حیوانات صامته مطهرت و بیوهی
 و قدیر و مانند اینها باشند و شیاطین مطهرت و منکر و عزیز و نجوا اینها اند و نارا ز برای قهار و ما از برای مجبی و پلوا
 از برای لطیف و مغرور از برای خافض صبور و راسا از برای رب و رافع و نافع و ضارین بر
 ضار و نافع همین اسما مطهرت و از آنجه شایسته مطهرت است اما بخلاف دم که بیکل توحید و نظر جامع است اینها را
 اصول اسما و فروع اسما را حکایت میکند و در تحت اسم حلاله که اندست و واقع است و صفات بدل از جمال و محلی است
 که ان الله خلق آدم علی صورته و اسم در نزد اهل حقیقت حقیقت وجود است یقین نوری مثل آنکه چون ظاهر بالذات و مطهر
 مویات است اسم نوار است و چون حضور خود برای خود است اسم عالم و علم و حلام است و چون فیاض نوار قاهر و
 و انوار اسپهبدیه و غیر ناست اسم قادر و قدر است و چون دراک و فعال است اسم حی است و چون معربا تا بی
 که مقام ظهور شرح مقام خفایست مستکلم است و کلمات تامات و حروف عالیات عقول کلیه و باقی کلمات از نفوس
 طبایع اسما و افعال و همچنین در بودن همان حقیقت باقی اسما و صفایم عقلیه بن اسما حسنی اسما است الفاظ
 اسما اسما حقیقت بی حقیقتات نوریه و غیر نامسی و انیکه کونند اسم عین معنی است یا غیر معنی از اینجا است و یون
 فتمیده شدنش اندر و اگر در تعلیم اسما اشیا باشد مراد صفایم است و جامعیت آدم است که نوع اشیا را
 و این همه صفایم موجوده بوجود است مشتق را بوجود واحد بودت حقه ظلیه مطهرت است که لیس من الله تنکر
 ان جمیع العالم فی واحد این است که حکما تعریف کرده اند کلمه را که حکمه صیروره الانسان عالم عقلیا صفایم
 للعالم یعنی معلوم است که تعلیم داون الفاظ التذات بنظر سویی و جمیل و استماع صوت حسن و استیقاد
 حلاوی و استقام عظیمات و لمس نعومات و موافقه با منکوحات بدون مصدق شدن برای مفهومات آنها

کافران از بسبب چشم ششم

تعمیر است و نیز در چنانکه در او که و اصم و احم و عین و شبنم و شاد است و در ملک شتوت و غصبت
 و در آن که با صفات تزیینیه میباشد و همچنین تمام نفوس از نباتیه و حیوانیه و نظیره و کلیه الیه و قوا
 اینها را در است و کلام مولوی برود معنی را جامع است ما ثانی که ظاهر کلام است و اما اول پس نامها
 الی عاقبت عاقبت و متر متر است چه درستی که عالم مطر و آینه سما و صفات حق است و آینه و مظهر است
 در تحت عاکن و ظاهر و عکس و ظهور و اگر در نظر ساک بر خلاف این وضع باشد باید که گفته تا وضع مطابق
 با طبع شود پس چنانکه کار کرد که همه را مظهر دیدار برای سما مناسب که گفتیم باز باید که گفته تا مظهر و معانی که مظهر
 مثل سیک حیوان نمیند و سمیع و بصیر نمیند و قوای فعاله نمیند و قدیر نمیند و نارینه نمیند و قهار نمیند و باجمله
 همه جا حضرت نور الانوار نمیند چنانکه امیر المؤمنین علی فرمود ما زایت شیئا الا و ایت الله قبله بلکه انما خلقنا
 که معانیسم سما و صفات هم نباشد تجر بلذ از واحد با واحد و همان جناب فرمود کمال الا خلاص نفی
 الصفات و زیاد بر این خروج از نور این شرح است از وی بنا فث اثبات است نه نفی یعنی نور حق
 قدر و منزلت هم را داشت در سجود افتاد یا بابت و بلی بد و توهم بود یعنی حضرت آدم که از تجربه اکل میوه
 سبیش این بود که نبی خدا را میخورد تا ویل کرده بود که حق تعالی نبی تزیینی فرموده و تو سیمی نه تخریمی و این اشارت
 بطریق حجاب است در باب عصمت نبیا که صد روز نیا از ایشان بر سیل خطا در آید و جانی نمیدانند و تو سیم بجان
 ایشان حق چه سبها از مغر خواندند اشاره است بکریه و علی الاغراف حیال بعرفون کلا لیسبها فم
 یعنی بر اعرف که یکی از واقف قیامت مردانی است که دنیا را سب کرده اند و سبای و که مستی است یاد و زخمی
 بعضی تخصیص نداده اند بقیامت حسن و در جاج میگویند بر معرفت بل حبت و اولی الامر در آن چنین باشد و بعضی
 عرفانی در دنیا سبند چنین و آید دیگر درین مقام سبها فم فی وجوههم من اثیر البخودیه علیهم که
 مرع حق لدی علی اللسان اشارت است بجیش المرءه تحت سب یعنی شخص چنان است در زیر زبانش
 که زبان عوایب و اظهار میکند آنچه را در ضمیر است ای کتب که مخفف که مرده و یک میراث و مخلقه صاحب
 با روح بفرود روح را بضم را چمن لمانا کل شیئی حی اب صورت حیات است غلبه بود ال آب
 مخلوق میبرد روح بدعالی ضد شرح است و خصیصه الفاظ بعد از آن انما صطلحا ابل نجوم است
 و هر یک مشروح است از عجب بنوعی روشن اند و بجانها بی طبع خود عجب نیست ولی درت معتد
 با هم بودن خدا و مثل صد سال یا پیشتر یا کمتر عیب است و نیک و بزرگو بی واهی است در فساد
 اند چینی من حضرت لایحه و قیامت در آن جز آه سبیه مثلها از نبی از جمله سبب بضم نون و کبار
 موجوده و قرآن مجید است و اما بفرمودن بیچاره مدار زیرا که کلام خداست و نبی در حال استماع کلام الله است
 و اسلخ از وجود خود دارد و بفرمودن عربی است طهر الا با بسلت اشارت بکریه و آرسل علیهم طهر الا

الذیل نوی دوازده

ابا بیل خوی تو باشد هدایتان و بعضی اخبار از او شده است که حیوانات زویمهای نبی آدم خلقت
 معنی اش است که غضب آنها خل غضب نبی آدم است و شتوت آنها مثل شتوت و همچنین بخر و عجب و کبر و کبر
 و مسرت و نحو اینها چنانکه اسل است و آنها هم فرغ و همه اشیا اطلال انسان کاملند و او ظل خدایان آدم خلقت
 الا شیئا الا جنک و خلقک لاجلی و فی بعض الخطب البلیغه بعد الذی خلق الانسان و خلق من فضله طهینه
 سایر الا کوان بر خود میزند بدو جهت یکی آنکه کشیم و دیگری آنکه آنچه را منگری خود داری بضرنا الله
 انفسنا عکس خال دشان از عم مریم از باب صنعت ایهام تناسب است چه خال معنی دیگر است
 مناسب است با عم این جنی واک المؤمن مرآت المؤمن زیرا که همان عقیده حقه که این مؤمن دارد آن مؤمن وارث
 و این خلق حسن و فعل حسن که این دارد آن دارد بلکه روح امری و سر سجائی که وجود مجرد از اجزا و جوات و اوقا
 و سایر تعینات که متعلق باین جسد است با قطع نظر از اضافات کویا همان است که متعلق بآن جسد است خاصه
 آنان که کیدل و کویو بل محبتند و همان علم حضوری که این روح بخود دارد و با ما که معلوم باین علم است همان طور علم
 و معلوم از برای آن روح مؤمن کامل است تا خود شناس نشوی خدا شناس نشوی بل غفلت درین مقام فرقت
 بطنی میمانند که صورت خود در دروات پسند و از آن هم با از دم داشته باشد یا چون شیری که بر خود جسد کرد
 مگو کس از او بپیش ایهام دارد پیش که از تعینات بی نظر بنود الله اشارت بحدیث نبوی است که
 اتقوا فراسة المؤمن فانه یظن نور البصر فیرسبه فراسة و پیش مؤمن و مردان خدا را و عیب خود را اصلاح کند بکریه
 مردان خدا دل نگذارد چنان می بیند با نور خدا و عین الله و اذن الله یتظربنا و الله این نظریه است
 در تحت سما و قهری است در علم کی بود تو بودی و علم و سایر صفات عین ذات تو کان الله و لم کن معه شیئی
 بی سبب یا مبتدا لعمری استحقاقا و ایکان بحاف و صفت و بی عوض بی حق جواد است وجود عطا
 چیزیست که منرا و اعطی له باشد بدون عوضی و غرضی حتی طلب صیت و اشتها و حمد و تخلص از دم و نحو اینها و الا معانی
 خواهد بود وجود و بخشش و بخششهای و کج نهان جان و کفر مخفی جان جانت ظلم خود بفرح فا از حقه نموا
 بارش که بفرح شین است مانند نور و خوی که گاه در تعقیب بفرح خوانده می شود شرح فرید الدین عطار است خلق کردند
 از تو من ترسم ز خود کر تو نیکی دیده ام و ز خویش بد حریف ناد شد و با او دست نشان نمود پیت صبا
 با شای کل در دست بازی بشوخی چنهاد عسوه سازی شطاه این و قولش استعلا امد فاستوی
 اقتباس از قرآن مجید است فرموده است مثل کانی که پیغمبر بسته کردع اخرج شطاه فاذده فاستعلا
 فاستوی علی سوط فعبج الزراع لیعظ بهم الکفثار یعنی مثل زراعتی است که بیرون آید شاد
 پس درشت شود پس بایست برسان خود بطریق کعبی و در دهقانان زراعتی تا ختم آمد مشرکان را چنانچه باشد
 یعنی آن زرع کذایی جانهای بسته اند آب و کل است که و ارسنه نموندا غلاوتن ای تو شیوی یعنی غفلتند

شیریت در قهر چاه طبیعت مانده و خرد کوشش چون نفس آماره و متولد بر عقل مستطاب شده و پختن ان بشارت یا همه تو آ
 در که و محو که در احوال عقل مشقت و کراهت دارند و همه یاعنی و طاعنی بر عقل انکه ملکش تا آخر و بیعتی
 ملک باقی و دولت دائم دولت روح است که در بزم وصال با ساقی سقیم هم به هم شرا با اطله و در شرا
 و اتم است یکدیگر و آنچه که دنیا ساعتی چند هزار سال تیش را هر که نسبت و همی بعد ابدی که در پیش کار
 و در نظریت لطف یا قهر خواهد بود که شاهی را بغیر شاهی نسبتی بی قبیل را بجای شاهی نسبت است چند
 کثیر در غایت کثرت باشد این است که در بیت بعد چند فرمود سینه زبون و زرد ستم که او کافران اشارت است که
 وَ قَوْلَهَا النَّاسُ وَالْحَيَاةُ سِرْكَشِي اشارت بکرمه هیل انکس فقول هل من برید حق قد برود کند
 مضمون حدیث است که حتی بضع ایچا قهر فیها فقول قطنی یارب پیکار و با و کاف بوزن زخار
 جنک و جدل قد رجعتنا منقولست که حضرت ختمی صلی الله علیه و آله از غزوه از غزوات مراجعت فرموده
 فرمودند قدر رجعتنا من الجهاد الا صغری الجهاد الا کبر و مراد از کبر جهاد با نفس است که عرفا اورا موت احر می گویند
 و حضرت نیز فرموده احدی عدوک نفسک الی من یبیک با عدو و بعضی نسخ با نبی اندکها اکبر هم و اول
 بهتر است و میشود مراد از نبی عقل باشد که پیغمبر داخل است چنانکه نبی عقل کل خارجی است قوی که خواهم بحق در پاد
 این بهتر است از آنچه در بعضی نسخ است فقول بضم اول ثرف و دور و دراز کافه بحاف عربی یافت
 خانه که زنی و چوب سازند و اول بر غار هم اطلاق شود هر کجا و کج و وجه الله بود ستانون تکلم فرموده
 که هر وجودی دو وجه دارد وجهی الی الله و وجهی الی المیتة لامکانه که عرفا از ان معیت بتعین و عین ثابت تعیین
 وجود اندر کمال خویش ساریت تعیین امور اعتباریست و وجه اول جهت نورانیه و وجه دوم جهت ظلماتیه
 و اول وجودی است و اصل جهت بواجب لوجود بالذات حکم و اراد و ثانی مکانی است و اعتباری است
 با مکان و اعتبار رنگ و را پذیرد و نسبت شئی بقاعل با لوجود ان است و بقابل بالفقدان است پس هر وجود
 اول وجود خدا و نور خداست و اول جهت وجودت دلی که معرفت نور و صفادید بهر چیزی که دید و اول
 خدا وید مردم خافل و محجب اگر چه بگویند خدا موجود است تعلیمی که بگویند بعد از آنکه موجودات امکانیه بر عقل
 میدانند و این وجود را وجود انسان و ان وجود را وجود حیوان و ان وجود نبات و ان وجود فلک و اگر کتبوا
 ملک بینندان وجود ملک و همچنین پس که وجود خدا با آنکه میفرماید یکل شیء حیط و هو علی کل شیء شهید
 و هو معکم و نحو ذلک پس تعلیم چنانکه بگویند خدا موجود است و محیط است و تو با آنکه وجود حقیقی و حقیقت وجود
 اول ضاف بخداست و الا قبل بدانکه هر وجود حقیقی و تقویم ذاتی بخدا وارد یا انبها الناس انهم اللفظ الاله
 الله و الله هو الغیور و در ظهور اول ظهور صفات و بعد ظهور مظهر هر مظهر که است در ظاهر الله نور الاله و ان
 و الارض شیخ محیی الدین عربی سن یکم گفته است که العالم غیب لم یظهر قط و الحق تعالی ظاهر لم یغیب قط و الناس

بازماند

فی هذه السند علی عکس اصواب و استغشوا ثياب اشارت بکرمه و ان کلا دعوا هم لغفر لهم جعلوا
 اصابعهم فی اذانهم و استغشوا ثيابهم یعنی چند نخه نخه ایچا را که یا مری است از قرار میدهند و کتلتها
 خود را در کوشش خود و بر سر یک شند جا همای خود را که نه بپندونش و نه در حق رادوست کوبله نباشد و در به
 یعنی مصلوبات دنیوی که باقی نمیمانند و روی از آنها به و در بعضی نسخ بدل این و سلیمان است از وی و بر خرمایان
 درخت خرمایان مضاف جمع بر دو بفتح هم یعنی موضع صفوف صرب کارزار جناس ترکیب مشابه
 چه کارزار اول بوزن کامکار خنک جدل است و دوم دو کلمه است یعنی کار ضعیف شود و لا تخافوا هت من ل
 خائفان اشارت است بکرمه ان الذین قالوا انبنا الله ثم استقاموا استنزل علیهم الاله ان لا
 تخافوا و لا تحزنوا و انبنا الله یعنی آن که گفته برورد کار ما حق تعالی است و بقاست و تکلیف یا غمنازل شود
 بر ایشان ملائکه که مترسید و اندوین همیشه و بشارت با دشمنان است و نزل خیریت که همی کنند برای ما
 و خائفان با خائفان جناس ترکیب غرق دارد آنکه خوفش نیست الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم و
 لا هم یخزون تا بدانند و مقام محال را حال و مقام در رسان عرفا چون حال و ملک است در نزد علمای معقول
 مخلوق اند و یعنی اندر خلوت از غنا و لطای خفاش مضامین این چهار فرود آنکه گشت که سالها با تو بود
 اسوده فارغ از غصبه های بود و نبود الخ مهمت بنون در اول حرص گفتن حق بر جان خود و خاندن و قصص سابق
 گفتیم که وجود سابق جانها بطور کثرت نبود بلکه ایمان ثابته همه در مراتب علمیه بوجود و احد موجود بود و مذکره
 ابدان است و در نشات سابقه ابدان نبود پس همه حروف کومینه در علم سابق حق بود و چون حروف لفظیه که در عقل
 بسیط تومش از نزول عقل تفصیلی تو و مثال مقید تو و مقاطع فرم تو بود و در قلم اعلی که عقل کل است مثل حروف
 تدوینیه در قطره مداد در سقم تومش از نور و در نمازل قرطاس بود و در اما فون اول مراد از آن تجلی حق است
 تشبیه پس آن ایمان ثابته ظاهر اسما تشبیه حق بود و تشبیه مظهر اسما تشبیه حق مانده بصیر و در
 علیه خیر نیات عالم طبع و میرد و مستح به نیات صوریه هم باشد و سیاحت همه نشات کرده باشد و تعلم وجودی هم
 اسما حسنی باشد و نیز دل باند قدر ایام وصال پس جذبی در قفص ابدان مانده و فون ثانی تجلی حق در هم
 جلایه و تشبیه است و تذکره و تعریف حق بجانها حاصل خود را که ما بدانکه تعودون که تومش نزول
 و صعود بان کمال هم پیوند و در سر خط حلقه هستی بحقیقت هم تومش پس چنانکه در فون ظاهر بعضی
 اسما لفظیه حق تعالی خوانده میشود در فون حقیقی سما و وجودی جلوه داده میشود بر علمها کان ندارد چشم کوشش
 ثابته و معنیات امکانیه علمیه که در علم او گذشته بودند و هموزن بود است لایزالیه و تشبیه موجود بود و در چند چشم
 کوشش ثبوتی و زبان ثبوتی داشته که استعدای زبان ثبوتی بود و در حکام لایق و وجودی خود را و چشم ثبوتی سما و
 بودند و کوشش ثبوتی استماع نمودند و مراد را که در فون و اعلی فاضل و نفوس حلیه و بار نمودند و اقبال نمودند که گفت

باجسم اینی گفته می حضرت با این و آن تجلیات اسمائیه است و متوجه ساختن اینهاست بغیایات که اسمائیه
 که هم مریات و هم غایاتند قمانین ذلالتهم الا هو احدینا صینیا ان ربنا علی صراط مستقیم و کلمه خوف از اسم
 قهر است و معماها ایقاعها در تحت مظهرت اسماء متقابل است تا آنکه بعضی بر بعضی غلبه کند و دولت او را
 لفظ جبر عشق را بصبر کرد یعنی لفظ جبر را کسی باید بگوید که عشق حقیقی طاقت با و داشت باشد که سبب آن عشق
 از طلبش از کار نماز و اگر در عشق نباشد جبر را در غیر موقع استعمال کرده و ظلم کرده و مناسبت طلب جبر این است
 که محل وحی پرست از نور موحی و کالیت بین می لغت است بقیله کیف یشاء و حالت استلزام از کونین دارد و از خود
 بستن ندارد و چنانکه فرموده این معیت قیومیه حق است و حقیت حق است با عباد آخینا و جبر ایشان دیگر است
 جبر ایشان مقهوریت وجود ایشان است در وجود حق و مقسوس بودن ایشان است بنور ذات طمس صفات ایشان
 در صفات و محو فعلشان در فعل او و اختیارشان اختیار حق چاوست مختار حقیقی در ایشان ظهور کرده و مظهر در آن
 مختار کم شده اجزای وجود من همه دوست گرفت نامی است زمین و باقی جمله دوست و تمسک بدو قطره است
 این از برای تبدیل جبر و اختیار است بقهر و اختیار بی هستی مجازی در حال فنا فی الله و بقا بالله است ترک
 مسئله اسیر الممله در تحت و بزرگ در غایت فعل حق و فعل ماهر دو ببن چنانکه وجود حق و وجود ماهر
 بین که باید وحدت در کثرت و کثرت در وحدت دید پس چنانکه زید وجود دارد و منافات ندارد که حق در همه جا وجود دارد
 چه اول حقیقت وجود مبوب حق است و ثانیانستی بزیدم دارد که اضا ف وجود خاص بقابل هم خیریت کو اضا ف باقی
 بالوجوب باشد و اضا ف باقی بالامکان پس همچنین فعل او اثر این وجود در عین اینکه فعل زید است لیکر از آنجست که آن
 وجود حق است فصول همین وجود آثار را که برین که و ما انما نزلنا الا واحده ظل وحدت حقه تحقیقه باید وحدت
 حقه باشد لیسک غلبه که تزلزلت انک کیف مذل اظلال کل فعل علی شاکلته چون سابق برین از حقیقت
 شطری سرانید اینجا از تقویض حقایق تحقیق فرموده حقیقت امرین لایمین مکتوف کرد و خلق حق افعالا موجود است
 یعنی فرق است میان خالقیت و فاعلیت که ما فاعل فعل مخصوص هستیم بخوبی که گفتیم و اما خالق فعل نیستیم
 خالق خداست و مرجع و حقیقت این لفرق است که سبب وجود و فیتاض وجود علی الاطلاق بر هر هستی و یعنی
 حق تعالی است و ما سبب و معده حرکتی هستیم بر فعل ما حرکت و خلق و خالقیت حق تعالی وجود است چنانکه در حقیقت
 کتبیم حرف بدیند یا عرض بطور منع جمع است یعنی حرف پنذ یا معنی باز زده او را التفات بجهت یک از دیگری
 پس ناطق امکانی خالق لفظ نبود و عرض ثانی بعین جمله است طرف بسکون را دیده مثل اعانه مظهر فارا با به سخنان
 ابعصیر با مظهرها گفتن ایند یعنی کلمه کن چون ندارد یعنی لایستد ایشان عن شان و لایحیه شیشی عن شیشی
 و در بعضی نسخ چون نماند و این هم معنی بان است چه علم او حضوریت و علم حضوریت و دارانی کل است او در فعل
 حق تعالی غافل چوما یعنی در هم غیر بود و متوجه حقیقی بود توحید ذاتی و صفاتی و افعالی و اما نسبت فعل بخود او

فعل حق و اثر
 وجود حق است
 ۲

بجست تا در و الا خلق همه فعال از خدا میداست چنانکه خلیل امراض را بخود و اشفا را بحق نسبت داد و همچنین خلیل
 فرمود فاودت ان اجمعها عیب را بخود نسبت داد از روی تادب ما خیر را سپرد که نسبت داد مثل فاودت
 و تان ان یسلغنا اشد هها و کیتخرا کثر هها در چنین جبری که حرکات تکلف از قبیل حرکت
 مرتض باشد بوالحکمه لقب به اول مانع دوم موجب مثل آنکه گویند مانع معهود و مقتضی
 موجود است باذغ روشن که بجهل اهرم و دندان اوست درین بیات شارت بسیران تجلی صفات
 در هر ساری از هر عاری و جهل که جهل بسیط باشد لازم او که تقدیر محسوسات باشد مراد است چه خود عدم است
 و اگر مرکب باشد پس واضح است که وجودی است ولی مظهر قدرت که بخواب چون در خواب بخود است
 تنبیه شده هستی در تجلیات در درکات رویا و ذوق رنگ و صفای سبب لذت بحت شکوفه
 ق بزرگ و نیکو تمثیل بسیار مناسبی است که گفتیم که وجودات کلمات پس روح و نفوس معانی کلمات و ابدان
 بمنزله عبارات یاد دایما مثله تحت چه معنی یا مصداق است و معانی اسماء لفظیه یاد ذات
 صفات خداست که در قید صرف لفظیه در آمده است صد هزار دان فایده است بعضی زکلیات آن فو
 مثل آنکه گذشت از مظهرت اسماء شهبیه و تزیید و سیاحت همه نشات وجود مثل تعمیر این عالم طبعی و مشهور
 این عالم ظلمات که اگر جانها که حی بالذات و حیجی بدن که می با تعرض بشده و انوار اسپهبد اند و غیرین بدان
 مستیزه با تعرض اند و بوندی عالم سموت و غواصق بودندی بلکه صورت قوی و بینائی که اظلال نفوسند بخود
 و جزئیات فواید غیر تناسلی است چاین همه در کات کونا کون و اشواق کونا کون و التذات کونا کون و قیام
 کونا کون تعلقات نفوس است بلکه علوم کلمه توقف دارد در اول مراتب بر احساسات جزئی که نفس صاف
 اندم لطفش اشارت است بقول خدا تعالی و نفخت فیه من روحی و روح او که کلمت و طاعت
 دارد و کل روحهای اسیر و غیره جان جانها و اصل محفوظ در روحیات و خود فایده فایده است همل مخفف
 یعنی و الذا فلا سنک فلا خن صحو کشت صاف کشت و در نسخ چاپ چنین است که سیل چون آمد
 بدریا بحر کشت و این چون نازد زیرا که اگر کشت بکاف عربی را بر کشت بفتح کاف
 ف مقدم داریم قافیه موافق نیست و اگر کلمه کنیم لزوم ما لایزم که از محسنات نازد و فتح کاف کشت کاف
 لغت مساعرت میکند و کلام شواش سعدی گوید خرماتوان خور دازین خار که گشتم دیما توان هست
 ازین شرم که رشتم و خواب حافظ کشت را با سرشت و بهشت و مانند آن تعبیه کرده و نسخه فصل مولوی چنان بوده که نقل
 کردیم و میغ و تیغ و محمود و صحو جناس لایق دارد و بنا بر نسخه دیگر یک کاف عربی مؤخر باشد ولی بجهت ضرورت
 شعر بفتح خوانده شود چون خوی و خود و مانند آنجا که بجهت ضرورت بفتح خوانده میشود و داعی بر تقصیل آنکه در جا
 اگر غلطی واقع شود همه موافقت دارد و چاب مختلف در نوع خط با نظرد نظر آمد جرحه و حاک و بفتح تملج است

بقول قال سترنا و اهرقنا الى الارض جرحه و الارض من كاس الكرام نصيب عا شقم بولطف بوقهر ش مجدها سما
حق تعالی جمیع احسنی و صفات و همه عیادت بلکه قهر و لطف است چنانکه عرفا فرموده اند که تحت کل جلال و تحت
کل بلا و لا این حکم اسما و صفات است و اگر ظاهر ملاحظه کنیم وجود هر چه بوده باشد در هر کلی و هر چیزی و هر
و هر ناری خیر محض است از آن جهت که وجود است و وجود حق است جمالی که فی کل تحقیق سایر و خیر محض بودن
و وجود مطلق و مطلق وجود را حکما اتمین برمی دانسته اند پس همه جامع شوقیت و در چنانکه عا شقیقت دارد ستر
سرتق در ایمان علی التوام کالبد در فی لدجینه و الشمس فی الغمام و اما تیسرات که آنهارا ایمان ثابته و مینات گویند
برو اعتبار برین و اسما حدود و وجود و سر بند و قابل تلقین باشد و با نذره وجودی که در زمین بالعرض دارند نوریت
خیرت یعنی دارند لکن بالذات تحقق ندارند ان هی الا اسماء سمیتموها انتم و ابا و که ما انزل الله بها
من سلطان قصه طوطی در شرح چاپ این پت پیش از عنوان است و باید بعد و متصل باشد سلیمان با سپاه قیام
عرش من است و در جول عرش و انبوه فرشتگان است چون بنا لد ذاب و شکرو کله جمله انزل الله
و رداست ذلت لغز خلق بجزکت لام که نه چاد جو اشارت بر مثل الجنة الی و عید الله
فما انزلنا من علم غیر من انزلنا من لکن لم یعتبر طعمه و انما من جرد لکة للشاربین و انما من جرد لکة
یعنی صفت ختمی که وعده شده بر سبزه کاران این است که در آن جو بیست از آب خوشکار و جو بیست از شیر
که غیر کرده است طعم او و جو بیست از شراب طعم که همه لذت است از برای شاربین و جو بیست از عمل صافی مز
استانید است ایندن باز دشمن و منع کردن از رفتن این زبان سنگ و دهن اهن و شش این اصح است
از آنچه در شرح چاپ است گفت هر جانی مسیح استی فیض روح القدس را باز زد فرماید و گران بهم بکنند
آنچه مسیح میگرد ای طالب جری اگر بجای مصل باشد معنی لایق است و اگر بجز حیرت دارنده و جو رسباج
شنا کر نلبس است و ربوف و مکرو حیل علت نا خوشی دین شان را خرید یعنی موفقی شده با با
که گفته امتاب و برین و موسی و زمری ان دست پاهاشان برید یعنی سب برابر می که با موسی
گردید نتیجه این عمل آن شد که فرعون دست و پاهای ایشان را برید چنانکه در چند موضع از قرآن از ایمان آنها قطع مذکور
خبر داده که لا قطعن ایدیکم و انجلکم من خلافکم ثم لا صلبکم اجمعین و لای ان در ایمان خود تصدق شدند
فالوا انالی ربنا متفلبون و نیز در موضع دیگر از قرآن فاقض ما انت فاقض انما نقض هذه الحیوة
الذنیال لغز و نکند است یعنی سرزد و فیه گفتن کامل بلحلال تونه کامل محور متعلق بقدرات می
باشن کال متعلق است بجز بطریق لغز ستر مرتب انصوا اشارت بر کبریه و اذافر می القرآن فاستمعوا
لذوالنصو یعنی هرگاه قرانت شود قرآن پس گوشش بپسند و خاموش باشد اذخلوا الایات من ابوابها
داخل شود و خانها را از درهاشان اشارت بر کبریه و اذوالنصو یعنی ابوابها و اطلباوا الازدانی موابها

طلب کنیم و در زبانها از اسباب آنها مسند معتمد علیه همه ما توفیقیم چو تو قائم بذات و اشارت با نیت دارد
که سلسله ای که بزرگان می شود بزرگان یکی می شود متحد جانهای شیران مذلت و ان یکی استناد بگری
نذار و حرف جمع حرف یعنی کب مثال یعنی همه از روی نموده و دستور العمل صانعند و حق تعالی مدع است
بی حاجت مثال چه همه مثالها را و ابداع و خستراع فرموده پای ما جان عمل سیاست و اشقام کرده شد
پس یا ای بجزو باشد و نظر حقیر نیامده و میشود بکون یا که ترکیب اسم فاعل باشد یعنی باراده پای بوسی بخت غله
رفت که از کنایات باشد و بوجهی فاکهای شخص حضرت وجود است طلب او بوزن قرب جامع از مردم
یکجا جمع باشد یعنی در زمره آدم حقیقی باش و با طلب نفس تخمین جناس محرف دارد بان یعنی عشق کنایه از آبادی
خرمی که بوق آه ترغیب بر ریاضت است چراغ ما کشد بجز کاف و چراغ فاعل او و دروغ مفعول و ثانی
بضم کاف از معان سوقات اذشاف بسین مظهر اشع و مراد خود و نظر است و اما ارشاد ف شین بوجه معنی
شال و آب مناسب است مگر بر سبب تشبیه یعنی نفس چون مایل است بجهت و بوجهی یکی میماند که هر آبی را شال و آب کند
و مشرب عذبی نداشت باشد مگر بکنک و جل ترس چون پشیمان شد و لاله اندست ب یعنی شین
نقص است در اولیا نمیشد چه اینها مستخرج کرد کار است بلکه دانستی که تقویض حاصل است و مولد این موالید هم حول
و قوت است که وجهی بسبب نیز دارند و آنستها اشارت است بر کبریه مانع من ان یذوقنهم انما یحیی
هذه اوتیها آنچه را شرح کنیم از آیات یا بفر ماوشانیم از قرآن یا از لهما یا از صفی کون می ریم بسته از انهارا
یا مثل انهارا که در قدرت ما و قوفی نیست و در مرض الفطاعی نه حد تموا منخر به اهل التمو اشارت است
بقول حق انما کان فریق من عبادی یقولون ربنا انما فاعلمنا و ارحمنا و انما یحیی الیهم فاعلمنا
یعنی یا حق انما کان فریق من عبادی یقولون ربنا انما فاعلمنا و ارحمنا و انما یحیی الیهم فاعلمنا
میفرمایند که بگویند که بدستی که بود فریقی از بندگان من که می گفتند پروردگار را ایمان آوردیم پس پامر زار و در غم
و تو بهترین رحم کنان پس شما سحریه و استنار ایشان میکردید تا آنکه فراموشانند لذت ان زول شما و مراد بودید
شما که برایشان میخندید و معنی این مصراع مولوی آنست که با اهل السموی اهل علوم مرتبه بسبب تحصیل معارف
آنقدر متوهم سخن تا از قرآن بخوانید انشو که ذکر می تا اقتدار اولیا خدا را بدیند و میم نسو کم باید
بضم خوانده شود از جهت موافقت روی و سلسله در میم جمع ضم است مرده مش چون مرده ملک دیدند خورد
و صف صاحب دل است که این کامل باشد باینکه او بصورت خورداست معنی بزرگ که ظل خدای اکبر است
چون مرده که مرده می بآنت چاد میت بخدمتشان کامل است و خدمت و عمل بید است و دید مرده است
و حال آنکه بصورت بسیار کوچک است و بی ازها یعنی روشنی است هر شب با زهر دم است که در شرح
چاپ است بقرینه بعد که روزها راه منکر مقابل معروف جهنم عربی بسبب صوری یعنی غولی

که بروج تو غالب است روز ششم صورت و مناسبات آن شود چه مظهر چه چون مهور برای مخرج ماری از نیت
 و حق علیه و چه مظهر لطف که کر ز دست رفت آثار زکات میشود آن جوی شیر آب است و غیر این از صو
 سیه و جمیع آن صورت و ملکوت است و اطلاق ملکات حمیده یا زینة و ملکوت حسی و فنی یعنی در خوا
 صی ابرو بدو وقت صبح که وقت پداری شد همه در جوع کردند و بعد از آن در جوع آمدند و چه فوج و لفظ خصم
 که او فرموده از باب تغلیب است در ظاهر چه هر چه و ملکوت ملکات نغذیه که مویزات اویند و مخلصه که اویند
 از مقامات فیض عوالم حکیم است که آنکس تقاضای فی قوالک و افعالک یعنی ای انسان بگفتار بگرد
 زود است که در حیرت یک معنی باصوری که از لوازم گفتار و کردار است خوش چین بجا مظهر مریانی و شوق
 و از باطن روح خمر که هر چه گویش آن میکند یعنی هر چه زبان میگوید در جان تاثیر میکند مثل اذکار
 و غیره چه بگردد خدا منور شود و میا و غیره که در مشود پس ذکر لسانی میسر و در یک چو دل و قلبی از روح و سر می آید
 تا بان با زار از کوش خیال و قلب روح و فوق او میروند گمانند که تو خود و آن خفس غریب تا بجه
 می و کفین و آنها بر بدنه نا اغان من از ملامت طوطی جانست که اگر بنیات خدا قطع طرقت نشود و طوطی
 و فی الله را با تمام رساند قوس صعود از آنجا که عالم طبع است بحسب خاتم قوس نزول هر آینه تمام کرده
 با عازر بود و حیوان نافی کبد تعب و شدت اشارت کبری و لقد خلقنا الانسان کفین
 تحقیق خلق کرده ایم انسان را در تعب و نصب که کما بدست بالطف و ضعف خلقت مصایب دنیا و شداید
 از ترا عبرت حق بود غیرش غیر در جهان گذاشت یعنی فانی ساحت طوطی جان از غیرت حق بود که
 متصل بخود نمود غیر همه است چا و مضمی و همه فانی در من نیز در دستان من و اگر مرکب باشی با بزرگ
 یا معنی محل است چون کس را یا معنی صاحب و در اچون شرمسار و مرد بزرگ زیرکی یا از باب تجرید یعنی است
 و در اقول گفت اشارت با کبر علی که روزی شد و نشد و در سخت همه را میدانت و حال تذکره
 و یاد آیدست چا اول فضل کلی بود چنانچه عارف را عارف گویند که معرفت ذاتش خیرست که در میان ذوق
 متخلل شود طوطی کاید ذوق او داد اشارت بنشاه سابقه علمیه طوطی جان و باطن ذات و حافظ را
 الای طوطی گویم ای سرساز مبادا خالت شکر ز غار سرت بنزد دولت خوشن با دجاوید که خوش نشی
 نمودی ز خط یا رای که جان از نظر تن ملبوسی مثل ناقصین که لطیفه روحیه امیر با شط طبع است تن موثقه
 و این تا آخر است اشارت آنکه ناقصین تکلیف باید ز کمالین استمداد بگویند و وقت باس از آتش وادی امین
 و سوز و درویشان گنهند آنکی سینه ده آتش افروز در آن سینه دلی و آن دل همه سوز و ایض
 آنکی سینه درویشانه غم از هر دل که بستانی بماده از مقامات سلطان ابی سعید ابی انجیر است که
 کشتی حکیم چه خفازم بر دست بی در میا بر آنجا آری خوب است حرف صورت گفت و ابوهم زینم

چه در عالم معنی نه همین طی مکان و طی زمان و طی مکان است که طی عوالم صورت بشر است تا طرح کویین و خلق
 نعلین با بد با بارگاه جلال راه ما بد چاهم نژد در سخنها چا چسپین است و صحت لفظ غیرت بهم نشانی
 و در بسیار شرح تا با هم نژد و این صحیح است و بعد که ما چه باشد به بین این است و نقیض آن و اما آنکه فرمود با تو دم
 زخم و با تو کویم مراد با تو بی تو بی تو است چنانکه حضرت ختمی فرموده است لی مع الله وقت لا یعنی فیه ملک
 سقرب و لاتی برسل یعنی حتی نبوت خود آنحضرت در آن مرتبه محض و طمس صرف فانی است ما چه باشد در
 لغت انبیا نغنی یعنی چگونه میشود که مانی با مانده و حال آنکه ما نغنی است که اطلاق میشود بر تعین که اعتبار است
 و ما بنده را بنات نفی می کنیم و در آن مقام نه تعین آدمیت نه خلیفه نبی نبی و نه غیر آنچنانچه نه اثبات حقیقت
 وجود حاق و واقع و حق نبوت و اثبات شیشی از برای خود اثبات تفضا کند و حقیقت وجود عین موجود است
 حقیقی است هنم بی ذات نفی بی ذات سرانی امکانی که هست و عین ثابت ممکن است در ذات اول
 بمشناه تحت دوم بنشاه فوق کسی در نا کس است یعنی تقاد رفا و هستی درستی است از وجود حجاز
 بلکه مشاهان یعنی مجازی خلاصه این چند بیت که بسیار چیزها عکس است یا از جتی عکس است مثل آنکه
 شهان مجازی محتاجا ندر عایا و مطلوب طالب است و موی بند بند است و مرد با زنده اندوزنده طبعی مری
 روحانی است و مرده خود یعنی بوجود خود صدقه نیزند سبب غم و اندوه برای مرده و حال آنکه آن مرد زنده است
 و بسیار که با نظرف و آنظرف میدود شکار صید شده و حسن عشق و عشق دارد کنت کنترا مخفیفا صبت ان اعر
 مغزنی گوید ظهور تو بمن است و وجود من ز تو قلت نظر لولای لم کن لولاک دیو و بران کجی بنس
 از آن یافت کویست شد درستی کویست تا بست شد غرق تو مرزات ز سر بر کشت و شنه نرم تا ذوق
 تا بنشاه فوق و همچنین تا سپس و سخنها بنشاه تحت است بی مرادی همرا دد لبر است یعنی در بر عروا
 چه مرادی غیر او خواست حاجت هر کسی را بوسی در سر من بوسم آنکه بنشاه بوسم ماها و خوبها را با فانی
 اشارت است سجدت قدسی که من عشقی عشقه و من عشقه قلمه و من قلمه فعلی دینه و من علی دینه فانا دینه دل
 نیایی قبول کنی مگر دلی را که غرق تو باشد شش خطار است تا بود یکدزه از هستی بجای کفر با شکر زنی
 در عشق پای دلال عربی ناز معنی بر دم بختش بعد از کشیدن و او ملال آورد من فلانم استقام
 انکاری کویا زبان قدس حقیقت میفرماید و قد ان ابدی جواک و من به ضناک با یعنی اذکار محبتی لطیف
 غرام است لکن خفیه و ایفاک و صفاتک بعضی دلتی فلم یونی مالم کن فی فانینا و لم نقن مالم بجلی فیک
 صورتی ای دود دیده از باب صنعت بهام است که لفظ معنی قریبی و معنی بعیدی داشته باشد
 یعنی بعیدی را ده شود نزدیک و اینجا معنی قریب معلوم است و آن مراد نیت و بعید مراد است یعنی دین
 ای کران جان کنما یا ز مردم سخت جان آردان خود استی ارزان با کران جان بیام لقصا دور

و این از آن است که خداوند است قیام راست در جبین جام جم جمی میومد روزی ششم و دومی
 نمودم ز استاد جو وصف جام جم بشودم خود جام جهان نمای عالم بودم او چو جانست یعنی وجود
 و کمالات از غیرت و غیر آن همه اخلال و اخلال صفات اویند ای سایه سال کاهش در پیش خود
 آفرینش عین یعنی که در مقام عین الیقین است بر آن علم الیقین اقتضای او قصور است میدان شبنم شود
 از دانش باشد و به ستر است که هیچ سیم و کسرون بخوانیم که مضاف باشد بشین آیتجا و تجارت شستن مخفف
 نشستن عین معنون ناله و غم بایدش شیخ فرید عطار است ذره عشق از همه آفاق به ذره در
 از همه عشاق به قدیما از عشق است و در درون در در اضر آدمی در خوردیت من و جان است تمام نگار
 و دایم میکنم یعنی از دل چنانکه فرماید که دل می گوید نزد خلوت با خنی بین نخواست یعنی با خلوت
 و توحید استقا الاضافات خلوت است و این خلوت و تراوی است که جامی می گوید در آن خلوت که هستی نشان
 بختیستی عالم بخان بود تا آنجا که گوید نوای دلبری با خوش میبخت قمار عشقی با خوش میبخت و سیر گوید
 در حقیقت خود بخود میبخت عشق و حق و عذر بخیر نامی نبود تا من و تو هاهمه یکجان شوند این وقتی شود
 که همه یکدل و یک سینه و یک عقیده باشند و همه یک نام را چون در و اول بی و سایل را چون شوهر و شیوخ عجز را چون
 سرور و اندیشه بر این است که آنچه را بخورد و او داشته باشد دل که او داشته غم خند بدست حق فرمود در کتاب مجید
 لَکُلِّ نَاسٍ سَوَاعِدٌ مِّنْ أَمَّا نَکُمْ وَ لَآ تَصْرَحُوا بِمَا آتَاکُمْ یعنی محزون نشوید بر آنچه از شماست شود و خوشحالی و نشاط
 نه است با سبب آنچه میاید شما را که همه چیز ناست و سرزند بیکدیگر بستی بعضی وسط که از برای متوطنین است
 نباشد چه از برای متهمین است و انراست بدل قبض و بسط اعنی میت جلال است و انراست بحال است خوتم بویخت یعنی خود
 طبعی را بسدل ساخت بوجود نورانی حقیقی چنانکه در ابدال و میکسر بیخت دست نمیداد معرفت کثرتی در
 در جوش یافت یعنی نواره نور تجلی و فیاضیت را در جوش نور پاشی و فیض بخشی یافت که نور تر افول و فیضیت را
 افشاح نیست ای بهانه مرکب است و از جناس الکریم المثنی به جان نو بمقتضای اسم سر بر تجلیت
 نور و در افشاح با خلق الاول بل هم فی لیس من خلق جدید حششان و از ثبات که از اسماست
 خدا و ثبات و غیر او این است که چون تسلیم شود حق تعالی وجود و کمالات وجود ایشان را و ارث است از نور و وق
 یعنی از نوری که بر تو انداخته بود از رخ تو بر سبوحی که بر از می نمود و نصرت از او دادی کبیر و غرغری ساقی است که در جام
 افشاد و خالب انداخت شد چه آنچه در قالب میشود و انفعال قوی است و قوی همه اخلال نفس و روحند که در
 که خدای قالیجات و مراتب دارد مرتبه از و فاعل الطبع است که افعال طبیعیه از و بطور و سرسید مش جذب و ضمیر
 مانند اینجا از تجلیات طبیعیه در مرتبه فاعل القصد است مثل کتابت و تجارت و نحو اینها در مرتبه فاعل الخلق
 و افعال است مثل فاعلیت معقولات حقیقیه این است که ارسطو طایرس که بدین در نفس اقله است نفس اقله در

پس بدن و قوی همه قیام صدوری دارند نفس ناطقه مثل قیام سایه شخص بلکه قابل طبعی و قابل مثل این چون
 کلوخی اندر آفتاب عالم تاب نفس ناطقه بلکه همه حوسیه و مثال نفس در جنب معنی روح و ذات و باطن است
 او چون حلقه است در میان بیکرانی در بعضی نسخ این دو پست در اول شنویت کل بوم هوستان ای کسی
 بعد از رعایت معنی ظاهر نیز میگویم که بحسب تاویل جزئی از اجزا زمان که مجالی تجلی شد و گذشت است
 آتش و خبر حاضر که حال عرفیت یومیت حاضر عینا مجلو و خبر آئینه یومی غده باعتبار آن سیال جمع ایام آن
 و احد است کلج البصر امروز و پروردی و فردا بهر چارگی شود تو فرود آیمیزش و میخوش و میخوش خاش
 اشتقاق است و میراش غلط است تو کشاد در نسخ بسیار ترکی تا زیدم با زیاد است یعنی ناخت و در
 پنجره و تجیل سنائی فرماید ترکیازی نسیم و برکنیم نفس ترکی مزاج را بازار آنچه کرد آنجا یعنی
 انطوطی در بندستان چه کرد بنا بر خبری که از آن تو گفتیم که لرزید و مرد و حساد برای همه نوعی از بازی و فوج
 این آیات است تفهیم انکار است دانشش پنهان حق تعالی فرموده است ان الذین باکلون اموال الالبان
 ظلما انما یا کلون فی بطولهم فان اما حدیثیه بعد است و قیاس روح بدم که هر دو بغرض باشد خدای
 و نوب قدح چو جرح ضرر رسایان و عیب گرفتن مطبوخ سهیل مایع که بچو شانه و بچو شانه و بچو شانه و بچو شانه
 سهیل مایع چون جبارج و جت بشمار و نحو آن کن ذلیل النفس هونا یعنی باش ذلیل و خوار و بر
 کن و لا تشد نهی از باب سادیسود سینه و ده است و صراع اشارت کبریه و عباده الرحمن الذین
 یمشون علی الارض هونا و اذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما بیچ و ساکنی کارا
 فظلم علینا الذین انهم من اولادنا انهم اولادنا من اولادنا انهم اولادنا من اولادنا انهم اولادنا من اولادنا
 چه هوا اگر معنی خود بود مرا عا اظفر بود ولی خواست نفس است خستف فروردن زمین شتف بخود
 کشیدن رطوبت راهزیمت شکت خوردن خزانست و بهار چه در سار عرضیه آنا فاعلی
 تسلیم شود و عالمی سجا میکند و او نیز تسلیم شود و عالمی دیگر اسجا میکند و همچنین و در سلسله طولیه لغایبی رفعلی
 کم میشود شیا فینا چه اینجا خلع و لیس نیست مثل آنچه بلکه استمال است و لیس نم لیس است و آنچه گفتیم در عوالم و سلسله
 عرضیه و طولیه جاریست در عالمیان از خزان و بحار تن و جان ایشان ذائبه می مخفف بنوعی مراد است
 و کلها علوم و معارف الهیه است و مراد از چنان شدن شاخ و صحر و کلخ در آنها اتحاد نفس ناطقه است که قلب معنوی
 با آنها و تحول داده است بصورت که نفس در اول عقل بالقوه است و ماده برای معقولات و قولش که این معنی
 بی که از عقل کل است بوی آنکل و در صحن سبیل است ای آن میدهد که مراد از آنکل از مقام خلق با مخلوق
 باشد که مرتبه و حدیث کویند و الا فاعلی و حضرتها لاسما و الصفات و قبه الصفات یاد سایل
 یا ربیب و فریب طریق و بهم و فی القاموس سبیل من الطرق المسلوکة و القوم المخلقة علیها و سبیل الطرق

کشت سابلحا یعنی سابل از ارجها سلوک و محمود از آنهاست و نیز با اطلاق کند بر قومی که نزد کسند
 برآمدند و عرب گوید سبلت الطریق یعنی سبب باشد است و نذکانش معشر الجحی ای کرده جن و انس که
 میوانند که نفوذ کنند در اطراف سموات پس نفوذ کنند لیکن شواهد که سبلت تمام و آن برانست که فرموده
 فَلَهَا نَوَافِلُهَا تَكُونُ صَادِقِينَ خواه آن سلطان حضرت حق نورالانوار که یکی از اسما
 او بر نام است بوده باشد و خواه بر این یقینیه موصول بحق باشد و بدون این نفوذ در عالم امر و وصول بقول بفقو لا
 و مخلق اسکان نذر خاصه عرفا فرموده اند که اجتهاد مقام شاهی در معارف آیه نیست ای اجزای لا زیر که
 وجود اندر کمال خویش ساریت تعینا امور اعتباریست وجود صبیح است و همیشه اکلایه سرب و نمود بودند
 و از اکار بر عرافت که ایمان لثابت است راجحه الوجود از لا و ابدا یعنی مبیات مکانیه بوی وجود مشا سنان
 اصلا پس ذکر در مطن بکلمه لامبیات و تیسرات را باید بظرفی و سرب دیدن به بند وجود حقیقی را در مطن لا بخو
 اصالت و احاطت شیشی بقی متعلق بل تحقق شود و اد جاردی بدست آن کار گفت ازین دریا بر این خزان غبار
 و مرانجا رول است که کمال شکل بدست قلب ذکر سید در ذکر دادن و نکو گفته است صاحب سلسله الذهب
 در کلمه توحید لایتنکی است کاینات شام عرش تا فرس در کشیده بجام هر کجا کرده این سنگ آتیک
 از من و مانده بوی مانده رنگ چه مرکب درین فضا محیط است حکم فایحه محیط باقی را از سلسله باید
 طلبد و با سکه مکنات صرفه سید که مبیات اسکا سکه نابودند و منغرد و منغی اندر حقیقت وجود انوار و اشقا
 که سار در آفتاب دارد و اگر وجودانی مضاف با نهامی کنند انظوار وجود حقیقت و وجود دارد اگر گونه انظوار
 که نوار کواکب دارند و در سیه شمس در بخار بوجی چه مثال از وجی مقرب است و از وجی سعادت و توحید
 و هم یکسوا فنکند چنانکه مولی المتقین امیر المؤمنین علی در نزد سوال از حقیقت فرموده مو الموهوم و صحو معلوم
 یعنی اضافه حقیقت وجود مبیات مکانیه موهوم است باید موجود و اضافه بحق معلوم و موقن بل تقیست
 باید ظاهر و خالص شود نواز اشارت بکلام حضرت سچ که کن بیج ملکوت السموات من لم یولد مرتین جائزها
 مرتبه اندر کورتن و مانسب الی سیدنا علی و فی الجمل قبل الموت موت لاله و اجساد هم قبل القبول قسبو
 وان امر المسمی بالعلمت و لیس حتی لشور زور و که بی جمع و بی بصیرت و اشارت بحدیث قدسی
 که لایزال العبد یقرب الی الله و اقل حتی اجمیته فاذا اجبت سمع الذی سمیع و بصیر الذی بصیر احدیست این
 که حق تعالی گوش چشم بند مقرب شود در قرب نوافل است و مقرب فرائض آمده است که بنده مقرب عن الله
 و اذن سمع و بصیرت نظیر انجی شود و چنانکه میان بل حقیقت این فرق معرفت و که حیرانی ز مشکوات
 اشارت با کلمه مقرب است نوزاد که در قرآن فرموده مثل نُوذِرُ كَشْكُوهِ فَمَا مِصْلَاحُ الْاِیْمِ
 اذ آدم اسما میگوید چه دم غم یک شده و بوجی مظلالم آسند آدم مظلالم نودهم افناست ای پسر

این شرح است از افناست چه آفتاب چه است چه قرص خورشید و چه شمع عالم تاب و چه مویز که خود را
 نوزد را در روز خورشید یک نور سیکند در شب کونا کون با و شکلات بدیهه و بلایه سیکر و پس فی الحقیقه شب سیم
 آفتاب عالم را روشن کرده بلکه و کتا نرا که نکرده و ما از خود فعلی هیچ چه نذر در احاطه نجوم حدیث است
 که اصحابی کالجوم با تیمم اقدیم تیمم باران من مثل ستارگان ندر که ام پروی کند پراست یا ماث شود
 گفت طلوع من زانی مصطفی و لکن بصر من و جلی ای گفت حضرت مصطفی خوشحال کسی که مراد من
 و خوشحال بحال کنی که بسته کسی که روی مرادیده است غابوس بن که شکران فتنها سجا مهله طیب و
 وزیدن بوی خوش و مراد انفاس تبرکه و عبارات شایفه و اشارات کافیه الابد است و همچنین خود آن نفوس کلایه
 نفعات ربانیه و دم مبارک حق تعالی است فابین ان یحملها اشارت کبریه انا نعزنا الامانه
 علی السموات و الارض و الجبال فابین ان یحملها و اشفقن منها و حملها الانسان ان کان ظلوما جهولا
 انظر ما فرموده است خود را که خلافت از حق تعالی و مطهرت جمیع اسماء باشد بر اسمها و زمینها و کویها پس با و شمع
 نمودند از قبول و تریسند و بدوش گرفت از انسان و بدستی که بود ظلم کننده و نادان ظلم و آنکه هستی خود را
 ساخت فانی بقای سمدرا جمل و آنکه هر چه خرق بود صورت و زلوح دل بزود یک ظمی که عین سعادت است
 نفعی که مغرور است لقمه چندی در دامد و بدیست یعنی سبب تامل چند لقمه از دنیا دنی از تعرض آن
 نفهای ربانی محرومیت دست میدهد و حکمت لغایه بر سر کشید سایش یعنی بودن و لمس کردن تیر و سجد
 نیست مصطفی ادی را در او دال مهلتین چند معنی دارد که یکم و جو اندر و شجاع و دلاوری و حکیم و بذل و بجز بعضی این
 معانی آمده و هر دو وقت یعنی بر کزیده گرمی و طبعی و مقدسی و مراد روح آدمی است و مراد از شتر خار خوار است
 و بعضی بر اجماع معنی مصطفی زاده خوانده اند و اشارت بحدیث مشهور در شان حضرت امام حسن گفته اند که نعم الزا
 و نعم الجمل و این حدیث اگر است که روزی حضرت امام حسن با امام حسین بر دوش مبارک جد خود سوار بودند و گفته
 العفو میفرمود بخوبی که مشهور است اینجا این معنی غلط است چرا که ملجوی این شتر را تغییر نماید پس بخندان و بخوان و این
 نهایت سواد است که اشارت باین حدیث باشد و اگر اشارت بحدیث دیگر باشد حالتی در نظر نیست اما سبب
 او دید شود مصطفی آمد نظیر جان و تن است ای خیمه التشن انددنه فونصل نعل در شش
 نهادن کنایه از قربانی و پقراری در محبت است این جمیل اللفظ فانید است چه جرمونش احمد است و میرا
 مصغرم و جان نام تانیش هندلین تا زبان یعنی لفظ نفس که عربی جان است در لغت عربی نیست دارد و این
 سبب احتلا طین است که افعال دارد بلکه تن مرتبه از جان است و جان باعتبار اصل ذات نه ذکر است و نه نمونش
 این نه ان جاد است که روح بخاری باشد که از لطیف خلط طیب یا س مرکب است بلکه این لطیفه روحیه جود
 که مرتبانی و سر سبانی است خوش کننده اسف خوش و عین خوشی یعنی چنانکه روح مجرد علم حضوری دارد

بجز درین علم خود عالم و خود معلوم و خود عین علمی است قائم بالذات و در باب خواستن خود و عشق بجز خود عالم و خود
 معشوق و خود عین عشق قائم بالذات است و بهر چه که بخواد از قوی و اعضا و ملائکات اینها همه را بواسطه خود میخواهد
 و عشق با آنها مضمین است در عشق بجز و باطن ذات خود پس چنین مژده و لذت و لذت است و خوشی جان کامل از صورت خوشی
 از نگارنده است بچشمی نبود خوشی چه سلبش از نفس محال است و ذاتی تخلف نمیکند و عارض تخلف میکنند
 که فرمود چون تو شهر بن از شکر با شکر داده مرگش نشود که زنده مخاطب با این اسم خوانده است چه در صورت
 که زنده زنده که این لذت و خوشی که نفس جوان میرسد مثل رشوت و اجرت است تا زیر با علمها برود مثل لذات و لذت
 برای کل و شرب و لذات دیگر برای بهائت است و اشکاف غیر اینها بزی غیر آنها ذانکه طوعا لاند
 یعنی موت عیاری شد که حضرت فرمود مو تو اقبل ان تموت موت طبعی که همه را می کید کل نفس ذانکه
 الموت عظمی ندارد عظم کار در اختیار است جان کامل است ندای او کمال چون در میان نفحات باران
 کفایت که خود نفس کلید اولیا انفس حایه و کلمات قدسیانه و نفحات غریبه و نیند و بچشمین انفس شکر که اولیا
 و بیانات شایسته این پس میرسی قول مولود که جان کمال است و ندای او کمال است و کمال است یا بلال رحمت بد
 ما را ای بلال بگریب و سرودن بر کعبه حقیقت عشق و جان هر دو نهانندستین اذ تم العشق هو الله و سیر
 مستور عیب کی بپند چه وجود خیر حسن و کمال بهائت در همه مراتب باعتبار جهت وجود و وجدان حکمت
 ابروی تو گراست بدی کج بودی چوب باشد در نبات بلکه چوب نبات میشود از اثر صاحب کل
 چو شود قرین کل کیس در یک بوی و گفته اند فی ذکر انفس این سخن واضح است بچشمین گفتن و نوشتن
 و نفسشان بعلا و جاس خطنی و چون جمله جان آمد نشان ایشان آمده که جسم ایشان تلاشی بلکه کنسکی و اندر اس
 ندر و وجه بی سایه ندر و بعلا و اسرار دیگر چون زباد از نوزاد و اسمیست صرف یا اسم است و حرف یعنی از
 یا حق و ذکر حق در نوزاد و شمن لفظ صرف و حرف محض است و از معنی خبری نیت آن بجای آند شد چنانکه
 شیخ شهاب الدین سرور ذی القدر و قدس الله روح رسد در میان شیطیات بعض عرفا میفرماید که چنانکه اول غفلت از ذات
 و باطن ذات خود فراموشی از دنیا میگویند و تن را میخواهند گفتوا لله فانشأتم انفسهم و بچشمین
 اول ذکر از تن بلکه از عالم طبیعت و لوازم آن فانی میشوند و فراموشی دارند سوای مذکور بجانی میرسد که نامیکویند
 و مذکور را میخواهند با باطن فرموده توانوشوی ولی اگر بجهت کفی جانی برسی که تو تونی بر خیزد با توانندان
 و آنگاه و بچشمین نبوت هر چند قطع شده که اسم طلقی است ولی وراثت و ولایت لفظ غدارد که وراثت و ولی از
 اسما الله است و جهت در عالم مظهر است بجهت ان ذات جان روشن است چه جان روح الله است
 قال تم و نعتت جنبه من روحی پس انسان مبرن فاده در جهت مطلق است و در زمان مخصوص من مویخ بنا
 معین و غیر این زهد و مضامین و اما روح مجرد و منزله است از جهات و اجازات و اوقات عوض جهت و مکان

در جیوت است که روح مجرد با فعل جبروتی بل لا یوتی است و عوض زمان در دهر است که دعای ثابته است
 مفارقات از مواد است بلکه نسبت ثابت ثابت سر است چنانکه اساطین حکمت فرموده اند از وجود و از
 عدم که بگذرد این نه حقیقت وجود است که باید طالب و بود و این نه دعوت که فرموده از وجود میگیریم
 در عدم این وجود و جدان جزئیات دنیا است این عدم فشان آنحضرت و در حقیقت بهائت که فرمود
 که همین در غم و شادی و بس کما قال الله تعالی لیکلنا ناسوا علی ما فاکتم و لا یفرحوا ایما انما که و چون در
 از جنات جاودانی بروم خوری مناسب شد باران پس فرمود روز باران راه رو باید برود
 و جانی اقامت نختد تا شب قدر وصال و مراد باران رب واردات قلبیه و فیوض معارف آید است که برین
 دل میرزد و اشجار و ثمار میروید آکنده کرد آکنده با نشستن و پیرایشن این درختانند همچون خاکان
 قال الله تعالی و ترانا من السماء ماء مبارکاً فانبتنا به حبثاً و حبلاً یجسد لی تو که کذلک الخرج میگویند
 از خاک نبات است چنانکه نوری گوید خوش خوش ز نظر کشتن باران از دل آب تا خاک همی عرضه در باران
 و مرادش از باران آب برست بطان بطمر غابی شب بجهت بی ساق است منکران کوبند و بجهت این
 چه ندانند که آنچه را قوی و طبع باغ نامیده اند میسر شد قدرت فعلی حق تعالی لا اسماء صفتها انتم و ابانکم
 ما انزل الله بهما من سلطان کورحایشان درون دوستان باغ و بوستان درونی جنبه الصفات
 جنبه المعارف و جنبه الصور جسم که در لوازم اعمال و خوبهای نیکو باشد که بر خیزند ان کل از اسرار کل کوبان بود
 اول بجای ف و دوم بعربی و غم انف بجاک مالیدن پستی کور دعا الم صیرود عطر مید بفرجه باینه بیت
 ایشان عالم از آواز جاودانک کوبند حمار رویند گفت بهران نمود یعنی از زمین برکت ردا
 مبارک نبی بود که فیوض باران غیبی باور رسیده و بجان او چنین بوده که در عالم حسی طبعی رسیده آسمان و فشان
 دیگر است مثل آسمان لا یوتی و مثل عقل کلی و عقل سبط مطلق معقولات باذن احسن انما احسن بر سر حقیقت مطلق
 از آسمان و تا آسمان عالم مثال مطلق و آخرش آسمان مطلق که روح انسانی او را نش میکند ساکنه یا متحرکه زیرا که وجود
 چه تیز دارد و آثاری در خور خود دارد و هیچ معنی تفکات مطلق وجودش بود و بچشمین است کلام در کوهها و صحراها
 و غیر ذلک که در کلام مولوی و حکیم سنائی است و سموات معنوی سموات عیالیست و سموات مسموات سفلی
 باقیان یعنی غیر خاصان در لیس من خلق جدید یعنی در ابتدا بند از خلق جدیدی تعالی
 اشارت بگریه آفتاب با بالخلق الا قول بل هم فی لیس من خلق جدید یعنی با عارضه شرم باوریش
 اول نیست و انیم عالم دیگر خلق کنیم چنین است بلکه در موجب در ابتدا بند از خلق تازه ماکه عوالم طولیه صعودیه
 و غیر با بلکه از خلقت تو بودا در همین عالم بقضای کل بوم هو فی شان کما قال العرفا لا تکرار
 فی العلی نفسا پرستیده ری است ولی در کمال العقل همین از محرمات و فضول محملات بلکه از ساموئی کلی شود

بی نام که در شکاف ذریعوی یار که در یار است خوی گفت این از بهر شکلی نیست یعنی غم عشق حقیقی که تعجب
 یعنی از دور و سوز بر آید دست بر میل آدم حقیقی موافق است که در در اجزای در خود نیست
 استن ستون و منبج چرک غیر از آن عزیزان در صلوات چه اینها و از آن زمانه بود و خواهر
 خاطر را بنامه بود آینه پستی که بر صفت عملی در شوخت و همین وضع میگردید و معرفت آبی چه جای عین
 الیقین و حق الیقین و ضعف در کات جزیه سبب ضعف تن و قوای تن قرح در کمال آن عزیزان حق میخندد و عین
 کرده مان نوال عطای شرب مدینه سببی پروری پیا و همچنین بی لب دندان و نظایر اینها از جمله
 طبیعی و ماضی و اموری مثال از اینها برای روح موجود است چه در پداری متعل این بدن طبعی است و در خواب و بوی
 آن متصرف در قالب مثالی است و بالذات مجرد از این و آن است عین ایوبی شراب مغتسل اشارت
 یکدیگر که خطاب است بحضرت یارب اذ کف بر جفک هذا مغتسل با در ذوق شراب یعنی کوشیم با یوب که
 بزنی پای خود را بر زمین اینک چمن است بار که خود را در آن شست و شوی دهبی و بیاشامی و شفا یابی اشارت
 که از آن عالم صوری بود بر رخ قف پاره چتری و مراد است که عالم صور صرفه بی اشکاست و همه صواب است
 و تراحم ندارد و مانند این عالم نیست که صورتها بیا بیند پس شنوی که بقدر صرح باشد شرح بعضی از آنرا بر تابد
 کانون من ظاهر و ازین باشد و مراد این باشد که عالم با آن وسعت در جنب و محبت دل تنگ است
 چنانکه با زیر فرمود که لوان لغزش و ما حوا جمعیت فی زاویه من زوا یا قلب ابی زید لمان احس بر مول قف تا
 و در کت ام تا خیر که مول مول باشش شدن آن که اصل هر بانک فواست آن مذا توجیه است و حق
 توحید توحید حقیقت وجود است خود را که لا منیر فی صرف الوجود شهد الله ان لا اله الا هو خود ندا را استند
 این باقی صلاست حکم صفت ذات است و اول کلمه که شق کرد اسماع ممکن ترا کلمه کن است و او وجود منبسط
 و نفس روحانی است که مشب شود در پست و هشت قطع که و الفتر قدر ناه منازل و آنرا عقل کل و نفس کل
 و افلاک و کانه و عناصر اربعه و موالدش و مقولات اعراض نکانه و عالم مثال است و وجود در اینجا چون اصل است
 مذا است و معنیات که ایمان ثابت است چون اعتبار است صلاست چه صد حکایت مذا است که از کوه و مانند آن
 بر سبک رود و همه وجودات کمانند کلمه و کلام افصاح و اظهار از ضمیر تکلم کنند و وجودات اظهار صفات خود کنند
 و اعراض از ضمیر کنون و غیب صون میمانند هم کرده است این ندا و لوجوف نل چون حق تعالی با همه شیا معیت
 قیومیت دارد بالا تر بر است از معیت نفس با بدن که هو معکم اینها گفتیم پس همه فهم و شعور دارند و آن فرشته
 الا بصریح مجلی و قول حق تعالی انما اشره اذ ان اذ شتبا ان بقول که کن میگوین دلالت و صحت دارد
 بر اینکه ایمان عارف پروردگار خود هستند و ندای او را می شنوند و امثال مرور می کنند آمدنشان از عدم باشند
 یعنی چون از خود وجود ندارند و همه وجود حق موجودند که ما خلقنا السموات و الارض الا بالحق

پس همه کات الوجود و کات الملك میگردند لفظه و این قرار بر بومیت و است را می گفتی است خاصه از جماد
 و نبات حیوان و غیر اصحاب پندار حسانه ناکه کشنده گفت آنچه گویم که در ایم شد چنانچه همه متوجهند
 الا بواب که انسان کامل است خواه جماد و خواه نبات و خواه حیوان و قلب المؤمن عرش الرحمن پس کل از صراط
 انسان او را خوانند بجا او که هر جماد و نبات و حیوان صامت و تحت اسمی و اقتدار اسمی و با و محمودند
 و در او فایزند جای استند لالیان که اوله و اوسیه جدیده و قیاسات مغایطه را مناط عقیده میدهند و در خط
 حقه متزلزلند و از تقوی تسلیم حق بی بجز اند که فرموده اتقوا الله لعلکم ترحمون ان تقوا الله يجعل
 لكم مخرجا و اما اوله بر این عقول مکتوبه نور است پس آنکه نعم الدلیل و نعم القلند و قال الله تعالى قل لها انزلها
 ان كنتم صادقين و قال ادع الى سبيل ربك بالحق كما اذيتك من ربك حقيقه نور حضرت بران دیان است
 مثل اینکه بران حقیقی بعد از آنچه گذشت که حق محیط که عین علم و مشیت و حشیا است با هر موجودی معیت می
 دارد و هر که معیت روح انسانی با تن طبعی مناط درک و شعور جسم باشد چگونه معیت حق مناط شعور باشد
 میگوید الا ان که وجود حقیقی عین علم و قدرت و مشیت و سایر صفات کمال است و با اندازه سرایت وجود صفات
 کمال سرایت کرده است که وجود شدیدی است ظهور صفات شدید است و اگر وجود ضعیف است ظهور صفات
 نیز ضعیف است آینه پستی که وجود عقول و نفوس خاصه کل آنها عین علم حضوری وجود عین عشق و اراده خود وجود
 و نوریت و مانند اینها هستند چنانکه گذشت و وجود جماد و نبات هم از اینهاست و وجود مجردات است و در حقیقت
 بتابین نیست مگر مراتب متفاوتة بالفاضل پس چنانکه آن مرتبه شدید از وجود عین علم و حیوة و غیر ذلک بود چنانکه
 ضعیف از آن لیکن ظهور توابع وجود مانند ظهور خود وجود است در عالم طبیعت چه وجود عالم طبیعت بسبب استند
 مکانی و تمادی زمانی و شوب قوه و استعداد فعلیات ضعیف کاعدم است هرگاه مفصول از روح مجرد و غیره
 ملاحظه شود پس این است که توابع هم ظهور ندارند بر عقول ضعیف حصا سنگ ریزه از عصبی از عصبیان
 و عصی آدم ذوقه فغوی ناموس شرع لتلس سالوس کردن مخم صرع یعنی غمی که صرع ارد که باطن
 معروف و اما بضا و جهمی است حیوان است لا اله کف و الا الله کف و ذکر و تسبیح اشیا از آن است که
 هر وجود برادالاتی است بر صفت حق چه هر وجود اسم حق است که اسم از معنی است و هر علم است و هر وجود صفات
 بحق و بحق است پس باعتبار وجه النفس دلالت دارد بر وجه الوجود وضع فطری آبی نه دلالتی که ممکن کونیند که باعتبار
 حدوث دلالت کند بر وجود صانع بلکه از دلالت الفاظ بر معانی چه دلالت الفاظ بر معانی عارضی است
 بموضع و قرار داد است و عارضی از این میشود بخلاف دلالت وجودات بر معانی الهیه که ذاتی است و لم یزل لایزال
 وجودات اضافی بشیاء شونده نطق آنها و حمد و تسبیح و ذکر آنها باشد و حق در حمد و ذکر و تسبیح است که وجودات
 باشد یعنی اظهار فضایل و فواصل و کند مقرب خلق با خلاق الله و همچنین با خدا باشد چنانکه در اخبار است که اولی

کلی آنکه ذکر کم از دهیم و غیره فرمود من را بی فخر را می آید و اگر مواضع و قرار در اصوات سیاه نمود
در کلام بودن آنها هم مثل موجوداتی بودند که نزد اهل ظاهر کلام می شد و اگر در وجود دیگر مواضع بودی آن ذکر کلام شد
و لیکن بسبب سهولت و اوج عدم بقا و ضرورت نفس در الفاظ قرار یافت و اما کلام بودن و جودات و دلالت
آنها بوضع و قرار الهی است حکام و اما شنیدن اصوات موضوعه از باب است که هر حقیقی را حقیقه و هر معنی را معنی و هر
پس حقیقت توحید ثانی بدینستن وجود است شهد الله ان لا اله الا هو و حقیقت قرار با تسلیم بودن
و فانی بودن وجود ممکن در وجود محیط واجب تعالی و چون بلفظ آید که توحید شود حقیقت هر دو سپاس و بودن
فضایل و فواضل است در همه جا اطلاق فضایل و فواضل بچیزی که همه بخور او باشد و در عالم لفظ که گفته اند که
و الشنا و نحو اینها می شود و بوجهل حقیقت ذکر و حمد و تسبیح نمیرسد و اتصال و بصورت ملکوتیه اینها بقدرت خداوند
باطن نبی می شود اما لفظ و ترغیب لسا لک جدا کلمه مدح است در عربی و مرکب است از حبت ذاقه ارضه
بریزه زر زینا فکند شعبه است از موسیقی بدینست چهار مراد است و چهار مقام موسیقی است و آنکه
فستیا و نگاه دیگر است و چون که ذنب لایفاس به ذنب و قال الخلاج پسنی و پیکانی نیاز معنی
فارغ بلفظ کافی من البین فبکه ذنبه بضم قاف معنی بوسه زنی با قبله بحرف قاف جناس محرف دارد
وزار و زیر را هم جناس است و قبله زن کریمه را معنی طاعت است و بصورت است که اشک بدین یک کوبیده
کاملی با لکی بر خورد و با و گفت در چه مقام حرکت میکنی گفت در محاسبه و مراقبه و بعد چندی با و بر خورد و گفت
در چه مقامی گفت در مقام توکل و همچنین بار دیگر در مقام رضای آن کامل فرمود که تو در اینم بخورد مشغولی پس کی بخورد
مشغولی و منظور این است که کالیف مختلف است و حسنات ابرار سیئات المقربین و همچنین مقصود سرعت
در سیر است که حضرت فرمود و سیر و افق سبق المقربون و الا جمله اینها در جای خود خوب و مطلوب است و فافق و این
ساکین است در شکار پیشه جان باز باش اضافه شکار پیشه با دنی ملامت است و پشت درشت و اگر با است که
مخ شکاری است باشد هم خوب است و از قبیل اضافه شده به شکار خواهد بود و با بعد جناس مفروق دارد می شود و هر
دم قلمی می کنند نور کشید و به فاک و فکلی هر دم وجود را تسلیم نمایند و باز خداوند تعالی آنها را احیا می نماید
و وجود جدید میدهد و بگویم جمع عالم و عالمیان تجرد الاستمال اندر پس زمان آسمانها قبض میشود و آسمانهای
دیگر ایجا میشود و بگویم لغایات میرسد و پست از اینجانب بود در لحظه تبدیل و از اینجانب بود و بگویم
کافی خدا یا منتفان و اسیر از تناسب اتفاق و ضمیمه با قبل جان فشانیم است که گذشت و آنها اتفاق
در راه دوست چهره بچهره فارسی غائب با فزادان نسخه اصح باز جو با غنی سرکش ایشان عطا صفت
نسک ف عدس جک ف بچهره عربی رنج و بلا و سرد و لفظ لغت اول است از حسی یعنی بعلت سستی
آنکه که همان ولی امش کسی که در دیدن او ضعف باشد سیلان دم در اغلب اوقات شش است از قدا

ایست و بعضی گفته اند شش این آدم است در پو باید یعنی زمان دراز باشد مثل آنست که در بعضی جوهر در
دیر شد و در اول کتاب کثیم صخری تقصیر چون نمی ماند خاصه بهرگاه نسبت و بی ان عیش صاف گردد
که محدود است بحسب زمان مشابهی مثل عیش صد ساله آنچه در پیش داری از عیش خوش یا ناخوش غیر مشابهی مثل عیش
بغیر مشابهی نسبت نیست که گفته شود فی المثل این عیش صد ساله صد نیز یک آنچه در پیش است پس مدارک جزئی که
از مدارک جزئی خبر دارند در اغلب اشخاص بالفعل شده اند و عقل که اعلی مدارک میباشد و از کلیات خبر دارد
در اینجا بالقوه مانده است پس از غبطه عظمی محرومند و غبن افش دارند قدر آنجا که تمام نوبت خوشی
و سبب خوشحالی نعم المعیل نیکو عیال داری است داس افزار و در کوی معروف از خود بوان امر
تجیزی است و نظیر این و چند فرید بعد است قول شیخ فرید الدین سن تیرکی دیده و کوی کوش پیری و نقصان
حفظ و ضعف هوش این و صد چندین سپاه و لشکرند مبر سریر جل را چاکرند روز و شب پیوسته لشکر
میرسد یعنی از پی میرسد و در طلب کشتی بضم اول و در بعضی نسخ ز طلب کشتی بضم اول و این نسخه
بهتر است و در بدی ثانی بقیه هم جمله بر چه تاک تو هات بوزن امحاط پهوده و خراف گفته بچهره است
بقول آنحضرت که القاعه کثر لا یخفد کچ روان نام کچ فاروان است و مراد از روان ثانی روح است چالش
بچهره فارسی جنگ و جدل عقیده از عقل است که پای بند شتر است نام حق دادام کردی طایفه ایمان
حق محض یا دحق باشد و وسیله چیزی بلکه چیزی وسیله یا دحق شود پست هر که که کویا تو خاموشی هر چند یا د تو
فراموشی قال صد تعالی و لکن کثر الله اکبر خوشن درشت در دکان یعنی در درگاه مقبول
نیت روزی دادند که آن مشاهده جمال ذی الجلال است و از مخالفت شیخ معنی لدین است در فرض و ص
و هوا لکن کفر و هوا لکن لکن ذی قام کونی بگویند و اذا قلت یعنی فوجدی غذا و به سخن مختصری آن یکی را
این دو مصراع استقامانگاریست بدلیل قولش که آتش سوزد آه فخر هندی قول منبر است که الفخر فخری
عزیزینها شست فخر حقیقی نمی تقوم وجود و صفات و حول و قوت است بوجود حق تعالی و مولای حق
و بصفتا و قدرت او و از کلمات عرفاست که اذا جا و از اشئی صده العکس صده پس بهرگاه فخر حقیقی نباشد
رسید غنای حقیقی است و عبودیت حقیقی بکمال رسید مولویت حقیقی است در حدیث است که العبودیه جوهر
کنها البرویه و ذی د و یعنی دور و زقا بفضرا نند تا اندر فردد و نوق دولا کش بسخ اول
نیکو و خوش اصم که اخشم آنکه شاه و باطل شده فانی میشود مرادنی باشد و میشود نامی کوی باشد اهرم اگر
فت باشد چوپت که بر سره را بان کوند یعنی هر آن صفت و مواضع بعالم معنی آید بجز آن خبر نموده آید از برای جان
نیاید و می شود که این چوپت کنایت از آدم حلف غلیظ الطبع باشد و اگر اهرم عربی باشد صفت است از بره
که غایت پیرت یعنی بهر مواضع آید و از برای پیری که تم و بره شده و وقت ذوق و نشاط او که گشته

تا مدواما هر معنی هر بنیاده نوسن وحشی و اسب سرکش مستی بهندی نام زن یعنی غم نزن
شما و نیز در لغت ف معنی آهن و فولاد است یعنی در اقیانوسها خاک نم چون آهن سخت و غیر مطیع شمن بشین
بت پرست سپاناخ بیای ف سفلیخ با توش با پاکه شیرین شیر ترش با یعنی ترش آتش چه در حالت
ترکیب با سابق معنی آتش باشد چون که و با و سرکه با و اسفید با و اینها را معرب میکنند و در طب عربی سفلیخ
و بکنج و بنویان گویند فتن للناس اشارت بر کبریه ذین اللئالیح جبال اللئالیح و اللئالیح
یعنی جلوه داده شده از برای مردم دوستی خواستها از زمان و اولاد چون بی یکی الیهماش افند اشارت
بر کبریه هو الذی خلقکم من نفس واحد و جعل منها ذی القربان یعنی خدا خلق کرد شما را
از نفس واحد و خلق کرد از همان نفس واحد زوجه و را که بحسب ظاهر گویند و از خلقی از خلق آدم آفرید تا آرام کبریه
بسوی آرزو آدم و آیه شریفه اشارت دارد با کبریه نفوس از اصل واحد که نفس کلیه باشد و روح کلی که روح الله
باشد که اشارت بان فرموده در قولش در حق آدم صفتی و آدم نوعی و تفخیر فی ذیجی عاشق او هم وجود
هم عدم مراد بعد مهبسات مسکینه و اعیال ثابته است چنانکه در سابق تفسیر کرد از آنجا که ما عدم میسیم
و نیز از وجود اطلاق غیر عدم کنه مثل آنکه از وجودم میگیریم در عدم دهی غلام و پاکه و معنی و نذر
ذات که یعنی زانچه و از آن شیت که آه فویتم کوربت نوبت نفاه و کوس سلطانی است پنکان پیا
و کاف هر وقت پیا له و طاس ایجا نحاسی مراد است که مناسب خرفوت و معرب آن فجان است ذخه چو کبی
که بان ساز پیا از مذبح الاعلی یعنی آنا و تکلم الاعلی که خلق بایست بمن ربی الاعلی بگویند
خواجده ناشانیم یعنی من و موسی پس اگر موسی مظهر لطف تو است من مظهر قهر تو ام اگر کل و اگر کار از یک کلشن
هستیم و این و ما بعد در عموم قدرت و عموم شیت است که در حقیقت و باطن فرعون معترف بوده بود تو ده لا
اند و مکان و امکان یعنی همه قدرت است چه قوی و طبایع و چه برانز و چه مفارقات متعلقه بی نیاز از عالم
در ذات نه در فعل و چه مفارقات مرسله بی نیاز در ذات و فعل هر دو احاطه بیکل شیخی حده و علیا چون که هر یک
مرتبه اول از وجود و وجودیت مجرد از جمالی و مظاهر و اسما و صفات و نسبت و تعیینات که را عرفا مرتبه
و جویت غیبیه و غیب الغیب و وجود لا اسم له و لا رسم له و این مراد است از مقام پرستی و لا تعیین و وجود
صرف و هستی محض اول اسم و رسم که پیدا یوسا حسنی و صفات علیا بود که مندرج بود در ذوق غیب هویت جان
حقیقت وجود با وحدت و بساطت صرفه صدق جمله اسما بود لیکن اعتبار ذات مقدم است بر اعتبار صفات و اسما
حسنی نمودند انشی العلیم المود القدر السميع البصیر المسمی الی غیر ذلک من الاسما الحسنی و بعد مرتبه عیان ثابت بود در علم جو
که لوازم غیر متنازعه در وجود بود و نیز برای اسما و صفات مثل مقام پرستی اسما و صفات برای ذات و بعد از آن صف
در مراتب افعال هر چه تزلزلت بیشتر گشت و تعیینات آشکارا تر شد و این مراد است از اسیر زبک شدن قال الله

الخطوا بعضکم لبعض و چون نوسن نزول شمام پذیرفت قوس صعود اشیاء نمود در خط
انسان کامل و اورا برین اخلق الی الخی و سیرا الخی فی الخی و من الخی الی الخی اعنی از مجلویت اسما و صفات
و احدیت تمی نموده مجلویت حضرت احدیت بمقام اتصال الالضاء و مجمع الالذ و رسید و لفظ آخر باول است
و انجام با غایت شد و بر سر کئی خستین و اصل شد و در هر خط طلقه هستی بحقیقت بهم تو میوشی کجا بد که در
و در مقام سئولیت که ظاهر چنین نماید که بفرماید موسی با فرعون در جنگ شده مطهر با مطهر لطف خدا
و جنگ است جواب از چند وجوه است اول آنکه فرد اول با فرد آخر مطابق باشد چه در آخر در مقام اتصال الالضاء
معنی واحد باشد و دوم آنکه در تزلزلات صوریه و مثل هم جنگ دارند چه هر یک بوجود محدودی موجودند و این
نذار و بالعکس و از اینجا است که فرموده اند که کل ضد و کل ضد پس ضدیت نه بجهت همین تضایق و تضاد
و ضدیت ضد بجهت تماثل در وصف ضدیت است سیم آنکه بعضی گفته اند که سامری هم موسی نام داشت و فلک کی
خالی بود این عذر سئوالست ز سئوال چون در جنگ خولت سبب پندار شد که بگوید باید که معرفت عیالی
و حقی باید تا جنگ بر خیزد از ساسنی یا که از لفظ است لفظ جنگ مقولوب کج است تا کج نیست جنگ است
و هر جا آن کج است صلح کل است با کل بشر و هم و در اجهای پس خرابی اینها و یدرک بعلم الله و مظهر نور الله
کننا است نیست را مراد از نیستی وجود اطلاق و از نیستی وجود محدود مجازی ظاهر اینگونه است بعدوات
او امر تکلیفی و در درون میراندند بنوایی گویند باز کونه است یعنی بسیار چیزهاست که بکنه شرت
گرفته و نمودار شد در مثل تنگ دشمن و در چنین نیست از نیست که فرموده و مثل قولش قومی آه و مثل غنای صوری
که مفرقت و مفر که غناست و موری صوری که ما تم است و ما تمها که سورا است و آرا دیها که بندگیست و بندگیها
که آزاد است و مثل اینها بسیار است مفتاح طلس این ربا عاصفات با دایمی شد مراد مولوی از
نقل قولین که جذب و دفع است تمثیل است از برای جذب نفاس شکر که قابل را و دفع ناقابل را و همچنین دفع آخرت
و دنیا و اول این دو تا خاسرین سبب دنیا و آخر ترا و اما قول محققین حکما زاین است و نه آن بلکه آنست که تعالی فرج
جهات مایل برگز عالمند و اعتماد بر مکرر دارند و قول ثابت بن قریه آنست که از جهت نیست که علت انضمام است
اجزاء ارض بکل خود مایل است که اگر کل در محیط بودی اجزاء ارض بقوی روشنندی و تقصیل موضع جایی دیگر است
و بودش حلق در وسط مشیت و قدرت حق منافات با قول محققین ندارد چه گذشت که قوی و طبایع با هم
وجود و جهت نورانی قدرت فعلیه عقد سرکشی از امور بازگردد لال بندکان خدات بصورت مکرری تو سببه
ف بوزن کلمه فرقیه و تفسیر اسر و بقیع سین در لغت عرب کر سده را گویند چون سفیان پس سفیدان با اولیا یعنی کدا
ایشان میخوان قل یا عباد الی الله بن اسر فوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله
بعضیر الذی یؤب جبهیا یعنی کبوی محمد با خلق که ای بندکان من که اسراف کرده اید بر خود نوسید بسا

اگر حکایت از عیسی رسول باشد ۳۰۰

از رحمت خدا که ندای امر زد که با جمیع او این شایسته مولوی میثودا که حکایت از جناب قدس الهی باشد پس مراد
 بندگان حق باشد در ذکر کاه مراد بر او اشارت شمس انسان کامل است و مراد کاه صورت است و چون ذره و
 اشارت استباهی و کمالی یعنی از برین آیه شاهی ولی در دون رحمت در نسخ بدل و راه مطین است
 واضح بود و از آنجا است در کهن نشی و در سخنهای کهن است که معنی کوچک است و این صحیح است که
 یعنی قدیم هم مناسبی ندارد باشد شد حرف مناسب است قول قائل جام در بر زم شمش زده
 است شایسته هر اسرار عیسی نان شود اگر نان کو باشد واضح است و اگر نان شود باشد بقدم شایسته بر موند
 و دل و عذاب است کیسی یعنی در کیمینی و در بعضی نسخ است کیمینی که گیتی بن جهان است طالع صحیح
 نافذ الله و سقیما کما که شارت بقول حق تعالی کذبت تمود بطغون بها اذ انبت اشقرها فقال له
 رسول الله ناقة الله وسقياها فکذتوه فعفرها فادم علیهم بدمهم بدمهم فسقوا و لا یخافون عقیق
 یعنی کذب کردند و کوه که قوم صالح بودند و از سبب طغیان ایشان در وقتی که قائم شد شقای ایشان که عاقبت
 پس گفت رسول الله که صالح بود که بر زمین شمش خد او بخور و او پس کذب کردند و او را وی کرد و شتر را پس عذاب
 بچو استیصال فرستاد و پروردگار ایشان سبب کناه ایشان پس یکمان کرد و را باک بزرگ و کوچک آنها را و حال آنکه
 شریک عاقر عقبای افعال بد را و بعضی مغییرین فرموده اند شریک صالح عاقبت نذارت و تحویفات را شهمی
 در دست اشارت بقول حق تعالی فسقوا بها روح همچون صالح و تن نافذ است و وی دیگر است و مراد
 مطلق روح و تن است حق اذ ان در بعضی نسخ جان است و آن اولی است پس از ان تعقی کرده است
 بر کبر و موندگی و ملحه سما و مایه و موضوع قبال جا تمین قال فقال فاصبحوا فی ذارهم جائین
 پس صبح کردند در خانه ایشان برانود آمده کان در باکت من بکفنه پند شد بند یعنی من بر کار حق تعالی
 عرض کرده و در کلام جهان مضارح است با سخن این سخن که است آنچه در بعضی نسخ است که باشد که سخن
 پیشه که عمل است شمس از شکر است حرون مگرش بر هلاک دشمنان موبو کند این بهتر است از آنکه
 در نسخه دیگر است نعت کرده و مبین بضم هم کف است اشارت بقول حق تعالی کف است اسحق علی
 قوه کافرین یعنی چگونه مخزون میوم بر قوم کافرین بد لغاشنا بد لغاشنا از بهشت بندگان این بهتر است
 از برده کان که در بعضی نسخ است که برده یعنی بنده آمده است لیکن در خلق نسبت بجدا گفته میشود و سفر پروردگار
 مراد است و دنیا و امانت و شمس که ان جهتم لکم خطه بالکافرین کوه قاف مراد قاف قلم است که عقل
 حل است و قاف قلب است که در ابل نورا بفعل است صد با بان و در باط بلکه از در دوست تا بجهت
 عاقر از انزل رو کیمیزل عقلم در یعنی در عقلم که کردن نیست شبه سنگی است معروف بحث
 و اوج هستی و ندی ذین نظر یعنی نظر ظاهر آنکه ذکر کبر بود حاصل بن بیات است که در کمال است

متفقا و تند حجاب نورشان علما می آید و انزل انما نور انزل مراتب عمل پس زهر ضرر و عمل است
 میرسد در ذکر اجل قال الله تعالی هو الله خلقکم من طین ثم قضی اجلکم و خلقکم من طین
 خلق کرده شمارا از گل و از برای هر سینه بی قرار داده است بحسب تحمل انما نکتة و دیگر بعد از ذکر تفاوت در ادراک
 و تفاوت آجال استکمال میجوید بفرماید تفاوت وجود در ظهور است نه در ذات غایب هر چنانکه فرماید مردگان
 این شناسد در ظهور چنانکه صورت یوسف کرد و دست المرات زینجا متعده نماید بعد در ظهور او است نه در ذات
 او و اگر محض است میسند و در ظاهر مختلفه مثل آینه صافی و کیمینه های کونا کون و مردک و خیال قلب منور
 یعقوب و قلب پرورد زینجا و قلوب سوره که دست از ترنج نشناختند اختلاف در ظهور بود نه در حقیقت ذات
 یا اختلاف در ظاهر است همه جان در ظاهر هم این زهرها یعنی این زهر ضرر و شکر و این نسخه نیکو
 نه نسخه این هم تقدیر این چنانکه پوشید نیست نعم الادم در حدیث است که نعم الادم اخل من کونان
 خورشید است که در دست هبل اشارت است بکرمه ربنا غفر له و هبل ملک لا یبلغ کلامه من بعد
 لانک انت الوهاب پروردگار را بر ما زهر او بوده مرا ملک که شایسته نباشد دیگر بعد از من بد رنگ تو بخشاید
 پس این هم از سینه بی است که جانی نوشت است و جانی نش علی کرمه اشارت است بکرمه و کفنه فذلتا
 سلیمان و الفیثا علی کرمه جسد انما کتاب تحقیق که امتحان کردیم سلیمان را و نشا ندم برشت سلطنت او را
 پس او بارگشت نمود و بمقام خود برگشت و نقل کرده اند که سبب ابتلا او سبب ملک این بود که زوجه او عباد
 میگرد در خانه او صورتی را چهل روز او شور با این داشت و در اخبار جسد بغیر این تغییر شده فروی
 عن نسبتی ان سلیمان قال یوما فی مجلسه لا طوفن اللیل علی سبعین امرة لکل امرة منهن غلاما یضرب بسیف
 فی سبل الله و لم یقبل انما الله یظف عیدین فلم یقبل منهن الا امرة واحدة جانت بشق و لد قال ثم قال فوالله
 نفس محمدیة لوقال انما الله یجذبوا فی سبل الله فرسانا و ابجد الذی علی کرمه کان هذا الی غیر ذلک
 لا یظیل نکره و انکس هم متم و از اینجا است که علی مرتضی فرموده بود لی لکرات و الرجعات و نیز فرموده است
 مع جمیع الانبیاء ستر و مع خاتمهم جبرائیل اول بفتح میم و دوم بضم میم این مثال نفس خود میدان و عقل
 نفس در زبان عرفا روح لطیف بخاریست با قوای حریزنده در که حریزات که حامل است آنها را و باز یاد او آقوی
 قوت میسکند و نقصان او ضعف و در قرآن مجید تعبیر از آن بشجره زیتون شده و بنا بر بعضی وجوه و عقل و روح که در زبان
 عرفا باطن عقل و باطن قلب است لطیفه مجرده در که کلیات است چه کلیاتی که معارف محسوسه و چه کلیاتی که کمال عقل
 عملی از مثل علوم متعلقه بعلما می مغیا بغیا است کیمه آیه چون عبادت مرتضی نه و اکل و شرب لاقویة علی العباد
 والا استکمال بالخلق با خلق الله و قلب در سان عرفا لطیفه مجرده در که کلیات و حریزات است و چون در انفس
 هنوز این لطیفه را قلب گویند و در قرآن مجید تعبیر از روح بصباح و از قلب بزجاجه و کوکب ذری شده است بنابر بعضی

و چون تاویل عرفان نفس معنی زن و روح را با عقل امر و محبت معنی میداند قلب را هم و لکن سیکر در خط رسکون
روح بسوی نفس قلب معنوی در عالم متولد شده چنانکه از سکون و طم بسوی بی سوئی و اذیه در عالم خلق متکون شده
قال الله تعالی وخلقناهم من طيننا و نزلناهم من السماء مطرا و خلقناهم من نوره و خلقناهم من نورنا و خلقناهم من نورنا
مشق قدس و اله است و لکن خلف و زو بسینه نشور پس بعضی قلوبند که میال بروح علوی و پدر کرامی مذکور شده
میشوند و بعضی قلوبند که میال بسوی مادرین غیر صبا میمانند اما غایت آنرا در یکجا کشند چو شیخ خاندان این نسخه
راست تراست از نسخه چو چو خانها چو چو چو فارسی نیست زیرا که حرف حاء جمله در فارسی نیامده و در قاموس چو چو
یعنی طریق مخالف نموی آمده که بیان معنوی یعنی پرستی را صورتی و بهر حقیقی را رقیقی است و با مذوی
بجامع همه و ضلع منبذ باشد و انسان ناقص خواهد بود متواتر با کسند نه منظرهاست بضم میم که در
و فرقی دارد با دلالت سبب در دلالت اثر با صطلح ارباب معقول و دلالت دلیل آتی است و دلالت سبب دلالت
و دلیل آتی است کت علی یعنی چنانکه شفا و شفاست میماند از آب و خاک آفتاب و میماند درخت علی
که سبب از صول و احسان و اوراق و از بار و شمار و قشر و لب و دهن و طبایع و قوی و چسبیدن شفا و شفاست میماند
و معنی و در نهایت یعنی کثرت موجودات باعتبار با هیات آنهاست که آنها را عرفا اعیان ثابته میگویند و با
وجود حقیقی که عروه الوضعی در باطنی است که همه را واحد دارد و با یکی اعیان همیشه شمای کونکون بود کاشا در آن
پرتو خورشید وجود بیشتر که سرخ بود باز و زو بود خورشید را با آنچه او بود نمود و حجب یعنی اصلش این است
که چنانکه لایستی همی و بصیر دست داشتن و چیزی را که در کور و کور میازد از عیوب آن اهلک بودیم بجز با موهبت
یعنی قصد احسان بسوی ددسه که غالب کردادش و انموذج در احوال کدالواح یعنی انسان بکل توحید است و چو
جامع و نوع آنرا که کل انواع است پس من اندر بستن که ان جمیع العالم فی واحد و مراد بالواح در اینجا اجسام
و اشباح است چه قوی و نفوس منده کلمات نوشته شده درین الواح و قائم باین مداخل پس از زوره جدا جسمانیات
تا زوره یعنی عقل کل همه در آن کامل موجود است پس عناصر و سموات و قوه نظایر تا در او موجودند و قوه
با شفا ۱۱ اول پس صفرا بجای نار و دم بجای هوا و زهر بجای آب و سودا بجای زمین و روح بخاری سار
در شفا و کیف قلب و دماغ و شریح و اعصاب منده سموات و جهات سیما روح دماغی که در اعتدال شبیه سیما است
که لیسو سطح من لاند و کالهی آنجا پس فکات عاقل و لایبار و لایبار و لایبار و لایبار و لایبار و لایبار و لایبار
چه در قلب که از اعضا است حرارت کس کرده و در دماغ که زهر بر بدن است برودت و اعتدال یافته و اما در
پس عناصر و خیال وجود شمالی موجودند و عناصر و اجسام منده شریح است بشیئ بصورت است نه بما
زیستی که چون قوت کیر زنده دم و کوان از خود جدا آری بر آنها مترتب شود و چسبیدن سموات و در شمال غده
امثال سموات در عالم ماده سیما در وجود آنجا نیست عالم را چنانکه هست رسیده و چسبیدن در اوج حقیقت بعد درین

و در خلف صانع و زو
سما که را در شریح
عقل را در و قلب
منکوس است مثل
و اله است

توجه کن

حقیقت الحقایق منطوق است روح نباتی که نفس نبات کوبند با همه توانی و مندرم و شمی که در او از غایبه و نامیده و سوله
که در نوسا قوای او نیند و غیر آنها که کثرت و افزو دارند انسان متفر است و روح حیوانی که نفس حس کوبند با همه
قوای که در عالم حیوانات دارد از محو که شوقیه و محو که عالم منبذ در عضلات و مشا و ظاهره و مدارک باطن
تماما در آن موجود است و عصمت و حقیقت که در ملک عمیده موجود است در عقل علمی انسان کامل موجود است
و علوم و معارفی که در ملک عمیده موجود است در عقل علمی و نظری انسان کامل موجود است با همه آنچه خوان همه
دارند تو سخاوری بلکه او ششم عالم و پر تو او بر عالم ملک فک و جن و جان نور و کیمیا و معدن و غیره است
بوانان خود نور است با دادش لوح محفوظ و جوهر عقلی او یعنی در وجودش کذا در نفس کیمیا و نفس
کلیه لوح محفوظ است چنانکه عقل کل قلم است بجا و در مثل این است ددس که داده قلوب دیگر و این است
و کیر در ج شدن ملک است در وجود انسان کامل و مظهر است پدید شدن مثل تریسه و جامع شدن درین وجود
سجودی که کرده گفت پس جسد اشارت است بجهت قدسی که لایستی ارضی و لاسمائی و لکن معنی قلب است
المؤمن یعنی کجایش نذر و مرزین من و نه آسمان من ولی کجایش از مراد اول بنده مؤمن من فادخله عشت
و اخل شود در ملک من تمام اوقات کنی بستی از دین من ای پر سیر کار اشارت کیر فادخله عشت
و اخله عشت عرش با ان نود مراد بدش است که بسان ملک فکات نفس کوبند مساحت موب
و را مینداند که قدرت خدا را بجهت است که همه افکاک و کرا با ابدی از شرق به غرب حرکت
سید بود بقدر لایستی کسی و احد کوبند از حد فکات ثوابت پنجه از میل و صد و نود و شش میل را می میکند ولی چنان
مولوی فرماید صورت چیست چون معنی رسید دل بنده مؤمن مجرد است از مساحت صفا و آیه کبرای بی بند
و در صحت پروازنا و ج لاهوت بجهت است که یکدفعه در هر جمل سر و پند نسبت ثابت ثابت است
از اسوت بلا موت مشعل و متدل است در نزد اخلاص من شود حق محیط و حقیقت وجود به سبب برهیت
و تعیینات جبروت و ملکوت اعلی و ملکوت سفلی که عالم مثال مطلق کوبند ملک با هم از ساق تا اسرار
کیر با لکس و این تمثیل مملی است از تفصیل او که آیه کبرای حق منزه از بند و چون است پت چون ریشه پند
و نفس را بن نیست لایق پیش ازین کس سخن ما فاشند قایم صلح اول است و پستی بی با موهبت است
بقریه آرو بود پیش پیش از خالت اشارت بسوی روح بر اجسام نود این شیخ اشارت است کیر
و سخن شیخ عیال و نقل من لک این سبقی ملک یعنی از جهت سبق بر همه برضب و اعیان مثال
در تو که درم آنچه عقل فیها من یصلد فیها کبوی ای ملک و بر تو بخرم و کس تواند در علم و آفرین من
و علم دران و ما دران نسبت با اولاد و جوی و نبی ازیم علم است بلکه کف و عقل حق کعبه و اسرار حق
از کف بر قدم آفرود است با اول کلام که واسطه عالم اسرار یعنی لیت کت کاشن سبب

صیب بر می آید بحال شوق و مقام شرف چون این است بقیولن لیس بالعراق مرصنه فی استی
 است الطیب المدواقل تعالوا ائبل کبویا نیندا تا وقت کم بر شما سوداکنم یعنی کی ز دست پر
 کم کردیم و محض دعای سانی نباشد بلکه گواهی حالی داشته باشم ششک ظریف معانه بیابان
 از فضل الله اشتری یعنی از فضل که مضمون کرده است که ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم قد
 آمنوا لکم بانکم الجنة خدا خریده است از مؤمنین جانها و الهامی است ترا که در عوض جنت افعال جنت صفا
 بدینی نهایت کردد چه متصل منعی بی نهایت شود گفت غصوا اشارت بکرمه قل المؤمنین
 یعنوا این انصار هم بگویم منین که به شانه شانهها سازا از محمان و بحب تاویل مطلق ز خارف دینا
 مراد است که نفس را شاغل میشوید از حق میت همه اندر زمین توان است که تو طفلی و خانه زکیم است و تخصص
 بصیرت دارد بلکه خج لول باید رسد و شود از باطل و غش توج شود بر عیسی فطره باشد زیرا که حق تعالی بصیر
 بنا و بهر معنی است و قرین علیها و در مرتبه ذات علم حضوری دارد بهر وجود و از جمله حاضر در نزد او وجود
 با هر وجودات دیدنجا و شنیدنجا و بویدنجا و سودنجا و نیانجا و بوینجا و عقیبهاست پس عالم
 و مدرک و خیر است بجمع لایغزب عن علمه متعال ذره از که از من عند ام الکتاب اقتباس است از کرم
 یخو الله ما لیتا و یثبت و عند ام الکتاب محو سیف یا بصوری را که بخوبی بدو ثبت میفرماید صورت او در نزد او
 ام الکتاب که در آن جمعند و محو و اثبات نازد و حیو خیر با فضلش یا معنی ادواف بذال مجله قرب است
 و در نسخ چاپ بر آمده است آنچه ای صافی که کویند لقت السحابة را و قهارت بر آبهای صافش را و از اینجا است
 که مصفاة را را و وق کویند صحو مشبای چنانکه در حدیث علی است در سوال از حقیقت محو المومنون صحو
 المعوم یعنی فنا و جلا نفس در بر چیزی و ظهور و جلا شد وجود صناع یعنی شتاق که گدا محتاج بچو اد است و جواد
 شتاق کلمات و با محتاج بقدر کرده از دست استظهار با آنچه در قدرت فرموده که گدا عاشق کرم و کرم عاشق گدا
 و آنچه فرموده که همچو خوبان کاینه جویند زیرا که خوبان عاشق خود و با نیت شتاق با العریض و بیعت عشق بخود در
 والضحی ابحاکه و اما السائل فلا ینظر سائل را ز بر کمن دمان رگ کشنده نقیب بزرگ تو می
 وجه العرب یعنی نیل العرب من وجه بجزیرت عباس عم غیر بجزیرت غیر آید توفیق یافت و بشرف اسلام
 شرف شد و ظهیر و پشت اسلام بود چون فلک یعنی بی غرضهای حیه است چه فلک را شست
 و غضب نیت لیکن عاقت نیت و غرض عقلی و عشق الهی دارد صوفیان کبود و شریح از غم دوست
 در مریض همه فاندن بالحره تمام مثل درسان عرب این است که ان تشرق فاسرق الدرره وان ترن فان
 با خود میسوزد و کمی باری دره را بزد و اگر خدا بخواند از آن کمی بچید باشد بزرگت و این کنایه است
 از آنکه با بدیعت عالی باشد گفت متطایر عشاق الت همت عالی است اصل هر چه جزو بکر و نیت

۱۰۰

چرا که ممکن دو وجه دارد وجه ظلمانی که او اضافی وجود بهیست است و وجه نورانی که وجاسد و اضافی است
 اوست بخدا پس بان نظر که وجوه اضافی بهیست است فصول است و از اینجا است که مشایخ فرموده اند که التو
 اسقاط الاضافات پس باید پرده بپندارید و پرده بپندارید و دیده شود در عین جاکند که ان سس علی
 دین ملوککم کولک کجاف کوزه انجوری خوض فرو رفتن جناس مضارع و ظلی دارد با قبل ورد انجور علی
 الصدر و درین آتش فطرت که بحب وجود و صفات وجود و حول و قوت همه مقیر بولی باشد العبد
 و ما فی یده کان لمولاه قالوا نهایة الفقر بایة الغنی و اذاتم الفقر فهو اسد فقه فقه فم علم فقه و نحو قصد
 علم نحو و صرف صرف منصرف شدن بجانب علم صرف دد که امد بای یعنی در وقت حرکت جمع الی
 در تفصیل مذات فانی بخت شوند کل شیئی بالک لا وجه کونه خرد اینم ما خود را خیم انگس که نماند
 نماند که نماند در جمل مرکب باله بر بماند از سبب و ابر سر سنگی زنی و کوشی درشت خاک من چه بود
 تشار هم از تو جان ستانم و سازم فدای تو کجی مخفی بلذی پی جوش کرده اشارت بجهت قدسی
 که گشت کز مخفی احدیث و جوش کرده اشارت با که نکما فرموده اند که موجود تام است که هر چه در حق و معنی بنا
 همه را در ا باشد و همه بالفعل باشد و حالت مشغول باشد چون عقول کلید و فوق التمام است که بعد از
 این گویا فواره حیاتش و نورش و کمالش برآمده و بر کل ماسوای و ریخته و وجود و کمال وجود هم را و شرح
 و در نزد همه عاریت است و این حضرت واجب الوجود است چون در معنی نبی با کت ایسام دارد
 چه مراد است که در راسخ سازند و بیارایه ام دارد بقدره شباهت ان کل است چه عنصر غالب بنا
 و لجوم سیوانات آب و خاک است بدو ای میکشد یعنی از ریاضت و تقوی بکمال رسیدند
 حقیقت محقوف اسم مفعول حاق کربن دین بنیاد مومنی که هلاک و در پی سجده کنی بعض
 نسخ چنین است چون بنیاد مومنی دین و دین می بندد دارد و در بهر شهن و شهن و شهن و شهن و شهن و شهن
 لایذکر بود چونکه آنکه با فز و جاه معنویت حی است و ابع الهی نیت و وجود است و این بحال
 این الماضی و ماضیها را در این حال می پسند چنانکه آدم و حوا و ذریه را در روح و نفس و قلب کشیم در همین حکا
 همچنین حکایت کشتی نوح که هر ولی را نوح کشتی بنان شناس صحبت این قوم را طوفان شناس و حکا
 ابراهیم و موسی و عیسی و امثالشان را اولیا خدا بلکه خود شناس چه در تودر مقام توحید که ابراهیم
 و در مقام مودت کلمه موسی و در مقام سماوت و روحانیت تامله عیسی و در مقام جمعیت تامله محمد
 است که باید بفعلیت انجا پس معنی کلام است که توه و استعداد در آن کمالات ماضیه لایذکر بود فکر مثال
 فکر متقبل جمله ما یؤفک عنین فلک اقباس است از آیه شریفه که یؤفک عنک من افک و آیه
 شریفه معنیش این است که منصرف میشود از ایمان و قرآن کسی که منصرف است از خیرات جمیع و درین متناس

معنی است که بعد از این عرب و یونان چیزی اند که مصروف میشود از اینجا و منتقل میشود سوی عقل و نفس و طبع
 و طبع هر دو خوی خود را نشان میدهند که هر دو در سابقه ازل این دو نفس و طبع ظلاله و نور
 بجز کافی با عقل شمع نور است که کونه کونه یعنی جزوهای رنگارنگ مختلف و شامه های متضاد
 پس جزو کل نه یعنی غیرت است و همچنین جزوها نسبت به کل یعنی جزو با هر یک با دیگر یکی
 مراد یکی کل افرادی است و بهر آنست که کل نامی هم کل جمعی باشد که تعبیر است از وجود بی محیط و بی خیز
 باشد که نشانها را است که تا جزو کل نشده و لا اقل جزو با نسبت به کل مناسب است تا نسبت پیدا کرده اندمانند
 جزویت و نسبت بوی کل با کل که نسبت لطافت بنزه و لطافت کل و نسبت ان و نسبت با کل قوی
 و با یک دلیل که جزویت این آن یعنی جزو انظام در نظر ملاحظه ساکن پیوسته شده و مفصول دراک
 میشود مانند ما که است و احیای انسان واحد مربوط الاخر بعضی بعضی چنانکه لطف بنزه آه اشارت با مثال است
 یا قارده که جوهر و دانه های مین و در رشته واحد کشیده شده باشد که لا انضمام لها انحراف است و توحید
 بلکه انسان کامل مثل اعلاست که اجزای وجود و لطایف سبعه و با فاعل شده اند و در باط و احد مذکور شده اند
 بلکه متحد جانهای شیرین خاست احتمالها بود و اما اشارت به کل معنی که بر که المعده معدن کل او است
 از کل دو یعنی معده محل پروردیت و پرهنر و سرور و احدیت احتمالها و جمیع پرهنر که کونند از یا نا الف
 از ی تا الف در ترکیب آتشی بلکه از الف تا الف زیرا که بنده یا که فاعل است درین ترکیب لغات پس الف و ال
 و آخر است بلکه آنست از آنکه اصل همه در حرف نظیفه نفس است و در کتب نظیفه سیال است و روی و کبر
 اختلاف اشکال و اجمال و اعجاب و کثرت نشاط و وضع آنهاست و آنچه بعضی از مرکبات است بعضی هم
 و بعضی جداست و بعضی نزل و مانند اینجا و نزل یا و در مقابل آن عرض کبر اقتباس است از آیه شریفه
 یوم العرض الا کبر و عرض ظهار کردن و عرض آخرت مانند سان دیدن شکر است و کاف و لغت
 معنی نما و حرکت و ظهارت آید و اینجا ظهارت و مدح برد و مناسب یعنی یا قوت پاک و لطیف یا قوت
 مدوح از باب طلاق صدر بر شوق و آند است بجزیم بزرگ و ممتد و مراد است انسان کامل است که نسخه کتاب
 سبک شرح وجود است و همه عوامل مفضل اوین چنانکه در حقیقت محمدیه است که سرخیل تویی و جمله خلیفه مقصود تو
 همه خلیفه تو به پیش که از اعضای نفس است بر تخیل چه تو دلیل بر پیروی و تویی دست از انبیا و دستگیری
 که چه صفا و زجا که کشه کشت تا اول صبح و زجا یعنی که در سیر نزل روح و قلب بلکه شجره زیتون نفس
 است که در باطن لطیفه سیرت است بلکه لطیفه غفویه و اخفیه راه دان اول اسم فاعل دوم امر پس بیاست
 میوم آه نام یکی از جاهای فارسی است و اینجا خزان مراد است راهی راه و منجی بضم نون قرآن مجید
 عود جمع عود چشم چون بگردن چشم است و محور معنی صغیرت بلیدی که چیزی ندارد در آن استخوانهاست

کتاب

کنایت است از آنچه بحسب باطن سخن سنده اند که مثل حیوانات بشیره ایشان مورد و حدیث است که بیشتر از آن است
 بحسب عند القردة و الخنازیر و با نان بان در حال ترکیب معنی محافظ چون باغبان و دستان شاد و
 حدیث نبوت درباره زنان که شاور وین و خالفون مشورت کنند با زنان و مخالفت کنایه از آن است
 بدست که کسی مخالفت کرد و ایشانرا تلف کنند عمر خود است و مراد بجز نفس است و طبع و کثرت که اینجا زنده است
 خواست اینجا یکی است چون یضلك اشارت بر کبر و لا ینبغی له ان یتبع الحق و یضلك عن سبیل الله انما یدر انما ینظروا
 شاید تو هم کنی که حدیث دلالت بر عاقل ندارد چه لفظ حدیث مقرب الی الله بالعقل است گوینم مراد عقل کلی است
 چنانکه گویند حضرت رسول عقل کل است و اگر گوئی مراد است که اگر مردم تقرب بچنین اعمال صالحه تو تقرب بچنین
 خدا که معرفت غایت کل است چنانکه فرموده حق که لکی اعرف الایعبدون را تقرب کرد که لکی عرفون علی عمل منور
 برای تصحیل مرآت دل تا معرفت حاصل آید و ممکن شود گوینم عقل جزئی یا از است اما خدا کند تا اعتنا بان معرفت با
 پس عقل جزئی از عقل کلی ناگزیر است اگر گوئی باید تقلید بنیاد گوینم تقلید محققین از برای ناقصین راه نجات است
 و از برای مستعدین عین یقین و حق یقین نعم المعین است عقل بر هر دو یک تا در دست تا با و نرسیده بحد انز
 با و رسیدی بخدا رسیدی علاوه آنکه عاقل همان عقل بالفعل است که الف باطن ظاهر شده است چون کوفتی
 پیرها شایسته رود و چاپ مختلف پیرین دیدم حسن ندارد بان کلمه شایسته است هذا خراف چون موسی بر خضر
 در قتل غلام و خرق سفینه و تعمیر جدار چون و چرا آورد خضر در آخر فرمود هذا خراف بیبی و بیبک
 یعنی اینک جدالی است میان من و تو یا در جا مید مضمون الرفیق ثم الطریق است و این بیت طریق
 دیگر هم نظریه که پیر باید راه را شامرو و ز سر عمیادین دریا برو که گفتها شانه حرم حیاط سستی
 با علو و بها کاذب کاف و مقراض مواضع مساجد و صامحه همام بزرگ منبج گفته شود و بجز
 یعنی طلع و ظهر ذک و نژاد اشارت است بر کبر و توی الشمس اذا طلعت تواد عن کفهم یعنی سید
 شمس که چون طلوع میکرد میل میکرد از افرا صاحب کعبه بجان و کبر چنانکه بیت ثانی ترجمه اول است خود را
 بسوزد و بعضی نسخ این دو بیت مذکور است بعد ازین که هستی است در بیت آن هستی نواز همچو من که میس
 اندر کداز در من و ساخت کردستی تو دست بست این جمله خرافی از دست لیک هم شد جماعت و ال
 بجهت ضرورت ساکن است و در اصل کور است یعنی همه شدن با جماعت و پاس آنرا از استن رحمت
 عطف از است فلید شده و مثل چون مذکور بعضی نسخ مزید است حادس با بان حراب محراب
 این وجود و دانستن از دل می من و در بعضی نسخ این عقول و رایتان شیران انسان کل و انسان کل مثال الله الاعلی است
 اگر کسی است بلکه شیشه است چنانکه در حقیقت محمدیه وارد است اول مخلق الله المشیه تا یوقن شود با خدا
 ان الله خلق الایمان بالمشیه و المشیه بنفها و مشیت حق روح همه مشیتهاست لقول تعالی و ما نشاء ان الا ان یشاء الله

نور
نور
نور

بسیار بقضای آیه وحدیت مشیتها و را بهما بکه وجودنا از شیت و را می وست چه اسکال سکالش فکر و اند
 کردن که در بیکان زمین چه خودی و پندار موجب دونی و بیکانکی است ظالمین بالله ظن السور اقتباس
 از آیه شریف است یعنی مشرکان کمان برداشته بخدا از قبلمهاشیر ایمینماش نظیرت نطن الطیر است که آن
 معشوقه بجاش گفت بر سرورش تو خندیدن رواست لیک در روی تو خندیدن خطاست اگر جو سببا
 رجوع کن هم معرفه در خلق در بعضی نسخ لفظیمت مفرو و خلق است بحکم لام یعنی کهنه هشت است
 یعنی فقر حق صوری آن بهشت سعادت چه نفوس ضعیفه را توفیق جبری سعادت است و بهوس الجامی است
 چه سبک بود از صنعت مراعات النظیر است و نهد بد از صنعت توحید است محفل الوجین کونید کوجو جعی
 و ندکی ندیف نفی دید خود و بنا بر وجه دوم صنعت طباق السبب هم دارد و باید در صراع اول ندهد و در شد
 یعنی ندیش رشید و بدون و او تدریش با ضافه در بعضی نسخ بهت و این ولی است که چه غالب ادم اند
 سکون لام فضل بضا و جگر که کاهی هم کم از عدل سکون لام فصل بصا و معنی حکم که حاکم
 عدل را فصل و فصل من بحق و الباطل کونید و کل مر صنعت ذوالقافین است و مضمون دعاست که ربنا علنا
 بفضاک لا تعالنا بعدلک کفر لاند و جهمما باشد فنا در احادیث ما ثوره از ابلست مفره بوده
 سخن الوجه الباقی و یس الوجه کله الذات الاقدس این کلمات مولوی در باب انسان کامل که باب الله و وجه
 و اسم الله الاعظم است صریح است در این مطلوب خاتمه خان خانه و سرا و اما خوان با و او معدود که تطبق بر
 باشد و کویک را خون کونید اینجاست نسبت جعل شتر سم الخياط سور اخ سوزن در قران مجید است
 که لا یدخلون الجنة حتی یلقوا الخياط فیسم الخياط را غلبت می شود تا داخل شود شتر در سوراخ سوزن هر حال
 یعنی مجال حادی حرون سرکش که کور ما در زاد ابوص پس باز پیشک مراد تجلیات و انوار و اورادش می شود
 که از حق بر جودات هر سله و تعاقب و بر بادی آمارا دید در سلاسل طولیه و عرضیه میرسد و مراد بجایانها اعم است از جاهها
 افلاک و فلکیات و جانهای عنصریات و جان جانها که عقول کلید و ارواح و قیومین و کرمین باشند و قدر
 حد و حصر ذکرش للبتو اشارت است بکرم و ما لیکم خود و بیک الا هو و ما هی الا ذکره یعنی میباید
 شکر پروردگار ترا از وفور بکردار او و نسبت تقریبا سه عشره صد هزاره شکر که پیش مذکور شده مکرر ذکره از برای انسان
 و مرتب ضمیر اخیر این دو هم کوشه ذکات و فون وجود منبسط بر هیات امکانیه و عقیمات اعتباریه است
 و همین ایجاد حق است چه با ایجاد نبی که اعتبار است پسیری موجود نمیشود و منورترین است آنکه عدد وجود و ایجاد کثیر
 سه عشره است و عدد روح حرفت و چون روح واحد باشد جدا باشد و دو تایی کلمه کن با حتمت بار و جدا
 و وجه الی الهیته است جلالت و بکشند خطوب جمع خطب یعنی امر عظیم فتی جوان جمله یکگشت
 نفی پسنی کلیات شرایع و طرائق را اختلافیت و جملة انصاف فظان بودی مکرر مذکور چون که جمع مستمع را

مشابه

مثالی دیگر است برای توحید چه پیش از آنکه کلام بخمال و بمقاطع حروف نزول کند و در اعلی مراتب فیه است
 که آن کلام لغی الفلوات و انما جعل اللسان علی الفلوات لیلما واحداست و بیضا و پس از منزل کثرت بیضا
 وحی گرفت و چون ناطقه قطع سخن کرد در اعلی مراتب بطور وحدت صلیه باقی است و همچنین بوحده است
 چون سیه میگویند که باز از گوش خیال و از خیال بعقل نقضیه می و از آن بعقل بیضا اجالی و با بحمل از قلب
 بر روح صمد و در طاحون است یا بحرف میرد کلام آن کلامی است که حق را بار و بیضا و با جان و جانرا
 با دل هست این است که حکیم جانرا افش ناطقه میگوید خاصه جانی که ناطق با حق عن الحق باشد و عرفا بعضی خواطر را
 که حق بر قلب منور و او را می سازد و خطره را بنام میگویند و سهل استری و از بنقر لغی طرسمی نموده و در حدیث است
 که آن فی امتهی تکلمین محمدین نذک تو امدنجا الا ان عدم مراد از عدم کلیات است که وجودیست که نه سردار و نه
 و عالم خیال عالم خبر نیات چنانکه خیال زید محمد و داست و خیال عمر و بکر و غیر ذلک همه محمد و دانند و هر یکی وجود
 نامحدود همچون هلال یعنی چون عالم طبیعی شک تراست از عالم مثالی پس وضعی که موجب شکل هلالی
 جمع میشود با وضعی که موجب شکل در سیت چنانکه تغییر و حرکت است بخلاف عالم خیال که هلال را در بر و بالعکس
 میکنی و این تنگی که شکل هلالی با شکل دایره ساز کار بود سبب زمان بود و اما تنگی که جهان زکما دارند که با هم در کیمین
 جمع میشود سبب مکان است ترکیب علد پس ممکن چون زوج ترکیبی بود از وجود و تعیین و تعیین با تعیین و کیمین
 بر آینه تنگی دارد و واجب الوجود که وجود حضرت و ترکیب از وجود و غیر وجود ندارد و احاطت و وسعت وجود دارد و مگر
 اگر بهت نداشته باشد چون وجود خاص است نیز ترکیب دارد از وجود و مقدم مرتبه دیگری از وجود بخلاف وجود غیر
 فقید و واجب الوجود که آغاز وجود و انجام هر وجود و محیط کل است حاطه بود نموده و تحت الوحیه الخی القوی
 جانب ترکیب همه های یکدل چون مدرک و مدرک باید با هم مناسب باشند و مومنین حواس باید مزاج و مزاج
 از عناصر داشته باشد پس محسوسات ایشان هم باید از کیفیات عناصر باشد فانه غنا منهم فاعرفناهم فی الیم
 یعنی اشقام کشیدیم از فرعون و قوم او پس عرق کردیم آنها را در دریا سمین فیه صحنون بفتح راد وری کرده
 فرعونان جمع فرعون و این از قبیل ابالسه و دجاله و نمازده و نحو اینجاست که نوعی و صنفی مراد است که
 بر طایفه و فصل المیس و دجال فرعون و بخوان کونید چنانکه در طرف لطف مثل لکل موسی فرعون بجانان باقیم
 یعنی باقی بقا الله لا باقا الله چنانی در جانی گفته میشود که هستی داشته باشد و اول در جانیست که هستی نماند
 باشد چه هستی حق باشد چنان فرقی است در میان موجود و وجود الله و موجود با ایجاد الله و در میان حی بحیوة الله
 و حی با جیاء الله حواس هو البشر این فصیح است نه بعضی نسخ که حواس بشر است چه حواس خود جمع است
 و الف و تا زیاد است و جمع جمع وزن مخصوص دارد صله هرا دان زیرا که متحد جانهای شیران خدا
 عشو ده یک و اینجا زکوة مراد است و چون عالم را شیه بخیرن کرد مراد زکوة زکوة نفوس است و در احادیث

که ز کوه انوش قولها لاله الاسد و این اشارت است بیدل جان در راه جانان چه آستی با سوا باشد چه
 نباشد فانتظنا منهم یعنی منتظریم از آنکه در بعضی صلوات و در بعضی صلوات بعد از منم لفظ او مذکور است از برای
 بندگان افشست بکلی بعضی از بندگان شکوند کرامات تو اندر خود نمائی است تو فرعونی و این دعو
 خداست گفتا لیس الله تکاف عده یعنی کفایت گننده است خدایه اش مؤمنی او از اسما او
 المؤمن المبین مشرف مطلع از بندگی بر چیزی و مراد اینجا مطلع بر امور مملکت است تقوی القلوب
 پر بندگی از غیر دست تحاف اجتماع ماه و نورشید و یک برج فی ددا خد یعنی یک در آخر
 کرد و بعد از آن راع غیرش که است بحق خود دعوت شد یعنی میرالی سدونی آمد نمود دست خود
 و میرالی خلق کرد و بجهت تحمیل شان عالی یا یعنی عالمی رسیماسات عادل و اصلاح و اشقام آمد و قومی از
 او بخلن جیتوننا اشارت بر که لغد جیتوننا خدای کا خلفا که اول مرتبه و ترکم ماتوننا که اول مرتبه
 یعنی تحقیق که آمدید در حشر سومی ما فرد و شما بدون سباب و وسایل چنانکه در اول حقیقت فرد بود پیش از
 آتو کی و که شدت آنجا که بشما عطا کرده بودیم درشت سر که دنیا باشد شوق لیل النور اشارت است
 بر که کافوا فلیلا من اللیل ما یجسون و یا لا یخارونم قیت تعریف یعنی بود که کی زب را بخوبی
 و در حشر استغفار بگردند که در خشک شاخ و در سخی که شاخ است برگرد و با مناسب است
 بنیون چون که محموله یعنی در خواب بدن محمول فاده است کالیت و بدن مثالی در تصرف نفس است
 و آن بدن مثالی فعل نفس است و قیام صدوری دارد نفس پس محمول نفس است بلکه محمول حواس یعنی حواس
 که در خواب و نفس است که پنج حسی است جز این پنج حس و با بجهت نفس در پداری این بدن طبعی است استعمال میکند
 و حواس این تن را در خواب بدن مثالی را استعمال میکند و حواس دیگر را چنان پامیر و در بان دست نفس
 و بسط میکند باین با دست و حواس دیگر که یکند باین حواس چاشنی دان یعنی بیماری از کرامات
 اولیا و احساسات آنها آن بدن و آن حواس است ولی در حین پداری احساساتی دارند که دیگران در
 پداری ندارند هر قدر بود یعنی ایشان در خوابند ز دنیا و پداری بجهت تعالی بندگان خوفی الا ان
 اولیای الله لا خوف علیهم و لا هم یخزفون مبرور داین هر د و یعنی خوف و حزن دانند که
 منفک گوید و در سخی جاب و آت و باشد حسی نذر و آینه هیچ باشد یعنی حتی که آینه صورت خج
 هم هستی نذر و آینه است که محظوظ با لذات است که محظوظ با لذات باشد آینه نخواهد بود مثل آنکه
 برگاه محظوظی که این آینه بود است یا بجهت آفات جنالی است یا حشر شکر یا غیر اینجا حجاب میشود
 از روی و در ک مگوس و چشپس مگوس برگاه هستی استقلالی داده شود بلکه همه هستی ماکند پس همه
 مگوس که در پست آفات زنجار بود هستی یوسف بود یا لود که صاف شد در زلفش فرشتک علم خد

کتابخانه
 حرم

جدوع استنهای دشت دعو که بضم اول و ثانی بخار و و طاعتی بحسب رتبه علت انوش انا خیر
 من مختلفی من الی مختلفه من طین کف است که من به برسم تا دم که نطق کرده مراد از آنش و نطق کرده آور
 از کل فطن زیرک فتح و دیش اگر فعال حسن باشد معلوم است و اگر بر ما فعل گوید باشد بحسب هر که
 اندیشهها یعنی کثرت مشاغل و نیویس که از کج فطنت حوال خود را برسی چنانکه خدایت عصبه که حس پس
 نزار و مانع است از احساس بنا علیها که در آن عصبه باشد ناموس و این بیت و آواز او را در نظر
 بقدر اصد من این کرد و بیدل ناپید بیل بدون و عطف و کسر و ال نه بکسر کف و عین کفر و کفر و
 رخ گفت اغلا الا اشارت است بقول حق تعالی که انا جعلنا فی اعضا فیم اغلا لا یفعل الا الذقان فیه
 مضمون و جعلنا من بین یدیم سدا و من خلفهم سدا فاشتیانهم فیهم لا یبصر و فیهم قرار او
 بر کردنهای است ان ظهرا پس از پنجه مانند رهند و قرار او در پیشش و بی ایشان سدا از پشت سر ایشان پس از
 و نایب حاصل آن ظهرا علایق دنیا است که نفس در شکله کرده و پر زای غفلت است که در محبت و بی نصرت است
 سملط صاف و اینجا مراد صاف مردان است زیرا خلدیم خد صاف برقی همی نازد این شامه و اینجا
 مناسب است از برای ظهور نور حق و اعطای او که وجود منبسط است بر رویات و ایمان ثابت است می بندد که نور حق
 وجودی دارند و نیست است بلکه در حال نفس نور وجود نور وجود عاریت است زمین و غیر آنها و این است
 الله نور السماوات و الارض و همچنین خرمی و زمیانی کل مواد و عناصر و اجسام معلوم همه
 از جوده سایه حق است که همه را چون بعرضت و تجوان بر کردالی اجسامی مظهر از علی و علی سیوه و علم و اراده و
 توان حیوة میمانند و ما الروح و الجنان لا و بعد و لا بدیوان برود و ابع وجود جسم از اصول حق تعالی
 غشیج کرشمه از تو بفان در بعضی صلوات از تو همان که اسم فاعل باشد بجهت که سر از انوری طسم است
 این با سابق است که من مثل آن صنع و امثال آن بستم که ذاتی و عاریتی از جوده و نفع و نازد باشد با اسم
 دارم و بوم و این بر فرودشی شهادت خواهد داد هم شهادت قولی و هم شهادت فعلی که در آن خواهد شد و
 خواهد داد و خزان وجودات و کمالا ترا که همه در آن عاریت است از حق و از خود چیزی ندارد که خودت جهره
 هستی که او عدت میکند عاریت از شما اشارت بقول حق تعالی اذ انزلنا لیس الا درض لوز الما که
 بگویند تعالی اخبارها در دست نیست که جنایان شده علی کل عده و انما علی غیرا یعنی خبر او ان
 که شهادت خواهد داد بر رنده و استی با بچه کرده اندر پشت و خلفه جسمی بکسر و تحقیق با علقه و علقه
 و نفسی با من هستی و بکسر مودع است پس مراد مولوی مخلص است که مخلص که به عقوبات روزا عقل از
 علم و در حق مخلص است که بدون بار یافت و از آلی نصیبت جمله مفسد و در ملک جنای است
 خبر که که سخن جبری را زود بر بکند که عصبه قدی که معرفت مولی روزگانه و کاه حرف جنای است

من برك اين ايمان يعنى ايمان کامل حقیقی و برك اول غمزه معنی سامان هم مناسب است باز کونه در یوم لیل
 بجای نماند و جنده از اسما اعدادت سعبه فریفته در وقت و در عربی کرسنه بوجیم بیا و چمف دم نوعی
 از کا و کبر بچوب علم و کردن سب بند و بردن او در از باب استناد مجازیت عاده قوم بود محمود
 قوم صاحب قاف انداختن مراد اینجا سنکس باریدن بر قوم لوط است صاعقه کشی که از سمت آسمان بریزد
 هشت چید باشد مناسب است قول شیخ عطار که صد بنبران طفل بر برده شد اما کلیم الله صاحب ید
 شد مستغفره اشارت بکبریه که آنها هم مستغفره قوت من قوتود یعنی کوی ایشان خرمای
 وحشی اند که میکزیند ز شیر مردان و آجر مانع از اعمال حیوانیه بسیمه اند اندام یعنی دم بهار کسان کامل
 معنی بلند مرتبه فنشاب نیز در صبح نیز با جفت و فرزندانشان زمان که فروری کینز اندازد برا
 مسلمانان و فرزندانشان غلامان شهسپ مشهور چلست شیس اولی این است که چرب کبر باشد ملند نهی
 از نند و نند کردن و عقل منبر چه حرکات فلک ز روی شهوت و غضب نیست که مترا اندازین دو بلکه بحرکات
 عقیده است از جهت عشق حق تعالی مستی پنجان که جیش میکند یعنی جان بر نفس را ماده حروف مقطعه
 میکند در تقاطع و همچنین با ده حروف که اش میکند که حرف ص ص می شود که حرف ج ج می شود پس نفس انسانی یکی پیش
 نیست و این همه اطوار کونا کون دارد که حروف سی و دو که نماند است و هشت عربی و چهار فارسی کپ و ج
 و ژ و پک باشد و چون ترکیب شوند اینهمه کتب مولد شوند و اینهمه تا اثبات و تنظیمات در عالم و عالمیان ازین سی و دو
 حرف پیدا شود گفت المعنی للملف فی هذا المعنی یا من هو نور العین یقاط یا من هو روح النفس یقاط
 سبحانک لست قایل بالاثباتی انت المعنی و کلتا الفاظ حکما و در بعض متصل است به بحر روان و در بعض نسخ
 نیز پس است مساویه جرمی بلید با اثبات نهی کبریا اول حکم کاف عربی و دوم صغ کاف و
 نیست بلکه پاره شل لایه ماسش یا یعنی ماسش نکسر بضم اول کار کرفیا کجی کر را بکثر جاس خطی است سقط
 نامر نامخط طرز زور و برش کظم غبط فرو نشاندن هم در و سپی بیاف بوزن دوستی فاشه حیرت چیز
 عباده و تقها یا موصیه که در تیر و صفی صافی و بانفا فاقوا الناس اقت باس است یعنی
 بر نیز آتشی را که فروخته اید بر سیک شما معصیت را زیاد کرده اید اصل آنک یعنی نماز حقیقی سجایا را که این
 نماز و روی تو نماز نبود لا انساب شد اشارت بکبریه که کاذب فی الصور فلا انساب بیهتم
 یعنی هر که در دیده شود و تصور و قیامت با شود نسبت در آرزو در میان ایشان زهد و تقوی بکار می آید
 که در خود کس باشد لیک با خود رشیک کعبه پیش و مراد بخورشیه اثبات حقیقت وجود است و کعبه است
 کامل یعنی امان عیانی و سلام و سیم شهودی پیش کن خست سخا صواب بصواب بر خوردن
 محض الصافون و سخن المستحون حکایت از طاک است در قرآن که ما تم صف زندهگان برای طاعت حق

و نوران

و سبح کویان و او کانیان غما سر را کان هم کونند سنق سطر پرده و همچنین مشاد و دان لعن طوبی باری بی
 نکات بی مهارت زکی پاک مهان بضم غم
 فقر الملائکه و الروح الیه فی یوم کان مقداره خمس الف سنه یعنی با ما میرود ملائکه وارواح
 انبیای سومی حضرت حق در روزی که مقدار آن روز پنجاه هزار سال است پس همه ارواح در ترقی و استقامت بحسب
 صعود و رسد طویله تا واقع شوند در تحت سما اظفیه و قیر یفعا و در آنها لهن الفلک اتمیز حرکت بریل
 وجهه لایغنی عن الحوت سببا بدین که مکان بی نیاز نیستند از حق چیزی اغلب الظن فی ترجیح ذال یعنی تمام
 این است که صاحب ظن ترجیح مطلوب میدهد باطن غالب پس ظن بطرف خلاف جرم دارد لکن لا بما و الشمس
 فی توصیفها یعنی نیکی در شک شمس در روشن کردنش و شمس تمثیل نور یقین است که چنانکه ظلمت در افتا
 فحواست همچنین شک و استر در نور یقین محو است و کثیر فی است و طرف دیگر نیت و جوب ذالی یقین است
 و امکان شک و تخمین است هلا ف کذب یست حالشان یعنی نوریت جذاب و خفاف ایشان
 با وج حیرت و فناء لاموت حالشان احمال جمع حمل یعنی بار گفتا یزود در حق بود که مثل حمائم
 که بچل اسفاده یعنی نصیبش کشیدن سنگینی کما با است و انضامین اطلاع ندارد بوق اسطه سابق عقل
 کردیم از با نریزید که فرموده اند ختم علم قیامه ما شطه و مشاطه که آرایش میکنی عروس را خص و صامویر است
 میکشد چه ماشطه ماشطه ما خود است که عرب شانه ماشطه کوید و زک ماشطه مثل زک غازه مالیدن و غیر آن
 لیک چون یعنی علم کسی را که بر شرایط مزا اول باشی علم یقین مودی یعنی یقین وقتی یقین شود همین یکیش
 اگر بر خدا باشد چنانکه در بعض نسخ است امر است و اگر بر هوا باشد چنانکه در بعض نسخ است مکش باشد بصیغه نهی
 با نام هو که محض ایمان غیب باشد مگر وجودت نام مبروشه باشد که در اخبار آمده و ارد است که سخن الاسما
 احسنی که آن ایمان عیانی خواهد بود از صفت ز نام یعنی مجرد مفهوم ایضا غول مطلق باه زن و مراد
 که لازم بی مزوم نشود نه اندراب جو کما که امینی که در اب جوست هستی نداشته باشد و نمودار به بالا با
 و با حکمه هستی و باشد هم کوهی یعنی کوه ذات من تحقیق و با خلاق من تحقیق و بهمت من که بهمن مصروف
 در و رسول حق موم باشد که حسان گفت له همسم لافتمی لکبارا و جمته الصغری جل من الدهر و موصرا زان فود
 بدیند چنانکه در احادیث است که اعرفوا الله بالرسول بالرسالی و جمعی صیح سلم و صحیح صحیح بحاری استیفا
 لک و تلام مفه توجه زایده است چنانکه در خبر متبدا زایده میشود همچنین در خبر مسمی که از نواسخ است زایده است
 دو دعوت مبهین ف بزرگ و در بعض نسخ همین که ظاهر کند است چنانکه از اسما اعدادت سعبه و طیفه
 و هم در میان انصوفیاند و مثل این است حکمت اشرفی و مثالی و مثالی بوجهی حکما بجات محضند که قوه
 نظیره ایشان در شی فکری است چه فکر حرکت است از طالب ببادی و از بادی بطلاب و بهر شدنی محض کث

و شکرت عت میکنه و بعضی باطن هم میرد از او به شمال شرق از عالم انوار قاهره بافته است تکلیف و ذلک
چنانکه گذشت حدیث قدسی یعنی رضی آه فانکه دل یا اوست اگر است شعرا با و پیدا کرده است و میرالی اند
وقتی اندر و روست داده است یا خود او سئل کرده چنین باشد کمال در دو عالم آنچه دریا عین اوست
عین دریا هر که میدان که مرد کمال است پس کلید او را اول اسم شانه تحت است و آیت علم چون صفت
گشتند ایشان بود که بعضی نسخ چنین است بر صد فایض روی بیکر و این سابق است یعنی سینه
ترتیب است می شود و به روح لوح دل شان یعنی چه شمول عدول است خلا موشع خالی غلبه همیشه
در فوق فلک پس مراد عالم مجردات است که خالی است از اجسام و لواحق آنها مثل جهات و اجزاء و اوقات و با کمال
تفایض عالم طبیعت مقعد صدق اشارت است بکبر این المفقین فی جنات لخریفة مقعد صدق علیه السلام
مفاتیح معنی در جنات و بر سر نهانند در مجلس صدق و مقام غنایت سلطان حق مقدر عین دیدار و حقد
کما قال لیس من رانی مقدر رای حق کینا صحبت اشارت بحدیث نبوی که حضرت زید فرمود کیف صحبت
زید عرض کرده صحبت منو ما شفا حضرت فرموده لعل حق حقیقه فاما حقیقه ایماک عرض کرده که کمالی که حضورش این
که می بینم که گویا قیامت قیام نموده و می بینم پشت را و در رخ را و می بینم اهل بهشت را در پشت و اهل دوزخ را
در دوزخ و می بینم نیز از او صراط را و همچنین سایر موانع را فا زرد و زو شب یعنی تا طی زمان شد از برای
من جمله ملک یعنی بخت ازل یعنی آغاز و انجام حکمت افتقاد معقود شدن و فنا فی الله
ده آورد از زمان پیش ازین پیش از موت طبعی در اکثر خلق و پیش از موت اختیار می در اقل که از آنجا است
این زید الشحی اشارت است بحدیث الشحی فی بطن آه و اسید عید فی بطن آه و یکو جابطن نام تر بستی
که سونوی شاره کرده من معانا لله از نشانهای خدای که انوار اند باشد شانه شانه میشود و حال ایشان بطور
خود پس و بجز پس اگر نفس قدسیه و نفس کلید آید باشد بجز خدای باشد و اگر نفس تازه و نفس سوله باشد بجز
شیطانی و غمائی باشد بهیض و سواد جمع ایض و اسود الحسن النقوم اشارت بکبر و لغد
حلفنا الا اننا نحن احسن النقوم یعنی هرگز نمی جویم که خالق کردیم انما زاد در احسن قوامی چه در مرتبه
بیشتره هزار نوع حیوان که بیشتره هزار عالم است اوست تا نم و ظهور قوم و حیوانات در جمیع ملکوس الاراس
و روزی برین اندک سه برابر چون هر یک از خدایان خدایان است باید در پرده باشد و کشف از خدایان
این مذکور است تا آخر شود و نکت ال یعنی سیاهی آل حق و میشود آل یعنی سراب باشد که اعمال پس جل
کسراب بضعه بحسبه الظان ماء پس نیک آل مثل طرف تهری خواهد بود برای نیک کفر
لا یستحق فی اشارت بقول حق تعالی و الله لا یستحق من الحق شرم شد یعنی شرم
اینه و میزان محکمها مراد از اینجا انسان کمال است بناس میرد و سینه یعنی فرموده انما میزان پس منی

میزان معنی کلی است یعنی آنچه اشیا بان سجده شود خواهد روحانی باشد و خواهد جسمانی پس انسان کمال عقل عمل
با حقیقت میزانت چنانکه ذوالکفین و قیام و محاکم و محض و عرض و مطر و شاقول و نحو اینها میزانتند و طبع
کفین در انسان کمال عقل نظری و عقل عملی است در علم و عمل زیادت است میزان معنی با کم و کاست
و آینه اند چون که حقایق شیما علی با بن علیه در انما مترانی میشود کلمات آینه به جای خبریات و گذشت که آینه
سرا با نامی محمدی گفت من آینه ام صقول است ترک و همنه و در من آن سینه که است که تجلی کرد
یعنی آینه از تجلی سینه را طوری دنیا می موی شود اولی است که از باغ نیک است و در وقتان سال الله است
سرا نخت که موجب سائر می اندازد خود پس و بقین منی چنانکه قالی گفته است که بجز تم بر نفس خود و بجز
در کوی دوست جهان و انقطه جو مان حقیقت وجود را نقطه سواد امکانی سقطه افلاک است
غایب می بچسبند قر است میا شمس و بصیرا نظیر و انخاف باطنی با حجاب عقل است بقر نفس اند
حکم ماست چه همه صور علوم و اعمال است که بحسن اختیار ملک چنانکه حضرت فرموده انما بی عملکم تره لیسکم
ز فریمان خدا چنانکه در حدیث قدسی است یا بن دم معنی اجحاک مثل نقول اشقی کن لیکن سوهی
اعجاب این در وقتی است که محوسات و سینه مثل عقیدات باشد و آیات حق دیده شوند و اگر چنین باشد
وجود مود و مانند فایده کوه کاه و لوله ابرق و نوحان و در لغت برای فیت است و که ما باشد بر اعرابی
آه و باشد آقا فیه شود جایزه عربی معنی رنده که از جوار معنی گذشتن است ما سود میرد حسرت
بیخ ظاهر سمع و بصیر و ذوق و ششم و لمس و بیخ باطن جن شکر و خیال و تصور و وهم و حافظ و هفت اندام
سراست و پشت و شکم و دود و است با آنچه اند و گفت فایده عیشتم منی پس مثل این معنی که کسبیم و آقا
نوادم و جنود نفس با طقه فرمان برداران دل خبر ناست ترا حسی و حصری است و از آنجا است قوی و ضعیف
در مقام جمادی و قوای نباتی که در ساسی قوای نفس نباتیه غایبه و نامیر و مولده است و در وقت غایبه با غایبه
بواسک و با ضد و وافد و مصلحه و غیره و در وقت مولده است محصله و مفصله و غایبه و مولده است و در وقت
که غازی اعضا استخالفه النوع و در اینها استخالفه النوع بالمشخص مثلا غایبه که محصل غدای حسب کینه قدرت
که محصل غدای شریان یا ویدار یا وید عظم یا لحم یا شحم یا سمن یا غیر اینها میکند تفاوت نوعه دارند غایبه
تبدلت میانه اینها و غایبه غایبه غایبه و غایبه غایبه و غایبه و غایبه و غایبه و غایبه و غایبه و غایبه و غایبه
محرک شود که منقب است و مشویه و غضبیه که در اعطت نفس از غده قلب معنوی مکرر است که بر سر
رخت بهر چیز که بنواها حدت میکند و همچنین لغت و کرامت ریزر کروی و از آنجا است محرک عا که عیب
با ضد عضل است تقریباً که بر یک حرکت فاصی قوای است و یکی با مود است بجز یک و دیگری میگویند مثل
محرک کسان محرک میکند و محرک بدو بر یک میکند و محرک چشم و ابرو میکند و محرک و محرک و محرک میکند و محرک

نور بکسیم

اصحابی میکنند که این حرکات که تاکنون هر یک محرک خاص و آلت خاص دارد و از اجزای است قوای عقلیه که از عالم
جنود و روح که قوای عقل نظری و قوای عقل عملی اند و آنها بالا بحال است قوه اند و با جمله تمام قوای و طبایع و جمیع مباد
فایده و منفعت که در عالم متفرق و مشتت اند در آن کامل جمعند و تمام اینها در تحت سلیمان روح هستند
و او را بر و خش و طیر مملکت بدن مستریت و بعضی حکما قوای مدبره را طیاره چون سرع سیرا و تیلالدر که
هستند و قوای محرکه را سیرا نامند و ملکه های حمید را ملک نامند چنانکه ماده صغیره ملک و ملکه و اسد است
تو که بر خیزد و درانی حکیم در خود میدانی لهذا فرمود چون سلیمان آه و پری و دیوان مملکت بدن
بوجهی خیال و وهم است خیال بجزن میماند که شکل میشود با شکل مختلف پس از طامشی که دارد بجز صورتی در آید از
و نار و کل و خار و مور و مار و نجوا و نجوا و هم دیوی و شیطان است و اینها مثل سخا و جی راه زن اعدی عدد
نفسک التي من جنیک بوی عربی باری پای ف جناح ضارع دارد مسکینو کونید نام دیوی است
که خاتم سیدما نزار زدید چون جسم بق یعنی دو جهان مثل بدن میشود برای تو در محل تصرف بودن جسم آب گرم
درست و درود در بعضی نسخ رب لوجود است و غلط است چه وجود صرف و حقیقت وجود حق حقیقی است و در
رب نیست مگر وجود محدود و در آده شود بوم بتلی و التملیث اقباس است و سر از آیه شریفیه بی و او است
و اینها معنی است که روزی که ظاهر شود خود آرزو و سر از و بواطن نفوس بان منکره آه ظاهر میشود در شما
امور که منکره خوش نداشته باشد برورش را چون سقوا یعنی چون میاشتا مندر آب گرم را در جسم سرد
جذب کرده با راز روی چیزانی که رسوا کنند است اشارت بکرم کن هو خالک فی النار و سقوا ما جمعا
فقطعه امثال اسعار روده است و ترجمه آیه واضح است در کیش بلدا یعنی زخم بردار روی بد راه یافت که رک
یا فتن کنایه از راه یافتن باشد و میشود که دک بدل مصلح باشد که معنی نصیب باشد در لغت و معنی خوب
زندان خراب دنیا فاصح رسوا کنند حلیو خذ کنند و ترسان پوده خوف و دجا و بعضی نسخ
گروهی پرده کو خوف رجا و این بهتر است و حاصل است که امور نظام عالم بشوق و رجا و خوف مطم است
و اگر عشق و شوق بلیا و رجا با ممول و خوف عدم حصول و وصول ناملا می نمودی است کمالات نشد
بومنون بالغیب اشارت بکرم الذین یؤمنون بالغیب یفعلون الصلوة و یمسکون الصلوة و یمسکون الصلوة
لک یک دو صد این پیت در نسخی پیش از یومنون است و پیش بودن بهتر است چون شکام حق فرما
چون نمیندم روزن با نغلم را و شکافم آسمان را راه با نغلم مشغوع شود و نغلم غیب شود و مال که گفته آمد حق
آسمان که فاربع البصر هل تزی من قفلور یعنی که در آن چشم را با آسمان که آیامی منی در آن نشنا
مخبر بهما سیرا و شمار که الطریق الی الله بعد و انفس الخلق خوب کش بفتح کاف عربی و فکوش
و یک استبعاد بعد مسافت کو که مدح یعنی که آن مدح کفن شرم روی که در حضورش مدح گوید و امانا

که در عین است

که در غیبت شاه گوید که در عین واقع در قلب است خاصه چون شرم روست در حضور و کل انسان است نقش
بضم تا مسئله سر حد خود خلد پیدا کند علم که میفرماید چنانچه اشارت کرده بقولش که غیب طوبی حق آمد چندانگاه
که علم لدنی بحق و ایمان شهودی و عیانی و حقی را در نسبت با ایمان بالغیب که این مثل ایقان بنا راست که کس را برین نم
باشد و شینده باشد که ناچیز است که بر چیز را که باو میرسد متلاشی میکند و او را تشبیه نمود میسازد بسیرت و تقی
حوالی و حواشی خود و تسخیر و تطییف و تخیل و آن خلیفه انوار علویه است در ظلمت و مثل این از صفای
و این کس ایقان و اذعان بنا پیدا کند و ایمان شهودی مثل معاینه دیدن نار است نه مجرد اثر و خبر و حقیقی
صدیده محاطه بنا راست که همه صفات نار در آن پیدا شود ولی فرمود که آن هستی ترافی بسیار در حقیقت
آبجا و از اسما حق است المؤمن و فرمود ای شی اشارت بکرمه قل ای شی اگر شهادة فل الله
چه است دلیل بر خود و دلیل بر هر شیئی چه او حقیقت وجود است و حقیقت وجود نور است و نور ظاهر
بالذات و منظر اغیار است تماما و جمیعانه مثل نور حسی که همین نظیر الوان و اشکال است هم خدا و هم مملک
مرا در شهادت قوی و فعلی هر دو است اما قوی واضح است و اما فعلی پس شهادت حقیقت وجود است با که
ثانی ندارد چه بی نهایت است در وجود و کمال و همچنین صرف وجود است و صرف آنچه نسخ خود است و در
و آنچه غریب است از اسلوب است و غریب بود حقیقی عدم است و فعلی در ملک و در آن کامل عالم با
مصدق بودن من رانی فقدهای است وجودشان توحید حق میکند چنانچه حق فرموده شهدا لله
انه لا اله الا هو و الا للاله و اولو العلم فاما باللفظ چون کواهی مدحی اشکال میکند که کفی برود
خورشید را روشن گاه پس ملک باشد که کواهی بد جواب میدهد که ضغفار را را بطه و واسطه لازم است چه طاقت حضور
شعاع نور الال نور اندازند پس کواهی دادن فعلی و وجودی بر زخمی بین فوق التمام و الناقص ضرورت است و کوا
و ادن هر یک کواهی دادن حق است چه از خود هیچ ندارند لهذا افضل علیه کبر شهادة را نمود بود است همچو
پرهش عقول انسان که یکی عقل عملی دارد و دیگری عقل نفس و عقل علمی ندارد و یکی عقل علمی دارد
خاصه و یکی پریمی دارد که در فضایی مملوت اسفل میسر و یکی در ملکوت اعلی و یکی در جبروت و یکی در لاهوت است
است که هر دو شهر علمی و عملی و در نهایت وجودت و قوت باشد و از آن متعجب باشد پرانی دود و دوست
و چهار چهره اش غیب ضعیف البصر گفت قال لنبی اصحابی کالجورم باهم اقدیم اتمیم اصحاب من مانند
ستما که اند هر کدام اقدیم است باهمه شویف سایه بوحی الی اقتباس است از آیه قل انما آنا
بشر مثلهکم بوحی الی که کواهی محمد من بشرم مثل شما و می میشود بسوی من شهد و انکب من هر دو عمل تو که باشد
یعنی قیامت چه قیامت حقیقی مباد است پس آنجا که قیام حضرت قیوم است زید و عمر و غیره فانی است چنان
احتران که در شب ظهور دارند چون خورشید تابان طلوع کند وجود دارند و ظهور ندارند و نور یکی منسوب بخورشید است

زکای سما که کوب ضعیف النور باشد و نه قوی النور و نه کماکان که بعضی از حکما گویند
 سفیدرهای که کماکان کوب صفراوندتقاربه ولی بن زوجهی مثال است چه در اصل مقصود وجود حقیقی در
 هیات چه جہانیات و چه مجردات چه متعلقه زانها و چه مرسله و مرتبه وجود مجرد از هیات و مظاہر و مجا
 نور حق است **اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** پس ذوات آنها جہای صفات و افعال آنها محقق و مطوق
 و محقق در ذات و صفات و افعال حق اند در مثال همین نور حسی و طویو تصویر کواکب محقق در نور و ظهور است
 در بنانه وجودشان در وجودش شد حواس نسبت حواس نطق و عقل در همه بلکه وجودنا بعلم سلطنت
 حقیقی بوجهی نسبت حواس نطق و تحریک و عقل بلکه آنچه در مملکت انسانی است بروج انسانی لکن
 محضتین اشارت بر میزان کائنات **الْأَيْحَى وَالْحَيَّةُ فَادَّاهُمْ جَمِيعًا لَدُنَّا مَحْضُونَ** یعنی بنوده است
 هیات کربانک صور اسرارایی پس ناگاه جمع موجودات در زرد ما حاضر شود مولوی مثال میزند خوب
 وجودات اسکا بنه در درخت مطوع نور الانوار جل جلاله با کج چون شب آمد آه پس خلق بیوش شوند کجا
 که النور اخ الموت چنانکه حق تعالی بن را توئی نامیده است که **اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَاللَّهُ لَدُنَّ**
مَتِّعٍ مَنَامِهَا پس این بنیض من میماند که **وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَيَصْعَقُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ** بن
 وحق همه را پنداری زد و بوش در بان میماند که بنیض دوم که اسرافیل بد در صور بر زبانه معلق شد و زنده شوند
 بجزو آمد و قائم شود بقیام الله حکما قال **لَسَوْفَ يَنْفِخُ فِيهِ آخِرَى فَإِذَا هُمْ فِيهَا مُنْقَرِعُونَ** یعنی بنیض
 کنند شیخ کاف کفور سرچین پیچی یعنی در بخت و وجود بعد از عدم حراشک کنی و حال که اول مس
 از عدم وجود آمدی قال **لَسَوْفَ يَأْتِيكَ اللَّهُ يَوْمَ الْمَبِيتِ دَلِيلًا** یعنی بنیض
 که **وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَادٍ سَبَّحْتَهُ** محقق همواره بنده است یعنی جل ما موار است که همه را بگرد
 و همه را فانی کند که در کن دیوا این و چند بیت بعد از بن تجزیه و تجویف ز زمین بطریق نقصان جفان
 کالجواب جمع جاییه جوش بزرگ شوق از جایه یعنی جمع آوری اشارت بر کبریه بچگونگی که **مَا يَشَاءُ مِنْ عَجَلٍ**
وَمَا يَسْئَلُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ قَدْرُ ذُلِّ السَّائِلِينَ یعنی دیوان میماند ز برای سلیمان آنچه خواست از نظر
 و تصور و در همه اسل جوشهای بزرگ و دیکهای بزرگ بلند همه چیز عشقی چون قدری از تمام خوف فرزند
 آید بقیام اولیا که **لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَدَرُوبُهُمْ** بکار باری بجز قرب حق تعالی هیچ بنیضی از مندر خلاف طریقت بود که اولیا کما
 از خدا خبر ندا قال **عَلَى مَا عَجَبْتَكَ** خوف من نازک و لا طمعا بخت یک بن جد تک با المعجزة فبندک سوی مر
 امدن یعنی مردن دست خالی از آب حیات عشق دوست حقیقی و از خدا غیر خدا را خوب تن خلقی را یعنی خلق
 نفس بند عالم خالی اند و میروند و میمیرند و میسوزند و میمانند و میمانند و میمانند و میمانند و میمانند و میمانند
 میمانند که از آن جهت و از جهت نفسی شتم است جو غنی عن العالمین از رحمت الهی و بحسن الظن باری خلق بنیض

صمیم چون
آه

از توین ترسم ز خود آه که در د نمود یعنی یک قبله و یک مقصود و شو و میوان گفت که ایها م دار و بودت که صیغ
 نود در عربی از و معنی حب و عشق مشتق است لیکن معنی ظاهرا بن است که بوش در تقییل خواطر که مالا یدرک کل لایح
 که اب حیوان آن شمه که گویند بنان در ظلمات اندر دل شبها بجز از چشم نیت نبود که یعنی نور
 ایمان شامو شمش کسند آتش کافرن است عود سطلق چوب چنانکه چوب خوش بولی است ناز با کائنات
 اولیا پاکان همه رو مند و جسمانی و روحانی کجایین التار و اشراق نور الانوار و ثانیان پاکان زانرا شهودت و با طبیعت
 و ناز دنیا که سخن و الذی اندازنا عرضی شوانند بسوزانند بلکه بر دو سلا سینه پس ضعیف چگونه بسوزانند ثانیان پاکان
 سوم ناز صحت صور حرارت غریزه و ناز صحت سنویه در انبساط نفوس حرارت عشق و ناز وادی قدس
 کانه ف استیانه پنده و خانه خرنده لیب زبانه آتش خنوت جو انمردی بوسق بعش با موده و سکون
 و او کوف و نود نمائی ف کا عذر در لغت بنظر بنامه که بر تیغ تمام نگردم چه فایده عظمی در تحقیق امثال این نیت و سبنا
 هم چندان نیت ولی کاع معنی مرغ سیاه و بانک کلاغ آمده پس میشود که های و های نسبت باشد چون های
 کیمیا و یکش به و غرض از نسبت بچون ان عجم تحفه باشد و در بعضی نسخ خواهد آمد و های بختیر رسم در مقابل کافضغیر
 در محاورات ال خراسان ستم است چون پیل و کاه و خرد و مانند انجا خیق چون که آب و آه و بهین معنی
 خد و بوزن و ضو که در بعضی نسخ است میته بنا مشاة فوق و اما مشاة تحت بعد از آن بیابان کافرا بجهت
 که آن کسدم را بجهت و جفان از کاه جدا کند بعد از آن طمان آنرا از کند و حال آنرا از بسوس صاف کند و عجم
 آنرا عجمین سازد و جفان از آنرا ناضج کند تا جو شمه کوارا کرد و خاستند قیام نمودند بچوش پس این بدون
 و او نوشت می شود و قافیه دوم با و او است پس ایطانت خس کما بو بقل سبزی قفا خیار از کرام
 یعنی امی که از عالمین و سا لکین فی سبیل الله چنانکه کشف میشود از برای بصیرشان و هم نشان دیدنجا و شنیدن
 و مشهود میشود غیر انجا پنجهش کشف میشود بحسب عملشان چشیدنما و قدم ثابتی دارند و بروج قهرقوی کینند تا نیت
 آن طعام و شراب ز برای ایشان است چون ابدیت اشارت بر حدیث نبوی که ایت عند ربی طعمی و سستی
 هیچ بی ناول یعنی لذت و موملمات شهوده شخصیت معبوبات و ز بصورت طبعی و اثره بلکه بصوریه صورت
 نیز نسبت چه عالم دوم و عالم است عالم معنی و عالم صورت عالم معنی و ناست عالم معانی مرسله و عالم عالی
 متعلقه بصور و عالم صورت نیز دو است عالم صور و سیطره و عالم صویریه مریکه و بهر چه در عالم صویریه
 میباشد باضعاف در عالم صور صرف میاشیتا و یل کردن و چه میشود از برای عالم معنی حمل کردن از قوه
 ولی اصل بر معنی که صدر نرند بر مشهودات صوریه بلکه جمع و حفظ همه و ضاع باشد تمام تر و کار کالین است و چنان
 پنجه در حق جناب علی ولی دعا فرمود که اللهم فقهه فی الدین و علمه التاویل پس واجب است که کمال او که متفقه باشد
 که جناب پنجه در مقام عندیت و لذتیت هم قلب متور شش که غرض اعظم عروش ذاست طعام و شراب شایده

حکایت خدا چشیده هم ذائقه قابلش طعام و شراب صورت پران چشیده کلمات نام خدا را بسمع فلواد تلقی کرد در آن
المعارج و هم کلام صوری زنجیر نیل و یا پواسطه از حق که حدیث قدسی است می شنید و قس علیه الباقی و باید
دانست که الفاظ موصوفه و عنایه برای معانی عامه و نصب یقینا از انس موهبتی و غلبه شاه بر نفس برخواست
مثل آنکه قلم موهبتی است از برای چیزی که با و نقش کند خواه آنچه جسم و جسمانی باشد چون فی و خیال یا مجسمه
و روحانی باشد چون ملک عقل و از آنجا است عقل کل که تفسیر از آن فرموده اند که اول ما خلق الله العلم و آن نور
و روح شمی است ضلی الله علیه و آله چنانکه شیخ فریدالدین س کوید آنکه اول شد پدیدار نیب بود نور پاک
بی سبب بعد از آن نور مطلق زد علم گشت عرش و کرسی و لوح و قلم و خواه آن نقش خطه طوریوم
باشد و خواه علوم کلیه و معارف ربانیه و وجودات روحانیه باشد و لوح موضوعت از برای چیزی که در آن چیزی
که در آن چیزی نگاشته شود خواه جسم و جسمانی باشد مثل سنگ و شیشه و کاغذ و حافظه و خواه روحانی باشد
چون نفوس کلیه و غیره و قس علیه الباقی پس کل این با هیچ مرتبه را اجمال نماید عقل و دیده بلکه از ما نور است
در حق است عین الله لنا نظره و اذنه الواعیه و یدیه الباسطه و ما ننذا یخا هله یها اذ ایحه یعنی عطر و منزه
ان یکی ماهی تا آخر و مپت آن یکی پسند چون ماه کیمیت و آنکه نمی پندد لطف بجزیری دیگر است و آنکه می
چینی و در خارج و یکی در حشر و یکی در خیال یا در نزد طلوع قمر که در مشرق آسمان و دو در آب مقصد در
هر گاه در محاذات آبی باشد این بحب ظاهر و بحب باطن یکی پس موجودند و آری یک پس غافلین خاصه در این
و سه پس قالمین با قانیمه ثاب و این و روح القدس با اقنوم وجود و اقنوم حیات و اقنوم علم در قوا و برون
یعنی کشف غیب بتوا و یحیه و از من کریمه و بر تو کرده چون نقش کرک و بر من مرغوب چون نقش یوسف این
هیچله و بدون بلکه نظر ترا اسرار اینجا ز بونست و عوالم سما سلطویه و عرضیه از مجردات و بجزئیات و مادیات
از هیچجه هزار و پشتر فزون است چنانکه بر ابلش روشن است و لیک بعضی هیچجه هزار نوع این عالم طبیعی
گرفته اند حکامان مدینه علم را شاست بحیث بنوی که انامیه العلم و علی با با هر هوا و نده مراد بود
عشق ساریست اگر پوی ز بسفل ابالی نیابی ذره از بسفل خالی دو اند کشتی اما بکشتن رساند کشتی را
بکشتن خود منظر علی و منظر اسمی است و منظر آئین کیشله شقی است چنانکه دو صورت مثل هم
با دو صورت مثل هم با غیر این مانند هم من جمیع الوجوه نیابی ناگشاده کی بود کشت ده بود کاشا در
و انوال البیوت من انوالها قال بن الفارض من انیت نیوالم مثل من ظهورها و ابوابها من قریع منکاتت
تا بچند جای این یعنی چون چنین است و تن چون رحم و تو آفتاب و تا تو فرمائی جان زنده کی حقیقی چیده
هفتاد سخن یعنی چنین است و در تحت تصرف و تربیت کو کبی از کو اکیس بسیار است پس ماه اول چنین
در هر ماه در تصرف فرست باذن الله تعالی و ماه دوم در تصرف عطاره و ماه سیم در تصرف زهره و ماه چهارم

که در قزو

که در تصرف شمس که سلطان انکو اکب است در آید جان در او پیدا شود و حسن و حرکت در آید و بعد در تصرف است آرا
دیگر در آید بر چیزی که در کتب طب مشروح است و فلک و فلکی همه مطا هر ب العالمین انداخته شد و اول فست
اینچنین تا افنا بش بر نماند این چنین اینجا بچیم ف با چنین بچیم عربی جناس دارد مثل نمانت نمانت نمانت فوق
با نیافت نمانت تحت چنانکه با آفتاب جناس شبه اشفاق حاصل است کالبوه چون کالبوه کوشه
ساخته ذراع از مرقن تا سر کشتان امتح حلی اشارت خفیه است بایه شریفه که ان از هیم کان الله
واجله و حدیث شریف المؤمن و حده جماعه و سبب این کیمیت و وسعت وجودات ان کامل است
یک جریح است در این خانه و از پر تو او سر کجا منکرم انجمنی ساخته اند من چون شغفم ایهام دارد و تبخیر
متصل با آفتاب که فروغ ماه و نورشید را تبع گویند ما نصیب چون علی با پیغمبر نور واحد آیه که در شان
بغیر است آفتاب در شان علی نموده و حراب جنک است سالیارم من که جلایم زلفنا نخل الله سبتم
الکفر لایه ربک کیف مذل الخلل و در بعض نسخ که خدایم آفتاب و اینها خبر بعد از خبر خواهد بود
حاجم من نهیم او را لحاج چون تخلق با خلاق الله سبتم حجاب سبتم بلکه حاجم که من زانی فدر زانی الله سبتم
با دخلم چون شتم غضب ف جز بباد او یعنی جز باراده او و جز بولکام در بعض نسخ زمین و کلام و این سبتم
مطار محل طیران و جای پریدن کار رسول چه فرموده اند کلام الناس علی قدر عقولهم حق آزاد در بعض
مرگواهی بنده را نهشت قدر کوفت دعوی و قضایا بنده است طاقا قبولیت و اما بنده
غیر شان خدای است قوی قبول است در غیر موی و قوی قبول است در باره و قوی قبول است در باره
و فرمود وقت دعوی و قضایا اتفاق است که سه کاد وقت تحمل کند باشد و وقت و آزاد قبولت سبتم
مشافقا مسترق از رفیق تشریح است که معنی مملو کیمیت است بنده شویت کجی میماند که کمر است
برای تمیست امر خیر پس این کجا و شخص مملو که سلمانی کجا در چهی افشاد چا طبعیت و نوازم آن کالوا
خود نیست یعنی تا آن پدید نیست تا یکی در چاه طبیعی سرگون یوسف یوسف پیا از برون تا عزیز
مصر را بی شوی و اربن از جیم روحانی شوی گفت اول سناک اشارت کبریه انا اول سناک شایه
و بلسرا و نذیرا یعنی فرستادیم ترا شام بر کردار خلق در حالتی که نوید و منده و ترسانند ایشان را آنکه شد
حضرت رسول حرا بن احرار عالم کون بکه از کونین مویین دنیا و آخرت پس کافی است شهادت چنین است
بر عالم و عالیمان و را یعنی سوا بوحشش سبق و من سماه الحسنی یا سبقت رحمه غضبه او را قی و در
بر کما می کل فرغ عود سناک این را با عود نشان جناسی است چون عصا و عصاه جمع عامی را سبب است
مضمون قول خداست که یبدل الله سببنا بهم حستنا و تم و تشاره و لفرقه و خصیه و در بعض نسخ رغم
و شات است با نماند رغم بوی و شات جمع و اشی سخن بین پای جیب اینی منظره و حساب شمال جاودانه

تجلیات خدا را چشید و هم ذائقه قابلش طعام و شراب صورت را چشید و کلمات نام خدا را بسمع فم او تلقی کرد و در آن
 المعراج و هم کلام صوری از جبرئیل و یاسوا سطر از حق که حدیث قدسی است می شنید و قس علیه الباقی و باید
 دانست که الفاظ موضوعه و غیره از برای معانی عامه و نصیبی قیما از انس مومنی و غلبه نشاء بر نفس برخواست
 مثل آنکه عالم موضوع است از برای چیزی که با نفس گفته خواهد آنچه جسم و جسمانی باشد چون فی و خیال یا مجسمه
 و روحانی باشد چون ملک عقل و از آنجمله است عقل کل که تفسیر از آن فرموده اند که اول ما خلق الله العلم و آن بود
 و روح شمی است ضدی الله علیه و آله چنانکه شرح فریدالدین سن گوید آنکه اول شد پدید از نصیب غیب بود نور پاک
 بی سبب ریب بعد از آن نور مطلق زد علم گشت عرش کرسی ولوح و قلم و خواه آن نفس خنطیط و رسوم
 باشد و خواه علوم کلیه و معارف ربانیه و وجودات روحانیه باشد و لوح موضوعه است از برای چیزی که در آن چیزی
 که در آن چیزی نگاشته شود خواه جسم و جسمانی باشد مثل سنگ و شمشه و کاغذ و حافظه و خواه روحانی باشد
 چون نفوس کلیه و غیره و قس علیه الباقی پس کل آن را بی سبب مرتبه را اجمال نماید عقل و دلیل بلکه از ما نور است
 و حق است عین الله الناظره و اذنه الواحده و دیده الباسطه و مانند اینها همدیگر را ایضا یعنی عطر و مینا
 آن یکی ماهی تا آخر و پست آن یکی پسند چون ماهکیت و آنکه نمی بیند لغت پیچری دیگر است و آنکه می
 بیند یکی در خارج و یکی در جن مشتک و یکی در خیال یا در نزد طلوع قمر کبی در مشرق آسمان و دو در آب مقصد و در
 هر گاه در محاذات آن باشد این سبب ظاهر و سبب باطن یکی پسند چون ماهکیت و آنکه می بیند و آنکه یکس پسند غافلین خاصه در بین
 و سبب قائلین باقیه ثواب و این روح القدس باقیه وجود و اقوم حیات و اقوم علم در دنیا و اقوم
 ایستگشت غیب تجو و آنچه و از من کریمه و بر تو کرده چون نفس کرک و برین مرغوب چون نفس یوسف این
 همجمله و بدون بلکه نظر ترا اسرار اینها زبونت و عوالم سلسله طلویه و عرضیه از مجردات و برزخیات و مادیات
 از سبب در هزار و پشته فزون است چنانکه بر ابلش روشن است و لیک بعضی سببها نیز نوع این عالم طبیعی
 گرفته اند حکامان مدینه علم اشارت بحدیث نبوی که اندیشه العلم و علی با با هر هوا و نده مراد بود
 عشق ساریست اگر پویی ز اهل ابالی نیابی ذره از سبب خالی دو اندک شنی را تا بگشش رساند کلخی را
 آنچه سخن خود منظر علیست و منظر اسمی است و منظر لیس کیشله شنی است چنانکه دو صورت مثل هم
 با دو صورت مثل هم با غیر من مانند هم من جمیع الوجوه نیابی ناکشاده کی بود و کشت ده بود کاغذ است
 و انوار البیوت من انوارها قال بن الفارض نس انیت نیو تا من من ظهورها و ابوابها من فرغ منک است
 و آنچه بنده جانان معنی چنان است و تن چون رحم و تو آفتاب و تا تو نفرمائی جان زنده کی حقیقتی غیب
 هفت سخن یعنی جنسین بر برای در کت تصرف و تربیت کو کبی از لو اکب سبب بسیار است پس ماه اول جنسین
 در رحم مادر در تصرف قمر است باذن الله تعالی و ماه دوم در تصرف عطارد و ماه سیم در تصرف زهره و ماه چهارم

که در تصرف شمس سلطان لکوا کب است و در آید جان در او پیدا شود و محس و حرکت در آید و بعد در تصرف ستاره
 دیگر در آید بر چیزی که در کتب طب مشروح است و فلک و فلکی همه صفات هر رب العالمین اندک مشهور است
 اینچنین تا افلاکش بر منافات این چنین اینچنین با جنین بحیثی جناس دارد مثل نمانت ثمانه فوق
 با نیافت ثمانه تحت چنانکه با آفتاب جناس شده اشفاق حاصل است کالبوه چون کالبو کج و کشته
 ساعد ذراع از مرق تا سر کشتان امتی حلدی اشارت خیدات بایه شریفه که ان یوفهم کان انما
 واحده و حدیث شریف المؤمن و حد جماعه و سبب این کلمت و وسعت وجودات ان کامل است
 یک چراغ است در این خانه و از پر تو او سر کجا میگردم اینچنین ساحتها من چون شمع ایهام دارد و سبب
 متصل با آفتاب که فرغ ماه و نور شید را تیغ گویند مادیت چون علی با پیغمبر نور واحد است که در شان
 پیغمبر است قس باس در شان علی نموده و حراب جنک است سایدلم من که جلایم زلفنا نخل الله بهم
 الکر لاله ربک کیف مد الخلل و در بعضی شرح که خدایم افتاب و اینها خبر بعد از خبر خواهد بود
 حاجم من نبسم اول حجاب چون تخلق با خلاق الله بهم حجاب ستم که حاجم که من را فی فقه زای الله بهم
 باد خلم چون شمع غضب ف جز بیاد او یعنی جز بارده او فی هو لکلام در بعضی شرح زین و لکلام و این جز
 مطارد محل طیران و جای پریدن کار رسول چه فرموده اند کلم الناس علی قدر عقولهم حق آزاد در شان
 مرگواهی بنده را نیست فد کوفت دعوی و قضا بنده با بل سنت مطلقا قبول نیست و اما بعد
 غیر شان خلاقی است قوی قبول است در غیر موی و قوی قبول است در باره عجد و قوی قبول است در باره کلام
 و فرمود وقت دعوی و قضا چه اتفاق است که سبب کاه وقت تحمل نموده باشد و وقت دا آزاد قبول است
 مطلقا مستغرق از حقیقت شتی است که معنی مملو کیت است بنده شتوت کبی میماند که کمر است
 برای تمیست مر خیزی پس این کجا و شخص مملوک سلمانی کجا در چینی فناد چاه طبعیت و لوازم کالوا
 خود نیست یعنی آن پدیدست تا یکی در چاه طبعی سرگون یوسف یوسف پیا از برون تا عزیز
 مصر ربانی شوی و از بی زخم و روحانی شوی گفت اول سناک اشارت بمر انا ان سناک شافیه
 و مبتسرا و نذرا یعنی فرستادیم ترا شام بر کرد از خلق در حالتی که نوید رسیده و ترساننده ایشان را که شد
 حضرت رسول حرا بن احرار عالم کون بکار کونین میورین دنیا و آخرت پس کافی است شهادت خیرین
 بر عالم و عالیمان و را یعنی سوا بر حشمتش سبب و من سماه الحسنی یا من سبقت رحم غصبه او و کافی و در
 بر کما می کل فرغوشنا این را با عوشتان جناسی است چون عصا و عصا جمع عامی را سبب است
 مضمون قول خداست که یسید الله سببنا هم حشمتهم و شاکره و لفرقه و خصمه و در بعضی شرح رزم
 و شاکست با شانه زغم سومی و شاکت جمع و اشی سخن چمن پای چپ یعنی مظالم و حساب شاکت جاد و دانه

بادشاهی و همش اینها اند و هم نایب همش بعضی نسخ این بیت و به پیش در شالی بنظم ما است
منصف هم بودش تا ایضا باشد جفت الفلم حدیث است که جفا القلم بما هو کائن الی یوم القيمة یعنی قلم اعلا
خدا نوشت است و خاک هم شده است آنچه را که واقع می شود تا روز قیامت الت حقیقی این اشارت بقا هر
حق است که هو القاب فوق عباده و جبریت که جبر دو وجود میان غزلی و دو فاعل مفصل از یکدیگر میخورد و در توحید
افعال باید رجوع توحید ذات نمود پیش اشارت شد که چنانچه وجود بی محیط بخدا منسوب است در سب
و هر مرتبه و او را با هر شئی شایسته ولی او را شایسته که شئون را با و را می نیت و حقیقت وجود با و منو
پس زید و عمرو و غیر هم نیز موجودند که اضافه وجود بقابل هم جبریت که وحدت در کثرت و کثرت در وحدت
با جمع کرد که اگر چنین بودی شایخ نفع خود ندی که التوحید اسقاط الاضافات پس موجود بودن خدا تعالی
با حقیقت وجود محیط چنانکه مصادم نیت که کثرت نیز موجود باشد بوجهی محسوس فاعل بودن و توجع عموم قدرت متنا
نیت با فاعل بودن زید مثلا چه زید چنانکه وجودی دارد همیشه شئی که اهل کثرت و غفلت آن وجود را منفرزل از حق با و
نسبت میدهند و تعلیه وجود محیط را بحق نسبت میدهند همچنین توابع وجود هم بر توحید است از حیثات و علم و قدرت
و اشیاء ندارد پس وجود ندارد و مقام عقل جزئی نیز از مراتب نفس الامر است که حاق نفس الامر وجود محیط خدا
او باشد و معیت قومیه خدا معیت بود است تا نمود و با جمله انیکه کلمات مولود را بناید بر جبر حمل کردی ما با آنهم انکار
جبر که گذشت و مثل قولش که انیکه کوئی این کم یا آن کم این دلیل حسیار است می منم چون زیم بوالحق
حلقی با اعتبار وجه العدد در هر چیزی که هر چیزی اجبت نورانی است که وجود ابد است وجه ظاهر است که در نفس
پس سخن و وق با اعتبار وجه العدد است و احد یعنی صفاتش عن یکدیگر و هر معین ذات است و من کلمات لغز است
کل قهر لطف و تحت کل جمال و تحت کل بلا و لا انیکو کف کف است و درستی بدی و قیاس او حیات سر
با بدلیک هیچ تغییر محبت معنی نیت هر چند بصورت باشد در لباس تمام چه صورت و در صورت ناز چه نور است بر صورت
حسن نظام واقع و بهرج و مرج مرتفع است و من بنسخ آیه تکوینی که نسخ میشود در سلسله صعودیه بهتر میشود چنان
سلسله و حصول بغایات است و غایت شینی کمال است و در سلسله عرضیه زمانیه بهتر از آن یا مثل آن و زده
و با جمله هر چه او کند خیر است هر شریعت یعنی کرامات منزه شرابع باشد کما میرد و کل می و در جادای
مثل میت بودن نام است و خرد افروزی و آب حیات در غنیمت نوم و سببات تحصیل علم و عمل است که در
بستر شود و در کراحت و دعا است که از برای قوی نوم حاصل میشود و جودت بهضم دست میدهد بر توفیق
اشارت بگرد و لا تحتسن الذین قیلوا فی سبیل اللہ انما نابل اخیاء عند ربهم یرزقون و چنین
بما آتیهم اللہ من فضله یعنی کسانیکه کسی را که گشته شده اند در راه خدا مردگان بلکه زندگانند و در روز
روزی داده میشوند و فرخندگانند آنچه خدا داده است از فضل خود خلق انسان یعنی حیوان را کول اللهم ان

و ارادت و ارادت
احسان پس فعل
خود را کرده از خود
احسان و اگر خدا

خاس مضارع در کلام است چون بیورد بر ریاضت و نفس کشیده شود قهار محافظت نمودن و خلق ثالث عمل میخورد
حلق اولاد سنده و مرده علی یعنی است را می گوید بروی آفتاب چنانکه قائل گفته است در روز است مکی کفستی
امروز بستر لاشقی که با او شامت را در عقل عملی الهی اندک کمر لایخند و معرفت را در عقل نظری که قوت و غذا
روحت جامه شوی یعنی نظیر بدن از لوث معاصی نفس از لوث عیانی خواهی با مر را هم بران کامل مکل کن چنان
جمع جانی جرم و بنایت کننده یا نکفتی اشارت بقول حق و لکن فی الفضا صوفی از برای شمارند
گرفتن زنگیت مستحرم منور و مقهور پوسنهن عرت این را میگوید و این کنیا را غالب شدن بعضی اسماء الهی است
بر بعضی باغیثات المستغیثین امی فریاد رس فریاد کند بکنان بدیت کن را که نیت فخری بدانشنا و غنائی ظاهر
و اگر بعین مملایا شد بر عمل است و کمره و مرده کن دلی را که بدیت کردی بگرم خود و بگردان زاید را که نیت فکرم
فلح نواز غنچه فوق وقت جوان الصفا و وقت و شمرده چنانکه در دعای ناویر از امیرالمؤمنین علی انجانب فوق
اجا خدا فریق و شمرده است که فلذبح صیرتی فی العقوبات مع اعدائک جمعیت منی من اهل بلاک وقت منی من
اجاک و اولیاک فبسنی یا الهی و سیدی و مولای و ربی صیرت علی عذابک تکفیا صبر علی فراقک خصوص کن
در بعضی نسخ این بیت در میان نیت که ای خدای فضل تو حاجت روا با توید و بچک خود در وقت ماهم خشت
ماد او از نیت اول بدن چه بدن بمنزل جاده است برای روح و زنت معنی است و خصوصت اسب نیز آمده و بدن من
نفس است و زنت دوم لباس تقوی و اقمه عارفت و بدن و توای آن و تبعیت غراض انبهاره زن و چند میشود
که دوم معنی رستی و درستی باشد چه با من معنی هم آمده جسم ما ملوکه صراع اول است و حاصل این و میت بعد است
که اعدای اعدو که نفک اعدوی خانه خنجر شکر کرده تو از غم بیرون بریز کرده چون تو ندیدی اجداد بوده که
اگر نفی باشد برده و بیخ اول سیرات و اگر اثبات باشد برده بنظم یعنی منزل سید مرتان و سید و سید و سید
بجوابند که نوبت بدما بر بقضا و قدر تو بوده است چنانکه گذشت می است که عنایت لوجو الحق القیوم که گذشت که
وجود همه در جنب وجود محیط تا نوار کواکب است در نهاد در خورشید شمس بود بعدی بنسبتان بنسبت
صباغ و اگاه است بکوی خا بر صوغ بود کو نیم ز چند راه کل یک سید چه سب یا رنگ سید برده مونسو
دیگر آنکه در آنها عکس رنگهاشان و همچنین در بصره و خیالها می باشد و بطریق کما طبعی غیر که صباغی میکند و خود
انهاست چون صورت نوعی که نوع استادی عمل خود دارد و بطریق شرح اضافه کل صباغ لامیت یعنی کل کلمات
خوش و اذ شوق سنا مجازیت از باب سنا و فعل سبب چه کل سبب خوش و از کی لیس است با دارا و از او صیت
و اشتها رهنورد طیلی یا جمعی باشد انوری گوید در باغ چمن نما من کل کشت زبیل آرزو که آوازه کند در نظر از حلق
فی بلاد بلده بعضی نسخ برید و این خوب است جز که فایع مقام است هر چه چون برین دیو ادعی مؤلف است
اگر بوجه غیرت دل دراز بندد چنانکه فرود کل شئی آید است بشیر سید که حضرت خاتم فرموده و اصدق گفته فایع لیسید

الاکل شتی با خدا مصل یعنی هر چه ما سوا می توانستیم از مویات مکانیه باصل است یعنی در عالم کثر روزی باطل شود
چه وجود حق تعالی مضاف به حق است و اضافاتش مبیته مکانیه بجز است و عارضت است و الماروح و الجمان لا یؤید
ولا بدیوان بر دالود ابع ان فضل الله بدستی که فضل خدا برست پامین درنده باران رحمت است که من بعد
چنگل اندازده است اگر کونی که مرگ همه چنگ در بعث زده کو نیم چنین است چه بعد ازین عالم حیات دنیوی و عالم
دیگر است و هر دو در طولین عالم است یکی عالم برزخ و دیگر عالم آخرت و عالم آخرت هم دو است یکی صورتی یکی
روحانی ما روحانی چون عالم مجردات و وصال آنها و اتصال بی کم و کیف بجز توح و بعبارت دیگر فانی اند و
با صد و آخرت صورتی سیل صورتی میده یا صورتی موله بر وفق اعمال و ملکات و فضیلت و حسن برزخ و سیل صورتی
برازخ اعمال است بعد از صورتی موله و قبل از صورتی موله و فرقی میانه صورتی موله و برزخیه تمامیت و نقصان و
و ضعف است چه در لطف چه در قهر زیرا که در برزخ قریب العهد دنیا است و نفس توجبه بقفاست فی الجمله و ادرا
بوجه تمامیت نیست لهذا برزخ تمام است و دنیا تمام فی تمام است آخرت بعث است که گویند من بعثنا من قبلنا
و بعثت بعد از کردن از خواب است بحسب لغت و کمالین را تعطیل در برزخ است و بعثت ایشان چنانکه دن
بذیل جلال حق است و ایشان اجل است انعلق بعوالم صورت بلکه صورت بخشند از آن بعد از این معنی بودن و معنی
بخلاف این صورت که تعطیل در برزخ است دارند و چنگ در بعث صورتی و مجازات صورتی البقره ناقص در جنت
متعلق بر نفس است و زوئو شکستن استیفاست و این است اشارت باینکه برزخ و آخرت صورتی و حقیقی همه در طول
این عالم است یعنی بر اطن این عالم است و نسبت آن باین نسبت جو است بجهت حسن جمی کمال است برجم و در
این عالم نیست و کاری زمان و مکان و جهت و ماده این عالم ندارد و بی نیاز است از این عالم و لو حقش خود عالم
تمام است و تمام جمیع با محتاج او در خود است و از نسخ است پس این کسل از جم این عالم و طبیعت باید بر وزن
تا از روی شود و همچنین در جمیع کائنات مخلقکم و لا تعسکم الا کفصن احد حکم لانا نقوا یعنی منی لانا نقوا
متعلق بخانقین از هر ک نیست بلکه یکی است که چنان شده لغا و وصال حق می شود که میخوانند خود را از با م عابیه
یا خیر خود بر بنده غیر این از ملکات کربان نیستند باشد پس حق تعالی نمی فرموده اخلوا بکسید برای باران
سن و لانا اشارت است بر تریب قبل ختم اعلی امانت را مکه سیاه نامه اند کما قیل اجال الملائه فی هواک لند
جنا لیکر کفیلیمنی لاقوم ان فی فنی بیستیک در کشتن من حیات چنانکی است برای من بخوبی انداز می موهه بر
و هر ک من زندگی من است ای جوان که افادق تا چند دور باشم از موطن حقیقی خود و تا کی خرفه مفارقت و چقدر
من در با این سکون در وطن هستی اگر نبود و کلمه فی را یعنی من بیکریم بهتر است و مراد سکون عالم آخرت است که علم
قرار است و انحرکت و تغییر عری و برست بعضی از کما از جو است انی سکون تغییر کرده که بقبل نیگفت حق لفظ
بجوع را که دال است بر بودن عالم مجرد و مصلی و بر بودن روح اولاد از سخا هم حضور خدا مراد شفاعت و

عروج و امداد بالقطب الاواد

شفاعت مثل آنکه ایجا ملک بشریت حضرت ختمی است فردا شفاعت می شود و زلاوت قرآنت بهر جانانی شامان آن
فردا شفاعت است که سده می شود بعد از موت که لهم جعل القرآن شیفا خواه قرآن باطل خواه قرآن صامت و با صامت هم
ایجا باطل می شود بلکه ان الدنیا الاخری لکل شیء مؤمن و کافر و هر چیز را فرافکر شده و او جمله است که انما قولوا فتموه
در سخن فیه رحمت حمانه است که وسعت رحمت کل شیء مؤمن و کافر و هر چیز را فرافکر شده و او جمله است که انما قولوا فتموه
و این شفاعت را بنحو نسبت داده چه ولایت مطلقه او را که دایره در وجه است بلکه فرموده انا وجهه صلیح ما قبل
کرده اند کونیا که بعضی قول کرده اند کلفا و فرموده چه در روز و بصوت شفاعت از برای تخفیف عذاب فی الجمله ایجا
یا انکم ما دینفد ابرو و وجه است و امر و وجه نفس است و الا این رحمت جمعی نیست که موجب نجات قول با
و در بعض نسخ فردانیت بلکه چنین است یک نعم شو شفع تو منم فتی بر الفیض ثبوت جو اندر دست و علم
خلاق مفسر است یا ثار غیر بر خود ختمی تمیج است بشری منوب با حضرت که اسیف الخیر یحیانا افک
النرج و الاس فزگستان چون کاستان تمیج است بلطف بر کس در شرف مقول بود با خود با خود بعضی نسخ
این است نیست ال حو اهل الله و ال اندیز گویند لا کسیع فینا اشارت بحدیث نبوی که لی مع الله
لا یعنی فیه ملک مقرب و لایتی مثل عینی از برای من با خدا و می و مرتبه است که کجایش ندارد در آن مرتبه هیچ مرتبه
مقرب و هیچ نمیرسل فاعفوا لیس تعقل کنید و غور کنید مرتبه خاتم انبیا و شاه اولیا را و بعضی نسخ فاعفوا یعنی
پس کار کنید و تصفیه نمایید گفت ما از انهم ما فی است یعنی صدایم ما اذاع البصر و ماطع را که در حق هم
که میل نکرده بصیرت همین و شمان چشم نیند از بر مجازات اصحابین و عبادت نکرده از هم مجازات اصحاب مثال
چنانکه مضمون مصراع ثانی است که مست صبا عجم یعنی خود مصور را چنانکه کشتند و او باغ آخرت دنیای او
و فرموده او که همچون زارع نسبت زارع و ایما باشد دنیا عجمه و اما حیات دنیوی را منو هم و تشنگای دو
عقول متعلقه جزیه مضمون بعض اخبار است که عناصر در جنب فاک کلقه فی فلاه مثل حلقه در بیابان و چنانکه فاک
در جنب عالم مجردات متعلقه و آنها در جنب مجردات مرسله چون حقیرت در عظمی پس چه باشد زمین در جنب این طاق
چون شامی بود بر کردی اشتیاق بشین هم و یا اشته تحت و بهترین هم و با موهده است و با برزد که در ف معنی است
انبات و معنی سبقت و غلبه در سبقت و معنی سبقت گرفتن در خد سبقت یعنی با است نیز که در باب سبقت در
شروع در بنی فرموده قل یا ایها الذین هادوا ان دعوتکم انکم اولیاء لله من ذل الناس فتموا المؤمنین
یعنی ای یهودان که ایمان کرده اید که دعوت مردم دیگر پس از زوی که کنید که صداقند تبار ف دودمان و خوشا و
شتم عجمک است از خلق با خلق الله و قدر و علی موسس نور الله کسوف در گرفتن نور شد استعمال می شود
در گرفتن با النج بعض لام ف معنی لب و در هر کس که کل برورده کین بجاف قوی و بطریق خاک قلت الا انما اولیا
تر می شود عزمی عنها که اندر عالم قدسی تر باشد شمشینا خداوند جل جلاله موسس خاک آوده را از سر می شریای مسلمان

عروج و امداد بالقطب الاواد

بسیار است و علی باقی علیه حکایت میکند و در علوم حقیقه محقق شده که علم غلبت علم تام معلول است بحال
علم معلول سرعه نیست مراد استهای است فمات چشم اول غفلت و در حقه بر عقبات تجار چشم انسان
کام که فرما چشم من چون سر به داند و الجلال یعنی کحل نور است چشم یا ریند یا را خانه هستی است
حقیقت هستی است در همه ساری از همه عاری نه هستی عام اعتباری و حقیقت هستی هم که از ازل است و کم
متناهیست یعنی واقف مشو حقیقت هستی که در عالمین است عالم فرق که عالم مثال است و عالم فرق الفرق که
عالم و نیات بلکه از آغاز یک که مابقی ز کسب کرد دنی زدم و مشابه باش وجود جمع الجمع و وجود جمع جمع
و مکتوبات یعنی ارواح مرده و متعلقه که عقل کلیه نفوس کلیه سماویه و نفوس کلیه انسانیه با و پس از این
سیر عالمین صورتی بخلاف آنان که طرح کونین و خلق نعلین نکرده اند هستی که میشود در هستی عام بر بی کفر می شود
و اگر حقیقت هستی بنده کئی هستی کونین تلفت میشود این نقره آرد چه هستی اگر چه فی ذاته واحد و بیط است و
بکله همیات لوان و اشکال و متادیر و اعداد و کثیرات عیس جور و آب و جمال تام و ای ابرو
ملصق شود که آن اول کاف عربی و دوم کاف ف جناس مضارع دارد و نکت پشوش و اشکال
اشارت بر کیه است **عَلَى الْكَفَّارِ رُحْمًا يُدَبَّرُونَ** یعنی غمخیز و کمانی که ایمان آورده اند
و با او نیت سخت و قوی مذکر کفار و مهربان و ملایم با خودشان و با زیر دستان انقیاد پاش بیاف
پت ذوالقافیه است که از صفتها می شرارت علاوه بر تخفیف القافیه تخفیف مضارع بود صراط مستقیم آه
طایمات لعب شطرنج را درین دو سه است آورده ده و نکت و ا ریزن اول است که راه دین ترا میزد و زیاده
از واجب و از عین در استکمال نفس مملک است پس هرگاه زیاده را بخواهی و ستیج نشود و نکت مباحث
که در علم حق گذشت است که مانع استکمال است **عَنِ انْ يُحِبُّوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَ عَنِ انْ تَكْرَهُوا شَيْئًا
وَ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ** اینست که هر چه بخواهی حق افضل است از خواهش داعی از او و **لِكُلِّ لَشَاءٍ كَيْرٌ** نام سخی نام نیت
و اسم اعظم خدا مرده خود را جان مرده در کورتن خود را فتنی بضم اول و دوم مهمان لفظ ترکی است
زاد داشت حمله انا در علم ناد صوفی چنانچه اول و اول مثل کوب یاری از علما است که این از حدوث عالم و حکما طبعین
از حرکت فلاک و بعضی از حرکت عالم و عالمیان و بعضی از حکما ا امین از اسکان بی مبدع تعالی شان میزند و کون
حکما متناهیست و صدیقین از حقیقت وجود که عین نور و نور است نور الال نور را جل جلاله شود میکنند او را
آمد دلیل آفتاب چنانکه صیاد می زکام آمو و اتر قدم آمو پی با پیو میرد و صیادی از ناله آمو و ریخته آمو پی
با پیو و چند کاهش یعنی دل علم یقین است بعد عین یقین چون که شکر کام که چند احتمال دارد یکی آنکه
شکر و حمد باشد و کام کاف عربی یا ف باشد و کام شکر کام تشبیه تشبیرین کام باشد سیم آنکه شکر چنانکه
در لغت فرس آمده مخفف شکر باشد و کام کاف ف یعنی شکر آسایا شکر شکر رفت که دل علی ذات بذا

چهارم آنکه شکر تشبیه چون شکر معنی سخیل که غار پشت تیر انداز است آه یعنی بجا نب عصب سخیل قدم
و شد سیر رفت فتح ابوابها است اشارت بر کبر حقی انجا و لها و فتح ابوابها یعنی چون که اندر زمین
جنت را در می جنت برایشان کشاده شد با بود بوار است زیرا که دل اول غفلت محجوبت از حقیقت جان
ایشان بود در دایه ای چو یعنی در علم بودند چون نشان عقول کلیه می شود که کینوت عقول و در آغاز کینوت
ایشان است چه انجام بروقی آغاز است پیش ازین کفتم که معنی قدم نفوس ناطقه نه این است که نفوس مطوع
کثرت سابق بر ابدان بوده اند بلکه بوجود واحد علمی و قلمی و لوحی بوده اند که وجود تام با ناقص نور شد
با ضعیف می نونت عزایه ندارد اگر چه می نونت صفتیه داشته باشد پس آن سابق این است و لوحی این توفیق
آن و همچنین عروج و مبوط خبثت دست بر هم زدن پیش از ان کابن نفس کل یا بدست علم عقل کل
پیش از عالم نفوس کلیه است و علم پیش از همه ذیف سفوش و رومی پیشین حکما قبل شرفا علی کریم
لَمَّا تَسَكَّرْنَا بِنَهْمَانِ قَبْلَ انْ يَخْلُقَ الْكَرْمَ دَحَى بفتح اول ه اول است از رستان این دیدن ما سبب است
که وجه بعد که در همه موجودات ساریت و جبهه نورانیه هر شیئی است و احد حقیقی است **مَنْ تَوَدَّى فَخَلَقَ الْوَجْهَ
فَوَيْفَا وَفِي وَفِي كُلِّ شَيْءٍ فِيمَا مَعَى كُلِّ شَيْءٍ قَطْفَنٌ وَاصْرَفَ لَهُنَّ لِي كَثْرَةً لَا تَنْهَابِي عَدَا فَطَوَّبُوا مَا تَوَّبُوا**
الواحد صلی و بسیاری از حکما بر این رفته اند که موجودات در مقام وجود می نونت ندارند می نونت در مرتبه است
در دل آنکون ز مقالات مولوی است در غوره بین ملل در غنچه بین کل در جزو بین کل کابن با
از ایت در فضای محض کلام بعض اساطین حکمت است که بیط تحقیق کل لاشیا و لیس شیئ منھا اسمانی
دو دایشان بر عکس یعنی در عهد ایشان و عهد ایشان دائم و دولت ایشان بیروال است پس نوشاوش
افلاک دائم است و دورایها هم بدو گردیدن دارد ملو لقه احتران بر تو شکوه دل نور با دل مظهر کل کل کل
مظهورا نه همین ال زمین را همه باب ندایم نفاک در دورانند و سر راهم یکی باشند چیک قبل و کل
و یکصد و اندو جهل حق مانند انصاف قطارند که یک مرکز نشی شوند حکما فرموده انفس ناطقه مانند کره است که
حرکت میکند بر دور عقل کل و عقل کل مانند کره است بدو مرکز و جوب ذاتی و از جوب ذاتی بسکون عین کنند
تعالی شان در عدد او رده باشد با دشان یعنی در عدد آیت و علامتشان باشد آیت شیئی یاد او
و ایشان آیات اسد الکبری ندو توحید فعلی وجودی خدا اندو وحدت در عدد آیت توحید است چه هر مرتبه از غنا
مبد و فنی او و احد لا بشرط است و همه مکرر و احد است ایشان واحد و احد است و ثلثه واحد و واحد است و احد
بجلاف مرکبات دیگر است مثلا سقف و دیوار و کعبین سر که و اکتین است نفس واحد اشارت بر کبریا خلاق
مَنْ نَفْسٍ فَاحِدٌ وَ كَرِيمٌ أَنْتَ أَكْرَمُ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ دشن علمهم نوره اشارت بر حدیث شریف است
تعالی خلق و خلق فی خلق هم رش علمهم من نوره یعنی خداوند جل شانذ آفرید خلق را و در تاریکی بود پس مترشح ساخت

چهارم آنکه شکر تشبیه چو شکر معنی سخول که خارش تیر انداز است آید یعنی بجا نبش صوب سخول قدم
 و شد سیر رفت فتح ابوابها است اشارت بر کبر حقیقی از الجا و قها و فتح ابوابها یعنی چون که اندر منین
 جنت را در می جنت برایشان کشاده شد با بود و او است زیرا که دل بل غفلت محجوبت از حقیقت جان
 ایشان بود و در دیای چو یعنی در علم بودند و چون ایشان عقول کلیه می شود که نبوت عقول در آغاز کینوت
 ایشان است چه انجام بر وفق آغاز است پیش ازین کفایت که معنی قدم نفوس ناطقه این است که نفوس بطور
 کثرت سابق بر ایدان بوده اند بلکه بوجود واحد علمی و قلمی و لوجی بوده اند که وجود تام با ناقص نورش
 با ضعیف نبوت عزایه ندارد اگر چه نبوت صفتیه داشته باشد پس سابق آن سابق این است و لوجی این لوجی
 آن و همچنین عروج و سقوط خبثت دست بر مژدن پیش از آن کابن نفس کل است پس علم عالم عقلی
 پیش از عالم نفوس کلیه است و علم پیش از همه ذیف سفوش و ردی پیشش کما قبل سترنا علی کبریا
 مائة سکرانها من قبل ان یخلق الکرم دخی بفتح اوله اول است از رزستان این دیدنها سبب است
 که وجود که در همه موجودات ساریت وجهه نورانیه پریشی است و احدی است مانتی فی خلق الرحمن
 فو فیما و قیل کل شیء فی معنی کل شیء قفطن و اصرف الذین لی کثرة لانتها بی عدد ا قاطون و ما و
 الواحد علی و بسیاری از حکما بر این رفته اند که موجودات در مقام وجود نبوت نذر نبوت در مرتبه است
 در دلدل نکون ز مقالات مولوی است در غوره بین مل در غنجی بین کل در جزو بین کل را کاین با
 از املت در فضای محض کلام بعضی اساطین حکمت است که بیضا تحقیق کل الاشیاء و پس شیء منھا اسمان
 و در ایشان عروش یعنی در عهد ایشان و عهد ایشان دائم و دولت ایشان نیز و است پس نوشتار
 افلاک دائم است و در او را بهام بدو گردیدن دارد و ملو لقه اشرا ان بر تو شکوه دل نورا دل اسطر کل کل
 مظهر ما نه همین ال زمین را همه باب اندیم نه فلک در دورانند بدو رساهم یکی باشند چه یک قبله و یک
 و یک عقیده اند و همه ال حق مانند انصاف قطارند که یک مرکز منشی شوند کما فرموده انفس ناطقه مانند کوه است که
 حرکت میکند بر دو عقل کل و عقل کل مانند کوه است بدو مرکز و جوب ذاتی و از جوب ذاتی بسکون تمایل کنند
 تعالی شان در عدد آورده باشد با دشان یعنی در عدد آیت و علامتشان باشد و آیت شیء یا د است
 و ایشان آیات اعداد کبری اند و توحید فعلی و وجودی خداوند و وحدت در عدد آیت توحید است چه هر مرتبه
 باشد و معنی او احد لا بشرط است و همه مکرر و احد است شان و احد و احد است و ثلثه واحد و احد و احد است
 بخلاف مرکبات دیگر مثل اسقف و دیوار و چنین هر که و انکسین است نفس احد اشارت بر کبریا حکم
 من نفس واحد و کبریا آفتاب که من نفس واحد در حق علمهم نوره اشارت بر کبریا است
 تعالی خلق الخلق فی خلقه ثم رشت علمهم من نوره یعنی خداوند خلق را در تاریکی بود پس مترشح ساخت

چهارم آنکه شکر تشبیه چو شکر معنی سخول که خارش تیر انداز است آید یعنی بجا نبش صوب سخول قدم
 و شد سیر رفت فتح ابوابها است اشارت بر کبر حقیقی از الجا و قها و فتح ابوابها یعنی چون که اندر منین
 جنت را در می جنت برایشان کشاده شد با بود و او است زیرا که دل بل غفلت محجوبت از حقیقت جان
 ایشان بود و در دیای چو یعنی در علم بودند و چون ایشان عقول کلیه می شود که نبوت عقول در آغاز کینوت
 ایشان است چه انجام بر وفق آغاز است پیش ازین کفایت که معنی قدم نفوس ناطقه این است که نفوس بطور
 کثرت سابق بر ایدان بوده اند بلکه بوجود واحد علمی و قلمی و لوجی بوده اند که وجود تام با ناقص نورش
 با ضعیف نبوت عزایه ندارد اگر چه نبوت صفتیه داشته باشد پس سابق آن سابق این است و لوجی این لوجی
 آن و همچنین عروج و سقوط خبثت دست بر مژدن پیش از آن کابن نفس کل است پس علم عالم عقلی
 پیش از عالم نفوس کلیه است و علم پیش از همه ذیف سفوش و ردی پیشش کما قبل سترنا علی کبریا
 مائة سکرانها من قبل ان یخلق الکرم دخی بفتح اوله اول است از رزستان این دیدنها سبب است
 که وجود که در همه موجودات ساریت وجهه نورانیه پریشی است و احدی است مانتی فی خلق الرحمن
 فو فیما و قیل کل شیء فی معنی کل شیء قفطن و اصرف الذین لی کثرة لانتها بی عدد ا قاطون و ما و
 الواحد علی و بسیاری از حکما بر این رفته اند که موجودات در مقام وجود نبوت نذر نبوت در مرتبه است
 در دلدل نکون ز مقالات مولوی است در غوره بین مل در غنجی بین کل در جزو بین کل را کاین با
 از املت در فضای محض کلام بعضی اساطین حکمت است که بیضا تحقیق کل الاشیاء و پس شیء منھا اسمان
 و در ایشان عروش یعنی در عهد ایشان و عهد ایشان دائم و دولت ایشان نیز و است پس نوشتار
 افلاک دائم است و در او را بهام بدو گردیدن دارد و ملو لقه اشرا ان بر تو شکوه دل نورا دل اسطر کل کل
 مظهر ما نه همین ال زمین را همه باب اندیم نه فلک در دورانند بدو رساهم یکی باشند چه یک قبله و یک
 و یک عقیده اند و همه ال حق مانند انصاف قطارند که یک مرکز منشی شوند کما فرموده انفس ناطقه مانند کوه است که
 حرکت میکند بر دو عقل کل و عقل کل مانند کوه است بدو مرکز و جوب ذاتی و از جوب ذاتی بسکون تمایل کنند
 تعالی شان در عدد آورده باشد با دشان یعنی در عدد آیت و علامتشان باشد و آیت شیء یا د است
 و ایشان آیات اعداد کبری اند و توحید فعلی و وجودی خداوند و وحدت در عدد آیت توحید است چه هر مرتبه
 باشد و معنی او احد لا بشرط است و همه مکرر و احد است شان و احد و احد است و ثلثه واحد و احد و احد است
 بخلاف مرکبات دیگر مثل اسقف و دیوار و چنین هر که و انکسین است نفس احد اشارت بر کبریا حکم
 من نفس واحد و کبریا آفتاب که من نفس واحد در حق علمهم نوره اشارت بر کبریا است
 تعالی خلق الخلق فی خلقه ثم رشت علمهم من نوره یعنی خداوند خلق را در تاریکی بود پس مترشح ساخت

برایش از نور خود میشود که این خلقت تاریکی عالم اجسام باشد و اجزای شمشیر نور جبارت از روح باشد
 که صدق محقق هیکل من و روحی است پس آنجا از جهت نورانی که منسوب بجهت واحد و صفا آفرینا
 الا و احده فللروح من امر در سبب و میشود که این خلقت مقام بی وجودی باشد که از خود وجودند
 درشت و علم و در سلسله طولیه چه ایمان ثابت در علم حق ثبوت داشتند و استعدا وجود لایزال میگردند و حق
 وجود بر او مشتمل است دعا شوقی برایشان مترشح ساخت و نور حق شرفه ندارد و واحد است بوحده حق و جمیع حواس
 کاشن گوید سیاهی چون پستی نور ذات است بنا بر یکی درون آب حیات کفنی و احده است اشارت
 گوید ما خلقناکم و لا نقولکم الا کفنی و لیس فی خلق جمیع شمس و بعث جمیع شما بلکه جمیع
 ماسوی اند که انسان کبر کونید که مثل خلق و بعث کفنی پس چنانکه نفس انسان واحد بالفعل در اطوار خلقی و امری
 متوجبات از حقیقت لغایت تا بحال میرسد لغایت تا حقیقت چنانچه کل در استکانه الا الی الله تصدیق
 الا لیس خالی آن نقطه است که سیرا شاد و خط شدنی بجای از مرتبه خود و آن خط سیر عرضی که در سطح روان سطح
 عمقی که در جسم است و جسم فلکی سیرا شاد اینها کونا کون پیدا شد بجز کفنی و در استکانه کف عالم صورت
 جبر کند بر کشیدن است و مراد این سلسله طولیه تزیین است از جبر وجود منبسط و مراد بعد سلسله طولیه صورت
 ازین جبر و این را در این سلسله معارف خود و جبر و در پان و در کشیدن آورده منبسط و در سیم منبسط
 گویند که است که در جبر احتیاجا بر بند اندازد بوزن بر فرض بند و صفت است همه اندر زمین توان است
 که تو طغی و خانه زکی است ما لیس لیس ماضی است که موجب خوف و بددلی و سکر فساد است و این لفظ یونانی
 و ترجمه آن خط اسود و سیمین ناخوشی با این اسم تسمیه سبب است با سبب این ولایت حرم احتیاط
 کاه درین معنی حدیث نقل میکنند که انحرام سوا الطن بالطنک و الی باشد که در کنی رکام بسته باشند
 جوع البصر بیوفانی بویوسس گویند و آن مرضی است که عارض انسان میشود که اعضا جوع دارند و شتاب و غلبه
 و معده کاهست چه سوا مزاجی عارض فم معده میشود و چون این جوع همه اعضا را فرا میگیرد و عظمت تشنگی کاه کرده
 جوع البصر بویوسس که ترجمه اش کاه جوع است گفته اند ملاحظه اعضا و اگر ملاحظه معده شود صد جوع است که
 شمع باشد خانه دیو است دل کبی نظریست جهانی خانه دیو را چه دل توانی اینکه دل نام کرده بجز
 رویش کان کوی ناز نلبیس پوشانند و با شتاب انداختن حیات خط قال صدقانی کالذبح
 یحفظه الشیطان من الیس سبوس مشد لا حول و معون اتحادم که بر لب جوان است و در دل
 ساق بود اجون تریاک نام پاک نذیر لجلال تعریف است بر ذکر قبلی و الا قن ذکر تعریفی که در خود انفسه کلام
 ایمان ایقان و معرفت است و در بعضی نسخ گفته ایمان است و صحیح نیست بوسه برین از کلمات امیرالمؤمنین
 نعمه الجبال که در غده فی مریه یعنی نعمت اودان مثل سبوس است که در مریه است باشد که کلا است اندیشه تو کلا شد

این قول با اتحاد عالم و معلوم است که بسیاری از محققین حکما بر آنند و محلی از بیان است که معلوم دوت معلوم
 بالذات چون صورت کلیه کل که در عقل و صورت جزئی آن که در خیال است و معلوم بالعرض که کل طبیعی مادی
 و این محققین منسب گویند که روح با کل طبیعی اتحاد دارد بلکه با معلوم بالذات از کل ذکر آنکه اصل معلوم بالذات است
 و وجودی و منسب با معرفت و مفهوم آن اتحاد دارد بلکه با وجود او با این منسب که همه مفاهیم و معنیات حاکم
 در روح وجود روح موجودند چنانکه در عالم خارج بوجود است شسته موجود بود در روح بیک وجود بی طبق
 موجودند و با اینها منسب که روح تجانی از مقام شامح لطیفه ستره و نفییه نموده بلکه بدون تجانی وجود اینها موجود
 و مرتبه دیگر از اتحاد است که حق سبحانه را مرتبه احدیت است که کثرت در وحدت است و مرتبه علم غیبی
 حق است و مرتبه واحدیت است که وحدت در کثرت است و مرتبه علم تقصیل و اسما و صفات حق است
 و روح امری که آیت کبری حق است مقام آیت احدیت دارد و مقام آیت واحدیت اول لطیفه خفیه است
 که در آن مقام وجود کل قوی و آنچه در فاعل قوی است همه را دارا است بجز سلطت مانند علم عقیده که همه معقول
 در آن منطوب است و لطیفه ستره ازلی از آنست پس چون وجود همه را دارا است وجود معلومات اتحاد دارد
 با وجود ذات و باطن ذات عالم و دوم لطیفه روحیه است که مقام تقصیل و وحدت در کثرت روح است
 درین مقام از شدت لطافت بجز هر دو آرزو رنگ و نیرد و قوله تعالی کتابا لکم کتابا یا ما هم فضیلت
 اشارت به روح و مقام دارد طبکها طبکها عطار نظری که جنس خود را از او و غیر آن در آن جاده طلبها باشد
 یعنی آداب اینها هر کاه فرضا بنامش در زمان فرشت پن دو رسول مراد باشد چشم داند یعنی تواند
 فرق کردن و الضعی فودعهم مضطربا و از برای قسم است بحقیقت ضعی که نور محمد است و قول دیگر آن است که قسم
 برو ظاهر است که این رفیع نور محمد است و آن حقیقت این و از این جهت قابل تعظیم و تجلیل است و همچنین فی اللیل
 از برای قسم است ستاری و ما تن مبارک و ما و ذکک تمام قبل و بعد این است و الضعی فی اللیل فی
 سخی ما و ذکک ربک و ما قلک یعنی قسم بر و جمیع یا اول روز یا بوقت ارتفاع آفتاب و قسم شکر است
 بر خیرا که و انکذا رده است ترا بر و در کار تو و بغض ندانسته با تو در بلا یا ای ریاضات که بجهت تکمیل تو بود
 اسکاف بجز نمبر و یکم و در کتف هم گویند و و باطل و شرک و کذب و از اینجاست قول لزور و شهادة الزور
 کوا منفک کوا هبنا کرد و بخار و ذرات در هوا انکه دو گفت شوی که بنور و غلظت با سیزدان و هر
 قائمده و سه گفت تلیشی که با قائمده قائمده گذشت و پیش از این تنزائین که تخمینی اند بقدمه خسته
 یا رب تعالی و نفس لطیفه و زمان و مکان و بیسولی و صابین که ساره را می پرستد منفق باشند و در این
 نه و احدی که شانی انشین و ثالثه و خامس نموده اند گفت کفر الی این تا لو ان الله قال لک ملایه
 بلکه آن واحد بوحده حق که وجود محیط با نام است و رابع نموده و خامس رابع است مثلا ما فی تجویفی انکذا

هوذا ایم و لا خفاء الا هو سائرهم الایمانه و جویدت لثقه که رابع آن میت است چه میت نموده موجود
مفهوم سه وحدت با وجود حقیقی که نشأ آثار است که در بومیکرد کوی چون حرکت دوری کند نمی زان
بجهت مخالف حرکت حرکت نمی دیگر طرف او متحرکست بجهت که او را بریزد و او در بقفاد است با شدت
مطلوب این بجهت صورت است و بجهت معنی و باطن اشارت بقوس نزول و توسل صعود یعنی اگر چنانکه
قدرت او در قوس نزول دور افتادی بر کرد با و در قوس صعود و کرد بر کشتن اشارت با که نزلات و معارج
وجودات دوریت میرسد تا اصل نود یعنی میرود به بلعای نوری یا چنانکه لطیفه خفیه روح حکم نزول
کرد و از آن نیکرستان برید و شد با زبمان لطیفه خود میکند از راه کوشش بخیا میرود و از خیال بعقل تقصیر
الی ما شاء الله و این هم از سیرای دوریت که گفتیم به بدنل سوزن یعنی کرد و سوزد است شباهی
آن طلب صداقت و حکمت رو تو آرد ما ندر مغناوس دست آموز کپس بوزن زنجیر کثیر السن نتایج
اشخ غیر جنهار غیواری و خدمت با ما جناس لاحق دارد لا الهستی آیه نیت لا یتوی احباب اللطاف
و احباب الجنته احباب الحقه هم الفانونی یعنی کیمان نیستند و زینان و بشتیان که بشتیان رسک راند
و در ممکن نیست از زشتی که نیکو و حمد و ثنا های مالایق جناب و نیت چه جای نافرمانیها ما را چه خدمت
ثانی تو بود هم حمد و ثنای تو سزای تو بود که گویم بخشیم یعنی که نیکو که منظره گویند مثل منظره جواز صحت تاج و
که تو بوی و جناب است بکشته در هر کساره محیط سخای تو و کمر را با کوه ایهام التماس است بندگی مقدا
کوله از کل انجام داد است و در قرآن مجید خلیل فرموده که معرب شکل است حق بقی فعل معنی فاعل یعنی خارق
متجسبی شبه بظواهر بزرگ است که بر سر جوب نصب کند و شک و آتش و غیر آن در آن کرده بجا نبشتم از آن
هتجا و بچسب و غایب و در عربی یعنی جنک خود چه بود کلاه آهنین و نه خود را با خود جناس مفروق است و در
و حد است چه حضرت خمیمه لقب بر محمد لعالمین است اینجا و این است چه حضرت تم و سید اولاد
آدم سه بود من زانی فقه رای اند پس موسی چون طالب و نیت بود آرزو من این دوره محمدی شد
حضرت تم من نه بوده لوکان موسی جنابا و سعد الاتماعی که تو داند و در این دو ای کلیم یعنی حقیقت
محمدی بر اسعد و انساطی است که او را سابقه و لاحق را فر گرفته است پس دوره موسی و شمبول دور چشمه است
که فرموده کنت نبیا و آدم من الماء و الطین و قال ایضا قول ما خلق الله نوری و باطن مثال اعلا می خواست کنانی
نار و ولله المثل الاعلی و رحمت واسعه و ظل مدود حق است و لاند خاتم است و یکی از جوه قول است
لین کتله شینی است که نیت مثل مثل او یعنی مثله چیزی چه سایه بلند پایه حق است حقیقت محمدیه
من که چشم یعنی تجلی تو نمودم و ترا طالب عمل کردم و لولا شذایا ما احدثت لها ولها ولولنا سناها
ما تصورنا الوهم بوی کل خود بچمن راه نماند زخمت و زنبیل جبر داشت که کار کجاست کنت کتله احمد

حقیقت است با سرت از صیحت قدسی و جاری کردن مثل او در حقیقت محمدیه که رحمة للعالمین است یعنی
از رحمت واسعه که مخفی بود و است مومندیه و از سابقین و لاحقین تمام ظهور است که نیت باطن و از شرک
خفی بر نماند چه قبله او بین المشرق و المغرب و توحید او وحدت در کثرت و کثرت در وحدت و توصیف او
ثمریه در تشبیه و تشبیه در شریه و ارشاد او و آداب و خلوت در انجمن و انجمن در خلوت و نحو اینهاست همه بجز
اعتدال حقیقی حجاب تشبیه جیم خیریت لفظ عربی است ذال پیر سا لخره فرقت و پدر است
زال کشت نه صغیر موجود آمد و آم قرض که کاد از صنعت توحید است که میشود نام خدا باشد و شود
که کفاف عربی باشد یعنی تواند کار کرد و کار را با کار برین جناس طرف دارد شقا شقت جناس
بغیر تا چون در قیام لیل چندان می است اما که پای مبارکش ورم کرد نازل است که طه ما انزلنا
علیك القرآن لنتقی اجل دوم فعل تفضیل است و اجل در مصراع اول حرکت و ازل در مصراع اول
خوب نیت و املداد ان بدل نظر است از او مدارا که در سخنی است در دوزنها اشارت است با که
قرض راحیض الرجال گفته اند و در بعضی نسخ در لهاست که در روحانی باشد و شش بعربی ریاست که با در
قلب سنوبریت و در دوا و اضطراب است و تو از تفضیل است خاصه در قرب موت غریبان طلبکاران
اند بوزن و معنی چونچه که اندک تصغیر است و نیز هم از سنا که بعربی تیف گویند طلب خواهد یعنی
پر خور از باب تیسیم با سم سبب چه پر خوری بسیار می شود که شکم چون طبل شود و وجه دیگر که در معنی طبل
عظا که کشیم که و عا اجناس است پس طبل خوار معنی خورنده سطر و ف با طرف خواهد بود و غیره فریاد
و غوغا شبنم فادع چه در دریای است و غوغا و رود در تمام رضان ممکن است تقریر بود مسال است است
و دو مات سماک راجح و سماک غزل و چون یکی از منازل قسرت قمر را با و نیت داده است ذال بدو
رای فاست و از رانیا ن پیوده کشتن جعفر بجم عربی یاف و سکون غین و زوق و غوک این رشت
و بعربی صغیر و بترکی عور با خ گویند تو ذیع تقسیم یعنی ممکن بود که نیم دنیا را کودک بر خوردنای جلوه ایتم
ولی شیخ آن سخا است سد نمود تا کسی نهد بکودک چسبزی و در ظاهر شرح هم کودک مجور علیه است و معانی
و صحیح نیت دو دله کی کت فانی در حکم معنی فیه است دیده حق علم حضور می او است بیخا در مرتبه
و در مرتبه بر معنی بصیرت بخر عینی و در کت بهر در کی چنانچه توانست بهر توانی کان علیتی است لطیفه
روحیه اگر با فعل شود و نفعت جنبه من و چه تحقق اینجا کلمه است عبودیت چنانکه عقل معنی ما عبده الرحمن و
به انجان چون بفعلیت رسد کلمه است موسی و خرا که خمیه بزرگ و اینجا ایهام دارد بخر عینی ترکش باشد
اگر بفضیح تا بخر انیم ترک کلاه سلطنت باشد و معنی مغفرت آمده و مغفرت مراد باشد و اگر بضم بخرایم مغفرت
مراد است و کنایه از بزرگ بسیار آمده و از تبار است سبعة گفت در هفتم انشیر که ملکوتی بودی موجود

و نیز همو الاوکل والاخر و الظاهر و الباطن و ايضا الله نور السموات والارض و سع كرم السموات
 و الارض اي نور وجود و كرمي و غير اين آيات شامخه پس هرگاه ما كنه تدبر انجا شود از قلب حاضر جليل انانيت خود را
 و عقيدتات همه را مستلشی خواهد دید این در علمیات و در عملیات هرگاه تلاوت کند آیه اقرا کتب من اتخذ
 الله فوهه را و قیمت هوانند و آیه لیکل اناسوا علی ما فانکم و لا تقرحوا ایما انا که راه در خود فرجی بخیر
 و اقبال آینه و مانند هوی بخیریات فایده پسند و غیر انجا آيات علمیه جلیل من منزل شود و جای آنست که نصیحت
 گردد و کوی آفاقی کتاب مبین وجود منبسط است نازل شده است بر هیت ان کبر و مروت مستلشی شده
 جمیع هیات که انضامی آن هیات است و کتاب کوی انقی که عقل کلی است در صعود و نفس کلمه آیه است نازل
 شده است بر هیت ان کمال و فانی ساخته او را هانف عرمت یعنی ناکند و صیحه زنده ولی انجا
 سر و شمراد است که حکما عقل فعال و عرفا عقاب کوی چون میراید کوی تر نفس نا طهره بسوی خود پس با معنی
 چا و بی نشان باشد و ناکند نفس است هرذاتی کان ترابا لاکش آن ندایمان که از بالا رسد کادقتر
 یبغی کفر ایهی یعنی نزدیک است که فقر طلب کند کفر را که ملاک کننده است اشارت بحدیث
 کاد الفقران کیون کفر او در بعض نسخ ان کین است و صحیح نیست چه ان جاز شیطیت و در بعض نسخ ان نفی
 و این همه صحیح است چه ان ناصب است و نصب نداده و همه کله از حیوانات و مردم یعنی کوی فیان
 کاشان باید کاشبه باشد خاصه کین را در جمع عاقل آورند چون مردان و زنان و دانیان و نوجوانها
 نه آبان و آستان و بادان بلکه جمع انجا بها آورند چون آنها و اشها و بادا و لکه و الی شدن انسخ
 در بعض نسخ شتره است و خوب نیست چه او افراط در شمول است که مذموم است سه دونه مراد روزه شتر
 بنحو اتصال چون صوم وصال که حرام است و مراد این است که منظر از شبانه روز طعام میریزد و بی شتر
 ابی میخورد تا صوم وصال نشود و دونه کدانی میلکن میل و رغبت از بوزن ناز انجا روزه صوم
 دف سر کوی و طعن دستن انچه بود حدیث است الامانه مؤداه و فقها گفته اند علی الید ما اخذت حتی تؤد
 مهتب بیت دارنده هر بی میگفت ترجمه یا قوم لا انسا که علیه اجر الشبه شبهه جاس مخ
 و خطی الکن کنک فی سدیث عز من قع ذل من طمع یا مزید چیزی که بقاصد بجهت جرت دهند و این
 استعاره تمکین است مثل قبتش فم بعدا یا الیم دقا الحصر یعنی بی سر کوی مثل کوی بدن حصیر در زیر
 پای نیست کوی لاش بود صفا جمال بانیک در هر چیز جرت نورانیه پسند و بداند که خیر است که لوجود
 محض و همه را مطهر سما حق به بند بلکه مظاہر و مرانی را در تحت ظاهر کم کند کان منسج قال اشج
 ابوعلی بن سینا العارف پیش پیش بتام و کیف لا و هو فرحان باحی و کل شئی من حیث انشا به الی معنی
 عارف صاحب پیشاقت و طلاقت وجه و پیشاقت و تبسم است و کوی چنین نباشد و حال کوی او شادمان

و نیز همو الاوکل والاخر و الظاهر و الباطن و ايضا الله نور السموات والارض و سع كرم السموات
 و الارض اي نور وجود و كرمي و غير اين آيات شامخه پس هرگاه ما كنه تدبر انجا شود از قلب حاضر جليل انانيت خود را
 و عقيدتات همه را مستلشی خواهد دید این در علمیات و در عملیات هرگاه تلاوت کند آیه اقرا کتب من اتخذ
 الله فوهه را و قیمت هوانند و آیه لیکل اناسوا علی ما فانکم و لا تقرحوا ایما انا که راه در خود فرجی بخیر
 و اقبال آینه و مانند هوی بخیریات فایده پسند و غیر انجا آيات علمیه جلیل من منزل شود و جای آنست که نصیحت
 گردد و کوی آفاقی کتاب مبین وجود منبسط است نازل شده است بر هیت ان کبر و مروت مستلشی شده
 جمیع هیات که انضامی آن هیات است و کتاب کوی انقی که عقل کلی است در صعود و نفس کلمه آیه است نازل
 شده است بر هیت ان کمال و فانی ساخته او را هانف عرمت یعنی ناکند و صیحه زنده ولی انجا
 سر و شمراد است که حکما عقل فعال و عرفا عقاب کوی چون میراید کوی تر نفس نا طهره بسوی خود پس با معنی
 چا و بی نشان باشد و ناکند نفس است هرذاتی کان ترابا لاکش آن ندایمان که از بالا رسد کادقتر
 یبغی کفر ایهی یعنی نزدیک است که فقر طلب کند کفر را که ملاک کننده است اشارت بحدیث
 کاد الفقران کیون کفر او در بعض نسخ ان کین است و صحیح نیست چه ان جاز شیطیت و در بعض نسخ ان نفی
 و این همه صحیح است چه ان ناصب است و نصب نداده و همه کله از حیوانات و مردم یعنی کوی فیان
 کاشان باید کاشبه باشد خاصه کین را در جمع عاقل آورند چون مردان و زنان و دانیان و نوجوانها
 نه آبان و آستان و بادان بلکه جمع انجا بها آورند چون آنها و اشها و بادا و لکه و الی شدن انسخ
 در بعض نسخ شتره است و خوب نیست چه او افراط در شمول است که مذموم است سه دونه مراد روزه شتر
 بنحو اتصال چون صوم وصال که حرام است و مراد این است که منظر از شبانه روز طعام میریزد و بی شتر
 ابی میخورد تا صوم وصال نشود و دونه کدانی میلکن میل و رغبت از بوزن ناز انجا روزه صوم
 دف سر کوی و طعن دستن انچه بود حدیث است الامانه مؤداه و فقها گفته اند علی الید ما اخذت حتی تؤد
 مهتب بیت دارنده هر بی میگفت ترجمه یا قوم لا انسا که علیه اجر الشبه شبهه جاس مخ
 و خطی الکن کنک فی سدیث عز من قع ذل من طمع یا مزید چیزی که بقاصد بجهت جرت دهند و این
 استعاره تمکین است مثل قبتش فم بعدا یا الیم دقا الحصر یعنی بی سر کوی مثل کوی بدن حصیر در زیر
 پای نیست کوی لاش بود صفا جمال بانیک در هر چیز جرت نورانیه پسند و بداند که خیر است که لوجود
 محض و همه را مطهر سما حق به بند بلکه مظاہر و مرانی را در تحت ظاهر کم کند کان منسج قال اشج
 ابوعلی بن سینا العارف پیش پیش بتام و کیف لا و هو فرحان باحی و کل شئی من حیث انشا به الی معنی
 عارف صاحب پیشاقت و طلاقت وجه و پیشاقت و تبسم است و کوی چنین نباشد و حال کوی او شادمان

بجای معشوق تصدیق در کنار است و به چیز نیر فرخاست از آن جهت که بر از نور حق است حیث لاجب احصا حدیث
چنین است من لاصبره کعظیم هر چه آید از بلا یا تا توانی شاکر یعنی فرخاک که اگر توانی راضی باشی یعنی آن و مقابل
متناوی باشد و اگر توانی باری صابر باش و در این کفر طریقت است کاه ماهی یعنی جو
باشند و دو کاه مشت دام و در بعضی نسخ کاه ماهی یعنی قری باشد و کاه شیب اول المبع لفظ
و دوم معنی نمک مومین بظایرین است و در بعضی نسخ نیت سباه مقام طبیعت و لوازش
از انسان نیز دیگر سپید مقام روح انداز انسان است در اخبار است که خدا را ملکی است نیش از برف نیش
از آتش و روحانیت تو نیز چنین است نیم عالی انسان کامل که روحانی است نور و نار وادی قدس است نیم
سافل که جسم و جمالی و طبع افشده بخیر است ظلمت و برف و جهالت کد یکا ف کد ای یعنی سپید
ول و فیروزی از او کد ای کند و کد ای بیا است یعنی تو که انسان جمعی بشری باشی مکانی هستی و اصل تو
که انسان ملکوتی است لا مکانی و مجرد است چه جای انسان جبروتی و الهی که تجرد تام را این انسان حکیم
الهی و عارف ربانی دارد و فلاحت چیمانی صلا خواندن بسوی خوان طعام نند و شیخ کد اگر کاف
باشد کشت و اگر کاف عربی باشد ثقیل است که بدو پیشی حکا قال تعالی الشیطان یعدکم الفکر
یعنی وقتی که میخواهی چیزی بگیری بدی میرساند ترا باینکه بدی که شقی می شوی در خم است اگر بخا بهیچونیم
معنی است که در ضمیمه کی و ضعف است یاد رکچی است و اگر بحیم ف بخوانیم جمیع جرم و گناه آمده یعنی
راه بهیچ و تاب نیز فوشت و فایله بود و بکار کد یعنی از صعیت نبی آدم ذوق میکند و بهره میرد و از طاعت
بر طرف میشود و فوشت با لکمه و قوت بتیاف در نسخ ثبت شده خوب نیت اول آن مبهشود این با هزاران
ار شعت ذمی لغات نیستین است بخلاف او و شود که در بعضی نسخ علامه و کتبه طبع است که بنا بر لغت فصیح
لفظ او برای ذوی العقول است بخلاف آن و لم یس عاقل نیت که العقل ما عجد به الرحمن و اکتب ایچان
کما هر که سر کد یعنی با هر کشتی و کرمی عشق حق در او و در خود بجاست و نذیدی بدان که او مسموم
بشیطان است حکا قال تعالی یخبطه الشیطان من المیس و آخ و امس و مر غرار صیغ بخارا
ملاصق زمین و ماغ تیر با ن معنی آمده چون ما پس سبتر از آنکه است صیغ ایر باشد یا ماغ معنی کبوتر و
مغابی باشد که از صافی است و لایع و لایع هرزگی و بدلی و این لفظهای بخاکف فلاش مخفف فلاش دم
بی نام و نیک نشو که معرب آن طویج است ربع دانی که معرب دانگ است و دانی سدر دریم باز آنکه
سقبال یعنی باز چه و میشود که مخفف کاه باشد یعنی باز از عافی ده منادی که لفظ کراکیم است بخا چه
از برای دلالت بر فعالیت آورده میشود چون کار کرد مسکو و اینجا از خود منادی که اسم فاعل است فحیم میشود
پیشین بیاق پول خورد بسیار رنگ از مس غیره دبه بضم دال در عربی مرس و اینها و صنادیو یعنی

در هر روز

و المیس نیت است چنانکه اشارت فرمود و افلاس آن است که هیچ ندارد بجز سرب خود مجموع و در بعضی نسخ
و عدیمات بختی که بحب جهات عدیمه و جهالات معمول بالعرض است که الشیطان معمول فی القضاء الهی
بالعرض و آنچه بود دعوت میکند همه امور دانه ممنوعه حساب آسانی بناوی بقایس خود مغلس است و سب که را
با خود یار کند با فلاس گرفتار کند و بگوید از جوه آیه شریفه الشیطان یعدکم الفکر است که شیطان
بهر چه میخواهد شمار آن غنائمت بلکه آن فقر است و نمود بود است که بجهت مغلی و تربیت بدن دعوت میکند
بخلاف ملک که بجهت اعلی دعوت میکند و تقویت عقل میکند و بدن قوامی بدن جهت فقر نفس است و عقل
بالفعل جهت غنای نفس چه عقل را از خود و باطن ذات خود علم و قدرت و قوامی در آنکه و فاعله است و غنی خود
شد بعنایت خدا از تن و قوتهای آن و از اینجاست که بعضی از بزرگان المیس را کتبی بابی المیس کرده اند
سطرها اعداد ملکات است عدم علم و عدم علم و عدم تقوی و عدم عقل نظری و عقل عملی و مانند اینها و در آنجا
بقیة از آن بجهل فرموده اند که خدا آفرید عقل را و فرمود ادبر فادبر و بعد فرمود اقبل فاقبل و آفرید جهل را
و فرمود ادبر فادبر پس فرمود اقبل فلم یقبل یعنی بعضی فرمود بعالم طبیعت برو رفت و فرمود یجانب یا اندک
فرمود برو رفت و فرمود یجانب یا اندک و آرد یکا ف عربی کا ویدن است و سبتر چنانکه در بعضی نسخ است کار است
که یکا ف و از اینجهت معنی دندان مرده و المیس پیش مردان خد امرده است شعاع جا را کونیک
که در زیر دانه پوشند و شعار بجهت آن گویند که متصل است بشعر جبهه و فتح اول و کسر هر دو جایز است دانه
جامهائی که بالای شاعر پوشند و اول و کمور است دوق بحب مکان دیو بحب زمان بکاه صیغ
طبل افلاسم یعنی ندانا اولی الله و اندر زانی نند کویان که تحذیر از مصاحبت شیطان و اغرا
بر قرب رحمن کنند هست بر سمع و بصر مهندا اشارت است بکرم حکم الله علی قلوبهم و علی سمعهم و
علا ایضا و هم غشاوة یعنی مهر زده است خد برد لهای جا بلان و بر گوشهای ایشان و بر دیده
ایشان پرده است و در حجب صورت و بصر صد ا فال الشیطان لک فیضی الا کفر ان الله و عدله
و عدل الحق و وعدله فاخلفنکم فلا تلو مونی قلوبم و انفسکم ما انا یصیر حکم و ما انتم یصیر حکم یعنی
شیطان چون امر کشت و وصیت از تنی آدم واقع شد که خدا وعده صدق و حق کرد بشما و من وعده بیکر
و خلاف سکر دم پس ماست کنید مراد خود را ملاس که از خلفا نما عیبت گرفتید شستم من بفراد آورنده
و دشما بفراد آورنده مرا چون چشم کشته بکرمیم با ضامه یعنی چشم آنکه از ناحیه کشت که کذب بیاید
مواحق حدیث است که هو الذی این لاین فلا این لایعنی و خلق کرده بودن جسم را در مکان پس خود ندارد
این را و نیت حدیث است که ان الله لا یوصف بخا چه پس زجائی خالق مخلوق را جای است جای خا
چنان عدم نفی وجود و در مجازیت و تحقق بوجود اطلاق حق فی و فاعلی بقا باشد این جو پیش که

ان شیطان جام علی قلب آدم فاذا ذکر الله تولى ونفس اذا غفل التقر قلبه فخذ و مناه یعنی تحقیق که شیطان
دکین است بر قلب سر آدم پس برگاه ذکر خدا کند و در شود شیطان و بر کرد و برگاه غافل شود بدین کسر
قلب و راس گفتگو کند با او و ائمه و آل یعنی آرزو باز خراف دنیا بدل و اندازد قال الله تعالی و من یعش
عن ذکر الرحمن یغضب الله شیطانا فهو که فریب کسی که کور و غافل باشد از ذکر رحمن می کشد پوشت
بعضیهای شیطان را که در وجود خود راه داده و پیرون می ویریم شیطان که قرین است و جای دیگر که باطن
یعنی قلبت بعد الشرفین فیشر القهرین و ایضا قال الله تعالی ان الذين اتقوا اذا متهم ظانف
من الشیطان نكذوا یعنی کسانی که برینکارانند برگاه برسد با ایشان دور زنده از شیطان ذکر خدا میگویند
که آن از ایشان دور شود که کس تشبه شیطان بگر کس بجهت آنست که گرس مرد از خوراست و قوت
شیطان و اتمامش جهل است و جهل موت و تمامش الی علی و فی الجمل قبل الموت موت لایس
و آخرا منهم قبل العفور و ان امرالم یحیی بالعلم میت و لیس له حتی النور سو صحیح صادق و انکاد است
تا ویل مسج کی است که صادق و خاطر ملک باشد و احشش خواطر ربانیه و کاذب خواطر نفسانیه و خواطر شیطان
این بحسب علم متعلق عمل و اما بحسب علم غیر متعلق عمل و معارف محصنه صحیح صادق آنکه کشت رویش از حساب
سر حقیقه در بیان حقیقت که نوریشق من مسج الازل فیلوح علیها کل التوجید اما درین سبب توجید دنیا و اولین مسج آن
حضرت ذات زلی جمیع اسما و صفات خود مجموع طلسم وجود و صفات خود محلی و مظهر و صبح کاذب اضافه و جو
و توابع بسوی عین ثابت و مادامی که اثبیت باقی باشد و غیر صحیح صادق اضافه وجود است علی الاطلاق
بسوی حق تعالی و اسقاط اضافه او از اجزای آن کبر و صبح کاذب اضافه باطن و ناک می یعنی حکم و جو
که وحدت است و نوریت و خیریت تمیزده از حکم تعینات و اعیان مکانیه که کثرت است و ظلمت و نقصان
که بر غیر ال تمیز است چه ساریت حکم هر یک بدگری چنانکه قلمی گوید رقی الزجاج و وقت
فتابها و تشکل الامر فکانه حمرا و لا قرح و کانهما قرح و لا حمرا معینش این است که از صفاتی
لطافت جام در هم سخت رنگ جام و مدام همه جام است و نیت کوفی می یا مدام است و نیت کوفی
پس باید انی که وجود هر یک است بالذات در عین انیکه مجموع نماید بر یک تعینات چه سراب نتواند
بجز در آب حیات را رنگ دهد و سایه نتواند آفتاب عالم را از ظلمت و نقصان دید چه در نور و محال
و بس ان حکما شیت معینی اگر چه عدم نیت شیت وجود هم نیت بلکه در حال وجود مجازی وجود عین است
و نه خرا و کوشیم طمان کلما به طمان عرفا از هیت مکانیه بعد عدم بسیار کسند حکما مدام و مایم و نابود
کردند بکمان هفت و نیت یعنی هفت قسم از جنس هفت دیده که بالفعل شوند از لطایف سبع که از قوت لغت
این یعنی نفس و قلب و عقل و روح و سر و نفس و اخفی پس دیدگان همه لطایف هفتی شوند دیده نفس و سر و

فر

قلب مستقیم دیده عقل و همچنین میشود که از باب نسبت بمعدلات باشد و مراد قوامی بنزیه سخن زبانه کوش
خمسه ظاهر و وحش مشترک و وجه باشد و هفت کوشیم زیرا که سه دیگر از قوامی باطنه که نیت بلکه خیال خرا
حسن مشترکست و حافظه خزان و هم است و مفرود در همان اندوخته با تصرف میکند یعنی از تصرف اینها در حکمت
آن خلقت شده اند دیده حق بین پیدا شود اگر استقامت و تکلیف و صبر و درنگ و زوی شود چه دراک جزینا
و سید عقل کلیات است اگر نخواه اعتبار باشد که فرموده اند اقرب و ارفق و میشود که از غلاد عین مراد باشد
و هفت رنگ هفت طبقه آن باشد که صلبه و شیه و سبک و عکس و تبه و غلبه و قرینه و مظهر اندک و کن در کار که
باشد همانا قال الله تعالی قل کل بعقل علی شاکلین و فی احدیث ان الله خلق آدم علی صورته و انما
اکا بر است که الاثریشابه صفة مؤثره و لیس شیئا علی جلاله پس کارکن اسم فاعل است مراد است و اراد که
که بگو یعنی کارکن تا فاعل کار را که باطن ذات است و فاعل حقیقی که احسن الخالقین است بشناسی و مالک
بود آفاق و انفس اوست فاعل حقیقی اگر نفس مشکلی و اگر معرفت داری مظهر قدرت و و علم اولی و میشود که
کن مر باشد بوده ندید چون مجبول که از وجهی مناسب جاعل است از وجهی بنیوت صفتی از باطن
فهوم بود و لیس موبو پس ازین وجه کار کارکن برده است خارج آن گانه نفس دید چه سطر از اسرار
و لباسی است تا توبی و بقیه هستی داری سلطان حقیقی را بی حجاب نیستی و بر که او را شود کند در این وجود خود
کند که عقل کل باشد پس آنکه عمل کند و عمل میند و در در حجاب میند که موضوعی در میان است یعنی علم چه عمل برای نیت وجود
کو بدید چه کار که دلائل عدم وجود مجازی و نیت هستی مکانی نخواهد و اگر نیت مجازی کردی در صبح صنایع
دید و از مهابت تجلی دست و پایش خشک گشتی و احمیال یعنی بازگشتی از حید و روی آن خود بند و حید عین
مراد است از فرد اینجا چشم خود و چشم باطن مراد است و روح را همه مشاعر خود است و همه در وضع واحد پس ان
چشم کوشش است و غیر این است که موصوف فرموده چشم را بگری ادیب مؤدب و علم فشت و در نظر جاسل
فوشوم فشت و یعنی ترش روی معتقد شورش روی را و این مثل عمل معنی اعتقاد است در عربی جهان چون
نظ و فال و چشم و اردت که هر چیزی بجای خویش نیکوست و ابروی تو کراست بدی که بودی خلق شک فستن
عادت نبود یا حرف نیکو و عارف که معرفت میشود که عاری عربی باشد و اذق خواهد بود یعنی چون کسی از خدا
قلب عاری نیست که خدا مقوم بر قلبی است و باطن ذات است پس کسی با او حد ندارد که حد باطن است و باطنی در
وجودند با باطن ذات و وجه دیگر بحسب لفظ آنکه عری مراد باشد از عاری چه شتی معنی مبدل اشفاق بسیار آید بلکه در صفت
خود مقرر است که در شتی ذات معتبر نیست نگو باشد بدین راه است راست از راست بر آنکه در بسیاری از
از رستن دل ناشکست خوب سلطان بوسیدالی بخیر است که آزار دلی مجو که ناکا کنی کار در جهان
در سر زار دلی پس امام حنی و فائمان و لاسنا از کلام حنی مستفاد میگردد که حضرت قائم را سلام الله علیه صفتی قال

و حق وجود شخصی است چه وحدت شخصیت بوجود حق است و عبارت دیگر شخصیت بفاعل است و در نهایت این
 که یک قبل و یک بعد از یک عقیده از جنون انصاف قطره اند که از یک مرکز بر می آید و همان فعلی اند و شلیت شنی تمام است
 است و وصول به تمامات بجز تولا است و از اینجا است که جمعی از حکما از مراتب نفس عقل فعال الشمره اند و در دست کمال
 است و نفس نا طهر را عقل فعال تجویزی کند هم نهان بجهت معنی لا یوتئس و لطیفه نفوس و هم کشته پیش و بجهت
 صورت است و توش آوچو نور است خجسته یعنی نور است که در آیه نور اشارت با و شده که از و بیض
 کما فانی شده از مقام لطیفه قلبیه بلکه لطیفه روحیه در لطیفه نفویه و اخفویه چه قیدیل و زجا چه که در آیه نور
 چون گوشت در آیه اشارت است بطیفه قلب شکوه فاست اضافه می آید است یعنی لغت بلکه طبیعت با
 که شکوه در آیه بهار که نور اشارت است و نسبت باید کم شود در مقام لطیفه قلبیه و نفس و طبع شکوه است یعنی
 با این است نور داد و مرتبت نورانی است نور او انسان کمال است و یک ترتیب آن ترتیب لطایف سبع
 انسانی است و ترتیب دیگر ترتیب مقامات اولیا و انبیاست در مراتب ترقیات و معارج الی الله کمال الله تعالی
 ینک الی رسول فضلنا بعضنا علی بعض و همچنین اولیا الله از نفسا و بجایا و افراد و قطب و او تا قطب
 الا قطب لذی هو العرش الاعظم و بوجه اجمالی ترتیب نورنا صغیر و خصین و خصصین و بوجه تفصیلی حقیقت و جو
 نور است حکام و از مراتب کمال حکیم عارف است که توحید کثیر و تکیه واحد کند اما توحید کثیر است که وجودات همه
 اعضا و قوای انسان کثیر پسند و او را شخص واحد مثل انسان صغیر و احد شخص بینه ما خلقکم و لا یفک کلاما
 کفین و حلقه و او را هم از اجزا و نور واحد چه بند و وحدت و واحد حقه اند و عددیه آفتاب وجود کرد شرف
 نور او سر بر گرفت آفاق و اما تکیه واحد است که بمقام دقه شناسی رود و واحد را تشریح کند مثل اینکه این لوح
 کتابت را بداند که وجود او خیریت و معیت و خیریت و امتداد جوهری او خیریت و مقدر او خیریت و چیزی است
 و وضع و نهاد او خیریت و همچنین کیفیت و کچو کچما از رنگ و شکل و شکل و شکل و شکل و شکل و غیر اینها از آن
 و هر یک را با اشغال و وضع او که ما حفظ نماید عالمی پسند بعد علی حده و بعدا و در مراتب عقل بسیار خیریت در مراتب
 و جسمانیه جدا می شود از یکدیگر مثل آنکه اجسام صغیره هم از ضوا و الوان و اشغال را حکایت میکنند اصوات را مثل
 بگویند اصوات را حکایت میکنند آن نذورات را و هر یک از مشاعر جسمه و ارواح بخاریه آنها هم این آینه مدركات
 خود است پس در ترتیب انسان کبر اول انوار وجودات اجسام فلیک و غیره بسط است و فوق آن انوار وجود
 مرکبات ناقصه و تامه مدینه و فوق آن نور نباتات و فوق آن انوار حیوانات با طبقات مرتبه متفاضله کبر
 و فوق آن انوار انسانیت بشری و فوق آن نور تیره و عقل حاشی عقل و فوق آن نور اسلام مسلمین و فوق آن نور انوار
 مؤمنین و فوق آن نور عباده است طابین و فوق آن نور رسد ز ابدین و فوق آن نور علم علمین
 و فوق آن نور عرفان عارفین و فوق همه اینها انوار ولایت و نبوت و رسالت و اولوالعرب

و خاست خاتم صلی الله علیه و آله ای کاینات را بوجود تو انوار ای پیش از آن فرشت کم زافیه کار همچنین
 ترتیب انقی است میانه مراتب و حانیت از انوار اسفندیه و انوار قاهره انان از جودات متعلقه و مجردات
 در نزول و صعود که غنی اند از عالم اجسام و شباح و بوجه دیگر در صراط انسان کمال اصلا و در صراط طهارتی که بجهت
 خودشان بالتبیه اول انوار وجودات امتدادات و طبایع و فوق آن انوار وجودات مبادی حرکات ثلثه
 وجودات کونا کون آنها و فوق آنها انوار اشواق کونا کون و مبادی آنها و فوق آن انوار وجودات
 سودیها و فوق آن انوار وجودات چشیدهها و فوق آن انوار وجودات بیدیهها و فوق آن انوار وجودات
 شیدهها و فوق آن انوار وجودات دیدنیها و فوق آن انوار حیات صوریه و موجودات معنویه و فوق آنها
 والیق است بوقوت انوار عقلیه از انوار عقول و عقول کلید که انوار قاهره و اندر ترتیب انقی که در آن ذکر است
 بضمیر انوار کما حواله شود چون در سیرت حضرت زینب است نیست لایق مثل این کهن سخن دانند که هفتصد
 در حدیث است که آن در سیرت الف حجاب من نور و طهره و این برد با اشارت نمودیم و نکته در هفتصد است که
 لطایف انسانیه حکام هفت است و هر یک آنها سطره از رسم خدا و نزل شان است که در حدیث شریف اشارت شده
 که آن ندهت و تسعین اسمائهن اخصا و حجبته لاجنه و اسمها و کتب مذکور در اسناد انوار مشهور است که
 یک اسم اعظم که مستور است و در احادیث است که هو اسم المکنون المکنون عنده پس با و صد میشود و پردای
 نورانی و طمانی که در حدیث دیگر با آنها اشارت شده مرتب و حانیه و جسمانی است که بجهت مذکور شد و نکته تغییر عدد
 است حدیث باعتبار ترتیب هفت است هفتاد و تعداد اسمائهنای خدا را هزار با اعتباری چندین طبقه ترقی
 که هر نوعی و سنی دارند ناب ناد چه اقی علای هر نورانی اقی ادنای نور پر است و مانوس بنور حکت از نور
 فوق وحش دارد مثل آنچه در حدیث شریف است که ابو ذر طاقت نداشت که بشنود آنچه از اسلمان رضی الله عنهما
 رسیده است چون نه فصله بلکه در بعضی صاحب حجاب بعد حجاب خود و شرک خفی و احوالی از دانه با
 همه هفتاد شود پس آن کم شده بگری شود و در حدیث است که آن در بیابان شرک فی امتی انقی من دین الله الی
 علی الصخره الصفا فی اللیده الظلمه لطیف مراد بتابش لطیف شعله نفاذ و غواص در دل آهن است آن دهها
 یکی از معانی شجاع خشمنا است بلکه معنی پاوشا خشمنا که آورده اند پس ما عظیم مراد نیست و جذوب سیال
 جاذبت صفت کش بلاکش یعنی شمال و لی است که البلاء اللولاء حاجب در بان مراد این است که خلیفه انقی است
 آن حدیده محماده حجاب بی با انگیز یعنی آب و موالیدن بواسطه فیض از آتش تواند گرفت بخلاف حدیده حجاب
 با فایده جناس مرکب و تشابه و جناس خطی دارد یا مکتفه چون هوایی و فضایی که واسطه میشود در وصول از
 بدن ما و مان شوری اهورا بوزن زیر یعنی از برای آن که در حدیث حدیث کثرت فرقان اول
 یعنی فرق و تیز و دو معنی قرآن مجید بود چشم ما شد یعنی هر کاه دیده شدی بخلاف آنکه دیده نشود

و همین شنبه شود و صاف و نیک جواب یعنی نیک جواب عالی که بستر است از جواب عالی تبدیل صفا
یعنی در ایمان بقیه که از راه کوشش باید تبدیل صفات مؤمن است و در ایمان عیالی شود می تبدیل
مؤمن مشاهد میشود از اقل علت یعنی ذعان و تصدیق با اشیاء قسم دارد بعضی از آنها که فرشت
کسی آتش نذیده باشد لیکن بشود و اوصاف و راه که نارنجیست که بهر چیز میرسد و در شب بخود میزند بلکه اولاف
میاید و سخن و مینویس و معدل است و حوالی خود را روشن میکند و در شب تاریک نور علی است پس استعظمی علمی
باید گفت در آتش و این ایمان تقلید است آتش و ایمان عیالی و شودی با آتش است که حجاب بر خیزد
و آتش را مشاهده کند بلکه چون حدیده محمده تصف صفات آتش شود چنانکه فرموده **فَأَنسُورُ نَبْتِ الْبَقِيعِ**
بِعَسَىٰ عَمَّا أَنتَ بَاطِنٌ **إِن هَذَا كَوَاقِبٌ لِّالْبَقِيعِ** چون نافله شش ماهه است این بهتر است از آنکه بفا
و ذال مجرب خوانیم **قَلِّ مَخْفَفٌ قَلْبُ كَوَافِرٍ خَبِيرٍ** و شود نغزین باشد و این المص است بجهر کیکی است
انگاریت سخن بسین مهمل و اینکه قرار خدای است که کس روی خود را نپذیرد رضای است که خودی
خود را بسین و خود را پرست که خود پرست بدتر است از بت پرست و جنبه امری و روح المد خود را بت ناس که من عرف
نفسه فقد عرف ربه بر خلاف آنان که خود را جسد میدانند و جنبه طبع را می پروا نند **فَأَن هَذَا كَوَاقِبٌ لِّالْبَقِيعِ** ذرات آنها
لَسَوْا لِلَّهِ فَانْتَاهُم أَنفُسُهُمْ نُوْرٌ حَسْبِي بنود نور علم حضوری بود از برای آنان که علم حضوری بود
باید گفت بطور فناء در وجود حقیقی پس علم و فانی در علم حق است و علم حق معنی و صورت جمیعاً حضور است عیب
او صهر و فانی از قبیل استئمان از مخرج است بمانند لدم که از مخرج است که مینماید از آنکه مخرج
بالغ در مخرج است بخدی که اگر عیب جوی کسی نیایی و اگر خواهی از مخرج استئمانی کنی با مخرج استئمان شود مثل قول نبی
أَفَضَّ النَّاسُ بَيْدَاتِي مِنْ قَرْنِي عَيْسِي من فضیض ترین خاتم گمراشته و قرشی بودن هم مخرج است و قول شاعر
وَلَا عَيْبَ فِيمَ عَرَانِ و قلم بهترین فلوس من قراع الکتابیب یعنی عیبی در مخرج این شاعر نیست بخبر
شمشیر با شان گذشت بلکه گفته اند آنها را بر سر کار و در بدلی یعنی اگر دیدت وجود استیاده **عَفْوٌ** است
بِكْرِهٍ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرًا مِثْلَ مَا لِعَوْنِ عَوْنِ خَوَاصِّ بخا و ضا و محبتین از عوض معنی
فرود رفتن است در آب صید با لغد خالص است یعنی عواصص هیچکس نبود بخیل بخیل نمدین عوض بود و کس
بی دلیل کاری بخشید یعنی بود عالمیان چنین است و مولوی بلفظ عالم اشارت فرموده **بِأَمْنِ عَيْنِي** و اما حقیقی
که بود خالق عالم و عالمیان بخشش است بدون عوض و غرض چه اگر بعضی باشد معالیه خواهد بود اگر بعضی
از جمله معانی باشد و اسکنال حق لازم آید و اشارت باین است **قَوْلُهُ نَبِيًّا جَابِلًا بِفَضْلِ كِبَرِهِ** و در بعضی
که علت فاعلی و غائی ایشان خود ذات است از **فَأَن تَكُنْ فَالْكَافِرِينَ** که ایمان بحسب نفوس خیر است بنده
در آیه فلیک و بحسب نفوس کلیه اگر چه بخورد و در بعضی کلیات و عقول شایسته خود را می کنند ولی بجز نام که مجرب

نام هر سید دارند و نذرند و نخواستند است چه دائم محرک جساد خودند که فیض الهی غیر منقطع است و کلمات مدالک
لا تنه و لا بقید و حرکات آنها و اضواء و اوضاع عثمان روابط خود شد بقدم تعالی و اما نفوس الهیه قد
خص و صا کلیه الهیه و عقول کلیه نبویه و ولویه پس مجرد نام و معنی میشوند از ماده و متعلق بلکه از معیت المولفه سبحانه
سپهرت کوی چوکان بن کر قصبه زین خاکدانی که دائم جان و ابنا ز جسم است تو آخر خارج از کون و مکان
أَنَسْنَا لِقَائِي اشارت است بکبریم **يَكَادُ سُبْحَانَ قَوْلِهِ قَوْلًا لَا يُفْهَمُ إِلَّا بِإِضْرَافٍ** یعنی نزدیک است که روشنی نور
بیرد انوار چشمها را مشیت پس آرد صفتی صراج بفتح صمیم و سکون را مهمل و حجم صحن و مرغزارش را عکوبه
هوا سر بر شکر سار گرفت زمین مرج تامرچ دیبا گرفت و اضاده سبحانه از قبیل اضاده لئین الماد است
قَسْرُ طَبَقٍ بضم قاف و سکون را و طام مولفه تئیه فرط است معنی کوشاوه گفته میشود جاریه مفرطه ای فرط
و فی المثل و لو بقرظی مایه و بی دل عبرت تقرطت و یضرب بقرظها مثل لغاسته و یقال کان فی قرظها ذرات کبیری
الهامم توارتها الملوک و در بیت اشارت بجده شریف که حسن حسین دو کوشاوه عرش خدا اند **جَبَلًا**
مَلَا كَأَوْ كَوْخٍ محله است در بغداد **أَنَسْنَا** از مشقت بنظر طرف تیر خیمه در پیشن قایق حقه بشجاف
پا برهنه سر بر می یکی از شاخ عرق است و او را سر می مقلی گویند **أَنَسْنَا** حقیق و از اینجا است که **لَا تُضْأَنُ**
گویند از خشت معنی رشک بردن و بخل و زیند با ظهار محبوب است بسبب زیادتی حسن و نفاست او و شکر
است که بعد از ذکر جمعی از اولیا است موجه که نشان و نش نشان شهوات در نزد عرفا ذکر میکند که اولیا
نیز شد که مستورند از نظر خلق و کویا حق رشک میرد از ابرار نشان بجز جان و جان بجز انصاف علق نیست
چون کلام الملوک ملوک الکلام نام نوا اگر چنانچه جدید هم که بیام لاین نیست من لا اسم ولا رسم را حق آن که
خواجده حافظ گوید **أَيُّكُمْ سَيَكُونُ** بهترین حسن یا رایان دارد و آن نیز هم از آن خوبکو که از آنکه فلان
و بهمان دولت و ثروت دارند و در انوشی این صفت معنی این حواس طبیعی تو تو نبی اداری که بر تو اندازد
بر پنج حس نفسانی در کفر این پنج حس خاک آگند یعنی بن دیده را خاک پر کند و دیده دل باید که حق بین باشد
کو در با کفاف فاعلی است نور علم و معرفت و نور عمل که در روح امری مگر شود کورنای و همه روشن باشند
تن بر زخی و قالب مثالی که چون فانوسی و مژده یکی است نیز بان روح نورانی اند و چه آن قبر بر زخی که در حدیث
شریف است که **قَبْرِ الْمُؤْمِنِ** روضه من روضات الجنان بلکه حکم سراسر است بیکند بهین قبرهای طبیعی دنیوی که شیت
بصورت حکام و انبیا را و برای این مقابر مقبره در جبروت است که هم لقبو هم عرشون بود **بِالْهَيْبَةِ** که
عقل نظری و عقل عملی دو بال حکام که با آنها اگر فعلیت انجامند با وج جبروت روح پرواز کند شش ماهه و بعضی
فَدَعَا شَرَّهَا همین نیکو کرد شش یعنی بدون شرط است پس کلام کنایه از بی شرطی است
چه شرطی نبی بقیه جائز نیست بل حسن یا یعنی قصد قربت محض میخواهد و قصد قربت محض هم معرفت میخواهد

که هر وقت قصد قربت نشود یا چیزی یعنی با نور شهیدی داری مراد مقام عالی و اعلی باشد و میشود تا جایی
 معنی بازگانی باشد و میشود با صری منادی باشد لایق چونکه لا یعنی اشارت است بطریق اشارت
 که میگوید العرض لایق زما این نقل نمون اشارت است مطلب دیگر که العرض لایق من موضوع الی مونس
 فنوط یاس و نویدی هر عرض کا زلف یعنی نیک فرمای هر عرض آه پس باید دانست که این عرضها
 که حرکات و سکات و اقوال و نیات باشند چون تکرار یافت جوهری میشود از برای نفس و ملکات میشود
 و ملکات ملکها میشود یا طین که ملذذ باشد انسان یا متالم مبنای مت و مصاحبت آنها و همچنین سایر مرغوبات
 و موقوفات ازین اعراض تکرار و اصرار اینها تجسم و تجوهر و متفر خواهد شد و در انجا مراد است که فی الخیر و فی
 غیرها قول المؤمن سبحان الله و الحمد لله و کبر یعنی همین اعراض است اما تم و اقوی و اشد و ابعی
 چه در طرف مظهریت لطف چه در قهر و بهر صورتی در هر شاه اصلش محفوظ است ولی خاصیت نشاء سابق را
 میگذارد و خاصیت نشاء لاحق را میگیرد و کون دگر یعنی کون دنیوی مبدل میشود و کون برزخی باز کون برزخ
 مبدل میشود و کون اخروی پس زایل میشود و کون دنیوی و برزخیت و اخروی و برزخی و دنیوی در اصل محفوظ و جو
 ثبات ندارد و تفاوت بعضی و کمال در شئی و احداث و صورت دنیوی و اخروی یکی است بحیثیتی که هر که
 و هر چه در آخرت برپسنی کوفی بن بعینه همان است که در دنیا بود ولی صورت اخروی این ماده را که دنیوی است
 ندارد و قائم بذات خود است ولی ماده قوه و استعداد محض است و شخص شئی نیست و شئی شئی نموده
 که اگر بدن زید ماده قریبه که اخلاط است یا ماده بعیده که عناصر است یا بعد که ماده الموات است بر کرد و باید
 زید باشد بلکه شئی بصورت و فعلیت است که اگر حیوانی عالم نباشد و صورت را خمیه و نوعیه و شخصیه و باطنیه
 یا به اشئی بالفعل همه بر حال خود باشد هر آینه عالم همین عالم است یا منی پسنی که صورتی که در خواب می منی
 این ماده را که صورت طبیعیه دارد ندارد و مع نذام میگوید فی فلان فرد خواب دیدم و در پداری صورتی را خیال
 میکنی که ماده آنرا ندارد و صورت محضه است و میگوید در اندیشه فلان بودم شیخ محیی الدین میگوید نیت شئی
 بزرگتر از اشتباه و تخمین محسوس این است که حکما در تعریف حکمت فرموده اند که حکم تصدیق و العقل انت اطقه
 عالما عقلیا مشابها للعالم العینی و معلوم است که نفس ناطقه حکیم ماده عالم را ندارد و صورت عقلیه و هیویه عالم را
 و اوست و عالم نوری شده است و اینک عقلم شئی بصورت است اعم از طبیعت و نوعیت بود یا به اشئی
 بالفعل مراد بود مثل نفس ناطقه که هویت و شخص بدن باوست و او باقی است شامل است پس مراد بکون
 دگر و کون دگر بهمانست است تا تو هم کسی که عدل نیست بلکه فنون و اطوار و شئون یک وجود است مثلا صورت
 زید در آینه همین صورت خارجی است با آنکه در وضع و جهت و غیرها متماثلند خاصه هرگاه روحی که در صورت
 خارج آینه است در آن باشد و آن صورت غنی از مظهری که آینه است باشد و زید است یکدلیل بر تجرد نفس ناطقه

غایب است ازین بدن بیعی در نوم و شب آن چه در نوم بدن مثالی را استعمال است و آنرا تحریر میکند و با
 فاعل و منفعل میشود و با کفر قوی بان تعلق دارد و فعل هر چه است جواب است از اشغال عرض که این عرضها باقیه
 این مرتبه دنیویت منقل شده اند خاکه حق فرموده و انقوا به مقتضایها بلکه چون اصل محفوظ در مراتب که
 مثل شکل و صورت و نفس ناطقه هویت بخش بقوه الله تعالی و احداث بودن آن بودن این است چنانکه
 میگوید اعراض یا غیره تا بدین منقل میشود مراد اشغال عرفی است و نه آنکه با ماده و لوازم این نشاء نشاء
 ذهن میروند که لوازم هر نشاء مخصوص باست بلکه چون هویت امر خارجی و ذهنی و صورت یکی است و مراد
 وجود سختی دارند چون عکس و عکس و شئی و فی و اصل محفوظ و احداث میگوید هویت سابق را ننده
 چون شبان و سایر بان نه بقوه و بعضی سبب تحقیق که نفس ناطقه جسمانیة الحیوث و روحانیة البقالت
 در اول بطبع است چنانکه مثال زده اند برای استکمالات نفس ناطقه که تسخیر و تسخیر و تسخیر و نور سبب منطبق
 شود نشاء الله در مهندس صورتی که در مهندس یا غیره است چون مرآت ملاحظه صورت خارجی و بعد از
 اخری مابین نظرنا فیه نظر است ضعیف مانند عرض است و الا صورت مهندس علم فعلی و نشاء معلومات خارجی است
 و مطلق صورت دنیویه اگر عقلیه است اتحاد با عقل دارد پیش عرفا و بسیاری از حکما و اگر ضریقه است همچنین ولی شیخ
 عربی نفس را خلایق میدهد باذن حسن الخالقین بجهت محدودیت آنها چه خالقت پیش عرفا سخن
 نشان است پس آنها قیام صدوری نفس دارند نه حلولی و در خصوص میگوید بخلق کل انسان فی قوه خاله
 مالا وجود له الا فیها و بذاهوا الامر العام کل احد و العارف یخلق باله یا کون له وجود من خارج محل التوجه عرض
 خوب فرموده چه تا وقتی که تربیت تن اشغال داری ما علمی و نار علمی و انسان و بقدر و شمس و قمر و آنچه در نظر
 اشباح و خیالات است و همه مرانی لحاظ خارجا تدریج محو بذات و الا ما علمی ترا طاب لبت و خارجی سخن
 و نار علمی ترا طاب مقدحه و زناد و استخراج نار میکند و جلالت ما عقلی و نار عقلی و غیرها از عقیدات که در انجا
 و موجودات میخطا تدریجی از زبان است و اگر نظر آیات منی بروی آیات آفاقی و انفسی بی تفاوت است
 و اگر بغرض نفسانی روی اظلم هم نمیشد بلکه نزدیک است که معنی شود بعد م ایغریز بد آنکه آنچه از صور جلوه دارد بشمار
 تن جلوه او نماید چون از تن جدا شود چون آب بارده که با بشارت که در قناری جلوه دارد و چون کل که نابد غم
 سود امر لاسه فم معده را مبتلا بی جلوه کرمی دارد و چون مباشرت و دغدغه منی و عید را و قس علیه بخلاف صور
 کلیه و عقیده و جزئیه خیالی که نه با نظر باشند بلکه خیالات و سبب نیل کلیات و معرفت مجردات باشند
 و الباقیات الصالحات یعنی اول فکر تدریج است بمصرعی که اول الفکر اثر العمل یعنی علت
 غایبه که در خارج بعد از فعل موجود میشود در علم پیش از فعل تصور میشود و اولت در فکر و فکر حرکت است از بدین
 و عرض است در ازل چعلت غایبه عالم که انسان که پر است ذات قدس است و هو الا اول و هو الا

پس سر می یست عقل نخستین که بود صدق گفت فیما و آدم من الماء و الطین آخر اولی العزم و خاتم است
و مغز آخرین هبل الی علی الانسان من من اللحم لکن شامدا کما یفسرین بل المعنی قد کوشه اندیشی
تحقیق که آمده بر آدمی پنجاهی از روزگار که پیش مذکور می باشد با عقل نمود اشارت بر مرتبه مادیت و که بالقوه بود
و عرضی بود که مزاج حاصل از مزاج اخلاط بود و این مرتبه را هم انسان فرموده چه ماده انسان هم خبر است
و چنانکه از او نیست چه انسان ملک یعنی صورتی طبیعی هم انسان است چنانکه انسان ملکوتی و سرور
و لا هوئی هر سه است که قال علی اما آدم الاول کما اشرافون عقلی را که مرئی انسان است انسان الهی
نامند همانا که مراد حضرت ز آدم اول و باشد این عرضها درین عالم آنچه زاید از صور عیله و آنها
انصوری علمه نفوس فلیک و مراد بفرصت عقیده عقول کلیه است عالم اول این جهان که دارالعمل است
عالم ثانی که برزخیات و اخریات باشد پس از نظیر آن بجهت روزی و نروان فعل بر است
و استکالات در کیفیات و احوال پس به حرکت است و عرض که بر تفسیر است اشکال اگر کبریه
و کسر را بنویسیم شکر کند فکر مراد است و اگر بفرجه بنویسد سکون را بنویسیم مخفف اشکال باشد و در بعضی نسخ
اشکال دیدم چون اشکال ربه میشود که در معقولات کلیه گویند مراد از آن اشکال مستفقه بعلم باشد و
بنکر یکی مانی عاصی و آمر زنده شده بودی آرایش رحمت از کتف کردن مات پس قیام بود و لازم است
که در استقامت نشاء اولی خلق کردی و خالق بودی و ستا ز بودی و غیر این زحلمات غام ابرانکه دانسته
یعنی حکمت است که دانستیم ایمان کرد چنانکه حق فرموده یکی اعرف و معرفت شناسایی عیانی است یعنی
او وجود را بطبیعی میدکند برای عارفین چه عارفیت اینجا باید حضور می باشد و معرفت او باید بذاته باشد
بلکه فنا محض حق صرف باشد پس نیز دانش داشت و ایمان میخواست طلق در در زمین کلان بود
از قبیل انصاف و لیسین الماء و ذوب لا یصل است و کلابه اگر چه معنی کلابه است که رسیانی است که بر هر چه چسبند
لیکن خود چرخ را نیز ظاهر گویند و این شبهه است چه تن در حرکت است مانند چرخ سبب محرکی که ضمیر نفس باشد
و محرک غیر محرک حق است جان گذش جان کردن چه شین در فارسی صرف مصدری نیست باشد چون
دانش و پیش گویش هر سبب بلع و از باب تغلیب بر پد راست و از اینجا است که افلاک و عناصر آنها
و اموات و مرکبات را میگویند و لوح محفوظ را نسبت بالو ح خبریه که آنها را ویندام الکتاب گویند و معتقدند
که عقیق و گاه مینج و مظهر است که گویند و اگر در لسان حقانی بر عیسی این اطلاق شده همانا که از اینجا باشد
و اندیشها از وجهی سببند و از وجهی سببند و چون حقه اندیده با مد منظور که سببیت همدا
بسیب اصل که سبب الاسباب است به منید بمحض التفاتی زنده دارد و فریض را اگر ناز می کند از هم
فروریزند فالجها بلکه سببیت همه از سببیت است و نیست برای همه الا مخلوقیت صانع او و لا مؤثر

فی الوجود الا اندیشه ایجاد نسج وجود است و وجود در مرتبه است که مایه از عوارض است آغاز است و انجام مراد
و اما الروح و الجنان الا و دینه و لا بدیو مان زده الودایع جویا که چونده مانده است و دید در او قدره
و علم اندر و با عقل تحقق با خلاق اند همام شخص بزرگ در حقیقت مد نظر است حضرت شریف که مخدومه العالم
علی المرابل حسی من مخدومه الجبال علی الزرالی کو بصوت حکم خاقانی نیکو فرموده در نصف مردان است
قوت معنی که است از ره صورت یکی مردم و مردم یکی او خوشنایا یعنی ششمان حق اندیشه چو
و حال آنکه اندیشه عظیم است که اندیشه خرنی خیالی باشد چون خیالی از خیالات است که حرکت لشکر پیکان
کند و اما اندیشه کلی پس اهل از است که بهما شتر پیکان شود چون تصور کلی حج کردن و اراده کلیه آن موجب
حج مخصوص نشود که نسبتش بهما است و او علی السواء است بلکه حج رفتن از راه خاص در وقت خاص یکی باشد
یا حایفا و در رفتن از برینا از برین جاده از آن جاده و غیر اینها از خصوصیات اندیشه های خاصه و تصور بجز
سخن بد که جزئی مناسب جزئی است و باید داشت که کلیات عقیده و عقومات مراد نمیشود که بدون وجود باشد
که آنچه در خارج و ذهن مشار الیه حسن عقل است موجود است که معده و مطلق مشار الیه میشود و خبری از آن نیست
و وجود لایق مفهوم کلی محدود نیست بلکه محیط است به همه جزئیات نمی پسنی که حکم کلی را که فهمیدی حاجت ندارد
که هر جزئی را استیفاء نظر کنی مثلا فهمیدی که انسان کلی متعجب است و ضاحک است و قابل علم و کثرت
و قس علیها بناید که در از زنده شده که انسانها میزند زنده شوی و استیفاء نظر و فکر کنی تا این احکام را از
ایشان اثبات کنی یا در ایام ماضیه باشی تا احوال کلیه گذشتگان را بدانی بلکه که با احاطه کردی همه افراد او این
احکام را در آنها ملاحظه کردی پس هر کلی عقلی وجود محیط دارد و او را یکی است و ظنی است از وجود محیط روح
و نیز مجردند عقل که میگویند یکی خفیف است و سوزان و جوان توان گفت در چه زمان و در چه مکان و در چه
پس مجرد است از اینجا و نمی زید یکی این علایق بخلاف جزئیات مادیه چون هوا یعنی آتش صرف دیده
میشود چون آتش که اگر دیده میشد جای بود میان دیده و افلاکیان و بایست دیده نشود چون اصول شعلا
که قوت دارند بر حال آنچه مجاز آنهاست دیده میشوند و اینها که دیده میشوند بعلت فرج اینهاست با جسام
کشید مجاوره چون چشم نرم اشارت بگیرد و یکنون الجبال کالعین المنقوش یعنی روز قیامت
این کوچه میگردند مانند چشم مندف که است از قنای آنها در صلب وجود حق و چون قیامت صغریه
و وسطی و کبری میباشند خدا و ندخل شانه طاشی کوچه های صوری و جبال نیاتر ابعبارت مختلفه اشارت
فرموده مرتبه فرموده و کانت الجبال کیتبا مهیلا و کتب تل است و مرتبه عین مغوش فرموده و در آن
مرتبین بقایای از وجود است و مرتبه فرموده و کیتلو ناک عن الجبال فصل بینه هار و قنفا
قین و لها فاعا صصفا لا تری فیها عوجا و لا امتاسا پس این مرتبه است

که بسیار متوار می شود و قلع صاف شدن کتایه از خالی ماندن از منی قوای است که حیوات و مواد باشند
عقل و عری و بری شدن از ضعیف و حمل کلمات اول و ثانیه وجود و صفات وجود و بشر اشرفه اصقح
واجب الوجود است این مبین بشر بطرف نه توصیف جز خدای بنیاد و مینی و وجود تو مانده حاکم
سبح و کاف و طیفه و موجب روح او اقتباس است از حدیث شریف که لا رواج حسنی
تجید و قاف تعارف متفاو تلف و ماناگر منما مختلف حویث اول معنی خود دوم معنی خویش و
پس ایضا بنا شده کار انداد که پیش از تن بدست مخفف بوده است اشارت بر قدر یعنی ما علمه اند
عین ثابت فی الازل مما انطبع فیها من احوالها التي علیها یظهر فیها لایزال و قد قبل من اطلاع علی سالفه
استراح من لک و العقب فی الدینا فاه احوال خواجده انصاری فرماید همه از انجام ترسند بعد
از آغاز آنچه آید شش سکون نون و سین از باب سکته تلج است و شب اعم است از معنی
که باطن لیل القدر است و آن سلسله طولیه نزولیه است که در آن تقدیر بشیاء می شود و چنانکه باطن یوم القدر
سلسله طولیه عروجیه است که در آن اشیا غایبات می رسند و از شب ظاهری حیلها اقتصاص است از
حدیث شریف که ان ابن آدم و ان اشدت طلبته و عطمت حیلته و قوت کینه تا تیره که اکثر مائیه
فی الذکر حکیم کش خوش و کجاف و معنی و سوسه نیز آمده و ان انبساط همه دلایل و شش که شش
سطری که وجود تمامه از است و لا حول و لا قوة الا بالله نفس در دنیا غاصب وجود پیش از آنکه
دین پیدا شود نزد ما لک و دین پیدا شو چنانچه نماید که گفته شود بعد از آنکه آه و نه چنین است چه یوم
الدین که قیامت کبری و محض است مالک وجود است و بس و هیچ پیدا نشود بلکه در قیامت صغری
و وسطی و بزرگیات پیدا شود و می شود پیش از آن که مخفف گاه بخوانیم یعنی در قیامت این و قیامت یوم الدین پیدا
شود و تو هم ایضا نشود چه دین اول حضرت و تو هم آیین شرع و اگر در دین رسوا شود باشد ذوالفائستین
خواهد بود یعنی در قرآن مجید و مکر و او مکر الله و الله خیر المناکرین که یوکو یعنی هر گاه
بما نچند در علم گذشته همان می شود پس سعی و کوشش ما عبث است و هیچ چیز قابل ثبوت نیست جواب میسر
که چنانکه فایده سوال تو این است که تا تو سوال کنی جواب نیشنوی همچنین تا سعی نشود مطلب رسد
نشود سعی ما هم در علم گذشته و از مباب مطلب قرار یافته و تقدیر اختیار است یعنی تقدیر
اختیار تو و لا پس فعل تو تا نیای پس فعل تو با اختیار تو می شود و میفرماید که هر جز از اجزای عالم فایده دارد پس عالم
کل القواید دارد چه عالم نیست مگر کل الاجزای نهایت ترتب قواید وجود است و این هم تا کی میکند
ترتیب قواید و عواید و ممتلی القواید معرفت ذات قدس است حکام که آنکه فاعل شجره وجود است همان
شده است چه اجمل و اجمل از او نیست که علت غایبه و فایده این فعل کلی شود بلکه ثانی نیست و اگر علت غایبه شود

برای نفس و اسکال و لازم آید با آنکه ان غیر جم فعل است و ایجاد او نیز علت غایبه خواهد پس سخن قطع نشود
خود علت غایبه نباشد چنانچه علت فاعلیه است از یکجهت که عمل مکانیه خلاف مقضی و مقدر را بخواهد
از جهتهای دیگر که اسباب و سبب است مقضیه و مقدره را بخواهند نزدیک اول حیاست با و دانی و دوم زند
که زینق معرب زندی است یعنی منوب بکتاب زند و حاصل است که مفایدی نسبت باشد آتش فرو
بخاری بخرد بستانا اجزای آن که هر را مفضول از کل چون ملاحظ کنی قلیل الفایده پس مثل آنکه ضروری
مفضول از عمارت ملاحظ کنی و هر گاه با همه اجزای آن ملاحظ کنی فایده عظمی پسنی و دانی که با استفادش
اگر نباشد عمارت قاصد است همچین اگر یکدوره را بر یکری از جای خلل گیرد همه عالم سر پای چه سکو
فرموده قائلی که احمق دید که قفال کرد از خیر و زیر سوال گفت است لذت و دود و خیزمان که نمی
ولی ندارد آن قاتلش غازی است در ره دین باز مقبول و شهید و کزین هست هر جان و جانها را علم
غذای یکی بریان است و غذای یکی خطایه است و بران مضرات برای او و غذای یکی مجاد است چنانکه
در کتاب مجید فرموده ادع الی سبیل ربک بالحق و الموعظة الحسنة و جاد لهم بالحق
و اول معرفت را غذای یکی تعریف است و غذای یکی عشق و غذای یکی درد و ایض از ریاضت معنی
را م کردن ستوران نور حدیث ذکر مشفوع بقره تاترق بدیده شود و التما ذلک لعلک یسرها
را بهما تبحر معنی صاحب حسن و زینت نیز تفریثه خلاصه کلام کو غذای سماوی برای مرغان سماوی
یوزقون فرمود حق شارت بگوید ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله قتلوا بل انهم احياء عند ربهم
یوزقون یعنی بحان کینه کسان را که در راه خدا کشته شده اند مژه کان بلکه زنده اند و زرد پرو در کارش
و روزی بخورند دل زهر باری بهر کل مرید میباید دل میندازد که میباید دل امر را یعنی عالم
امر را که عالم روحانی است قل الروح من امر ربه و خلق عالم جسم است و البدن من خلق ربی الا
له الا امره الخلق حد و کث پریشانی طبیعت و غصه بوج قیو کون کنایه است از نور اسود
حکیم ستار شسته میس فرماید سیاهی چون پسنی نوزد است بتاریکی درون است حیاست است
مشرق و غروب راندا و یعنی تانستی است مشرقی و مستشرقی و تابشی بر آن است در توجیه محض
که التوحید اسقاط الاضافات و فرمود نیست ذرات چه آنهارا با نسبت است که آنجا که است نسبت
نیست پس شیوا با نسبت است که اگر نیز از او و نیازمند بذات با و او را نسبت نیست با آنها
بجای قیوم بی سایه ایم چه طومی هستیم در ضیاء او جبل سببها منقطع چون سبب سوزات اضاف
جبل سبوی سببها از قبیل لجن الما است که معنی اصطلاحی باشد و اگر معنی لغوی بگردد سبب در لغت
معنی جبل که ریمان است آمده پس مترادفان خواهند بود و ازین سبب است که شریفه لعل الی الی الی

استبنا التمولی این چند بیت تمیح است بنسب الدین برتری چنانکه تصریح هم خواهد نمود چون بود یعنی چون
بریده شود و وجود حضرت قیوم مقوم صنیع است و مقوم بی مقوم چگونه باشد قال الحكماء الاثر لیس شیئا علی جماله
وقالوا ایضا الاثر لیس شیئا علی جماله و مقوم بی مقوم چگونه باشد قال الحكماء الاثر لیس شیئا علی جماله
که بحکم صورت مثالی حضور خاطر و جمیع تمام و قافیان صورت قیوم افکار است که با آنها غایب است
که تا چنانچه حقاقت نماید شود که فکر ساعده خیر من عباده سبعین منته و اسب کور قابل براق نیکو است هر دم اردو
مثل سخن که معنی من نیست و صورت من است و صورت من است نظرات و حال سخن جنبشی که در بحر قیوم
عشق صد هزاران حجاب پیداشد کشت دریا عیان بشکل حجاب باز بکشت و عین دریا شد آب شود
وجودات و اثره زایل در طبع سیمای مراد است در مقابل آفتاب که علوم حقیقه و وجودات مجرد و وحدت
جمعیه و اثبات باقیه باشند ظن و است که برای عقل حقیقی است که عالم عقول جانبین انسان کسیر
و عالم صوریه جانب ایلوست و در کلام تمیحی است بحدیث قدسی که انا عند ظن عبیدی بی انکاس است
یعنی میت اگر چه معمول نیست چه مویات خیرات و چه مویات شر و چه مویات بیط و چه مویات کرب که بطمان جلیل
ترکیبی انشائی محققین است در ذاتیات اشیا ولی وجود همذات حق است و معمول است بجهن سبط قل کل
من عند الله اگر چه ان منم اگر از من مراد است صفت مبالغه است و اگر مراد فرج باشد
معنی آن باشد که آنهم منم که ظل قهر من است چنانکه متحققان با خلاق حسنه علیه اطلاق لطف من است لیس اول
ظهور است و نفی استی قریب با لیس او بجهت اثنائه فوق و ثناء تحت خیر ضروری یعنی مطلوب حوسه منم که ظل
و باقی با عدالت مثل است که طلب کند نفی حقیقت وجود صرف را فاحش التراب فی فیه در و بران فناد
باز نفس با طه است که در ویرانه و بیافنا بود سرب لظمه و سرب است که از تعلقات بدینا نفس با طه دارد
می شود و گویشمان دلبس دو شتاب کوهک بضم کاف و کج و کدون بقده قتل و پشته از هر چیز
میگذرد چه آسمانها حجاب می شود شبها نفس با طه را از پرواز عالم لاهوت چه جای جبروت و دشمنه چاره
با خلق لیس العقل الکلی انقطاع انشاق چه آسمان شکافته شده و نور عقل کلی در نفس کلیه او داخل شده
این بنا بر آنکه مراد بظن مبالغه است قوس نزول باشد و اگر مراد فاحش تراسه قوس صعود باشد معنی آنست که
در فطرت مقام توحید من همه اشیا عالم امکان فانی اند و آسمانها خشق و کواکب منسکند و نیست بجز نور
حقیقت و در کلام جناس شتقاق است از اد که به استمانا اند که بصر ط وجود انسان کامل آمده اند ان
هذا القرآن یفعلی للی فی اقوم از دم من را شش عشق نخستین قسیم اولین نغمه و آخر نغمه سوزین
کشد کان زدک لب آتش قافله با یک جسم ناباذان یعنی تا آن شود که اول بودید کجا ابتدا که نغمه
و اگر جمع باشد خالی از ایضا نخواهد بود و این مثل است که سین انسان چون که خیره از میان اول و خیره از میان

کتابخانه
آستان قدس

اینگونه

از جی اشارت بکریه یا آیتها النفس المظلمة ارجح الی ربک و ایضا مریضه در تجلی یعنی
در مرتبه ذات بسیج خضراء دارد و در مقام ظهور مملو از انم و مظهر اعظم آنم ظهور تو بمن است و وجود من از تو
فلسف نظیر لولای لم الکن لولاک چون فاشد یعنی چون عین و اضافه وجوده خلق عین ساقط شد
التوحید اسقاط الاضافات او ماند غریب و از نخستین همبانی با فنا بود ولی در پندار سر سالی بود که
الظلمان ماء بریاضات و ذکر شرفیغ بکسر ساقط شد پایش پای اسباب و که بیغای دل جان بکره خود
این و آن برون تا حده و تیغ قهر و فنا آتش کوردم چون کرد متلاشی و مباحثه شد فنا فی الله نشان
پای او بقا با مد نقل و می نویسد تا او پیش تجلی جمالی و جلالی بر انسان کامل پیش از نقل من یعنی
پیش از اشغال من و رجوع من باصل و در این صراح جناس محرف است ای لیس کس یا مثل آن که قصد نمود و او
باینیا و اولیا کردند و بوجهی قصد سو بجد کردند ما شنیدند است این اصح است از لفظ یوسته است که بعضی
منع است با پیه است خداوند جل شایسته و رطوبات جنم را در میان سبطه مظهر گذارد که بدست
انها ملائمت و نیست داشته باشد چه جنم کثیر لحر که است و حرکت محض است فود دل یعنی دل معنوی
در فطره حوفی یعنی قلب صغیری که سیر و مظهر قلب معنویت شاکد اند که کرده که بعضی کلیه گویند
با نچه معظم شایسته و مدمات و مدمات است و این تولید زنی است و ماده معنی از کسب می آید
سوی کرده و از آنجا بسوی مجرای آن که رک پرچ و تابی است میانه آن و آئین می آید و آنجا نضج و ایضا
بعد از احرار می یابد و از آنجا با نیشین میرود از جهت تمامیت نضج و تکمیل کون منی و او عین منی تماما در تحت
زهره اند که گو کب رباب طرب و نشاط است چنانکه هر یک از اعضا سبطه ریه در تحت تربیت هر یک
از کواکب سبطه سیار اند و غم در جگر بعثت آنکه سودا که موجب غم و خرن است در جگر متکون می شود و دعا
و طحال است که سپرز گویند مفرس مراد بقل قوه مستقر است که چون عقل او را استمال کند و در تفکر
گویند و مظهر او وسط و داغ است و اما خود عقل در ذات خود مجرد است در داغ است و در اعضا ریه و مرئوسه
جنان دل کیفیت و چون کیفیت چونی ذی بون یعنی هر که عقلماد در انش علقهای با چند
زبون باشند در انش معیت قیوم حضرت بی چند و چون چه خواهند بود که از آنست اینکه میفرماید که جان کل با
جان جزا ایس که در اسب بر خوردن و چیز یکی که است وقت و بر طلق آفت بجای اطلاق می شود و در تحسند
مراد اشراق و تخلق با خلاق است جیب بجهت محبت ضرورت است صیقل آن شیخ است معنی کربان
جایه است همچو مرهم جان یعنی نفس با طه که تقیر از آن بجان فرو شد از آن سبب جیب یعنی زبون
اتصال بی حقیقت بی قیاس کشت حاصل از صیقل فریب یعنی هیچ عقل که چنانکه فرمود انم یعنی که در حشا
است یعنی جاری در ریه و مظهر اشراق بشری که لفظ مسج از مسج یعنی مرمان آب و از مساحت معنی ضرب فی الارض

کتابخانه
آستان قدس

و مثل این گرفته شده است که مشابو نواست چه عقل کلی از کسیت و چندیت بروست پس زجان جان
 که حیات کل جانها بحیات او و حقیقت حقیقتی است چو حاصل کشتان که عقل کلی باشد از جنس جان
 که عقل کلی است شومامل جهان که چنانکه عقل کلی است عقل کل است پس جهان زاید جهان بکری چه نشف کرده
 باید پس دهد و آنچه در بدایات حاصل بوده در نهایت باید حاصل شود و آنچه در قوس نزول بوده باید در قوس
 صعود باشد و این دو قوس متخا ذی اند چون دایره فاصه با آنکه در میان مطلوب قیامت میکنند چنان
 در بعض اخبار آمده است که لبیان هو الاسم الاعظم و در قرآن مجید است علیه البیان دم سترین بولاست
 که زان شده بود در ام این الفاظ شیرین رخ کرده اند این که در خاک که عشا کیر نکفت شیطان اخرا لای الله کو
 در بعض نسخ ای بیار که با آه سخته در بعض نسخ باروی سخت و اول صحیح است و اشارت بسوز در دست
 که کاتبی قرین عشق است دو صحیح بهتر است از لفظ خضر ادر خضر که در لفظ دوم جناس خطی است گفت
 خضر که سان آمد بود ان الله تولیتک ملت زیرا که حق جواب و حقیقتش جواب فعلی است که آن اینجا سخن بود
 حضرت مجیب است سجاد در ذکر مقرون بکار و در عشق مشفق بر در ذکر وجودی که وجود ذکر مذکور شود چنان
 وارد شده است که اولیا السدمم الذین یذکرکم السدمم و یذکرکم الذین یذکرکم السدمم و یذکرکم الذین یذکرکم
 گفته اند که قدر مشترک میان مصدر یعنی للمفاعل و مصدر یعنی للمفعول مراد است که محمودیت مطلقا اور است و
 حادیت بهجول و قوت است و سترین می اندیز آنست که وجود حاد یعنی فضا و فو ضل شرح فضا و فو ضل
 محمود حقیقی دهد و دیگر آنکه عرفا و محققین از کلمات اتحاد عالم و معلوم قائلند و معنی تحقیقی تحقیق تصدیق بر
 آن در موضعش بیان کرده ایم در عشق تو کند لطف ملت چنانچه نور است که جذاب طالبین است الی
 سما القرب و یوهبها و یوتیها است یعنی هر کس از در و عشق تو و نیاز و سوز و کداز تو یارب یارب
 مانند یار بی که علیه است بلکه افضح و ابغ و اصدق از آن و چون همه کوششها با اعتبار وجود و وجه الهی
 کشتن است لیکت لیکت است و فرمود ز بر هر یک یارب تولیت که است بصبغ جمع زیرا که هر وجود با
 وجه الهی و اضمافه بحق و اعاب از ضمیر کنون غیب مطلق کلام حق حقیقی است و باعتبار وجه الغنی و اضمافه
 امکان کلام اشیا و حمد و تسبیح و ذکر آنهاست و وجه الغنی محدود و مقهور و وجه الهی محیط و قاهر است
 چون مقهوریت ظلمت و ظل در کت نور و از اینجا است که در حدیث قدسی وارد است که من تقرب الی شرب القرب
 الیه ذراعا و من تقرب الی ذراعا تقرب الیه باعا و من اتانی شربا آتیه به و لذین دعا زین مذاظره اولی
 چه ذکر اشیا است و خست بوبندد و یو بکیر از انقوم که قرآن خوانند شب که بنزد ظلمت فانی شود
 در قباب اسم خوانند چه اسمهای لفظیه و ذمیه و غیر آنها باید مرالی ملاحظه می باشد نفاذ
 سلب است و ما بعد اثبات است پس در کلام صنعت طباقی سلب است و آن لبیک که توان

بخوان

و توان بزوق عرفان و عشق جانان چشیده اجابت فعلی و وجودی است بطنی و تحقیق و مشهود عینی و حقیقی است
 و این اجابت کل الاجاب است بعد از اجابت عربی است قسما از شراب مثل شراب خرامر تشنگان و چون باب
 الهی است از آلات موسیقی چون دم رحمن بود اشارت بجذب شریف که ان نفس الرحمن یاتینی
 من قبل الیمین و الیس نام معنوی و امین نام عاشقی معین آب صاف کوارا لرب چه چه چون قوالی
 طین لاذیب مدد کفخ بلق فت حکایت صوت ارکان از اسما و عناصر است و اخلاط اربعه
 شامل است و به تخلیط ابی آسمانی نخلط نام و رطوبات با آغز به چنانکه پیری مسکد رسیما فی الزلیف بعض
 مفسرین گفته اند رسیما فی در درشتی مثل لیف و در سنگینی مثل آهن و در حرارت چون نار تشنج انفس
 عضو بهم کشیده شدن آن بینه لیسما رسیما و این نسبت است با آنچه بعد از این بیت در بعض نسخ است
 که پیش از آنکه دست کردی می سنی قوتی کن بلکه از جیش کنی معش نهی از غریدن ترا ف نشسته راه من
 گفتا لایام خار کن گفت روز کار می یوم در سیما است گفت حاکم عجل شتاب کن و ماطله
 در ادای قرض مصطفی فرمود اشارت بحدیث که لما عجز المؤمن علی الصراط الذی هو جسر علی من جسرتم
 استخرج جنم یا مؤمن جرفان نورک اطفا نار می یعنی چون عبور کند مؤمن بر صراط که علی است بر پشت جسرتم
 پس جسرتم کوید یعنی لایه که ایمون زود از من بگذر که نور تو آتش مرا خاموش کرد کان ففقر یعنی هر دو
 سطر اسما و صفات تقه و صفات حق تعالی لطف و قهر است و حق محیط است و ثانی مذکور و آثار او نسبت
 با او نذر بلکه اطلاق و نند و ضد و نذوین شده مو قراب است آن مؤمن مظهر مؤمن میهن سیتسیرت تمام
 تشبیه میم اول بناتی است طیب الراحه جتود بحجم از جبارت معنی جزات و اما بنجا معنی زبان کا
 یا مملعه معنی متلف پس ظاهراست که نیامده بلکه بوزن فعل آمده مکر حور به جمله مصدر باشد از باب زید عدل
 معنی عیا و مذکی از لقب مثل قول حق تعالی خاویس و هو حیس که از حور با معنی است و توش
 و لا یتخرفن و میشود که چون در کلام فت و اقع است خور بضم خام و ف با خرف باشد کنایه از پدر
 موافق حدیث که اب برسد کس اطلاق شده اب و لک و اب و لک و اب و لک و اب و لک و اب و لک و اب و لک و اب و لک
 حمل تو باشد قیل و چون آتش تا به بعد نباید میشود نار بنون و کران براهجه باشد مسست دام که آن بی
 کیر و با شصت جناس مضارع دارد فاندیه ایدار شو و عبرت کیر و ایستاده شو و یاری بخوازند
 و کوشش نما که بصواب میرسی انفس یعنی که مانند شب بکار نادر داخل یعنی از بول و بارش است
 شب زنده داری و در بعض نسخ بدل این چنین است که انقده عمری که ماندست بیاز تا بروید زین نوم
 عمر از همین مکه فرما چنانکه در کتب قوه علیه قیامت میکند در کتب قوه علیه در نهایت بلوغ است و در لای
 دع الی سبیلک بالحق و الموعظه المستحسنة هر دو شان تمام است چنانکه اینها و سابق لا

عدل گواهیست قوت بملکوتیست حجاب چهره جاست و تن پرستی بت پرستی است که بیهوش کن
سندل شود و وجود طبیعی بوجود ملکوتی تا از ابدال شوی این سخن شاکست اشارت بحقیقت شریف
که استی سحره من اشجار اجمعه اخصا نه است لیاقت فی الدنیا فمن اخذ عصفنا منھا فاداه ذلک العصف الی الحجة
یعنی سخا در حقیقت است از در حقیقتی است و شایسته آن است و حقیقت در دنیا پس بس که بجز یکی از آن شایسته
میگشت انداز آن شاخ سوی هشت عرق الوافی یعنی ریمان حکم اشارت بآیه شریفه حق بکفر
بِاطَاعَتِهِ قَبُولُهُمْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ یَعْنَىٰ كَسَىٰ كَفْرًا فَمِنْهُ سِطْرَانٌ وَاطَاعَتُهُ
و بکنند بلکه تعینات و مهیات امکانیه ظاهرا توجه بدشباشه بهر چه از دست رمانی نیست آن شکل و چه بیا
و نموسن بخداوند عن کفایت وجود بیطرب باشد پس چاک زده است بوسله حکم بر اهل صلح لطیفه
امیر است آمد رسن حقیقت رسن کلام بعد از نطق تکوینی و کلام الله و دینی است بلکه تفسیر و معنی ثانی
در نزد اول است بلکه اول خود تفسیر و تا و ثانی است و مقام طبع او بیرون و درجه یعنی از چاه طبعیت
و لوازم آن تا یکی در چاه طبعی سبکون یوسفی یوسف بیاز چه برون تا غریز بر بانی شوی و اوستی
از جیم و روحانی شوی هستان الف و نون در ف علامت جمع عاقل است و دایمی جمع است پس اشارت
باینکه است یا هم علم و شعور بعد از آنکه کلام صلواته و تبتیحه سیم که مراد بهستان موجودات عالم
امر و عالم معنی است که همه عین علم و حیات و عشق اند و نظیر این است آنچه از فلاطون حکیم عظیم عقل کرده
که عالم عقول و عالم معنی را عالم کلین نامیده و عالم حس و عالم صورت را عالم کائین نامیده و همچنین عقل کرده
که او را تعلیمی بوده کلین و تعلیمی بود کائین اول تعلیم خود ریاضت و دوم تعلیم خود عبادت و لیس بودن عالم حس
نسبت بجواس است و نفی وجود را بطبی با بیخا والا وجود ذاتی آنها اصل وجودات عالم صورت و مقوم
اینجا است و از فرط ظهور در اینجا است خاک بوباد است یعنی عالم صورت بر عالم معنی قائم است و سبکی
دارد بان و بهر صورت اطلال عالم معنی یعنی منی که در عالم انسان هر که عقل است حرکات و سخنان است
تراست که نظام عالم حس نظام عالم عقل است که اگر سایه عقل بر سر جواس نشیند جواس به سخانی مانند جواس
حیوانات محرم بودی و همچنین در عالم مطلق انسان نسبت بجوان صامت و در صامت تمام نسبت بحیوان
و دیگر در زمینگی در حرکات لب و زبان و دم و نفس انسان در خارج و پست و پست منزلتین فم که چگونه قیام
یعنی دارند و این کلمات جزئی که کلمات عقلیه و نظریه نفس مطلقه دارند که چنانکه ما نظریه صورتیه را کلامی است
نظریه کلمه معنویه را نیز کلامیست خاصه ناطق با حق عن الحق را که ان کلام نفی القواد و انما جعل اللسان
علی القواد و لیسلا پس عالم صورت همه ظهورات عالم معنی است و متفرق است در آن و عالم حس غیر
در عالم عقل بلکه چنانکه در وقتی که الفاظ امرانی معنی قرار دوی جمله در اک معنی باشد همچنین بر سه گاه عبادت

کلمه

گواهی مرانی لحاظ معانی امریه باشد و در کلمه کلمه معنی را و عقول نسایم عالم حسند و از اینجا است که روح را
نمونه گفته اند و از اسماء العداست یا باری النسم چشم حس است مراد مطلق مشاعر ظاهره و با راک باطنیه خزینه است
که اگر سخن عقل باشد مانند ستوران رام خواهند بود و الا چون مرکب جموش چنانکه فرمایند پس ادب کن است
یعنی ریاضت به معنی نوری در آیه نوری واقع است که نور علی نور هدای الله لیوریه من یشاء
و معنیش اینست که در آنکس خیریه باید ابدال شود و نوری کرد تا عقل نور علی نور شود و همچنین عقل بالفعل عملی
عقل بالفعل علمی شود و عقل بالفعل عقل شفا شود تا نور علی نور شود بکاد زینها یضی و لولا ان یشاء
نار شود که نار عالم قدس عقل کنی است و همچنین لطیفه سیر لطیفه نفی شود تا نور شود هدای الله
لیوریه من یشاء نوری خاک عاجز و پشه یعنی جهان و جانیان پیش قدرت حق کالمیت بین بدی الخصال
میباشند که بگویند چنین است که نموده و سرانند و از خود وجود و کمال وجود دارند و همه عاریت است که بجز حق
بجز عالم مجردات و بر عالم مادیات همیش اشارت باصحاب مین که اهل جنت صورتی باشند چنانکه
یسا اشارت باصحاب شمال که اهل نارند و از دست نماند و کف حق نفی و اثبات نفی باعتبار وجود الله
و اثبات باعتبار اضافه وجود بسوی مهیت امکانیه و عین و چون هو الفاهر فوق عباد و جانی
قاهر و وجه تعین مقهور است حق تعالی فرمود و لکن الله دخی پس کار حق بکارها دارد سبق
که علت تقدم دارد بر معلول و وجود تقدم با حق و بحقیقه دارد بر مهیت ختم خوشکن کما قال الله تعالی
وَالْكَافِرِينَ الْغَيْظُ وَالْعَافِينَ عَمَّا نَسُوا نَوْمَهُمْ يَوْمَئِذٍ لَا يَكُونُ لَهُمْ فِيهَا حَسَابٌ وَتَرْتَابُوتُ
تسليم باش و بعد و تلافی بدی کسان بید کرداری میباش که آن شیر است بجهت تغذیه تو خون نموده حکیم
خشم تو پیشتر است و لا بکن چنانکه عارفی را در گذرگاه با مال جفا کرده بودند و در قرب موت بجاک می عطیله
و می گفت آنچه با مال جفا کردی چو خاک را بهم خاک میبوسم و عذر قدس بخوابم حرون کسش نقاط از
العقد است یعنی بگوش آمد یک و کوشه میشود لفظ الرجل یعنی محترق شد از غضب پس نقاط اینجی معنی
محرق است یعنی بگوید وجود را اطوار دهد که موحده را که شرک خفی گیرد و زندق که فعلی یا جالا موحده شود
و ستمه ایمان دهد زندق را بهتر است در خطره اشارت بحدیث شریف و انحصار فی خطره عظیم
مفصل بتقدیم قاف بر نون اسم فاعل یعنی صید کند چونکه مخلص کشت یعنی لام یعنی تا مخلص کلام
فاعل فعل است و سستی دارد در خطره است و چون مخلص نعت لام باشد سستی ندارد و کالمیت بین بدی الخصال
شته شد و رسته شد از خطره این است که قرأت فتح لام در آیه الا عبادک من انحصار الخالصون
بهتر است از کلام هیچ یعنی ضلال تصور میشود بعد از هدایت معنی ایصال بطلب
نارائه با کوره میوه نوز ناچشمه بو همان از اسماء العداست و بران معنی جهت ناطقه طس نور بران

و بدان است و کلام تمیمی سید برهان الدین که یکی از شاخ و غنچه سلطان بجا، الدین است و در چون علاج این
زکوب که از میدان سید برهان الدین است و در ابتدا مولوی زمریدان سید برهان الدین محقق بوده چنانچه
سید برهان زمریدان پیر مولوی بوده که لقب است بجا، الدین ننگ سازد اشارت است بطریق حلقه
از علامته و غیره بانگ کبشت اظهر همین است و در بعض نسخ با کسیت است بکون کاف بمعنی دین
برسنگام آن است که این صلد است نه مذکوره صلد حکایت و مکر صوت حکام او اوا محقق و از مشتاق
دو باره و این کوه عالم ظاهر است که صورت را بر سیکر داند هست که کا و از صلد تمیکن و این کوه کوه
و مکتوبات است که در وجود انسان کامل است و مذکوره است و در آن صلد های صلد که می شود و عدیده
سبب اسما حسنا می صلد که می شود که گذشت یا کونیم عقل بالفعل چون از صقع حق تعالی است و وجودات کما
حق است کلمات عقلی همه مذکور است با روح و سر و در مدارک جزئی صلد که لغت نینه بر زخمه و آن سه
صلد که صلد با بدیهه که در عالم مثال مدارک صلد می شود زیرا که مدارک جزئی در عالم طبیعت ده است پنج ظاهر
و پنج باطن و در عالم مثال چون عالم وسعت است پس عدد مدارک جزئی در قالب مثالی تر فرغ می آید و نحو ضرب
چهارچون پنج است از فعلیت و کمال تجاهت بنوعی و منی ضرب که کفیم است که هر یک از ده مدارک عالم
مثال کارده مدارک از آن می آید که بصر آن بصر است و سمع و شمع و ذوق و لمس تا آخر و سمع آن سمع است و بصر
تا آخر و قس علیه و جمیع اینها اطلاق و حکایات از برای عالم عقل است که ما ثورات که موسیقی از همه جهات در کوه ظهور
صدا می شنید و نیز می گویم که صبا بنابر اعتبار مظهریت کلمات اسما حسنی است و الا لا تعبد و لا تحصی است
و مؤید این است آنچه در قصص است که موسیقی در ریقات چون هفتاد و یک پوا سطره شنید طمع در زویت کرد و تا چند
مرتبه می گفت **رَبِّ اِنظُرْ اِلَيْكَ** و هر بار طراک سبکهای میسب فرو آمدندی و کرد بر کرد و طراک سبک
و سخنهای سخت و تعریف کشندی و موسیقی همچنان در سوال مبالغه میکرد تا آنکه چون بار دیگر **رَبِّ اِنظُرْ اِلَيْكَ**
اَلَيْكَ گفت و چهارم موسیقی را دید که شنید بر سر بسته و عصا را در دست گرفته دیدار جوان **رَبِّ اِنظُرْ اِلَيْكَ**
می کشند و با دیداری که این خاصه در مثال نه و مقربان معنی که تو هم که پیغمبر هستی و نظر تو حید فاسی را زاری بود
کثیره و آری که لا تعبد و لا تحصی چه در الواح علویه و علیه صور تو ثبت است در نفوس فلکیه و در نفوس انسیه و در خیالات
و در حیقلیات و گذشت که شیت شینی بصورت پس چو باشد امر آن که انفسهم فی النفوس و ارواحهم فی الارواح
و اشباحهم فی الاشباح و جان عالمند و جان جان آیت کبری اند **اَلَمْ نَزَلْكَ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّا الْفَلَاحِ** هر
یعنی می شکافد سبب آن آوازها که قدرت محمد در آن کوه چشمهای علم و معرفت و اراضی قلوب سفیدان
از آنها سبز و خرم سبک و در حیات حقیقی علوم و معارف لعل بود که **اَلَمْ نَصْرَفْ مَسِيرَةَ فِي فِجَان** نه در جان
علمی نه در بدن علمی نوازند و جهت ریاضت این فیاصل و وجود انسان کامل که کل کافه غنچه

القوم است و ناکس از اسرار و محمدالی ارض البدن و زمین کیمیت چنانکه جای دیگر فرموده کای قیامت
تا قیامت راه چند از ضلالت کس که آن قیامت چنانکه کوهها را بر کس کما قال **لَا يَنْفَعُهَا**
وَلَا يَنْفَعُهَا این قیامت کوههای نایت را بر کند حریف اول بجا، مهله و دوم بجا، صغ
اللَّهُ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً و پس بنحیب مقام منزل آیه شریفه این بود که انصاری اول در خود را در
زردی که او را محمود و کفشندی فرو میبردند از جهت تطهیر و چون یکی از ایشان و له خود را چنین کردی
که الان صا رضایانها پس خداوند مجید تعالی مسلمانان فرمود که گویم آسمان با الله چه سخنان با ایمان
و طهرانه لا مثل صغتمک ایها النصاری چه قول حق تعالی **صِبْغَةَ اللَّهِ** منقلب است بقولش پیش ازین که
قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا الی قوله **صِبْغَةَ اللَّهِ** و این از باب صغتمک است که خداوند تعالی
از ایمان خاصه ایمان حقی شود می صغتمک تعبیر فرموده چه بود است که ایمان بر کس است که چه علم الیقین باشد
چه جای عین الیقین چه جای حق الیقین پس می آید که کوه در میسبای ف و سین مهله ابق را کوهند با الفرج کوه
دولت و راستی فراخت که نورشید پس نیارست کرد سایه آرزو و در صغتمک جمع کلمه که آفرینش باشد جایز
که بدون تا نوشته شود و می شود که بشین مجرب باشد یعنی کارهای می شود اندر او که الطریق الی الله بعد و انفس مخلوق
و بنا بر اول معنی است که در کلمات مختلف برود و پس یکی حاصل شود و اما پس بر صفت مرضی است ادبی
انسان کامل ربانی **سَبَّحُوهُ** کسی که گوید سجده می کردم راه مسجد منما کافره عظم من کی است
اتش چه لهر چه علول و اتحاد اینجا محال است که در وحدت دویلی عین خدای است از سخن غیر حق می شود
بنوده بجز بوجه و پندار عالم سرب و نمود است نه بود و تعالی محیط است نه محدود و قدیم است نه حادث و در هیچ
مرتبه غایب بنوده کما قال اشخ میحی الدین العربی العالم غیب لم یظهر فقه و الحق تعالی حاضر ظاهر لم یغیب فقه و الحق
فی هذا علی عکس الصواب و قبل یقین بود که نبستی جدا شد نه حق بنده نه بنده هم خدا شد و قبل بیست
در همه احوال خدا با او بود و میباید شش و از در خدا میباید و وقت دست در دامن دلدار زدم و پیش کوه
بود دستم بدل خوش چو پیدار شدم پای در دین با منته که کوی زبان یعنی با منته بقال و قبل و با دعوی هستی
باید فانی بود در دریا و بقدم هستی نور دید چنانکه مدلول بیات بعد است و مع بد بهتر است که بنده و امر باشد
و معنی آن باشد که بکن و ملوک و محقق تطوب است از غیر فاجب صغتمک است یعنی آرام میگردم که داخل بر شوم
بعثت خوف غرق این چه در داد که من قلمه فغنی دینه و من علی دینه فانادیه **بَطَّان** جمع است برای بطایع
یعنی شط کوی حاضر و مشاهد بهتر است که مرک حاضر غایب از حق بودن است پاکای این جوض که جوض کوه
اجسام مراد ابدان است اندر خروج یعنی باید جوض ل متصل منسج و در با باشد تا بر قدر که خرج و صرف شود
کاهش نباشد **الجماء** لفظ حدیث است **كَلَنَّا** ناک کلمه در این است چون ختمنا که و غمنا که بود رخ

دیده که در عهد سوزنی بود صاحب حسن و جمال و اخلاق و کمال و خطب طلاب ترویج اوبس بار بودند و از آن جمله
 سببی عام داشت و یکی از آنها که افضل و اتمی بود رضی شد و دو این عم و دیگر چه برودند و آن رضی را شب
 دعوت نمودند و تخطائی او را نقل رسانیدند و در محله که معظم نبی اسرائیل بودند نشاء و را انداختند بطبع اند
 دیت و چون صبح شد و مردم آن واقعه را دیدند و آن دو این عم ششون آغاز کردند و خاک بر سر سینه نمودند
 بعرض موسی رسانیدند و امر قتل بسیار عظیم بود و عظیم شمرده شد موسی الزام فرمود با خدا قیام کند یا بدینجا نفر
 از اعانم قبیله قسم بخورند که ما کشته ایم و علم بقابل هم نداریم پس اگر قسم خوردند دیت مقبول باشد و اگر نرفتیم
 کجول کسند قاتل قرار کند یا آنا شهادت بر قاتل بدهند تا قصاص شود و الا باید در جای تنگی بس شوند تا حلف
 یا قرار بعل آید و این حکم برایشان کران آمد و کشتند برای چه قسم است اما طاعت کنی غایت است اما غایت است اما طاعت کنی
 قسم را از موسی فرمود این حکم خدمت پیش نمک او باید تسلیم بود پس از اقتراح و الحاح بسیار که خداوند
 امر را حاضر و احق فرماید که بچهار بجزم کنه کار برآید تا شود اجابت فرمود و امر فرمود که در کج کسند بقره و بر
 بعضی از ای و راندن آن مقبول تا زنده شود و قاتل خود را بگوید کما قال له تعالی قتلنا اضربوه ببعضها
 کذالك نجی الله المؤمنون و یؤیکم ایانیه لعلکم تصقلون هر کای بان صفات که در کتاب آمده و تالیف
 موصوفت خیزند و فرج کردند و در آن زمان در آن مقبول و زنده شد و اسرار را گفت و موسی آن قاتل را قتل
 رسانید کشته کاو اضافی بیانی است اما اولی مراتبه کشش بفتح یعنی نیکو و دلکش کار چون که کشته و داده
 اشارت بنا و اولی مرتبه فاشود از دخم دمشق جان هفتی و شش سبب اول و دوم و خیالات در حد
 که کل این آدم علی لایعجب لذت منزه تحقیق است که خیال تجر بر رضی دارد کفنا و دیوانه کاند چون
 بچکانه و چشاش دیوانگان است با نکه از حرف لیاقت و سزاوار است و نون اول مخدوفت در حق قاتل
 رفر است از دشمنامیالی که در اول یا آخر آنمازی و قافست چون زبذیق و اگر کای دو قاف باشد
 کلمه است که فارسی دیوش است و دو سر قاف هم گویند و باید است که بر تیه حرف شایند که در عرب الف است
 چون با و جا و در ف می است چون بی و حی و ری کو آن بجاف عربی کساره و میشود بجاف و معنی
 سنگین باشد فی نشان دوسنی فی نفی کران گرفتن است و نشان دوستی ستانف است چنانکه در
 لا آقیم لا رد قول کفار و اقم ستانف است در قرآن مجید ذلک لغرض بازخ طلوع کنند
 معانزه از فوزه یعنی رستگار است و میان مملک را بر پیل تقال مغازه نام نموده اند جاسوسین همد
 یکسین با ضافیده بان و مراقب زبده که بر حقیقی بدل اول لیکلا ناسوا علی ما فانکم ولا نفرحوا
 یا اناکم عول که بر جمله باشد جوهر و نقص اگر معجز باشد سکر و صمدع کفانی قوله تعالی در وصف خمر حبت
 لا یفها عول ولا هم عنها ینرفون درین کجشک در تن طفل صیت از قعود و مطالب

باز رفتی

و نامی که مخفی باشد بزرگ و قلوب اشعه و اطله قلب عالمه که انسان کمال است و علم زیادت خود
 و مقوم که دارد علم کل دارد این است که سطریت علام العیوب مناظ کرده و واقفیت بر اسرار بود و بیجا
 و بیلباس صبری که گرانمایه است و اگر بچشم باشد کوچک مراد است که چه که با هر کلمه می شود افاد و تصدیق
 و اگر بچشم عربی باشد افاده تعریف کند چون بر ناسخ که دیار از کلام عربی و بیجا گویند و از اینجا است و بیجا کتا
 دینی است چون بندگان این نظیر است که در منطق اطله گوید که بکفم چون میخواست که بجای رسولی
 بفرستد خود لباس رسولان پیوشد و میرفت و می گفت که اسکندر چنین و چنان فرموده است تر که خدا
 خدمت نمود اشتم یعنی خدمت کردن تو الا آن ترک خدمت است چه بنده باید فانی باشد و خود
 و اینجا بسیار مناسب است با حدیث شریف که العبودیه جوهره کنهها الربوبیه جوهره احوالها اولیا خدا
 میباید حق یعنی جا بل را در و میگرد و اینجا دور باش و بود سخن خود با نیکه خود چنان کنی در
 عظمت و ردا و کبریا بی تجی محض پس بدان مشغول شوکان بطن است و دل بزرگ و فکرا و کلام
 الکنز سر رشته دولت ای برادر بختار وین عمر کرامی بختارت گذار یعنی همه جا با همه کس
 کار میدار نه چشم دل جانب یار خدا و ذمید در کتاب حکیم اسم ذکر که میرد موصوف بکثرت میفرماید مثل
 قاذکروا الله کثیرا و اوصاف نینه مؤمنین را که بشمارد میفرماید و الفانین و الفانین
 شما و بزرگ که میرد میفرماید و الذاکرین الله کثیرا و الذاکرین قاذ تو چیزی بردگان بکثرت
 چنانکه وقتی که مستغرق در کثرت شیدی از تو چیزی میرفت که بهتر و بهتر بود پس چون به بهتر مشغول شوی
 و مشغول کردی که تری یعنی تعینت که نظر ترا تفرق و قلب ترا قیست لذت اند فانی کرد مذود این مطلب
 حقیقی چیزی که کثرت است شیی حقیقه الیه نیست جاپست بلکه سر امست مستی عالم نماید چون سراب
 در بیابان زشاع آفتاب پس از بردن این کوه کثرتان بعنوان نخو اهی بود چون تو دارم همه دارم کوشش
 یعنی حفظ کن بود بودنی یعنی این دو دارم خود را و یور دارد از راه مؤمن سواد او که نور الکنز
 شفا بهدل یعنی اگر بخوردی بگرامت خوردی این بود پیونگی منتهی یعنی این بود محبت و عشق به
 نهایت سکینت کاره برین بضم اول قاج خزیه و بنده وانه کچی بضم کاف قاج خزیه و در بعضی
 شمشیر بدوشین بجهت و در لغت ف بوزن ترش بمعنی طلا و نقره که احسته که در نا و چه آهن ریزند که
 بطبع عربی خزیه دده هاصلانی شود این مصراع با دو م تر صیح و جناس محرف جناس لایق است
 چنانکه بر یک طباق که تضاد نیز گویند دارد بلیغ دانش است بی بی دانش و معرفت مقامات عالیتر
 نکرد و در میان این پت و آن پت مرصع که کشت بیای چندی در بعضی نغمه است و در اکثری نیست
 و غایب است که الحاقی است کی کز افه کلام کس از جراف ولی مانند عشق زاید ناقص یعنی قصر

قلب و حفا آرد و سپاهی موت بود که تحمل از منی و ملائمت در راه حق تعالی و لا یخافون لومة لایم
 و سرخی موت است که جهاد اکبر است و بنوی موت اخضر که لبس مرتع موصول از تفرق طغاة در طرقت است چه حضرت
 و جو دو غزوی آرد بسبب شاعت و اینجا اصطلاحات عرفاست و در سنده احادیث لوان استعمال شده
 در ارکان عرش و مثل آن چنانکه عالم مجرد است هر سه را که عقول کیهان در کن ارض و عالم مجردات مضامنه را در کن
 اصغر و عالم مثال را در کن خضر و عالم قوی و طبایع و بهر را یعنی واقعه در سلسله نزول را در کن احمر نامیده اند
 و اینجا سیاه بنابرین تاویل هم قوی و طبایع زمانیه است چه اینجا در ظلمات سود حلول کرده اند و صفر در
 ابيض و از صقع اوست و همه محاط قلب است که عرش محمد است چون بغایت رسد و کتاب سبب است
 که لا رطب ولا یابس الا فی ما ینزل من السماء و من انزل من السماء ماء فاحیاه فی الارض و لا یحیاه الا فی ما ینزل من السماء
 چه قرع اسم کنی است که استناد بود در کمان سازی و کمان خوب را با و نسبت دهند و در بعضی نسخ تجمل و او عطف
 نوشته اند غلط است صدق صدق صدق یعنی کین بود و عقل صدمه در داشت و با حرف
 نسبت است چون بای یک و یک و زه شمول کلیت و عموم نفع چون محمد یعنی عقل بالفعل در باطن
 است حقیقت محمدیه و حسن تابع نفس مآره و متوله بوجهل است و بولبت مانند این یعنی ضلماش خوانند بجا که قرآن
 که اعهدنا لکم بائجه ادم ان لا تعبدوا الشیطان انه لکم عدو مبین و صما از آنجست تابع و همند
 داخلی اند و ضد عقلند و مملکت وجود امی رابط غوت و همین سید بند او نمی بیند هر که امروز عالمیه
 رخ دوست نذید طفل را بیت که او منظر فر داشته افتاب اول شمس حقیقت و دوم شمس فکات سفیر
 قاصد و سفر کنند و املاک حق فرشتهای و جمع نکاست چنانکه قالی گوید بیشتر زلفاک شور عشق
 و سر و شمیم بیشتر زلفاک تسبیح تو از بر دوشم تا که بوک شود که نور رب فقال دالم را در آن دیدم و وجود
 از امحوق وجود حق شناخت که یقف بالحق علی الباطل فدمغه خاک هم
 حق می که از اینست یعنی از بسی هو او ناریدا و وجود مصدق بلکه اصل بفعل الله ما فیله
 و حکم مطا بزید نقلی تشریح دردی سفلی خاتم ضارح دارد مطوکند بر چیده که السموات مطو و ابیه
 بین عالم کبر مجردات محضه است و عالم مجردات متعلقه و معانی مضامنه چه جای کل صور در آن سطوی است
 قعر من نشاء عزت سید هر که را بخواد و ذلت سید هر که را بخواد پس بین و امثال این است که نسبت و همه علی
 التواست و همه ظاهرند اما او را و اما او جسمش است و نیز مطلع بر هر قدر میداند که هر چه بر کرده و در بر و شوق
 عین ثابت و در علم داده و شکر شیری خواست و خطن تمی بس ان ثبوتی در علم ازلی و در عالم مالایزال بر و حق
 انزل وجود یافت کما قال الله تعالی ما یبدل القول لدی و ما انا بظلام للعبید خداوند معانی
 کرده با احدی مگر آنچه علم است تا از خواست او و بحسب عین ثابت و جعل ترکیبی باطل است که ما جعل الله المشمش

سردی

شمش و مکن جمله موجود او ایمان ثابت است و در علم جعل سبط هم نیست و مع بدان است
 ثبوتیه است و خود اینجا است چه ما بهی علیه اینجا اند چنانکه اشیا با عیانها بعلم ما می آید و نظیر این خود هست
 است عاقلی استعدادی اشیا در مالایزال هم خود را بحسب مواد خود و مواد اشیا جزا آنها و ما نفسی اند
 از خود آنها و ما نفسی با کمال آن دو حقیقت هم این نیست بلکه دو طورند از آن چون انسان جاهل و انسان
 عاقل که در یک صراط باشد پس چند عصفور آن صورت معهوده را خواسته و مضمونه و جابه آشورت و در آنجا
 و در است عاقل و مسا بقدر ازل غلط نیست و شرمه توان گفت که شرف و وجود و رفیع کمال وجود است اینجا
 وجودند شمش که وجود خدا و علم او بود از اینجا گفت است که هم خود است گوید و هم خود می کند چنانکه
 کلب و عقل و کلب نیست و بحسب نیست بلکه علم کلب است و طاهر است و نور است که علم نور است چه صبر
 عقلی و چه صورت خیالی و کلمه من نشاء اشارت بانست که وجود حق عین چشمی است و علم است
 و وجود بالاشیا مالایزالی لا یخیر و احدی التعلق بودن منافی نیست فاعلمت سبب است
 متساوی لظرفین است و چنانکه مختار است عادل است و عدل وضع بر شستی است در موضع لایق آن در بر
 سؤالی آن که آتش از در بخاری نخر و بتانرا و حکمت و تقاضای ایجا جمیع طبقات را میکند سها
 یکی از کلب ثوابت است چار طبع و علنا و لای یعنی صفت خامه فکیده بینم که فاعلم موجب اند
 و در تغییر اند به علنا است که هر فاعل که فاعلش معنی لغزش است مستکرات و استکمال بر حق روایت است
 غایبه ایجا و انسان کبر و کله عالم خود علت فاعله است عادت یعنی در جزات و کرامات که تفرق عادت
 گاه اسباب خفیه را بکار اندازم که سبب لا سبب هم و وقایع اسباب علیه را تا که ترتیب بعضی بعضی
 عاده اند است بل و جوب عقلی در اشیا و بی سبب است و سببیت چنانکه ظاهر کلام است بجز گویم در دنیا
 چنانکه فرموده است و البحر المسجور همچو شیم کالغهن المنفوش مقرون شویاه و جمع الشمس القمر
 در وضع اجتماع در کبرج و بحسب باطن در مقام وجود و وجود الهی و بحسب تجول نفس عقل اتحاد اولی با بی هر دو
 در مقام فنا فی الله مشک فان لمک بعضی من الغزال ما و که غورا اشارت گوید که قل
 اراهم ان اصبح ما و که غورا فمن یاتیکم بما معین یعنی گوای پیغمبر که خبر میداد که اگر کرد آب شام و روز
 پس گیت که بیار و شمار آب کو را خطر عطرشان کلند کنگ هر وقت و این بله نداشت که ایجا
 فرغ وجود است و آغاز و انجام وجود اوست بلکه وجود قاطبه نور است و هر فاعل که فعلی میکند بوجود میکند
 پس در حقیقت فعل میکند و گذشت که مادی و قوی قدرت فعلی خود را ظاهر بوقیتم ملک الموت لکن و کلکم
 لیکن در حقیقت الله یتوفی الانفس حین موتها و الهی که تمت فی منامها و برین ملاحظه است نظایرین بر آن
 ابله هو معکم را نخواهد و وجود خود را منفصل و قدرت خود را مستقل دیده و محققان برای حق چنانکه

اصل قدرت را قائم نموده قدرت نیز قائمند و الله على كل شيء قدير مستحيل محال و متعش
که از ایشان نار دومی یکی از معادن مشهوره است و سنگ بعطف مقوفی یکی از سنگین
که از تابان حضرت رسول بود و بعد از آن حضرت سنگ از برای و مزرع شکرهای سنگ بفتح اول ف هر
ویرم یعنی برون کشیدن آنرا از وجود آدمی و بجز اول عربت معنی اصل است یعنی دعا نفس طهره را با
خود رساند سنگ و حصی جوهر قیمتی مراد است قاب و ابی یعنی قابلیتی و توفیق توبه ملک
یعنی میگوید ملک وجود بود و تراستی معبود و از برای غیر تو است نمود بود اقلیاء پیدار شدن
نافذ ضاله شکر شده در حدیث است که الحکمة ضاله المؤمنین معیش است که چون حضرت اولی توحید است
که حکمت حقیقه است بشهادت کتاب که فیظم الله الیه فطر الناس علیها و سنت که کل مولود
یولد علی الفطرة الحدیث پس مؤمن در ایمان بوده و حال که بعالم غربت و هم نشینی طبیعت گرفتار شده
آزما کرده باید فیض و بحث نماید و پیش از حکمت شینی مدزنیاید بشهادت اوله است بر بنیای طبیعت
یا طلب حکمت و ال است بر شهادت که علماء با نده باشند خواب و یعنی در خواب اینک نشان
این نشانهها نظیر است از برای نشانههایی که آیات فاتی و انفسی باشند که خدا تعالی فرموده است
فی الافان و فی انفسهم حتی یبین لهم آتة الحق باو الذی یحیی کف است بر بنیای اینک
تکلم الناس ثلثة آیام الا و فز اوله روزی در ماضی و حال و استعمال و قانی که بر چهار
روز و چهار بار یک کرده که امروز و پروردی و فردا هر چار یکی شوند و فردا سلسله طویل را ملاحظ کرده و
گفته و چون کثرت در سلسله عرصه زمانه شکار و وحدت در سلسله طویل و مفارقات جوید تراست و عیان
یک و آنرا کرده است همچی ایدیت حیات حقیقه ذاتیه دائمه ایدیت بحسب تاویل این نشانهها که پیش
است که گفت آن بعد توبه است چون زکات پاک بازان که زکات جان و تن و مال
دیده تا آنجا رسد که وجود را با کفر فدا کنند خواجده منادی است بجز حرف نماند و آمو یعنی که میان
دو کفر نباشد از الف ماست گویند چون خدا خند و شامش وقت موشد چه نشان وصل که فوت شود اول
بر فراق است که عاشق را به ترا فرستد لولا مفارقه الا جانب و جدت لها المانیالی از و اجناسلا و
دارد و آنکشت نهاد اسم و رسم که فوت شده فاست و فیض معنی اول می شود چه فنا قوه العین غار فاست چنین
امتیاز پس یعنی در حدیث است که من طلب شیئا و جد و جکی که جو یا شود چیزی را و جد و جکی میاید از اسوا
نیکیست انسان کامل است که آیه کبرای حق و اسم عظم اوست و او را که دید خرفش تا علیه شد بجز کف
انفس با سکه میجو یعنی کسی که خیر است از خلق آن غشی علیه و جلالت و جمال آنوار که بر او جلوه کرد کف
که در پله و آینه وجود انوارش با زلی ره نشان کروی نشانده رسد یعنی آیات کبریا

کونین

که انیسوا و لیا ان قال تعالی ما ننسخ من آیه او ننسها فانها من قبلنا و امثلها حضرت شمس فرمود
من رآنی فقد رآنی من خاصته انجانا یعنی خاصه آن جان که شانسهای دنیا و اولی است که اسما است
حقه و آن نشانهها تحقق با خلاق است بر کهای باغ نظیر است از عجزیات برای کلمات و عجز
بی نیایات که چه بشنیده هر چه خوب است و این معنی و نماز آیات لطف و قهیه آیات حق حضرت
چه فیض حق بکبران است و نور حق فون کلمات و نفاذ نذر الانا و خضا اشارت است توحید فعال بر
جمال و شروع تفصیل آنجا است که بس کن او یعنی اگر شمس حقیقت تجلی کند بر قلب توست و در کج
مکن را وجود نیست در پیش وجود واجب چه جای ایجاد چون سایه در زرد شعاع آفتاب عالم چون خطایست
باشش نور است که فانی است در او و دومی یعنی آن آتش نور تجلی که مانند آتش موسویست چون بر تو ظاهر
پسینی که گوگوب در بی را نوری و نشانی نیست و لا موجود الا الله و بکبران سپهر وجود است و در کلام اشارت
بیا طین گوگوب در بی که موجودات باشند در سپهر بکبران وجود که این سپهر عالم ظاهر کرانه دارد و در آیه نور گوگوب در
ما قول نقیب نوریت برود او در دو موضوع ماست عقیم بی شیه یعنی اثر اثر در اول نور ثانی الوجود
لا اله الا الله قوی و بطابع اربع طبیعت خامنه فلیک و نفوس و عقول نظری جنود حقه و نظری شیخ قدرت
حقه که قدرت و سمیت و محیط است جفراف ماست خشتار اول بشین معنی کلام با و در لغت
فت ندیده ام و در قاموس ندگوار است که و الفشار الذی یعمل العاده معنی الهیادین پس من کلام العرب
و میشود بسین مملعه مخفف افرا بخوانیم و کنایه باشد از انعام که اولشک کالا انعام بل هم اضل سبیلا
الی تعرضت فقد بضم عین اشارت است با آنچه در حدیث است که خدا فرمود یا موسی ای مننت فلم تعد لی اموسی
پس چهار شدم و عیادت نکردی مرا پس معلوم شد که بنده خدای در گوشه پمار بوده و موسی او را عیادت نکرد
الا یش است چه حاجتمندی است و او بی نیاز است چگونه حاجت بقوی و بدست و پا داشته باشد
و حال که شیتا و نافذ و علم و فعلی یعنی نشا وجود معلوم است از الفعالی و بعد از وجود معلوم بکبریا
خاص خدا باید در استمال بجایی برسد که از تن و قوای تن غنی شود و بمقام تخلی و تحقق برسد و صورت شل شکل
برای ذی ظل نه جو حاجت و ازین مقام است اثبات صفات تشبیه برای حق مثل ترده و تاسف مثل
قول حق تعالی فلکنا اسقوا فانهم مناهم و مانند اینجا مجاز فطرت تریه و غمهای و چنانکه مرض بنده
خاص مرض خود شمرده ترده غزرا نیل را ترده خود و تاسف موسی را تاسف خود شمرده له یلد له یولد
اگر چه والد و مولود صیحا کند شت لیکن لازم آن احکام جمانه بود و دیگر تغذیه و مثل آن تولید است و چون اینجا
تولید است حکما عناصر را اجبات و مرکبات را مولود و افلاک را آبا گویند و ایلسو جو سست جوی
عالم مثال و برزخ است که آنظر فاین جوی عالم مجردات و عالم امر است و این طرف عالم طبیعی عالم خلق

و تو لید عالم طبیعی اگر چه در فضا کسبی با تو لید که مثل امور حادث باشد چون صورت و اسواق و انوساع
 مهین یعنی جسم طبیعی از کون و فضا و خوار و ذلیل است و حادث و متغیر است اما فانا البص الاشیاء
 در حدیث است که ما خلق الله علی وجه الارض احب من العناق و لا خلق شیئا علی وجه الارض ابغض من الارض
 یعنی خلق کرده خدا تعالی چیزی بر روی زمین محبوبتر از آنرا که در کون و خلق نرفته چیزی مگر در نظر آن که در
 سیوف خوی و فصلت جویدی کنم چه جوی بود مشاهده جمال و جلال حق بعین الیقین و حق الیقین
 هند با نوا چه در دلالت علم بوضع شرط است پس الفاظ نهیه وجودات لفظیه داله است برای هر
 نبرای سندی و بالعکس تا میرسد بجا که او وضعی را که در میان قوای خود قرار میدهد و وجوداتی داله است
 بر وجوداتی مدلوله شایسته غیر شایسته چون کلماتی است بر چه از خود تو خبر نیست و فعل هر خاکنند
 بزبان تنای تو خاشع خضوع سکون جوارح است و استسلام قوی و خضوع تواضع است یا کیت با مشرع
 و بعضی گویند خضوع در چشم است و مشوع در جوارح دیگر گفته تعالی و خشع الاصوات للرحمن فلا یتکلمون
 الا همسا بجهوه موجودات تمام بذات خود عرض موجودات غیر اضمار حذف لفظ و تقیر بجز است
 لفظ و غیر موضوعه عشر ده یک از آتش چه شید در شمع غل و کفن بنیواید با چله با و حیم
 کفش و با افزای پاره دهن و طرف چیزی دغ بضم دل و پیل بافت و لعب شطرنج استعمال شود
 و نیز در علم احادی که از علم غریب است و دهب چوب و همچنین ریب که و مخرف صولجان چوکه
 سادده منتهی بعضی مغیرین گفته اند شجره است از زمین عرش بالای آسمان چشم بعضی گفته اند بسوی آن
 مشی میشود آنچه عروج میکند با آسمان و آنچه هموط میکند از فوق از مژده و در نزد عرفا تاویل آن مرتبه و احدیت
 و مقام اسماء و صفات است و بر زخمت کبری و بر زخ البرزخ نیست گویند کتبهای بر جستن فاسوف
 از نامش مستحق است و عالم جهانی طبیعی مراد است لاهوت از آنکه ما خود است و عالم اسماء و صفات مراد است
 چنانکه اسم ذات ما خود با اسماء حسنیه صفات علییه است و اسم جامع مقدم است ابراست ناقص
 حدیث است که خود بان خود را بتایم کما قال است کما ائنت علی نقدک یا وجود انسان کامل شرح فضایل
 و توفیق و صمد وجودی محمود حقیقی که حق است شده باشد حمدی که شرح کردن وجود منبسط است صفات کمال
 حق را شرح این حدیث و نازل ترین حدیث در سانس غطا پرده اشارت مبضمون آیه کشفنا
 عنک عظامک فبصرک الیوم حدید چون کیفیت کیفیت پانچ کونکی کای سجود چون
 وجود منسل یعنی با پیش وجود تو من وجود داشته باشم که سجود اول و نماز اشارت است بقاء وجود و من بقاء
 از غنا یا لیتنی اتم با سزا زاید که و بقول الكافر بالیتنی کنت و با یعنی کاش خاک
 باشم که استعدا بسوی کمال مثل سزا که است از غنا بجزم و بیکه لیت که از برای منی مجال می آید شاره فرموده

و هر جا ندری و بود
 خود را می ستاید و بود
 او مستقیم است بود
 حق

حق تعالی که رجوع او با استعدادین تشریحی ممکن نیست چه او در نظریه قهر فعلیت انجام میدهد و فعلیت با فعلیت
 دیگر تصادم دارد میل و حوت یعنی ترا سر بالا آورده که با این با الی باشی و قایم عند سبب استی چون حیات
 عجم که ناکسته لرزش بر سر نیزه اخلاد با رض داشته باشی که است حسن تقویم زاین کز چه مقصود است
 بز آنچه با که چه مقصود است مشکلهای بان یعنی بیان وجودی فعلی که تعلم حقیقی کل الالاسما با حشر تو گوید
 کفن وجودی که فصح است از لفظی چه حشر تجول نفس است ملکات و حقایق و رقایق ملکه و اسماء لطیفه و قهر تیر
 همان وصول بغایات بطور تجول سر حرکت چون وصول در خصا سبب با حسن خوبی و جمال و در بعضی شرح
 حس است یعنی قوت حاسه و اول حق است چنانکه مخفی نیست بر اول حق بهوقوف یعنی بی توقف اولین
 بنیاد او می کنند پس در غنا صبر بر لبی پس از خلق است و در استکمال طویل عروجیه که لبس بعد بسبب بود
 پس از سودا است بنیاد نفس حد را بر می کنند و آنچه از فعلیت و کمال در سابق بوده خلق میشود بیکه همه هست مع
 شینی زاید و در وقت انات خلق میشود چنانکه می پسنی که آنچه در بنات است از کمال اول و ثانی در حیوان است
 در انسان ناقص است و آنچه در آنت از فعلیات در انسان کامل است و حدیثی انسان کامل که برود فنا فی الله
 و بقاء با سادت حفت الحینه در خبر است که حفت بخت بالمکاره و خفت المنزله بالشهوات یعنی محفوظ است
 طلب بخت بجهل مانوشیا و شفتها و دوزخ شهوتها و کامرانیهای دنیوی لنگه برون از طبایع جاوست پس
 ناریه زاندر زهر بر تخم میکند و آب غرق میکند و خاک خسف میکند و با جمله چیزی و ارفاسه نیست تا مذکور
 چه طبایع در امثال خود تصرف دارند و او مجرد از طبیعت و لوازم طبیعت است و چیزی دیگر شده و طبیعت
 چنانکه از اوست و حکم چنانکه از شینی سرایت با میکند بخلاف آنچه مجرد و لطیفه سیر در با بقوه ماند و فعلیت بنا
 کرد و جو طبیعتی که لوازم طبایع او را می گویند و آنچه وجود تجردی و کلیت طبیعت در او فعلیت آمده در زمان و مکان
 و جهت و مثل انیمائت بلکه معلق بقی جلش نه بحسب باطن میباشد و احکام و جوب حق تعالی احکام امکان و اولی که
 و چون احکام امکان طبیعت است احکام تجرد و تغلب میشود بر صورت چه صورت از صفت معنی شده و جمله بنا
 مطلق شده این است مدلول بی بیات خان بنجامه ترک عیبه ترک عقل مجرد کرده و تن پرورده
 خربند بود یعنی که مرتب باشی وانی که کسی تابع تو شود و چه پرست منزه کسی است که که کس
 بسته باشد در نزد خیر بجهت بندگی و مشیت امر آن ذایر و همت یعنی تاویل من حدیث که اخرو النساء
 حشر بنامند من خرد اید زمانه در صفهای نماز و غیر آن چنانکه منوخره است خدا آنها را در ذکر و باطن این
 نفس است هم مزاج این پست و پست دوم که انحراف است موافق است با آنچه در جای دیگر فرموده که این
 بنجاک اندر شد و کل خاک شد و ان نمک اندر شد و کل آب شد بطوره مراد می بود و توان بود قوای خیر
 بنامیه شهوات دنیویانه عمن بضم غین جمع یعنی حقیقتان که عقل آنها منمیر و پنهان است از جمله

و آنچه در حیوان است

و قاهر و جاکر می شود

اهد قومی اشارت است بقول پیغمبر صلی الله علیه و آله که هر قدر راست جفا کار جوید کفری خدایا بدست کن
قوم مراد و نقرین نفرمودی و بنا بر تامل بعضی که اشارت شد تقییر بعربی یوسف و این خطاب محمدی اشارت است
بآنکه در روح آدمی کلمه عیسوی و کلمه یوسفیه و کلمه محمدیه بفعلیت می آید و چون تراست پس چون ترک و تجرید بر روح است
غالب شود کلمه عیسوی و تراست پدید آید و چون شود صورت بر زخم معانی میگردد و تطبیق عالمین از صور و مکار
در صور مکار شده و مناسبت کلمه یوسفیه پدید آید و تراست و چون طریقت جامع صفتی را پیشه کند کلمه محمدیه پدید
آید و تراست در محل از امت مرجمه و کلمه عیسوی و یوسفیه بر سبیل تمثیل بود و باید دانست که در همه موارد حقایق کلام
رسیدن نسبتی ندارد با قصار بر رقایق دجوس کر از این مصطفی دشمن جان نفس آره و سوله و لوله است
و جهنم و مودیات آن همه شرح است و معلوم است که آدمی را طاقت دیدن آنها نیست و اگر چه پسند از همه کار
باز میماند و ایوم که یوم برده پوشی است و دراک بل غفلت فضایل اعمال و فضایل احوال را چه جای صیور
بر زخمه و اضریه آنها را چون دراک عضویت که در باشت پذیرا از کثرت مؤاغل و مکر طبع است و سید خیر نیاید
نفس را مادام بعلق میدان و ایلام روحانی و جسمانی آنها را علی باین معنی دراک میکند انسان نیام اذات او آفتابها
دست ما را اشارت است که **إِنَّ اللَّهَ يُبَالِغُ فِي عَذَابِكُمْ إِنَّ اللَّهَ يَدْعُو تِلْكَ أُمَّةٍ**
یعنی کسی که نیکو نیست کردند با تو معیت کردند با خدا دست خدا بالای و ستغای ایشان است و این دلیل است
برای آنکه محال عادی زودست و عالی شود چنانچه بحکم ذوق که موضع ریش باشد بوقا بنون رونق میزند
بنا آفتاب فوق باشد مخفف توان یعنی قوت بهلکت بی مرض و صحیح حقیقی اندام مغرض چه عرض علیت
که علت غایبه علت فاعلیت فاعل است و فعل است علی با غرض نیست و همچنین اینها از هیچ مغرض منظور نیست
بجز حق جل جلاله که غنی از غنی حق تعالی این چه نیازی است سوال و جواب حالی است که اگر برسی که این باک
بجست است که بجهت غرض نفسانی نیست **فَأَسْقَاهُمْ** اشارت است که برید و صفتهم و بهم مثل با طهر و کما
یعنی سقا هم بر هم نشان کشته ساقی فرود ما کو با مخفف فرود ما نیست باشد با فرود ما کام چون
مزکوم ظاهری را یک مسک و امثالش را درک میکند پس همچنین فرکوم ز کام جمل و غفلت دراک نغضات است که
صفوا چون ذائقه مطهره تصفیه طعام بسیار هم در رسیدن چنین ذوقهای معنوی ما و مذوقات معارف
مشربش شیر ریش پدید ادعوا الله اشارت است که **قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَدْعُوا اللَّهَ وَادْعُوا الرِّجْسَ أَتَدْعُوا**
رَدْعُوا لَهُ الْأَسْمَاءَ الْحُسْنَى یعنی بگو بخوانند ذات پاکه و را بلفظ جلاله الیدیا بلفظ رحمن بجهت اسم که بخوانند پس از
او اسم استی است **فِي السَّمَاءِ وَرَفَعَكُمْ وَمَا تَدْعُونَ** یعنی در آسمان ظاهر است روزی ظاهر است
و در سموات علای قدس تجرد است روزی معنوی شما از علوم و معارف و همچنین آنچه وعده داد و میباید
از لذایذ صور آسمان صورتی آنگاه که از ظاهر است و روحانیات در سما قدس و محیط بان است آن ندای

در بعضی نسخ آن نامیدان و آن خاطر ربانی و خاطر ملک است که تقریحا هر دو الهام است بانگ کر که بعضی
سخ بانگ غوی و آن خاطر نفسانی و خاطر شیطنی است که بواسطه وساوس است بویستی در بعضی
سخ بر سر رو این اصح است و مقصود و تظنیر است از برای فوقیت ربی ذاتی عالم قدس بقوقیت علت
بر معلول و علت قریبه حرکت سنک و آهمن است و شر در وجود معلول است لیکن در علم علت و مقصود است
دور در بعضی نسخ دون است در ربی و قرآن است **وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَاكِرِينَ**
یعنی کفر مکر کردند و خدا مکر فرمود و خدا بهترین ماکرین است و مکر خدا در ادب لغت بر بنده با سواد است
و این را در ابقا کرامت بردست بند چینی است در ارج کونند اهدا فعلا همه موجودات این عالم دنی اطلاق
و عکس موجودات عالم اعلی است و در حقیقت همه موجودات و حیوانات اطلاق وجود احدی و اسما و صفات
و ایمان ثابتات مقام و احدیته سبحان من ربط الوحد بالوحد و اکثره بالکثرة یعنی وحدت وجود
این حیوانات و قیامات امکانه مر بوط است بر تدا حدیث وجود غیب الیغوب و کثرت این حیوانات مر بوط است
بکثرت اسما و صفات و ایمان ثابتات لوازم آنها و کثرت بحسب مقام است پس در علم کونند کثرت
فت چه که در صورت حقیقت معروف و حقیقی است که علی قی تن باشد از حیوانات عالیه دنیوی که خاطر کرده اند نفس ص
و فشارش می دهند و گویند که کجاست سا حنا و را با سستی و حسی که کوه هر ذات دارد صلب با ذی بلاه و ذی فنون بود
در علم و عمل بلکه میکل توحید فعلی بود و عالم به لغات و سنده ولی کامل است مشبه با دانست و ندید و آن اول
اهل شود و دید بود و اطلاق بازی باعتبار سبق مکر و حلیت و بشاکت است او قوی تو اوستی پاک می میکند
خود را بجهت و اوجی که او معنی محیط است پس اگر آشنای مطهر لطفانی و اگر کجا که مطهر قهرانی و او مطهر عظم
و اسم فخر خداست جل جلاله این سنکدل این دل چون سنک هر دل که باشد شهنقی اشارت است
که **لَهُمْ فِيهَا زُجُورٌ وَ فِيهَا زُجُورٌ** یعنی زبانی کافران در جهنم آواز خرابا باشد و آنچه از او از خرابی
که چون زبیر است زبیر گویند و آنچه را پرون میدهد پیش که چون صوت بم است پس این که به از صهارت آنها
در جهالت چنانکه **أَخْسَوْا** در آیه **فَالْأَخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكْفُرُوا** کنایه از کلبیت و غضب
بنا حق آنهاست چنانکه راعب در تکلیف و تخم شک استعمال میکند و زشت آوازی و خوش آوازی در د
و متبل عبارت از عدم استعداد و استعداد است چه دعایی و زاری که بلسان استعداد باشد مردود میشود و مثلا
استدعای علم از خدا کردن نه چنان است که زبان بگویی اللهم زد قنی علما فاعلمه بلکه باید عالم بعلم حقیقی بود
و بشرایط تحصیل متحقق باشی و از آنکه خلاق رذیل و اعمال باطله آینه دل را پاک داشته باشی و آنرا محتجب
بجبه جانیه داشته باشی بعد استعداد و نظری این حق کفشن است و بدون اینها کفشنه باشی نمی پستی که استعداد
و استعداده صرفی نشان یکیت در خیر است که من دعاه بغیر لحن جا پس بر کاه خواندن و بدون استعداد

و غیر شایسته و با او از زشت است و قرین جابت میشود و از اسما و است با من لایزال و لا یجیب الی
استفراغ استعمال کن کهنه شد که احتمال امکان نه شده باشد داغ کن بر در دو سوزن فزاید و تضرع
وزاری بدرگاه خدایا کن که ارحم الراحمین است از کنایان تو میگذرد حادس پاسبان آن یکی مرا
استان کامل است که دلالت بر حق میبخشد چنانکه از و نفس آماره است و خرس نفس متول است و نفس آماره
شیر تر است از سبزه و این قصه در جایی است که کس مبتلای سوله باشد و از آماره خلاص باشد و نفس
لوازه در شرارت از هر دو او است این است که خدایتعالی در قرآن با و قسم خورده مهمل فوجس با خبر نفس
مهد است نفس طمعه کور دوا با اشارت بقول حق تعالی و اذ فرغنا لکم البحر فانجناکم و اغرقنا
الفرعون و انتم تنظرون فاسمان اشارت است بقول حق تعالی و اتولنا علیکم المن و الکسل
جوی از سنگی اشارت است بقول حق تعالی فاصحابک البحر فانجرت منه
انذنا عشر قبیلاً ازدها فاذا هی بغیان مبین ابخون شد و حق تعالی آب بود در حق تعالی کف شد
و اخرج بله فاذا هی بغیان للتا طیرین بانک زد کوساله فالتحک من جلیهم علی حبسک لاه
تحوار و همان بضم سیم خوار عیبت از خوری جمع کردن کا و و غرض سید زباب مرا عا ا نظیر است
بضم شین که تغییر که درین نفرت و کراست کونید گفت هذا لبس وجه کاذب خبر لبس مخدوف
که مثل من باشد و نه بمعنی خدایا باشد و مراد بوجه و جاد است اعرض عنهم میم در نظم مضموم است و اصل
دریم جمع ضمه است و عمده و انظروا انتم منظر فون قصه با ظالم کو یعنی چون در طلب ولایت
میفراید قصه پیوده بر طالب مجنون که مطلب عظیم است سوره جس بخوان تا مرتبه طالب بدانی و در بعضی نسخ
قصه بر طالب مجنون یعنی قصه قرآنی بخوان که سوره عس باشد کونید این آیات نازل شده در شان جلد
ام مکتوم که اعمی بود روزی حضرت شعیب نشسته بود با صدای و ایمان عرب و آنها را با سلام دعوت میکرد و بخند
مینمود و بعد آمد و اردش و عرض کرد یا رسول الله عینی قما علیک الله و نذ میگرد و مکر از سب نمود و چون نایب
میدانست که حضرت مقبل بر غیر است و قطع کلام حضرت را نمود تا ظاهر شد اما کراست در روی حضرت
و اقبال داشت بر قومی که با آنها تکلم میفرمود پس این آیات نازل شد و حضرت بعد از این و ارا کرامی پیدا
و این عصیت بود زیرا که عیوس و انبساط و جبهت بنا پندار حد است و است و بر او شاق نیست و غنا
خدا ز باب ترک ولی و اخذ با کمال حکام اخلاق بود و شبیه بر عظم شان مؤمن مستر شد و حق اید بر طلب
و بعضی گفته اند چون سواد بی زا و صا درش که قطع کلام میفرمود پس نیکو بود تا دیب و خاصه چنانکه مولوی
اشارت فرموده از باب اناس علی دین ملوکم استماله ایشان و تابعین با سلام منظور حضرت بود
ولیک عتاب خدا از این جهت بود که تو هم نشود که اعراض میفرماید از جهت فقر و اقبال بر دیگران بجهت ریاست

ایشان باشد و جانی گوید که این بعد از منی عصیت است ز قبل و بعضی قائلند که آینه نازل شده در شان کن
در نزد مقبره حاضر بود و آن عیوس نمود با این ام مکتوم و حکام اخلاق است و بعضی قائلند که آینه نازل شده در شان کن
ابا دارد از اعراض چه توانع برای فقر و ترفع بر اعتبار شیهه آنحضرت بود و انظر فخری میفرمود و علم از سر
و بعضی نسخ عام از سروران و این اصح است بقولک اسم موضعی است فعل مضارع است از بابک المعسن
ای نور ما لها بعد و نحوه یعنی بچش آورد آب چشم را بچوب و مانند آن و غرود از غروات حضرت از غرود بود
نایمده اند زیرا که حضرت دید که جمعی از اصحاب بی کون کسی ذلک الموضع فقال ما زلتم بکونها بوکا و ابھی
الین یعنی دید حضرت که تیر را داخل چشمه آن موضع میکنند و تیر یک می کشند تا آب پیرون آید پس فرمود با تیر
که حرکت میدهد آب این چشمه را حرکت دادنی پس از آن وقت آن موضع را تیر یک و آن غرود را غرود تیر یک امیدند
مناسخ بضم میم محل خوابیدن شتر منجم میگردیم یعنی مراحم میثوم الناس معادن کعادن لک
والفضة یعنی رواج ناس اصنافه و هر صنف با یکدیگر تالف و تعاشق و ضیت است بر طبق کین نیست در علم
ازلی مکلفست مستر و محقق که معادن در جبال مخفی اند و لاجه عم که من را می نقد را می اند من چه میزان
خدایم که چو نجا و اوه تیشیت بلکه تعلیم است زیرا که انسان کامل میزان حقیقی خداست و آن میزان فی است که در عرض
مقابل رفیع سما است در سوره رحمن و قرین است با کتاب سماوی در سوره حدید چنانکه حق فرموده لَقَدْ اَرْسَلْنَا
رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ پس رسالت جهت توجیه ایشان است بخلق و میزان
بنا و این جهت توجیهی و عقل کلی که با ایشان است کوساله یعنی انسان عقلی خرحری اوی مخفف
خراخر که صدائی است که از کله می مردم خسته و کله فشرده پیرون می آید و در خود کاله اگر تقیید و تقریب کا و پر
باشد بکاف عربی نسبت است که مثل کاله امتناع است یعنی الفاظ معنی داری و در خود متاعی و معبود
داری و در خود متاعی و معبودی داری و اگر ندست کا و معبود آن کا و پرست باشد بکاف عربی یعنی
باشد که میمانند برای زراعت و بکاف و جوان معروف است و می شود خضر خضر یا صفت کا و پرست باشد
و کاله بکاف و مراعاة النظیر خواهد بود یعنی چار داری هستی من نه کاوم یعنی نسبت ندارم با ایشان فلان
مشترک آن جهت و حدی که میان دو چیز یا شتر است که آن وحدت حقیقه دارد و آن چیز یا اتحاد سبب آن
از اقدر مشترک کونید چون جوهر در مجرد و مادی و آن جهت در فک و عنصری و کون عنصری در امهات و کون
و اینجا با نفس نباتیه در نباتات و اینها با نفس حیوانیه در حیوانات و اینها با نفس لطیفه در انسانها و وجود در
قدر مشترکست ولی چون ممکنات تعیین گرفتارند پس سوامی بن قدر مشترکها از تعیینات قدر مشترک باید که با
جهت مانوس شوند و آنان که بخدا مانوسند بهر جهت دارند و چون کلیت دارند و وجودند و وجود و سنج و احد
با وجود بشر شتره سخیت دارند لیکن بعضی مرالی آنرا از بعضی سبب اعتبار اختلاف در ظهور و تفاوت پهلوس

خاصه متعلق است بقولش کی پرور غنی و بن دگر از باب مقابله است که با یوسف و خضر است
 بخر عیبی و جرس نفس چنین سرکین و شبه اشتقاق دارد با چمن در و دباش ایطانیت چاول نیست
 که خوب از امر صعب میگردد و پیشاپیش پادشاه میردند که مردم خود را بخار بکشند و در برترین و غیره استعمال
 کنند و دوم امر از دور شدن انوا بود آن که شرکت در ماده بود که آنچه جعل میبود و بان قوت میگردید
 ماده میشود برای کل و آن بریده میشود چه آن ماده تا کل میشود تبدیلات و انقلابات و استحالات میناید و در اول
 آن که طبیعت و لوازم طبیعت است چه اولیا ابدال میشود بحسب وجود و مجرد میشود و انبوهی علم چه آدم
 مجمع اضداد و یککل تو حید و مظهر لطف و قهر است و اسیس مظهر قهر آدم حقیقی است نوزاد و فوا اشارت است
 بکریه یا آفتاب الذین امنوا و فوا بالعقود ای یومنان و فاکریم بعد ما و همچنین در آیه است و حفظ
 آیتها که یعنی محافظت کنید بکتابها و قسمهای خود را اندر هر موجود چنانکه گفته است نیا زارم ز خود
 هرگز زدی را که میترسم در آن جای تو باشد پس صله یعنی تاویل صلوات عام که در شریعت حشر بر آن شده
 این است و ارحام معنویه عقول مجرده و ارواح کبریا است عذاب اما اعتبار است کوفته بند در
 حضور اولیا زیرا که ایشان مظهر اعظم و مجلای اتم و آینه تمام اسماء و صفات معرفت ایشان معرفت خدا
 و محبت ایشان محبت او و بغض ایشان بغض او و قلب ایشان عرش مجید و چه عرش عرش عرش فانی در درگاه
 العرش پس کسی که در زرت و تحت سلطان باشد چگونه در محضر سلطان نیست خاصه چنین شخصی که همه نمودار
 سلطان است و فانی را حکمی نیست بجز حکم مغنی فیه و از برای اولیایست که معین ثابتی که در واقع بحسب وجود
 و در نظر شود و فانی است پس نیستی نیست ما باعتبار همان تعین اعتباری و این است که در بعضی احوال
 و لویه ما ثورات که لنا مع الحالات چون چون بود و چون سخن و سخن و آلودگی بضم با و یکی بفتح پس
 ایضاً نیست و در بعضی نسخ و خورد بدست و جب که بعضی شکر گویند بوفی معنی هرزه گویند نوشته اند
 و کوی لغت مستحش باشد و در بعضی نسخ لایونی ثبت است که از باب و فوا بالعقود است که گذشت با تغییر
 در صراع پنبه کنند فیکردن کنایه از گریزانیدن و می نمودن نمباید شکفت نیاید بصبر و آرام گریز
 قیام اسم شخص است و قاف نام رفیق عقی کند فم بدش العوض یعنی بد عوضی و بدلی گریزی
 از من وسط و محیط و نماند برای و کتاب در فقه و عبادت شد و شد و شد و شد و شد و شد و شد و شد و شد
 آن صحابی را بحال نوزع بدید این بیت باین نحو صحیح است که در بسیاری از نسخ است بخان طور که
 در بعضی نسخ است که چون عبادت رفت بغمزید آن صحابی را که در زری رسید چه مناقض میشود
 با ما بعد نیت مؤمن اشارت است بحکایت که نیت المؤمن خیر من عمله یعنی هر دو باید بشود لیکن
 هر یک جانی دارد بجز وجه یکی آنکه نیت صفت روح است و عمل صفت تن و نسبت صفتین در تفاهل نیست

موصوفین است و در و مگر نکریت باعث حصول مگر شود که مقصود بالذات است و بقا دارد و نفس عمل که در اثر
 و زایل است و مقصود بالعرض است و سیم آنچه عمل مشابه و نیت محکم است و چهارم آنکه نیت مراتب مرتبه اول
 و عمل سبب آن تفاهل میگردند بذات خود چنانکه در لول انما الاعمال بالنیات بود مگر یک طوالت و جمود
 دارد مثل آنچه زده میگیری مرتبه بجهت حصول معنای قلب مرتبه بجهت با خبری ز حال بطون غنی و آنکه
 حرمی و مرتبه بجهت تحقق با خلاق صمد لا یطعم و صمد میباید مرتبه بجهت برکت مال و مرتبه بجهت مرتبه بجهت
 بجهت رفیع رذیلت بخل و مرتبه بجهت تحقق با خلاق جواد کریم و همچنین و آنکه بیدار است یعنی از آن کشف است
 می پسند در سرداری بالاتر از آنچه دیگری در خواب می بیند و حقا نند و شش چاه حکام ربانید و اخبار حقانید
 همه را بشر میگوید و در همه انواع فلک و همیشه نزل و عوالم حیوانات محضیه این گونه اخبار و آثار نیست و مدد که
 با این نیت داشته باشد پس آنچه مخاطب با خدا شده خلق و تحقق با و یا مائه گفت یا عبدا صمد هفتاد بار
 حدیث است که العبودیة جوهر کعبه الربوبیه چه بنده آنچه دارد از مولی است که العبد لا یمک شئاً کما قرئ فی القفس
 پس وجود و صفات و افعال همه از حق است و یا عبداً یعنی تسبیح است بحیث لا یعنی رضی و لا سمانی و لکن یعنی
 قلب عبداً المؤمن پس این بیت از باب صنعت بدیع است که از مذنب الکلامی گویند که من عبدم و عبده مؤمن
 دلش بیت امد است و مثل این مقالات است فرموده خواجه عبد الصمد نصاری که کعبه بنا کرده غلیل است و دل
 بنا کرده رب غلیل است و نیت از وقتی که کعبه بنا کرده بجا برادرانجا نگذاشته و ما خانه دل دم حقیقی را بنا کرده با پسر
 که داشته بین تفاوت ره از کجاست تا کجا این لرب رب الارباب ای چرخه و بیچاره و بیچاره
 ای مبارک و دود و پندار شب مناسب است آنچه گویشد به بستر اتم و مردن کعبه بهانه خویش بدین
 بهانه مکر است بخانه خویش و ایضا چاری من چون سبب پرسش شد میبیرم ازین عم که چهر بهترم امرو
 و حم شاهان چه تخلق با خلاق خدایند و خدا فرموده انما عبد المنکره قلوبهم لاجلی ملک یوازان با خزان
 جناس مضارع دارد و خزان با بهار طباق و در بعضی نسخ بدل پر بهار در بهار است غلط است مطلب قال
 انسی موتوا قبل ان تموتوا و قال فاطون شمت بالاراده یعنی بالطمع اهییم از ام باشد عقل کلمت و حیطه دارد
 یا امام باشد ذن جز و است تسبیح است آنچه تو از صنایع آدم مخلوق شده است نفس کل شتر تو ترسم
 که تحقیق پیوسته است که شر عدم است پس باید نفس عدم باشد پس چگونه مبتلا تر باشد زیرا که عدم شانی خود وجود
 ضعیف دارد و موضوع میخورد پس فرق است میان عدم علم و عدم حلم و عدم بصیرت و مانند اینها از جماد و میان
 عدم اینها از نفس که از شان او وجدان نیماست در آن پس عدم بصیرت در جماد و شریعت و در آن شریعت
 پس نفسی که جمیع عدم صفات کمال و عدم اخلاق حسنه شکل الشر و راست فکرمی با بدت در دفع کرا و علاج
 مرض صعب او و در بعضی نسخ مگر می زاید و اول صحیح است چه بنا بر دوام تا کید میشود و التا میس خیر من التا کید

شکست خاک خدا فرموده که شیطان گفته است که ان الله وعدهکم وعد الحق ووعدکم فاحلفکم
فلا تلو مؤمنون و لو موافقکم شد عاصا یعنی نفس ناره شد سخن تو ایجان موی مست تو یعنی
از حیث تیرا حقیقت در تو جان و از حیث جنبه امکان لا تخف اشارت بر کبر حدتها لا تخف
سعید لها سیرتها الاولة چون موسی عصبی را انداخت و از دهان موسی ترسید و او جس فی نفسیه
خیفه موسی حق تعالی فرمود بیکر از که بر یکدیگر ایم از بهیبت اول آن دو ذخی فرمخت یعنی دروغ
دیده دم تو بر آن فنون و بر تو و آنچه از صفتت برد و سلام شد بجه مکار است یعنی نفس ناره اندک نمود
اشارت است بکبر و ازین بگویم اذ الکفتم فی آغبتکم قلبا یعنی وقتی که ملاقات کردید در مخفی
مینود ایشان نزد چشم شما اندک لیسری آسان عشری دشوار ششیر بن تیش برای آدم کامل است
یعنی شیر چون کرب بنماید چنانکه در پت بعد شیر چون کرب فرمود و مثل این تیش است آنچه در جانی دیگر است
کرب جان عطش شیر است شیر بزرگ کند کرب مو پس کرب از عطش شیر حاصل شده که جان آدمی از تیش عقل کل
و چون بناله عقل کل متاثر شود و اجابت کند و از اینجاست حدیث ما ترددت فی شئ کربدی فی قبض روح
عبدی المؤمن فلیو بفا هو بوده و اینجاست شخص مفیده است گاه بر کسی بر کعب برآمد که پت
یا قال تعالی و اصحو ابروفسکم و ارجلکم الی الکعبین خوش تلمشک چون مشک از خون
آهوست جمع خون و مشک از مایعات است فقول بقاف قال فنه اخرفضان فیض خدا تبارک و تعالی
القطع نذارد پس آخر زمان آخر است نشانه آخر زمان هر کس مرگ و مقدمات مرگت و از آخر زمان هر دولت
حقه شور آداب است وجه دیگر آنکه بحسب سلسله طولیه گرفته شود و فتنه آن صور بر از اعمال و ملکات است
اگر چه صور ملکات حمیده باشد که تعلق با آنها تعلق در برزخیات شمرده شده و در صراع ثانی امان بر سر است
فصل اول بقاف دوم بقاف چه چرخ ترا فلک را چرخه آبنوسی گویند پس چرخ بمعنی دور و چرخ
زدن است از اول پنداشت یعنی فلک را قدیم بالذات دانست و دهری حرکت فلک و مقدر آنرا
که زمان است مؤثر تمام در کائنات دانند و آنرا ازلی میدانند و طبعیه آنها اندک قوای مقارنه و طبع را مؤثر دانند
شکر دانستیم یعنی شکر خدا را که دانستیم که فلک آغاز دارد که حق آغاز است و بهر سبب بعلتی حادث است
بلکه عالم هر چند سلسله عرضیه باشد عوالم و حادثات است چه آنا فلک و آنچه در جوف آن است
متحد است بالذات و الهویه و بهر مرتبه از وجودش محفوظ بعین عدم سابق و عدم لاحق حکما قال الله
تبارک و تعالی افعینا بالخلق الاول بل هم فی لیس من خلوقه بعد و دهری و طبعی تصور دارند
گویند که از جسم و قوای حاله نظیره در آن نظر عقلاشان بر مجردات متعلقه واقع نمیشود چه جای مجردات سلسله
چه جامی معنی المعانی و الصور و سرسلسله را بر از و یکجائی بی نیاز آدمی دانند چه لطیفه مجرده دارد که محیط

بعالم صورت و قد قلت فی سالف الزمان احزان بر تو مشکوه دل نوزما دل مسطر کل کل حکمی نظرها نه
زین را همه باب الیم نه فلک در دور اندر دور سبها و ایضا بازی بازی ضربی چون سبک و دو چنان
پصه و فرخی است بر پریرا از ما هیتش یعنی آن کرم بذاتش و معینش عقل باشد مینماید و نکها یعنی عقل
ادمی در مقام نازل مثالی و خیالی شکل میوه با شکل مختلفه که آنها اظلال و سید کما قیل کما صا قلبی قابلا کل صیوة
قرنی لغیر لاین و در این زمین چنانکه جن متکلم می شود با شکل مختلفه ولی عقل باعتبار مقام ذات و باطن تیش
دور است آه که لطیفه خفوی و لطیفه خفوی است بلکه مقام ملکه علم حقایق او که حکیم او را عقل سبط خلق و عقول
تفضیلیه با ذن احسن الخالقین نامند جل است از شکل با شکل مختلفه چه جای لطایف بالاتر از آن حضرت ختمی
فرمود لی مع الله وقت لا یعنی فیه مک مقرب و لایبی مرسل گفت نه مسنون ذن از خصایص حضرت پیمبر
و حدیث اب منکوحه دایم برای است چهار است پس مراد بطور تعاقب است به جمع یا نحو اعم از عقد و ملک
یعین یا نحو متع بهر شایعه با معرفت یعنی با علم و علم کمالش از سبب زین بعد مغربین محلی عرش
و بنال کاشتن اختر با به پای ف پدیدن و بیای عربی دیوار شتر و قلعه یعنی بلند مرتبه و بلند پر و از
کرب و بیان از کرب ما خود است که از افعال مقاربه است مثل کرب القلب من جواهر ذوب پس از
علا که مستقیم است پرده ساخت چون ملائکه که در پرده ملامت روند پس آنها ضامنین بعد باشند
هر سنگی با سرنک جناس قلب دارد هر کلیمی با کلیمی اول کاف و جناس مضارع
یعنی چون فیض خدا القطع ندارد و کلمات و نقا ذن دارد و اعم التجلی است و قدرت بی نهایت و نور
افول ندارد و غنا صمد و ندیس سنگی نیست که مجلای روح ولوی نشده باشد و کلیمی نیست که سطرش عرش
سلطانی و حضرت کلیمی شده باشد بقدرت بی نهایت از طرفین بی چند و چون کل شیبی فیه معنی کل شیبی
او با درائش همه را در همه است و این دو بیت مولوی را مناسب است کسی که در موضع دیگر فصل کرده
که از کمال قدرتش در عرض ملک قدم بهر تفت آتش خلیلی هر کف خاک آدمی اگر خلق را کم کنی و حق بینی
که ماریت شیدا الال و ایت الله قبله که وجود حقیقی محیط اول و آخر حق است و سبط مقدم است بر مرتبه
بالذات و عادل باشی و عطا کنی به صاحب حق حقش را و بدانی که حقیقت حق حقیقت وجود است و عینا
و مبیات باطل و فانی اند در حقیقت و مشاهد و باشی در صورتی که نمود بودند اذعان کنی با آنچه کفیم آنست
ز شهادت شنائی است دانند که متاع ما کجانی است مرولی را یعنی ولی را ولی تواند دید سخت
شرط است در مدرک و مدرک چون بلند دم را بدزد و مسک بحسب تاویل نظر اماره و مسوله است چنان
بعد از آیات جنبیاید و غا با و و غیر هم جنک گفت و هم نظیر است یعنی چنانکه کلیمی گاه ناچار جمعی را
تصدیق و تعظیم کند تا کور هم ضرورت است که اسد گوید کور اول کاف ف و دوم کاف عربی در

ساک عالم نفس است که بر دست عقل مسلمان شود که او را کلب معلوم گویند چنانکه پیغمبر فرمود شیطان اسلم
 علی بدی و هفت اگر بر او عمل بخوانیم معنی صاف است و اگر بر او معنی نخت و سبکی خست برین
 فرو بردن رجعت زلزله دعوی بوزن غنی سهم در سب و جرم مزاده یا آدخ بلعی اشارت است
 بکریه یا آرض بلعی مائه و با سماء اقلعی و غرض المائه و قضی اکثر یعنی در طوفان نوح کشته
 ای زمین فرو بر آب خود را و ای آسمان قطع و قطع کن آب خود را و فرو رفته است آب و قضات را در سماء
 استغفن منها یعنی رسیدن از حمل امانت جمله نشان اول بحیم و دوم بجای جمله یعنی وصولت
 قبالتان بر قبول گنبد سبب استیجاب حیوانی که در وجود جامع میکل یوحید حال این مانه الله و
 و خلافت الله ضرورت چنانکه در وجود انسان ملک حیوان را بر باطوا احد بر بوط ساخته بلکه همه عالم را در او
 منطوی نموده بتارک الله احسن الخالقین و آیه گذشت در دفتر اول بهتم در تیسیم از پنج سیم تیسیم گفته شد
 که با حق بود و قلب و با خلق بود بصورت بدنی عصر نشودن مراد تک که حق بر نفس است زن عجز
 یعنی دو سر قاف که بعربی دیوت گویند و در بعضی نسخ تا بگوید که چه در دید و چه برد که کوه دل اشارت است
 بحیث الحکمة ضالة المؤمنین که گذشت پیش او یعنی نسبت با دل همه جماد اب کوه دل شده
 بصورت لیسک معنی بود العقول و الارواح کما قبل وانی وان کنتم ابن آدم صورته فلی فی معنی شایسته بود
 دور می شد دور در است ارباب معقول است که در حیرت و قوف بر یکدیگر باشند از یک جهت
 و از محالات است و آنچه فانی گوید مسئله الود و رجعت یعنی وین من ارجب لولا شیبی ما تجالوا لاجاه لم است
 و در لغوی است ایجابی کرده فوسن اسب کسسه کونه حدیثی هم بر طبق این منقولست در دفتر بعد
 چنانکه با وجود علم تغذیه غیر علم جازینیت و در نزد عقل هم تقضیل مفضول بر فاضل جازینیت کجی اگر
 پیدا کنم اشارت است بحیث کنت کما مضیا و فی سماء الله تعالی یا کما الفقرا هم ذمن مهر چید یعنی
 نفع علم من بخودم عاید است و این در قوت و قوت غذای تبیحی و تهلیلی ملک عقل علام آدمی چون قوت و قوت
 غذای شوی چنانچه فانی در عقل عمال آدمی است که همه لوازم ملکات لطیفه روحیه و قلبیه است و همه نشات او
 و طبع و لذت و خود اوست و حقایق و حقایق همیشه شون ذاتیه اوست مرده و وفی این شان علمه و شیوه
 که فرمود علم دنیای دنی و اما علوم حقیقه و معارف خوبشناسی و خدائشناسی و مرجع و قیامت شناسی
 چه لازم و چه متعدی بین بحیث است و زوال ندارد که الله اشهری اشارت است بکیران اشهرین
 المؤمنین انفسهم و اموالهم بان لهم الجنة یعنی خدایزیده است از مؤمنان جانها و اموالهای ایشان را
 که در عوض جنت بدید بعضی اجتناب فعال و بعضی اجتناب صفات کل علی قس عمل خونهای من
 اشارت است بحیث من عشقه و من عشقه قلمه و من قلمه فغلی و من علی دینه فنادیه کر بر سر کوی

عشق باک شوی شکرانده که خونهای تو منم وقت قال بیدل محبة با نظرة آیها مستام بشری محض
 مفلس پس لبدل ان شتری غنی یعنی معنی و این مغلس مراد است بقولش کل را مجوا انکه مطلوب کل است
 یعنی حق تعالی چه اسما الله توفیقی است دل یا قلب بر او اطلاق نشود پس دل انسان کامل مراد است از صفا
 همانند یکیش به مایه سیم کر عین و وجود حقیقی زنا حیه اوست و اوست حقیقت وجود صرف بی طبع و نیست
 از برای تعینات از وجود کر نسبت ان بوجود بلکه نمود بود و صرف مقدم است بر فوب و بی طبع بر کب
 و مطلق و محیط بر مقید و محدود و خور و روده فهم یعنی هر گاه وقت کنی و بمقام خیر و احد بیایی و حفظ مری
 کنی و مراقب باشی و این فهمها عقلها اگرچه عقل معاشی باشد یعنی شمس دیدن کسی که در غیبتی و غلبتی نشوید
 تا بلوغ عقل و بعد پسندیدن معجزی دانی بلکه نمی که روح لطیفه مجرده است که روح امد است و این آثار را آثار
 و عناصر صفت چه اگر اثر است آن آب جدا گانه را بین و اگر اثر خاک است آن خاک و همچنین و اگر اثر ترک است
 در جهاد و بنات نکرو معلوم است که اثر مرکب باید از نسخ اثر اجزا باشد مثل حرو برد ولی محله پس اینجا و آسمان
 که حاصل خود را بر جرحی الی الله بر جرح الامور بجزی مخرجها الا نهانین تا اول که اشارت فرموده بقولش از
 میروند اما اینجا از برای بجزی آه گذشت در دفتر اول در سبوی آب عرابی بدیه برای خلیفه نعمت نازده بود
 این ضمنون بسیار در ادعیه ما ثوره مذکور است و هم با اسن مسموم نظیر ثور با و سر که با و مانع اینجا
 از دل با دل است که القلب یهدی الی القلب از حطل اشارت است بکریه
 و ما انزل علی الملکین بیابیل هار و نفا و نوت و قصه ایشان ما ثور و مشهور است که بن چوپان
 بکاف ق محیل و مکار و جبرزه که طرف افراط حکمت است معربان است دادی میکند و او معنی فری
 و فغان نیز آمده و اینجا سبب آن مراد است و چون تاسیس بهتر از ناکید است پس بهتر است که معنی عدالت
 و مراد این باشد که اجمال امر بدن هم بخند در ریاضت که مرکب نفس ناطقه است و اعط کل ذی حق حقه تیه بیابان
 دو منزل اول منزل طبیعت و لوازم آن و خاتم کتاب نفس بغایت و آخر قوس صعود باول قوس اول صعود
 از هیچ بن چه ترا کیمت است که کمال همه انبیا مشمول بحال است تو فرموده لو کان موسی حیما و سعید ان
 اتباعی و خدای تعالی فرموده و ان من نشه عینه لا یوهیم عهد ما لیشکت اشارت بکریه با ان الله
 اذکروا نعمتی الی انعمت علیکم و اوفوا بعهدکم و فی عهدکم یعنی اسرئیل بنی اسرائیل را و در عهدی
 که انعام کرده ام بر شما و وفا کنید به عهد من تا وفا کنم بعد شما و این عهد عدالت است که بر همه است با تمام
 و اعمال صالحه و عهد و با ما ایصال نعیم ابد و لقای سعید در روز است بل کفی امر و بر سیر لانشی و خدای
 در بعضی نسخ است با بیان میت که کی بود که ملوک در چشم نیز متصل با این آیات باشد که ساجات با غیر زنده است
 نلو بن عدم استقامت است در جنات در مقابل ملکین که از مقامات عالی است قال الله تعالی فاستقم

تکلیف بجهت نفس حده فقهده نیکو فرمود شیخ شهاب الدین سس صرف الوجود الذی لا تم منه کما فی
 تالیله فیه هو لا یغیر و الا لاین فی صرف شیئی یا نشئت که صرف شیئی تعدد ندارد چه صرف بر چیزی شیخ خود را
 در هر صورت که هست و اراست و آنچه غریب و اجانب است نادارد در مقام ذاتش مثل یا من صرف
 باید هر بیاض در هر موضوع را و اراست باشد و ذاتش و آنچه غیر بیاض است مثل من و عجاج و برف و کج و غیر این
 از جوهر و جهت و زمان و مکان و غیر این اراض از آن معلوم است پس چگونه متعدد میشود چه اگر نامی فرض شود
 بیاض در موضوع دیگر یا در زمان دیگر یا جهت دیگر خواهد بود تا اینست متحقق شود پس خلاف فرض خواهد بود و چه
 میشود از غریب بلکه مشوب میشود پس میگویم که حقیقت وجود عین الایمان و حاق نفس الامر نه وجود عام بدیهی
 امر ذمینی است غریب و اجانب آن عدم و هیات است پس صرف وجود حقیقی آنچه وجود هست و اراست
 چه صرف شیخ خود را باید و اراست باشد پس چگونه نامی دارد و ایضا آن نامی باید مشوب بغیر باشد تا نامی باشد و غیر مشوب
 درین حقیقت بیط محیط وجود هست و بعبارة اخرى عین ثابت و بعبارة اخرى عدم است پس چه وجود صرف نخواهد
 بود پس وجود صرف حد ندارد عطا فرماید ای خدای بی نهایت جز تو کیت چون تویی سجد و غایت تجر
 کیت هر آنکو بد کند پس ظلمی که ظلم بر ظلم می کند در حقیقت بر خود ظلم کرده و در خود آتش قهر زده
 و مظلوم ظاهر بر ابراجات رحمت رسانیده و در خنجره عطا فرماید ذره عشق از جمله آفاق به ذره در دانه
 عشاق به قدسیان عشق بست و در دینت در در خنجر آدمی در خور دینت در دل و دل حامله این نسخه صحیح
 از نسخه در دل و جان حامل که جان موضوع باشد و حال محمول پس امانت امانت است که خلافت است با ش که
 بدلول امانت ضامن الایمان و هی غلام و چاکر و غیر و زده انا الحق که نفس است یعنی
 بیاطل چه بندگی نفسی است و اثبات خود مولویت و غناست و حال آنکه جو و نور و ظهور و اراست لمسها
 چنین است و بعضی نسخ و در نسخی نفس را این اصح است و اول معنی تقیمی ندارد و ثانی ایا میشود چه فایده
 در کشتن و کشتن با کردن است بل که اول معنی تقیمی داشتی ذوالقائمتین بودی لیکن رعایت جانب معنی
 مقدم است میخوان و الضحی اشارت است بکبریا ما و ذکرت و ثقت و ما علی یعنی و انکذا است ترا
 پروردگار تو و دشمنی نوزیده با تو آید بر او مملکت حکیم و در آن بزرگانی پوست لیکن این عبادت کوی خجاست که شون
 و کافر بلکه چه بود است باین عبادت عابد حق اندو که کوی و کوه کن و وجود را همه امتثال نموده اند و آن امر بی و است
 و کفر و ایمان منطبق میشود و امر و نواهی تشریحیه که بواسطه ظاهرند که نبی یا انکه لسان الله اند فممن الناس
 من اطاع و منهم من عصی پس وجود منطبق کاف و نون است و هیات و ایمان ثابت است یکون و در بعضی خطب علی
 علی قائمها الف حجة واقع است که انما یقول لما اراد کونه کون لا یقول لا بصوت یخرج و لا یبدا ینبع و انما کلامه شجا
 فعد حاصل آنکه این کچه مشرفی است غیب لیکن غیب که در جانی دیگر فرموده است که کوی خجاست که شون

که کاین

که کارش و بند نیست در دعای سکو فی الخیر یک و الشریک الیک و محقق است که سلب صادق است با شفا
 موضوع و شمر عدم است و جای دیگر فرموده عیب کی بند روان پاک غیب و قلت زاینه دل کریت
 رنگ رنگت از نظر آید چو جوهر بر گاه بنمای عالی را تمامه و لحظه کنی چنانکه شمشیر شایخ میخواید مطمح و مبرز و مانند
 اینجا را هم بخواند و اگر نباشد ناقص است و همچنین بجز انظام کل همه را موصول بین موصول موی میگویند
 با کونه کلگون قرین موجب قرین است بلکه هر یک در جای خود جای هزاران تین است ابروی تو کرات است
 کج بودی و چنانکه فرموده و دره خار بهر دوشیت و نمکسا آمده اند آتش فرو زنجاری خود ستار با
 تو ذوالعینین باش دیده کلینار و کل پذیر با دیده آتش افروز از بنا زکن و محیط شومشرب و یکبارسان بر
 کما قال تعالی قل لها قوا بوهانک فکف است که هر ممکنی زوج ترکیبی است از وجود و هیات و وجود و هیات
 و هیات اعتباریت وجود انکمال خویش ساریت تعیینها امور اعتباریت قالا الایمان التشت
 ما شئت را آنچه الوجود و بدیهی است که وجود همه جا خیر است و خیرات بود در ارجع است و شمر و بعد هم پس
 بدیهما که فرموده کارش است وجود آنها مراد است و هیات محمول نیست بجهت بیط چه اعتبار است و
 جعل است و عرضه اثر بود در اندر آن هی الایمان اسماء سمیت فمقوها انتم و ابا و کوه و بجهت ترکیبی این
 فی نفه در آیات محال است و در آیه شریفه اشارت است که بد و شمر و بعضی مانند اینها از خصوصیات عامه و شجا
 نیست مگر اسمی اننا اشارت است بکبریا و بنا انانی اللذین احسنه و فی الاخره حسنه و
 فاعل الایمان یعنی پروردگار ایما را در دنیا خوبی و در آخرت خوبی و نگاه دار ما را از عذاب و دوزخ مشرب
 زیرا که کل صراط جبریت بر روحی بنم که از آنجا جو کند بسوی بهشت و فخره از آنجا ساقط شود و چون دوزخ
 ان بود و بسیار نگاه سخن دوزخ چنان تعلق بعالم طبیعت و دنیای دنی است که همه بر دنیا وارد شده اند قال
 وان منکم الا و اورد ها کان علی ذکرت حکما مقصوبا پس هر که وارد شد و آتش تعلق بدینا
 بهشتش درینا و نخت این کدشت و هر که این آتش با و قشبت شد قفا دورا و به و سوخت بنا را میسر و رود بان
 عالم راه مشترک است و در حق سبب مزین است بسبزه و ریاحین و اشجار و بسایتن و در حق شقی مستحون نیزین و عطار
 و ثعالب پس حضرت رسول ص اشارت فرموده که عذاب نار و جزای بد خواستن در دنیا بمنزله سیئات و اعلا
 ردیله خواستن است پس در دنیا هم حسنه بخوانید که بمنزله طاعات و اخلاق حسنه خواستن است چون شما بر نفس
 در اجزا وارد است که نفس انبی صراط مستقیم است و جبر محدود میان بهشت و دوزخ است و وارد شده
 که دو جاده دارد یکی از موباریکه و یکی از شمشیر برنده تر و نفس انسانی را در عقل است کی علمی که باید بسیار بارک
 و دو طرفش نار است باید وحدت در کثرت و کثرت در وحدت و تخیر و انشوار و عین احیاء و بالعکس و نیزه
 تپه و بالعکس و مانند اینها دانسته و دیده شود و دوم عقل عملی که بسیار باریک برنده است مثل آنچه باید عفت

قرین بر کجاست

بود و هیچ اسمی و رسمی نبود حتی آنکه احدیت مقدم است بر واحدیت و مفاسم اسما و صفات و تاخر دارد از خدا
اینها و ممکن و حادثی بود و همچنین در انجام بلکه کل شیء هالک الا وجهه را مجرد از زمان حق منسب بود
از لا و ابد فانی اند که التوحید استقراط الاضات این است که در قیامت کبری خود سائل و خود مجیب است که
لَمَّا مَلَكَ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ و بحسب آغاز هم خود است گوید و هم خود کی کند زیرا که همه در
ثبوت علمی در شش و وجودات مشتبه نبود و پاره زیرا که ثابت قدمه مانع عدمه لکن ما ثبت حد و ثبت ثبوت الیغنی
آنچه آغاز ندارد انجام پذیرد و آنچه حادث است آغاز دارد پایان دارد و منقطع میشود غیرت بوی بزی بز
بوزن نغز و با موحد و روش و آئین ف و سیاف خواندن که از چنان باشد در است د بوزنی و عا
یعنی در از زیت کنی پس زنی اینجا است مثل آنکه گوید تو در بزی که من بر فتم زمین کر من گویم من
تو بی مقصودم با داری یعنی بر بادادی بنیاد شاز و ایهام دارد بنوع عذابان و آقا غاد فاهلیک
بوی ص ص غایب اند همان نده مختلف ندوه و الف نون که در جمع عاقل استعمال میشود غالباً لیکن دروغ عاقل
که استعمال میشود مثل روزان و شان که گفته شود و اند و چینی هم دارد که اند و چنانچه در دستکاف قوم لوط
اشارات بقول حق تعالی و امطرنا علیها حجارة من سجيل منضود ذک بذال مع فطن
فیلسوف اطلاق بر فرعون با اعتبار معنی عرف عوام است و الا چون فلسفی معنی کیم است که معنی این
دارد و همچنین در لغت یونانی فعل معنی محبت است و سوا حکمت است سلمان جمع است سلامت مختص
بکرم صا و از خصومت است و همچنین صا و خصم و موافق آیه طوفان که لا عاصم الیوم من امر الله الا من
ویم و چه گوید بعضی نسخ الا من رحم باشد بدل الا من خصم و قافیة نیز تقیم است بلعم بمعن با عورت که در
سوی بوده بویصا زاهدی بوده محکم بشاید کاف است و تشدید مخفف و تخفیف شده در صورت
جایز است همان اول نظر است بقرآن که را بود امتحان دوم نظر است بقرآن که در کتب این چنین است که جعل است
بشخص ممتشا و لکن جمله موجود پس حق تعالی هیبت قلب و هیبت الله را وجود میدهد و احکام آنها را بر وزین
و هیبت منظر را وجود میدهد آن هیبت را آن هیبت کند و الا قلب هیبت و سلب شینی از نفس لازم آید و مثل این
سخن در ما بعد صیر فام صرا فم و صرف الله را الله و قلب را قلب نکرد بلکه تمیت هر یک گفت نه کوا
که ادب از بی ادب آن آموزند عرف لاشما با خدا و این علفها بعضی عرفا گفته اند که پس تحت اسم الرقب
و دانم میرزد و ناقابل از که قابلیت اند که بزرگوارند مشغول میسازد که کل میرزا خلق که هفت و لطفی اشارت
با غنا زاست که ملکه در تحت اسما الطیفه اند و شیا طین در تحت اسما قهریه و وجود همه از حق است و جماله بسیار
لَمَّا مَلَكَ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ و مفاسم صفات مختلف و وجود آنها در حد
لَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَيَصِلُ مَنْ يَشَاءُ فَوَيْلٌ لِمَنْ كَفَرَ وَنَشْرُ غَيْرِ رَبِّكَ وَ

قوت روح معارف آیه است و قوت نفس مانی و آمال و اشتیاقات جزیه که چه این دو مختلف است
مفهوم نه بحسب وجود بزرگ آنیم یعنی بزرگان همه را وجود میدهد و لا منور فی الوجود الا الله و وجود هر یک
خیر است و هیبت ایزد با الهه شر و نفس است و مجعول بالعرض است و اگر وجود ایزد مجعول حق نباشد
یا بذاته موجود است دو قدیم لازم آید و ثبوت شود که ایزد من را قدیم قائمند و اگر مجعول خدای دیگر باشد
شک است نیز پس مجعول حق است و از باب متفرقون خبر لام الله الواحد القهار
هست این دو پس نیز پس قبله عشق کی آمد و پس خوب و استقامت بخاریست از در در از
بزرگ معهود ال و را مصلحتین و بوزن صفت رلیق و سزاوار ولی در آخر دال ندارد و شایب دال یعنی باشد در آن
علم الاسماء گذشت قضیله درین دو بنال احدی عذوک نفسک انتی من بنیک جنگ
گذشت نفسک لستوا نفسیاه و تیر تو جنگ بیجم و نون جرم و جنایت کرده لا تختصم با دیگر
خصومت مکن مکنتف و ایزد دی مهم دی ما هم ف یعنی ز تمام طنظنه حکایت صفا
طنب و ریشه آن و اینجا که و فرماد است طرب خوشی دارند و اصل حدیث این است که دغ ما یزیک
الا ما یزیک فان لصدق طمانینه و الکذب ریشه یعنی و الکر چیز را که ترا بشک اند و دیگر چیز را که ترا بشک
میندازد بدستی که راستی را مشرف است و دروغ نمودن شک و شبهه است در حدیث شریف ترغیب بر رب
و عیان است و تجذیر از طرق دیگر در همان آن دو عالم اشارت بحدیث لافضی جابل من لعلین
عرضشان عرض مکانی نیازمند است و لهذا افعال الله معقل با غرض نیست که استمال بر خدا و اینست آن
باید متعلق با خلاق ابد باشد و غرض جهانی موجب غماست ان طلع دارم یعنی آرا غلد فریب آن من
دنجان کنی است از اطاعت با رغبت غیب غیب و ضرر هلا کلمه تنبیه و در تقدیر مقدم است بر او
سصرع اند و خویش خوی عرق ندام پشیمانی بپشتان جمع مینه یعنی در مقام وصال آیات و حج
میکنی چنانکه در قرآن مجید آیات دنیا را که فرموده است تدلین را که بنمود بقرآن مستقیم ایمان با اثباتی الا فانی
و فی انفسهم حتی یبتین لهم آتیه الحق ثانیاً اشارت بصدیقین فرموده که اوله و کفرت یوبک انکر
علی کل شیء شهادت شمر اولیاس حریر است و ایهام بشعر معنی شعور دارد که شعور را از دست داده
بی سبب نبود ان الله لا یغفر ما یقوم حتی یغفر ما یا انفسهم یعنی خدای بخشد بپشیمان
که بقومی عطا فرموده تا یغفر کرده باشد آنچه را که در خودشان است هفت خود و اگر گوئی که هیچ چیز
بی مثبت و تقدیر او شود بلکه او یا پس این جمله نیز تقدیر او باشد که میسک تقدیر او است یکی
تجزیه که معلوم است و دیگری تعلیق که معلق است بر شیت پس تقدیر شده است محبت شدن آن وزیر
سوا اشیا خود او و اگر گوئی جبار ندارد که گویم پس خود ندارد و اگر بود مضاف باوست پس همه لوازم خود

چونم بوزن معنی متبا اینست چه دوم اسم مکان است فصل کعبه قصد سویت اندر کند
 از کلام از سوریه فیل جهنم اسباب و اطعمان رویا و کشف معنوی و معنوی نگر فکری است
 و مراد همگی اینجای بران و کشف است ضاله چوود یعنی حکمت که ضاله مومن است مانند نامه است
 که ترا بمنزل مقصود میرساند و کم کردن آن سبب آن است که در عالم عقل و نشاء علم که بودی عالم بجهان بود
 بعلم الله و نورانته و همان کینست عقل کل مثلاً کینست نفس باطن بود چه مراتب متفاضله وجود است
 چون مراتب نور ظاهر و تباین نیست و انزال معنی است و تمام و کامل شیشی حق است با آن از صدق خود آن نور
 آن مثل آنکه تو کامل شده اصدقی بر خود از تو ناقص بوده پس بعد از هم نشینی با طبیعت فراموش شد و آن در نشاء
 و پیش که شد و باید میبود و در ضاله نمود با اهلداد صبح این طبع نور وجود از افاق عالم طبع است در ششند یعنی
 آتانی که خبر از معارف نازد بر طالب معارف میخندد بکچشم بود اشارت است با آنکه معرفت کامله آن است
 که آدمی در معرفش ذوالعینین باشد نه عو مثل آنکه وحدت در کثرت و کثرت در وحدت و تشریح در تشبه و تشبه در تشریح
 و اشیا در جبر یعنی تخیل و قهر و جبر در اختیار و ظهور در بطون و بطون در ظهور الی غیر ذلک پس آنکه بتریز صرف
 قائم عین شیری شان کور است و آتانی که بشده محض قائم عین شیری شان کور است و باید منزه باشی مثل
 که استعلم ما اما اشپه شب و تخیل و شب باشی و تخیل عینی مانند قوای جبریه یعنی وجود عالم صورت را آغاز و بجا
 صایر و راجع بحیوانی چون عالم معنی که **هُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اِلَهٌ** نه فایض و صواب
 که عدیم است پس بر خلاف آتانی باشی که خدا فرموده **وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللّٰهَ عَلَىٰ حَرْفٍ** ای حرف
 و قال شیخ محیی الدین المعری فان قلت بالمشبهه کنت متقیداً وان قلت بالتشبهه کنت متقیداً وان قلت
 یا لامر کنت متقیداً و کنت ما فی المعارف سید فلسفی فرورفته در تشریح با حسی مجتهد بقرینه تقابل
 یا طلق محکم مجادل و آن در کتب بعض عرفا غیر محققین است و اما معارف محقق دانند که همه راه بحق دارند و اگر ضاله
 باشد در تخیل است و در تصبیق حق محیط است و صرح و قد جهاتشان یکدیگر را از جهت تصور و تخیل و کرم کردن
 بشکایت است **کُلٌّ حَرَبٌ بِمَا لَدَّهُمْ فَرِحُونَ** و آن در کرازدنی مقصود است تا کمان ابد بر کسی نه
 همی گوید بر روی توبیش تا کمان آمد و قطعی بن لوقاستی قلب و ابله مثل آنکه معنی میخواهد و معنی صفت حق
 و لیکن که کرده او در غنای ظاهر و ندانند که این همه حاجت است و همچنین بقا میخواهد و بقا صنعت حق است او
 که کرده آنرا در تقایم طبعی و این عین دور و نزدیک است بقا حقیقی بقا حقیقی لطیفه مجرده باقی میماند الله است
 در وجود حقیقی بعد از حقیقی و معارف آتانی است بلکه وجود همه جا خیر است بر طالب نور حقیقی که ساق و وجود است
 یعنی مشوق و مغرب و وجود قوم و جویشی غیر خارج از آن است پس **اِنَّمَا تَوَلَّوْا قَوْمًا وَّجْهَ اللّٰهِ**
فَوَلَّوْا اِلَیْهِمْ وَاَلْبَاطِلُ هُوَ یُکَلِّمُهُمْ عَلِيمٌ پس دست مشوق حقیقی و قد قلت

فی سالف الزمان ای برهت و جوی نغمه زمان دوست دوست که بر کرم و بریدر کیت جز او است
 اوست پرده ندارد جمال غیر صفات جلال نیست بر این رخ نقاب نیست برین مغز پوست جان
 کل از آن نغمه زمان لبیکان غنچه چید بچو خون بدش تو بتوست دم چو فرورفت دست پیوست
 چو پروان رود یعنی زانو در همه هر نفسی ای و پیوست یا بر کوی دل است کوی چو سرکش که کوی
 بجز کوی است و جوی این همه در جستجوست با همه بچایش هست در ایمان عیان با همه بکیش همه
 زانو یک پوست یار درین آنجن یوسف سیمین بدن آینه خانه جهان او بهر روبروست پرده چو
 ساز یا بقرانی نواز غیر کمی نیست راز محضت اگر گفتی محضت اسرار اوست سر سویدای دل
 در پیش اسرار باز در بدر و کوی کویست پس مگو بی تجدید و تفسیق آتانی باطل است بجهت غایت چه بجز
 در نشاء خود وجود دارد بلکه مؤثر است درین عالم و اگر صورت آب در خیال بودی طالب آب بودی
 و قس علیه و آنکه گفته است نام حلوا بر زبان برون نه چون حلواستی سبب طلبت برای طالب حلوا
 طبعی کوی نه آنکه وجود ندارد یا مصلوبت نازد یا مبدل کشف حلوا طبعی نمیشود و چگونه العلم نور حقیقی
 خداست یعنی کوی از آیات حاطه حق شب قدر است که در طول همه شبها باشد چون آن سئال که رسم
 همه سلسله زمان است و روح آنهاست و از تا ویلات شب قدر سلسله طولیه نزول است که در سوره فرقان
 در قوس نزول چه نور در آن در منزل است چنانکه باطن یوم القیمه سلسله طولیه عروج است که در سوره فرقان
 در قوس صعود چه نور در آن در منزل است و عروج است قال الله تعالی **يُصْرَعُ اِلَیْهِمُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ**
 و از تا ویلات شب قدر روحانیت وجود او لیا است چه بعضی اولیا که ضلالت است و در نظر خلق و بعضی
 ولایت ظهور ندارند و اولیا که ظاهر بصورت بروحانیت محقق اند و معرفت ایشان صعب است و در حدیث
 واقع است که **اِنَّ اللّٰهَ جَبَّارٌ مُّشْتَبِهٌ فِي مَلِيَّةٍ جَبَّارٌ رَّضَاةٌ فِي طَاعَةٍ فَلَا تُسْحَرُنَّ شَيْئًا مِنْ طَاعَةٍ فَلَعَلَّ رِضَاةً مِنْهُ**
وَجَبَّارٌ سَخَطٌ فِي مَعْصِيَةٍ فَلَا تُسْحَرُنَّ شَيْئًا مِنْ مَعْصِيَةٍ فَلَعَلَّ سَخَطٌ مِنْهُ وَجَبَّارٌ اُولِي اَمْتٍ خَلَقَهُ فَلَا تُسْحَرُنَّ اَمْتًا
فَلَعَلَّ مَوْلَايَ یعنی بدستیک خدایتعالی چنان کرده سه چیز را در سه چیز پس نهان کرده رضای خود را در طاعتها
 او پس حقیر شمار هیچ طاعتی از طاعت را که شاید رضای او از تو سبب آن باشد و چنان کرده غضب خود را
 در معاصی و نافرمانی پس حقیر شمار هیچیک از معاصی که شاید برود غضب او باشی سبب آن چنان
 کرده اولیا خود را که آن کاملند در میان خلق پس حقیر شمار و قلیل المبالاة بمشاش با حدی که کشاید او
 از اولیا الله باشد کینست چون منت زیرک کوفه محبوبان نیکو گفته است اگر در روی تو روز است در روز
 من شب تار و لیک روشن من شبان تاری نیست چنانکه خال سیاه بر رخسار کله کون صبحی موجب زینت
 حسن است چنانکه خال سیاهی که وجود عزیز آن باشد بر چهره انسان کبر موجب و نور جمال او و مزید حسن حال

وست یک نقطه خال حسن رخسار کرد آری زلف است که گردن برین و از مقالات شیخ اجل
سلطان ابی سعید بنی بخر است قدس سره در وصف آدم ضاعف سد جلاله و کوی شیخ اینجا ترجمان لسان حق
عوارضه نگاهارم صف زو رضوان تعجب کف خود بر کف زو آن خال سیه بر آن رخسار طرفه
ابدال زخم جناب در صحف زو احمق است چوبت پرستی چو بستی است که حق محیط را محدود
چنانچه صاحب کاشن گوید اگر کافر زین آگاه گشتی کجا درین خود کما گشتی و معلوم است که چون
آگاه از حقیقت آن و مقوم وجود آن نیت کمر است او شفیق است زیرا که جهت وجود در هر کل و غار
و نور و تاریکی است و وجه عدل است و غبار بطلان و من جلال را و اینکه در تاجران اندک
ان الله اشترى منکم دینکم بثلثی الا که کشت تاجران دینک و بو اولئک الذین اشترى و الصلوة بالصلوة
فان یحیی نجاتکم مالک ما فیها من ضارع دارد و با مال جفا من اقص عبطه اشباع مقابل عن حسن
زبان کاری ثم ارجع بصر اشارت است بکبریه فارجع البصر هل ترى من فطور ثم ارجع البصر
که نیت یعنی برگردان بصر خود را بسوی آسمان آیامی پس در آن اشفاقی و غرضی پس باز برگردان بصر را
پس در همین بهتر یعنی هرگاه در نظر و تفکر در آسمان مریک بر نظر فرموده با آنکه در آیت بودن صفات حق
نجایت ظهور است کما قال ذیننا هال الشاظرین و ایضا و لقد ذیننا السمله الذین یؤتیون الکوکب
که مظهر نوریت حق و ربوبیت حق و حجب وجود و اضاع نوبتس با یکدیگر مظهر ثبات و دیمومت حق است
این دیمومت را بهر ارک باطن خرمه نیتوانی برسی جل جلاله و بعد از لازلی الابدی عن الاکت نماوس
چگونه زمین با نفس و تیرکی نظر و اعتبار مرقه بعد اولی و کمره بعد از خرمی نخواهد و باید دانست که ظاهر است
بستر از خا بر زمین است و لیکن باطن زمین به از باطن آسمان است زیرا که از باطن زمین قائم میشود نفوس کل
الهیة بنویه و ولویه که اسم اعظم و کلمه تم تقدیر و جامع ابجوام کلمه محمدیه قائم است کما قال و میت جوامع الکواکب
آسمان نفوس جزئیة منطبقه است که بجای حق مشترک و خیال انسان کامل است و نفس کلیمه هم دارد ولی در
حکایت انسان کامل حقیقی نمیرسد و قلت سبحان باشد سپهرت کوی چوکان بتن کر قضاة زین خاکدانی
که در ایم جان او انبار جبر است تو آخر خارج از کون و مکانی فابیا لایهم و تمیز و همیشهر و ع است و بشر
از کیفیت تدبیر آیات جنبه در دم براه تیز و اما معنی دیگرش که افزوده و ممکن باشد اینجا در مذود
کابدان است تطبیق آب و خاک عالمین است عالم کبر و عالم صغیر انسانی خوف و جوع اشارت
کبریه و کتبوا نکت من الخوف و الجوع و فیض من الاموال القاد الا فیض القدر فی برینه است
می نمیشمار بقدری از خوف و جوع که سنگی و کلی اموال و اثار و نفوس جوسل شام و همیشمال شام
از جنیض قوه و نفس فعلیت و کمال رسانیدن است چو مردان بوزن قلمدان بچم که از پوست سباز

پس حجت یعنی انسان کامل بر کزیده با یما الله و قلب را تمیز دهد دستش و زیر یعنی انسان کامل که زیر ساحت
حقیقی و خلیفه الله است و مادر موسی هم تعمیری از آنست و ایت هم بقیرت زکیت و احاطت روحانیت
چنانچه عقل کل ام کتاب و ام الاقدام است و همچنین نفس کل ام کتاب است و از اینجا حقی را می گویند
حجت تاویل علم و معرفت است مولعی بضم هم بر صبی ارضعی اشارت است بکبریه و او حجتا الا
ام مؤمنی ان اضعبه فاذا خفیت علیه فالقیه فی البتم و لا تظاف و لا تخفیة اذا اراد و هو البتم
و جاعلوه من المرسکین یعنی هر کس که سوسى ماد موسی اینک شیر برده و را و اگر تیرسی بر او از فرعون پس بنیدار و در
و ترسند و بکین مباحش برستیکه با برستیکه در ایم اور بسوی تو و قرار میسیم او را از زمین بلدش سکل غیر کمال
مراد است و از شیر نوش مراد جان سکل است که بلی من هم بیان حال کسانی است که طالب معرفتند
تقلید به تطیب صادق و محبت لایق و مری و برابری میکند آن شفا جان مانند طفالی که تقلید بالغان و غنا
کنند و عبادت و سخنان سنجیده در معرفت و این شپه عبادت و امثله نوایس است و سخن معرفت خود معرفت
نیت ولی قائمی گوید دیگری ذکر تو میگرد و من زکا رشدم و همه جا رسوم دین است روان تجنیس
القافیات چه دوم روح روان مجرد است آن کسی که همین اصح است از نسخه دیگر که پیش آنکس جلد سعی
و کوشش آن اشرف شنائف ظاهر است چون به با میفرمود لیکن اشارت فرموده با آنکه روح آدمی چون
در غایت لطافت است و بیولیت دارد در اول و لا تعین است و آیت کبری است و علی عالی فرموده لا ایت
اکبر منی پس هر چه در آرد صورت او شود لقد صار قلبی قابلا لكل صورة قمری لغزلان و دیر از زبان اگر
فلوسمی کم کرده و جویای آن فلوس است و روی دلش با آنست همان فلوس است و اگر شیر از جویاست شتر است
و این مادامی است که جویای این و آن است پس از هر چه میرود سخن دوست خوشتر است شد محقق صدق
بمعنی کشید و مجاز حقیقت اینجا میده شهادتی آغاز کرد آن طالب صادق دلیل بود او را بر کمال پس از
بجایی که ربط یافت و بار بار شمش در آخر حاجت بدین نیت فسوس سخنی و لاغ سبب شام شد اشارت
کبریه بیدل الله سببنا هم حسنات هذل باوه و ضده دق سر کوبی و طعن صدق قلوب
اول چون مجزوب ساک و دوم چون ساک مجزوب است فد کل حدیث بنوی است من عرف الله
کل سانه یعنی کسی که خدا را شناخت و اما نذر باش در حساب یعنی در پان معرفت ذات اقدس نظر بشیر
حیث البت یه بمنزله اسطرلاب است در معرفت فکث ثواب فانسازی یعنی در وجودت که باید
احرام و سجد معنوی حقیقی بسازی بهوش باش که سجدل ضرار سازی عجبستنا جفا من مضارع دارد
بعین مجهول است و دیگری مجله که عالم تجرد است لا تظافوا اشارت است بکبریه لا تظافوا و لا تخفوا
آتش و با ایضه یعنی ترسید و اند و بکین مباحش و بشارت با دشوار بخت نام چلبست که بلیس ابی الیس است

یعنی بر عدم وقتی جمع حدود و تقاضای عیاست است و قرین خود را مثل خود میازد و آن عدم پس شکر
عدم العلم و عدم المعرفة و عدم حکم و عدم الرضا و عدم تسلیم الی غیر ذلک و همچنین نام دیگرش که شیطان است
چرا بگفت بعضی نون شیطان را اصله دانسته اند از سطن گرفته اند یعنی بعد و الشاطن بجهت البعد عن الحق و
زاید گرفته اند از شاطن یعنی بک و بطل و اوصاف و القاب هم مشهور است ببدی مانند زیم و لعین و خنا
و مثل اینها این نکس یعنی عاشق مبتلا یعنی عشق را کمر بندک در هر دو جای پایت یعنی عبرت شد برای تو و غیبت
که در جاهت پیش در جاه افشاد و زهر نوشیدن و وینفادون تو منده خوردن تو شد غرآن و جمع غر غریز
و ضم اول طایفه از ترکان غار که سلطان سخر گرفته مجوس کردند آخر زمان سابق بر این نوشتیم که آخر زمان
حجب و عا است کمال انسان کبر است بحسب طول فب یعنی از ظاهر و باطن روشن فلک کبر هم با نام الله
پس آخرین قرنها پیش از قرون و حدیث سخن لا خرون است بقون بر این فرست پوشیده نیست انشا الله و
آخریم زمان با نسبت با بقین و سابقیم شرفا چون زامت مرویه ایم که فرموده اول خلق اندر وحی و نوری
و نیز آخریم زمان با نسبت با ایشان و سابقیم دهر بحسب روحانیت و بعبارت دیگر بحسب ثمره و غرض که تقدم
علمی دارد و اگر آخرت بحسب سلسله عرضیه زمان باشد آخر زمان آخرت است چنانکه بطریق حکما اشراق دوار
و اگر است که اصح در تقسیم بر دوره و دوره است و پنجاه روز است سال است که مدت یک دوره فلک
ثوابت است و التمام ذات الرجوع و سابقیت نیز معلوم است و لا یزیده کثرة العطاء الابد و اوتار
انه هو العزیز الوهاب و ما نفلت کلما لله عارض منظره و معقول بقول تعالی انا عرضنا الامور
و نیز عرضان دیدن لشکر بر عکس یعنی اگر آنها را متحد کردی بوجهی تقبل و ما را در تقبل مبتلا بنمودی
غیر چون حق از صنعت قول بالموجب است که لفظ قائلی را بر خلاف مرادش حمل کند مثل و قالوا قد
منا قلوب فقد صدقوا و لکن عن و داد و مانند قول مولوی در جای دیگر سلسله این قوم جبرئیل
مسلمه دور است لیکن دور بار و نیز صنعت رده العزیز علی الصدق و نیز صنعت مساس با ملت سابق دارد و
بکاف را جایز است بکاف عربی صنوم بخوایم طاغوث از اسما بتان و شیطان فعه الماهدون
از اوصاف حق تعالی مثل نعم الجیب یا نعم الطیب است و اشارت است بکبریه و الاذیض خرفشناها فیغه
الماهدون یعنی زمین را گسترانیدم و فرش قراره دیگر برای شما پس بگو گسترانیدم بهیتم تا ذوق غیمم بزا
سجود و مجلس دو عالم صفتهها محض است بکسب ما کی عالم و عالمی از مظاهر صفات و اسما حق می بیند
چون پست لمرات زینجا که در همه جای آن عکوس یوسف بود پس اسما را مظهر رافع و رب و اعمی می بیند زمین را
مظهر خافض بود و علم و سخاوتها و بنا تا تر مظهر رازق و محبت و مصور و جاعل فی الارض خلیفه و مانعها
و حیوانات را مظهر سمیع بصیر و مدبر کثیر و مثل اینها و لا کثیر من مظهر سبوح و قدوس و شایسته است را

نور

منظر اسم اعظم و ساکد دیگر است که در نظر او مظهر بر فانی است همه اسما و صفات و حی پس مثلا آسمان پند
اگر چه بخواهد مظهریت باشد بلکه رب نام و نور قائم و انسان کامل نه می بیند بلکه اسم اعظم خدای پند تعالی نه
شیخ عطار گوید عالم و آدم طلبی پیش نیست اوست بس اینجا اسمی پیش نیست جمله کلمات است مستصف
جمله کجرف و جبار مختلف یا جمله یک معنی صورت مختلف بلکه چون بالا رود و بنفی اسما و صفات رسد که
کمال لا خلاص نفی الصفات سسی و موصوف مشاهده کند و ارتخاق تحقق سلسله الالهیه کمال انصاف
بدست مخفف بود اشارت است بکبره اولثک کالانعام بل هم اضل آن جماعتی مثل چارپایان بکر
که هر چه کماهی چارپایان تکلیفی نیست بلکه همه عابد و مروب اسما الهیه لیکن تصور نکونی دارند و با اسما مخصوصه در اثر
شماره جمع البصیرة و نمونانند بعد الله باشد و اما انسان حق تصور تکلیفی دارد و نمونانند در صراط جامع رو بسو
است داشته عبادند شود ولی فاعلت می کند بصیر طهارتی حق حیوانی فکر کاهش چون سجاک اندیش
کل خاک شد متفکره او تجلیه است و بس یعنی همین در تصرف و جهمت است و قوای و همه جسمانی است در
بالفعل نش عقل حقیقی پس و نیت مکر قوای جسمانی و قوای جسمانی و قوای جسمانی و قوای جسمانی و قوای جسمانی
نمک اندر شد و کل پاک شد مستی غاصره و اخلاص نیت بلکه چیزی دیگر است حی بحیوة الله و عالم بعلم الله و قواد
بقدره الله و با بحکم صدق لاجون لاقوة الا بالله و تحقق بکبر لا اله الا الله است وستی جسمی فعل با و نذر بلکه
از همه جسم و صور عالمین اجل و ارفع است و طی صور در درجه جای طی زمان و مکان لدینا و الاخرة حرمان
علمی بل الله و حیرت ریخ مدقغ بمعنی احمق از مشهور است یعنی دماغ معیوب است جز مکر تا کیست
و گویا نسخه صح خود مکر باشد اجزای او است خلد و دوزخ عکس لطف و قهر است چه لوازم و عداوت و عین
صور اعمال و ملکات سعد و اشقیات در حدیث است که انما هی اعمالکم ترد الیکم و نفوس خلافت دارد
بقوت احسن الخلقین ولی خیر و وایشان مظهر لطف و قهری و ولی ندو این دو مظهر اعظم حدیث جلال
بلکه در حقیقت نور واحدند و وسته شدن ایمان است که آن لطفها آنچه از شرع است تعویذ نفس است
بقریب کار بردن در حقیقت و تفاوت میانه خانه کل خانه دل گذشت و هویدا است و مسجد است الله است
از آن جهت که سابق نوشتیم که هر چیزی چهار وجود و ظهور دارد و وجود کتبی و وجود لفظی و وجود علمی و وجود
مثلا الکتبی و لفظی و علمی که مرانی ملاحظه عقل است حق را همه وجود حق و ظهور و حقه و از اینجاست که کس کلمات
اسما الهیه بر محدث روانیست و اینکه کوشیم ظهور حقه تجلیات فعلیه مراد است که بدون تجلیاتی رتقائم عا
تجلی ذاتی پس مسجد است چه اسما الهیه تعالی اینجا حلیه زبان پشتر و وجود علمی و در دل جان او را
و اجتماعات که یاد اند مع الجماعه در آن قوی و اکثر است و اما دل انسان کامل عرش الله و خانه وجود عینی او
چه عرش فانی در ذمی العرش و چه خانه بکلی نمودار از صاحب خانه است و اما لفظی و مانع آن در او پس جو کمال

عین

عین ذکر حق است و ذکر او ذکر حق است آدمی یعنی دم بشری مثل خود بدون جبروتی و لاجوتی چنانکه گفتند
باینکه انکم الابرار مثلنا باشی همان بر صنف و نوع محفوظند بتعاقب اشخاص و لکل فرعون
موسی و اینکه علما و عرفا و فرامنده و نماز و دعا و جادو و نحو اینها کویند مجازیت و قلت معینش را بجهت و مکر
نیت که بصورت رجعت و تکرار داشت ضیافتی در همانی آب و چاه بطف باضافه زینهار
اینچنانه جو حقیقی هم اول یا خا بجهت در اول جیم عربی یافت و ثانی و یا بنیت منوب بتاج در ویشی چه چون
بهر دو تقدیر معنی تاج کوشی غروس و تیزی طاق و ایوان و غیر آن آمده است بوسیله و فقه جاه تو و قطعا
جهان یوسف و زندان جای تو و تجویف فلک یوشن مایهی تو بصورت کلوزی فائده در آفتاب علمائیا
جان و معنی نوری محیط و بیکران و بر تبا قهر و بر تر از انوار غیبیه بی تعقل و بی جان بد چار
او مسیح اشارت است بکرمه فلو لا آفة کان من السحیحین للبت فی بطنه الی یوم یبعثون
یعنی اگر بودی یوشن از شیخ گویان هر آینه در یک سیکر در بطن مایهی تاروز قیامت و نون مایهی
ایست و عدالت تسبیح ثریه است و در روز است تسبیح حقیقی و حقانی دشتی چه عین ثابت منزه بودی
و مجرد از جسم و عوارض جسم در لایزال باید وجودت مثل وجود روز و زلال مجرد شود تا تسبیح وجود حقیقی بگویی
ماهیان کاغان نژاد برای تو پشورده است و با ما قبش خناس خطی دارد چون جسد و جسد که خناس لایق
دارند و مراد از بی جسد بودن آن بی حکم جد است جان شتتلف یعنی تسبیحات جسد است و روح آنها
صبر و تکلیف و خلوص از توین است فاستقیم کما امرت الا بنده و خادم که لا لاسیرا و خواجه سر با
و همیست منام و چاکر است شتوان باب یعنی باب الله که انسان کامل است کمال بضم کاف
عربی در اول و سکون نون مد بزرگ جسد و کبر اول پس در درشت قوی بکل وارد بر احوطت یکی از معانی
شجاع و یکی سخن کو و قصه کو و اینها هر یک از این دو مناسبت دارد و سخن گفتن خوانندگی و باشد لا فضل
ایهام دارد یعنی انسان کامل آن ناقص هم غرضی را پیش باطن چندان بزرگ که احصا نشود و در بهمان مفسد اند
که در حدیث میرالمؤمنین علی بقیه از آنها هیچ رها فرموده بجهت یعنی تیر انداز تسلط و تحکم در تیر انداز
بی وجوبت بر احوط و جیم یعنی بی مردامی سپهر با سپهر خناس مقلوب دارد و بی حس با سر طباق السلب
یعنی هر که بی سر طبعی شد از شاه حقیقی سر آبی گرفت و هر که وجود مجاز را بر اف کرد و از ابدال شد و جو حقیقی
حقانی گرفت بود فن یعنی نخوردی غری زفن این علوم یعنی علوم جزیه و فنون مکر و حیل و اما علما
حقیقی پس نیکو معنی است در خود شناسی و آغاز و انجام شناسی که اول علم الیقین است و بعد عین الیقین و حق
الیقین کولک یعنی کجی و نادانی کن در نزد حق و اول حق چه دارا جزئی نیست و باید عالم بود بتعلیم الله
چنانکه ملا که عرضه داشت که لا علم لنا الا ما علمنا انک انت العلیم الحکیم یعنی دانستی نیت را

لا کون

مگر آنچه تو از دانش و دیعه داده و علم و حکمت مختصر است در تو و لا یذکرنا ان یرد الوداع و علما بانند و میبندند
صفتی عالمند بتعلیم الله و صفتی عالمند بعلم الله در بیان یا موعده و بتاخر عقل بهیم و تقدیم عقل و وطن
آورده امش بهما یعنی برسد چه متاع از وطن آورده بجهت معامله و گفت و شنود نمود و مال جمع
یک اهل و حر بطف و حکمت بجهت بحال عقل فکری و حریت بجهت بحال عقل عمل لغوب مازکی
جز خیال جز حیا صلی از قبیل تا کید الذم مایه باشد المدح است نظیر قول قابل متعی که من از فضل در جهان
بردم همین جفای پذیر بود وسیله استاد و در ساقش وجه العربا و ابعثت است که علم و ادراک باید بود
عقی و بی نیازی شود از غیر حق و ادراک در لغت هم بایش است و او هیچ نداشت مرده در یک معنی است
و از سلطان ابو یزید نقل کردیم که فرموده اذنتم حکمتم شیخ عن تبت و اذنتم علمنا عن اخی الذی لا یوت و اگر علم
جیل باشد معلوم است که روزی نازد حکمتی که طبع زاید چون قدح کرد و حکمت و حال آنکه حکمت از اجل صفات
و من یوت الحکمة فضل اولی خیر اکثیرا و خداوند بهر بر نامه ذات قدس خود و رسل خود را همه را حکمت بود
فرموده و در مقام ایشان بر بهیاف فرموده اتیان کرده ایزد انشا را حکمت در بسیار از مواضع کتابش و از جمله
فرموده و اذ اخذ الله ميثاقا لنبینک ما اتیتکم من کتیب و حکمة الایه در حق جمعیتان و بجماعت
فرمود اذع الی سبیل ربک بالحق الایه و اجله محققین تعریف کرده اند حکمت کسب الحکمة
افضل علم بافضل معلوم و موضوع حکمت الهی معنی اعم که سید علوم و محتاج الیه کل علوم است حقیقت وجود است
نه مفهوم وجود و مستون وجود است نه عنوان و عنوان مرآت لحاظ معنوی است و مطلق حقیقت وجود
محض است و تصریح جمیع است بر بداهت این قضیه و مطلق وجود من حیث الوجود نور حقیقی است و حقیقتی
نور خداست و شرف هر علم بشرف موضوع است و غایت حکمت صیوره الانسان عالما عقليا مضایا
للعالم العینی بلکه تشبه بالله است یعنی مخلوق با خالق الله است علما و عملا و نیز شرف علم بشرف مبادی است اول
حکمت بر این و واقعات صرفه و تقنیات محضه است و فالص است از اینجکی بقلید لهذا الفضل میدهد
مقدوح را از غیر مقدوحی که حکمت ایمانی ایمانی است و تبیین میفرماید حکمتی را که بشوب بقوای جزیه و حیثی
باشد از حکمتی که بعقل مصفا می تامل نور الله باشد بلکه حکمتی که بعقول جزیه بشیر باشد که عقل ضری عقل را
بدنام کرد نیز قاصد است چون مقصود بر معرفت مصفا کلمه است و ناظر کلیت وجودی نیت مثلا مقصود
الهم است که عقل فعال موجود است مجرد از ماده و بالفعل است در جمیع صفات و تمام است و حالت منظره
نماد و فیاض است بر جمیع نفوس ناطقه و غیر آنها از احکام و حکیم ایمانی مذکور مشاهده میکند و در عقل کل
بنویس و ولویه و کلیت وجود او را می بیند در همه اصدرا ساقه نفس را چون بند با بخت باید نام عقل بلکه
سیکوست بخصای مخلوق با خلاق الروحانی که مجرد و بالفعل و تمام شود و خود کلیت پیدا کند و همه مرانی شوند

که المؤمن مرآت المؤمن بلکه متعلق با خلاق اند شود و حضرت جهمی صد و معراج بجائی رسیده که جبرئیل گفت
 بود نوبت نملک لاخرت این است حکمتی که تفضل دارد و انای همه خایق اشیا کیت آنکس که شناخت
 اعلی را با داده یعنی خلاق حمید را ندارد و همه را بر باد بطلان داده و در بعضی نسخ بیامنا و تحت است
 یعنی از یادش رفته نهایت مفاهیم اینها را و دقیق را یاد کرده و اینها اشارت با مهات خلاق چه حد است
 خاصه عبارات است انحضرت شجاعت و سخاوت و حکمت و بصیرت اشارت است بعفت چه عفت حد است
 در میان شده و خود و بصیرت که نیکین خلوص از توین است نهایت عفت است و بصیرت اشارت فرمود با شفا
 که باید این اخلاق عدالت فراج بگرد و ملکه شود و اینها غیر خودنا احتیاج خود بخود که این راهت نیست کوی
 و از مقامات عالی است اشارت است شجاعت که واسطه است میانه تهور و حین و سخا را صیرت فرمود
 و سخای نفس فرمود اشارت است با نیک در مقام نفس و قلب سخاست و در مقام روح و بالا تر بود است که سخی
 از اسما الدنیت بمقتضای توفیق شرعی یکسجای نیجا اعم است از سخا و تی که خلقی است میانه تقیر و نیک
 و از حکمت خلقی که از اجزاء عدالت است میانه خبرزه و بلاهت است چه خبرزه اینجا صرف کردن فسکرت
 بسیار در یکطرف جلب منافع و عقلی طرق مضار و عدم الفکر بودن و تفریط در امر معاش با لکلیه این هم بلا
 و خیر الامور و مطهار و اخلاق و اعمال است نه در علوم حقیقه و در اخلاق طرف همه جا مذموم است و داعی
 در شرح نبرس در تطبیق ظاهر و باطن نوشتیم که این اطراف ثمانه که فراط و تفریطین باد و جهل یعنی بی طمع
 و به سخاست باطنی میشود ان الله یحب المتطهرین و دلیل بر عموم سخا اینجا قول مولویت که گذشت
 که ترک شهوات و لذتها سخاست هر که در شهوت فروشد بر سخاست ناهنگام است چونکه آن سخا
 کلیت دارد و خطی دارد که اشعه عقلیه با بقه و لاحقه جمیع مسمول نورا ویند و ورثه او تا قیامت ثانی او
 و مقابل ویند بلکه مستودعات نورا و متادین با آبا ویند که آداب و در مثل خود او کلیتی است الاثر
 یشایه صیغه مؤنثه عین کمال چشم زخم و چشم بر صفا بکمال لا ذنی ملامه است یعنی چشمی که جهت جلوه کمال
 بر آن و شک ظرفی آن زخم نیز با اضا فیما ینیه است یعنی وجودیت قوی و مؤثر با نخاصیه که شریف بنا
 که شرافت حکمت و حریت است نه باین گونه تا اثرات بلکه بالاتر لیکن بدون این دو بر کون نباله با و نه بر آن
 معجز با انفس قبس با باریک که از نمودن تراز است جرف به چشم و سکون را مملع بودن با لکلیه و مؤثر
 که محرف کننده است و جارف موت عام و شرف ترا شده زمین و جرف گذشت پس مراد فقر رونده ملک
 و مال و برنده آنها بالکلیه است شیخ چو شیر است مانند آن مشایخ که خدا با همه الباطن بر او تجلی کند و در
 مشرف بر ضمایر سازد و از آنها بوده است شیخ ابو سعید بلخی بخیر قدس سره فاطن مقیم و ساکن با یکجا
 کفش کن حطب هیزم فطنت زبکی بوی افزون آنها که فرمود پسنی آن باشد که آن بوبرد

کونیا
۱۷۰

کفتم که بونفحات ربانیه است و حقیقت آن انفس تبرکه عالم ربانی است که بجای قدس می کشند
 دفع ذکام چه فرگوم رایحه طیبه را مانند ریحه مشک ذرا که نمیکند و اینجا مرض شواغل و نیویست القوا
 اشارت است بگریه اذ هبوا بیتی صبی فلما فاقوه علی وجهه اذ بان بصیرا یعنی بر سرین بر سرین بنیاد
 اثر بر روی پدر من تا میاید پنا بسوی من عظام جمع عظمه صلبش و عظم است چون عده و وعده و جبهه
 و و توبه قره عینی اشارت است بحدیث نبوی که ثبت الی من دنیا کم لث الطیب و النساء و قوه
 عینی فی الصلوه یعنی محبوب آمده است بسوی من از دنیا می شماسه خبر بوی خوشه زمان خوب و نیکو چشم
 من در نماز است و خلاصه تاویل آنست که طیب رقیقه است از نفحات ربانیه و ن رقیقه است از انسان
 کامل که آیت جامع است پس از این جهت این دو مظهر بندگی و روشنی چشم در نماز است چون موجب
 نفحات ربانیه و واردات قلبیه و احتیاسات روحیه شود که بوی خوش حدیقه قدس بانی اند و لهذا فرمود
 به ربوبای ربانیه روشنی چشم در نماز است و الصلوه معراج المؤمن و مناسبت تقیم است و صلوه قرینه از یاد
 آنست که حقایق مراد است و تمییز جهت مطلوبیت رقایق است و این میان بنا بر رعایت قول مولویت
 که به این بوی کف و وجه دیگر آنست از برای حدیث که صلوه از صله وصل است پس اشارت فرموده است که این
 آیات چه صغیرات چه کبریات بصر صلات و وصل است و برد القلب تقنی کامل آنست و وسیله آن نماز است
 لیکن آن نماز توفیق است که در وقت قوت دست برداشت از سر دنیا باشد پیوسته اند چون فرمود
 تا که آن بوجاذب جانت شود تا که آن بونور چشمانت شود و در حدیث شریف هم طیب قوت قوه شانه
 و جمال شایه اعتبار شکل قوت با صره و صلوه قوت لطیفه قلبیه است و بنا بر بعضی از اینها قوت و قوت بر قوت
 شوند و هر یک از دیدنیها و شنیدنیها و بویدنیها و غیر اینها عالمی باشد جدا که چنانکه در تصقیقات بدلیه
 دیدنی از شنیدنی و بویدنی و غیر این دو تا چه در اینجا همین رنگها و شکلهما و غیر اینها از بصیرات بالذات
 و بالعرض واقع است و در کوه چمن صدای هنده رنگ و شکل متکلم و صامت و در آینه خیال من مشرک
 هر یک جدا از دیگری مترانی میشود و در عقل که میترانی است صحیح کلی هر چیزی جو خالص از غیر که لوازم آن باشد
 منقعی و متبر از اینها رو اغره علایق مدرک شود لهذا اینجا میفرماید که قوای نفس طایفه همه پیوسته اند و مراتب یک
 حقیقتند چه وحدت نفس است که یککل توحید است وحدت عدیه نیست بلکه وحدت جمعیه است بلکه وحدت حقه
 غلبه که نظر تقدست چه سابق کفیم که نفس طایفه جماعیه الحدوث و روحانیه البقاست از طبع الطایفه نفویه و اخفوی
 همه مراتب نفس است و نفس اصل محفوظ همه مراتب است و بهما که مصدر افعال طبیعیه است بعینه مبدا آثار
 روحانیه و تعلقات است قوت با قوت جناس تام دارد چه صرف شده در یکم مخففات است در جناس
 دلیان دیده یعنی با آنکه دیدن در دیده است و عشق و شوق در زوایه و شوق و صدق در قلب مع هذا اثر

نقود میکند از هر یک بدیگری و سبب است که گفته است تن زبان بود جدا عضو از او است جان از کون
بد جزوی از او است غیر محسوسات و بد را جز این محسوسات طلبی غلطانه است والا که آن محسوسات هم
محسوسات حقیقت است و اتم و اقوی پس سالک می پسند چیزی که غیر سالک نمی بیند و همچنین میشود چیزی
از بافت غیبی و استشمام میکند از روح غیبیه و با بکل از مطلق احساسات غیبیه چیزی دارد که غیرش ندارد
کحاکم و این وقتی است که آن دیدنیها و استشمام کردنیها و غیره مثالی باشد و انسب بمقام و بعنوان که آغاز نمود
شدن آه باشد آنست که مراد بجز محسوسات همین محسوسات باشد لیکن باعتبار آیات الله و وجه الله و چه
انفس پس چون بصراآت من شد و نوری و نورین شد هم آیات شنود و نوری شود و همچنین مشاعیه و
اخراج یعنی مرعی در قول حق که **وَالذَّيْ اَخْرَجَ الْمَرْحُومًا** و مثل نباتات محسوسات حضرت است که
باید بنحو اعتبار آریاتی و علاماتی ملاحظه شود و ذریعه رسیدن به صفات کرد چنانکه فرموده اند **اِقْرَأْ وَاَنْتَ تَعْلَمُ**
و کلام مراد طایس حکیم است که **تَنْ فَتَقْتَا فَتَقْتَا** و این است راه یافتن بجز از حقایق و جنت است
و نامی همه حقایق است یا کس است که شناخت حضرت اعدا را که این حقیقت تبارک است بر
قولش بی حقیقت که حقیقتی که نفی شد حقیقت لفظ بود چون در دلالت صاحب و جوه است و تشابه هیچ
ناویلی نکند همه محمول بر حقیقت میشود و آنکه تجسم و تشبیه لازم آید مثلا انسان کامل که آیه الله اکبر
و کلام الله لا فم و اسم لا عظم و ظهوره الا تم دیده شد و الله و عین الله و عرش الله و غیر ذلک محمول بر
تواند بود بی محدودی و بی تصور می و تجویبی چونکه هر چه بنده یعنی چون که جسمهای توابع و منزه عقل تو
بلکه علم حضوری تو شد جمیع مسابله و مقهور شد نه از یک سخنند خاصه در مورد و همچنین محسوسات بالذات
که وجود فی نفس آنها عین وجود آنهاست در جوهر پس چه فلک و فلکی و چه عنصر و عنصری بعلاوه آنکه فرض این
که بجز از حقایق را یافت چون جزئیات را وسیله نیل کلیات نمود پس آنکه حقایق را در است البتة قایم را
در است آنکه حقیقت شمس را رسیده که مجرد است از خواشی زمان و مکان و با بکل از ماده و عوارض ماده چگونه
صورت جزئیات را ندارد چیست اندر که بجز در بحیرت و با این اشاره فرمود که مغز آن که بود آه و محسوسات
بالعرضه آن است چه در هیت آنها و هیت محسوس بالذات کی است این است که حکما الهی فرموده اند
که اشیا با نفسها بدین آید و وجود و حقیقت سیط است و نظیر مراتب شریخت است و اصل محفوظات
و احداث و مراتب چون ظل و ذی ظل و عکس و عکس و غیره نیست و تغلغ غیر حقیقت و جزو را و نفسی است
پس تراک عظیم نیست و در روح معنوی روح و عقولیه فلکیه روح است که العلم نور یقینذ الله فی قلب من
باز عقل از روح اینها و ما بعد اشارت است آنچه در اینجا است که روح را اقسام است روح البجیه و روح
الایمان و روح الولایه و روح النبویه پس عقل عبارت از روح الایمان است چه در حدیث است که **عقل**

عقل

ما عبده الرحمن و الکاتب به الجنان و مراد بروح اینجاریح که است موزون یعنی ندانی که
از عقل بر است تا احکام و اتقان و درست کرداری و راست کفاری نیستی از او ملذک هر جا رفت
اگر چه بدرک بعضی از خواصش مثل بسیاری از احکام معاد جسمانی چون خلود در عذاب نا اوان شود و روح
شواه احوال خضر یعنی روح و لایست طلعه و ولایت کبری که کل نبی ولی و ولایت بهر نبی که روح او
باشد طوری دارد که او را مقام نبوتش حاصل نیست و همچنین در موسی غیر از کلامه با خضر انظور بود اما عظیم
تحقیقی حق است و **وَاَنْتَ لَمْ تَزَلْ اَدْمُ اَنْبِیْهِمْ** از القاب آدم است معلم الملک است که
قَالَ يَا اَدَمُ اَنْبِیْهِمْ بَلِ اَسْمَاءُ عَمِمْ قَلْبًا اَنْبَاهُمْ بِلِسَانِ عَمِمْ الای یعنی خدای تعالی فرمود ای آدم
خبرده ایشانرا که ملائکه بودند و با ایشانرا اسماء ایشانرا و آنهم یاد داد ایشانرا خداوند عز و جل
بذرات تعددش و استدعائش تمام شد و مذکر کرد که با مجیب دعوت المصطفین صورت کیا یعنی نفسی صفا
خدم و چشم و روح البنات آن عطا فرمود و دست حاجت نمود و چون چنین استعداد استدعائش کامل شد
من بحیب المصطفی اذا دعا نفسی صاحب خدم و چشم پشتر و روح حیوان با و کراست کرد و همچنین بهر چه و هر که
باشد بطلب صادق بجز در مطلق شود آن غنی نفسی از با و مساق شود ذمین افلاک حاجت و طلب
برین معنی مطلق سفلیات که در جو فشان خلا نباشد و اینها حاجت دارند با فلک در سجده و بجز اینها
اینها با فلک و فلکیات و اوضاع عثمان و اوارشان نیازمندند و آن بی نیاز بی نیازند حاجت همه فرمود
پس بجز حاجت پس محتاج نبیم آن نوشد و محتاج بر او خلق و تحقق آن پوشد قالی گوید و بریت که
چرخ را آماج بر تارک فلک فلک تا جم یک شمه زعفر خویش اظهار کنم چنانکه خدا غنی است من
محتاجم و گر اشیا من عاکف میقم و ساکن کو بنویسم یعنی آب در جوی که پست و بلند است
باشد مستوی الا وضاع باشد را که نماید با آنکه جاری باشد ولی از خاک در که بر روی آن است
معلوم شود که در جری است و حش ناما نوس خلاصه است که جوهر روح در حرکت و سیرالی الله است
و بتبدل صفات کاشف از تبدل ذوات است و همه بدل میوند **اَفَعْبِدُنَا بِالْحُكْمِ الْاَوَّلِ بَلْ لَمْ نَمُجِّدْ لَیْسَ**
مِنْ خَلْقِ جَدِّیْکَ نَاصِبًا یا **اِنَّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّکَ کَادِحٌ اِلَیْ رَبِّکَ** که **حَافِلٌ اَلِهَیْنِ** مخفف این
مرغ خاکه کنایه از پستی نفس است بخلاف مرغ الهی و مرغ فلک و مثل اینها که کنایه از بلندیت دون الظلمین
قله بضم قاف تشبیه لام سبوی عظیم و مراد اینجا که از کراست دلیل مراد و پس منطقی است از دلایل
و آهنگنا به طغنه با ضافه و اصلان بجو و طمس و محق دار است و اند و سالک و سالک و سلوک منزه
سلوک به و سلوک لیه مانده است و حدت است و چشم و چراغ هم که فرموده خودشان است و بدرک و دراک
و بدرک وجودشان است که **اَلْفَ** چیزی نداند و کوبل و بلکه ظاهر انظور را است و حقیقتی عین بطن البطون است

با درون پرچ و تاب و مشو معنی شیخ باشد و تخصیص پرچ بجهت آنست که چرخ عدد مستدیر است و مستدیر
منهات ندارد چون حرکت مستدیره و در خطیه چه نهایت حرکت بسکون است و نهایت خط بقط و اینجا
فرضیت و کفایت چرخ عدد مستدیر است چه عدد مستدیر آنست که صین ضرب او در خود در حاصل ضرب بیاید
و آخر باول را جمع شود بالغایا بلغ چنانکه کوئی چرخ و پنج پست و پنج در پست و پنج ششده و پست پنج
و بگذارد پس لازم معنی شیخ لا یعنی بی نهایت مراد است ذوق با بد نشان ذوق عبادت آنست که اگر
امر وارد نمیشد از بیجا می آردی چونکه فضا طبعه با دوست است و نیزه حضور و تدبیر نشان است که در حدیث است
که اعد ربک کما یک تراه فان لم تکن تراه فان ذریاک در قرآن مجید تعبیر از این شده با حسان و فرمود
ثم اتقوا و اتقوا لهم اتقوا و اتقوا الابدن بیا موحده پر کفن و بهرزه کفن کاثر ثرائف
کالج و احوال یعنی عقل و دین وارد الفتح بو تبصیف یعنی آن شیخ نیکو و مشو بسکون فاضل و ضم با و ت
بجز اینم عقل بشع غیر هم چند و فریب و غیره بجهت مبعود میزیدن شاشیدن هوشی خنای ظلو
ای میفایده پیورده کو این بستی شیخ مراد حافظ است که میگوید مادریا له عکس رخ یا ریده ایم و جای دیگر میگوید
ایینه بکن در جام حرم است بکنر تا بر تو عرضه دارد احوال نکات را انکبین خاص بود آن شیخ از غایفه مایه
بوده است که خیر خود را انصار و صورت شمر خود اظهار میکنند و لا یخافون لومة لائم بلکه میگوید آنچه
انما فی فی هواک لذیذة خبائذ که فنیة فی الذم محصه کر سکی و شدت عقاد بضم عین و بقاف خمر سجده
کاه حدیث سفیر است که جعلت لی الارض سجدا و ظهورا یعنی خداوند فرموده از برای من تمام زمین مسجد
و پاک که بر جا است من ناکر منته مجربیت و لازم نیست در سجده باشد و همه زمین پاک و پاک کننده است کرد جان
بکاف ف کجبان کنایه است از کردن و غیر آن از اعضا است و شاید بنسخ صحیح بگردن من بر شین بوده دست خوش
کنایه از غایب زبون است افضوا اشارت است بکبره و اذ آقره القرآن فاسمعوا له و اتقوا له
تو حقون یعنی هر گاه خوانده شود قرآن پس گوش بسپید و خاموش باشد شاید خدا بر شمار حرم نماید تو باقی
پادشاه سم لان از کلماتی که معنی جای نبوی و بسیاری است چون سار و زار و ستان که گویند کت
و کزار و کاستان همچنین گویند ملک لان و تریاق لان یا غلبه او ای فریادرس من در نزد هراند و جوی ای
پناه من در نزد هر جوانی ای جابت کننده من در نزد هر دعائی ای پناه من در نزد هر محنتی و در بعض نسخ بدل
شده است و است و کویا مصراع با ملاذمی بعد از مصراع یا سعادی بوده و شش بر تر صیغ خواهد بود خندانف
زبان عتاز پرده در هام بزرگ گفت تبخیرض و تویح علس چنانکه گذشت سوه نظایه کسی است
که گوید علم نمیشد اصلا و از هیچ برهان هیچ علم بهم نمیرسد حتی آنچه با گویند که این را که کوئی از روی علم کوئی پس
علمی برسد گوید باین هم علم دارم اتوقت گویند که باید زد این را که زدن و نزون یکسان است بر این علمند

بزون و خیال باطنی است بجهت خودش و هفت دروغ تفقار جدا شدن شیخ شوق است مکش بسیار
کننده مشنه بجز دل کما امر اشتهی اما اشتها و مشو و تکلم و صد باشد یعنی این جهت و توش
دارم و هر چند از سلوب ف دور است لیکن در شیوهی الفاظ عربی بسیار است بلکه گت متاخر من شیخ است
با حمله لغتین و وجه استخوان عربیت کتاب و سنت است کرده بجز کاف ف مان که در هفت ششم در عماد
چنانکه گوید توبه او حافی بپزند گفت لو کان له المهر مداد وقف بسکون در منسوب لغتی است اشارت است
بگویند قل لو کان البقر مدادا لکتابت ربی لند البقر قبل ان ینفد کلمات فی لوجنا عتله مقلین
ای محمد که اگر بوده باشد در باد و مرکب ز برای کلمات پروردگار من هر آنکه تمام شود در پیش از آنکه تمام شود
کلمات پروردگار من هر چند بیا بر می آید این در باد و مداد اما لمداد است باغ و پیشه اشارت است
تا و ل کریمه دیگر و لو ان ما فی الارض من شیخ افلام و البحر من بعد سبعة اشیخ ما نقد
کلمات الله ان الله عجز عن حکیم یعنی اگر آنچه در زمین است از دشمنان قلم باشد در باد و شود و از بعد آن
بصفت در باد و شود تمام شود کلمات خدا بدستی که تقدیر قوی و راست کفار و درست کرد است ذوق سخن
سخن کنونی مراد است بدانکه کلام دو قسم است لفظی تدوینی و فعلی کنونی و اول معلوم است و دوم عبارت است
از جود است فعلیه از آنجهت که اعراب از ضمیر کنون و فعلی صون چنانکه کلمات لفظیه اعراب از ضمیر است پس جود است
چون همه شرح اسما و صفات ذات کلمات و کلمه من اسم المسج و قال علی ان کلام الله لائق و ور دایضا سخن
الکلمات التامات و قال بعض العرفا کما صرفا علیات لم اهل سن و ال بافت کلمات ال کلمات کویست
و همچنین سخن در حدیث و حدیث و قول شیخ عراقی که همه عالم صدای تقواست که شنیده این چه صدای از
و مداد مواد و استعداد است و اشجار و اقلام قوی و طبایع و قدر و کلام و مداد از بحر فلکیات میرسد و بهر چه از
نقا و میا بدین تعاقب استعدادت دیگر میرسد و صور تعاقب محفوظ است و جای دیگر کتیم که افول بر نور حقیقت
و اسماک بر جود او و انقطاع بر فیض او روایت و حمت نیست و دایم با سطر الیدین است با لعیبه بی سقیض
و مستدیر آفل مستعطفی زایل است که موا و قوال فیض باشد حبس بجز جا مهله و سکون با موحده و را مهله در
مداد که مجرد و ات است حالث من جواب از نسبت پر خوانی است مصلو کار دان چون من این تم
بلکه همه روح و روح را اینکه خواب که از جنس روح بخاری در منابع میشود نسبت خواب و غفلت است و من اینها
او پدار حق و اهل قهر حقیقه بخواب غیبه یا ثناء و تحت و در این دو مصراع صنعت مقابله است و همچنین در بعض
ایات بعد پنج حس دیکر است یعنی چینی که در خواب غما و سکون و خواب این حواس ظاهره از کار افتاده اند
و مع بذ نفس می بیند و می شنود و می چشد و می بوید و لمس دارد بلکه این بدن از کار افتاده و می بوید و می بوید و می بوید
و آن قوای نفس مجردند ازین تن طبعی اگر چه مجرد نباشند اکثر نفوس از جسد مثالی مکرمان که طرح کویین و خلع غیر

در نفس عالمین کرده اند بلکه مگر فصل کرده اند چنانکه گوییم چنانچه نباشد روح نورانی است و چون باطل
شد و بحال رسیده نورش استقامت ممکن از نور نیست در جنب او باطلت چه باشد روزی که است و او شب قدر
شب روشن میان روز تاریک عین مشغولت زیرا که مظهر من لا یشفی عن شانه شده ام ظاهر مظهر مشغول
و دل تجلی مشغول است میگذرد و توفیقانی چه مر این تن میدانی و اگر بدانی که حقیقت آدمی روح است چگونه
از غایت کنی با آنکه روح اگر عقل شده در صورت است و چون نفس معارف علوم کلیه امیر بر بجهت و صاعده شود
و چون معارف آئینه و صفات و امیر در فنا و لا هیوت و چون بمقام حواس شکر کند در ناسوت است
تا این پرواز با وج و حسیض صعود و نزول و قلاً و قلاً مکه شود بلکه در باب حواس نورانیه که با پانزدهمین
آدم آنان که کلیت و لا هیوت دارند و حواس ایشان مبدل شده بصورت شکر است سایه صفت چه بدن
روح است بلکه سایه سایه است که مثال باشد بلکه سایه نردان بود بند خدا و وحدت خدا و حقیقت حقیقت
نزدیک پس چنانچه وحدت روح انسان کامل پس سایه و نیز کلیتی دارد و بر تو از آنده پشتها زیرا که گفته میشود
در حقیقت روح امری پستتر از وجود هیوت ندارد و چنانکه حق در اندیشه بجهت حقیقت نفس ناطقه که سر و غرض
فقد عرف به بعضی امانت است فاصدا یعنی با اختیار بلکه کجاست خود را با نیت کثرت اندازم که سخن آید
کثرت طیب الصافات مراد از آنکه قهرین است چنانکه و الصافات صفات قسم با نهایت و آنها
برترند از آنکه مشا را بهم بقوله تعالی و المذنبات من ابرار به است علم متعلق بهما یک
و علم غیر متعلق بر دیگر که معرفت ذات و صفات و افعال باشد طراد عیار را مطلق یعنی آنکه بخشیده
از مشرب کو را احق مراد احق همین است که نهایت مقام قلب است و احق اعلی که مقام و احدیت است
دلیلی است یعنی دیکتهی ذباب کس از ذباب کویند چه کما ذب اب یعنی هر چه دفع میشود باز رجوع میکند
پاکت پلید یعنی سب که پاک نشده و پاکها در وجود ظلماتی نمیشود و باید ریاضت کشید که معنی لان
چون نمک لان و تریاق لان حکام و تا گفت بجزه است با آنکه الهام یعنی آدم جاهل عاری از الهام
کاغذی فاعده دال و ذال را در فارسی در شرح و تفریح که بفریبی اول نوشته ام بیان کرده ام با ناسوتی
گفته پس بر این گفت که اتی اعلم ان العبدی با نوسید یعنی همین را که من نویسنده ام پس این عربی گفت
و این روشن دعوت بود که صدق این دعوی و ایضا آیت که ای داد حقیقت وجود بیست محیط است
بوجوب و توجیه خود وجود و ضلعا اشاع دارد از عدم پیشینی قابل قبول خود نشود و حقیقت وجود مطلق
نار حکام شهدا لله الا لا اله الا هو و انک جلس بانک او که توحید و علم اسماء بلکه بانک
فعلی و وجودی و تحقق و تحقق و که اهل دل بشوند نفس خود ندارد و اگر گوئی که بانک او یک نسبت
گویم که آن ثانی نیست نور واحد و یک سر و پیش نیست و روی و آواز بجهت بگویم نباشد که معرفت است

بنورانیت معرفت خداست و صدق من را فی فقد را می بخشی است و کلام او در بیان اسرار از کونین کلام است
نه از خود که صفات فرع وجود است آن غریب که میباید باشد این مثل است که در اول گذشت که خود
در جهان چون شسیت او از غریب غریب است آن او از جهت است که هر کوشش تواند شد و صومعی نیست
و ازرقایق عالم معنی به معنی است کز اولو العزم اولو العزم غیرانی باشد که درین نشان
ناسخ ادیان سابق باشد چون نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمد آن ذوالفطن یعنی آن صلی را
که عیسی بود و ذوالفطن بود چه مر ذات الفطن باید گفت بقاعده عربیت و در بعضی نسخ ای میباش
خوب نیست متبار خویش دو فظ اشارت است بچوب که این و امثال این در کون صورتی صبر
واقع شود و گذشت که شسیت شسیتی بصورت است به بدند بصر و دیگر که گذشت که پنج حس دیگر میباش
از حکایت که معنی که اینجا اتحاد آن نورین باشد یعنی نجا رکن و کمال سعادت در است که جمع کنی میان
صورت و عینی از هر دو یکی که باشد و اگر ثوابی معنی را مدعی باش و اگر ثوابی صورت را مدعی باش
در عالم مثال کبر و اگر ثوابی باری بصورت در مثال اصغر قابل باش و لیکن همه جا گوشه شسیت با مکان
باشد که مقدوریت مشروط با مکان و مناط حاجت بعلم امکان است بخلاف عقدهی باش که با جمیع
تقیضین مثلا خبر داده شود قبول کند و گاه گوید که ان الله علی کل شیء قدیر یعنی لکن محال
لیس شسیتی مثل شریک باری و چه خوب تحقیق میکند که الاسلام غزالی بعد از بیان مراتب وجود و شسیتی
که پنج است ذاتی و عقلی و صورتی در مثال کبر و صورتی در مثال اصغر و وجود شسیتی میفرماید که هر کس
و وعید شریع و با جمله اخبار است و در یکی ازین وجودات قابل باشد چه جای جمیع مؤمن است و مصداق
و غنیوان او را ننگه کرد و خود را بر شرک صاحب شرع است و لی اجماعش کشاید او را بطریق فحاشی
لیکن معلوم است که نقاوت عظیم است میانه تقصیر و جامع و اجمع مثلا کسی قابل باشد در همین نارجمانی کجا
و آنکه قابل باشد بجمانی و روحانی کجا و در جمانی بصوری برزخی و اخروی و در روحانی بنا بر عمل و نامعصیت
و نافر قیاس چنانکه علی در دعای کسلی فرموده قتیبت علی صبرت علی صبرت علی صبرت علی فراقک و نوجوا
عبد الله انصاری گفته است آبی چون آتش فراق دشتی با آتش و نوح چکاره اشتی و همچنین در طرف
و رحمت که سبقت رحمت غضبیه مراتب آنجا او فرست پس این کلام مولوی و شطری از ما بعد این در اند
معنی است لایحی بو کشود یعنی مزاج و سخریه است این و جواب حقیقی همان است که تمیل اعرا
عمره باب و لایحی بو کشود یعنی مزاج و سخریه است این و جواب حقیقی همان است که تمیل اعرا
و تا شمس لغزش ایس با یوس و نویسنده این بحث عالم باشد تحقیق در مقام است که الفاظ
موضوعه از برای معانی عامه که همه افراد را شامل میشوند مجردات و چه برزخیات و چه مادیات و آن معنی است

و لا بشرط است که معین باشد بشرطیت هم نیست و هر چه لفظ استعمال میشود در بیان معنی و اندر من حیث تحقیق
در سر فرد که باشد و همه حقیقت است و مجاز نیست و اصح السوا اهل العباد باشد مثلاً معنی قهر غالبیت است
موجودیت شیئی دیگر را خواه مثل متلاشی ساحتن تا برینم را و حرارت غریزی مرتجعات با نرا و خوا
مثل غلبه نفس بر قوای خود و غلبه انوار قاهره عقول کلیه بر انوار سپهبدیه فکلیه و انوار سپهبدیه ارضیه و خوا
غلبه صنایع انیر اعظم نور انوار ثوابت و سیارات را تا آنکه در جانب دنی قهرضربان شریکین و غلبان دم
میشود و در جانب اعلی با هریت نور قهر ابر و اجب الوجود و قهر نوری را و احاطت وجود او میشود
بر وجودی را الا از یک شیئی محیط پس استعمال لفظ قهر در همه حقیقت است و در سببیک مجاز نیست پس
درخت هم موضوعت از برای موجودی که اصلی و فروعی داشته باشد خواه جسمانی باشد و خواه روحانی
مثل آنکه ما ثوابت که شجره طوبی در بهشت اصلش و تنه اش در دار امیر مؤمنان است و بهر معنی از اعضا
او در دار مؤمنانی است و معنیش نفس کلیه آیه است که نفوس قدسیه مؤمنان تجلیات است و عرفا
سدره المنتهی را بر زینت کبری دانند که مرتبه واحدیت اسمائیه است و کونینجات الکثرة کم کثرت لغوی
کثره و صفای اسماء و الصفات و الایمان الثابتات اللازمة لها و علم شجره است کثیره الفروع و مکه
اصل است که عقل سبطش کونینک خلاق است باذن احسن الخالقین معقولات تفضیلیه که فروع آنند عقل تفضیلی
که این قلب است و آن عقل سبط خلاق بقوه اندر روح است و فروع شجره علم بقدر موجودات است
که پس محفوظ آنها وجود حق است کاه آفتاب چنانکه حدیث است که العلم نور یقظه الله فی قلب
من یشاء و حکیم شرفی در تعریف علم میفرماید که العلم کون الشیء نور النقه و نور الغره الذی هو نور النقت
کاه یحسو چنانکه کبی از آیات آنکه من السماء ماء فالتا و یه یوقد بها ما علم است
و او در نفوس سحاب ابر رحمت است که رشحات و براراضی قلوب مستعدین فایض میشود و این
بر دو اسم ناظر است با اسم ثانی که آب حیوان باشد صد هزار اثار اگر کبونی که این صد هزار
آثار رحمت کونیم اشارت بکثرت است و تحدید نیست چه بی نهایت است بلکه بی نهایت بی نهایت
و این بیانیاتی است کیمی از آنها آنکه خود روح آدمی علم خود است بخود و ازین شجره علم فروع غیر نباتیه
رسته میشود که کیمی انسان و فرس و بقیر و جمود و کل کلیات دیگر از علوم بمعارفات و مقارنات و جوار
و اعراض و اسما و صفات و احکام خود این کلیات از متماثل و تقابل و تخالف و اضافات لالتعب
و لا تخصی و باز هر کلمی فرا و جزیه غیر متناهی در دارا فرد متشابه و یکی دیگر آنکه روح عشق بخود و باطن
و مقوم خود است و خود را میخواهد و محبت بخود و خدای خود دارد و من احب شیئا احب اثاره و آثار خودش
فی الجمل رسیدی و آثار مقوم و باطن ذاتش هویت است که نرسد در دنس و از کلمات او که لا شخه و لا یبید

قدری گفته شد و این مجسمه منطوق است در محبت خود بخود و همچنین در باب قدرت بودن بر قوی و حکم شرح
و افاضت و انارت و امر کونی و غیر آنجا دار هزار طبعت نزاری بی تحدید مراد است بی شمار جنب
حق تعالی کمیت و نام بی شمار دارد و آنکه در شمار آن در ادعیه و اذکار اجمالت سما است و الا الله اعلم
با ندازه معنی است و اسم حکیم بحسب حکمتها می و در محض نوعات چته و معذوا و است اسم القدر بقیه
مقدورات و اسما اضافیه و از جمله است و نشأیت و تحریک و کمونیت و خالقیت و رازقیت و معذرت
این اسماست الی غیر ذلک و همچنین است کبرای و کله شجره روحانیه علمیه است با ضافه و از یاد نظار و قهر
لفظ علم از عقل و حکمت و ادراک و شعور و فقه و فهم و فراست و یکی است و فطانت و ذکاوت و ذکر و فکر
و تصور و غیر آنجا مما یطول الکلام بذکرها چون نه سیر است و صفتش این نیست لاین پیش ازین که همین سخن
و هم و خیال که کل مافی الكون و بهم او خیال یعنی تعینات و مهیات بلکه اضافیه وجودیه است و تعینات
و هم و خیال است و اما وجود حقیقی مجرد العدم پس وجه احد است و حقیقه تحقیق است و عرفا چون و هم و خیال
بر عالم اطلاق کنند باید زبان ایشان را بفهمند و بلفظ نفقه استمعان پس اگر عالم کونید عالم ماسوی احد است ماسوی
مهیات امکانیه است چه وجود حقیقی ذات حق و وجود حق است و حق و آنچه از صقع اوست حق است و اگر ممکن
کونید واضح است که ممکن محض نیست است که آنرا با اعتبار ذات لا موجوده و لا معدوم کونید عقلا و تعین است که عالم
کونید تعینها امور اعتباریست و میشود و هم و خیال در کلام مولوی آنجا نظار این نسب باشد چنانکه شرح محمود
گوید عدوی خویش را فرزند خوانی او و دیگری گوید آبی که بر روزگار بندگیست کاهی پسرش نام نهی کاهی دست
لیک و ننگ هرگاه وجود نیک و بد پسنی که با زهیت مینی و انفصال مینی نیرد که عدم تحمل شود و کبر وجود پسنی
مینی استنایل بزبان رومی آنکوار است یو بد نند مصرع از صنعت مقابله است و با کسی شیخ صورت ربا
چه را کثرت مینی است و کثرت پسنی و در عین وحدت است که بصیرت باشد و از اینجا است که الطریق الی الله
بعد و انفس الخلق اورد زبان جمله آیات خلیفه زمان آن است موافق آنجا که عالم بهر لشی باشد و این مجود
همین است که عربی و عبری و یهودی و ترکی و لغات دیگر را بداند که این آسان است با نسب بلکه باید السنه الی حق باطن را
بباند بلکه بهتر از دانش خود آنها مثل آنکه میکوید مید و وجود است صرف حقیقت وجود را میخواهد و آنکه میکوید مید نور است
نور حقیقی و حسی القیا زاده و دانند که نور حقیقی حقیقت وجود است که ظاهر بالذات و مظهر للیغیر است و عقل
و نفوس انوار ارقب با میدند و آنکه کونید بند عشق است و عشق است که همه را محک است حقیقت وجود را میخواهد
چنانکه است کبری عشق بخود و باطن ذات خود بود و مرتبه از وجود است و آنکه کونید و جوب است و جوب شدت و بود
و تمامیت است و آنکه کونید مید وحدت و هویت است و وحدت حقه حقیقت وجود است و او هویت حقیقیه است
که قالم بالذات و قیوم است نه معانی صمدیه قائم بالغیر و آنکه کونید نقطه است اصل محفوظ وجود را خواهد که را رسم هم

قَدْ كَرَّمْنَا إِشَارَتَ كَرِيمَةٍ وَكَلَّمْنَا كَرِيمًا بَنِي آدَمَ وَحَلَلْنَا هَمَّ الْبَرِّ وَالْحَيَّرْنَا هَمَّ الْبَرِّ وَالْحَيَّرْنَا هَمَّ الْبَرِّ
 یعنی بر آینه کبریم فرمودیم بنی آدم را با اعتبار عطا خلعت با و و وحدت حقه خلیل و و صاحبان و را
 بیکی توحید چنانکه در حدیث حقیقت حضرت امیرالمؤمنین علی ۴ فرموده نور الشریق من شمس لا یزل
 فیلوح علی تینا کل التوحید آماره و بیباکل توحیدان کمال است و باعتبار ایداع جوهره لا جوتیه
 در او و مظهریت اسم اجمال او آن انداست و حلگنا هم حلگوتی است در بر عالم صورت و در مجرب
 عالم معنی یعنی سیرادیم ایشان را در بر عالم صورت که مودع ساختیم عالمین صورین را در وجودشان
 و در بر عالم معنی که مودع ساختیم عالم ارواح را در وجودشان و جامع جمیع نشات ساختیم ایشان را
 وَذَرَفْنَا هَمَّ مِنَ الطَّبَاطِبِ یعنی علوم عقیده و معارف آیین بجهت ملکوتیه ایشان دادیم چنانکه
 نمره و ریجیبه ملک و ناموتیه ایشان روزی کردیم و فَضَّلْنَا هَمَّ عَلَی کَثَرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا
 تَفْضِيلًا یعنی تفضیل و برتری دادیم ایشان را بر همه خلایق نوع تفضیلی آنچه خوبان
 همه دارند تو شهادت می پس کلمه من بیانی باشد از برای کثیر و نوع تفضیلی
 که کثرت کونی باشد بر ملک و فلک و سایر انواع چنانکه جبرئیل ۴
 گفت در معراج حقیقت محمدیه که لودنوت انست

لا حترقت و اکمله علی جماله و جلاله

و اصله و اسلام علی محمد

والله

هو الله

الحی القیوم

بسم الله الرحمن الرحیم

الحکمه جمع الحکمه بقوتی بها بنی لفاعل و المفعول حال و خبر بعد خبر و کذا ای قره یعنی حکمتها
 الیه و تاملیه شکرهای خدا اندر روی زمین که قوت و قوت میدهد خدا با آنها ارواح مریدین را توحید
 میشود ایشان را بر شکر اله و در بعضی نسخ است یقود بهما حاصل معنی کشنده میشود با آنها بسوی حق
 وَجَاءَ فَشَلَّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ بِنُورِهِ پاک و خالص میکند عملشان را از آلودگی بجهت
 و مرکب و این متعلق است تکمیل عقل نظری چنانکه ما بعد اشارت تکمیل عقل عملی که پاک میکند حکمت ایشان را
 از آلودگی جوهر و وجودشان را از آلودگی که مرانی باشد بود نیست بلکه معاد نفس است پس تری میدهد
 و اشتها میجوید و همچنین و چون تکمیل عقل عملی بجهت خیر است که عفت و شجاعت و شجاعت و حکمت
 خاقیه باشد اشارت بهمه شده بود و شجاعت عملی و مذکور است چه شجاعت و اسطمانه تصور و بیان
 و آن است حکم خالی از سفاهت و عفت و حکمت مضمون است در عدالت چه عدالت عموم اجزائی دارد
 این چهار را و هرگاه خاص بعد از عام ذکر شود مراد بان عام ماعدامی آن خاص باشد و بقوت
 البهم ناظر است تکمیل عقل نظری و تلبس لهم ناظر است تکمیل عقل عملی و محقق نماید اشتغال کلمات
 بر طباق که جمع بین تضدین است المخصوص العارفين یعنی دارای حکمت علمی و عملی خیریه به از
 حقه و دولت کریمه در ظاهر جامعه عارفین و میشود که مخصوص متعلق بایس و بنیه بودن باشد یعنی لیل
 و بنیه بودن حکمت انبیا هم مخصوص عارفین است که این اعلی العارفات است و در نظر عارفین بکلیت سایر

مانس که بجز ذات سیه ایش از اسدق میزاد با نیا چه اهل حسن نزد جنیت با حکمت نماند و آدونه یعنی
حکمت جز میسر بد از دوران داون خدا تعالی حکمت نورانی را که تو سیم نزول و صعود و سلسلین طلوعیتین
نزولیه و عروجیه است که فیض در دوران است از عرش تا ثری و باز از ثری تا عرش و یکی از اسدک نورینه
حکمت نورانی نفس کل سماوی است که چون کرده است دوران یکس بر مرکب عقل کل و عقل کل فکلی است
نورانی و چون کرده است مرکزش در جوب ذاتی الدردی المثل لا مثل کوکب در می الکوی افصح است از کرد
که در بعض نسخ است از جهت تسبیح با درسی کا آن العقل یعنی العقل الانسانی حاکم و مخرسین تن سحر است
در همه افعال طبیعی و حرکات اینیه و کیفیه و مکتبه و وضعیه از برای عقل و جو اس در احسان سحر اویند و او است
که خدا می این خانه و مکتبه و این است بحول الله و توفیقها که علی الفلک یعنی دورانی نفس فکلی بر مرکب عقل در
شهودات و تشبیهات بعقل موجب دوران اجرام فکلیه شود که حرکت جان موجب حرکت تن است و آنها با وضاع
و انوارشان مؤثر است در حفریات و الشهباء الزاهره و السحاب المنیره مراد از اینها کوکب جمائیه است و ناربا
المدیه چو مریمه یعنی مبوط ما خود است از قول حق تعالی و الا ترضی بعد ذلك دجیها و دجوهیم
جایز است و از اینجاست اللهم ادحی المدحوات و روی المدحیات المیاء المطریده ای بجایه نفع الله بها
ای با حکم الالهیه و التالییه و داده ای محبت اللمکه و فی بعض النسخ نبتة فضیحة فکون و هی العقل و منزه و لونی
التناسک العابد و یقینی او یعنی زخیره و یکس کسی که بر او وجود کرده اند آنچه را شناخته قدرش را خلاصه است
که کل مخرسین خلق که و لکن مقتدا الماء فی المقازه ای یعنی نایاب در بیابان قاصد مکتبه او را طلب
انقرش باب سحر و مجید و جمیع مکتبه فی طلب الماء هذه یعنی در طلب آب همین آب سحر الحیوة
یعنی در زمان حیوة پس حیوة مفعول فیه است چه در نحو مقرر است که مصدر بسیار نایب از ظرف می شود درین باب
و همچنین اگر بیده اشارت حیوة باشد چنانکه اظهار است بتقریب تا نیت اسم اشاره زیرا که بدل منه در حکم سقوط است
باز مصدر نایب شده است از ظرف زمان و شایسته حاصل مده حیوة بوده و بعوفه العله ای المرض و بحول
من بحیلوله الاغراض ای النفاذیه ان کانت بالغبین المعجیه و یحتمل ان تكون بالمعلمه ای عوارض الدهر مؤثره
من الاشیاء یعنی ضایع کننده هوی و لا اکر الی دعه و نه مایل براحت فهذا بالمدال المله مصدر فیه
چون فری یعنی نویسد و تقاضا کرده از چیزی که لازم بود مراد آن کو باشد شده به فیه که سبب است کثیر النوم
پس جایز است فیه را اینجا بفتحیم چون نایب که مصدر باشد و جایز است وصف باشد بوزن کثیف و ابل و با جمله
منصوب است که مفعول له حصولی باشد یا حال باشد و لامه تم است تمام زیاد با مرعیت جزیره است
که مذموم است و الا نوال الجلیله ای یا خد و چون کفر فرموده انوار جمع نور باشد یعنی نون که شکوفه باشد که
از حدین نسبت و الصیغ الاطلاق الثمینه یعنی مخطره ای لغیره و شانه الرفیع من خصاسته

المخطوط از پستی بجهت با وضیحا کسی را که بهت بلند او شده مرادش کم از کمند او شده و من جعل بکثرة
آه این دو مفره از صنعت مقابله است و همچنین قولش ان تعلمه و بر فف ملاکنه و لا
یعقف سرزنش بخند بکنم فیه کذلک کنتم بلکه بعضی کل فرموده و بحسب
ملاحظه مقام مادیت مفسوله ما کنتم تدربون ما الکتاب و لا الايمان
و کیفیات النوهین یعنی متعالی است حق از صفات
زاید چه اگر زاید باشد مثل کیفیات نفسانیه زاید
بر نفوس ناطقه خواهند بود و له الحمد
والله تعالی شانه

و خود را کم کنی و گویی که آنجا که تویی چو من نباشد شمس عالم ظاهر چو طالع شود و دفعه واحد در محاذ آه آویز
ظلمت نما ندیش نور حقیقت چگونه باشد که وجود در هر که و هر چه هست نور او و وجود است آغاز همه و و انجام همه
با و ست است بود و دیگران نمود بود فکر من یعنی فکر تقریب جلب منافع تن و دفع تعب تحصیل سعادت
و طاعت فوق معرب پوز بستان جناس ضارح مثل بود بعد فطام از شیر باز داشتن لغه لغاذا
جناس نین صد سها جمع سهوه و آزار معانی بسیار است که در قاموس مذکور است و مناسب فطام
مثل ناله و بغله خوش ناله و پت کوب که مفران و شبرف و طاق و غیر اینها معنی کوب صغیر که از نوبت
کبر شیم چه آن کسیت که هر فکست هر کوب نوعش منحصر در فرد است مگر در زمین بعلاوه آنکه رسم الحظ است
میکنند چه خصوص و نوشته اند از آنجمله در قاموس است و الهی کوب خفی و در صحاح و الهی کوب غنی هم قال
از بهما الهی و تری لقر از شمال ریح از آنجمله است پس شمال باد است که بوز از میانه مطلع شمس و بنا
الغش و جنب مخالف شمال است و میوز و از مطلع سبیل تا مطلع ثریا و دبور باد است مقابل صبا و جهت صبا
از مطلع ثریا تا بنات الغش و دبور بفتح و ال است آنجاس جمع تخمین با جنب جناس شبه الا شقاق دارد
مجموع کرسکی خلا غالی بودن معده سمین فربه حنین سما مظلما اولیا اطفال حنفد
در حدیث است لغزای عیالی و در حدیث دیگر اخلاق عیال بقدر اجتهاد الی الله الفعوم لعیال و انبعض الی الله صبرتم
عیال یعنی خلق عیال خداوند محبوب تر از خود کسی است که نفع رساننده تر باشد یعنی عیال خدا و بعضی
کسی است که ضرر رساننده تر باشد ایشان در غرضی حقیقت غربت غراب و هجرت از زمانوفات
و ما نوسات خود میبوی خدا پیشم خود از خلق و خلوت کردن با حق و محبتی مثل بی نظیر چون در شیم
پشت دار یعنی پشت گشاده تکالیف من که عصمت از خطا و علم و عمل از صد هزار دانستی که
ولایت انقطاع ندارد پس مراد کنایه از کثرت و عدد معین مرادیت طرفه کوری یعنی لا الهی
الا انصا و لکن تعنی القلوب التي في الصدور کور شد در امور دنیا بلکه موثقا فندولی کورند در امور
آخرت و چون خرس از خرس بپند سر کشد کجسین یعنی سر کلام حق را در یاد که در قرآن حق با و بگوید و در
بنگام و اشارت مثل قول و هو اسم اعظم خداست که هیچ تعین در او نمیشود نیست کوششهای اشارت
کبری که لا تعذب بعضکم بعضا ایضا ایضا حکم آن یا کلکم آخیه مینا یعنی غیبت مکنید بعضی شما
بعضی را آید و دست میدارد احدی که بخورد گوشت برادر را در حال مردار بودن و غیبت حکم آنرا در کعبه فت
جزا و مکافاتنی دهان در پت صنعت رده العجز علی الصدراست و جناس لاق و ما نرا با همان بود بعضی
موسسه قدوقاست و فرو شکوه فت بو هرفی سررم چون آن شمشیر نور عالمین العالمین است مدارکی
میخواهد بناسبان و او می پند که در ابتدای دارایی آنجاست و دیگران چون مدارک مناسب آن صورت

مکونند

بنویزند و در آن کسند که هسنا بن و محالی بنی بن صورت آخرت که اقوی است از صورتی بود جو
چه جای زینال بنی چون النوم اخ الموت بصورتی میماند بوی که مکانی و بهی و محالی بن عالم میماند بوی
و تراجم بصورتی عالم ندارند کنون با کون جنب القلب و جنب القافیه دارد و معنی است که این سرخ
اعظم در نزد مشهور موجود است آخرت حقیر شود مانند خیالی و کوب کبک میشود کفایتی فلاه منکوست صورت
بترخی و چون صورت حیوان است و لوق ترخی الحیر مؤن ناکسوا و شیم عند قهیم انظر اوست
و بود را طبعی با و دارد و در عالم اوست و بر این عمل اوست چنانکه آید که اوست کبر و شیم او اشتم است در شمار
و که راست کوز که مخفف کوه هر دم و عوض یعنی هر دم را که می رود اگر بغضت رفت و دیگر انغم لب
و کن که بیاد حق بر آید و اگر بیاد او رفت بفرمان باش که بهتر و احسن باشی در ریاست که من اعتدل و ما دونی بنوی
و تاویل یوماه آناه چه بر آید تجلی است و طبعی شمس حقیقت بر ایمان ساریت سر عشق در ایمان علی لدم
کتاب لیدر فی المدحیه و الشکر الف عام چند بن مکوش که شیم که چه بزرگ است و مذموم و میشود که کوشش در شمار
بکاف ف باشد یعنی مثلت کن از حق حالا و قال لا کونیا و تکلیفا کونیم نفس را و از امر بدن کفر و سبیل الی الله را
بنابر این جنبیس القافیه و ذوالقافیه بنویسند که در بعضی است ان صرح یعنی اینها نیکو
در فرار ملکوت و جبروت باشد فادمت اما در خوب نیست که در بعضی شخ است ان صرح یعنی اینها نیکو
بنو از اهل معنی زیرا که نه از اطلس پوشی بل جل را غبطه است و نه از زنده پوشی زنده معرفت را غنمی و نرند
و آم نصح قرض بندی که نادان بر زده دانا دارد طبع بولک با ضلعه یعنی طبع رونق و توانی در امر بدنی
و جو طبعی شما از اینج و بن بر کند از راه بود از اغوا می شیطان کشد اول کبر کاف و دوم نصح جناب
مخوف بوی و چون تمیج است بحیثی فی اجد نفس الرحمن من قبل الیمین و در بعضی نصح بوی حق است صفت
مقابل خواهد بود سبب تقابل باید بیا بد و حق با باطل مصطفی و ورثه او قام ربک و دستود در اخبار
که استعمال ذوات الروایح المکره و به موجب رد و عا میشود اختوا اشارت کبریا اختوا افهاما و لا تکلمون
خطاب بایل و وزخ است که خاموش باشد هر غا بغین معجم اول مبعده حت علی الصلاح حق تعالی
جمله است که از اسما افعال است یعنی شتاب سبوی سگاری ان یکی الله میگوید شخند فروی در بعضی شخ
کمر است که در فردوم کشته ذانکه هر لغب یعنی هر اغب بجز را باغی در بهتری میباشد و استفا شخند
از شر آن راه زن چون سگ اصحاب کعبه که حق آنرا غا نه فرمود و از مردار کشت و لارست اصحاب کعبه را جنبیا
نمود و کلام تمیج آن دارد که در ملازمت اولیا خدا از مردار دنیا باید کشت الدینا حیفه و طلا بها کلاب حرم بجا
معمل و زاجور احتیاط است یعنی ساکب باید حکم کند طریق وصول حق را با احتیاط از تعب و خسر و ج از طریق
گاه باشد یعنی گاه بمباش در راه حق کوه باش در حدیث است که المؤمن کبیل لا یجوز له العواصف لا یزغونه

الغوا صفت قشغ بد و زای ق و دو و غیره صدای که سبب بلاییدن با بیماری سر یا غضب از دلها
برای و نیز صدایی که از هم خوردن کردگان و با دام پوسیده در جوال براید پس کلام مثل است بر صنعت
مراعات لفظ از جهت جمع جوز پوسیده و زغغ و مغز و صد نیز از شمار مثل را من و و لیه که عاشق و معشوق
ذاتی است از خود طلب پراختن خواهی که تویی ملق زیادتی مودت و لطف و آنچه زبان کو پوسید
که در دل نباشد فحشه جو تفریح و تفریح جو خطه بجز غایب در عربی زیننی که کس با طرف آن خط و عماد
بجسته که تصرف نماید و احال بده را خطه گویند ای سبویه یا لازم می مراد است یعنی ای اید یا سبویه
مراد است یا شاید اولین مثل خطب سبویه بخوی بوده و شتر محسن الیه عدم شاعت و استماعی است
و اگر الفطاع یا بتاوی بخندوست و در اولاد و اشباه آنها ایضا آشکارا است و هجره الیه بجهت شتر
می افش یا تا ساکن میشود و سنی کبیر با ضافه تخم دم آدم بشری است که اصل مادی او دم است
یا توصیف باشد یعنی دوستیای طبعی که مولد از دم است که از یاد دم بجهت کیت و کیفیت موجب زیاد
شوت و میل و رغبت است تو سم از وحشت مقابل محبت و قوی که آن محبت تبسیمی نه حقانی آنز شود
گفته شده بسکه تیزم از جیجا میگزیم ز اشیا حرم سوء الظن در حیات است که آن بران
سوء الظن یعنی خداز فوات قصود احباط اصلش بنای حایط و دیوار است بجهت حفظ و حرمت خطا
جنبه قصه اهل سبا اشارت است آنچه در سوره ساء مذکور است که لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنَتِهِمْ
آيَةٌ جَنَّتِهَا أَسَاجِدٌ فَرِثَتْ حَرِّهَا فَرَأَى كُلٌّ مِنَّهَا كَرِيحًا كَرِيحًا وَكَانَ مَدِينًا مَدِينًا وَكَانَ مَدِينًا مَدِينًا
بنا مشاء فوق آب کوشت یا شیر و مانند این که آن ریزه کند در میان آن و بنده معرب است جناح
فی القاموس اسبجیح السواد و جیح اللیل الظایفة منه یا را با نازا مرض و کله از قبلی باشد یعنی بعلت پرداد
و جناح سلاستی جوق بفتح جیم لغت عربی است معنی جماعت را می در معنی راه و جاده و در عربی معنی
نگار و اتفاقا در سناسین مقامیت باین معنی خان خانه و سرا گفت من اونی آیه این است
وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ يَرْضَى لَنْ نَسِيكَ يَا قَوْمِ كَذِبًا وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ يَرْضَى
و از صد است و هر دو معنی نیجا مناسب است اما قرض دهنده چون مادر حقوقی دارد بقرض دهنده و میماند و اما
در چون تعدد تربیت طفل است بر او لازم است و حقوق تربیت ولی همه بعد از حقوق کبریا است زیرا که او مسو
میکنند و در با اطفال صفات خود او را منظر اسماء الرب الخفین المصیت الحافظه و غیره میگرداند و در حقیقت
یعنی ذره از علم و امانه حق میگرداند و در بعضی نسخ او در حقیقت تدبیرش جدا یعنی نفس بقوه اند
خود را و بدین چنین هر یک را تدبیر علیها میکند لایق بحال هر یک که خدای قلعه بدن و ناخدا می کشی نفس است
بعضی افعال را فاعل الطبع است و بعضی را فاعل العقل و بعضی را فاعل الرضا و نسبت بقدرت حق فاعل

بالتخییر است هُوَ الظاهر جَوْفَ عِبَادِهِ ضَرَعَ بستان قَدِيمَ لِحَانِهَا إِذَا سَمِعَتْهَا قَدِيمَ لِحَانِهَا
و مراد از احسان معنی صدای و مفهوم احسان فی نیت بلکه وجود ظهوری و فیض مقدس است که در مجرای
و در جسمانی جسمانی و در روحانی روحانی و در عیالی عیالی و در معانی معانی و بذات متزه است از این تعین
و کثرات و ما آخرها لَهَا وَاحِدَةٌ و بتبعیت قوالب استیضه با این اوصاف تصف میشود پس محسن الیه
حادث است و در دور زوال است ولی احسان و فیض و قیام است آب آتش خور حکما می آید این
مسئله که غلبه در غنا صرا باشد بر کل موالیه بجهت کی همه غرق شوند یا بخوی دیگر همه پاک شوند گویند در سنت و که جو
و احسان است ممتنع است پس چگونه این میشود و دیگر چون فیض و انقطاع ندارد و اصلاح کران و وقوع در اشتباه
در این زمینه متظاوله واقع میشود پس باید این موالیه و حرث و نسل نبودی و حکما می شراقین که بقول سکا فنه
فانما انما افعال میداند بقدره الله و رباة الالوان با ذمه پس چگونه میشود که اطفال ندانند که با شتابند خصوص
انسان که گوید ظهور تو بمن است و وجود من از تو فقلت نظیر لولای لم اکن لولاک و با نجا اشارت است
قولش که چون شدی سر پیش پای من چون زخم کارگاه خویش چو ضایع کن و حق تعالی در نزد حکما فاعل
بالعنا یا است و در نزد عرفا شامخین فاعل بالتجلی بر سرخ برین وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ
دو طرفین اخلاذ الی الاخرة و اتبع هو به متبض و اردیت بر قلب و موخر است که اشارت
و اردی بصد و رسوا دی از ساکت کوشمالی خوردن بصدی و ابغادی و بسط مقابل آن و اردیت بر سر کاشا
و اردی بظف و رحمت و با خوف و رجا و دو فرق دارند یکی که خوف و رجا نسبت بکرده و مرغوب در سینه و این
دو در حاضر و دیگری آنکه آن دو در مقام نفسند و این دو در مقام قلب در مشی بجهت ازین جهت نیت
بعدا از اجل یعنی حال معنی است که بعد از موت صورت صورت غل و زنجیر مثل باقی امور است
از آنچه لفظ من اعرضها یعنی اینجا اعراض از ذکر است و آنچه عیش شک و کور محسوس بودن و اشارت
بگیرد و من اعرض عن ذکر کوی فان له معیشتة حسنة و محشره یوم الیقینة و اعنی قبض دل
که معنی بود محسوس شد و قبض عین و شمه شاد و او همچنین سخ درخت بود شاخها شد صبا صبا
و جمل قشوت و از این است اصْبَلُ الْبَهْمِ در سوره یوسف و جناس با سبها دارد که تمبها بدمای یعنی با
حال و فعالش میگوید با عدلینا آیه این است فَمَا لَوْ آتَيْنَا بِالْعَدْلِ فَاسْتَفْرَأْنَا وَظَلَمْنَا أَنْفُسَهُمْ
یعنی کفشتند پروردگار را دوری میندازد در میان قبیله و عشیره و ما و ظلم کردند بخودشان شینتا بفتح شین
مقابل زمین یعنی بدجالی را بهتر است بگیر نیت و خوشحالی ما را داد است جانور در زده است بطلب
یعنی طلب میکند آدمی در تابستان زمستان را پس سبها که می آید زمستان منکر میشود و نمی پسندد و آنرا منکر
پس و راضی میشود بهیچ حال همیشه لا یضیی جار و مجرور و تبیین است از برای کله بحال و تفصیل آن است

و بعد دست فتل الانسان نفرین انسان کفر است ما اکفروه افضل العجب است از کفران کلانا ل
بر زمان که برسد راه ما من بخیری را انکار کند آنرا افتلوا اشارت بر کفر فتلوا الی بارئیکم
فأفلوا انفسکم پس تو بکنید و بکشید نفس را خادسه سحر خاربه بملوی و با بیدار صبا سیم با این
از سخن بجا بر او فاصاق الفضا مصرع اول ف که کشت ترجمه این بود و مصرع اول ف که بعد ازین است
ترجمه مصرع دوم عربی است و در بیت رد العجز علی الصدر است و قصدا باضا ق جناس مقبول است و بافضا
جناس لاحق فانه بپند نیکو گفته است قالمی قضا و سستی است پنج انحط دارد چو خواهد از کس می براد
دو چشمش نماند و بر کوشش یکی بر لب نهد که بود که خاموش دانسوارث در بعضی نسخ ز استغاث
سوی فارس و یعنی غبار حجاب نون شود و از آن بفارس که خضم تو است مثل شوان عار نه عار جلیت
و کونان را ولی من العار دل حق جوی بود دل حق جوی را گفته چون یوسف است در سن و باها حسنوی و چو
جبرئیل است و در تجرد بحب ذات و در امکان اتحاد و بعضی کلی و چون همه تقرب و ارث و بود اینجا قوای خیریه
بسر داری نفس باره و نفس متولد و نفس لوانه و جنبها نموده با عباد را قسم کفر و چون تو انداز عباد الله الصالحین شود
بعدم و عمل صالح چون صحیح است پس او کوناله بر بیان و دی اقباس معنی از قرآن مجید است که هل
آتیك حدیث صلیا بزهم الکرمین اذ دخلوا علیه فما لوالا ما فال سلام قوم منکون
فراغ الی اهله فجاء یغیل سبین ففرزیه الیهم فقال لانا کلون فاوجس منهم خیفه
در آیه دیگر خبیثه که بعضی بریاست مده است این دو مانها ما که بود بعضی گفته اند جبرئیل بود و بعضی ملک دیگر
و بعضی گفته اند جبرئیل بود و بعضی ملک دیگر و حضرت بر اسم کوسا که بریانی حاضر کرده و چون ایشان مشاع نمودند
از اکل نقاب و ترسی حضور کرده که کاوه باشد راه سواد و از او ایشان چون ملک بودند قوت ایشان تسبیح و تهلل حق بود
و قلب را چه خرقا الله قوتی نیست اگر قلب مل باشد لوث و پوت تمام خوردنجا و اشامیدنجا نومه از
ترایت یعنی پاکیزه برقع و یلعب اشارت بر بیان سینه معناه عدا برقع و یلعب و اناله لفظ
برادران یوسف یعقوب علی نبی تا و علیها السلام عرض میکردند که بفرست یوسف را با ما فراد بصحرانا تفرج کند و باز کنی
و بدستیک ما او را بر آینه محضیم فبان داد اشارت با کج جابودن از سواد اعظم جبروت و لاهوت و سبزه
در زمین قهرنا سوت و دوری زام القرامی وجود انسان کامل فزرد یکی بقری و رسان حق موجودات ناقصه زینها
خبر است مثل و که پیشتر صحاب بنی او را خبا کجند البین نفس ایشان اشارت فرموده کجود خزانه در حلیه
بوزن ثلث غوغا و در عربی معنی شدت و محطی مده یعنی از حد می فرستد آن صحاب که دیگران از آن و ایشان کران
خبره بنا برینکه زما ایشان برند و در بعضی نسخ با زبان ایشان خلد مضمن مخرجها بما تحقیق که بر آنکند
شدید از ورنجی بجانب کتم در حالت و ال بودن هر یک از شما در سواد نبوی و این مصرع اخراست بقول حق تعالی

و از او

و اذ اوا و ایا حاة اولکوا انفضوا الیهما ثم حکیتهم نبیا فایما بعد و اکه است پنجمین استاده
و این ما خراست بقول حق تعالی و ترکوک فایما حیر من لهو ما خراست بقول حق تعالی
قال ما عند الله خیر من اللهو و من التجار و الله خیر الرازقین بین کرا بکذا شئی بیکر توبه
و جامع اجماع را بکذا شئی من تخلی من فقه تخلی من انحصار چیزی که محافظت از اوقات کند چون دیوار قلعه
و نحو آن شاه محبت اول شاه عقیق است حکما شیر الیه و من اسماء بحسنی سلطان غنودن آرمین
مناص سفر و کزیرگاه بافضا السماء چه تضاع علم خراست آنچه واقع میشود پیش از وقوع علم فعلی و علم اول
عین قدرت است و قدرت و قوه و استعدایت که فعلیت محضه است و عین مشیت نفاذ است و خدا است
چنانکه واجب الوجود بالذات است واجب الوجود من جمیع جهات است چون کوبند چه آسمان محیط و محض
جهاتست بجز طرف از آن کیزد چون و آهستی سبوی خود آن کیزد و روبان رود و این را حافظت است ولی نسبت
احاطت حق را با حافظت آن چون احاطت خانه است به و طرف بظروف و معلوم است که سبوی
بوجود آب حافظت ندارد و هر یک وجود استقلالی دارند و در تحقق و ظهور ظهور دارند از یکدیگر و در مقام حقیقت اگر چنین است
نخای خلق لازم آید و تحقیق توحید حقیقی نیست مگر در اشیا یعنی یا ایها الناس انتم الفطره الی الله و الله
هو الحق و قهر حقیقی تقوم بقوم است در وجود و ظهور پس چون احاطت وجود است و احاطت ظاهر مظهر
احاطت روح انسان کامل بقوی بلکه روح هر انسانی بقوای خود میگوید که موجودی وجود من و مدرکی با دارک من
محرکی تن و اعضا من را تجرک من و همه تان ظهور من و اشراق من بسته پس حق احاطت احاطت حق است برزنت
سنگ ایگت اینجا است و اینکه گفتیم مظهر از آن راه کرده مظهر با جهت مظهرت را مثلا آب از آنجست که مظهر جرم است
کم است در صورت شمس و هویدا است که آبهای حوالی اقیانوس را که مظهر است عکس از مظهر نیست بلکه همان قدر
مظهر هم وقتی که خود ملشت اینها مظهر است مظهریت پس با این طور و اذق از این اشیا را مظهر مظهر میگوید مثلا جامی
قدس سره السامی گوید هیچ دانی که ما یکیم و شما سایه آفتاب نور خدا جمله شما مظهر باشد همه اشیا
مظهر شما هستی ما ذبست و وحدت صرف این نبود این است این انانی که جز این زمین را لایق
مناسی مبادری تسلیم باش و اگر محتاسی بپدیری که فکاک آنم چون کوفی است در چوکان قدرت حق و اگر چه عقلم
منظور داری که عقل کلی است و پرست از نور حق و صفات حق بلکه منکاک الوجود است در وجود حق و تو چون چنین
شوی پدر و ماد نداری والا وجودک ذنب لا یقاس به ذنب حسب بعضی عالم و سکون سین یعنی لغایت
و تسلیم مراد است چنانکه فرماید سجود کراهه اصل لغتها چون صورت همه در نفس فکله بوده اول بلکه در سموات عکس
مجددات کلیه و در قلم و لوح بوده اند و این من شیخ که لا عندنا خیر الا شیءه و ما نیر له الا بقدر معلوم
و اینکه فرموده شد غذای جان پاک دو وجه دارد یکی آنکه بدن مرتبه زجاست نفس ناطقه جسمانیته احدی و روحانیته

البعثت و دوام آنکه کلیات عقاید که غذای روح است از سرخ همین جزئیات است و تمام حقیقتات سخاقت پس
 که غذای جانست اینجا را هم یکدیگر که آنها سخن اعلا می بخندند در هر کجای که سکون اشیا اگر از جهت ساکن باشند
 از جهت دیگر از جهاتی سخن گفت و حرکت طلب و توجه بطول است مثل آنکه نباتات سکون مکانی دارند لیکن در وقت
 حرکت دارند که در وقت و قوف و در آنوقت هم در اعضا غیر اصلیه مثل اوراق و زبانه و مژگان و حیوانات
 و اطفال و اشعار و سخن و حرکت دارند و همچنین گاه می شود که سکون مکانی و کمی است لیکن در وضع حرکت است
 یا در کیفیات حرکت است در مثل ملهومات و الوان و طعوم و روایح و سخن و اشیا و اگر در همه اینها سکون اینجا
 بتدل در ذات اشیا باشد که باید در بار آورند کویچه که محقق کوه است یعنی سستی خود را دیدند
 مقهور است که اندر فضا اندر کجاست تمسج است بقول میرالمؤمنین علی که چون قول فاطماتون را شنید
 که گفته است که العالم کرة و الارض غلظه و الافلاک قستی و اجساد است سخام و الموالد ابدان و انوار و الله هو الرحمن
 فاین المرفوفه و فرفوفه الی الله یعنی سستی بخون و آلوده شده و اما تریح که از نظر سستی است
 در نزد همین اینجا حسنی ندارد که در بعضی نسخ است قطاف چیدن سیوه باکلا انداننده اند بوزن فردا
 که بکمال مالیدن بدو و کلان نیده هم فاعل است و کمال کفاف اندیشه و خصوصیت و گفتگو و بهره گیری اینجا
 راه دارد یعنی کل محل صنایع است برای صنایع و بجز قبول تصریف ثانی ندارد و اعضا یا قوی چنانکه در صغیر
 پیش نوشتیم اثر می ندارد بجز آثار قلب پس است تمام در هر دو مصراع الحاکمیت و تفریع و تغییر است از جهت
 اخفا آنها سر از عالم السرو و حیفات تعالی گفت لا یعلمه اشارت بر کبریا لا یعلم من خلقه وهو
 اللطیف الخیر المولود شریفه تعلیم بر با نیست بر علم حق بخلق و جمیع عقل متعلم شده اند از او بکار برده اند و آن
 که علم است تفریع علم معمول است و حق علمت همه است و علم بخود که علمت است دارد پس علم به خود در پس
 علمت و خالفت را فرموده و ثانی علمش را بذات قدس فرموده که بجز باشد و جهت علمش را بذاتش اشارت
 فرموده که اللطیف باشد یعنی مجرد است و بهر چه علم بذات خود دارد چه مانع از علم تجسم است که جسم جناب
 حضور برای خود ندارد پس چون علم بخود با سماء و صفات خود دارد علم به همه علوم و اطفال السماء و صفات
 خود دارد این سخن بجزوالله ای فی ترک حیدر و در بعضی نسخ صدق است پس اسم آن صغیر است من حیث
 و بنا بر اول حق عصف است بر محل صدق یا نبایش بر لغه وقف منصوبت سکون و معنیش اینجا ففاق است
 عن ظلمین بظلمهم من قبل قد غذا یعنی قد صار و میشود از غذا یعنی دخل فی الغدوة باشد و من یغافل
 یغفل است و غذا در ثانی معنی فردا است و جناس تمام دارد و حاصل معنی آنکه چگونه غافل میشود از کوچ کنند
 از دنیا بسوی آخرت که تحقیق کرده است از غالی بجال و از جالی بجال که سبب معانی می بیند تمام فردا
 او را که گجاست آنها فاعل بظلم در نسخ ضبط است و مشکا است چالف علامت تیشیت و الف

اطلاقی و از ضربت است چون لف تفعلا و معمودا کرد زنا باشد چنانکه در قول خداست که ساء ففقه
 میشود یعنی بظلمه باشد معنی مطعون و معیوب قد نوله یعنی مراقبت او را و احصی عدد یعنی
 علم دارد هر چه عدد هر چیزی را آن زکاتی دان یعنی هر قوه را زکاتی است چنانکه مال را زکات است پس از
 زکات تمامی گوشش است که از جهت تمییز دل شکسته گوش دبی و استماع کنی غم و ریخ او را بوضعی یعنی
 پر از قسام درد و غم و فتنه معنی غبن هم آمده اصغرا گوشش دادن مخاطب است کلام تکلم را که بسوخت
 اعلی هم اشاره است بجدیش آن بده که نور تحت العرش فاتیها است الشکره و مراد بروی در صرع
 اول مجموع است چنانکه کلمه بر کلام اطلاق کنند و قافی بر پست مثل و کم علمت نظم القوافی فاقبال
 قافیه بجانی این توفیق تفریق خیال مراد است مطلق ریاضت بر آند بر آتش جناس است
 چونکه خوف است یعنی چونکه اول خوف و جاد استی فخر لا تحف را صدق الا ان اولیاء الله لا خوف
 علیهم ولا هم یخزفون اولیک لهم الامن و هم مهندون بجهنم تیه سباب سفر که بری
 خود هم مضمون الوقوع را محقق الوقوع دیدند ان الظن لا یغنی من الموت شیا پس حق تعالی
 خلاف این را بایشان نمود عجلوا تعجل کنید فیکان ما بغت انیکم رج و سود کنید لا تفرحوا اشارت
 بکبریا لیکلان سوا علی ما فاکم و لا تفرحوا بما آتیکم من غیره و انما انبیا الله انزل
 و اقرب و فرخاک مشوید با آنچه از امور دنیوی می آید که همه چون جابند و جزئیاتی هستند در گذر من و با الله
 از ربه های آبی رج کنید همه حقیقت دارد و بقا و کلیت دارد آن دبی بدستیکم پروردگار من و در دارد
 فرخاکان با مورد نیوی را فرحوا هو نا یعنی فرحوا بما عند الله در حالتی که خوار است بکبریا آنچه را داد
 از جزئیات دنیوی کل آیت بر آینه مشغول کننده شما باز داشته است شمار از حق استند و اج ارد
 نعم است با صد و معاصی بلکه اجرا بعض خوارق عادات با صد و رسو ادب در سلوک و این است در
 از باب مکر است ادقفا بالاروی بلند می زان یافت کویست شد درستی کوفت است
 عجل الی الظلمین کن بسوی سواد عظم دل و سیر کن با بجای سیر کننده و ساریه بنایت بنا و این جامع است
 و سر امر از ساریه از سر می جسی سیر در شب است روزی ده جناس ترکیب این حواس چه حواس
 انسان از جهت حساسیت تفاوت با حواس حیوانات بجم ندارد و اگر محسوس بود عقل نشود حرکات نباتات
 ندارد و ادراکات پندیده و حرکات نباتات دنیوی هم که هست از نور عقل عملی معاشی است پس اگر بخود و اگر
 شود مثل آنها اند و ارباب اینجا مشی حواس خیاال پیش نیست که عقل ندارد چه العقل ما عبده الرحمن و است
 به اینجا خصوصاً جمیع صفات و محقق و معرفت و در اغلب نیست پس شیخ و اصل انسان کامل سواد عظم است
 علیکم با سواد الاعظم و خواج طلب سفر من الخلق الی تحقی نفس ناظره و زوجه و اول آن بدن و اطفال آن حواس

و مدارک با خند و مکره شوقیه و عاقل و غیر اهل نواندند یعنی بهل در دانه او اندک کم کبر هین برستان
 بر اینم با کدم با کید سابق است خگاه جای وسیع و نیمه بزرگ مدور ترک کنیا از مشوق ملاح
 شتی بان فلک بضم فاء و سکون لام کشتی سا فو و لکه نغمه سفر کند تا غنیمی بدت آید بند کینه شود
 مشق برضا و است که طماق کونید و بر جناس التریب با ما بعد و در بعض نسخ ما کینه و شود و این بی مناسبت است
 ماه کی خسر شقی یعنی بی بدر تمام شود و ایهام دارد که کی شمس شود که خلیفه باید بصفت استخاف خود شود
 و از اسما آفتاب است خسر و خا و ر و خسر و ستارگان ده چون بهشت یعنی ده مثل و ده را با ده جناس است
 پس ارج است از سخن و چون بهشت با مده سو دلی بود چون غمال و حقا و بناتش و مثال نینان دد و کو
 بضم اول و دوم بخار و اما در کبر اول و شش تا سه کسی است که حاصل در و کند خنی با از خنی یا اول
 حرف ابهام و تکلیف و دوم صد ری عاقل باشد از حق چه آنها تو کوا فتم و جبه الله و نور حقیقی و حسی
 که معرفت و وجود حقیقی است که خیر است و حقیقت وجود که طرد العدم است است و از اسما او است یا نور
 است و حقیقت فی الظلم و یا مونس عند و حقیقی و یا انیر المریدین کی بجز حق در اینجا و در مانی بن که کی کسی باشد
 در بعض نسخ که نوشته اند و صحیحی نماند ان شعاعی بود نیست حق بود ظاهر از مظهر تجلی فی الخشب
 من کل وجهه فتاها فی کل عینی و صورته نور ذی بفت انشاء الله تعالی متذکری آنچه را پیش قضیه
 و او که اشیا چه ظاهر اسما و صفات تعقد و مظهر فانی در حقیقت ظاهر است و آنچه شیت خود آنها
 شیت حقیقی است شیت وجود و شیت حقیقی لبان حکیم و عین ثابت لبان عرفا اگر چه عدم است
 لیکن وجود هم نیست نمود بود است تعینها امور اعتباری است پس نیز زینت اسما و صفات وجود
 حقیقی است و نمودی که بیات و تعیبات باشد و نیز چون در سلسله نزول زبانه و قابل اعتباری با و
 اعتباری با و نمود عرب با است و هیئت امکانی با و ممکن است و وجود صورت معنی با الیشی بالفعل و در ذرات
 که وجود را ندارد صفات را ندارد چه صفات مرجحان وجود است حکام پس و شن شد که زینت اسما و صفات
 ماده است که ذراتی است بی زینتی و در بعض نسخ زین و زینت است بنون یا با کت باشد و اول صبح
 و در صحت مانی جهت عاریتی است و اگر ماده المود کلیمه را در باشد تخصیص مینا و در بین عالم جسمانی اگر خوا
 بی زینتی ممکن ترا ملاحظه کنی به تمام کثیرا لواحده که پیش اشارت رفت با وجود و کمالات وجود را عاید کنی و در
 امانت بصاحبش کن تا پس مینا ترا صفات موحده بقوه او و عین او بلکه در زمین عالم طبیعی انوار اسفند بر را
 که صادقی نغمه من و حجه مذکور اند زینت اسما که مواد و طراح انوار مذکور که بگیری یعنی از صقع حق
 یعنی و همچنین انوری که فضایل طینت انسان است پس جنبش امواتی و مقابری ممانده و مینو بهی قیوم راجع شود
 و فریاد یا مونس عین و حسی برای با آنکه اطلاق در مراتب متنازله باقی است و فهم کان هر دو که آن میرود

و در

چه کل بسوی حق میرود و نماند که آن حسن میرود یا هر چیزی بگانی میرود و کانه باغیا الغایات و معنی الغایات میرود
 تو بدان خورد و که در خورد مبر و یعنی تو بان خورد حقیقت رو که در خورد و سزاوار است که در تحت اسم عظم
 واقع شده یا که در خوردی ظاهر نور حقیقی اش نماند و مقوم است یا اغرا و تحریص است که شعاعی که در خورد
 میرود پس آتی و واقف مباش و و اسل شو تو که به از ملک و فکی عیب ان از غیظان و بعض نسخ هر دو است
 و اول بسته است که دو جناس باشد هر سخ و سخ جناس مزدوج که هفت غار لهف اندوه صورت
 کل و آنچه کل شرح تو انداخته و وجود را بخود چون اسقاط کنی اصناف وجود و کل اسقاط کردی از ویاتان
 که انوید اسقاط الاضافات کشتی جو فانی از خود کردید خلق فانی و چون موصوفان انش است اول اشارت
 بعلم الیقین است توجیه و دوم که بعد از آن هر صورتی داشته باشد اشارت بعین الیقین و سیم که همچو حید
 اشارت بحق الیقین چه حیدر که می قیوم را در است و بابا مد فرموده قلعت باب غیر بقوه تا نیز پس شل حید
 صحه بنا راست که افعال نارا از آن بطور آید سغه صورت فرغ صورت و حکام جن که نماند و باشد
 ظاهرا است چون نماند باشد بعدا للیتا و التي یعنی بعد از آن چنانها و این چنین و اللیتا بضم لام و فتح تا
 تصغیر الی است و سینه تصغیر که برای تعظیم می آید و اینجا برای تعظیم است و ذوق بضم اول و سکون ثانی
 جمع ازوق و مصدر بفتحین است و کرده ترین لوان است در نزد عرب نیست یعنی بیاض در پیشانی فرس آمده و اگر
 این مراد باشد تصغیر ظاهر با سواد باطن مراد خواهد بود و زرق بفتحین یعنی کوری هم آمده حاس جمع عاریتی
 با سان لفسعا بالناصبه یعنی بر آینه قبض میکند موی پشانی کند کار و می کشم و را با تش و زخ و ممان
 و کبر هم ذکر کرده اند بقدر من لحنه اشارت است بکبر بقدر المیزان و آیه و آیه و صلواته و بینه
 روز قیامت میگزیند شخص از برادرش و مادر پدرش زیرا که روز بر و زاست و آرزو باز می شود که اینجا عظم شود
 و حقی بوده اند و از حق بلکه مانع بحیثیت انغیت عدم است و اینجا مویجات و تیند آقارب کا لغاریه از با
 و نیز این اوصاف صفات اضافیه اعتباری اند و انجی برای انسان بشری و اما انسان مکنونی که روح و عقل اسقاط
 از اینجا منزه است چه جای انسان لاهوتی و حق است که اینها بوجه تفسیر و از بعض مراتب معلوبت و سب کمال
 جامع است همه مراتب و همه اوصاف و طول باعی دارد چنانکه ترجمه سان است که در سزا میری من خصوص
 حقیقه الی کسیری فی عموم الشیعه و لکن الی لاهوت عن حکم مظهری و لکن انش بان ثبوت مظهر کلمتی معنی
 مهر ما مظهر است بکل سراج و تو هات سخنان مودده و بنزاف فاشعاف یعنی همه حجاب عقلی مودده
 انقلاب بنا بر اول از باطن قلب تا ظاهر و بنا بر ثانی بعکس و با جمل استعراق مراد است و همچنین اگر بعین مودده
 که جمع شغف است معنی علای سر شنی مثل علای جیل و سنام و غیرین کولک خود بجز آنکه هر که و اگر کسی
 باشد جایز است و مراد است با صفت با صفا که کلمای یک و لشدندان نماند در بعض نسخ و نماند کزان

و در دست لب کزان ستم است هشتاد که نه شده و بنا کرده و در آن است فاجوا فرید اینی نای جوان
بیا و احتمال هم دارد که آمار آمدن نباشد و الف نماند که در وقت باخر که می کشند چون سرور از جند و بارین
لفظ که تعبیر باشد برای وصف عنوانی که چنانچه جو افرد میخواند ترا صد میگوید که هر که من است نه کرک معنی همین
مهره و تا مشاء فوق و فاعل و طالب فضل و رزق بود هر چه بضم می گویند است و مره و تلخیص و چون سوره
وجود او مفره تلخ بسیار دارد چنانکه در سوره زقوم خداوند فرموده **طَلْعًا كَاكِبًا ذُو سُوسٍ السَّيْطَانِ** و او بومر که گویند
چنانکه جبرئیل را که بعد علوم و المعاملات و فضایل و خیرات است باذن سد تعالی و در قرآن مجید دومه که میفرماید
و مره قوت و قدرت و عقل و اصالت است غلطی که پوششی که روز جنگ مردم پوشند و بر لب
پوشانند و غایتیک مبتلی بدعا قادی و سگری دو بلد بند یعنی عاشق و معشوق را یک مصدر است و سخت
دارد خون زلفا که یعنی می عشق نخورده و مستی حق نداری خون ما را نخورده که اصل آن روان کرده
که طبق کر یعنی اینقدر رسیده از قرب که مانع دور نیست از صنوع و از صنعت کران بطریق کر شمال آورد
از جهت اشارت باینکه تو عجب البطنی چطوبت چیز است که بر آن ماکول میخورند **قرب خلق** یعنی قرب خلق است
عام است بهر شئی را مانند رحمت رحمانه و قرب وحی و عشق خاص است چون رحمت رحیمه و در بعضی نسخ
قرب حق است و راهی ندارد شدید بجهت شین زانها می آید و غایتیک است و آنکه معنی شیبایی و کلمه
که بسیار که شیب شین است بید و این بیاری که چنانکه بدترند و رای بعضی نفوس شر و نتیجه نذر و پواید
نیز چون معنی میشود که پدید می آید و آنچه از نفس صنایع شده باشد و اگر اگر اسم فاعل نباشد و اگر کسی باشد
مقابل زین شود یعنی قرب زرار که از میان نظر قات آن منوبت بخورشید نذر و پواید باقی بجا ایم یا با عربی
طبری از طراوت معنی تازگی عقلهای خنده یعنی چون بعالم کثرت نمی آید و پشیمانی نذرند که قابل
شیرت محبت کاسا بنده کاسر فماتع الشرب و لا یورث یا چون وحدت در کثرت و خلوت در اجتماع
و جمع سالمنه جمع کسر عقلمای بخند که مزاج معتدلی گرفته اند برایشان حسرت میخورند خام هیچ کسیریم
چنانچه بجهت و چیکیم که نخورده ثبت باشد و اگر منفی باشد بجهت و سکون میماند کفایت چه کلمه از تعلیلی باشد خلا
است که تو مست مجاز سرتی که **يَحْسَبُهُ الظَّالِمَانُ مَاءً حَلَالًا** کفایت و پواید ف بوزن اب
سخن خاصه لاف کزاف و در بعضی نسخ دم مزمن بود که این اصح است از مرک و اگر باشد ایشاری مراد است
در دمی یعنی باد است دمیده در خاک هستی خود که درها **لَيْسَ كَيْفَ لَمْ يَخُفْ وَ لَكِنَّ كَيْفَ لَمْ يَخُفْ**
مقال قابل و ما التاش فی التمثال الا کنتی و انت بما انما الذی یهوانی و لکن یذوب السنج برقع حکم
و یوضع نکل الماء و الامر واقع مستهان نوار طین صدای پر کس و زینور و صدای طشت و مانند آن
که آباد الله کبدا کذا ذین بیا موده یعنی قطع کند خدا کرد و روغ کوبانرا بقیعون اشارت

بکریم **يَوْمَ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ** یعنی روز قیامت نفع می بخشد صدای دقین را صدقشان که هفت
اندک یعنی نذر کف حین بفتح حا مهمله قبل از یا مشاء تحت بلا کت و مراد کت بفتون یعنی تن
میشود هر سالی دو مرتبه میشغول بشین و فاعل بجهتین یعنی صغیرترین و پزیرنده باش شمن بشین بجهت
بت پرست چون گویم معنی احتمال می رود که از باب مال الف قلبی شده باشد و مراد معنی باشد
که حاج آنجا قربانی میکند و از ناسک حج است مال ما را آمد یکیمی و کزین بگوید بس فاعل کون که
اندر حشر کند است که دست و مالش را ناموسی مکن ناموس با ناک و آوازه و عفت و احکام الهی
و ملک و جبریل ناموس کبر گویند و در جمع فرعون با ناموسی صنعت ایحام التصاد است مساف مع
سوق و روش و اشتناسی این معنی و ترجمه **وَلَنْفَعَنَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الْقَوْلِ** همچو مصدر یعنی
فعلها از ماضی و مضارع و غیرهما از تصرفات و غلبات همه بشون و شروح مصدرند استند و اج
مثال دادن حق است بعد از حکما قال **سَلَسْنَا لَهُمُ مَرْجِحًا لَا يَعْلَمُونَ** بالوجه باهی که
پدید می آید و آبهای ناپاک را در آن میزیند کفاد صغیره مبالغه بفتح کاف بپست مخفف است
همین مره کوه و افرازد کوه بالا مخفف کرب و بلا که سطق زمین خوفناک باشد و از بعضی نسخ نقل کرده اند
که تاخشی چون حسین اندر بلا و طعن می کنند در حق مولوی و بنظر رسیده و اگر باشد معنی چنین است که
تاخشی نذر بلا مانند سبط رسول سید الشهدا الحسین که نیفا در بلا چو ایشان بلای میزند و میفرمانند **يَا حَسْرَتُ**
عَلَىٰ مَا لَكَ يَا حَسْرَتُ عَلَىٰ مَا لَكَ يَا حَسْرَتُ هر بلا که دوست آید راحت است آن بلا را بردم صدقت است
هو ان اشارت بکریم و عباد الرحمن الذين يمشون على الارض هو ان یعنی بنده کسان خداوند
که راه میروند بر روی زمین خوار و آرام تفشیف شکامتن از رفیق مقابل رفق یا سه یا مشاء تحت ف
و رسم و قانون فیما منع تمیج است مثل **يَا حَسْرَتُ عَلَىٰ مَا لَكَ يَا حَسْرَتُ** بجم و غیره بجهت بوزن
چار پول چراغزاده قباد نام چند پادشاهی است ذه زایدن چهره بجم ف ظفر و غلبه ذد بدل
اند ضمان این صبح است از زمان برای جهر حاشا ادا یعنی نیایش آتش بر موسی حار و شرس
آنچه در فرعون بود اندو هست فرعون تو نفس آتاره با انانیت تو و با مان و زین فرعون در تو نفس
تو و نظیر موسی در تو عقل نظری و قوه علامه و نظیر با رون عقل عملی و قوه عماله تو و نظیر عسی در تو بران که ساطع
برای ذات تو فلها نوا برها نکل ان کستم صدای دقین و بران نصیقی همه و نام و شجاعت از ادفع کنه
چنانکه عصای موسی همه جبال و عسی همه و غوز را بعید ای در رفیع لجه حال هر چیز در تو پیدا شود صاحب
حال پیدا شود در روح تو و شیت بروح و غلبت است عاقبت من طلبت نیئا و جد و جد و من فرغ
با با فرغ و فرغ لوک بضم اول کسی که بدو زانو و کفهای خود راه رود میخپش برای ف از غریدن معنی

نستدر او روشن چون طفل کفتان بعبود اشارت کرده با بیتی اذهبوا فمستسوا من يوسف
و آنچه در آیت سوا من روح الله انه لا یبأس من دفع الله الا القوم الکافرین یعنی
پس از من بروید و بترس کنید از یوسف و برادرش و یوسف میباید از روح خدا بترسید که یوسف همیشه از روح
خدا مکره فراتر هر چه خود را این خوبست نه هر کسی خود را شکل استعداد یعنی بظن استعداد مثل ما هر که
استعداد آیت کبری دیدن داشته باشد و بشناسد که استعداد است تمام نعمات ربانیده داشته باشد
و مثل این در جوهر و در فلک بعضی یعنی از روح و زبان پوسان و در بعضی نسخ پویان
بما می قده حق جویدی افصح است از زبان بی طرف سکون را چشم ز ششهای یعنی از برای
معرفت خوبی است که تعرف لاشیا با صدق و در وقت بی شبان تاری نیست و معنی بلند تر این است
که رشتها که را جعده در حقیقت با عدم و حد و بهر خوبی است که وجود خاص است که اگر آن حد و شخص نبود
آن وجود خاص نبودی ختمهای چنانکه غیبت بخود غیبت کند و ضرر دارد ولی غیبت کرده شده بعد صلاح
خود می باشد و سرعت بسیار ضرر دارد ولی موجب جبر و بهر وقت صاحب مال و حریم و حیاط او میشود
و همچنین چنانکه ای چون در یک غماض را بعد که از برای حصول مزاج معتدلست و خشک نفس عقول که از برای
حصول وحدت جمیع بیک توحید است و چنانکه ای مردم از برای اشقام مدینه فاضله است دامن و لحظا ثانی
چنانکه استحقاق است پس ترک دنیا که پراحتی مینماید دامن راحت است چنانکه در حدیث قدسی است که اتی
بعثت لراحة فی ترک دنیا و ان من علیها منافی شغالها هر قدر در هر نفسش چون زدن بر آلات طرب
و گوشتن هوا بر مفاطع و آذین بر زرد و کواخیا که جمیع بجهت رحمت است و طلب راحت صد همدان دارد که
بعد آدمی کل انواع است که از برای تعجب کند نبات را و است بخوانی یعنی کمال نباتیه و تمام قوت
از او داراست و اگر از حیوانی تعجب کند کمال نفس حیوانیه و خردم و حشم از او داراست چه بهایم و چه سماع
و اگر از شیطان و دیوان و عقولان تعجب کند خود شیطان سابق میدهد و بحسب احوال اعمال که تابع خدای
و نفاث شود و بود و عقول را و بگرد و در حش چنانکه در حدیث است که کثیر القاس علی صغیر شیطان
القره و ان تخافوا انان که در حیرت از اینها اهل حسند و از صورت و مقدار در حیرت می افتد پس اگر بچند
سقا طبعی شغالی از صدید را جذب میکنند از عام میکنند و تعجب می کنند و از نفس نا طلق تعجب می کنند
که بدن را بسینه و میره و فوق و تحت اینها حرکات گوناگون میدهند و بهر حرکات با نظام شایسته عقولیه
نه حرکات ناشایسته سیوا اینها لکن آنکه جمعی هر کدام زری بهر وقت صرف خوردنی سازند حاله
افزوده است چون از نور جمعی غورش پیدا نزل دور شده است بار و افزوده و چون بهر جهت شده عقل
و از ساکنان اخبار شد پس بنا که عصای موسی جیه میشد و آنچه عصا قره بعد اولی و کرة بعد از

این جمادات حیوان معلق شده اند بارها و حیوانات معلقه جمادات شده اند و جمادات بی انتفاع و قدیم القدره
و قدیم الاحسان و دایم المشیه با سطر الیه است بالعصه فان سوف نذ انذ یعنی همه را متصل بعقول کبر
بین که هر نوع را از جماد و غیر عقل کلی است و روح مرسلی چنانکه در حکمت اشراق محقق است تا به پسنی همه زنده
فانش تسبیح جمادات بدت تسبیح تزییات و تشریه شعور بیشتر و معرفت بیشتر و بهر جهت چنانکه بنا شده که جمادات
و حیوان را شاعر سیکولی تقریب معیت روح خرنی با آن و خدا تعالی با همه موجودات است و هو معکم انما کنتم
پس چگونه عالم بمقوم خود نیست با آنکه جوهر روح است که کفتم هر موجود را روحی است کلی و بعضی را نیز روحی
خرنی و نیز سابق کفتم که حقیقت وجود ساریه حیات ساریه و علم ساریه و شیت ساریه و عشق ساریه است همه
و چگونه نیست و هر موری عشق بوجود خود دارد و وجود مفهوم بوجود است پس بهر جا وجود در حیات و علم و عشق
اینجا رفته و در وجود روحانی سابق ثابت کردیم که همین علم خود بخود و عشق خود بخود و حیات و غیر اینها است
صفات کمال عتی یعنی جمیع متقابل رشد کفول تعالی قد تبین الرشد من العتی ان دلالت بکه
تاویل اخضره و وضع ایشان است که تسبیح اشیا و دلالت آنهاست بجهت امکان نشان و عدوتشان بر صانع سبحان
چه قدر دورند و بیاطن کورند این چهار تسبیح و تحمید دارد بلکه عالم همه کلمات و اغراب زمانه فی الضمیر و در خلف
تسبیح و جوشش و خروش تحمید و تحقیق کلام در جای دیگر است آنچه کتب کتب چنانکه حیوانات صامتند
عجم گویند که جمیع اعظم است خام و لیس مردم نادان کد که ای توضیح تقسیم و مراد این تقسیم بزرگ
از برای ما که هر حرا قه الت لعب می کشیدند یعنی کرده برای قاشا و سنج میکشاد و سنج نیست بجهت تسبیح
الاله حاج صغیر با چنانکه کشت فخرانی از مال و جاه صلاک جمع صلبر و بنگولی مرده و بلك اینجاست
بسیج کاره هر سید یعنی هم سرکش و با مرد شب جناس لاشفاق دارد و کفتم و بنون بظف یعنی است
مثل و نیز شتر و سنجی بی و او عطف است و اول ولی است ذلک لغرض از اختلاف یعنی از تفاوت کردن
نیست چاره که به چاره است چنانکه در حدیث قدسی است که یا موسی انما یک لازم پی در پی که کوردم بحاف ت
و در سنج پس روی کر بوجهری بحرف غالب یا و یکست و کربا و بر غیر حق نیست مرا بالای جرح و بعضی
سنج چنین است و مقفا با کرخ است که محل بقده است و در بعضی سنج بروج که گوشک است بهر است و مقفا
با کرج که ولایت کرجستان است جدام مرض معروف شد که کج کتب چنانکه عرب گویند تو می شنید
یعنی چندی که گوشک را و در سنج خلق او گرفت کجا زیرکی و تیز بینی معنی شمس هم آمده چنانکه صبح را این دو کانون
و بنا بر این ناظر بهت قبل خواهد بود خیر ام در تقییم از قدرت خدا که با این طور و نور و پدید آید حق چگونه گویند
از دیدن خاد ایشان بسکون را یعنی بکشت بهار است و در حق ایشان خاد و در حق من من یعنی کل صبر خفته
از امور دنیا و بعد از حق خواهد یعنی در مراقبه بپندگشای صوری و معنوی بکشت خلق از نشت بدن شتر

یعنی چنانچه در تفسیر نزول سفر من الخی الی الخلق کردی و بر مراتب پایه پایه عبور نمودی اینجهان همچو ذرات است
ایات بیان است که ارواح بر غیبت و شوق بسوی حق سفر می کنند و با حیث ترک بن ابدان طبیب می کنند و بنیای
عقلی مرکب را می پسندند که غیبت و میل خیالی و همی نباشد و چون روح سفری در پیش دارد و در حقیقت عقل کمال
میاید پس بی عشا می شود با مردم بدن و خانه بدن خراب می شود از عدم مهیلات عقل تغییر می یابد است که تمییز می نماید
میوانه که تا فاش شدت پس بر شاخه ها درازد و چون رسیدن شیرین شدن غنی می شود از شاخ و چنین چون کاش
غنی کردید از رحم و خون آشامی بگزارید و مانند اینها چیزی بگویند آن توجه خاصی بلکه خاصی است هم بگویند
خوشترین چنانچه در آغاز هم خود است گوید و هم خود یکی کند و در انجام خود **لَمَّا لَمَّا الْمَلِكُ** فرماید و خود
در جواب **لِلَّهِ الْوَحْدَانِ الْعَظِيمِ** و در تمییز فرماید همچو نوقی که خواب کند که تمام آنچه در آن وقت در کار
میکنی بهر در کار است همه خود باشد بنا بر تحقیق که اتحاد در کار است مخاطب مخاطب و بهر چه و بهر چه
غیر ذرات یکی است ولی میندازد این را که محقق از اول توحید در پای عیبی و وحدت جمعیه اری بلکه وحدت حقه
خلیقه و وحدت عدیه جزو کل غرق وجود کرده اند آشنا شناسنا و بعد بی سباحت کنعان نام سپر نوح
چنانکه نام شهری به سبب که مسکن بعقوبت بوده **بَلَا** بالا جناس ناقص دارد و آتش از آبا به نام اعاصم
کنند از نه ترجمه کرد است که **سَاوِيءٌ لِّی جَبَلٌ یَّعْصِمُنِی مِنَ الْمَاءِ** همین مگو که مخفف کوه و کوه را با کاه چنان
و طماق است و در بعضی نسخ مکن با که تعلیلی است و اول الفصح بوده و دو مان و خانواده و کمال رابطه و دو تعلیلی
فانگی است نا طیب و ناپسندیده کبر و فاذ که است بجز از همه جناس است مگو که پیرا از پیران
یعنی خالی کردن از عیب که آن بحاف تمام از کرا زید معنی رفتار می که از روی ناز و کبر باشد و نیز معنی بالین
د آنا و ذنق بالغ و بزرگ عقیف حرف سخت بود با اول معنی طلم و دوم از بردن بار و جناس
انگری است من سلیم در بعضی نسخ ای سلیم درست نیست چاسما الله توفیقی است و سلیم از اسما الله نیست عالی
عقربی معتدل است و با بعضی بعد از صفت یا خبر بعد از خبر و اگر بعین و اول مهملین باشد یعنی تعدی کنند
بر خود است و اگر هم چنین باشد معنی غذا خورد است و حاجت مند بخداست و در غذا ای کمال چون ذات بیست
و کمال است معنی ذات عین کمال است فاعل کمال مراد با عتدال همین متصل با و بیفصل از ماست ولی چون و چگونه
و کیف و کم و در بعضی نسخ چگونه اعتدال معنی علت آوردن یا معنی علی و ناقص باشد فی جمعلو یعنی نیز معلول است
فروین علی چه توفیق علت العلل و سبب المبادی و در حدیث است که من قال لم یفقه الله با تو میفهمیم مقتضای توحید
اطلال جمع طلل معنی شاخص از آنجا که از چنانکه امر القیس گوید **أَلَا عَرَفْتُمْ سَبَابَ مَا حَايَا الظِّلَّ الْبَالِي دَمْنِ مَرْمُوعِ**
ابوال و البعابل و غم که اثر دارد و مردم با شش شاعری گوید **مِنْ أَمْرِ قَوْمِي وَنَمْنَهُ لَمْ تَحْكَمْ طَوْفَانِ كَقَوْمِ**
مقام تحقیق را هم طوفانی است که توحید و فنا می کل نیستات باشد چنان اطلال آثاری که قوم باشد با بیجان

که ای می

که ای می را صبا بدین معنی ایمان و توحید و ذکر او را همه را در وجود خود حکایت کنند چون کوه که مدارا صفت است
کندان که مخفف کوه مناسخ محل خوابان شکر کباب است اینجا بدین معنی هم در ذکر و فکر با مردم من قرین
باید و تحت قدم آمده و پامال شود عاشق صنع خدا بر وجود خاص او و وجاست و چه نورانی که وجه الی الله
و وجه ظاهری که وجه الی النفس است و وجه نورانی که وجه اطلاق وجود است باید معشوق باشد که وجه الهی است و وجه
ظاهری که وجه تعیین وجود است لغت است بنای معشوق باشد که وجه پرستی است در معنی و آن وجه اطلاق وجود
که وجود منطبق و فیض مهندس و چه اندوخته بود و روحی است و بقوت بسیار و القاب دیگر خوانده می شود و از آنجه
صنع الهی است و مصنوع جهت تعیین است و چون فرقت میماند این دو جهت فرقت میماند و در مقام
که قدم صنع نباشد و قدم مصنوع خدا و اول صحیح است دون ثانی هست آثار فضا یعنی متعلق قضات که غیر
پس کفر مقتضی است از فضا باید دانست که فضا عبارت است از وجود اشیا بنحو فعلیت و احاطت بر وجه تقدیر
و غیره از ماده و عوارض طبیب پیش از وجودات محدود آنها در مالا یزال بلکه پیش از تصور قدریه و مقدریه جمیع
بر وجه جزئی و احتیاف بعوارض زمان و مکان چه جای ماده و لواحق آن و مقتضی این وجودات جزئی محو و ذلایلی
و تعبیرات دیگر وجود اشیا سابقا در عالم امر و عالم عقل قضات و وجود آنها لاحقاً در عالم خلق و عالم حصول
و مقادیر مقتضی و عالم امر و تجرد غیر محض و مرئی بحیث است و لغت و تغییر در آن نیست کما فی الدعای قضات که
لا یرد و لا یتبدل و مقتضی که عالم تقدیر و عالم خلق است در آن تغییر و دور زوال و شیر یافت می شود قال تعالی
فَلَا عَوْدَ لَیْلٍ لِّلْقَائِمِ مِنَ شَرِّ مَا خَلَقَ فضای کفر علم یعنی علم خداست و خدا و علم خدا و باقی صفا
و محبوب و معشوقند و اشارت بحقیق و تقریر مطلب تقریر اعتبار علم و اعتبار معلوم مثلاً علم کفر کمال است
و صفت است و اما کفر نقص عظیم و صفت توحید و همچنین علم کبر و بدو و شجر و بقرو با این تقریر بنا بر علم حصول
که صفات ایمان و صحی یق نفس الامر جمیعاً علم الله است هر چه سیر از آنجهت که علم الله است نور است و سیر
و مرئی و سابق بر جهان چیز از جهت معلومیت و اگر مقتضی باشد در جهت مهیت معلوم است هم فواید نوشت
یعنی کمال نفس است که شکل زشت را بر وفق صورت و کجند و آنچه در قوام ذات است بناید چنانکه کفر بر
بنمودنیت اگر اوقات طیب است و قازورات جمیعاً را بناید کمال است و بر آن کجی و اعتراض نیست چه نورانی
بالذات و مظهر لغیرت مبرهنه مراد است که چه کلمه می که حرف است قبالت است در آنست ولی اینجا زاید
نامل بهیتم مخفف با ستم حافظ یعنی حافظ الفاظ قرآن و تجوید آن و وجه قرانت و با جمله جمیعاً
اکتدک پر کردن و آکفند شکر است سوان بنواست چه بنی در وقت و می هستی مجازی ندارد و کمال
پن یدی لغت است پس کلام کلام حق است نه کلام او و چون در سلطان شکر که کفر است که ستم است که ستم
سنان و لا یمنعه فیل عن فعلی را مظهر است و جمع جمع بی بی مجموع و جمع سالم است و وحدت در کثرت و کثرت

در وحدت و خلوت در انجمن و انجمن در عین خلوت دارد و الی یسین و فایز با کسین است نه کثرت او
عاجب از وحدت است مثل ابل غفلت و نه وحدت و را حاجب از کثرت مثل ابل جذب و ابل تخریب رسوم
شرعی و غفلت و اینجا جمع کسند و خالی از حجاب نوری نشد و حق در حق پیغمبر فرمود **الکفر شرح لک**
صدرك و وضعنا لک و ذلک چه در او ایل حال نوعی نمکدلی عارض آنجانب می شد از احتیاط که
پروش است و ما را یعنی قلب ساده که خالی باشد از ملکات تمیده و از ملکات رذیله و مانند اینها در
کثرت خوب نیست لیکن با است از قلب نمکوسل سودی که در ایل اشته باشد چه در تحلیله از تحلیله ضرورت
بخلاف این دلالة دلالت کند بر مطلوب و راه مناسبی مجربست و سردی بسبب است که در میان وجود
توصلی دارد و وصل و خوب صافی دارد و وصل که وصل است محصول وصل است پس صفات پچا حاصل است
نامه و رسول بطف فوق کو با نام شریعت حاکم مراد عالی است که درون مقام است و آن چیزیست که بر
ساکت و ارمیده و مویست را بنده صفات قلبیه ولی ممکن و دوام ندارد و چون دوام یافت مقام کویست
و این دو مانند حال و ملک است در سان حکما **لیک صافی عریفا** چنانکه کویند صوفی بصافی رسید صفا
از انصافی پرسید در مقامی گفت در مقام توکل و بعد از چندی که ملاقات اتفاق افتاد پرسید در مقام
گفت در مقام صبر بعد از مدتی پرسید در مقامی گفت در مقام رضا فرمود تمام عمر خود مشغول بخود و اصلاح خود
بودی پس کی مشغول بخدای تو مقصودت و ترغیب بود بر سرعت سیر و وصول و عبارت دیگر عمل بدین عمل
مکرون و الا معلوم است که سیر الی الله و سیر من الله چه مطلوب است **خلیق قطع العیانی الی الله**
کثیر و اما الوعیون قلین منکر اند دهند خود یعنی جهت باید عالی باشد و غیر او را بر او ایشا بخند که
جنت و نعمت حجاب است خلاف طریقت بود کاولیا تمنا کنند از خدا خد صاحب جمع صحیح
صباح صحیح کویان و کویان و مشک زفر بوی یا کویان یا کویان استخوی الرقیق ثم طریق فطلب بوی
چون بیام موصد باشد چه چون کلام است تمام نکار است عینی بعین چه کند فهم ثروت مالدار
و دولت ملک غنی ضعیف چاشتمگاه اطلبوا طلب کنید روزیها را از وسایلیشان **و اخلوا اقبالیان**
انکره و انوا البیوت من ابوابها یعنی داخل شوید منزلها را از درهاشان خانه کده خانه خراب یا خانه
گن گنایه باشد از آن خلف دوقن پس تبه مد بوی پشت کنند بر عقل و دانش و بخت مقابل مقبول و صفا
اقبال پیش بشارت دهند و مقابل پذیر ابتهال ناری قوام چهار دست و پا نقصا صفا مطالبه و کرد
دلالت بر اسم فاعل کنند چون **داکر و کور** و مانند این همچون چنین یعنی طلب بدل ما اندازی چون طلب رفیق
و غیره که در اندرون رحم بوجود چنین انداخته و با جمله شروع است در مناجات با قاضی اسماجات انخام این
سهل کردن پس تمام از دست لاتی است بومامنه یعنی مطالبان مده یا از فضیلت طلبی و او کن

در بر کراول

دوسر کراول یعنی در باطن هر یکی شیخ بونوع ذکر مقتضای کل جنب نماید **فمن فرمودی طریقت**
خود را می پسندد و وجودی را تمجیدی کند و عشق دارد که وجود خیر محض است و چون وجود مقوم بوجوب است چنانست
که اول و جوبست و دوم وجود امکانی حکما قال علی ما است ثلثا الا و است لمد قبله ولی کر معرفت نور و صفات
بهر چیزی که دید اول خدا دید پس بر تمجیدی در حقیقت تمجید است کلمی فرماید **صلت السماء و الارض**
بیرحمتنا و انما ابسبیلنا و المظن بظلمنا و قد یضتی له و لا یشره و لکر انما کبر فقرة اخره اشارت باینکه همه صفات
کونیته دارند و شعور هم دارند شعور بیط و شعور ترکیبی ندارند و انسان حقیقی طاعت کونیته و تکلیف و شعور و شعور
و باینکه شعور به حیت و کیت دارد و این است مراد حکیم مذکر **انما کبر بلکه هفتاد** بلکه چنانچه مظهر است هر موجود
اسم شریف من لیس کلمه شیئی را در ظاهر مثل هم نمیشد چنانکه انسان کامل که میسراند که الطریق الی الله بعد از انفس
اخلاق بلکه تحقق و متحقق است کویا شیخ کل شیخ است بسخه ضامه بتبع ساکت و خاموشی مناصح مفرد که در
امر حرم امر کونی اوقد اشارت است با کججک در صورتی است که قدر از قدر و مقدار خود است نه نقصا
که مقام تصاح الاضداد است **لیک لطفی** زیرا که تحت کل جلال جمال بالعکس تحت کل قهر لطف و بالعکس که
فی کل بلا و الا لانه اشیا نپزنده پیشی سوبا اقبالیان است از کبر آفتن پیشی **میکای علی وجهه اهد**
آمن پیشی سوبا علی صراط مستقیم یعنی کسی که برود و مشکوس بر روی خود راه یافته است یا کسی که برود دست بر راه
راست طعنان باید که لغشان باشد تا اظان شود یا کیمی بظا معلوم و دوم بظا معجز یعنی کویچین دوری کردن
باشد غم نمایند و چنین بجا معلوم نال یعنی اظهار غم و نال کنند قوا تو بی هم آمدن اختلاف عظام چنانکه در اینجا
و آثار اختلاف عظام و طبعها از علین و بحین و با از اختلاف علین بر ارب و بحین بر ارب است و اعتدال
بی اعتدال است و چنانچه عقول کسبیه مختلفند چنان عقول فطریه و نقاشات زفوات استعدا عین ثابت خود است
در علم بر خوسته و اینجا بر طبق آغاز است و اختلاف استعدا اعیان ثابت به اختلاف استعدا و اویما نذ العیقات
بقدر العالیات انزل من السماء ماء فسالک و قد یبرق علیها برینج عدل هر ماده را صورتی و هر هستی را
وجودی داده و آه و آه و آه کلمه در ترکیب فاده لیاقت و منراواری کند چون ملوکانه و بزرگانه مقصص بصفا
مهل با در بر امر منتهک از بیک ستر است یعنی برده دیده بیکو بچشم یعنی از این علم مؤثر فعال را بچشم بدین
مثال علم فعلی است که علت معلوم است چون تصور سقوط بر سر دیواره ال که علت سقوط خارجی میشود بی معادلت
داعی که تصدیق بصلتی باشد و حکما که خدا را فاعل با لغایه دانند که علم او قضا معلوم است در ممکنات بی عرض فعل
معلول با عرض نیست و نفس علم او بغیر قضا نیست این را آیت آن یکیزه و همچنین علم انسان بفعل قضا میل و اراده میشود
بی واسطه بلکه بجز تصور فعل و تصدیق بغایه فعل میل و شوق بود که حاصل میشود خواه فعل میرود یا نه و همچنین تصورات اربا
هم را بچشم که با سطوت و طهریت قدرت بخوانم پیشانند از نعم از نعم صحیح است سخن بسخن معجز و بارها معلوم

من جمیع الوجود و اهل
هم مثل هم نیستند

هم عالمه و این اشارت فرموده
بر کما تصورات و اهل
این اشارت تصورات
اربع

که از هر من شمع هزار گرم از زمین و این شفاعت کونی است و یکی بان ایمان را میبرد که امکانات مایهات را بسازد
بوجود بالذکر کرده و استعدادهای مواد را بقیامت از آنجا بود ایجاد و تکمیل و از آنجا بود که هر خطه
بتبدیل بی هوا بخار و آرز اسم فاعل و ذر کناه و نقل و بار و موی یعنی مویش مخلوط است از شیشه
و سپید مثل کحل صورتی و موی سیاه کنا است از شیشه مجازی و وصف بشری چه یعنی که او را مهیت و عین است
کویند مظهر و اسود است و وجود مشوب مظهر مظهر و اسود میشود و همچنین ماد و جمیع مظهر و اسود است بسبب توه
و استداد و ابعاد و انوار اسفندیه متوهله در این مظهر و اسود شد و از آنجا بود از آن و از این نوریت و عین است
بشد مهند و یعنی در مظهر و در بعضی نسخ عینی اندر مظهر دارد و با خود یعنی اگر با خود است که مویش
سفید باشد بصورت چه سفیدی مسموی میبار پیری معنویت یعنی سفیدی صورتی که قویست یعنی کفران کننده
نعمت این سوه مهند متعلق است بقولش چون نشد و در بعضی نسخ پند پیامی ف و بنابرین متعلق بان
قول نخواهد بود عام و این عوام را هم نام بزرگ و عظیم الهه و تشدید بیعت ضرورت شعراست و در بعضی نسخ
بدل هم نام را مرام نام موجود است و نام موجود است که با فعل است من جمیع الوجوه و حالت مشطره ندارد چون توه
و عقول که از صفت توه و بر جنت کبی اشارت قول کبی که میا زار موری که در آن کش است و قول حکیم که
که بره و مرغ را در آن ره کش که با انسان رساند آخر کار جنبین مظهر باشد از کجند بی نمازی سخی را زار و جنت
در باک هادی سبل رحمت رحمانی در بائی است بکران و پادای علم است از نادای بهدایت کومینه و از نادای
بهدایت تشبیه چنانکه در کلام الهی است که **وَتَبَا اللَّهُ أَعْتَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ** و جنت کل دوقها
باین بود بضم و او و تشدید ال دوستی و عشق و در بعضی نسخ توه و واقیه است غلبه بود ال اب
سیم در این مظهر است هر چند که صورتی درین عالم دارد بعد از خدا این ماده صورتش در عالم مثال کلی محفوظ است
و تجرد برزخی دارد و مدارک باطنه تجرد برزخی دارند پس نسبت نزدانی که تجرد برزخی برای نفوس ایشان و مدارک
باطنه ایشان باشد حره استقلالی دارند و هر کدام از فرزندان که از برای آنها تجرد برزخی هم در نفوس ایشان نیست
چون سقط حشر توهی دارند در وجود مثل پدر و مادر که به آن هیز از بوق از فرق میان این دو است که چنان صرم
و قطع و ترک است بالمره و فراق طلق فرق و فصل میانه و موجود است من به بیداری یعنی آنچه مردم
بجواب متصل بان میشوند عارف بیداری پس متصل بعالم مثال می شود و مالوفات خود را می پسند و میشود و میچشد و غیر این
عقل پس روح باشد یعنی کشت آن و قهوران و همچنین روح تحت سر و تحت خفی و خفی تحت خفی حسها
یعنی محسوسات و خیالات بر صفای جان که مانند خجیات است مانند خاشاکت و میکند از درک حقایق و رقایق بود
مکشوف کرد و حق تعالی دست بسته عقل را باز کند و خس و خا رس و اندیشه خیالی را از روی آب ببرد حقایق
رقایق در آن آب صاف مکشوف شود حسن پس این بود بر وجود چنان است یعنی خس و خا رس را بسا را بنوه بود

برجوی آب روح مانند جابجا که پرده چهره آینه و دستها شوی و غضب و دست عقل علم عمل
عینها غیبت حالتی است برای عارف میان خواب و بیداری که در آن بعضی چیزها مکشوف کرد و خوابها
صورت عیبیه حرج تنگی ذر که زره با ف اخر العصر کرم الا الذین آمنوا و تواصوا بالحق و
تواصوا بالصبر مؤمنان وصیت می کنند که در راه از حق و وصیت و پند میدهند بملاست و مزار
صبر اصبع انشت اعراض عوض کردن و بتبدیل کویند خدا غایبات و وع المبادی پس هرگاه جو اس
باشد برای روح ولی علم حضور می باشد بیداری و شنیدن و غیره این نعم البدل است و اگر دست بنا
ولی مهبت بسط و قبض و بطش کس در روح دست و حقیقت آرزو است و اگر با بنا شد با بی رحمت با بطش امکان مشاهد
و حاضر شود در مکان بیداری روح با آرزو است و همچنین مایه ای تمام بی نیازی از قوی و جوارح است لهذا بصیرت بصیرت
و با بجهل در کس حق تعالی بعلم حضور است دست بجزئیات بی قوی و جوارح و الا حاجت لازم آید با اینجا فاعل کامل
این است که در مطالب معقول و همان حقایق تمسین مبردازند که چون غذای عقل را دادند بخمال هم قوی ترست تا قانع
و ساکت شود و اذعان بکلمه عقلی کند و الا خصومت پیدا می شود چون هر سخندی را غذای و آشی مناسب است حق
فرمود **ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ** بران حقیقی بر
قومی است و خطابه برای جمعی و دلیل حدی برای برخی همچو قرآن که مبعث توست یعنی بطون دارد و ظهر برای عام
و بطن برای خاص بطن بطن برای خاص بطن خاص و همچنین حال خستین چنانکه حضرت رسول در حق علی دعا فرمود
که اللهم **تَقْضِ لِي أَلِيَّيْنِ وَعَلِمَاتِي وَوَلِيَّ مَصْأَلَتِي** شد و اراده بنده است تک شد در اراده خدا بلکه وجودش در وجود خدا
پس آنچه خدا خواسته است و خوانان آنست بلکه یک اراده و یک مراد است زود و طس و محی است و موضوع امکانی
فانی است چنانکه مستند یعنی مرتبط بحق که معلول شد بطلت بلکه عین ربط باوست و در بعضی نسخ مستند است و در
تفصیله دال و ذال در موضوع دیگر ازین شرح چیزی تحریر شده و قطب بجمع قطیفه اگر قطیفه بدو مراد باشد پوشاکی است که
خصل یعنی پر زار و محل کونید و عرب شمس اقطیفه المساکین کونید قلمی کونید یا شمس یا قطیفه المساکین قرآن است
سستی تقودین و اگر قطیفه ماکول باشد مطلقا رقیب مطلق میو با می چیده از درخت باشد عشق است ولو یعنی
و انفق او صفا او را در بعضی نسخ اوصاف خود را اول صح است طرفه طرفه آمدن از سفر است در شایان
مطلق آمدن مراد است و با فروقی جاس لاق دارد و با مصراع ثانی تصبیع غریب المسکن یعنی فریقین مسکن را خدایت
من پس مشغول شوای نفس و سفر کن بجهت عینی ولی نیازی لا اعود خلقی بضم فای یعنی عادت نمیدهم خوی دلم را بجا
بعثت آنچه بوده باشد دل خالص از محبت غیر حق در امتحان فی از بل خوبی کویا این پست گذشت و معنی اینجاست
که سقف از خلق بود بجهت صبر و صفا از خلق بودند از جهت دپسنی چه خلق نمود بودند و وجود آنها نبودت عز
از وجود حق محیط ندارد بلکه از جهت و جالفنی آنها معرض از آنها بود و خوش شهنی رابع حرف عین مظهره قاف

شاهی خوانان اجزای میند **النَّبِيُّ وَالْمُؤْمِنِينَ مِنَ النَّفْسِ** اینها را نکل نکل لاجرم لعین می محط و
و محکم در بعضی نسخ چون محمد استقامت طلب باران معنوی استقصا نیز از است بجهه میش نو کوشن
سنافات ندارد با کرم که **لَقَدْ لَعْنَةُ لَعْنَةُ كَيْفَ** چنانچه اثبات شاهی نفی غیرت چون که صد باشد نو در هم پیش
چیزان جمع خیرت محنت بد کیشی این نسخ اصح است مائیت هر که که م اندرین بنزدند لاف بل من
در زندقه نهانست چه سیرالی اند که در مشایخ و بی سیرانی اند غیر مشایخ است کفیات با قاف و باغبان هر که
بعینی عادل بر حق چه کی معنی عادل و عباد یعنی بر حق است و سینه از خوف و رجا چه از برای همین معنی و سبط
نیست چه جای خوف رجا **الْإِنِّ وَاللَّيْلَةَ اللَّهُ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْشَوْنَ** اینها را یک بقی از وجود باقی است
بیت و انسی است و قضا و سبط در سوسطن می باشد میرم **لَا يَجْمَعُ الْبَحْرَيْنِ مَن مِّنْ شَأْنٍ** که در کتب کبری و **وَأَنْفَالٍ مِّنْ لَّيْلَةَ**
لَا يَجْمَعُ الْبَحْرَيْنِ مَن مِّنْ شَأْنٍ که در کتب کبری و **وَأَنْفَالٍ مِّنْ لَّيْلَةَ** که در کتب کبری و **وَأَنْفَالٍ مِّنْ لَّيْلَةَ**
حققی و سالهای دراز و جمع البحرین در اول حضرت و احدیت است باعتبار اجتماع بحر و جوب و بحر امکان یا حضرت
جمع الوجود باعتبار اجتماع الاسماء الالهیه و الحقایق لکن فیها **اجعل الخضر** یعنی قرار میدهم من خضر را و سید که
خود یا میکند زم و سیر سیریم حققی و محقق بضم فسکون و ضمه تین هشتاد سال یا بیشتر می آید و در بلدان یعنی لایق نیست آن
سافر است یعنی سفر کردیم در مشرق و مغرب سیر جان بچون بود چه جان مجرد است بی موقود بود لازم
معنی مراد است یعنی بی مکان و بی زمان چه دوری در مکان ستم است و دوری در زمان پس منازل و مقامات
که در سیر استعمال شود تفسیر است بکاینات و اکنه و آنها مثل مقامات توبه و انابه و مراقبه و محاسبه و صبر و توکل
و رضا و تسلیم و غیر اینهاست از در دست تا بکجه دل عارفان را بهر او که کنترل و سیر کبر سیر از جهت ضرورت
در تقیة هفت شعاع تا پیش انوار هفت قطب است که عدد ایشان عدد کواکب سیاره و عدد اجلا اینهاست که آدم و نوح
و ابراهیم و موسی و عیسی و داود و محمد است جوآن چنانچه چنانکه در اثبات حق تعالی از هم نادان که او خور
تابان جو شعاع جوید درینا بان میشد هفت هفت چنانکه همه اولیا بوجی کی باشد چه کیدل و یک عقیده و فانی
در یکسان ولی بحسب بروز بعضی صفات کمال بعضی دون بعضی و بحسب بدان تقدیری است پس آن هفت شعاع در اصل
یک شعاع بود و هفت روح شده در بروز صفات و هفت مرد ناموساتی شد بحسب بدان یا هفت جسد مثالی داشتند چون
در آخر غایب شدند شکل و رخسار یعنی مثالی و انصورت بجهت کثرت ثمرات و وفور برکات و اظلال راحت بخش
و جو و قطب است و قطب چون دونه عظیم است که اشیا را میگرداند ابدال و نقیله و اظلال ویند مانند طوبی و در پشت که
صورت بنا اصول عارف و اخلاق حسنه است و اصل همه اشیا بهشت است نسبتش بان اشیا نسبت آدم است
بِأُولَئِكَ نَبِّئُكُمْ قَوْمِي بَعْلُونَ بیا غفرت کردید و جعلی من **لَا يَجْمَعُ الْبَحْرَيْنِ مَن مِّنْ شَأْنٍ** که در کتب کبری و **وَأَنْفَالٍ مِّنْ لَّيْلَةَ**
پروردگارم را و بقراردادن او مرا از کرمین **عَصَوْنَ** جمع عصیان یعنی شایسته درخت کلا لا و زد یعنی برکنید

نیت پناهی

نیت پناهی برای آنها مستعد سعادتند غافی اینان از خفاش و شی و آمان از شدت نور و نور هفت چنان
است پاس رسول بعوض در بعضی نسخ اینها را سراسر سراسر از کواشار است بکرمه حقی **إِذَا اسْتَبْأَسَ الرَّسُولُ**
وَأَمْرًا فَدَعَا لَهُمْ فَدَعَوْا لَهُمْ نیت پناهی برای آنکه سیر سیر شده و بنا بر شایسته که بود و بنابر حقیقت
یا ضمیر ظهور ارجاع است بر سراسر که مولوی اشارت بان کرده و معنی آنست که بسبب اتفاق و شایسته کفر و انکار را بوسه شد
رسول و مکان برودند که شایسته است بر ایشان در وعده نصره و ستمین و وعده عذاب کاخون و موافق این در شایسته
از امام جعفر صادق روایت میکنند **وَأَمْرًا فَدَعَا لَهُمْ فَدَعَوْا لَهُمْ** نیت پناهی برای آنکه سیر سیر شده و بنا بر شایسته که بود
مثل اسم علی و صورت الملائکه و یا ضمیر ارجاع است بر سراسر المیم یعنی مکان کرده در سراسر المیم که رسول دروغ گفتند در کتب
خبر داده اند از وعده نصره خود و وعده عذاب منکرین و اما قرائت شایسته که مولوی نفی کرده بسبب آنست که بعضی
داشتند رسول کذیب ایشان را ز غن و شکست بی آن غمگینی که بخور کرده گفته است حقیقت دعوی رسالت را کرده
چنین معنی که مکان کرده رسول که کذیب شده در انجا نصره اهل حق و وعده عذاب چون بنا خیر شایسته نصره و در شایسته
تا مکان می که اندر کما قال تعالی **جَاءَهُمْ نَضْرٌ** نیت پناهی برای آنکه سیر سیر شده و بنا بر شایسته که بود
استحقاق فی حقیقت یک حقیقتند در قیاس نیت پناهی که یکدیگر در خک پلش آن غوث اعظم و امام الامه را در تقیة بود
وَاللَّيْلِ و شمس مراد نجم اینجا کیه بی ساقست هفت صمد که با غنای زما صورت شکل شود با شکل مختلفه صورت
اصدیه صورت آدم است و آن مثالی دارد طوبی معنی فعله نشستن آن سالان سیر را گویند افلا کردن
این از اصل نسبت بکمال تحریص است بر تبعیت و پیروی کردن انسان که در اجتناب از غنا نیت صلاح است و تائب
شده به قبض ساکک و چون آن دانه مجموعی در فانی در خاک شود آن قبض مبدل بر سبط شود و آن اجناس اعضا فرغ
و عروق تشبیه به سبط ساکک معیش بر روزات زار و اوراد و انوار و غیر اینهاست بخاست یعنی
برفت و ساعت است یعنی از بطن زمان بیرون شد جمله نلو بنها یعنی منع تغییرات زمانست و محاب
توسیت از جمع که اجزای زمان با هم جمع میشوند بالذات و زمانها جمع میشوند بالتبع و چنانکه طی امتداد مکان
طی امتداد زمان نیز نسبت بکلی عالم صورت بهم است در عالم معنی طی زمان کن افلاک و عدده و وصل باروا
یکره از میان سیر این شب انتظار را و احکام زمان ترا در کسوت ساعت فرموده چه همه یک ساعت پیش است
یکه همه از منته چون اتصال دارد و غصلی نیت و اتصال و جدائی مسا وقت با وحدت شخصی که جوید شخصی است
چون محور فلک که محیط شخصی است و لایق این خط از نقطه است تا نقطه و زمان من لدالی صد بلکه زمان یک آن
نیاست و یک مجملی مطوی در نور وجود است و ابض ستور را م را اخض تا رک یعنی خیر بر خست حق
تا رک مرد بنوی تارک نشود آخر حقی بضم خا میسر که نه پلینه یعنی قاهر را که پستی اثرش با پین و مراد
بعبار است که توحید را خالص از جهان و جهانیانی فلذ سجاست بخاست سجاست باطن و سیر

برویش نجاسات ظاهرده است هشت از آنها مقابلات جزا اربعه عدالت است شیره و نمود مقابله
و تقییر و تدریج مقابله سخاوت و صین و تهور مقابله شجاعت و جبرزه و بلاهت مقابله حکمت و دوامی که در عمل
مربک و جبل بیضه و خلط و قهقریه یعنی کافر که در شرع معتمد سخن دانند تکلمش آنست که مطهر حقیقی حیوان
و مردار بخش است و آب که طاهر و مطهر است چون صورت حیوانه در تیسف است و متوقع از انسان حیوانه
عقلیه و معرفت است و کافر این را ندارد و العقل ما بعد به الرحمن و الکتابه الحجاب و از اینجا است که خمر بخش است
چون منزل عقل است و بیست که فریاد باطن خیز شود و سگ غضب است چه قوه عقل در آن بالقوه مانده بلکه قوه
ضایع کرد و آن دو بخشند زیرا که شهوت و غضب بخش معنوی اند و خیر صورت شهوت و کلب صورت غضب
و چون شهوت بخش است شهوت چون دم و منی و خیر صورت چون بول غایب بخندند و دروغ غرض
یعنی پوشیدگی بخون پوشیدنی پشه های خود را نطف یعنی کفش کوبای پیوده فلک برای جمع یعنی کوشش
سخنان نخبانیا با و همیشه دانند اصحاب که از اینجا است که از سخت آمد و همه عالم و عالمیان اطلال نایه
الاصنام و آنها اطلال سما و صفا شد و روح مدد میگرداند عقل کل و مبذول و اما در بای قدرت در اوقات
چیزی از آن میماند در خود آن چیزی بر آن نمی فراید که افاضت چون نم و نمیت بلکه چون شیئی و فنی است
و چون عکس عکس کسره شکسته جهل المفل کوشش نظیر از اندکی اجتنال حیل کردن بیخ و
هفت گذشت حایط دیوار و همچنین نور خورشید است که تا پدید بر قمر و در آن عاریت است پس اگر قمر در
عالم را روشن کند در حقیقت خورشید کرده استنایش ستایش و حمد کفر شد یعنی اگر گفته شود که همه کجا
ما در است پس کفر چگونگی میشود کوسیم چون در پندار خود عکس ابرج میکند کفر نسبت حصص و تقیید است نه باعث
جهت نوریت و وجه الله بن بنان چون تعینات فانی می شود و وجه او باقی است و فصل عنکم ما کان
یعنی وقت سربین و از اینجا است که محراب نماز از ضربت معنی خاک ما خود است فصله اینجا جگر اول
تا ولایت بر بیت کنده یعنی نشین بهیئت نشین خاضع یا بهیئت حال زیر بار کران فاده که تواند بر خیزد دست
افزاردن آفات کار بزرگ خب نجای مجرم یعنی کلو کیر شو که خبک خبه در ف کلو کیر شدن و خنده خفه
شده است سحر مزین مثل آنکه که نقره نقره الغراب در حق و گفته پس آدمی در عبادت امر عبادت را باید
سند کرد و کله نقش هر زده که زده را بجایی دارد و ما در بنزاس منظوم در اسرار هفت شطری ذکر کرده ایم لمن
و یق که کای سلک پریشان لعین هر که قوه غضبیه را تابع است یعنی سگ پرست و هر که قوه شهویه را تابع است
یعنی خوک پرست است و اگر بقدر وسیله الی الله و بعضی فی الله و جب فی الله است آن خارج است جک
یعنی سگ و سگون سگین مملو ف یعنی محنت و رنج و بلا خلاصید این دو سه است که اگر عاقل باشد باید
آرام داشته و راضی باشد بعضی خدی چه عاقبت این مرگ خواهد پس این تضرع و زاری است عاقل

دین پوی

که غرض شود و شهوت را نمی گنیدند و پوشش می شود و ما در اینجا همه در نجاست دادن پروردگار را چنانکه در کتابت
مکرر و مکرر است دید خواهد بود بدیدان غیبست مخففا اگر که در بعضی نسخ است هر دو را بر بود این صحیح است
نه بدیدان بدیدان پشه های ملکوت و با پشه های جن ضایع دارد از خوف غم میرسند که در غم واقع نشوند و غرق
بهر غموند و همه طالب هستی اند و قبل از بدیدان غیبست حقیقی در نفی هستی مجازیت و این هستی مجازی عدم است
در حقیقت و نیز هستی جسم و جسمانی تشابه است با عدم از جهت تمام عدا خیر و استعدا مکانی که اجزا جسم در غیبت است
از یکدیگر که این در جای آن و آن در جای این نیست و با عدم در کار جهت تمامی زمانی که در حرکت و تغییر و ثور و زوال
که وجود هر جزو سابق زمانی بالاتر جمع نیست و قرار نیست و کون عین تصرف است و تجدد عین تقضی و حصر عین است
و منقضی و بعد هم بسبب زمانی تیز و غول هموار این عالم در میولی بمنزل و غول و عدم است چپ میولی توه محض است
چه قوه اشیی لیست بیستی و شینه اشیی بالفعلیه پس میولی بمنزل آتش است و صورتی که بر آن فایض میشود و منبت
شعور و چون بان رسند از تقاضا که از زنده و از سمار رحمت حضرت جبار تبارک فرماید و در کبر پس اقبال اتصال
پس طالبان هستی صیسی و با جبران از هستی روحانی محقق در عدم هر چه است لا یشرعون پیش از استحقاق اشارت
با هم شریف حق تعالی یا تجتهد یا یترجم قبل استحقاقها چه اگر استحقاق و قالیات ایمان ثابته را در علم و عین ملاحظه
کنی معلوم است که معلوم نور علم ظهور داشت و ما می علیه شیا و مطالب آنها بنور ازلی بر او کشف بود و در جبرق
سابقه از دل لایزال بر او زکر و نور سبق دارد بر تیز و اگر استحقاق مواد اشیا در لایزال را ملاحظه کنی معلوم است
که تا غیبستی نباشد حال قوه نباشد و تا وجودی نباشد استحقاقی تحقق نیابد و غیبت و وجود وجود است پس مایه
علیه اشیا و سنوالات هیات و مواد همه او مظهر است این است که شرط قابلیت داد است و در حق هم بضیغ
معجز یعنی در نور و منزه ابریم ولی چون با او نیست می شود بحیث باشد یعنی بر مجرم و کند کار اندک عاقلان لاقوه الا بالله
الابانه غنا و بنین مجرور و اعمل فریب خوردن و نقصان پای ما کرام یعنی قوت پامی ما در پرچون راه حق
راه بران کرانند مالک دلها در بعضی نسخ مالک دنیا شویم و اول صحیح است بقدر دست و اوار از سل
و کیران چار خاصه و پنج مشاعر و شش جهات جایی دیگر عالم مجردات بوسه کاهی استان کرام
ذهبی در مصراع اول که تخمین است و در دوم زه که پیمان و شیرازه آن و اگر رعایت تخمین لغافیه را کنیم چنان
که دوم بر اعمل باشد یعنی رسم و قاعده یا بضم یعنی نکی و سبوت زبانه و عباد و از این است زبانه حق همی که بدل
فی القدری ایضا نظر الی قلوبکم الی صورکم و ایضا کلم اب دست وضو میجن سپر عالم عرض سبابه دل یعنی
دل اصل است و عالم تابع و سبابه پس عالم مجردات ظل تجرد قلب انسان کامل و عالم حیوانات ظل حیوانیت و و عالم
بناتات ظل نباتیت او و همچنین در باقی و در قدسی وارد است که خلقت لا شیا لایکانت و خلقک لایحیی علی
دل غرض و غایتت نه آنچه جزوی از عالم یا کل عالم عرض و غایت و باشد معدن مریا نشاء دل یعنی دل انسان کامل

نبت از ماه ابد مستقیم بق که نشان بسته باشد از عا و این کجرا غرض از ذکر قصه دو توفیق جناب بضم اول
 حصن و قصر و کبر اول جمع قد که دعای اشارت است بکبره ادعوی است سبب لکم خوانید
 که استیجاب میکند از برای شما از عدل یعنی بعثت تحصیل مکه عدالت که مرکب است از چهار خصلتی که گذشت
 ای منکر لطف کاف عطا چون ضیافت و مانند آن تا غیر همه بخشش باشد که تا سینه تیر است از آن کس
 جلس این چون مصاحبه و مضاربه و مدینه و مانند اینها ملامت است ندی مذ لطف حکمی بجز جاز حکمت است
 چون لطفی است یعنی دوا هر که خوابی دهد از درد الس چون خواب دیدن روی صورتش است در میان
 سینه دیدن صورتش مثل مطلق تشبه آن شده چه در صورت و چه در اندوه و مقدار و شکل اگر چه صورتش مثل مطلق
 از صورت دیگر است قوی و اتم باشد و حاصل است که هر چه در بالا نزل شود بر طبق قضا و بر وفق قدرت است وقت
 همین صورتش است که مذکور شد و هر چه نیست چه اراده و اختیار همه آنجا صورت پذیر بوده پس فعل هر کس در علم قضا
 و قدر گذشت بطریقی که نشانی فعل از وقوع شده بسوق بود و تو و ایجا تو و شعور تو فعل تو و اراده و وحی تو و تو
 طور در مراتب سابقه هم ثبت بوده اند پس آنکه گفته می خوردن من حق نازل میدانت کرمی بخورم علم خدا جل بود
 باید با گفت چنانکه می خورد ترا که فعلت میدانت تویی ترا و وجود ترا که ذاتت میدانت و شعور ترا با آن اراده
 و وحی ترا و صفات تو را که صفاتت میدانت چه وجود داری پس صفات داری پس فعل تو و صفات تو و صفات تو و علم
 گذشته و اگر تویی نداری پس وجود هم نداری و شعور و اختیار نیز نداری لیکن چون هستی داری همه را داری پس چنانکه
 فعلت واجب لوقوع است در بالا نزل که در علم ازلی بوده اراده و وحی است نیز و اجب لوقوع است در بالا نزل
 چه در علم ازلی بوده گفت کوف یعنی اینک این مطالب محکم که او دیگر باشد تا وقت شرح مطالب سرفصله
 برسد از آنکه شکر شتی یعنی شرح صد علمی پر از وایهامی دارد که در سوره الم نشرح اشاره شده که شکر را
 باید علمت داد تا میرود و وسعت پیدا کند از آنناقت یکا لندینا فکر فی لم نشرح سجد زینین مع غیره از
 فکره قافح و در لفظ شرح و الم نشرح جناس شقاق است چنانکه در جمع ضروکاه را مذن مراعاة النظر است
 مثل دایره لفظ و مدار در صراع آینه و در مدار جناس نام است گفت و دیش در بعضی شرح این دو بیت بعد
 گفت ای داود است و این تا خبر صحیح نیست و بیع بفتح راه مملد و سکون یا اثناه تحت و عین مملد یا و زیاد
 و بعضی زمین و طریق نیز آمده گفت همین امر و ذی یعنی گفت داود تا آنجا که همچنین داود می گفت این سبق
 کلام داود است دعاوی جمع دعوی مکافات بکاف عربی یعنی شخص بخص و بحث مکن معنی خود
 کلام معنیتر است یعنی تنگی چشم من در نماز است و وزن کردن گفت تادری باشد بعالم معنی اتصال
 معنوی باشد حضرت روح القدس و کوشش بسروش باشد و چنانکه اهل غفلت و جهالت اتصال بجزئیات
 و از نامل دانش و پیش مکه اتصال بکلیات و مراد بعالم آله دارند روح انیان است اتصال با الله من اتصال

الغیبه

الشعاع بالشمس کما فی الحدیث و روح امان آخلد الی الارض فاشع هوبه فانه لذتنا فانه نور الشمس
 نور آن دانی که غرق و مسموم نور است چون آدمی که مسموم باشد بری بجز تعلیم است بهر تقدیر است و بعضی
 شرح سر تعلیم است و خوب نیست تشیع طعن بلائش مخفف بلائشی چفت بچرف نمیده و کج است
 اندون میان موعده پنج بوجهی در اهل میان نه بوده حق سلما هم نه و جو هم من اثر السجود
 و در کنگه ران فرموده لقرآن المون لیسلمهم و در بیت اشارت بکبره الیوم مخم علی قلوبی
 و تکلیف الیهم و تشهد از جمله بجا کما نوا کسبون یعنی روز قیامت هر نفسی که در دنیا بر سر است
 مجربین و تکلم خواهند کرد با ما دستها و پاهای ایشان بجهای زشتی که کس کرده اند در دنیا و بدانکه حفظ ظاهر است
 و تکلم اعضا در حشر تقدیر است ولی صناد مکتوبات و کبر را مثل انیکه در حدیث است که بجز مضاف لایام
 و راسه راس الحمار پس آن راس شهادت میدهند بجز درانی و حماقت و همچنین جبر بصورت فرود و خازیر و غیره
 پس اینجا هم که دنیا باشد حرکات ناشایست دست و پا شهادت میدهند بر جنات خمیر که الظاهر عنوان این است
 لکلام یعنی سر بدیجای می کند من نه نفوس مطهره قهرم نه مطهر لطف برندان خانه رحمن میروم نه بهمانجا
 او ای جان حق آزاد جدا این داز ساق معلوم شد که در راکش که گفت این جوان مرخواج را با شمس
 یعنی این است که چون پدر این کشته حط و بخت و شان این را برده در حدیث است لانیفغ ذابجه نیک است یعنی
 نفع نمی بخشد صاحب حط و غنی را حط و غنی و بدل از لقا رحمت تو در سوره جن و آله تعالی جدا و بنا
 یعنی برستی که متعالیت شان پروردگار ما فوق غلای آقا شده از سرت مال فان ذنبت کینه آقا بوده و
 ترویج آن کینه شش را با این غلام منحوس که تویی و منل شما مثل صل همه غلام کنیز مولی است و کس که سوبان همه از تو
 و وارث است العبد لایمک شینا و العبد و ما فی یده کان لمولاه بشرع آدمی بجهت کاد این حکم شرع است
 و برو ذنبها دمان نوسن و نیز انوس و حسرت چو زنجیر است چون عکس افضای مدارا کن پس افضا
 داور می کند و از نظرها شخص و جوی سر زد که ظهور صفات بر ظاهراست و داور می بخندد و داور می است
 و انیا و اولیا خلفا الله لندنا و اولنا جعلناک خلیفه فی الارض فاحکم بین الناس بالحق جوشش
 خون یعنی خون قلب معنوی خادش دلها یعنی خارخار و دغدغه دلها که غرضش الله اند غرق چون سر
 جنک طاکوت یکی از لوک بنی اسرائیل شد یعنی بهر ای کند با تو شکر که از کسره هاشم یعنی
 ولایت بخشی و خلافت بخشی چون امام حق و قائم آن ولی است جان جمله این حیات با حق العیوم و این دنیا
 با و کجا و اجبا بجهت حیوانی کجا و پنا کردن چشم سر کجا و پنا کردن چشم سر کجا و قلوب قاسیه را لایم و مجر دو
 مرسل و خفیف طلق کردن کجا و آهین موم کردن کجا و با بکل معجزات عقیده کجا و معجزات سیه کجا و لهذا اعجاز
 پیغمبر و قرآنت با اعتبار شمال و بر اعلا مراتب علم تو حید و علم اسما اگر چه همه معجزات از علوم مرتبت و مظهر

علم و قدرت لیکن بعضی در نزد اباب عقول بویا رغب بعضی در نظر اول سراج و سبب و سببها و اولیا و باطن
ارباب دول حقه جامع و دارای همه باشد خواجه زاده عقل یعنی خواجه زاده که عقل حریفی باشد اگر کونی که خوا
که غلامی که نفس باشد و راکش کسیت کوم عقل نظری که بالقوه مانده سبب خویشهای نفسانی بلکه عقل علی نام
صاحب مقام و بلکه هم میشود که بالقوه مانده و کشتن کاوتن اقتضای فعلیت تمام کمال میکند بلکه در هر ریاضتی کشتن
عقل حریفیت کاوتن را یکبار میرد هر کس چاره جامی بار با کجی آندک و دان چنانچه و حقیقی و جسمی
مرتبه است که لا اسم و لا رسم و غیب لغیب غیب کمون و سرصون و کفر محقق کونید که کثرت کثرت محقق
احدیست و مرتبه واحدیت است که جمیع اسماء حسنی و صفات علیناست و هو الحق العلم القدر المبرک المصیر المکرم
و اینها اجناس است و الفروع لا تعد و لا تحصى و قالوا فی مقام الواحدیه جانت لکثرة کم شئت همچنین است
کبری او را که نفسان طه قدسیه انسانیه باشد مرتبه است حدیثی است که در مرتبه لا اسم و لا رسم و لا یقال
علیها اکثر من موجود او وجود و مرتبه است واحدیت است که مقام جامعیت کمال است و هو الحق به العلم
القادر الشافی السامع الباص الناظر و همچنین اسماء و اوصاف حلقیه مثل العاقل جمیع انحاء العقل الانفعا
و الفعلی المتوهم المتخیل المحاسن المحرک المتحرک و غیره پس آن مرتبه است حدیث از نفس قدسیه کجیت و در کاوتن
ای کجی کل او را آنچه عقولیم ظاهر شد اطلاق کجی کا و بر عقل قدسی و کذشت کجی کا و اسم کجی از کجیهای جمیع شد و از
کجی خسرو و یوز است ایضا در پست نیت چه کا و در صراع دو مبرک کله است که کجی کا و مبرک مزجی است معلوم
شد که کجی کجی معنی کول خوانده و ثبت کرد و کجی بوده و قولش صحت ندارد اما معنی زیر که اینها حقیر عقل راه ندارد
و جای تجید است کبری است و اما لفظ ایضا میشود چنانچه خودده قصه فطری با استدعا عین ثابت
در علم و مراد بدوش سلسله نزولیه است که باطن شب قدر است و شب کذشت را دوش کونید و تو هم پست بر
کرده و اقبال بر عالم طبیعت داری چنانچه خودده آم شراب معرفت شود ویه افسانه است حکایت است
آنچه استادا زل گفت بگویم صمد در نازت بو اسباب و جانفعل شیا اسبابی که وجه اول را نشانیش
کشمیم در نزد موهب حقیقی سوزنا رضیع و طبع نمیده قهار سید به شمس فاعل انفا نیست فاعل لا صباح فاعل
وقس علیه جاش کندم بحیر عربی و ف توده غلکه که از کا به جدا شده باشد و میشود که مخفف جایش باشد پس نیست
مقتل الوجیه است که تمام است بوجه و بنا بر اول کجی شین باضافه باید خواند دم کا و کذشت در دفع متابع
عقل عظمایان بان عقل کردیم از او بزرگ که فرموده اند تم علمک متیا عن میت و اندنا علمنا عن الحق الذی لا یموت
بوهان دهد یعنی عقل حریفی بدلیل و بران دلالت کند عقل کجی حضرت بران که حق است منور است و جود
بران است در قرنها یعنی تخریر و تالیف کند عقل عقل صفات اعیان و صحایف نفس الامر کجی با و است
فارغ است پس بخت یار و خواهر ایدال و قد مخفف اگر زان شب قدر است کجی جامی دیگر که شب قدر

در تاویل بوجهی نور حق است که در منزلت در سلسله نزول تا طالع میخیزد در عالم ماده که اول یوم القیمه در سلسله صعود
و بوجهی وجود اولیا است که خلق قدرایشان نمانند و بنا بر اول نیت قدر است چون قضا و قدر و تقدیر و
در سلسله نزول است و ان من شیء الا عندنا خزائنه و ما ننزله الا بقدر معلوم فیما یعنی عقل حریفی
بمنزله میمانست و عا و عقل کلی در خالص ابتر ناقص مینویس مردگان اند که عقل معاش دارند عقل عقل را ندانند
و اگر جان دارند جان جان که جانان است ندارند پس جانها اند مرده اند که کورتن همین بگو یعنی نهایت تجید
عقل را چنین بگو حسب اما الحساب مثل مواضع ذکر از خلایق همیشه چه باقیش کرد از خدا بر خرد و آنرا نماند
چه معنی کمال دارای آن کمال است بخوان علی و ام فضیح بحسب ظاهر و لکن باطن لکن در فصاحت لفظ با حق بلکه
با حق عن حق است در سخن در بیدایت معنی و در کجی با حق کفین و میشود بضاعت و جود یعنی بر سوا فخر او
صحیح و قهر و نا صحیح است بجهل جلد میشود هر دو یکیم اما عقل جلد جلد با از قبیل لب و میشود اول بجا مملک باشد
یعنی به نهایت به و سبی مستوی درست حسن و در بعضی سخن چون بود دوستی سکره چو سرفه کار کجی کا
بشدید آمده جو سنک هم وزن کجی و میشود مبرک بنا شد و مراد از سنک زرماده زرماده بیاض تقایم با بر نون
تاریمان که بر دوک بچند کجی چو طرف کاف قومی و مطهر بجا یعنی لامکانی است و میشود کجی و جرم ف باشد
مقتضی پرو نفاق و در طرف که واضح است و در طرف قهر استواره تکلیف است و میشود بر او مملک باشد جمع رف
بمعنی طاق بلند و شگانه و مسکو و هر چند آن جمع رف رفوف در نظرات حرکت خود ند پد چه طول ال دارند
از زود دارد که باشد در دنیا پشته که مرانی کند و پسرش را و ادا کند و در خورش را و عروس بعضی ظروف دینیه با آنکه آبی که در کجی
بند کجیت کجی پسرش نام نهی کجی دخت عیب خلفان عیب پسنی از هر صفت چه در صفت از بر عیب جوی
و بر دنیا و مرغوب پسنی ولی مرغوبات حساب آسا و بی بنا و بی بقا که بکن بشکن است اینجا پس چون اینجا دوست ناز
دارند کان اینجا را دشمن دارد چه مجوسش در نزد ایشان است انورد در قرآن فرموده لا یجکون یعکون ظاهرا
من الجوه الدنيا تعلم توحید و علم اسماء را و میداند علم دنیا را که موضوعش امور دنیوی است از جهت نبوت پیوست
یعنی تجا و شیکنی و در اول کجی و لا یکن بود و این رواه که فرموده منی پست قبلش باشد که بداند من کیم چه علمها
یا فرمان خدا شناسی است چه فرمان طریقت چه فرمان شریعت یا خود شناسی است یا خدا شناسی است چه علم معاد
در خود شناسی منطوق ضیاع بضاعت و یا ثناء تحت جمع ضیعی یعنی ملک زمین زراعت و بجهت کجی و بکار
کس و اول اینجا مراد است مشکف بکاف عربی و ف تعجب یعنی عربی یعنی غار و نامور یعنی راهروان در سنگا بود
حق کوا امر از کجی بگو سبب همین یعنی دست افشان و پاکوبان شود طعمه در دیوار بقراط کوبد که البتة العزیز یعنی
کافا غده و تدریج ستر او و بالا بس او هسست بسی بزرگت و کا دوستی فقیرت و کرامت دارند حق
ف بقیع کده شدن و در و بدن علف و بریدن شاخ درخت پدیدت نوشود یعنی همه را در خود مشا به من بی

و بسیار شایع عقول طولیه همین است و بعد مخصوصی قابل نیست و گویند از اینجا طبقه حکما فله از عقول صدادر شد
 که در جای خود محقق است و آنها را باذن الله ربنا الالوانع و ملائکه مولا که میدهند و در مرتبه فیضان عقول طولیه و طبقه
 مرتبه نوبت فیضان با جسم نمیدهند و اما حکما مشاؤون عقول کلیه عشره قائمه نه عدد بازان فکاک که شکل نفوس کلیه
 تسع اند و یکی بازا عالم عناصر که شکل نفوس ناطقه است پس گویند که واحد صدادر میشود از آن مکر و احد پس از جو صدادر
 عقل اول و عقل اول که چه و احد است بالذات کثرتی بالا اعتبار دارد چه ممکن زوج ترکیبی است معینی و وجودی دارد
 و وجودش با اعتبار اضافی و وجود غیری دارد و با اعتبار اضافی ذمه است امکان دارد پس در عقل سه جهت است
 و وجود و وجود و معیت و اگر خواهی بگو امکان بدل معیت که حال ذاتی معیت است و بعبارت دیگر نور عقل و
 و بعبارت دیگر علم مبدء و مقوم و علم بنحو ذاتی ذات نوری خود که وجودش باشد و ذات ظلمانی خود که مبدءش باشد
 زیرا که عقل مجرد است و هر چه دردی علم ذات خود دارد با حضور و مبدء خود نیز دارد پس از عقل اول بحسب اولی آنچه
 مثلث در عبارات مثلث عقل ثانی صدادر شد و بحسب ثانیه بجهت یک از تغییرات نفس فکاک طلس قایض شد و بحسب ثانی
 باشد فتمه جسم فکاک طلس مخلوق شد لساک لساک و الدانی اللدانی و الادی اللادانی و همچنین است کلام
 در عقل ثانی نسبت ثانی و فکاک ثوابت تا آخر عقول و نفوس و آخر کرات و اعتراض امام فخر الدین رازی بر
 و اردیت که میگوید که امکان امر اعتباری علی است چگونگی نشا جسم فکاک میشود زیرا که وجود در نشا گرفته اند ولی نشا
 مبدء و بحسب وجه لعدا و مرتبه دیگر نشو و نما مکان و مضاف به معیت و بحسب وجه النفس و همچنین بدان
 مستحقه را و حاشا من حیث المتحقق بوجود نشا اثر اعراف خاصه در جهات علمیه و مشهوره که معلوم است که علوم
 و تصورات و شهودات تاثیرات قوی است پس از نظر خودی خبری فایض آید ناقص و انقص و از نظر بخدا حسنی
 صدادر شود تمام و کامل و عجب چنانکه تو هر که تصور کنی و مشاهده کنی در خود مقام عالمی و حسن و بهایی در تو
 از تنزلی و بشاشتی و بسط وجهی پدید آید و اگر تصور و مشاهده کنی در خود منقستی و رد ذلتی در تو آفرید
 و انقضای خود پدید آید چنانکه خواهد بود بعد انصاری فرموده الهی چون در تو نکریم پادشاهیم تا چه برس و چون در
 نکریم خاکم بلکه از خاک کمتر و باجمله شخصی کشیم و زیادترین مناسب طور این شرح نیست ما هلی انکندنا بضم کاف
 یعنی ایمان در بای وجود همه تمدن از آغاز و تا ممت و بحال آنها از نونی و شتاب باطن میرسد فل کلک من عند
 الله و ما لتاؤن الا انشاء الله و عالم عقل مانند سلسله است برای آن که کبر و بعضی نفس خوانده اند و ناخرابین بود
 که انکارها و اعمال فجار از سرشته کل آلوده است همانرا جهان دارد و خراب و این وجهی ندارد چه انحرافیه و انحرافیه
 الیه و آنچه گفته اند سواد است بلکه خلاف واقع است که وجود معمول بالذات است و معیت معمول بالعرض و وجود غیر
 و افاضی ذاتی معیت و معیت جنبه و قایه وجود است و باید نظر بدل شود تا قی سیده شود لیک هم میدان
 یعنی معاد تمام و توفیق بر عباد و مقدر کما هی مقدر یعنی است بلع کفث با ایتها البقی بلع ما انزل الیک نو

توفیق دانی پس شایع سعادت خلق بر عمل تو باشد و تکمیل و تکمیل هم مقصود است باید شود و اگر سید
 عمل کن تا علم الیقین یعنی الیقین و عین الیقین بحق الیقین رسد دنیا بمنال کبیرین نزد است بر او شمشیر
 انداختن است کشتی و بهم بجز است هیچ بازن کافیه جواب شرط است که کربوبی بولک گذشت که
 بولک مخفف بود که و کلمه معنی است پیش بر پی و دو و بی عربی تکمیل لغافیه است پس چرا در کار کشتی
 و حال آنکه غبطه عظمی و غیر آن بخش در امر دین است کاملین بازا آنها اصلش که ابل است و جناس خطی دارد باها
 چون جناس ناقص که کان باکان دارد خلخال شد در تابعیت و مقبولیت چه زیور بیکرم و چه از توب
 خلخال ای رقیق یکاشان بکاف ق معنی حصار ایشان و میشود بکاف عربی باشد و نشان معنی مرتبه معنی
 ملک الملوک مرتبه یا مبدل معطوفت بر مابذی چو ماست مقصود ما معنی آب کا و ذر قطره
 دستار خون سفوف قام رنگ و مانند کند و کاف عربی و بوزن ستوری سفوف و دستار خون
 و سلخ جمع و سنج چکر منقعی اسم مفعول از تفتیه پاکیزه شده استی گذشت و اینجا که با نومرا در است
 مشهور لیک که بگردند و اینجا دستار خون مراد است بی ندم متعلق به بیت بعد است یعنی به و نیشانی
 اندر شمشیر و احتمال میرود که بی نون باشد و مذم مخفف مذم یعنی در جواب ضرب جمع قره بکفر قاف مشاک
 معنیست فریاد رس کبشان جمع کیش چون رخفان جمع رخیف معنی تن یک صراخ یعنی فرمان کبر
 یا تلخی بحسب آنت که با عجز نبوت دانست که آن سیه آمدند و کبر کرد و او پیشک بنم ششیم و حب پر ششیم
 و نف یعنی معاد از نطفه و از حرارت غضب و لاجوشش یعنی اگر سبب بخوابی آب چنانکه ماده هوا میشود چون آب
 جوشان و یکت که بخار میشود و بخار با هوا میشود و بتدریج از غلیظ تمام میشود و هوا از شدت سردی آب میشود مثل بخار
 که محیط بطاسی باشد که گویب برنج باشد پس بر پشت انطاس قطرات آب قرار میگیرد و بهر قدر از پشت طاس
 تخمه میکنی باز قطرات دیگر قرار میگیرد پس معلوم است که هوا از شدت سردی طاس منقلب آب میشود و اما سبب
 برودت هوا در این معجزه محمیه تصور آنجناب چه تصورات نشا امور طبیعیه میشوند و بدان از گرمی و سردی
 و سرخی و زردی و حرکات و سکنات پس از تصور لغزنا ملایمی در صحن غضب بدن گرم میشود و از تصور لغزنا ملایمی بدن
 سرد و زرد میشود پس تصور قوی و علم فعلی نبی که وجودش شیشه الله و قدره استات و ما و شیشه ذر ممت
 و لکن الله عدل کواست البسته نشا الغلاب هو آب یا اجتماع اجزا بخار که در هوا منغور است بشود بلکه
 چنانکه بی اسباب تکوین نوع آب از عدم ذاتی و دهری گردنش آب از عدم بقدره الله کنکند چو سببها فتنه
 وقت مرکب میکوبد بطور تقریر و قوا العادوا یعنی اگر بر گردید بدینا هر آنه عود خواهد کرد بسوی سبب
 که نهی شده آید که در پیشش چنانکه ظاهر مراد بود باطن هم مراد است که وجود بشری او و پوشش حقیقت او بود و در
 سال علم دین و معرفت و آیین آداب با حسی رحمة للعالمین آید و همه ششگان زلال معرفت را سبب فرمود

و چون شهادت بود و بعد از نظر تغییرات که از توحید سقاظ الاضافات بوسه فشد حکایت بدل آن
که وجود طبیعی بیانشان مبدل می شود بوجود نورانی و وجود خلقی بوجود امری کفیا فی الله و بقا باشد دلالت
عین و ناز مشید بن اسبسیاه و کما یه ازب نیز آمده از عدد ها فادعند زیرا که از تغییرات و احوال
منا که قطع نظر کنی روح آنها و احد است خاصه آنان که یک قبله و یک عقیده و یک پیشه اند ملک با عقل بعبارة
دیگر ملک داخل ملک خارج و همچنین نفس شیطان بنی شیطان داخل شیطان خارج و احد بجا و احد
و کدشت بیگیم با بنده داده این مثل است که در خانه اگر کسی است که حرف بر است شرح شرح و بیان کند
دیدن و گفت نفی است و در رفع ایضا ثبوت بالمصدر و الفعل و الاثبات و النفی کافی است و در بعضی شرح
بجفت بصبغ ثبوت و ناطقه را با ضایع بخوان نابها بطلالیه ولی چنانکه سابق ذکر شد باید طلب صادق با
فان اسلول ناقصه و لیس مثل غیره شایسته طلب عقلی عالی می خواهی باید بعقل نظری و عقل کبی یعنی نعمت حیوانی
و نعمت کبی و لا شمشه باشی و الا حکم تو بخشد و مجرد طلب لسانی طلب نباشد چه استدعا و استدوارا
گفت نمی پسنی که استدعا استعدای ماده برای صورت بنانی یا حیوانی یا غیرین چون صادق شد فوراً
بانت تعدد رسیده و تعقل حق از من له اتمی جایز نیست خاصه بر آنکه غنی و معنی است و دارای کمالات عوالم صورت
و معنی است حاد برقع جو یعنی کشنده رتبه و رکعات و ذرب لسان و از اینجا است که جبر شاعر
ملقب باین است در بیان من چه بگویم با درسیل یعنی با هر سو که نامه آید باشد چون که آنچه استاد از ل گفت بگو
سیکوم می بیاید موزد زیرا که چنانکه ادراک جزئیات اتصال مشاعر نفس ناطقه است بعالم محسوسات یا بعالم
شان چنانچه بعقل و من سلط کلمه و مقاصد عالیه با اتصال ناطقه است بعالم قدس را ولیا و عقلا و محضه
جبرئیل را بنیاد و اینجا که در طیف اتصال جبرئیل گفته شده تقریب قوت نفس کلیه الهیه حقیقت محمدیه است که تفسیر
کلی داشت و نفس طیف تصرف نفس تو گفت آنچه گفت و بطریق حکما عقل جمیع با اتصال بعقل فعال است که او را ناموس کن
و سر و شن روح القدس و جبرئیل اصح ال زمان باشد مخصوص به بنی آن عصر است عزتی نام حق مشتق از توحید است
مثل مثل ناک خوف سفوطیست بنی زخم لقطع آن بوی خوش در حیات بد که در لفظ منوط ک طیب
مفروض میست است شارت که باید در نزد بزرگ مثل میست بود تا است تمام نعمات ربانیه بشود هر چه در زند یعنی
عجا که در چوق راق اشینی بروق اذ العجب و راق السراب بریق اذ المع و قد جمع منبها فی قوله یروقی مؤنثه الی ایشا
و آیه مثل سراب بریق خدا نعمان وین بارق بنمده و الشهان العقیق صلح بود جناس منصرف و نرد
حارس کجبان موزده بکر دای تدبر و اینجا التفات مراد است مبدل هم ان عیب را یعنی همه عکس نفس و اعمال
نفرات ما التصوف آه یعنی صیت حقیقت تصرف گفت با من فرج خوشنودی در دل در نزد آمدن اند
و سخن و با محلا تصرف رضا و تسلیم است و تا تصوف اینجا از برای مبالغه است چون تا تاله و قطب چه بعضی وقتا

نفس
کام و از تصوف در وقت
میراث است از برای
و اتصال برین است

یعنی کاف

یعنی خود بستن صورت است لانا سوا علی ما فاکم و لا نلحقوا بما انا که یعنی مخزون مشهور آنچه
از شما فوت شود و خوش نود مشوید آنچه بیاید شما را از غیبتات که چون جناب همه بی نباید و بقا اند مثل آنچه اگر بیاید کرک
بلاک کند که سفند شما را غم مخورید نه نیست فدا و یعنی کرامات جاودان اول یعنی همه و دوم یعنی عالم آخر
یعنی بقوی که در بی قدرت باشد آخرت در دستش ماند و در کلام تنبیل تعاقبه باشد و در بعضی شرح است و شارسا
یعنی بقوی و اناندا زغرو و معاصی دست بی قدران و این نیز نعمت موهب عظمی است خاصه با ضعف نفس نه لیس
ناه عتاب یعنی اجر شرعی چون انسان و اما گویی پس از برای هر چیز فایده است چه فک و فکلی و چه غیره و غیره
و مراد بعد احشیا این است که افلاک در گردش خود فی علی الطبع اند و حیات و علم و اراده ندارد چه شمارا با شعور
مراش در مختارین است که فعل بوق باشد بیما دی اربعه ک حیات و علم و اراده و قدرت باشد و عدم دوام
فعل در آن معتبر نیست و اگر توفیق باشد بجهت دیگر است نه از جهت تحقق احشیا و آسمنی در فک محقق است بلکه
مراد سخریت و مقهوریت فک است که لاسیل له الا الطاعه و الا اتمال و لایرید الا اراد الله بلکه نظری شرح کل مختار
چه ظل المختار و لیس فی الدایره المختار دیار نه او همچون شش بنون یعنی از روی اختیار نه از مجرای اختیار که با
موجوده و اظهارا باشد ممکن به هم میم و کاف و اینجا ضربت ز سابق که عجز نبسته و قدرت و اختیار را سزاوار
و می شده و کمال حقیقی در اختیار است و با اختیار ترک شتهیات کمال و تمامیت است پس تواند بکشد و بی کشد
مظلوم را کمال است تا که غازی یعنی تا عاقبت چه شود پس تا می غایت نیست بلکه مثل لام عاقبت است در قول
حق تعالی قال لفظه ان فرعون لیکون کم عددا و حرا نکل زینور عمل و یوق اب ذین صدایک است
گرم جوشان نسیه جبرک و خون جرات شتوبل هوا و نفس مؤنثه نیزینات ز نارف دینا ندان بی باکان
سکار و اشرار مراد است و بازندان جناس ضارع دارد بیات شب ماده جویب جمع جبهه و ان بنات
طریب شاد کور اخس یعنی ناپنا با حشرش و ز کوریا کور بقاضای آسمانی و علی ای تقدیر بکر را کور کوی محشر
ذو است یعنی چون کوی در خم چوکان کچی و در بعضی شرح از حشر برای سقوط بود و معنی چنین میشود که تو بگو بدینند
که از احکام حشرین اجبار را بگوئی مانند بنجم ولی محرومی ز راست گفتن مخصص مصلح مصیبت رسیده و
دیده و کویق اشیمان تو در نسخه ذکر تو و اول نسبت به پریدن همتهن از هاست معنی خوری جهلان
اسباب و فی القاموس جهالیت و العروس المسافر بالکسر و الفح ما یجنا چون الیه پس اگر مسافر است الی اسد و اصل
ملاحظه کنیم بدیه دادن حق خروس با آدمی از باب تیه اسباب مسافر میشود و اگر ملاحظه کلج بشود میانه وجود فاسد
انسانی و عین ثابت آن بقضای قوش ان السکاح الساری فی جمیع الذراتی از اسباب مبرم و مبرم شود و در بیان کلج
در وجود است و مایه و جلیق و وجه النفس و صور با سواد و وجود بالذکر و امکان معلوم است و از این کلج ساری میشود
قلمی که میگوید جمع کشت با وجود عدم اجتماع قرین بوسه غناق چه در سنی است که سنی است

جمع فعل معنی نرپردانند عین بعین معنی جمع البتة معنی چیزی که آن آدمی محبت کرده و متعلق شود
و میشود بعین معنی و یا اشتهاء تحت باشد چنانکه در بعضی نسخ است و فی القاموس غیر البتة معنی اشتهاء و از کلمات
شیخ ابن سینا است که جای میفرماید قد انشأ القدر فی الخالیة انیز ان بوقوس معنی زودش عقل و منش
امر لا تفلو ابکم انباشت و امیر از امور عادت و یا امر انشائی که لازم نیست که چنانچه امر میسر است
از نداشتن نوری زنده است از امر بصد دیکر است سار عو الیه یعنی آنکه بلاکت بنی و او نمیکرد و آنکه خود
و پوشیده کی نور او و پند فاستنبقوا الخیرات و سار عو الیه معنی او را بگرد که غفران در سبب
دایعوا از دروغ و زرد پوشی است انوحوا یعنی خرنوا در دوپت سبب ساس لاحق باشد ترک معانی دارد
کجا مروانجا کنایه از معرفت ان نود سنه است در حدیث است اما ای انما کلمة الیکم و انما که سبب
احقاق تجسم اعمال است که محققین طین قائمند و احقاق معاد جسمانی است که ضروری دین بسین است و بعضی
از متفلسفه منکرند لیکن روحانی قائمند و لذایذ و لذات و الام و مولات و لذت و ستملم همه را روحانی دانند و صورت
قائل نیستند و لذت چون لذایذ عقلیه روح و صلال مجردات و الم چون مذمه فراق انجا با قائمند چون لذت لقا
حور و قصور و طعم کبکین و لجم و ظهور و چون و مع حرج و تفرق اتصال و سیم عقرب و زبور و حق جمع بین معادین است
روحانی و جسمانی چنانکه محققین ملت و حکمت و این معرفت جمیعاً قائمند بحد و چه انسان را چنانکه معنی و صورتی است
هر یک را در خود غایتی است غایت کاملین و بالغبین از مقربین مساوی با کاملین غیر مقربین نخواهد بود چنانکه مجازاً
ناقصین و مقصودین مساوی با اینان ندارد این است که حق تعالی در سوره و اقع محمورین را منقسم کرد و مقربین و اصحاب
یعین و اصحاب شمال مجازاً را هم منقسم فرمود و آنچه مولوی فرموده از لوازم لطیفه و قهر همه جسم و جسمانی است
چه جسم طویل و عرض عمیق است و این در جور و قصور وجه و زبور شل است و همچنین در عوارض آنچه منقسم است
از صورت و فعلیت همه در کیفیات محسوسه آنهاست و شینت شینی بصورت و فعلیت است و تفاوت میان صورت
این عالم و آن عالم نیست مگر تمامیت آنها و نقص آنها و با یکدیگر آنها اجسام و صورت بر زخمه و اخر و با یکدیگر اجسام و
دیوید اند و البته دنیا باید خراب شود و مسقط شود و این تفاوت از خاصیات تفاوت نشأت است که بر نشأه
خاصیتی است که اگر بودی آن نشأه نشدی و علامه و بر بودن شینت بصورت و فعلیت بدانکه شخص بروح است روح
محفوظ است چنانکه انجا با تفاوت عظیم بحسب انسان ربه از صبا و شباب و کولت و شجوخ چون نفس ناطقه است
شخص از نفس است این نشان جسمانی کی است که مراتب امتیازی داشته باشد که شخص مویبت غیر امتیاز است
و اگر بالشرام جسمیت و اخفاظ صورت معنی تزلزلی داشته باشد در جسمانیت با استمداد از حق بچونید تقو الله
بیکلام الله و نفس کومیندما قیل اقول لها اذ اجنات و جاشت سکا کت تجدی و تسیرجی و اگر دومی تو بودی
بکن درین تحقیقات رجم بن شیطان بچسند با نیکه قائل بر دعایت اصلاح اقل بصورت بر غیرت نه در جانب مدرک در نظر

که شرح صدق هر که او زین کجاکند و در برابر بکل مداد طلاق و اگر لاطحه موت فنا و حرب طرب صلی شود
سوت میت تقریب و ان خواهد بود که گفتا هنگام که تا و هم حی علی الفلاح همیش چنین علی الفلاح یعنی شتاب
سوی رسالتی که نماز است هیچ است آنچه مشهور است در میان عوام که اگر نرفته بی بسنگام کند از با بکشت
ولی قائمی نیکو گفته است که بزه و مرغ را در ان رهکش که با نشان رسد از کار جز بدین ظلم باشد از کجده بی
نمازی سبجی را زار اجمعی جوان کک داد و از اسراف خدا و حین در سبب ناله و فریاد لا لک و
جزئی طعامی کسب و غیره و مندر بقا جافهاست چون دانی را با مدقایی عالی کردن بر ریاضت و قربانی جان
میکنند یا و کجی که چون با بدستحق با خلاق اندا باشد و حق تعالی فعدش معین بعضی نیست و جواد محض
نیست معنی اینم با بدیخوات قدس و پیزی مقصودش نباشد سلام حوقله سلام اسم خداست که
در قرآن السلام المؤمن المؤمنین پس سلام اهل حق صلا دادن سلام مؤمن مبین است مفضل بن محمد
سرمهوف یعنی کسی که در نشک است سنت ذاب و طریقه چادرگس خواهد بود مرین ابرو بدستکس سابق
اشارت بکرمه و النعتی الشاق بالشاق الی ربک بوعذ الشاق یعنی چه میشود وقت مرگ سابق
کس بر سابق بسوی پرو کار است در آن روز را زدن ملک و ارا غلو یعنی بجز سجا و زازند نعم حرف است
یعنی بی و میشود جمع نعمت و بدل ایمان باشد این جهان مرتبست زیرا که ای مولد را ک الفاعل پس اجسام
مقطعه که قطع نظر از ارواح که از عالم دیگر بکنی ندرک دارند و فعل و حیاتی که است عاریت و عرضی است و هر
زایل میشود و عاریت گرفته میشود پس چون اجسام را از حلی و حلال ارواح و صفات آنها در نظر عقل و مقام تجرید الواحد
خالی کنی همه را مثل متعارف است پس این است که حکما این عالم را از حیث جمعیت عالم موت و طمیت و عقی
و با و یه کوبند بخلاف آن عالم که عالم ارواح است عالم ادراک و شعور و جاست ان النار الاخرة لکی الجوان
و آن جهانی که اینها ماضی بود بسبب آنها بود و ذاتی آنها بود و حینض آن عالم ارواح بر زخمه است و او جان واحد
و اعدت غیبیه قوس فرخ بوزن زفر با صفا است با بعضی چنانکه در بعضی نسخ است غلط است قرح
چنانکه در قاموس است یا اسم ملک موکل بر حساب است یا اسم مکی از ملک بحکم است یا از قرینه معنی لوان مخط
از زردی و سرخی و بنبری است یا از قرح معنی ارتفع است و بنا بر آخرین توصیف جم میشود و بعضی گفته اند که
سازیت که ما هر مشهور بود در مکان سازی فلان ترساننده صدفت بجل لا عین رات و لا اذن عین
ولا خطر علی قلب بشر در وصف بعض جنات در حدیث است یعنی نه چشم دیده و نه گوش شنیده و نه خطور کرده
بدل بشری من حیث البشیرة جی اغ اشارت بکرمه قتل نوزم کت کوفه فیها صباح الایه مثال ان
بود لله المثال الاعلی و لکن کتله شمشیر مثل اعلا ی خدا عقل کل است کوزان دعی یعنی از دم
سبارک حق تعالی که نفعت فیه من روحی و در بعضی نسخ کوزان دعی و این ایطاست هرگز بشیر هقول

قرص است و چون منبسط که ظهور بهوت غیب است و مقام وحدت در کثرت و ساری در مراتب طولیه
 و عرض است پس غرق در جمع اجمع کجا و غرقه در مرتبه ظهور کجا و سبب تیتنا تذللش چون مودین باسل
 انظره یا مبتدل چون کانی که ابدال شد پس از وجود طبعی و خلقی صاحبها یا همی مصدر و با عکاست
 جمع و این هم کوبست و مبتلا که کوشیده و آندین هم بحر حقیقت و فن ایشان معجزه و کرامت مخلوقه
 بی نیازی بکبری چون تحقیق چه جای متخلق با خلاق الله و منها العزیز الجبار الذکر جاکری بنا
 نسبت نیایانگیر است خود را یعنی مکرر از طولان نظر کن و عنان کش و اندر جهان یعنی جهان است
 خود را در پیشمانند یعنی تغییر حال ندارد و خفاش شب پره جرد شد شما سائلش سببش و شایر
 این بلد یعنی طعن در حق عدو آفتاب عالم ظاهر این بود و اما قبح و بصر در باره عدو آفتاب حقیقت لایق
 و لا تضحی و از آنجه که توقعه و او نه چه آنچه از او رسیده پایست بعلاوه آنکه مقوم وجود خود را دشمنی بود
 توانی دشمن باشی و نیز رحمت و سعادتش ترا بر گرفته چنانکه فرموده و حمتش نه رحمت دم بود که وقت شب
 و انفعال باشد بگر رحمت و سعاده و فیض مقدس و وجود منبسط است و وقت فیه قد عم رحمته کما لا یقوا
 فی السمسم و فی الیراق تریاق هنالک اذ یبه بیدارها طشت بطا مؤلفه و ما مثلثه برون
 بکارت و شرا و ما و ما بیات حقایق است و مهیت تغییرش با لشی هو هو پس منافی نیست با آنچه اهل عقل
 در علوم حقیقه گفته اند که است نام و مهیات بحد و جایز است و اکتناه وجود حقیقی که مصداق وجود عام اعتبار
 جایز نیست کجا بها بوزن را نه با وجود بصری کویا کتاب و الملکت واحد و تعظیم صاحب قاموس او را
 بی وجود است چنانکه سماع است نه قیاس آنچه از باب تسمیه محل اسم حال هم میشود و آنکه ضاهیان مرتب
 الحقیق یعنی حیوات و سرانها فیض مقدس و سرسرفیض قدس و بعبارت دیگر سرسرفیض حقیقه و سرسرفیض
 صفتیه و بعبارت دیگر سر وجود منبسط و سرسرفیض ساریه در کل مراتب وجود باشد همان چنانکه حضرت
 رسد و متحقق و متحقق با و پیوندند که عرفوا الله بانه و الرسول بالرساله و اولی الامر بالامر بالمعروف و العدل
 و الاحسان ذان عصفی و انما همه حقایق شمایست آنکه شناخت حضرت اعلی را حکیم را سخ گوید
 در وجودات حقیقه ما بول بود و چنین در آنجا ما بول هو است و افعاله مثل وحدت در کثرت و کثرت
 در وحدت و جبر در عین اختیار و اختیار در عین جبر و ظهور در عین بطون و بطون در عین ظهور و اولیت در عین
 اخریت و اخریت در عین اولیت و چنین در عجزات و کرامات و غیرتجاهه و فندان در کرامات و در عجز
 مظهر کبر و اول بیابان صلایا ده مشرک که کثیم حال با ده صفت زین که پیش ازین نوشتیم که مشرک و محمود با اول
 بسط و جمل مرکب بطور ضرب صدور دینی و است و از غنایت و رجاء استفتاست سووی کجاست سجا
 مطروفا مثلثه اثبات با نفی نیست یعنی بدغم و نمانم که بوجه دانای بود و بکنند دانی از انها و نسبت

اینجا بیان میکند که تفاوت نسبت بسیاری از نفی و اثبات در کتب موضوع را با انجام سر سازد که حق و موجود بود
 آنجناب دو وجه دارد نسبتی بحق دارد که اول وجود حق است و نسبتی یقین او دارد که ثانیاً وجود دارد و ایجاد
 فرع وجود است پس چون نسبت آن وجود بحق است رومی از حق است و چون نسبت آنجناب هم در آن خلق تیز
 موجود است بحق رومی از آن نسبت است یعنی نفی و اثبات و کمالیت و اسحاق علامت جمع بیرون
 از باب تبعاقیون علیکم ملائکه است یعنی می شناسند منکران و ناشناسان بنیاد ۱۳ اینها را مثل ما لا یبینه
 اولاد هم مانند چیزی که محل شبهه نیست که اولادشان باشد اشارت بکریه بقره فونیه کما یقره فونیه انما
 پس چو بعرف کف چنان اول توفیقی منزه لهما در عربی و چون دوم کلمه تشبیه یعنی مرتبه یعرفون لخلق فرمود
 در همین آیه یعرفونه مثل جای دیگر که یعرفون فرموده و مرتبه لایعرفون غیر می در حدیث قدسی که اولیای تحت قیام
 لایعرفون غیر می یعنی اولیای من در تحت قیامی منند می شناسد ایشان را غیر من و حسن فذرس و ابکار و کائنات
 پنجهان و از مومن استخوان و مراد با اولیا اعم از انبیاست چه برتری ولی است فوج و این مثل مثال بود
 کما مر با خود اولیا نوحند هر ولی را نوع کشتی بان شناسد و در پیش نیست اول رابطه است
 و دوم عدم محمولی یعنی آن درویش نیست است و فانی فی الله پس ایطاعت هست باشد این در سنا
 و در مثل که اصل مطلوب است باشد در نظر و اعتباری که با مش و واقع است و نیست باشد در حق واقع و حاق عقل
 و نظر عیالی و حق خل بنجا معجزه که در وقیه هفت مثال و نیم است این چنانکه انقضای یعنی این تمیلات تفرقه
 از وجهی بمقدار از وجهی فهستان معرب کستان نام ولایتی است در قلم چنانکه خاقانی گوید اگر چه بر با کسی
 کم ولی از فستان شهر قلم خلافت کنده شدن از عشق و تخم نعل و نا کوارا و از انجاست شمر حوض فساد
 در بدن و در عقل و در بطن و مشرف بر ملک ملک آنچه می که با لکی از او اگر از نوم مالا یلزم را ملاحظه کنیم و بضم میم
 بخوانیم که پادشاهیت یا بیخ میم که پادشاه است نیست بلکه فرسخ که مخفف ملک که اصل یک است نسبت به غیر نیست
 یعنی پیش از فوت پادشاه عقل با فرسخ تیرت عقل مکن غیر شیطان سیرت که پناه بخدا از تو و مودع مصداق خود است که مریم
 گفت اعدو ذل الی الرحمنینک چون خیالی یعنی خیالی که رفیق حققتی باشد باینکه روح امری متصل شود
 بحقیقت مجردی و او را رفیق است بهینه و صورتیست صبیح سینه پس مدارک باطنه که تو آدم از و خند متصل شود با صفی
 که از باطن سوق کرده بظاهرو عقل انداخت که بهر صورتی معنی متصل شده و صورت بصورت انگونه اتصال
 حقیقی که حقیقت مجرید است بحقیقت روح الامین که عقل کلی است و اتصال مدارک جزئی با و رفیق معانی از باطن ذرات
 از فوق که هیچ اهل زمان بود و سبب این است که مدارک جزئی بنیاد تا مع اعلی المذکر که کلی ایشان است لا یستغنیان عن شای
 و لایحکم شیعی عن شیعی پس این است که تشبیه فرموده بخجالی که سر از اول بر آرد و حس مشترک که مثل آینه در و است بوجه اول
 مشاهده کند آنرا و در غرض نیست شود مثل خیالی که بعد از ادراک حس مشترک صورتها را از طریق حواس خیالی است

و از عالم هوا و ارض بر سر براندازند حاضرات آسایش و تکلیف با امانه تحت و راه و راه و اما نشاء فوق یعنی منزله
 نزدیک آن در که اشیا را در چون بدیدند همه آنرا تحمید و ثنید و تحمید حضرت اقدس تعالی است داده بدین اشیا چون
 مراد است بعد از مقابله آنرا که در آن چو از زمین که یک کمال خود را عظمی ندارد و سهل شمارد دمکه کوره زر که
 و اینگری و شکر اینها و اینها در نظم مراد است اینها و از آنرا نشاء بود دور از انقضاء از باب نفس و روح است
 که مصراع اول از زبان منوچهرین بالغیب بود باطل به شون ملاحظه یعنی باطل است آنچه تعبیر کرده ایم آن اوسواد
 باد یا بان در بعضی نسخ با و پیران یعنی اجتناب عن العقول کما تجب عن الابصار که گویند یعنی چنانکه مدارک بنامه
 به باید تا کند شکر پرده چندانرا هم بچشم بایرند یا در آن و گرنه آینه چینی زنگ آوردن اسلام خاطر طرف
 زنگ آوردن از با دهن روح شکر بزرگ آوردن بتوان شون ترا بچک آوردن و بگویند و پهلوی کنی کند از آنرا
 دانش او یک پیش و در در رکات آن حاضر است انما قولوا اقم وجهک للاله عالم معنی و صورت همه مظهر است
 معقول آنچه سر را آن پوشند از این مثل کلاه خود جمله جمله اول بجم دوم بجم اول یعنی مثلا نور خدا میخواهد
 روح آدمی بر سرش نشاند و نور صورتی میدهد و در تخیل شدت با ترکیب کند و خیال از آنست که در و هم معنی است
 با و اضافی کند با ستند ام تصرف در آن معنی کند و حافظه خدا میخواهد برسد با بنما مقدر میمید و مدارک خبر خدا و در
 بخوار علمی و عقل میداند و در وحدت و بساطت خدا مشطه و واحدی چونکه ناپیدا شود عقل کف نور الله تامله این
 سخنهاست کند چینی هم که چشم راست باشد یک چشم با آنکه چشم چپ آنجا باشد چه عالم معنی را نیز بند و عالم صورت را
 میرسد آنهم هر یک صورت محدودی را به روح را به بصیرت شریفی خبر ندارد و معنی از دیدنی و نفس علیه ناپیدا است یعنی
 تا حکم عقل مصیب و ارشاد بر آن نشاء برسد قل لها تو ابوها انکم ان کنتم صادقين و رحم انکما شمس طایفه نیت
 شود که بودی شایسته این ارشاد و تامل عقل کف نور الله مراد است و آیه شریفه عموم دارد که قل انکم ان جعل
 علیکم التها و سرفه انکم بانکم لیل لکنون و در تفسیر این ظاهر بر اول علم ظلمت بود و فرمود قل انکم ان جعل
 علیکم اللیل سرفه انکم بانکم یضاهی ایس نوبه اعتدال اعتدال و درینها و مختلف همواره مثبت محل رویدن
 بنات است اول چشم تا در دوم بجز خا به عوض داده است چه حکمت و معرفت علت غاییه است برای همه علوم
 الیه و همه اعمال و احوال و لذات است و معرفت خدا و تقوی است پس عوضی و عوضی برای عوض و عوض شریف
 فظام از شیب را که روشن و بویه زمین بلند دل در شوق شام و شام سواد عظم است یعنی از بندگی مقام ریاست
 سواد عظم و جلاله بر سر این انانیت و بندگی خداست در نوره بین این در جزو بین کل اکمالا و بعد از شمس
 زیرا که در معیت است که در است و در زمین ثابت است و کما است را به الوجود شمس تحقیق آینه میمید پس بر و پیش از
 در و زما که منزلی از منازل قمر بنگاه بوزن که منزل و مکان یعنی خود بجز مکان اصلی مراد نیستی که وجود اعلا
 باشد که گفت از وجود معنی وجود مجازی پیدا میمیکردیم در عدم یعنی در وجود است بوجود حق تعالی لیکن مراد فیه است

الکون

که فیه من پیش است و بکریقه دیگر پیش فلان نبی و دیگر پیش دیگر نبی حقیقت من از مقام عنایت است
 یکس مقدره من له الامر و الخلق قائلان پس دیگر بیلم ابرج و لیل ابرج عن تقای هم هلاله مناسبت بلان خیال
 از آنست که در است هلال تخیل جان بسیار شود و مراد است که چنانکه از ذات تو نیست آمدن است چون
 خاطر را بی که علامت و ثقب و دوام و ثبات افلی غروب کند است چون خاطر نفسانی و در
 شیطان من کلا حول این طرف فانداده ام که یعنی تو لا حول و عوذ و لولود میگوینی از جهت دوری من و من از آن
 لا حول بهر سبب ام و عین حول و قوت قهر و قوت و غذای من حول و قوت حق است پس یعنی تسبیح و مصداق
 تهلیل و پناه تو ام حول الله قد لا حول و قوت الا لله است قد و در ارشاد قول خدا تعالی و لا صلیتک
 فی جلد و ع الخیل چنانکه در تفسیر بعد از آیات بی عقلی و جنونست حاصل آنست که زیست ما در صفت
 جام بشودم خود جام جهان نما و عالم بودم این بخارا در ف بجا علم و فضل است و چون علم در بجا
 بسیار بود بخارا گفته و بخارای معنوی شمس است که منبع علم با بدست ذلت ففنه ذلیل و خوار شود نفس
 اماره اش بودی مضارع اردی و نفس به طین منفا فاع حرکت پای معنی کلا کند و راه و روش بل و حق
 یا منبئی یعنی نغمه سرانی کن از برای من ای از روی دل من لحن الثوب نغمه که ایجا مونی کند ابو که بر رک
 استناخه شریفی نشین ای شرمین تا بر ویم بجانب مطلوب که تمام شد سرور من در این مکان ابلعی فرود بر
 زمین شک مرا که کفایت کرد و در کفایتان کند امشرب یا شام ای نفس از آنجوری که تحقیق تصاف شده و مراد
 در و د است که در نشاء و است عادت عود کردی می خسته بعد من بسوی ما آفرین بر تو نعم ما نیکو تر و می بر می
 کردی ای با و ص با که چه دل که چه مطلوب دل خود را در جو چون سبک کند ستم الخباط سورخ سوزن
 به پترا و در بعضی نسخ اشکار و غلط است آهن همی خلد سبک که آهن خای کنایه از اسب سبک است بر عواذ
 چون درد و سوزونی صبری و سیه و و بی چون علامت که بمنزله میر غضب زنگی است که چه تنها یعنی
 هر که در معصبتی قدم میزند که در بظا بر شقا قدم میزند ولی در باطن با عوانی بلکه با عوانانی قدم میزند که در نفس
 و شیطان و بعد ایشانند بدین سلطان دل و حق داد که میرد بدی خویش با یعنی پس از آنحال
 و خاکساری در نزد حق تعالی امان گرفتی و امارت در خود دیدی نه سحریت با و م و سرب تو بگو هر خدی بود و را
 چکنم قدر خود بیندانی کور بدل از لفظ تو پوس سبک داد در عقل نظری و بر عقل عملی کل الوشد آن چهل تا
 جمل مرکب و این بشو و خاصه خلاق روئید و سقوط و ال بحیث ضرورت عاقلان جمع عادل یعنی معطل
 و ذال معنی علامت کند عربیت و اسم فاعل چکنم پند این بهتر است از چند چند که در بعضی نسخ است پس
 جناس لاحق و جناس مژد و ج و تخنیرس القا فیه دارد و باند در آخر مصراع دوم جناس مضارع دارد و در بیت رد
 علی الصدیر سینه هست بر هر تقدیر و بر نسخه اصح صنعت سلسله نیست و در جمع کم و بس طباق است و در و صفا دارد

کتاب این حد است که قوای نباتیه هفت است غایبه و نامیده و موله و غایبه را چهار خاد است جا فیه و نامیک
 و باطنیه و واقع و قوای حیوانیه که سه عدد است شویبه و فضیبه و عاطفه باشد و محرک و قوای حسیه و
 در که در قیامات آن دو قوای نباتیه و منافات آنها را نیز در عدد است پنج مشا عرفا هر دو پنج مدارک باطنیه و
 در و عدد است و هر یک را وجود است و هستی چه ممکن زوج ترکیبی است و دو عدد میشود و اینها را که استمال
 ساک و فدا کند عاشق در راه حق و در پیاز میکند که مظهر نیر اسم خدا میشود و وجود و هیت چنانکه فرموده
 من جاهد بالحقته فله عتقا مثالیها و میشود گفت بجز تدریج و ترتیب ترفع عدد میشود سبب ترفع
 از نیت حقیقت که عالم عقل عالم و عت و رفعت است پس آنات لوف میشود و سبب میکند که مراتب عقل هم
 در است عقل نظری و عقل عملی و هر یک در بخش چهار قوت است مادی نظری عقل بالقوه که عقل حیوانی و عقل
 مستغنی تیر کونیه و عقل بالملکه و عقل بالفعل و عقل مستفاد و اما در عقلی مقول مراد از بر تندیب ظاهر و تندیب
 باطن و عقلی بعضی باطنی و بیاریت و بیکر تحلیله و تحلیله و محمول پس آن دو عدد در تحت انوار این دو عقل واقع
 میشود و نیز میشود این است معنی درهما افلوقه بکشید مرا ای دوستان محبتان من بدینیکه در حق
 من زندگی در زندگی می روشن رخ و روشن گفته عالم و ای جان بقا و ابدیت بر جان مرا و بخش مرا القای
 خود را از برای من مجرب است که دوستی و بریان کرده اعضای اندرون مرا از دل و پارهای بکوه عزیزان
 و اگر نخواهد که راه برود و بر شرم میرود و پیشانی خنیا من ضارح است و باعتبار وقوعشان در دو طرف صراط
 بناس صحت است بر همانند و پس از پرده استنات لغزنگران و شاکر قلبشان نامانحش عرش سما و علم
 هستی تا در زیر عرش و در پیشترش تا عرش و تحت بنجا به جو و عطف است و هر دو یکیت چرخ و زلزله مراد تزلزل
 حرکت و عطش است در مطوبت عقلی را و در بعضی شیخ زلزله عطف است و در سانیان آشوب چرخ و زلزله
 آن باشد سبب آنست که در سبب جهان روی دست بود روی او بکرت و تزلزل انداخته کل با عقل کل
 که همیشه عشق انداخته خاک را بطریق حکمت نظریه همیشه با عقل کل در رسد و صدود و منبوت غزلی ندارد و در سبب
 ایجان حضورش حصول با آنست فی فدا داشت که در بران ستمی بر تنهای ابعاد کونیه که مثل در جاسی نبات
 زیاده است فرض می کند بعضی فوق بعضی و از شاکت و آری الله تسلسل الله این فهم و نیست
 تسلسل است لیکن در عقول از صنعت قول بالمتوین است مثل صبوح و لکن من حدیث مرده و عقل و لکن
 من تمام حسین غیبه و در حق چون سبب ان بود و لیکن بر باطن فم آوره و لیکن بر م متله کس از مسائل
 حکمت صبیح است که آتش صافه مرده و لیکن بر یک و در از میکند از کونیه را استعین غیر سبب از چه در سبب حکم بجز
 مفا و است میکند با آتش و یک مفا صفا شمع آن مفا فدا دارد و آتش صافه سبب لطیف است فخر ذمی کس
 در مسالت و برست تمام هر من میرود خلع و مسارا مختلف سبب راه است و از بر وضوحات مسال فدا

و اقسام حلق و چون در وضع کر است از جانب راست زمره و در مبارزه از دو جانب و زمره و در سبب که کر است راست
 کامل بدین سبب از زمین معلوم از زمین منب و در حقا و در هنها در بنی رای صورتی چنانکه در و در سبب که کر است
 سبب است در یکی همچون و یکی مثل است در خشونت همچون خمر نوار زم این دم نمی بکشد چون خطای فزونی
 بی عشق است که در خوردم و فضل شش عشق منیده همچون سینه مراد با شتر راست که کرده مار را که اکثر کونیه و سبب
 بنا را شتر او در چه مثنی لیه است که ما است و مراد شتر آن است است به پروانه که است نور باشد شتر او در و در
 با یکی از آتش شتر است باشد و خود را بر آتش شتر بزند و در سبب که در او جان بد و جانمان خود را با بد و در
 مستحق نامراد باشد و از است پروانه خلق استخوان خود را در مطوبت و نیت در یکی که که بیکر و میوه در و است که در
 با شتر فکک باشد و مراد است عاشق که کب از صابین و ستاره پریشان باشد که از شدت عشق و مستی بر روی فکک
 در او را بر باید که ازین طرف حرارت عشق او را خفیف کرده و از آن طرف نور خفاف و جذاب است و شتر
 مستورات در فطن و فطر که در حق جردش که در شش بود چنانکه تفصیل کشت در فطر دوم و شش آن یک کونیه
 ای برادران کرامی من بکشیدین کا و فضل اگر نخواهد جرات روح مقولین نظر را یا اگر نخواهد جانی را که از برای
 نظر با عشقان یا صاحب نظر است پس چه موسم تیرا که این تو مات حسیه تو مات استمال است ترفی طولی این
 استمال چنان است که مستحق هر چه از غنیمت در اول تفصیل کرده در ثانی استمال استمال استماع شنی زاید چنانکه از
 قوای فعلیه در مقام نباتی بود در مقام حیوانی است و آنچه از قوای فعلیه در مقام حیوانی بود از قوای حسیه حیوانیه
 محرکه که در مقام نباتی فی بشری است مع قوای انسانی و آنچه در کل است در انسان کان است پس تندی و سبب
 مثل تبدیل اشکات و استمال است نیت که نفع و لیس باشد بلکه لیس هم لیس است و در سبب است و اشکات نیت
 کونیه لیس و حدیثات من عیث النقیضه و العدم و آن که تیر سبب از این شده و وجود و کمال از این سبب شده و اشکات
 و تبدلات حسیه است موت نیت بلکه تهاجت و چون استمال عقلی و مکی و فوق آنست که عدم است زیرا که در
 با عقلی با و ندارد و چون است حسی و خیالیت و استمال عقلی و مکی محسوس نیت و از فضل ضعیف و ارویا است عدد
 عقل جزئی عقلی با نام کرده از قبیل از انسان حسیه با بر آدم یعنی در انسان مکی فی جناب عقل نظری و جناب
 عقل عملی و جناب حکمت حسیه و بر آدم و لی حکمت در کسوت بشریت و عقل بالفعل مشق و در مقام حسی ضعیف
 و این مرتبه را حکمت کفایت که از کسوت و رسالت در آن عقیده است و از آن حکمت است چنانکه در کونیه و اشکات
 و عقل حکمت آن رسالت و حکمت و از نسبت جن و قوای جن و بعد ازین است قولش که با و دیگر از
 ملاحظه جان شمع و مراد در با نیت از زمین که در اخلاص و مراد با آنچه از و هم با بدان مفا عقلی است که در سبب
 و رسالت و حکمت مراد عالم و است فعلی است نیت که در لیل و لایزال باشد و شود و جمال و جمال فی انما
 فخر نطق و سبب با عقل فعال و عقل کل و استمال قول ضعیف کما است با و دیگر با و در جناب حسیه و در مقام

که وجود منبسط باشد و حقیقت محمیه که کند در خار و لویچه و لودج و ارد است چه نور واحد و این مقام وجود منبسط فوق
مقام ملکیت و کرمیت است چه مقام وجود اطلاق دارد بخلاف مادون آن پس تقدیم این پست بر آن پست از سبب
و سبب توی لفظ اندر و هم ناید است چه مقام حقیقت محمیه رحمت و اسعه و فیض مقدس نفس رحمت
بالای آن مقامات از غنون نام سازیت در ظلمات ظلمت تیسرات یا وجود مطلق که عدم و افناء و جود
خاصات حریصا بوجو و در بعضی نسخ مرکب و وصف و فانی شد باین دفع اشکالی میکند که اگر کوزه
تدبیر با ملاحظه بالوالت و غیره باشد معلوم است که آن آب تمیز باوصافه خواهد داشت از آب عذب صاف و راه
دفع را چنین دانند که اوصاف عارض است و عارض را ازل است و قهر دائم میشود و درین سخن است بجهت کن
سجده کند شب بتم یعنی نصف شب و در بعضی نسخ نیم شب است و آن با مصراع ثانی میباشد
کبریا یعنی با ترس باشد نقش که نماید کم نباشد چون مثالی بر زنی و صورت اخروی بلکه بروی و احد است و صو
کونان و در بعد از فساد این ترس طبیعی در نفوس منطبه فلیکه در الواح خیالیه و غیره چون نفخت فیه من
دفع زانی من بعد یعنی روح چون دم مبارک حق است و حق مجرد است از زانی من و آن از عالم امر است و تن
از عالم خلق و در بعضی نسخ زانی من بعد یعنی را شده و نامی حق سرفیل است تا بنفست و در بعضی نسخ تا نکر دو
پس در بعضی است تا در حد نفی خیا که در بعضی نسخ کی ربه اشارت بکبریا و نفی الصو و الایه تحقیق مقام
موقوف بر آن است که فسخ در صورت سکون و او با در صورت فسخ و او بنا بر قرأت بعضی سکون است یکی نفی صو
طبیعیه و ابدان ما و که دلول قول خداست که نفخت فیه من و وحی و از طرف حق یک نفخت است که از نظر
قوالب نفحات باشد و این نفحات است مرصوبه بعد را و دوم نفحات است مرابین صورت که دلول قول
خداست که و نفی فی الصور فصیح من فی السموات و من فی الارض و این نفحات است از اجزا
حق کی است ولی نسبت بقوالب نفحات است و سیم نفحات است اجزا اخرویت مرصوبه بر خیزه و اخرویه را که دلول قول
خداست که و نفی فیه اخری فاذا هم فیام بنظر و کس باین نفحات ارواح تعلق میکند در صورت بر خیزه
خرویه و ستم آنها شوند و بعضی عارفین فرموده اند که انفق نفختان نفی النور و نفی النور نفیها یعنی
نفخت و تاست یکی نفخت است که خاموش میکند آتش را و یکی نفخت است که شعله و میکند آتش را پس آن نفخت صغیر
انفعا صورت و نیو است و آن نفخت دیگر نفخت اجزا صورت خرویه و نفخت شلیل است مرصوبه با نوار ارواح در آن
شاه و آن صورت شلیل افلاک برای ارواح نامند اصدا ف پس مراد بیا یک نفخت اگر نفخت اما است مراد
با مظهر ابدان و نیو است و اگر نفخت اجزا اخرویت مراد با مظهر اجزا اخرویت چون تمثول اشارت
بکبریا فلنا انهم اهل الله و ان دعوتکم اولیاء الله من و ن الثانی فنفخت الموت انکم صا
کسب نفخت و کسب نفختی غفل و باقی مانده تمهید که روغن آنها را گرفته باشد و اطلاق کسب پیش از کومیدن زبات

پس ممتبارک
مجد است

بسم الله

باسم یا یول ایست اللطین النصیحه که نصیحت را عم از دانشی و خارجی کبریا وین یکی نصیحت است از عقل فارغ
و عقل دانشی و تمسب خارجی و تمسب داخلی مرصوف خدم و حشم از غلول خیاخت منبسط بوزن و سبب منبسط
یعنی در امر دنیا کما علی ام اندهان جمع اند و حکما محققان با هم در آن فواکد مثل زعفران و کئی یا است از سبب
بی قابلیت یعنی سبب چیزهای موهومی با کرامت و دنیا قنص اطال است و کون اشش و در بعضی نسخ
بسیار مهمل است و میشود بضم کاف که در فقه است تا باشد بکلیه یعنی از وجود حیوانی این عالم صواب
که معشوق و بوده به پند مرعش ایس طعن بر جالینوس است مطلق اسم مکان است و میشود معنی بر
کردن یا پراکنده شدن که صد سببی باشد نظیر بوده اعلال است یا بضم سیم صد سببی از ثانی فرید باشد عرجه
یعنی بالار وید بر خشان از جهت گرفتن مرغان صر صام و رم و دماغ مرکب است از سر که راس است و سام که یعنی
و رم است در ف معص یعنی مجربترین مرض معویست حصه سرخه طبیعی میباشد که در اطفال است و غیر
طبیعی میباشد که در کبار نیز عارض میشود از نور از اطفال در ابدان عاره ممتدی از دم و کثرت استعمال تحت شل
شراب و خرم اواد و سخته و قوی کعب مرضی است معوی از اجزا من اطفال و اغلب در معاد قولون حادث میشود
لهذا قولنج گویند و ما لعلو کما مرضی است و داعی که موجب تغییر نفوس و بدولی و وحشت میشود و فکرت بر مجرب
طبیعی نماید و این لفظ یونانی است یعنی خلط اسود سکنه بی حس و حرکت شدت سبب سده که در بعضی
حاصل شود و سل قرصه در ریه اتفاق می افتد و بی چون تب و عوارض دیگر میکند در بعضی اجزا
مرضی است سوداوی که در ف خورده گویند و ما مشا و رم دمویست که در جلد و جبهه بهم میرسد و کاه در غنا
مجمل نفی نیز بهم میرسد و سرخی شدید یعنی در وجه و اشفاق در سر و اعضای وجود پیدا میشود با ده کی
بوزن خانه کی اسب نام سبب از سبب خویست با سهم اقتباس است از آن که بر معنی اظهار شجاعت
در میان خودشان سخت است و چون بکار زار و نزارند لا شجاعت شجاعتی می جوان پیش از شکست
سکست بضم و وسین نام همواری است در راه رهن زانکه زانکه شارت بکبریا لوجر جوا فیکه ما زانکه
لا الاخبارا اگر پرون شوند سببی جنگ با دشمن زیاد جنگ مذکر ملاکت و فاد و خدعه افلان غروب کنندگان
و غایب شوندگان کور و آرد پیشتر جمع آرد شکر انتی جبارکم بدست که بر همه یا معنی برای شما همچا کازار
و جنگ انبهی انبوی و در بعضی نسخ شکری و قایده ثانی در معبری ان جنود اشارت بکبریا و آنگاه که
بجنود که نور و فانی قوت داد خدا شما را بشکرانی از آنکه که کمیندید شما ایشانرا و آید کشیدها بها اصحت
که اخاف الله یعنی میترسم من خدا را و نیست از برای من زوا و امانتی بروید که من می پسم آنچه را که شما نمی پسید
گفت حادث یکی انصفا دید قورش و سرقه دیگری از آنکه که شیطان بسختی این بران ظاهر شد بود و اعرا
و اعوا کرده بود بر غزای غیر مجتهدین حرب یا صفت مشبهات چون شرو یا مصدر است و حرکت را از باب

انسان صبی و انسان ملکوتی و انسان لاهوتی ثلثه نزولی و ثلثه صعودی فقال الکافرین
هذا شیء عجیب و شمول کفر الحاد و کفر بتو و متصرفه و کفر بخلق و کفر بخلق و کفر بخلق
انجا و کفر بخلق و کفر بخلق و کفر بخلق و کفر بخلق و کفر بخلق و کفر بخلق و کفر بخلق
که بطن چارم از بنی راکس نذید چه جای بطون بعد از مقصودش از آن کس جهت خلقی است نه کس جهت جلی
چه این کس بعد از سیرت بخلیق الی الخ سیرت فی الخی و در مرتبه الاسما و الصفات الی الخ فی الخ
دارد و عبارت دیگر با زای بطون از بعد از قرآن در انسان لطیف روحیه و سیرت و خفیه و اخفیه است و انجا
از ضعف ربوبیت مذکور است جامع یعنی جامع بین و باعتبار وجه اندک در دست کویا آری که عرض میدارند لکن کویا
میشوند و نیز قافی نسبت باین وجه و اسم عظم خیرین است لجهان جمع اوج یعنی لفظ نسبت
ترکیب و انعقاد یافت یا اجبا اولی مراد یعنی آبی صیغه امر مخاطبه است زما و یب چون صرتی و تانیث جهت
است که جمال تانیث دارد یعنی ای کویا رجوع و بازگشت کند با او و با مرغان دلی لانا طماست و ذکر قلبی است
و روحی و سری و خفی است بعباش سفال شهادتش برون شود و میگوید که میباید گفت کاف
نحو آنکه از صنعت ذوات فایستین شود و معنی صراع این است که بعلت طعن که بر قرآن زدی و اوست ازین جهت
قلب اضطرار عظیم گرفته و خفی و مخلصی سجوی و از برای برون شدن از تنگنای بلا یا تعبیه میکنی و نخواهد شد
که بقوات بتلای من کلام حتم و فایتم بل ازین آری که علم توحید و علم اسما و اتم است و بی تعبیه و کلیات این
و این بی نسخ و تبدل است و همه در آنها متفقند از انجا و اولیا و کلام الله قدیم است و ثابت قدمه متعده و لهذا فرمود
تا قیامت میزند قرآن ندا و چگونه کلام الله قدیم نباشد و کلام بخیر و اعلی و خیر مکنون و غیب مصون بود
چونکوی و چه و بی آن کلام کفی القوا و اتمنا جعل اللسان علی القواد و لیلما و حکم که از صفات الهی است عین
ذات است و بعد که کس است که شهادت بخیر غیر متعلقه و موجودات بوجود الله کفی حروف قاعا علیا است نظر
استحقاق فی ذری اعلی القل و بسما و موجودات ثابت متعلقه مثل نفوس کلیمه و جزئیة موجوده با سجاده الله و با فعال
و موجودات سیما و متجدده بالذات متصرفه بزمان و باین اشارت کلام امیر المؤمنین علی که بانی لاسود دلی فرمود
الکلام اسم و فعل و حرف ناکش جمل از لغت کلمه کاف و نون از کلمه حق چون مترت و وجود منبسط است که نفس
رحمانی اش کونیکه اطلاق و وحدت و اتصال حق دارد که ظهور او و نور السموات و الارض است و چون نفس است
که اطلاق و وحدت دارد و اتصال دارد و جنس مطلقه و چنانکه نفس انسانی وحدت دارد و در مقاطع است و شکر
حروف مقطعه کثیر و مکرر و جنس نفس رحمانی و احد است و در منزل است و شکر کثرت میگیرد و سبب قوای آن
منزل عقل کل و نفس کل و افکار همه و محاسن همه و موالد همه و عالم مثال و نیز قول اعراض است و از کلمات
حقیقت علوی است و نیز البیانه که ایما بقول لیا ارا کون کن فیکون لا یصوت یفرع و لا یبدا و یتمع و اتمنا کلام شکر

عقودن یا

فینت و چنانکه منازل سیرت صوری است و بیست است و بیست و نوزده منزل سیرت معنوی که وجود و جهت که چنان کند
یعنی که چنان عفوئی آرزو و حرمنا نمی نخت بر چه بر کوزه شامی سیرت سبب نظر است که فقطرة الله الخ
فقطرک للانس کلها و کل مولود یولد علی الفطرة احدیث و در بعض نسخ بر کوزه شامی و در بعض نسخ بر کوزه شامی
کن یا زمره کی روح فی بکرم با ول برکت یعنی زخم از طعن جان و بند کیرم از کت حکیم آنکه فرموده است یا
حکیم و نند و کت حکیم است شکر لکن صغیر زدن استفاقا استامیدن آب و مثل آن شکر صبح است از شکر
کویا و انقلاب چه تعلیم حقیقتی با فاع است از برای کسی که تحقیق با نذر و بر سر نیست و سیران دین نیز است
هو هوا بخلاف عاقل میانی و در خبر است که المؤمن کحل لا یخیر که العواصف و لا یزغ عن القوا صفت چشم هم
روشن شود چه نفس با طه جسمانیة احدیث و روحانیة البقا است و نور از ان بقوی سیرت و استداد از ان
سیرت خاصه در قوای خیره و سپیده بدله و غلط یعنی دیده کویا کویا زمین ننگریم یعنی آب مبارک که علوم کلیمه
معرف آیه باشد از سما لاهوت و اوج حیرت میوشیم کعبه عالیه و جهت مقدسه کبری و نیز جنبه دانه قوی
و جهت مشاعر خبری که آسا از آنجوی می شناسیم و بوسوس طاعن نمی پوشیم حرک پهنی با ذ کیفیت نظار چو
کما و شیطان است در معرکه وجود آدمی پس چون خاطر شیطانی و طول ال آمد که فردا پس فردا راه دین خواهی بود
بازرسی که مرکز زب و راست این و آنرا میر و خاطر ملکی آید که با یززم دین کنی باز باک دیو بر تو زباز میب
باک خدای آید همچنین جمله زما است و جمله از شیطان تا فتح که ا باشد زاهل فبورد اشارت است بکیر
کما یبش الکفار من اصحاب القبور کله بان لفظ بان معنی دارنده و محافظ است چون در شکر
پس مراد محافظت از راه یا فتن ملک است معنی صاحب هم آمده است ان طبل عبد یعنی صدای سرور آورده است
چه ملک کیرم آه نادهل توست یعنی باید دل تیرسد که چوب نخورد و کعبه اول میدان باید بر سر کند که از خاطر شیطان
و نفسانیة متعلق شوند و دلها کدشت که با آتش را کویا چون شوربا و سبکا که مخفف سرکه است پس آتش دولت لیمه
مراد است انتر دهل بگردال یعنی این یکبار استعاره نمیکند است چه کیمای معنی بزرگ و محبت است
و انجا دیواست پویا بشد به جهت ضرورت عینک بنا و شانه فوق یعنی مهیا و پدید و آیین خزان
بمعجزتین زباب صیاقی است بجهت تضاد و نهادن پس زدن که کج و ضعیف کرد و کوری و خوف و هم رفع کرد
و میشود کور بفتح کاف و ترس باشد که رفع کفر از باشد و اول انس بمقام است بل ندمه ضرف مراد
حصول عدالت خصوص شجاعت است بلکه ز تمام عیا تخلف و تحقق است که وجود او همگی میای حقیقی بود
و چون ظلا در معادن سطره عادل است و این صنعت کسیر و راصح و باقی را مریض میداند و خارج از اعتدال لندا
از عدالت و شجاعت و حکمت عیانی تعبیر بزرگ و کیمیا کند که توسط وصحت حقیقه عدالت و معرفت و حکمت است
او در نواست یعنی تو خودی داری و او در تایش حق مسموس است این بنا فرسخ تا و اگر بنیم باشد معنی

کویا

که تو از خود شناسی برون می آید و او در معرفت درون غرق است فی قطام استقام انکار است یعنی
 با قطع از دنیا نماند و در بعضی حال آنکه نور بود بهر سلاک و آوازه پسند و بصیرت مراد است کبد
 بختیست و متواری و عقب و نصب و قیام بجای مجمل یعنی غیب در درخت قل کل بقل عا شاکل
 پس انصاف و شایخ و برک و ثمر خست جسمانی در نور خود اوست و مراتب و صفات و افعال نفوس
 مناسب است مثل نفس نباتیه و نفس حیوانیه و قوای انجی که فروع نفس انسانیه اند و مراتب
 منی و عقول که عاقله بالقوه و بالملکه و بالفعل و المتفاد و افعال است که فروع عقل کل اند و سخت با
 دارند اصلها اشارت بکبریا الله مثلا کله طیبه کثره طیبه اصلها ثابت قهرها فی
 السما یعنی زده خدا کله طیبه توحید را و باطن کلمه که توحید حقیقی و تحقیق باشد بخت نیکوی پرشخ و برک و ثمر
 که پنج و تندر و در زمین ثابت باشد و شاخهای او در آسمان چون بوست یعنی چون رسته شد از عشق سجا
 عاشق صدر جهان شاخها بر آسمان و وزنه آفتاب یحیی الی القلب مساع محل کشتن آب مثل
 آن جو پای او کما قال تعالی یحییهم و یحبونهم بهم چهل و پنج است بحساب ابجد و آدم نیز چهل و پنج است
 معنی است که خدا دوست دارد آدم را و آدم دوست دارد او را بحسب محبت تکوینیه تن زده کند یعنی
 شمشیر که کمان کند در لاغری جفت جفت یعنی هر چه غیر حق تعالی است جفت است کما قال و من کل
 خلقتا آدمین از وجه الله و وجه النفس از وجود و هیت و از ماده و صورت و از وجوب و امکان و از قوه و فعلت
 و از نفس بدن و از زود ماده و از زود مویز و عاشقان جفت خویش گذشت که زوج معنی مرکب از دو
 و معنی هر یک زود و غیر مرکب می آید پس چنین است جفت در ف پس جفت در اول معنی اول بود و پنجا
 معنی دوم چون آهن و آهن با آسمان این رب است نسبت برین یعنی طاق عناصره ملا میخورد در جوش که
 خلاق محال است پس ربودن نیت مکرر است ملا خاصه یا بتقریب انسان کامل میراید و آنچه بعضی میگویند
 چون از جمله هست میراید زمین را در وسط حقیقی قرار گرفته است نه چنین است که من حیثا بحمیمه و است
 و عالی را که فلک است لغات بدانی نیت و گذشت تقصیری در حرد چه اهل خرد آسمانها را آبا سجد
 عناصر را امهات را بجه کونیه که آسمان با وضاع و اشعه و غیره مؤثرات را و مرتبانه در اقیانوس و موالید موج
 خاکی منجمین دوازده برج را اقیانوس کرده اند و از آنجا مثلثه ناری و مثلثه تری و مثلثه پانی و مثلثه آبی پس مثلثه نار
 حمل است و اسد و قوس و مثلثه تری توالی انجی که ثور و جدی و سنبله باشند و قوس علیه تا به سرخ خورشید
 تا به زهر که انداخته اند معنی است که خورشید تا به سرخ شده است پیش از برج ناری چه صورت و بروج در فلک
 البروج است که فلک ثوابت است و فوق فلک شمس است بمرتب و رویش سرخ شده از آتش کرده است
 و اگر ملاحظه آن بشود که حکمت گفته اند که شمس از شمس گرمی نذر و در بعد از تابیدن بر ارض و بعد از انعکاس بر کوه

در کتب

ایش چنین باشد و کذا فی ضلعش خاصه رضاع اشرف و لا ذکاب که انسان باشد پس مکان محض اوست
 و زمان مرتبه و بنات و حیوان دو پستان زیرا که انسان از بغایت لطیف ساخته و قابل انحراف مرتب تر قیام
 او چندان است که ضعیفیت و ظنویت مدح اوست بهر مرتبه از کمال میرسد آنرا می کند و از آن میکند و بخت
 موجودات دیگر که فعلیت صورت نوعیه آنها سخت است و سدی حاجز است پس همان کشته شود و آنرا غذا
 او نذر کربان دو پستان در آید و نضج و تغذیل بایند تا در حیوان و بنات غذای صالح شود برای این اشرف
 امجد الطیف پس کباب و نوبها و در از حیوانات و لا دنها و رضاعت و حضانت و لا ذکاب و خود نابقا یا بد
 چه حفظ هر نوع بتعاقب اشخاص است مثل نوبطیع و چه قوای طبیعیه و حیوانیه در شب سبب نوم آسایش
 میکند که روز افعالشان جودت دارد و اگر شب بنودی کمال و لال حاصل شدی و بزودی عاقل و مایل
 شدی راه اصل خود پیش گیری و اگر درین راه مغلب نشود بهر خبر کل میبندد از کشتنها زیرا که چون
 ترکیب آن بقدر است همواره در تقادم و تضادم میباشد پس بوی تدبیری میدهد و اعتدال انحراف را
 که هر یک باصل خود رجوع کنند از تفاق رفاقت و اتحاد کرم جمع کرم یعنی تا کشتن هم یعنی
 جانان و نیز بخت و بخت چند سطر قبل از این برسان جاری شد آیه یحییهم و یحبونهم با شطری زیرا
 و شطری دیگر که قرانت کرد قاری این را در نزد شیخ ابی سعید المنهلی و آن فرمود لایحی لایحی یعنی اجمل
 و ابی زخود نذر و تا متعلق محبت و عشق او واقع شود پس عشق بخود دارد و من عشق معشوقا عشق آثاره پس عشق با
 از آنجست که آثار عشق مبداء است و شطری دیگر که حروف مقطعه این دوازده است بعد دوازده برج
 ولایت که عدد حروف لا الاله الا الله و عدد حروف محمد رسول الله است پس کلمه محمد آدم حقیقی و انسان کامل است
 که اسم اعظم و مجالی تم حق است الله اعلم بالخفی چه سر این توحید است و توحید خاصی و حقی در غایت شفا
 حقیقی ذخیره کننده چنانکه حقی تعالی با اسما الله ذخیره دهنده و معنی بعین معلوم در بعضی نسخ است یعنی ایستاد
 دارند و برود و اینجاست معرفت است از بولک ساد و همتین یعنی زیرکند چون خاک را بر مالد از زیرک زیرک باشد
 و سار معنی صاحب چون شمس را در لولک شکست مراد با حق تعالی است و او فرموده انا عند المنکسر قلوبهم
 چون کشتند یعنی چون بال مرغ را می اول تراشت پس بودن هستی رب قاهر بر تو درست است که معرفت الله بفتح
 العزائم و در جمع شک و درست جناب و تضاد است و همچنین در بت دوم چون قضا جل تدبیر ترا کسب است سبط
 قضای او بر تو هویدا است فاین المنه حقیق الجنبه بالکراهه گذشت بهما کید کمان این اصح است از بهار زیرا که از
 ذمی لغایستین میشود چه جای آنکه بهار اشارت بخوشی لی عاشقان در لطف و قهر متوق و مهارد لای بر شتر و اگر
 دارد عجب من قوم یحییون الی الجنة بالسلیل یعنی عجب دارم از قومی که کشته میشوند سوی بهشت بخیزند
 و بجز و اگر ایستنی با ایمان که عین بهشت بود کشته میشوند بلکه ایمان عیانی و حقی خیر الصغاف و جنه لغای الذات است

معنی من و در جمع من و جان مرا عاقله نظیر است و در جمع زنده و مرده بطاقت و مکر لفظ من رد العجز علی
 الصد است اعاده من و صد است تا بی مسامتت وصل با اصلا جاسر شبه اشتقاق دارد هماره
 مخفف همواره صبا با و بهار مراد است و میشود که مراد روح نباتی باشد خطاب کوی منی باشد
 که نفس انبیا صدق کن چنان باشد از خدا که زبانی در چنانچه چون در مرغها خبر هوایی غالب است در ماده
 با دست عمل فرمود و امر کن امر فعلی است که وجود منطبق است متعلقه به بیانتت سلام اسم حق است و
 بمقام تسلیم خلیل اشارت است که همه قیام را سالم میکند که در چوبه قهاریت است بر دیو و عدو فاعله فاعله
 یعنی با مرتضی از نیک ناطقه پیدا آمد و این تصرف در جواس بود چه از آن ناطقه ناطقه دیگر زاد ما به علم یعنی ما
 کل که ماده المواد کونید و خلاصه این آیات نظیر آن ماده و علت قابلی است که آن در جوش باشد با این
 مخصوصه و ماده و کلمه و نظیر آن علت فاعلی است که انضمامی وصال باشد در معشوق تحقیقی در کسوت معشوق
 مجازی باین عمل فاعلیه که خطبات حق و او امر آید ند با حیا اصغارا کوشش دادن عشق جان عشوه در عربی
 کرمی و امر شسته اول سخن یعنی طی زمان شد و ضرب شد مفاصل نبود کلمه است که در توحید گفته میشود
 کویا تا لث ثلاثه گفته ام غریبا پیش کل نغمه سربازی و نواخوانی میکند و مناسب هر مرتبه از اعداد حسی
 میگوید و ثالث ثلثه قول گفته از نصاری است که با قایم ثلثه قائل یعنی اگر از تو سپه و ن رفته ام کویا مشرک
 شده ام خامسه از دل بعد یعنی در وادی حیرت و ترک عیال و خانمان کردم و مزرعه که زوجه و صاحب باشد
 بمضمون قول خدا که فیما و کفر حث که با شش عشق تو سوختم پس مزرعه را بعد که در نصابت نیش نام چه چاک
 خامسه که زیاد از نصابت چه رابعه و خامسه چون تانیث دارد عبارت از زینت دوزخیان چه در چو توارا در
 در کات خمسه چه دیدنی و پیشانی و چه غیر اینها تا می داشتم و تسلیم نمیا فم ضاله ام گفته ام خیره کشته
 و یعنی تعجب نیز مناسب است قیامت نامد علامت قیامت مثل کویا ششم و انکدر نجوم و اشتقاق
 قمر مجمره کابوشان و چون شبه بیاض تطیل است کویا موضوع اشتقاق جانه کویا فک است هفتاد و
 دیوانه کبکست چون جشاد و دولت هر یک را از ابی است رفع هر یک فنی از فون چونست چه سیف باید
 که غیر فساد و دولت کیش او مکفوم شد یعنی عشق یکا کویا آرد و بظاهر عشق صدر جهان درده پرده بود که کبک
 و سلطنت باشد کاشکی هفتاد و دانی یعنی زبانی که وجود را بطی کوشش مادی داشته باشد و الا که معنوم
 و کفر فیه برود که هستی حقیقی همه حقیقت کلام و غیره عافی الضمیر است و آن ضمیر هم مصدر که اصل کلام است
 ان الکلام یعنی گفتار او بودها بود ایشان تا بدانشده که هستی حقیقی در همه جیا و علم ساری و عشق ساری و فاعله
 ساری و نور ساری و با بجه جمال ساریست در همه ساری از همه عاری و پنجمین پرده تعینات چو برده
 توحید است شود ای دم هستی ای نفس رحمانی حتی نیک کویا حقیقت هستی و هویت غیبی با اسم و لا یسم

اسمی و سببی کلمی و سببی نمودی ان حالسنگال یعنی قال صرف بی حال و بی ریاضت چنانکه فایده
 خون بخون سسنان یعنی معانییم را مجرد معانییم شرح کردن بدون تعلق و تحقق من چو با سودا پیاوش من
 با آنان که سودای او در سردارند و ارباب احوال و مقاماتند میرسیم این توانا ناله در دو سوز است مقال
 محسوس از سخن پر در کمن همچون صدف هر کوشش قفل کویا سرازیرا قوت زمره پویش اشتراکی بیاد و دان
 چه قدر ضرر باید و اگر بلغزد چاه آید او پیدا نواست یارب که شاید گفت این نکته که در عالم رخسار کبک
 نمود آتش در جانی و غم افغم یعنی از جهت جنگ با لیدن بی نام کای مدقق ای دماغ ناخوش
 چون کشت بکسته لعل در خون و در بعضی نسخ چون همی پویش همچو جان چنانکه ابوعلی سینا در قصیده عینیه نفس
 لطفه سید کویا تجویب عن کل مقلد عارف و نبی التي سقرت و لم تبرق پس جان انسان حسی چو ک
 آیت کبرای حق است پیداست و در عین پیدایی نجاست و فی سماء اللدیا من حقی من قس طرطوبه
 و من قواعد العرفا اذا جا و را شتی نده الفکر صیده کویا و در بعضی نسخ از مخفف کربست کویا
 جان که شتم اگر چه مجوس نفس جهات و مکان و زمان است ولی بحسب ذات در بزم
 قدس و لا سکانی و لا زمانی بستم خنیک کف بر کف زدن از طرب
 کویا کویا یعنی ساکن و بسته افغمستی یعنی مانع شوق و ذوق
 برو وقت را غنیمت دان و در بعضی نسخ مایا شد
 هستی برو یعنی بر عشق حقیقی ترا
 حاصل است

بسم الله الرحمن الرحيم

قال المولود قدس سره

الظن الرابع الى حسن المربع لظن بالظن المربع لا يقال وقد يحرك قال الشاعر
 ان يظنوا اني غيب تخبر من ظننا المربع جمع المربع اي المنزل وفي الرابع والمربع جناس غير تام كما في قوله تعالى
 والظن الثاني بالثالث والظن الثالث بغيره والظن الرابع بغيره ومعنى فارسي بن فخره كوجیدن چهارم بسوی سیکون
 كما هنا که آن دفر چهارم است از نایض جمع الروضه ای صحیقه صوبه لغمام انصباب السحاب بالمطر و چون
 صوب و نزول مطر مطوب است شعری عرب و را به عابجو اهند برای قبیله و منزل معاشیق کقولہ سقی
 صوب نیما حیاً و ربعا احیتنا بمعناه اقاموا ومعنی فارسی فخره مثل خرم شدن با عنهار بر نش بر و آشن
 العیون بطالبانم این تشبیه در کلام شعری عرب بسیار است و منقوله و ذات حشمال فی صفا و رونق
 و لکن کما خذت عن غبته اسف سرت بین ارباب الشعاب علی المنوی کما تلج الابحان المائمه اللطیف بهر زنت
 لها عطفاً رباعی باشد ولا غر و بر تاج الکرم للی الضیف الاو مباح شادمان شدن الاشبلیح جمع شبح
 یعنی جسد و هیئونه من العوی معنی المجهه کقولہ انا من اجوی و من اجوی انا سخن روحان علنا بنا اجنق
 من الاجتناب یعنی چیدن میوه از درخت المنی جمع میوه از روزمان اعظم المواهب زیرا که علم و معرفه الله مطلقاً
 بزرگترین موهبتهای ربانی و نفیسترین مرغوبهای سبحانی است چنانکه بزرگی فرموده که الهی آنرا که عقل دای
 چه نادای و آنرا که عقل نادای چه دادی و این کلام ترجمه قول رسول است که در اصول کافی مذکور است که ما قسم الله تعالی
 لاجاد شینا افضل من العقل پس این دفا تر که اغلب در عشق و در دوستی است چه خواهد بود و شبح عطارس در باب عشق
 و در دمیفر باید ذره عشق از همه فاق به ذره در داز همه عشاق به قدسیا نرا عشق تبت و در ذریه در در
 بخرد می در خوردیت مجلد عمل لاله آره کهنه عهد و میاق روز است مسهل آه آسان کتبه
 و شواریهای صاحبان ریاضت است الغائبان زمان غنیمت یا زانی که از بسیاری حسن و جمال بی نیازند از آرا
 شاطره و از علی و جلد جمع ابداً محظوظ و بخت کقولہ فی المحیظ عن سعاده جده اثر النجابه ساطع البرق
 قال تعالی و انه تعالی جلدینا و توصیف برج بجهت آنست که بخت کریمه و باز آمده را قدر برسترد انداول
 تشبیه محقول بچوس فرموده و ثانی تشبیه محقول بمقول ذلید علی آه بالزاد المجر من الزیاده و الی فی من الزیاده
 تا بیس الزاد پس معنی چنین است در ثانی که دارنده زاده و توشه است مثل توشه برداشتن حاملین یا آنرا را بدو را
 المهور است یعنی کسی که در سفر پیش می افتد از جماعت طلب آب و یکماه کقولہ و قال را یدیم آرسونز و لهما
 فکل حقیق فری تجری بهدار و منه احدیثا محمی را ید الموت ای رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و فی حدیث اخر اطلق علی خیا

الصحابه رواد جمع را بکروا جمع زایر و در میان این دو کلمه بعلاوه جناس خطی جناس لاحق است مثل اسیر
 و اس و طریق طامس و بنا بر اول جناس تام بوقع الاكمل آه درین دو مفره صنعت طباق است
 مثل قوله تعالی یحیی و یمیت و یولتک و یحبهم ایضا طامس و یولتک و یحبهم و یولتک و یحبهم و یولتک و یحبهم
 عینه مهیا کقولہ تعالی ما یلفظ من قول لا لکنیر فیهب عیب مد معنی فخره است که شکر
 کردن بزرگتر کشیدن است نعمت حاضر میار و بصیبه رفیق است مرزبانی نعمت را و لا یكون الا ما یرون
 ای ما شاد السکان و مما شجانی ای اخزنی اعلل بقال عمده بطعام و غیره تعلیله ای شغل
 و موبسدا می من یرق و کلمه من بدیده است و فارسی است که از چیزی بی که اندو کین ساخت مرا این است
 که من در خواب غفلت بودم در حالتیکه مشغول بودم بدل زار شاف آب درین حدیث بخوشی و زین سیم
 و میشود که اعلل بالبناء للمفعول تضعیف علی لعل باشد من العلو العلو معنی الشرب بعد الشرب تبعاً
 و در کلام استعاره بتعبیه خواهد بود و از اینجا است که شاعری در باب کل نرکس گوید ما بال هدی الحریا
 اطرقت اسمن حیا رذاک ام من و جبل علت مدا فاعتدت تخموره یا عللاً او فعمراً فی العسل
 الی ان دعفت آه الودفاء احماه المطوقه و الایکة واحده الایکامی الشجر الملتف اکثر و منه
 اصحاب الایکة فی القرآن المجید و غیره الطایر کفرج و غر و تعریدا و غر و تعرذ رفیع صوت و طرب به و شعرا
 در باب همستان شدن با مرغان خوش سخن بسیار فرموده اند چنانکه شاعری میفرماید و ساعده
 بالایک نیکاً ساعده تها لکن سنجوا لا تقر قراراً بکین و لم یسبح لکن بکامع و عینی فاضت بالدموع
 سجاراً و الصبابة الشوق و سکت کسمی و ندم علیه کفرج نداه و نداه و ندم اسف فیه شبح لبکام
 ای لبکامی و اللام للتعبیه الفضیل للمفردم این کلام مثل شده و در سواردی که استعمال میشود
 تمییح با ین شعراست و مقصود از این اشعار حث سالکان طریقت است بر سرعت سیر
 و استباق چنانکه خداوند فرموده فاستبقوا الخیرات و ساریعوا الی معقره
 و حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود سیروا فاستبقوا

المفردون و ایضا من اعتدل

یوماه فوموغبون

از سبیل شش غول بی منت با قفل قلیلی از اینجا که در عرض او واقع شد شربت نبت میسوزد شعله آتش
 بمعالی و سولیدی که از او شمع میزند در تمام وجود و کمال وجودشان خیر است تا نفع کر نسبت بمطلوبی که جا
 شعله سوزاننده و بخت اینجا است و در حقیقت این بدی سبب بر بخورد بعدی که معقاران آن وجودند بخود آن وجود
 زیرا که آتش جوهر آتش بخت و قوتش بر اعراق و اضمات و امثال آن بدینست و قابلیت جامه هم حرق
 بخلاف در بخت بلکه در رفع اتصال و نفی کمال جامه است و این عدم است و همچنین قبل من حیث هو و وجود
 چه قابلیت تمشیر و وحدت و قدرت کننده و قابلیت و ملاست اندام گشته شده و جمیع کمال اینجا است
 و آنچه بدست عدم حیات شخص مقول است پس لب از نفس و بحث معلوم شد که مریدش و عدم ذاتی است
 از ذوات یا عدم کمال ذاتی از کمالات و حکامی آتین سلسله الوجود خیر را بدی و استند و میانها
 بر مطلب این سلسله از برای توحید که اصل الاصول این است بسیار ضرورت و ساک از تعقیق و تحقق این
 مسئله تا کریزات فاسفهم کما یزید و مولوی سنجیریت ذایه اشیا اشارت فرمود بقولش که زید
 کجاست و بقولش که کر تو خواهی که ترا باشد شکر یعنی چنانکه در حاق واقع هم بالذات شکر است و باید وضع
 و آتش پیش تو مطابقی با طبع شود کما قال البقی ربانی لاشیا بحکامی پس و از ختم عشاق و بین که کر
 همچون نشینی بغیر از خودی سببی پس آقا بر امثال از خیم آفتاب برست بین و لیکن آفتاب برست
 بل اعظم شاعرانند و خلیل اساکول احب الالطین و وجهت وجهی الذی فطر السموات و الارض
 و بس ان الغیب نغمه سزای کن کای آفتاب آینه در آفتاب تو پس از باب تعظیم شاعرانند ملاحظه کن که اگر شخص
 فیضش برابر بر مخلوق مثلاً برسد بگویند او را تعظیم می کنند و از خیر می اند و نصب العین مردم شود و العظمه
 و جل الخالق سیکویند پس سیکوینی در باب شمس که سلطان کواکب بلکه سلطان عالم طبعی است و حیات و نشو
 و درین عالم از اوست و اسراج عالم است و فاعلها است و فیض او بجمیع جمادات و نباتات و حیوانات
 و عام است و همه کواکب با آنکه اضعاف ضاعف و پیدا کر متصل شود در شب انارت و رانعتو اندر و در روز
 انوار کواکب در تحت سطوع نور و قهقرونه چه خفته قمارت نور الانوار است که الله نور السموات و الارض
 و کل الوجودات بالنسبه فی حقیقه حقائق کذب و باجمله و صاف کمالیه شمس که بسیار است لکن کل ذلک بقدر
 الغیر العظیم آخر انهم ان جعل علیکم اللیل سرفدا فن انکم فیضیه و چنانکه مولوی اشارت فرموده چون در
 بر رب علیل است خلیل ساکب سبیل است و ثانیاً ترقی فرمود که بلکه از و کن عاریت یعنی زخو و مطلوب دیده و کن
 برای دیدن مطلوب چنانکه شاعر گوید اذ ارام عاشقها نظره و لم یسطعها فمیر لطفها اعارتها طرفا را باه و فک
 البصیرة با طرفها چشم او می بینم اشارت بحدیث قدسی شود که ان العبد یقرب الی بالنوافل حتی یصیبه فاد
 کنت سمعته الذی یسمع به بصره الذی یبصر به ویده التي یطیر بها و ما لغت بعضی الفاظ پس سنی میشود بفتح سین با

چون علی و زنا و مستی و مشو و بضم سین مخفف سنی باشد ای سبب الی استة البیوت و بران یلک چنانچه میگوید
 باشد و این نظریه است و میگوید بحکم عربی یعنی جان و دل یا فردوس علی ناز و کوه که بر آن صخره یعنی در عتو
 در حدیث قدسی است ذکر و نی فی تخلی الا ذکرکم فی الملأ الاعلی بدانکه مقصود از آن کار و دعوات معرفت حضرت
 حق سبحانه و تعالی است و غایت معرفت خای در حضرت پس هر چه مذکر باشد آنحضرت را از برای ساکب مطلق
 چه با شیار و چه با چهارمانند با یا و محن چنانکه شرح می فرماید راه تو بر روش که پویند کوه است ذکر تو بجز زبان
 که گویند خوشتر است و چون مراتب نفس ناطقه بمنزله ماده است لهذا حکما او را در اول مراتب عقل میولانی گویند ماده
 از صورت تا کریز است و چنانکه ماده جسمانی بصورت میسر و می شود و با عقلیه بصورت مجردات باید صورت شود اول بدین
 احکام و صفات و ذوات آنجا و در ثانی تو خلق و تحقق با آنها پس مقصود از دعوات و حاجات و استخانات
 کلی است که ذکر و تصور و تصویر باشد پس از آنجا که فرموده اند انقوا فراسه المؤمن فانه یظن نور العبد باید مؤمن زیر کلاه
 و فریضه بر آمدن حاجات بجزیره منقطه نشود و بدانکه غرض از مطالبت ما رب که در او عید است آنطلب کلی مذکور است
 و ذکر مطالب و حاجات همه مقصود با عرض و مقدمه دیگری است اگر چه حاجاتی که لیسان است تعدد است بر او
 میشود که خواهد خورد و شش بند و پروری داند و لیکن مقصود داعی باید تکلیسان و قلبش باشد بجدید ذکر و
 و لامحه اگر از جهت عدم استعدا طلب بجزئی روان شود از آنطلب کلی نصیبی رسیده لغت فرموده هر چند
 دعا کنی جاننت نخم زیرا که مراد من از آن زاری است چه باید ذکر مزاج کید و مکه شود و با سما و صفات مذکور
 متحقق شود و ما لغت بعضی الفاظ پس اشعر بوزن عنصر شبن و غیر جمیعین و بین مهو هم آمده و همچنین
 چون انبرتای فوقانی قتی یعنی قوی و فریاد هم یعنی روی و معنی پوست آمده و ثانی مراد است طایفه
 بلا دیت در سجاز و طایفه نایمه اند نیز که گویند در طوفان بر بالای آب بود یا جبرئیل ۱۴ و را بدو که طوا
 دا دیا آنکه در شام بود خداوند تعالی و را بدعای حضرت ابراهیم بجا زلف فرمود و قهرت بمعنی بخت و معنی
 خوشش و صاحب همت آمده عیان و سنجیده شده و چون انسان بجهت کل موجود است میثی کمال ملک میثی
 کالفلک و میثی کالقیات و میثی کالیحوان و میثی کالشیطان و با جمله و فیک انظوی العالم الاکبر عیا
 بران طلاق فرموده و می شود مخفف عیار باشد و فی القاموس العیار الکثیر المحج و الذباب و الزکی الکثیر النطو
 و بود و هات را اصطلاحات لعب شرط است چنانکه هستی گویند و ذات حق را خواهند چنانکه بود
 راست تو وجود مطلق هستی و شیخ عطار راست آنخداوندی که هستی ذات است و فردوسی را
 مذاغم چه بر چه هستی توفی و غیر ذلک و کاهستی گویند و عالم کوزا خواهند و اینجا مراد است کظیم الغیظ
 و الصبر علیة چنین ف مخفف چابین یعنی بول و براز معین نزد بعضی ما خود از عین است پس صیغه مفعول
 خواهد بود چون بسبب اربع و نزد بعضی از اسما ن در جری و اسراع است پس فعل خواهد بود و مراد نصیر مراد

و با وین باه زین جزو باد که محکم ماند است یعنی ضربی بادی که در حکم است جزا و جزئی اگر چه فرق دارد بیکدیگر
بر ضربی اطلاق میشود مجازا سیما در مقدار جزا و ضربی کمیت هجی مصدر جهاه ای شمه بالشعر هجی بضم
النون جمع نیده ای العقل دمی فت زستان این شمال و این صبا و این دبور در قاموس گفته است
که شمال بادی است که مهب و میانه طبع شمس و نبات لغش است و متقابل است باد جنوب که مهب او
از طبع سپین تا مصلع پروین است و مهب بادی است مهب و از مصلع پروین تا نبات لغش و دبور متقابل
صباست کل باد از بروج باد لسان مراد از بروج بادی مثلثه بادی است که جوزا و میزان و دلو باشد و جهت
باد از این بروج تاثیر میخاست در کره هوا چنانکه همدا فلک و فلكیات را در همه عناصر و عنصریات تاثیر است
بقوة المدد تعالی و الا معلوم است که مهب بادی بعضی از طبقات اربعه هوا است فلاح زارع طلق بفتح
اول در زیر میدان زمان و قوش که داد از باب محمل اوجین است که در علم بایع توجیه کونیکه کجوا آن باد
و لادرا که عطا فرمود بجز خدا که مرسل الیراح است با قسامها و وجه دیگر آنکه باک از جهت در برابر از زن
که داد و اینکه با جنبند بجنابند هستند و حکمت مبرهن است که حرکت خود محکم خود نشود چه یکجز از جهت
قابل فاعل و مستفید و مستفید نشود پس از حرکت از محرمی غیر از خود و آن محرم که حرکت با شد باز از حرکت
بود از محرم دیگر و چون در و سبب اصل است بالاخره مثنی میشود محرم غیر محرم و او واجب بوجود بالذات
و کلام مولوی اشارت باین دلیل دارد و اطلاق این کلامش میگردید همه حرکات را چه اینه که تا اینجا سخن در و بود
وجه و ضمیمه کافی الفلک و چه کفیه و کفیه و در جسم و چه در نفوس سماویه و چه در نفوس ارضیه حسب کمال
پس حسب و مرجع جمع حرکات آن محرم غیر محرم است که هیچ حالت منظره ندارد و واجب بوجود بالذات
و واجب بودن جمع اجزای است که نواد و مصرع ثانی موافق است مع قوله تعالی سُبْحَانَ اللَّهِ
الَّذِينَ فِي سَمَائِهِمْ حَتَّىٰ بَلَّغْنَا لَكُمُ الْبَصِيرَةَ وَمَصْرَعٌ أُولَٰئِكَ مَكْفُوفٌ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ و همچنین مصرع ثانی موافق است با حدیث علی که البعرة تدل علی البعیر اثر الاقدام
تدل علی المسیر فبما ذات ابراج و ارض ذات فجاج کیف لا تدلان علی اللطیف بخیر لذل جمع الیفی خصه
شید انحصوره و فی القرآن فَوَقَّعْنَا لَهُمُ الْوَادِعَاتِ وَرَبُّهُمْ يَكْفُرُ و در کلام مولوی جنس مراد است و جمعیت لغاه است چنانکه
گفته اند در لسان الدین الصفیر منظر طرز و روش قاصدا انوزا انمروع غرم من مرع الواد
اکلا و امرت فانزل ای بلغت ما جک فانزل محقق ظاهر نده حق دق استیلائی حرارت غریبه
بر اعضای اصلیه و قلب که برین مطلق است تا آنکه فانی سازد رطوبات اعضا را تجلیل و دق را سه مرتبه است
اول آنست که حرارت غریبه شروع کند در افنا رطوباتی که در تجا و بیف اطراف عروق صغریه است که مجاز
اعضای اصلیه و سواقی آنهاست و در افنا رطوباتی که در خلل و فسیج اعضا است و آنها را رطوبات طلیه

ویند

ویند و دوم آنست که افنا آنها کرده و شروع کرده در افنا رطوبات قریب العهد با نقاد و اوصاف اعضا
که شیبه باعضا شده اند اما صلب نشده اند بلکه رطابت دارند و سیم آنست که افنا اینها هم کرده و چنانکه
بر رطوبات منویه که اتصال اعضای اصلیه با آنهاست و باین رطوبات تفرق اتصال دست سینه
و اول رادق مطلق کونید و ثانی رادق ذبول و ثالث رادق صفت و اینکه مولوی فرموده هر دو باشد
صفت مرتبه اولی است چه در رادق منوره و اما در آن دو قسم که در افنا رطوبات و ذبول ظاهر است
و دوم صعب العلاج و سیم مع العلاج است و سبب عدم ظهور مرض در رادق مطلق آنست که احساس مزاج
مزاج مستوی متعین میشود نظریه که ممکن شده در جواهر اعضا مثل مزاج اصلی و مثنی تاثیر میشود در ضد و ادر
دفعه و اضطراب و التجابی که در جمیات دیگر است در صافی دقیقه بکده و وسکونت حرج سکن
ثبک لا یزنی فیهما عوج اشارت باین شریفه **فَيَسْتَلَوْنَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَضَلَّ بِنَفْسِهَا رَيْبُكَ**
فَيَذَرُهَا فَاغَا صَفْصَفًا لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا و در این شریفه حسب تاویل اشارت
با کمال مقتضای التوحید اسقاط الاضافات هرگاه موحده اشیا را با اصل خود راجع سازد و بداند که یکسپند
که تمام عقول کلیه و نفوس کلیه سماویه و نفوس ارضیه و حکالات اولی و ثانیه که درین قیابل خارج است عاید
بصقع ربوبیت باقی نماند در ناحیه قابل مکر صورت جمیه که امتداد است در از و پهن و سطح و در آن نیست مگر
قبول و تصحیح انوار و حکالات نه فغیت آنها در مرتبه ذات و از اینجا است که اشارتین او را غسق و ظلمت خوانند
چنانکه اصل وجود آن امتداد هم از ناحیه فاعل حقیقی است که بر قابل ذمینی که مهب سراسر است و اصل
شده پس چنانکه موحده توجیه کثیری کند بیکتر و احد هم باید بنماید یا بمعنی که درین امور محتمله بدانند که عوالمی
بعضها فوق بعض و باید نظرش کلی باشد و همه را بهم گیرد و ترتیب به میند و صور نوعیه بساطکه از یکسخت
به شد عالمی بر میند و صور معدیه را عالمی فوق اول و نفوس نباتیه را فوق آنها و نفوس حیوانیه را
علی مراتب فوق نفوس نباتیه و عقول اربعه را از هیولانی و بالملکه و بالفعل و مستفاد فوق نفوس حیوانیه و عا
ترتیب فیما بین خود این عقول و عوالم نفوس فکلیه مکتوبه را پس از عوالم عقول طبعیه و حیوانیه و الله یحکم
حجبت پس همه را که متعلق و متدلی بعرض خدا میدهند آن قابل امتداد بر قاع صغیر یعنی بیابان
قفر خالی و صاف از حلی و حلال کمالات و نمی پسندد آن نه کمی و نه برآمدگی زیرا که جمیع عاید تجلی شده و در آن
چنین میشود و این است که دنیا خراب میشود و چنانکه در آخر عالم چنین است اول هم قاع صغیر بود و بعد در
عوالم کیهان و جانور آدمی خلقت فرمودند و چون بترتیب آفریده شدند و تفاوت ربوبی داشتند در اجزای
که در آنها بود که عالم پیش از نزول حضرت آدمیت فی زار بود و بعد از آن در آنها بود که بر ارضاف و بود و در آنها بود
و در آنها بود که پراز جان بن جان بود که از عقل و معرفه الهی چندان بصره نماند بجز از خیال و وهم و حس و بعد از آنها

از مفاخری را خلقت فرمود قنارک الله احسن الخالقین صفت پیدا چون شستن بود بدان کنایه است
از وضوح امر خفا که مولوی راست بر شماره اشتر رود و فغان برود که نماند ششم اینجا کنیم اشکالا
یعنی در سنجام عصیان خفای عصاه آنرا بر علم ناقص خود که کسی بر آن وقوف نیافت با عاقل علم حضوری چون
شاید که لایعرب عن علمه شغال ذره بلکه باشد در باب کشف و اهل صفا چنانست که اشتر بر شماره چسبید
لینذا فرمود از تعجب گفت صوفی نه از استقامت حیات این تکسب کنیست مکب مصدیر حیات یعنی کسی
کن است کفو مانند ختام سنگی است سفید و سست منجمله تا کواردن طعام در معده و بسباب آن
بسیار است و سبب مناسب این مقام زیاد تناول کردن که قدرت نداشته باشد قوت با ضمه بر بضم آن
و حمل لفظ بر وزن همزه و لمزه است و سکون فایحه ضرورت شعرات الجهاد للمعروف و المیت
و المسا فرمایند چون الیه شکوه ف بضم شین حمت و بزرگی و بجز شین ترس و دوم مناسب است
کودن ف کسب پالانی کم راه و بعلاقه مشابهت بر مردم کم فهم اطلاق شود و نیش اینها بر خدا اسم علم
این از باب ذکر عام است بعد از خاص چه علم مقسم اسم و کنیت و لقب است پس که کونید اسم است یعنی کنیت
و لقب است و که کونید اسم است یعنی فعل و عرفیت و که کونید اسم است یعنی صفت حیات و اینجا اول براد
اسم مشتق است از اوصاف قدیم پس اسمی که علم باشد خود از علم است و قدر از قدرت و مرید از ارادت
و قس علیها پس شغلات اسم است و بسبب اشتقاق صفت و اسم مثل مرکب است چه مشتق ذات است لایعرب
و صفت نفس مبدی و اشارت فرمود بطلان دو مذمب یکی مذمب معتزله که آنها صفات از برای ذات الهی
الهی قابل نیستند و بنیابت قائمند با معنی که اناری که بر صفات مرتب است در او تعالی بر نفس ذات مرتب است
مثل احکام و اتقان فعل که اثر علم است غذا لغایات و روح المبادی و این محض غلط است چه اثر غیر از مبادی است
و خود مبادی کمال است و ذات است جمع کمال است با لوجوب و سخن ایشان مثل آنست که بر غذای او
رفع حرارت از تن کند با مضاده و یا دعالی چنین کند لفظا یا کتب و معلوم است که بر صحت سلب دارد از آن
و اگر بر کمال باشد آن لفظا یا کتب از این کمال عاری خواهند بود و راه غلط اینجا و همچنین اشاعره که بر یاد
صفات در ذات قدس واجب الوجود قائمند آنست که صفت معنی قائم بغیر است پس لا محذور خواهد بود
باطل است نزد معتزلی پس باید معنی باشد و مطلوب است نزد اشاعره جواب آنست که صفت مراتب در
و محض صفت معنی قائم بغیر مثل آنکه در مقام علم کیفیت نفسانیه است مثل علم نفس بصورت اشیا خارجی و در
خفای جوهر نفسانی است مثل علم حضوری نفس بخود و در مقامی جوهر عقلی است مثل علم حضوری عقل کل
و در مقامی ذات واجب الوجود قیوم است و ارادت در مقامی میل نفسی میل عقلی است که کیفند و در مقام
جوهر نفسانی مثل خواست نفس ناطقه خود را و آن خواستی است که مشغوب شود از او خواست و مراغبار را و در مقام

جوهر عقلی است و در مقامی ذات واجب الوجود بالذات است و او احتیاج و عشق ذات و بذات است
که ذاتم العشق فهو الله و از عشق خود بخود مشغوب میشود عشق و با آثار او که من احب شیئا احب آثاره بحقیق
امر علی عبار دیار سلمی اقبل الذی یجد و ذی الجدار و ما تب لیدار شغف قسبی و لکن حب من یکن الید الی قس
علیه باقی الصفات و همان یک وجود صرف و جوی از همان حیثیت که علم است از همان حیثیت بعین خفا قدر
و ارادت و سماع و بصیرت چونکه علم و حضوری است و از جمله حاضر است در نزد او دیدن و شنیدن و بوی
و همچنین بوییدن و چشیدن و سودن و پس صفات عین یکدیگر و بجهت عین ذات چنانکه جناب امیر مؤمنان
فرموده کمال لا خلاص نفی الصفات عن الصفات و کل صفة منها غیر الموصوف و شفاة کل موصوف
غیر الصفه فمن وصفه فقد قرنه و من قرنه فقد شابه و مراد نفی صفات زاید است چنانکه دوستی و دو دوستی
گرمی که آنگاه علاوه بر زیادتی صفات بحدوث هم قائمند فذلهم الیه تعالی پس مولوی س بابا است
و صاف اشارت بطلان اول کرد و با حفظ قدیم اشارت بطلان ثانی و اما اسم و صفت بسبب ان غایب
ستابین آنست که حقیقت نوریه وجود صرف را که وجوب محض است بی تعیینات ذات کونید و همان حقیقت
ماخوذه تعیین کمالی را صفت کونید و مجموع ذات و صفت را اسم کونید مثلا حقیقت وجود ماخوذه بعنوان
اینکه ظاهر بالذات و مظهر مبیات است نور کونید و نفس تعیین را نوریت و ظهور و بعنوان اینکه مجرد
حاضر است از برای ذاتش عالم بالذات و چون حاضر است مبیات است مکیه برای و عالم بالغیر و تعیین
علم و چون معرفت است عمافی الضمیر یعنی تمام ظهور از مقام خفا مستحکم و تعیین تکلم و چون مستحکم و احتیاج
کما مرید و ارادت و همچنین و همین قدر بوشمند از کافیا است فی مثال علت یعنی مثل لفظ علت
که او معنی سقم است و اطلاق بر ذات علت میشود و او سقیم نیست زیرا که سقم صفت کمال نیست طعن
دها عیب گرفتن با از او مبیات یعنی بصیبت ضروری ذاب البصر ضیاء یعنی ضیاء بعین صبیح
حسن لوجه حاجی لقب چنانکه مردم مولود را که در عید ضعیف متولد شود ملقب بحاجی کنند طبعی آه و لیک
ف صفت و بی عوض و بی مشقت بدست آمده سببی اسیر حارس پاسبان کوفه کز فاست و بیعی
پهوده در وفا اسنفا نقاوت و پاک نواف روش حازم از خرم است معنی ضبط امر و احتیاط و در
خرم را در مقابل عزم و رزم و بزم یکید هست پیدا او اشارت بکیده سینه هم فی وجود هم
آثر البصیرة و بیامی هر دو فرقه اشارت بکیده و علی الاعراف یحالی بعرفون کلا ایما هم
سکه ف زینب و سجد کویچه چون کین فرغی انزل اشارت بانکه بر مطلق نیست ز بر برای نظم امر
تون بکار است و مولوی شرفا عنان فرموده و بنا را بر حال و مقام اکثر مردم گذارده و الا ان کین
کمر است چه سیر کین فرغ و شغل آتش تون دهد بی مواضعه در تون دینار او سنجام مرصن گرم دارد چو

خار و دار و بارش بقدر سبب و لیکن بجز در کلام مولای شری در باب ضرب یا بجز بنسبت معلوم
ایضا از سبب این طلب است که عدم موجود حقیقت ندارد چه عدم رفع وجود است پس عدم سابق و لاحق که یکی است
حتی ممکن و اقیست ندارد و نظر اینکه هر شیئی مهربون بوقت مخصوص است و برتره محض و در غیر آن وقت و آن مرتبه
نخواهد بود با شد تا عدم طرد آن وجود کرده باشد دیگر آنکه عدم نقیض وجود است و در علم میزان تقیض است
که در شاقص و حدت زمان شرط است پس وجود در زمانی و عدم در زمان دیگر نقیضت ندارد و عدم در
وجود نقیضت دارد و لیکن چیزی که بود در وقت در زمانی طرد عدم نمود در آن زمان پس عدم تبادل هم ندارد
پس عدم سابق و عدم لاحق که شیئی را با موصوف کتبند بجهت آنست که همیت ذمینه او را و هم طبع او را
که در جمیع ازمه و جمیع مراتب موجود بود و خارجی باشد و حال آنکه در زمان خاص و مرتبه خاصه موجود است پس از مرتبه
و مراتب دیگران همیت را موصوف بعد میارزد و لیکن این طبع خام و هم غلط است نه حکم عقل خالص چه در
که هر موجود از خود خود نشود و از او نباشد و از او نباشد و از او نباشد و از او نباشد و از او نباشد و از او نباشد
جناب کسریانی است که او را شایسته است که هیچ موجود در آن راه نیست و لیکن هیچ موجود در آن شایسته
که اگر آن حضرت حق سبحانه را با او شایسته و در همه مراتب وجود موجود است بحاکم قیل بحمد المذی بر آن
شان لیس فی شان پس معده ویت بحقیقت نیست بلکه بنسبت است و معدومیت نسبت و معنی دارد
یکی آنکه موجودات در سلسله عرضیه و در سلسله طولیه در مرتبه یکدیگر نیستند چنانکه وجود دوره فلیکه یومیه در مقام
وجود دوره استیه بود و در مقام دوره غدیة خود بود و در سلسله طولیه وجود نازل در مقام وجود عالی
چنانکه نفس در مقام وجود عقل بطور نفیست و الا عقل خواهد بود و نفس پس نشأ اشراق عدم نیست که چون
غیر جمیع با وجودی سیما در ازمه و اولیایات و دوم آنکه هر موجود نازل که ترقی کرد و بجز وجود عالی متصل است
بطور اتساع محتوی معنی بغایت معدوم است نسبت به عالی من حیث نازل و ناقص و اما نسبت
بنازل از خود و من حیث استکمال با عالی موجود است بخوان علی مختار و لا اله الا الله و لا اله الا الله
مختار با و از باب دینی مابین است و این است از زبان بی زبانی آن بی نیاز است و میفرماید که اختیار حق
در آن مقام است چه نظر عظم برای قادر مختار است و هو القاهر فوق عباده و لا قاهر علیه
چنانکه فرمود که شمای حشما است که اختیار محدود در اختیار حق مطلق مقهور گردد و شکل جمع شکل و چون
پیشال گذشت میشود مختلف اشکال مصدر باشد یعنی التماس و التماس غیر من آن است که لیک مسجلا بآب
بود بقا پور بیای قیاسه مومنانو افضله دان قدیم چنانکه ما ثور است که المؤمن مرات المؤمن
و ایضا وارد است که المؤمن و حده حاشا جلاله و در و دینی حاصل است که چهار روح پیش
روح سیوانی و روح انسانی و روح ولوی و کیمیل بن زیاد از جناب امیر مؤمنان علی علیه السلام

روایت نموده که نفس چهار است نفس نامیه بنایه و نفس حیوانیه و نفس ناطقه قدسیه و نفس کلیه الهیه حد
بتفصیل در کتب مذکور است و همچو این اتحاد از روح با و مراد از روح با در روح بخاریست که متعلق اول
روح امریت و بدن حقیقی آنست و علاقه عقیده روح امری با آنست و این بدن مثل غلاف است برای روح
بخاری و آن سه قسم است روح دماغی که نبض دماغ است و مجرای آن اعصاب و روح قلبی که نبض قلب است
و مجرای آن شریان و روح کبدی که نبض کبد است و مجرای آن ورده و ادرک و تحریک و شهوت و غضب
باین روح با بنجام رسد متعلقا کفای شریان خدایت چنانکه در زیارت نامه طهارت را ثور است
که اشم نور واحد بر آن برین طلب است که تحقیق پیوسته است و مذنب بعضی اهل تحقیق است مثل شیخ
الدین سحروردی و مثل علامه محقق صدر الدین شیرازی قدس سرها الغریز که نفس ناطقه همین وجود است
و معنی با وجود واجب الوجود تعالی متفاد است بضعف و شدت و همیت ندارد بدو و یکی آنکه بنوعی
و بر تعیین که اندیشه کنی و جدانی تست که تو غیر نی و بهر مفهوم اشارت کنی بکلمه بود و بخود اشارت کنی بلفظ انا
و امثال این و دیگر آنکه در استکالات و تزییقات حد و قوف ندارد چه به مرتبه از مراتب انواع رسد از
در گذر و در هر یک بخلاف انواع دیگر که از مقام خود نشو اند گذشت قال تعالی خلق الانسان من عیننا
وقال انه كان ظلوماً و چون دانستی که آن وجود است پس در وجود احوال بسیار است و آنچه در
محققین متداول است در قول است یکی قول بوحده وجود و کثرت موجود پس کونیه حقیقت وجود واحد
و بسط است و تقد و افرادی ندارد چه جای تخالف نوعی و قائم بذاته است و تعدد در موجود است معنی
همیتات منسوب به وجود و موجود معنی ذات قام به الوجود نیست بلکه معنی منسوب الی الوجود است مثل
شمس و حداد و دیگری قول بوحده وجود و وحدت موجود در عین کثرت هر دو حقیقت واحد است صاحب
مراتب و شئون ذات مرتبه نفی مطلق و مرتبه ظهور حق و علیت و معلولیت و تقدم و تاخر و نحو اینها بر وجود
وارد میشود چون صاحب مراتب و سعادت و احاطت است و همیت اعتباریست و وجود همیست بخلاف قول
اول که همیت اصل است و در نسخ در عالم واقع قائم پس موضوع معلولیت همیت خواهد بود و موضوع علیت وجود
و حق قول ثانی است و علی ای تقدیرین و القولین نفس ناطقه سیما نفس ناطقه ولویه و بنویه وجود است و وجود واحد
پس نفوس ولویه و بنویه و احاد است اگر کوئی این بیان در نفوس دیگر هم جاریست چه مطلق نفوس ناطقه همیت
ندارد بنا بر قول تحقیق جواب کویم علی و لیکن آنها چون در حدوت ماده اند بالفعل همیت جماد و نبات و حیوان
که برای اینها همیت آنها را میگرد و اعدام و حد و در آن وجود با غالب است و در مقام شور خودشان وجود حقیقی
جمعی میشود و تجسم جمیعاً و قلوبهم شئوا الله فانشاهم انفسهم بر مان دیگر است که نفس ناطقه در اول
مراتب عقل سیولانی است و ماده است برای صور مجرده و صور علمیه و ماده بی صورت صورت نهند و جانها

شیران خدا چنانکه شرح عطا میفرماید از یکی گوید از همه میگوی باش یکدن یک قبله و میگوید باش جهش
بهریم و احد و اندیشه شان بجز صورت و احدیت و در جای خود مقرر است که شیت شی بصورت نه نما
و سر که صورت همه جانها و احد باشد چه و احد باشد و در شیران خدا همچنین است بخلاف نفوس دیگر
که بان و احد حدایمان جهانی دارند و اول کثرت صورت مواد جانهاشان کثرت از یکی زود از یکی سیم زکی باغ و از
راغ از یکی جاه و از یکی جاه فرادی و جمعا و بجز این چگونه اتحاد باشد و از توحید حقیقی و خاصی و خاصی هر نه و اما
این توحید کثرت میاست اعتبار به بفرقه نیندازد و عوده و ثقی و جانند در کثرت اعتبار به برای نظر خودشان چون
آرد چشمتب را و نیند و نقش غیر از اول نوری خود زودده اند این است محلی منفضل و زیاد برین خلاف وضع این
شرح است فاعله پایه دیوار مثل شی چیز است که با او در هیئت و لازم به هیئت شریک باشد چنانکه مولا
س در بعد تغییر فرمود از هیئت و لوازم هیئت بحدود و مثال شی آیه و نمونه که مناسبت با او فی الجمله
باشد مقلد نفسی فلان و این سراسر ایستی و پذیرد عالم نیست که من جمیع الوجوه مثل هم باشد چنانکه در صورت
مثل هم یابد و صورت مثل هم نیست بلکه در خطا خطا بجا میماند و قش علیه و صورت و صورت که گفتیم چه در آن
و چه در سایر حیوانات و در او اثر کثرت باشد و قش به من جمیع الوجوه بنمایند بر حسب شیت به باشد نظر بجای قش
و سر نمایانست که هر اسم از اسماء الله درین عالم مظهر دارد چنانکه مولوی راست پادشاهان مظهر شایسته
عارفان مرآت کابری حق آه پس اسم احد اسم لیس کیشلم شیخ و بغار سی اسم کتا و بهیمن مظهر شان بهیمن
اشیاست و از اینجا است که عرفا فرموده اند که ان عدلایخی فی صورته مرتین و ایضا لا تکرر فی العلی و حکما فرموده
المعدوم لا یعدو بمینه شب بجز آنکه بجز این مظهر چراغ بر خود شعله هم اطلاق شود و بر ظرفی که چراغ و شعله است
هم اطلاق شود و ثانی مراد است ای کجا بجا ف عربی معنی پادشاه کوچک و معنی پهلوان و معنی صاحب آمد و پهلوان
و دیگر آمده که مناسبت اینجا نیست و در نسخ چون یکی است مخفف کیمه خواهد بود مگو که در چون در دایره اولیایا و مگو
یعنی در اید ما رطله و ربوی تو که در ساند ترا ناوهی از فکر اشارت بصورت آیه الایدی کبر الله تطین القلوب
بعلمانان خواهی بینی بعد از آنکه ذکر ترا کرده شد در بعضی از اوقات که فارغ از ذکر لفظی باشی قلب متذکر خواهد بود
بلکه وجودت ذکر او خواهد بود که کسی هم طبع ابی چنانکه حدیده مجاهد بانس هم طبع آتش است و فاش است
ادوات شکر است که در آنرا اسمی و در زمانه فیتا ش و خواجهاش یعنی شریک در فیصل و در خواجها که تو کر
یک خواهد باشد چنانکه مولوی س لغزای نوار اسفند به مظهر لطیف در مطوع نورالانوار در روز جزا اشارت فرمود
بجوستارگان در شعاع آفتاب عالم تاب و لغزای نوار اسفند به مظهر در تحت اشراق نور و احدیها اشارت
فرمود بجز سوز و در دمای ضعیف در سوز و در دگر که عظیم و بعد هم اشارت باین دو طایفه در شیه بقولش روح مجرب
از بقا و بسوی خودی حاصل ز ذکر و فغای قبل از موت طبعی بیوت اختیار می بضمون حدیث مولا قبل از موت

و عا سوا انکم قبل ان تحاسبوا اشارت فرمود بقولش انجانکه عودا ننداب جبت آه و خداوند عزوجل
اشارت فرموده بسوی اشکاب نفوس چار ضیعه و بسوی بعالم عقول که آنها را و بط خواهد شد بقول تعالی بقول تعالی
و یوم یُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ لَأَمَّا نَسَاءً اللَّهُ كُلُّ انْفُخَةٍ دُونَ
و این بدل کلی را نفخ فرغ نامند و بسوی فغای عقول فی نوار مظهر اشارت فرمود بکبر و نفخ فی الصور
فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ لَأَمَّا نَسَاءً اللَّهُ و این طس و محق را نفخ صق نامند و بسوی سوا
اختیاری قبل از موت طبعی که مولوی تمیل فرمود بعور که باب رود و از زخم نوزان خلاص شود و در حقیقت لغی
خواطر و طرد یا جوج و با جوج خیالات پراکنده کند اشارت فرموده بقولش الا موش آه الله در دو موضع یکی در آیه
فرغ و یکی در آیه صق زیرا که آنان مواقف خود را طی کرده در حال حیات مجازی و از فرغ و صق بمنزله اولیای
کلم الا من و هم مهتدین حوین صیدی که لازم عالی خیال باشد علی اظهار است که مصلوب
از لطف غذا باشد و احتمال میرود که غدی معنی خنده باشد و بر پس مثل فرموده باشد و قافیه ساحتن اورا
بایدی از آن باب است که گفته اند که فرق میان دال و ذال بآنست که اگر حرف سابق از صرف علت است
یعنی واو و الف و یا خواه متحرک و خواه ساکن یا حرف صحیح متحرک است بموق ذال مجمل است و الا ذال مجمل
بین را در جمعی قطع است که در زبان فارسی فرقی میان دال و ذال با تو گویم کان نزد یک فاضل سبهم
پیش از آن در لفظ مفرود صحیح ساکن است و ال باشد و در باقی جمله ذال مجمل است و لحن بسیار از
استادان سخن چند کلمه را که احوال بدل محله استعمال با کلماتی که آخر آن ذال مجمل است قافیه کرده اند از جمله
کمال الدین میحکمه بزرگ سوز از روی لغام بختش فرق کن نیک و بد شعر چون بی کاغذ زشت عروا
به آخر بهای کاغذ شعر بلکه بعضی ساهم کرده اند و این قید و شطر را کرده اند درین تحقیق اقل غروب کنند
نوسن و مسطوق و حشی و غیر ام و اغلب در اب سکرش استعمال شود فال المولوس که در کتب
که مخفف کوه سسروا بوزن پروا حکایت و افشا مثل سروا که فسانه و سروا است بهر دو حرف حقیقی
کوبد اینجا که فرموده و انا القاد و الاخرة لعی المجران لوقا نوا بکون و سراسر کتباته است
عین حیات است آنست که از نشات علمیه است و بنای آن بر حضور و جمیع است نه مثل عالم دنیا که بنای آن بر
و فرقی است و از اینجا است که حق تعالی فرموده قل ان الاولین و الاخرین لیسوا من جنس و الاخرین لیسوا من جنس
این بحسب زمان و اما بحسب مکان در حدیث آمده که حق تعالی خلق اولین و آخرین را در جمیع واحد جمع کرد
و سوز این مطلب که گفتیم که نشاء علمیه است رجوع بعالم نفس است که کتاب فاق و کتاب النفس مطابقت و سوز
اشارت بر رجوع فرمود بقولش هست دودل زند که آه پس از باب النوم اخ الموت بد آنکه آنچه در خوا
ممثل شود همه علوم نفس است خواه سما تظک خواه ارض تمکک خواه انسان بجا طبعک خواه بهیجات

و خواه موزیات و جهان علوم نفس که در پداری است در خواب مو عینیه و عیانیه میشود و نفس خلایقیت دارد
و تجلی در نوم و چه در لقیطه بانشا نفس است نهایت که مثل اضغاث حلام است مطابق بقدره اگر مثل رویا
صادق است از صور عالم مثال و مثل آن مطابق دارد پس تمام آن عین حیات و عین علم حضوری است
بلکه از اعمال و نیت بسته اند اگر کوئی که جمعی از محققین متکلمین بر آنند که جنب و نهار با فعل خلق شده اند و برخی از
آنها بر آنند که مخلوق نشدند و بعد از این از اعمال و ملکات و نیت مخلوق شوند و ظاهر کلام مولوی تفسیر
ثانی است و این خلاف تحقیق است کویم نیکه فرموده از اعمال و نیت بسته اند موافق تجسم اعمال است
که در احادیث است و مطابق است با مثال بن خبر که فی الجمله فیما عزا سها سبحان الله و لیکن مع بقول ان خلق علم
جنب شده سها جنبت روحانی که جنبت صفات کبریائی و جنبت عقول کلیه باشد و قبلت جنبت صورت
با اعتبار وجود آن است فی نفسها پس باکی نیست از تاخر وجود در بطنی آن نسبت با اعمال و ملکات ما وجه دیگر آنکه
اعمال و ملکات ما که در علم حق بوده ماده خلقت آنهاست وجه دیگر آنکه حکما فرموده اند الا زمنة و الزمانیات
بالنسبة الى العقول العالیة کالآن والاکنه و المکانیات بالنسبة الیهما کاللفظ تکلیف بالنسبة الی سببه المبدأ
و ایضا المتعاقبات فی سلسله الزمان جمیعاً فی وعاء الدهر پس هرگاه زمان و زمانی و مکان و مکانی بدین
زمانیت و مکانیت نداشته باشد پس ملکات روحانیه جای خود دارد لاسکافی که مذکور خواهد است صحت
استقبل و حالش کجا است چنانکه نفس بعد از نکالات و حرکات زمانیه با علم جبروت متصل میشود و نیت
خود سبق بر ملکوت دارد چه جای ناموت ککاس جاروب کش هست دد دل اشارت با نیک
مشحاح این معارف معرفت نفس است چنانکه امیر المؤمنین علی فرموده الصورة الانسانیة هی کبر جمیع الیه
علی خلقه و هی الخاب الذی تبید و هی الیکمال الذی بناه بکلمته و هی مجموع صور العالمین و هی المنحصرة من اللوح
المحفوظ و هی الشاهد علی کل غایب و هی التجه علی کل جاحد و هی الطریق المستقیم الی کل خیر و هی سبب المهدود
پس آنچه و النار منبهره یعنی جناب پنجه را که هر چه و بهتر آفرینش بود خصیصه بترم و دستکی هفت
و ست ظاهر ان اخزان ظاهر با ثنوی است باطنها چه که نشد که انسان کامل صد و قوف ندارد
بخلاف غیر او چه فلک چه ملک چه غیرها و حضرت ختمیه در معراج حیالی رسید که جبرئیل عرض کرد که لو دوست
ان لا تحرق و از کلمات کابراست که الافلاک تدور بانفاس نبی دم و تشبه با سیمای بادی کرده اند این غیب
پس بصورت عالم اصغر پس معنی بس موم بیای عربی و اول بیای و حضرت امیر المؤمنین علی فرمود
ان زعم الکبیر صغیر و یک لفظی عالم الکبیر و شیخ فریدالدین العطار الیشبوری درین مقام فرمود
روز و شب این جفت پرکارای پسر از برای است بر کارای پسر طاعت روحانیان از جهت خلایق
عکس لطف قدرت قدسیان بیکر سجود کرده اند جزو کل غرق وجودت کرده اند ظاهر است جزو

طین کل کل خویشن اقا صبرین در عین دل از خفایت موی خود منکر بسی زانکه ممکن نیست پیش از تو کسی تا آنجا که
چون در آید وقت رفتنها می کل از وجودت طلعههای کل لولا علم اشارت بحدیث نبوی که فرمود
ادم من دونه تحت لوالی بوم القیمه جلد اخذاه ام و از آنجا است قول بن الفارض حس وانی و آن
این آدم صورتی فنی معنی شایب بابتی اول فکر آنکه اشاره است بقول حکما که فرموده اند علت غایبه در علم فعل
مقدم است و در عین مؤخر است نسبت بفعل اول الفکر آخر العمل خاصه فکری اشارت بحدیث لولا که لما خلقت
الافلاک حاصل اند و یکزمان باول برکت که مفاز زلفا پد با مفاز و معنی برای کلام است
یکی آنکه کی بیابان غلیظ و کران آید بر نظر بر ستار که مفاز از افاز و الله معنی غلظ باشد و دیگر آنکه مفاز نشسته جمعی
از مفاز و زلف معنی بالمال هم آمده یعنی کی بیابان بر شود از بیابانی کس چه پبله چشم پیل بیای قیست معنی
دارد ابریشمی که گرم بر گرد خود تند آید و خریطه هم نوعی از کبک و دار که پیلور دار و فروش را کوبند هم پاک چشمه که
خصوصاً کربسی که در میان دهن برسد و هر که در می که از زخم بر آید تا صحرا و زمین و سیمی که در میان دور و خانه
واقع شود در پیکان تیر و بسیاری زمین معانی در کلام مولوی راه دارد کما لا یخفی و ره کندن علی مسافت است
چونکه با شغلی آه چه اصحاب و اهل امت بحسب ظاهر من در ک صحبته و اقرار با المؤمنون و بحسب طین من تخلف باقی
محل بهم مکمل من مات و لم یعرف امام زمانه مات میتة الباطنیة کون کجاف و ذوالی جمیع بوزن طرز خیر قوی بطن
ناب و پند کل و شهنشاد یعنی بر و بسیار که با معنی هم آمده است و میشود که معنی مشهور باشد که اعنا فلا
لا یسه باشد یا توصیف تشبیه باشد بجهت شکستن چنانکه کل خندان کوبند تا که در میان اشارت بکبر و آملان
کان من المقربین فرخ و در میان و حجت بقیم چون جمله اشارت بحدیث انی لاجه نفس الرحمن من قبل من
و مراد همین عالم جبروت است که احکام و صفت اند بر جبروتیان غالب احکام امکان مغلوب است و در قرآن
مجید بقیر از آن بودی من مشهوره و طایفه اوسیه حدیث را اشارت کرده اند بکینیت و پس قرنی زمین و علی
تقدیر حدیث را امام محمد باقر بن محمد بن سب بر ظاهر خود باقی نگذاشته با اصرا او بر عدم صرف کتاب سنت از ظاهر
خود مثل صرف او و حدیث دیگر را نیز یکی قلب المؤمنین من صعبین من اصابع الرحمن بقیة کیفی شای و دیگر حجر الاسودین
فی رضه فی جو معراج زمینی طایفه یعنی با لا تر مثل اجنه و شیاطین که هر چه مندر زرضن با آسمان بلکه چون
معراج کلک کلک ف صحنی فی فاشکر یعنی شکر منقلب شود بیکر سر تا با هیچ از نیست لی جوف نمانه بل چه
معراج جدید تا نامع مختلف است بعضی حسب است یعنی معراج حسب لعدا نهایت مقام او اونی لیکن از آنجا
بقوت نبوت و ولایت جسمانی و روحانی هر دو بود و از اولیا و روحانیت و بعضی جنبی است یعنی معراج روحانی
حسین بن علی بن ابراهیم علیه السلام بقول کلیه یا فانی حسین منصور بر سر دار و بعضی جنبی است یعنی ترقیات
جنبین با عقول استخاد و متصد که منقلب میشود جنبین انسانی از جمادی بالکلیه بنانی و از آن حیوانی تا عقول که

مردم و نامی شد مکنک است مس سودن و مراد سپردن راه است تعالی مقدر نوم همچون
هدیه بر ما قی است با آیات قرآن مجید که ای مریکه الیه هدیتنا فناظره بهم بوجج المرسلون فلما
جاء سلمان قال الحمد لله وین بجال فانا فی الله خیر بل انتم بهدیتکم نضر حون ذوده و همی بنی
چنانکه زرده نهی است که زده حصه کی غش باشد و همچنین با زرده نخی که نصف زرد و نصف غش باشد ای برده و عطل
اشارت بتاویل بدیه و قات و رواج و وان اول معلوم و ثانی یعنی زرد و فی الحال یا ثانی با ضافه بدیه
با خوانده شود و جان مراد باشد نو قبل بنون و ژای قمار از زمین یعنی بیرون کشیدن و مغول طلب مغز است
یعنی کی طلب کردم بدیا را پس بدیا را سپردم و میشود که فرید عربی باشد مصدر زرد زرد عظامی بر نسخه حاضر بود عاله
نرخ میوه که غالی یعنی مجرب باشد فی بد کاه خدا است که لا یستعمل فی اللقیح و العرق و السجود
لله الذی خلقهم ان کنتم ایاه تعبدون جز و ان پاک در نسخه چون روان پاک
اول اصح است لباب یعنی لام جمع لیب یعنی عاقل و بضم لام خالص از هر جزو عقلی است که نیند چون خالص از هر
شود با چون خلاصه است از آنچه در است و غرض از این مصراع است که آفتاب شمس و سعت عقل چون در
پیش آفتاب چنانکه سلطان بوزیر میفرماید که لو ان المرشح ما حواه اجتماع فی زاویه من زوايا قلب ابی یزید اما
و چنانکه مولوی از آن لباب با تا بر شمس بفرموده ما شد بوزن جعفر کرمه بود خان خدا یعنی در سما و سما و فی قاف
چنانکه در قرآن مجید است ثم استوی علی السماء و هی ریحان اشارت باینکه آسمان در لطافت و حی بودن
مانند روح بخاری است که از لطایف فطرات و طبیه قوی و مرکب حیات است و متعلق اول روح امر ربانی است
پس اگر آسمان را بخار و دخان گوئی با معنی روان است چنانکه اگر روح بخاری آسمان را بگوئی بی حیات که المظ
پس الاضداد کما فی الخالی عنهما و از اینجا است که قابل خلقت حیات میشود چون آسمان در بدیه و بلاذ اشارت بحیث
شریف تقوا فرست المومن فانه یظن نور الله نور الی شمس شمسین اشارت بفرست مذکور در حدیث
سفور بوم لا یخرج الی الله اشارت بکرم بوم لا یخرج الی الله و الذین امنوا معه نودهم کسبحی
بین الیه و یایمانهم یعولون بنا انهم نودنا اعرف لنا انک علی کل شیء قدیر کو بختند هم بیخ
مباح میخندن که بسیار باشد و لیکن بزمین رسد و منعقد شود تا سحاب طر باشد و بعد از سحاب که نیند و ماغ
نوعی از مرغابی و قسمی از کبوتران هم گویند و هر دو وقت و نور جان بخشیدن حق تعالی بماغ و واضح است نور جان
بخشیدن بیخ با آنکه از جهاد است بعلت آنکه وجود پیش حکمای متالین حیات ساری در بر شیمی است
و از اینجا است که حق فرموده ان من شیء الا یسبح بحمده و چون از مرکبات ناقصه است مراد
نیم وارد عطا و بر وجود بسیار چسبند صورتی که حفظ مزاج است معتد بهما بگذارد و دیگر آنکه همان اجزای
رشته میغ است که جانور میشود پس هرگاه لا بشرط اخذ شود بشرط لاهم جانها از جان بخش بر او فایض میشود و مناس

نور بر آید

مقام است که گویند شیخ ابو الحسن خرقانی برد رفته خود نوشت بود که ای عزیزان هر که درین ابقه در آمد تا نش
والیما نش پید که هر که خدای را بجای از زرد او احسن بنانی از زرد با زرد گوید و ضمونی آن است که ارجع الیه
فلنا لیتهم یجود لا قبل لهم بها و لخرجتهم منها اذکله و هم صاغرون ان گرفت من
اشارت بتوحید است مرغ فنه دانته تعبیر بقیس است مقدر مصدر می یعنی قرار ناخر با بلوغ
بیا و جمیع عین بوزن مفلوج قف سفید طراد و زنا و معنی عیار دلاله از دلالت است
مشبهه مستوره اعتداد تبه نلش گفت بی تجر و بی تعجب که ز راه چشم اگر راه باشد واضح
ولیکن در بسیاری نسخ زنا است برای مجر و نون و لفظ کرم برای مجر درین پنجم انساب و اشارت
با کرمه و بعضی ما ثورات عینان ترین آمده است سم معروف است و اشارت بحدیث نبوی که لایق بهم
سموم من بحام لبیس و ذرف برای ف عمیق شکرت بحاف ف بزرگ و نیکو و لطیف و با شکوه
من سلیمان یعنی من سلیمانم هلاک پاک مجوس جان یعنی جان حیوانی در بعضی نسخ فان اشارت
بکرمه که من علیها فان و مثل اینجا است که نذر و میزند و در حقیقت میخورد و نفسی سببی اگر بکار از او است
زنده کرد و لطیفه ربانی را که حقیقت است میراند بلکه همان سبع و تن را هم قشورش و غصه نداشت و مقهوران
مکروه ساخت با آنکه مکروه به نسبت است چنانکه گذشت و این مملوک ملک و این بندگی که سلاک رقت کون
خوانند و از ادای از انجیم و بندگی حق را حریت دانند چنانکه فرمود با رگونه او نقره گین بحاف ف رجال کرم
بمعنی دارنده و صفت چون اند و بکن کد به بحاف ف بوزن فیه کد ای اکو ملک سبالت یعنی اگر
و سبالت طبعی است قال تعالی و جنتک من سبالت بدینا یعنی بدینگی بدینگی بر می خرمی و غیره که بر از
پول کرده بجائی بر بند و بره زربا بمعنی است و کاف ف با با علامت معنی حاصل مصدر است در حقیقت
ترکیب مانند بندگی و بخشندگی دنگ خیر و سپوش و دنگ کمت و تا خیر بر وقت مرده و ملک ف میرا
و مخلصات میت و مرده ری هم استعمال شود چنانکه شاعر گفته بماند اینهم مال از مرده ری اگر ناصری بود
کر قادی و معنی بکاه و هیچ کاره نیز آمده لفظ اول جان که با بشری لنا هذا غلام یعنی شایسته ما
این پس است مانند یوسف در حسن و جمال یعنی طبعی که منظر عقل شد مانند ابل جنت است که در حدیث وارد
که ابل جنت هر مرد و کلام مولوی قمت با س است از آن شریفه که و جانت سبالت فان سلوا و ارد هم فاد
دکوة قال ابی بنی هذا غلام توفد بنون و ژای ف بمعنی است و معنی بر مرده ان بکی در و
گفت اند که هم حدیث کردن خصوص افسانه و صحت شب نشینان قال شاعر کان لم یکن بین اجمون الی
اینس و لم یجمله سامر شد سخن از من یعنی رفت سخن سبالی از من حبه قطعه از شیمی و مراد قطعه از
یا زراست یا مراد و آنه قیمتی است سپس بجز اول فسخ پای ف بعد نکلکف مشقت پیک رنو

الادوية فما كان على ربي حكما مفضلا
حضرت که تا هم وارد میشود فرموده اند می و لکن خزانة وحی خادمة و این اشارت از حضرت باینکه در دور
بر دنیا است که تا طبیعت و نایره کثرت باشد طبعی که باشد و از اینجا است که اسطفاطالین حکیم فرموده که بدن
در نفس ناطقة است یعنی در بدن لافک یا از طاقات است یا از لیاقت اصلها بدین شرف که نفس کل است
و جدی است که عقل کل است و از آنکه در که امهات اربعه غنا صبر است با بد خلاص شود اما العشق الخفی عده عشق
فی الامم غیر المستند مثل جویشیم باران درشت لوم السغم لوم ملامت و مهول و ثانی مناسب است
خاصه است که است عشق در میان مردم دیگر مثل باران درشتی است که در آن مهول خوشیها باشد چه باران
سپار هوا را رطب میکند و بلبل از مستغول امراض میازد و لهذا اصحاب ابویا صیبا و اگر بصریم جویم جویم و لوم جویم
یعنی لاسمت بدینیم کلام زسلاست می شد کما لا یخفی سفیا نوشیدن بعبثا جا و دید بودن السالون
من سلاه و سلاه سلاه و سلاه سلاه و سلاه سلاه یعنی فایزیش بی عشقها و سلاه سلاه کتب سلاه
و قبی لیس سیک و لا یذکر لیسانی غیر ذکر آنک ذاک و بیج بوسف اشارت بر کبریا لاجل بیج
بوسف لولا ان نقتلک لکن هم عی اشارت بر کبریا و اولیا عالم کل السند باید باشد و سلاه سلاه
الانبیاء امران کمال الس بقدر عقولهم بر زمان رفتنه اشارت بر کبریا فالک ربی ظلمت قهقی
و اسکت مع سکتان لله رب العالمین انکسی کوسر مرغان بشود اشارت بر کبریا و در کمال
داود و قال یا ایها الناس علینا من طوق الطیر و انبیا من کل شیء ان هذا هو الفضل المبین
انکه کوبده اشارت بر کبریا حتی اذا اتوا علی فاد التمل فالتکلم با ایها التمل ادخلوا مساکنکم
سکبان وجوده و فهم لا یعرفون از صفت اینست که حق تعالی این طولی دارد بر سبب است بسبب توحید و سلاه
انکه برون زدیم از قلعه نفس تجلی کرد در آفاق و انفس بجز آنکه نبود رویی بهر جا خواست از
کشکوبی و فهمها از درک این را از کالی است و از تعین و غوص درین بحر طالی می اگر کافر نیست آگاه گشتی
کجا در وین خود که گشتی از کجا ها و در سید کما قال امیر المؤمنین علی ما لابن آدم و الفخر و لطفه قدره
و آخره حقیقه قدره پس آدمی باید بداند که آنچه خودی و نیست و ست همین لطفه کنیده و جهان جیفه پدید است
و آنچه کمال و جمال است از نفسی حیرت بود از آن تو است و ما بود خاک و او مظنه و اشارت
بر کبریا ایها الناس ان کنتم فی ریب من البعث فانا خلقناکم من تراب ثم من نطفه ثم من علقه
ثم من مضغه ثم من علقه و غیر محلقه لیبین لکم الابه افزینیت بوزن سکینت ازین محقق ازین
و در نسخه خفیه تر است و بدو منکر از فضل بودی از زمان مراد است که اطوار خلقت
انسان هر یک منکر نشانه دیگری بودند مانند ملاکه که کل مقام معلوم پس هر موجودی از موجودات این عالم

هم سبب است بحدی مخصوص که از آن بجا و زود نمود چنانکه معدن در صراط خود راه ندارد بمقام نبات
و نبات بمقام حیوان و حیوان بمقام جن و جن و شیطان بمقام ملک و همچنین در بواقی که هر یک بی بعضی
دارد از غیر وجود خود و محال وجود خود کل حزب علی الدنیم حیز خون بجز انسان با فعل کل خلوا الارض
ضعیفها پس هر مقام که میرسد واقف نمیشود کل وجودات در وجود او و مندرج و همه اطوار مشمول او
میکرد که میکل جامع توحید است و صورت خلق و حق در او واقع است و اما تشبیه و تزیین جمیع اهرام
و معلوم است و اما اطوار پس هر یک منکر مقام یکدیگرند چنانکه تراب خاک زکونی دارد در مظنه را و لطفه علقه را
و علقه مظنه را و همچنین و از اینجا است که حق جل شایسته میفرماید و اذ خلقنا السموات و الارض اثنا طوائف
او کثرها و مولوی ثانی میفرماید این کرم چون اشارت بر کبریا و لطفه که مکتب است آدم و جملنا
فی البرق الخیر ای عالم الاجسام و عالم الارواح پس چون هر ساقی رقیقه عالی خود است و حکایت
می کند و از آنجا ضعف و عالی حقیقت آن سافل و حکایت میکند و از آنجا علی و بیوتی نیست میان حقیقت
و رقیقه کرم خجولیت و ذی ظلمت لهذا فرمود که این کرم کردن مقام جمعیت باین نحو آدمی و دارا بودن مقام
جسم و جسمانی را هم که حق تعالی بجهنم هم فی البرق تعریفه بود و عرفا بظهور است اما تشبیه و ایضا این قول انقلوا
و اتحاد در هر یک از اطوار خلقت است بی بعلی خودالی ما شاء الله و دفع انکار است و عین قرار و عبارت
از اینجا تا آخر متعلق است بقولش که پس مثال تو چون علقه زنیست آه و مراد جمیع جمعیت و استهلاک
سافل است در عالی و اقرار زکونی فطری و از اینجا است که حق تعالی در آخر آیه شریفه مذکور فرموده فالتنا
اثنا طوائفین خالک را تصویب یعنی هیت خاک بی وجود بی و موجب سبب است تصویب
و نه تأثیری و نه خصوصیتی و نه انکاری از او تمشی میشود و همه بوجود با بنام میرسد و وجود محیطی که از صدر تراب
همه هیئات امریه و خلقیه با موجودند و مبتدا را مظلوم با آنها است حق است ما خلقنا السموات
والارض الابلحی ما عدما لیم و سببها ما تو وجوده و سببها ما پس انکار عین قهر است
چند صنعت رفتن از انکار و در بعضی نسخ این کلمات کل انکار زاد انهل الاله اشارت
بایات شریفه هل ان علی الانسان جنین من الذر که بکنز شامد کورا انا خلقنا الانسان
من نطفه آشواج بنیکه فجعلناهم جمیعا بصیرا انا هدیناه السبیل انما انکار او مراد است که از
دم که از آب و کل کار زرد در سر گذشت آدمی چه قسم از کار واقع شد اول کار مقام لاشیت است
که مقام سهولانی است دوم مقام جمیعت سیم مقام غصرت چهارم مقام غلط پنجم مقام لطفه ششم مقام
حیوانیت که جمیعت و بصیرت تعبیر شده و هم این کار را تکوینی و جمعی است و پنجم انکار حیوانی تشریحی
که بجهنم تعبیر شده و ثانی مولوی میفرماید اب کل مکلف خود انکار نیست یعنی لبان چون

مطلق و اسمی و محال در نور و جوب که وَعَنْهُ الْوُجُوهُ لِحَيِّ الْقَيُّومِ بانك منزه بچسب
یعنی خیر از فهم سان وجود و وجه امتد الساری کا خبا نیست یعنی اخبار با قرار ما که شیخ اذری در جوابه لادرس
این دو بیت مولوی اشارت بخلق آدم کرده و با نیا که آنکه که آنجمل فیها من یهتد جهنا
و انکار بپسیر که آبی و استنکیر و کان من الکافرین تفسیر کرده و مصرع اول بیت ثانی را با استعداد
آدم و جامعیت او و مصرع ثانی را با بپسیر که خیر از محال آدم بود و صورتش را میدیدند معنیش را شرح کرده
و این بظا هر مناسبت مقام است که انکار است نشأت اطوار انسانیت که مولوی نظیر انکار طبعی سلام
سلیمان را قرار داده و لفظ واضح الدلاله بر این معنی است مگر آنکه در بحث دوم مگویم که بر بعضی نسخ غیبی است که
لفظ ای انکار مسطور است معنی آب و کل انکار از یعنی با نیا را نداشت ملائکه و المیسر و از بل انی متعلق است
بجهت صفت یعنی چند صنعت و هنر که آدم دارد و در اول بل انی مذکور است رداست بر سکرین خلقت این
و ندای انکار از باب مبالغه است که گویا منکر عن انکار شده است و در بحث اول مگویم که مرادش ملائکه است
ملائکه متصله مویکه بر وجوداتی باشد که کفیم منکر که یکدیگر بر یکدیگر از خود جدا و جدا و جدا و جدا و جدا و جدا
که کفیم پس سلیما کف است اشارت آیات شریفه فقال با انهم الملائکه انکه فانی بی غیر شها
فیکل ان با تونی مسلیمن قال عقیبت من الجن انا انیک به فیکل ان نعوم من مضامیک و لای
علیه لقیوی ایهن قال الذی عنده علم من الکتاب انا انیک به فیکل ان قرتد اللبک
طرکک فلما اراه منتهرا عنده قال هذا من فضل ربی لیبی لونی اء اشکرکم اکثر و
تکر فاما انیک لیس فی و من کفر فان ربی عقیبت منک انک انک انک است معنی نبی شیطان
پس نظر کرده یعنی نظریه خیا که خواجه شیرازی فرماید کجی قارون که فرمود و از قهر بنور خواجه
باشی که هم از غیرت درویشانت دیده آنجان یعنی بر توی زلفش کل بشد که او جان عالم کیان است
دیده در و فنی یعنی حیران شده ندانست که سخن در شکسته صیاح یا خوار در کا و ز سر سامی از قدرت
حق است و جاندار از خود چیزی نیست چه جای چنانچه شیخ عطار فرماید تا قدر سنگی بدیدار آورد کا و
در ناله زار و روشنی در سخوشی بود و آن نسبت بقصه بقیس و بواقع که لطیفه ربانی و جان انسانی
شئی است و از خود خاف می شود و سجده سنگ و چوب می کند تو کوه بر خیزد و رانی چکنم قدر خود نمیدان
باری آن بت پرست که جانی دارد استخوانی یعنی بر تو قدرتی بلی سلطان معشوقان غیور است
ز شکرست ملک معشوقش در است آمد و اندر حطیم در خیر است از حضرت زین العابدین علی بن حسین
و از ولدش حضرت باقر العلوم محمد علیهم السلام که ان شرف بقیاع روی زمین است و در تیسرین و تیسرین
قصه خلافت صاحب است که میان باب و حجر الاسود است و از حطیم معنی سنگ است و معنی فاعل

و آن موضع را حطیم گویند زیرا که از جام مردم میشود را آنجا بجهت دعا و استعانت حطیم بعضی با حجه حطیم
و نوب میشود و آنجا حطیم خوانند طلب بوزن قرب جماعتی از مردم که یکی کردیم آمده باشند چون بوزن
شوق معرب جوخ است همین وزن فوجی از مردم و جانور منزل و تو حال بوزن تمثال الرجال و اشغال عمری
صنعتی از صنایع عربی نوشته اند سحلی نوشته سعد فرتب زمان با بین رسولین ال هو ال هو ال هو
و پیوست اشارت بکرمه انرا ان من انخذ الله هونم باوه همو باؤف کمث و وفقود حرس جمع حارس
قال تعالی و انا لکنا السماء فوجدناها ملئت حرسا شدیدا و شهابا بمیلی مهبسیدیل چهار برابر
ذراع است و هر ذراعی است و چهار نخست و ثلثی از فرخ است که همان بحاف بوزن حیران عالم همان
ز و کان بود اب و کل قال النسبی التمس معادن لذب و الفضة و حنا و آب و کل ما عتبا
بیولیت از برای صورت کون است توحید است زهریم باعتبار قبول صورتی با آیتی است فعدله بکر اول
نوعی از قعود و آنقدر از زمان که فرایکیر او را قاعده و باین معنی بیخ اول هم جایز است بیوکان بی نوب
بجاک این قدر دادن رمز کار است که عزت پیش ما در خاکساریست در چاکشند جان بچرف بوزن حال
سایع و کروی که در قمار بازی بندن من مبرند تن زدن خموشی شهنه بزرگی در بد که از جانب سلطان یا عالم
ضبط امور آن بلد در کف کفایت و باشد و جفت لفظ جفت مثل زوج در عریضت چنانکه در و فوا اطلاق میشود
چنانکه هر یک از زن و شوهر را زوج گویند کفایت تعالی حتی کنک ذو جاکم و قوله تعالی امسک علیک
ذو جاک و همچنین بر احد فعلین و احد فغین زوج اطلاق میشود و از اینجا است قوله تعالی و خلقنا من
کل زوجین و در نسخ و جفت است و وجهی ندارد مگر از جهت معنی مصدری مراد باشد یعنی در جفت است
اسلاف هر جمع سلف یعنی یک مقدم بر تو باشد بحسب زمان را با تو طهر سما و مطهر عرب و موضع قال تعالی
بی لقال مه مقابل که نیست جنبش اگر جنب شده معنی این است که کسی در پهلوی آنجا نیست و برابری یک
و اگر جنب باشد معنی آنست که مثلش نیست از سهم کشت امر از کشیدن و بسین مطهر هم تو اند بود یعنی شخصی
از روی العقول طرز معانی بسیار دارد و در و آنجا مناسبت است و میا و همچنین کارگاه دیبا با فی و بنا بر اول
اضافه اش با قیاب از قبیل اضافه لیمین الماء و ذهب لا صیل است و بنا بر ثانی اضافه لامی است و دیبا با قیاب
بر ثانی سبزه و ریاحین رویانیدن است با بساط اشعه وان سکی و کونف کوی ف یعنی محل و سر کدر کور
بحاف کور ضرر بگردن علم لدنی حکما قال تعالی و علمناه من لکنا علما و قال بوزن یاد نه علمک متیا
عن میت و اخذنا علمنا عن ابی الذی لا یموت دل گفت مرا علم لدنی پیوست است تعلیم کن که از دست رس
کفتم که الف گفت و کرمی کو در خانه اگر کسی است کجوف بر است مرغ مرده مضطر اند و وصله بین
اشارت با نیا که در قبضه قدرت حق با یوده باشد کالمیت بین بی الغمال و بین فراق کفوله قعی بیس

بر هر یک از آن دو
اطلاق میشود

و شکالین با آنه مالک و لا تخیر فی نظره من جمالت حقانده اشارت بحیث قلب المؤمنین صعبین
من اصابع الرحمن یقیبه کیف یشاء من نوره و ادم اشارت بحیث قدسی من عشق عشقه و من عشقه قله و من قله
فعلی و نه من علی و نه فانادیه جنبشیم بتقریب آنکه از ابدال است و ابدال را وجود و بدل شده است
جنبشیم باقیست زیرا که بقای بعد القیامه است که چه سیم رخ است مراد عقل فعال است که روح
القدس و روان بخش یونید آن سیم رخ است که شیخ عطار در وصف او گوید ابتدای کار سیم رخ ای عجب
جلوه کرد کبشت در صحن نبیث در میان صحن فنا و از وی پری لاجرم پر شور شد هر کس پری هر کس
نقشی از آن بر برگرفت هر که دید آن نقش شوری در گرفت اینهمه آثار صانع از فراست جمله نقشی از نقوش
پراوت کرد کشتی نقش بر او عیان اینهمه غوغا بنودی در میان آن پراگون در کنار استمان صیبت
اطلبوا العلم و لولا بصیرت انیت و مراد بچین نفوس کله فیکله است و مراد بکشور که کرات فلک و نقوش آن نقوش
که در نفوس منطبقه انما ثبات است و در نور زوال در آن نقوش نیست و این نقوشها که حکایت آنها می کند
و اینجاست می شود در نور زوال پذیر است چون اینجا در الواح مرکب است و کل مرکب نخل و چون محل شغلی شود
حال در آن نقوشی کرد و مراد مولوی سیم رخ نه آنست که شیخ میفرماید که همه سیم رخ و کربل مرغ بود آنچه دید
سایه سیم رخ بود من بگفت خالی علی سیم رخ چنانکه ثواب است که علی مسموس فی ذات الله که عصابه
کف حق که انکشت سیمانی نباشد چه خاصیت و به نقوش کیمینی طنطنه حکایت صوت طنب بور و نوحان
زین شیخ بکاه زهر مند کلام متعلق است بقولش میزند و اشارت بکرمه فلذ هم با کلا و اوتبعوا
و یلبسهم الامل فتوف یعلمون و بکرمه فلذ هم محضوا و یلبسوا و یلبسوا کلا و اوتبعوا هم الی الله یوعده
و شیرینی و زهر مندی موردینا است که بظا هر نفس و باطن چندین نیز است ان الذین با کلون انوار
الانسان ایما با کلون فی بطونهم نادا و یسئلون سعیرا کلاب جمع کلب و یسئلون اه اشارت است
بکرمه اما الذین کفر فاقولون ماذا انزل الله بهذا مثلا که در کتب کف معنی دور و حوالی شی
و معنی جمع شده و گرد آمده و شهر و مدینه و خیمه و خرگاه آمده و درین بیات معنی اول و دوم مناسب
مورد عه گذارده شده خیر بلعلیا و مسته بوزن کس نهی زسته آمدن کور اگر بفتح کاف باشد
معنی دار کبر و قومی زکهار بند و ستان و نام شهری از یک بجای که خراب است و اگر بضم باشد مراد عالم طبیعی
که کورستان است و از اینجا است که حکامی شراق عالم اجسام را عالم موت و ظلمت و عشق خوانند یا مراد حق است
که کور نفس نا طعه است و علایق تن کور معنوی روح است که بود اینجا کوهی است یا کور همان باشد و کور
آسمان کبود عالم خود دان غافل شسته بجز اول مخفف نشسته ظاهر اخازی و صف مردان
خداست چه مناسب فرموده یکمی مروان جمله اصل پاک دارند نسبت چه باب و خاک دارند آینه دل گذار

مانند

فی خاکند ولی عبادتانی و بجز وجود خویش غرقه فارغ ز قبول و در خلفه چون آتش که زبان نازند
سوزند ولی زبان نازند چون آب روانی علق ایچمه با همه خلایق و رحمت فارغ ز خشنینند
اره پیش برند و پس نشینند در علم و عمل زبانان راست میزان معش ندلی کم و کاست با حق جمع و زود
پریشان لا لغز هم شعاریشان که تو بنکو بختی و سلطان زلف آه است لالت بر آنکه بخت
انسان کامل ذاتی و ذاتی است معارضی و خارجی که اگر خشن بودی و این بخت روزی رهتی زیرا
که العارض بزول و سپهرایه خارجی فقر است ندلی نیازی تو بماندی چون کدیان بی نوا در وقت زوال
عارض کی که شوی یعنی کی بخت ذاتی خدا دم شود و عشق و در چه خود بخت و خود ملک و مال خودی
و سلب شیئی از نفس محال است خلق بوانند و شهوت سلسله خلاصه است که کار با شوق و خوف
نظم می کند و ملک بهمان شوق شهاچه خوف هم از شوق و عشق هر موجود است بخود که هر موجود را میخواهد و آنچه را
میخواهد از برای خود میخواهد پس شوق مانند ملک است باعتبار جهت نورانی است که همه جهانها را از رنج آورده است
و در همه جا تصرف دارد و سیر غیبت کشندی که اینهمه نقش و نگار از فراست ساریت سرعق در اعیان
علی لدوام کالبدر فی البجیه و الشمس فی الغمام و اذا تم العشق فهو الله فی جده لجل المسد قیاس است
از آیه شریفه احمده العلق و المسد جمل من الیف قد جعلنا الجبل فی اعناقهم اشارت بکرمه انما جعلنا
و اعناقهم اغلا لا و انما اشارت بحیث انما هی عالم کرمه ترا لیکم و بقا عده تجسم اعمال لبس موش
لمیت نکر مستغفه چون تفتد فظا لا طایر من عفته یعنی نیت لمیدی و زیمیک
هرگز که آنکه طایر شکر که ناملش باشد و در دشت است اشارت بکرمه و کل انسان الزمانه طائره
فی عفتیه و یخرج که یوم الفیتمه کبابا بلقیه منشورا چونکه اکتش شد یعنی آتش
رفت و زایل شد غرار بنین مجرود و در او مظهر میشود مخفف غراره بمعنی قلت فطانت باشد و می شود
که اصل براسه باشد قال فی القاموس و الفرار بالکرمه حد الریح و السهم و السیف و العقیل من النوم و غیره و طایر
قولش و غیره آنست که بر قلیل از هر خبر اطلاق شود مثل سن قلیل و فهم قلیل و معانی اول در کلامش هم مناسب
مقام است حنک بفتح اول سر که نکال عقاب بپضه زین کنایت از انما است چنانکه بپضه
زین کنایت است تا با و مراد تصرف مقربان خداست در سماویات چنانکه تصرف در سماوات و در کعب
تصرفشان بود و از قیاس خاصه تصرف شمس که شق قمر و ارجاع شمس فرمود املاک جمع ملک کالملاک کقول
اسعیل احمیری یقول والاملاک من حوله و الله فیم شایع چنانچه قید بود بیکدم کورود و زین کرمه
برای قف بود و آنهم مناسب است چون سلیمان شویعی که روح امری و لطیفه ربانی قاهره
و قوای تو مقهور او معنی و من ایچین من یعمل بین بدیهه یا ذین ربه و من یخرج منهم عن امرنا

ذکر علی بن ابی طالب...
عقل می انجام پذیرد و شرح عطار هم فرماید دیوار وقتی که در زندان کنی با سلیمان قصدت دروان کنی و بگو
مگر و حریف نماندند و بجای طراکند هوا جن و سواس پس از تو بجز سست از با با اضافه نمیشد است بشبه
یعنی دستی که مثل سحر است در عطا فلسفه حکمت لفظی است یونانی ترجمه اش تشبیه باله یعنی تعلق با خلاق است
عنا رنج بول هون من المهموزای لغز عون و کلمه هم تا یک بصیرت یونان و الهنا چون فرغانا و اقوال
دیگر هم هست در اشتقاق لفظ الله مثل ال یعنی سخن و اوله یعنی تحیر و لا یعنی احتجب و تقضیس و رجای دیگر است
دبان جزا دهنده فلبو بروزن غزوی پوده و در نسخه مسج دیوانه نادی و نهاد باطن و دل انسان
حیدر شیر و همچنین ناد و وحیده و از اینجا تیز مرئوسان علی انا الذی سمیت ایمی حیده
جمله مطوهمینان در دست اشارت بکریمه و السموات مطوهمینان به پیوسته و عین حضرت حق سبحا
عالم عقول کلیه است و چون وسعت و احاطت و تجرد از ماده و لواحق ماده دارند در جنب آنجا عالم صورت
علی است و جل سما و دفا تراکنه و مکانیات و از منزه و زمانیات در وجود عقل کل مطوی است استعینوا
اشارت بکریمه یا آیتها الذین امنوا استعینوا بالصبر فالصبر بهم عطا وجود و بر
البر الا حسن ننگ شعد مراد با صبر است و جایز است که شعر شجین باشد معنی زعفران و سکون
عین از باب ضرورت شعر باشد خلق ما بر صورت خود کردی مضمون حدیث مشرفی است که ان الله خلق
ادم علی صورته و صف ما از وصف او که در سبق یعنی سبق درس حاصل است که چنانکه آدم را آفرید بر صورت
خود ذاتا همچنین بعد و فعل پس چنانکه ذات پاک و مجرد است از مواد و اوضاع و اجاز و جهات و از منزه بلکه از
همچنین جان پاک و روح امری خلیفه هم صورت شفاف مجرد است از مواد و اوضاع و نحو آن و چنانکه ذات و نذخل
عالم است و خارج عالم و ذره از ذرات وجود از خالی نیست همچنین لطیفه بانی روح انسانی نه از خلق است
در خارج و توفی توفی نیست مخصوص از اعضای بدن که کیف و عا است بدن لطیف روح بخارجی است که مودع در آن بدن است
که در نوبت صرف در آنست همچنین بعضی است دیگر تصرف در آنست نیست که آنرا با اینها همه شایسته بلکه همیشه است
ذات است و چنانکه بحسب صفات بواجب العلم المرید القدر السميع البصیر المتکلم الی آخر الصفات العلیا که ذکر است
الانسان بالفعل هو احدی العالمات فی القادر السامع الباصر لکن طلق الی آخر الصفات لای شذ عن وجوده
سنا و بوجه نظر کلام و حکم آدم اکسما کلها و چنین انسانا بحسب افعال مثال علی ساخت که در عالم خود نفس علو
بر تکوین است و اشراع و ابداع دارد در حقیقت از حقایق را در عالم خود انش می کند چسبیده و چه مرکب و چه فکرت
و فکلی و چه عنصری و با هم که هر چه را در رگسا و پذیرد و ابداع کلیات کند و عیانت مطابقت با حقایق با
در خطه وجود خود آرد و بعضی از کلمات هم مراد از اشراج آرد و صاحب تمام کن شود با ذن الله و خبر کن با ذرات

در غزوه بنوک مشهور است مفیدی از افاده است این بجهت گفت یعنی این مثل حق منقوح صحیح که از باد غزوه
منقوح پوسیده تا صحیح که از باد بدرد پیغمبر فرمود و وقتی که شنید قبح و طعن مردم جا بل که هر ۱۱ صمد ۱۳ مدح خوشن داد
و فرمود شد و دنیا اشارت بحدیث نبوی ذات امت بن آدم انقطع عمله الا من عملت صدقه جاریه و علم منفع
او ولد صالح یستغفر له و ام ف قرض بعد شکر کلا فیکلک است که کلک مطلق نی است که مناسب است
اندیشار چنانکه معنی حاصل بالمصدر بسیار می آید که معنی اسم فاعل می آید یعنی فشارند و ق توری خاک
صاحب وزیر رهی غلام و چاکر ف دستور و وزیر از دست است یعنی صاحب دست می توان باشد
کنیت است از حماقت اصغا گوش دادن سخن حکم بنده کردی بکاف و واو است شفا هم انکار
مخدوفت و قله پوششی را تغییر حضرت کلیم است نام او تود اشارت بآیه نور که نور علی نور علی
الله لنور من نیشاء و منظور شطیر است یا خدا و اکایت کبری میشود برای نور علی نور بولی عین بر عین در صحن
خلافت و موضع تقضیس جای دیگر است و اما بعد نوعی از طبیعت مجتمع از اخلاطی پس بود ظلمات اشارت
بکریمه طلمات بعضها فوق بعضی و وضع عرض روز ظهور و بر و عن الله كما قال تعالی
و بوروا لله الواحد القهار یا عرض الامیر بجهت یعنی همین امر هم و اختیر عالم پس مراد
عرضی است که یکی از مواضع حسرت و او عرض خلاق است تا شناخته شود اعمالش فی عرف المجرمون بسیار هم
و علی الاعراف رجال یعرفون کلابهم چنانکه سان می بنده شکر را و می شناسند
از بیانشان جنگیان و کردان و پیکار کان را سئل رسول الله عن قوله تعالی هسوف نحاسب حسابا لیسیرا
فقال نعم ذکرت هو العرض ان فرشته عفل اشارت بمضمون کبر و اتبعوا اما نثلوا الشياطين علی
ملك سلیمان و لکن الشياطين یعلمون الناس السحر و ما انزل علی الملكین بآیة هاروت
و صاف و نایب مره و اولی و اخری یعنی بوالعقبه فرموده چون عقصا صریحی است چون هوا غلبه است و همی بوسیله و تعلیم
در حدیث از عقول خبری با و نام تغییر است که قول باقر العلوم کما منقوله با و لا کم فی اوق معاینه فمخوف شکم مرد
ایکم احدیث و چون مولوی از عقل خبری بهوا تغییر فرمود تا انرا عقل صرف عقل کل بعقل مطلق تغییر فرمود که هوا عالم
بین است و عقل صرف اجل من و در اندیشه یوم الدین است و دودیده اشس در پیمان کار و بجز ان کل تحمل زخم فایر
او چو بدیدار دیشا بن همچون و مسن اول خواب و لهذا و سنان آن نامی است که خوابش متفرق بنا
اگر من ف باصطلاح مجوس منهای بدیها چو زردان که زبانی فوجاست و در حقیقت اسم شیطان است همچنین
مراد صرف با از حقیقت است دو کمراد دولت حقیقت است دین ف همان دم سر برین منکر الی
کالدواب قال تعالی و لکن یؤمنون فاکسوا و غلبه هم ادیس منبری زار است در کلام
اوصوف حکیم خاقانی راست در صف مردان بیار قوت هستی است از ره صورتی مردم مردم کما

که من این دلجام و انوار احسام بوزن کتاب قضاء الموت و قدره این مجموع و طب دیست بر تو
که اینجا همه بوجی الهی است و عقل و حس البوی آن بی سوبی جهت راه نیست چه میان مدرک و مدرک مناسبت
لازم است پس همالوا و اذیت بعالم حس و شهادت و خیال بعالم مثال و قلم و عقل عالم عقول و منقلب کلیم
سطا بقه باحقایق است پس آن موجودی که فوق عالم عقول است چه جای گویند صوریین چگونه این مدارک را
با و اسی است مگر نور الله نور الله مدرک شود و دیده دل نوری از خود و اوامد به تا چشم یا بریند یا را پس اصحا
وحی و الهام مبادی این علوم و علوم شریفه دیگر از آنحضرت کینه و دیگران رسانند پس عالم تا کز است از جو
اصحاب وحی و الهام عرفت کب کریدی این فهم فابل و ترجمه شریف است که **قَبَّحَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ**
بِعَثِّ فِي الْأَرْضِ لِمَنْ هُوَ أَدْنَى سَوَاءَ آخِيهِ قَالَ يَا بَلِيَّ عَجَبًا أَنْ كُنَّ مِثْلَ هَذَا الْعَرَابِ
فَأَوْرِي سَوَاءَ لِمَنْ قَبَّحَ مَرَاتِلَهُمْ عَلَانَا كَأَنَّهَا تَصَادَفَتْ جَوْنَ مَنَاكَ وَغَنَاكَ عَمَلُ كُلِّ وَكَلْفَمَا
وَالْغِ الْبَصَرُ تَبَارَكَ اسْتِزَارِي مَا نَاغِ الْبَصَرُ فَمَا طَفِي تَرْجَانِ مَفْرَسَانِ ابْنِ
ف مجلس یعنی گروه مردم نیز آمده است بنده بین مظهر و تالی فوقانیه چون شکسته ف کریم المنظر در شکست
از دیدنش بر اسان کرد و چشم بجای مظهر چه بنه نامرد و محنت و ناپاک و امن و غیره تندیش اندم
بر تو پوشیده شده است بک لاشی یعنی و ضم و اگر عیب کار با پوشیده بنودی آشکارا بدیدی شخص بنوی
که این کت پوی و در جمع و ادخار برای سر کس است موافق حدیث شریف یکی شوی زن و دوم زن پسرویم
شهر و خوش معاینه شدی در باب شہوت کلو که در اتم مثل واقع مشغول بقعه و زیت با ایصال بدل تا محفل علیا
تن را و در کاش و درری است لطیفه بانای حی بالذات با موات و غواست عالم کون و فسا و چه جاندار و چه جان
شده که خمر خورده بود و خمر جوهر سراج جده عروس نداشت جشاموات عجا بز را در آغوش کشیده و قلمه سوز
و بکذا بعد المشرقین اقباس است از کرمه بالبت یعنی **بِعَثِّكَ بَعْدَ الْمَشْرِقِينَ قَبَّحَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ**
این پیشانی مضاد بکرات یعنی کل قضای است چه افعال و چه صفات و ذات ما و پیشانی از صفات ما
این پیشانی بهل و بکذا و حق را برست **قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ وَالْأَحْوَالُ وَالْقُوَّةُ الْإِبَالَةُ الْعَلِي الْعَظِيمِ**
چاین پیشانی با عموم قدرت و اطلاق خیریت آثار و اخلاص در توحید خاصه منافی است **فِي سَائِلِ خَوْشِي**
از باب محسن الضدین است که از محسنات بدی است دو وجه دارد یکی آنکه قوت تو و غذای تو شود دوم آنکه نیست تو
و بنا بر این معنی پیشانی ترشوی نافی و معنی پیشانی شوی قهر عمرت نظیر قول بعضی از عرفاست کب لکی
بر خود دو کفت در چه مقامی کفت در مقام توکل و بعد از مدتی مصداق ف و شد و کفت در چه مقامی کفت در مقام
و بعد از مدت منامدی موافی شد با کفت در چه مقامی کفت در مقام تسلیم فرمود ای مسکین تمام عمر مشغول بخود
بودی کی مشغول بخدمت حق خواهی بود و منظور اغرا و از عاج بوده است بر سرعت سیر در رسیدن حق چنانکه پیشانی

که در

که سیر و افقد سبق المفردون ترک تخلیه و تخلیه چون و نزلت فکر این معنی چون از ترک فکر پیشانی عاجز شد
و از ترک کنه هم آنگاه که ترک شدی عاجز بودی پس با وجود عجز این پیشانی از نیت چه در امری که اجتناب از
پیشانی راه نذر پس با زجر که عجز تو از جنب کیت که هیچ مقهور بنی قاهریت پس معلوم شد که همه بقضای الهی
پس باید تو مثل میت بینیدی الغضال باشی هستی تو در دست حق نیست باشد این نیت که هست نماید کرد
و ان هست که نیت بنمای طلب و باید بدانی که خداوند جل شان را در و قضای است قضای هستی و آن در تقضیات
غیر افعال عباد است و قضای تعلیقی و آن در تقضیات که افعال عباد است چه علق است بر اراده و چه حسیما
عباد و اراده و حسیما را آن هم قضای دیگر است چنانکه مولوی در پیشانی فرمود پس این مقهوریت و عجزیت
محض است نه جبر عیب کا و نیک یعنی مشقت او از باب مشاکو عیب تعبیرت به مثل قوله تعالی **وَ**
جَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا و این دو بیت مضمون کریم است که معنی آن **مُجِبَّاتٌ شَأْنًا وَهُوَ شَأْنٌ لَّكَ**
وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ هب آذات نموده در جواب حشایش جمع خیرین یعنی
کساد فتح و نصرت لغول بضم نون و غیره بجمع ذکرت امر خوشی و اشارت بکره فانتظر
إِلَى آثَارِهِ اللَّهُ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَجَبِ الْمَوْلَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
ان بر و انان و انان است مثل ان است مثلاً با خبری که در نفس انسان است در مقام خیالش ظل نامرکلی است که در عقل
و نازخا رجبی طبعی ظل نامرکلی نفسانی است و آن دو نازک در عالم دل و جان است که تقاین است با رسیده اند
در حقیقت نازک است چه مهیت نازک در نیران مثل محفوظ است و وجود آن دو نازک اوسط و اودوم و اوسع است از وجودنا
طبعی و این در لوجی است دائر و زاین آن دو نازک در لوجی است بیط غیر مخل و اگر کس این نازک نفسانی را بداند
بنا طبعی راه نیافتی و طلب و تو کمین و نکر دی و آن نازک عقلی که بر قلب است حکم رب النوع دارد که اثر
قائمند که دارای کمال و لکن ثانی کل افراد نوع خود است و نحو شرح بقدر ظرفیت و حوصله مواد آنها کمال از او
بر آنما فایض میگرد پس همچنین است کلی عقلی منوع کل افراد طبعی است خاصه بنا بر اتحاد عاقل معقولات
و ارباب انواع و همچنین قیاس کن سایر موجودات در باب ظلیت از برای آنچه در قلب کامل است و همه بجا
آثارند نحو اکل و اودوم و البقی و از ارباب کرامات آثار حسیه میشود بهمت انفس قدسیه شان بطور سیر سیدی
از صور نفسانی آثار مادیه بروق و تابتن و اغراض نفس سوله و اماره چون بطور نپه بوند و در اغلب احوال در نزد
عوالم آن صور اشباح و عکوسند برای صو طبیعیه و اثره زایل و حکما هم در بدایات بسان بل حجاب اطلاق غیبه
ظلی بر صور نفسانی میکنند و بعضی از سفله اینجا را موجود ندانند با وجود تاثیرات در اینجا مع لایسزنی لاعدام
ولا تاثیر فیها و لا غیره و لا اشاره ایها اشاره حسیه و خیالیه و همه و عقیده ان خیال باغ مراد خیال
که در قوت خیال است نیت بلکه معنی لغوی مراد است یعنی آنچه مثل شود از برای تو در خواب یا در سیرت

ای اظهار الوفا و احکام پیش بر آورد یک که مخفف کرده اصطبل جایگاه دو با عقل که ابا شرف
 کلام مولوی سلف است در تفضیل انسان کامل بر جمیع اصناف ملائکه هر چند حقیرین آنها باشد نفس ناطقه
 جسمانیته احدیث و روحانیته البقا است و نفس کامل مقام روحانیت را بخوبی حاصل بالفعل ساخت و عقل کل
 و روح اعظم در آن وجود کرد چنانکه جبرئیل در شب معراج سینه بر او کف کرد لودنوت انمله لا تحرقه یعنی
 برتر رفت و بعضی از اولاد طاهره آنحضرت میفرمایند روح القدس فی جان الصاعقه ذاق من حدائق
 البقا کوره پس مقامات بلوغ و نفس نباتیه و نفس سیه و نفس نطقیه قدسیه و نفس کلیه الهیه و لا الهوتیه جمیعاً را طی نمود
 پس در مقام نفس کلیه و لا الهوتیه آنچه حاصل جبروتین است و ارشاد مع زواید دیگر از مقامات طبایع
 و نفوس شگانه العاکس و الکل عکس کما ان عکس نور الله و اسم الله اعظم و مجله الاحل الا تم و بعضی بر آنند که صفتی
 از ملائکه می باشد که انسان بر آن تفضیل دارد بلکه او را انسان تفضیل دارد و آنها عالمین اند که ما موسیقی آدم نبودند
 لقول تعالی است کبریا کنت من العالمین قول حق و فضلنا هم علی کثیر مما خلقنا فضیلا کرا
 اشارت باین یکدیگر در موضع بسط جای دیگر است این ناقص در مرید و این است اشارت بقول حق تعالی
 اولئك کالانعام بل هم اضل و این بهتر هم اشارت بتقسیم ثانی که در قرآن مجید است و کنت
 ان و الجان کله فاصحاب المینه ما اصحاب المینه و اصحاب المشامه ما اصحاب المشامه و اولئك
 السابقون اولئك المقربون و اشارت بموضع دیگر است از کتاب الکی فیه ظلم لنفسیه و مینم مقصد
 و مینم سابق بالحقیران مرده کرد شخص به نفس ناطقه جوهریست در غایت لطافت از آب صافی نبات
 لطیف تر پس هر چه رو از رنگ و پذیرد و خصوص و آوردن در هر یک بطریق ممکن و چون مکرر بوجه علم کثرت و جسام
 میده پیدا کرد عین ان اموات شد و حیات حقیقی که عبارت از علم و معرفت و ایمان باشد و الیوم الاخر است حال
 نشخورد معنی چاه و صاف تر که از رخ شهود و غضب است بر او غالب شد و شیب بدن بفرست و تمام
 نفس بعضی حقیقی و ماده بعلیت و آنچه بعلیت و نفس این قسم است با فعلیت و نفس بیایم بی تفاوت و مکن شاخه حال
 او زجوانها اشارت بعذاب و بخت استعدا و قابلیت و برای تحصیل معارف و لکن سد حاجت می و اشغ
 که شکات رزید باشد که نعلق با بهر بناسلش حقیقه فرمودند بوسیت این علوم را بعلق بدینا که لایا تحصیل شود و غیر
 در آن سبیل آنها صرف شود و از معرفت خود شناسی و خدا شناسی و فرمان خدا شناسی طرفی نه بندد و الا اصول
 اینجا در معارف بکار است چه ندرت عظم فایده اش برای علم نیست است و دانش نیست برای معرفت آیات آفا
 بکار است و قدری از احوال نجوم را رسیدن تحقق شدن است بصورت کبریه و تفکر و خلق السموات
 و الارض بنا ما خلقت هذا باطلا کتبناک ففنا عذاب النار و دانش کلمات طیبی از معرفت نفس است
 و اما فلسفه نظریه حقیقت که معارف شمه که کتبیم و دانش مقاماتی است که عرفا و اشیا محسوسه رسیده اند به فلسفه شمه

بالاست عماد و عماد یعنی تحقق با خلاق اند که در حدیث نبوی مذکور است و در تفسیر علمی مولوی فتح میگوید این
 واضح است و دیگر آنکه اقتضای بارش و عدم تحلیلی بمقام پیش تصور است عین الیقین و حق الیقین را به نسبت به علم الیقین
 یقظه امدحس جواز خاندان الناس بنام اذانا و انما استکله مرضی است که معطل میشود در فرض اعضا اثر
 و حرکت بسبب سده ماده در بطون دماغ قول الجنون هو ان حق خلقی و قد اعمی الهوی هو ادر و موضوع بعضی
 موهومی است یعنی محبوب آنکه او باشد مرادف کجبان چون رقیب و مراقبه با خود که از مقامات سالیکن است
 صراحت خود است از زلات و عثرات بلکه کجانی دل هم از خواطر برکب و لو نوصیحت صحبت بکلمه استمال
 اعراض و هجرت میشود بخلاف آنکه تا میبود نظیر شغل و رغبته در عربی که چون بعین متعدی شوند معنی اعراض باشد مثل
 من شغاک عن الله و من رغب عن سنی جان فیه عزمش قلب المؤمن عرش المدینه بنای فوفانی بوزن
 پی بیابان خطوبین تشبیه خطوه یعنی کام و کخته تیز است که قالمی میگوید یکقدم بر نفس خود نه دیگری در کوی دوست
 ز شش است اگر شین باشد معدوم است که شر است و اگر شت باشد یعنی دام طلاق است و ثانی اولی است چنان
 مضارع در کلام خواهد بود بلکه جناس نام بنا بر آنکه در حرف ص من نیامده و شصت اسم عدیم در اصل است مطلق
 بوزن مسلسل من خلق العظم ای خدا علیه من اللحم مسل حال آنکه گوشت و استخوان همچون از هم جدا شده میدان
 صدف کاه باشد نظیر چنین رسد که در هر دو مصدر خلق عشق باشد بهتر است و نجسین است ما لفظ صدق کرا
 در پی صنعت ذوالعاقبتین خواهد بود و اما معنی اشارت بصورت صدق برای ساک و در زبان
 و در فعل و در وفای بهر دو با خالق و با خلق و با دل خود ان مند و اما فی انفسکم او مضمونه حسابکم بیه الله
 و چون ملازم صدق و مکن بر مقام که در صدیق پس کلام دلالت دارد که دعوی عشق مولی با میل نماند تن خالی دعوی فرغ
 و چراغ بی فروغ است جنب خدا جذب من جذبات حق توارزی عمل الثقلین مستلحق فجنس یعنی نجس است
 سیر یافت چنان سیر پای حق است یعنی قدرت و زبانی خود در سلاک انس و چرخ در هر چه عام مثل
 توفیقات الهی صاحب بین را جذبات عامه است فضل احمد یعنی ملت سحر سله و و قبول و مررت با
 است مخرج را که خرد للعالمین است کالبدا نامه است باعتبار قوی آن که در فخر شوقه بصورت ان کتاب
 الا بزار یعنی علی بن و ان کتاب الفجار یعنی سمیتن اگر متعلق به شش حق است اول است و اگر در جنس
 تن و سخن دینا است ثانی است بکشایم خوان قال تعالی کفو بنفیک الیوم علیک حسابا
 و فی الحدیث جاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا بآر کون بمقرض توبه و انا بنامه و دیگر توفیق بیدل
 الارض غیر الارض لیک فتح نامه یعنی فتح حقیقت و ذات و باطنی ذات بنسخه نامه ای را جز از ذب
 میدان یعنی بنیای آن شام فتح مبین میشود و سیرین نامه دیده میشود چه دشوار است من عرف نفسه
 فقد عرف ربه فهرست ف نوشتن ابواب کتاب و مطالب ابواب کتاب را و لخواجگاه اند که در حدیث

لَسُوا لِلَّهِ فَانْتَبِهُوا كَمَا قَالَ لِقَالِ الْفِرْعَوْنِ مِنْ أَكْثَرِ آيَاتِهِ هُوَ أَهْوَاهُ وَرَقًا كَوَانِي وَتَمَسَّكَ بِعُرْوَةِ الْوُثْقَى
 كَمَا تَوَجَّهَتْ نَسْتَهْ بَسْ دَرِبَاطِنِ كَفَرَفَاقِ دَارِي چُونِ جَوَالِ نَظِيرِ فَرْدِیْتِ كَمَا زَمُولِی اسْتِ كَمَا شِئِ
 لَقْدُ وَفَاقِشِ حَوْرِيَانِ قَدَمِیْنِ دَرِ جَوَالِ تَرَكْمَانِي يَاقْتَمِ دَانِي كَمَا حَسِیْتِ اَنْ هَمَّ مَرْدَه دِيكْ يِعْنِي بَرَاكْرِي
 وَجُودِ تُو كَمَا عِبَارَتِ زَقْفُوشِ پَرَا كَسْمَه اِيغَار بَاشَدِ وَرَسُومِ وَعِلْمِ مَجْرِيَاتِ پُوفَا وَآهَمِ مَوْرُوشِ وَمُخَلَّفِ اَرْغَمِ
 تِيَا عِنِ مِیْتِ چُونِ نَمِي فَذَاهِ يِعْنِي چُونِ جَوَالِ كَالْبَدِيَا وَجُودِ مَحْدِ وَدِجَازِي رَا پَرَا جَوَاهِرِ مَعَارِفِ الْكَلِمِ
 نَمِي كَمِي وَتَحْلِيهِ وَتَحْلِيهِ هَر دَوْرَا مَوْضِعِ نَمِي حَوِي اَرْسُومِ اسْتِعْدَادِ بَارِي رَتَحْلِيهِ كَمَا كَرْدِي تَبِي بَرَكْرِي هَمَّ جَمِیْنِ تَنْ كَمَا شِئِ
 وَغَضَبِ اسْتِ دَر اَنْ بَاشَدِ پَسِ يَامِي تَمِي يَامِي تَكَلِيهِ اسْتِ نِيَا يِ خُطَابِ وَكَمَا بَاشَدِ صَاحِ زَهْمِ جَمِیْنِ بَاشَدِ يَكْ
 فَهَمِي تَمِي بَرَا يِ قَتِ پَارَه وَكَمِي پَسِ اسْمِ مَفْعُولِ زَهْمِ اسْتِ مَعْنِي كَمَا كَرْدِي چِرِي بَرَا يِ زِيَا تَمِي مَانِ
 بَرِيدِ شَاخَمِي زِيَادِ دَر خُتِ وَمَقْرَاضِ كَرْدِي سَر زَلْفِ خُورِيَانِ مَقَابِلِ اَرْسُومِ اسْتِ فَا مَوْضِعِ
 مَعْنِي عَصَمِتِ وَعَفْتِ وَشَرِيعِتِ اَيْسِه وَغَيْرِ بَآمَدِه اِيغَار اَنَا شَرِيعِتِ وَعَصَمِتِ مَرَادِ اسْتِ چَا پَرَه كَمَا نِيَتِ
 اَز دُودِ اسْتِ وَدُوبَاشِ شَدِيدِ مَصْدَرِ شَادِ كَمَا حَالِطِ اِي طَلَاهِ بَاشَدِ كَمَا مَرَادِ اِيغَار فَرِيْبِ مَرَادِ اسْتِ كَمَا لَازِمِ
 مَعْنِي اسْتِ چَه چِيْر كَمَا اَنْدُودِي خَا بَرِشِشِ اَجْلُوه دَادِي وَعِيْشِشِ اِيغَار كَرْدِي چُونِ نَدَمِ مَفْعُولِ مَعْنِي
 عَالِمِ صَنْعِ رَا عِلْمِ حَسِيْلِ كَوِيْنِدِه اَمَا شَدِيدِ اِهْرِيْنِ مَعْنِي نُورِ الشَّيْطَانِ كَمَا نِيَتِ اسْتِ اَز خِيَالَاتِ بَا طَلِي كَمَا كَرْدِي
 وَفِ دَخَا فِ وَغَلِ اَنْدَرِيْنِ كُونِ وَفَسَادِ مَرَادِ مَطْلُوقِ وَجُودِ عَدَمِ دَر عَالَمِ حَرَكَاتِ اسْتِ مَفْعُولِ حَكْمِ
 چِه اِيْنِ فَرِيْبِ وَنَبْدِ مَطْلُوقِ مَحْقُوقِ اسْتِ بِيَا نِ اَجْمَالِي بَرَا يِ مِیْنِ طَلَبِ اسْتِ كَمَا شِئِي يَامَا مَفْعُولِ اسْتِ مِیْنِ جَمِیْعِ
 الْوَجُوهِ وَآنِ وَاجِبِ لَوْ جُودِ اسْتِ تَعَالِي كَمَا هَسِجِ حَالِ مَطْرُوه نَزْدِ بَا مَالِقُوه مِیْنِ جَمِیْعِ الْوَجُوهِ اسْتِ وَبَسِجِ
 فَعْلِيَّتِ نَزْدِ بِيَجْرِ فَعْلِيَّتِ قُوْتِ وَآنِ هِيُو لِي اسْتِ كَمَا شَائِيْنِ قَائِمِدِه بَا يَامَا كَرْبِ اسْتِ اَز فَعْلِيَّتِ وَقُوْتِ چُونِ
 بِيَا رِي اَرْسُومِ جُودِ اسْتِ وَچُونِ قُوْتِ تُو جِه فَعْلِيَّتِ اسْتِ وَكَلِمِ مَعْتَمَلِ اَنْ اَرْعَبِثِ مَوْدِعِ سَا حَشَا بَا مَادِ
 بَا لِقُوه فَعْلِيَّتِ خَارِجِ شُودِ وَآنِ خُرُوجِ يَادِ فَعْلِيَّتِ اسْتِ وَآنِ كُونِ وَفِ اسْتِ يَامَا تَدْرِیجِي اسْتِ اَنْ حَرَكِ
 وَچُونِ حَرَكِ قَلْبِ اسْتِ اَنْ تَصْرِيحَاتِ وَتَجِدِ اسْتِ پَسِ تَجِدِ دَر كَارِ فَرِيْبِ اسْتِ وَتَصْرِمِ دَر كَارِ پَنْدِه دَر
 وَفَعْلِي كَمَا كُونِ وَفِ اسْتِ مَطْلُوقِ رَا دَر اَنْ جَا يَزِيدِ نَدِ چَه دَر عَضْرِ وَعَضْرِي خَاصِه بَا بَرَقُولِ تَحْقِيْقِ كَمَا جَوَا زِ حَرَكِ
 جُوهِرِيه بَاشَدِ پَسِ اَبَا وَثَبَاتِ خَدَارَا اسْتِ وَعَالِمِ طَبِيعِي اَنَا فَا نَادِ تَجِدِ اسْتِ مَالِكِ كَمَا نَبْقَدِ قَدَا
 عِنْدَ اَلْقَلْبِ اِيغَار اِيغَار اسْتِ كَمَا شِئِ مَحْمُودِ شَبِيْرِي مِيغَار يَادِ دَر كَلَشِنِ رَا بَرِجِرِي وَیِ زَكَلِ كَانِ نِيَتِ كَرْدِ كَلِ اَنْدِ
 دَمِ زَا سَكَانِ نِيَتِ كَرْدِ جَمَانِ كَلِ اسْتِ وَدَر بَرِطَرِ قَالِعِنِ عَدَمِ كَرْدِ دُولَا يَمِي زِيَا مِیْنِ دَر كَارِه شُودِ پِيدَا
 جَمَانِي بَحْرِ طَرِ زِيْنِ وَآسْمَانِي اَكْرَه حَاجِثِ بَكْدِيْتِ جَزْوَ كَلِ نِيَتِ چَه جُوهِرِ عَالِمِ بَا حَرَكِ اسْتِ جُوهِرِيه

در تبدل است بلکه اعراض و مشخصات عالم با اتفاق کل متغیر است و شخص عالم تبدل است و تحقیق است
 که ذات عالم و صفاتش و اعراضش کل متحد و دو حادث و دائر و زایل است کل من علیها فان و یبقی
 وَجْهَ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ الْاِکْرَامِ حَقِ اِيَا لِي وَاخْرَاهُ كَمَا قَدْ رَحِمْتَ شَعَاعِ شَمْسِ مَحْمُوقِ النُّورِ كَرْدِ اَنَا عَمَلِ
 جَمِیْعِ اَمَلِه نَبْدِ مَلِكِ نَحْشِ وَدَر اَنْ نَلْفِ اسْتِ تَلِیْثِ هَمْرَه وَتَلِیْثِ مِیْمِ بِطَرِيقِ ضَرْبِ اَعْمِشِ صَفْتِ شَبِیْهَةِ
 اَرْعَمِشِ لَفْطِ مِیْمِ مَعْنِي ضَعْفِ دِیْدِنِ بَا سِلْمَانِ دَمِیْعِ دَرِ شَبْرِ اَوْقَاتِ پَسِ اَبَا زُویِ چِکَانِ تَصْرِیْحِ مَبَا عِلْمِ نَمِیْنَا
 يَا تَعْرِیْفِ خُودِ بُوْدِ مَحْسُوفِ اَز حُرْفِ مَعْنِي صَنْعِ وَكَمَا اسْتِ يِعْنِي هَمْرَه نَبْدِ سَبَلِكِ اَكْرَه كَرْبِ مِیْنِ
 وَلا مِ وَسَكُونِ بَا نِجْمِ قَمِ اسْتِ سِرِیْشِ وَسِرِیْمِ صَحَا فَا نِ اسْتِ كَمَا نِيَتِ خُودِ بُوْدِ قَامِي سَبَلِ اَرْسُومِ
 قَدَمِ دَر رَاهِ قِ وَاَكْرَه فِطْرِ مِیْمِ عَرَبِيَّتِ مَعْنِي بَرُوتِ وَشَارِبِ يِعْنِي خَامِ رَا سَبَلِ بَرَكْرِي پَسِ مَكُو چَه دِنَا
 پُوفَا يِي وَرَشْتِي خُودِ رَا عَلِي صُورِشِ اَطْمَارِ كَرْدِ وَتُو كُولِ وَكُر بُوْدِي چِکُو نِيَه چِسْمِ نَبَا شَدِ وَحَالِ كَمَا هَر كَا جَبْرِي
 بُوْدِنِ وَانْجَمِي دَر كَرْدِ بُوْدِنِ هَر لَه زِيَدِ جَمَانِي رَا نَبْطَرِ اَرْسُومِ دَر اَنْ جَمْرِي عِيْشِ اَكْرَه صِيْدِ هَر سَا لَانِ اَعْمَارِ بَرُوجِ
 كَمَا دَرِ پَرِشِشِ دَر دَمِغَا مَعْنِي اَكْرَه خَلْقِ لَلْبَقَالِ لَلْفَا سَبْجِي سَرْدِ كَمَا بَرُودِ بَجْدِي وَاَكْمِیْنِ تُو عِيْنِ جَنْطِ وَتَرِیَا قِ
 عِيْنِ سَمِ كَرْدِ وَاَز اِيغَار اسْتِ كَمَا جَمَابِ اَمِيْرِ اَلْمُؤْمِنِيْنِ عَلِيٍّ فَرْمُودِه اِنَّمَا الدُّنْيَا كُفْلُ زَيْلِ اَوْ كُضِیْفُ بَا
 لِيْلَا قَا تَحْلِ اَوْ كُنُومِ قَدِ رَاهِ نَا مِ اَوْ كَبْرَقِ لَاحِ مِ نِ فَوْقِ لَامِلِ وَكَلْمَا دَر دُو مَوْضِعِ خِيْرِ بَرَا يِ اَضْرَبِ اسْتِ
 بَلَكَا اِيغَار دَر مَقَامِ تَحْمِيْلِ اسْتِ يَا مَلَا حِظَ اَنْتِ فِ لَفْطِه وَآلَا اَكْرَه بَا كَلِمِیَّتِ وَجُودِ دُو اَمِ رُوحِ بَدْوَامِ لَسْتِ
 سَبْجِي تَمِ نَاهِي رَا بَعِيْرِ تَمِ نَاهِي چَه نَسَبِ اسْتِ ضَبْجِ بَضَا وَجَمْرِ وِيَا يِ دُو لَفْطِ تَحْمَانِي جَمِیْعِ ضَبْجِيه چِسْمِي
 كَمَا مَعِيْشِ اَنْسَانِ اَز وَاسْتِ مَثَلِ عَقَارِ وَا مَلَا كِ وَچَمِیْنِ صَنْعِ وَتِجَارَتِ وَمَثَلِ اَنْ عَمِي فَعْلِي مِ الْعَمِي اَمِي
 اَنْ بَكْرِي اَصْحَابِ اَلْخِيَارِ اَلْاِخْرَا بَسِيْتِيْنِ بَعْضِي اَقْسَامِ جِنَاسِ دَر كَلَامِ مَحْقُوقِ اسْتِ اِيغَار جِنَاسِ شَبِیْهَةِ اشْفَاقِ
 وَدَر خَارِ وَخَارِ مَقَابِلِ غَرِ جِنَاسِ تَامِ چَه وَاوَدِ تَلْفِظِ نِيَتِ وَدَر اِيغَار يَارِ وَفَجَارِ جِنَاسِ نَا قَصِ وَدَر جَمِیْعِ
 مَزْدِ وِجِ عِلَاوَه اسْتِ مَثَلِ قَوْلِ حَقِ تَعَالِي مِزْنَ سَبَلِ بِيْتَبَا وِقَوْلِهِمُ اللَّيْنُ بِيْدِ الْعِزْمِ غَمْرُ وَبَعِيْرِ اَلدَّمِ
 سَمِ مَسْتَهْمَانِ مَقْبُودِ دَرِيْنِ مِیْتِ صَنْعِ ذِي اَلْقَا فِیْتِيْنِ اسْتِ كَمَا دِشْ هَمَانِي بَدِیْعِي چَا كَمَا كَرْدِ اسْتِ
 اِي مَكْرَه اِي مَعْمُودِه اَعْتِمَادِ مَحْكَمِي بَرِجِيَا تِ دِيْنَا كَمَا دَمِي پَشِ نِيَتِ وَبَرِ جَا پُوسِي بَرَكْرِي اَز اَبَلِ دِيْنَا وَبِحَسْبِ
 تَاوِيْلِ چَا پُوسِي وَا طَاعَتِ نَفْسِ مَارَه مَرَادِ اسْتِ چَا كَمَا تَصْرِیْحِ مِغْفَرِ يَادِ وَا هِي سَسْتِ ذِي بَرِجِ
 وَبَا يِ مَوْجِدِه بُوْرِنِ فَرَقُو يِ شَدِيدِ اَنْدَهَانِ قَتِ جَمِیْعِ اَنْدِه مَحْفُوفِ اَنْدِه اَبِ وَجِي حَوِي مَرَادِ اِيغَار
 چَا كَمَا شِئِ عِظَارِ فَرْمَا يَدِ آفَرِيْنِ جَانِ آفَرِيْنِ پَا كِ رَا اَكْرَه جَانِ بَحْشِيْدِه اِيْمَانِ خَا كِ رَا طَالِ بَقَا شِ
 يِعْنِي طَالِ بَقَا وِه كَمَا دَر تَجْمِيْدِ مِي كُو نِيَه مَقْصُودِ اسْتِ كَمَا بَرِي يَا يِ خَا هَرِي فَرِیْقِيه مَشُودِ اَنْ اَز اَنْ خُودِ چَه نَسَبِ
 كَمَا مَعْنِي فَا صَحْتِ اسْتِ كَمَا اَثَرِ اَز فِضَائِشِ بِيَا يِدِ بَطَرِ يِعْنِي كَمَا رَا وَنَخَا هَر دَر دَعُو چِسْمِي بَرَا نِ مِيغَار يَادِ كَمَا عِيْرِيْنِ تُو لِيْدَا

که افاضت و جود و علم و کرم و بزرگواری و در وقت بداء و زوال و اگر چه کلام در آن بود پس
 قولش حق زایجاد آنجه اول آن یعنی خلق و حق بود اکنون هم نیست پس فرونی نیت یا هستی است
 که هیبت امور اعتباریه اند و الایمان الی الله است و اینهاست رایت الوجود و حق و حق بعد پس عدم محض جسم
 فرونی نشود این حکم ظاهر است و اینکه فرموده در اثر فرونی است حکم ظهور است که افرونی و نقاد
 در ظهور است نه در ظاهر که فرمود شد فرونی ترا ظهور او نفس و جسد و جسد بوزن الوعد
 القبح یقع فی القلب و الصوت الخفی فاجس ای حسی از حس است از هر که حسیاری و هم ظاهر
 و خدای آنکه حق توحید خاصی و توحید خاصی معیار فرق میان مجزیه و سحر است که آن بحاف و دمان و
 و بدان که حق توحید خاصی و توحید خاصی معیار فرق میان مجزیه و سحر است که آن بحاف و دمان و
 نقصانات و قوای مواد و میفرماید کالات و فیضات و هیات سبب امکان ذاتی و عدم جلی هر قدر بودیم
 میروند آن جباران نقیص اینها را بساط حضور و منصف نور می آورد از اینجا بود هر لحظه تبدیل و از اینجا
 بود و یکس نور محشر اشارت بقول حق تعالی لَمَّا كَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْبُتُونَ
 حکم بد که کلام دله اند یعنی که اعمال چشمند به موزد فقط کجوتر جندل بحیم عربی سبک و اما بجهت
 از عطریات است و بعضی که از عطریات و علی ای تقدیر آن مراد است که آن مظهر کند یعنی نبی آن عصر که
 مظهر اعظم حق بود اعور و احد العین و البین احد العین المیری و فاقه یعنی مستحکم بود یعنی کینه کا
 و با چشم او چشم تو است چشم و علف در غیر موقع اکل میگرد چشم تو یاری او بخشه بخورد و فساد عظیم شود
 نصف فیهما که است بشا کله فرموده و نصف دیت مراد است جا ده معظم الطریق و جا ده شرح
 مراد است رفت پیش از نامه یعنی زیاد از آنکه در دوسوی مادر کند تر و دوسوی مطهر شود گفت ده هلیک
 کجای گفت با ضافه و چشم گفت سابق گفت فاصد یعنی فاصد عامه می کشید بکشی ختم سجا
 سمج و از کرم غیظ کجودن و تغییر فرموده مجازا و اگر بحیم فیهما چشم اطعمی شود و شاید نشود نمایی بوده و آنکه
 گفت خدا آه اشارت باین حدیث که آن شد لا یظن الی صور کم و لا الی عمل کم و لکن نظری قلوبکم و نیت کم
 و خلاف دل ظاهر او ثوب علی عینی کسبه و توفیر بود اگر بفایم معنی بخیر از نور است و اگر
 بخاف بخیر چشم و عظیم است زوفا فاضاد سمانه روی و اینجا میان تیر و تغییر مراد است و مرع شاست با
 چنانکه فرموده و صرف هم بود اینشار بشارت ای توفیق کنی است از انقباض و بجا طین صحن ارض الله
 اشارت بکریه با آنها الذین آمنوا ان الله واسع فابای فاعبدون لامکان السون طریق
 بر تقدیر خود نشانده یعنی او از جمیت بر نفی جمیت آن آیت کبری است از برای حضرت بی جنبه و چون
 و بیع نما و زبانی بر سبب مفصداست اشارت بکریه مثل الذین یفغنون أموالهم فی سبیل

کشد

کَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْبُتُونَ
 کواحد و شد بهترین حد که و خدای جل شانزه آنست که وجود تو جدا و باشد و چسبند و ذکر تو به حجابها و چسبند
 تو با بدین مظهر جمال و جلال و شود و یاد از صفات و بدینها قال السببی من رأی قدر رأی من انجلیت و انجلیت
 قال تعالی ثم رد ذنابه استغفر من الذین آمنوا و عملوا الصالحات قال تعالی
 و قدر اشارت بحدیث الدینا سخن المؤمن عین جبار اشارت بقول خدا تعالی فیها عین جبار فیها
 سترت قوه مفعله اشارت بقول خدا تعالی ان المنقرب فی جنات و فی مفعله صلی عنده
 ملبیک مفضیه شاهد کما فی چون شب است و شاید و دیگری از شهادت و هزاران میشود عدت بدان
 متفرج و رایام بهار باشد و میشود و محذوف عاطف بیلان باشد پس کلام از باب توجیه و محتمل الوجود است که
 محسنات بدیعت است مصاف جمع صفت بدیعت که آن صف را بی جهت حرب بجلدی است با یکی
 متعلق است بکم کن با بهایی و هو نا فدان جمع ناقه یعنی نقد شناس و صرف چون شیطا طین اشارت بکریه
 لانه یوم یوم و فیله مر جیش لا یزق فتم انما جعلنا الشیاطین اولیاء الذین لا یؤمنون ذلک
 و حال آنکه در حق آمده دین و وارد است انفسکم فی النفوس اروا حکم فی الارواح دیودن دانه اشارت است بکریه
 الامر جلیف الخلفه فابغعه شهاب ثاقب و قول تعالی الا من استقر السمع انهم جوسیر
 الفلک و نفیس از حدیث نبوی است که اذا جالستم اهل الصدق فجالسوا بهم بالصدق فانهم جوسیر القلوب بدین
 فی قلوبکم و نظرون الی بهم هم و نبض عملت هم و چشمت داشت هم و ذنک سیامت هم بپرد
 چنانکه در حکمت طبعی مقررات که هوای مطیف بطاس کبوس بریح از شدت برودت طاس غلیظ شیش
 و مانند شبنم بر بالای طاس سرد از سیکر دانه آنکه آبی از درون طاس بیرون آمده باشد و تا خارج طاس نزول کرده
 و مخصوص دمولوی است که روح امری که عارف متصل شملوح محفوظ و بعالم لا موت قوای انهم در نقطه شایع کرده
 نظر بقوت آن روح پس چنانکه روح حقایق را مشاهده میکند قوی و مشاعر هم در قایق مشاهده می کنند بجهت
 نمودی میشود و جسم مشترک که مثل آمیزه دوروی است که از ظاهر صورت در آن می آید و گاه از باطن پس بهین جس
 مشترک صورت طبعی و اصوات نفسیه و روح طیب و غیره که امثل و حکایات حقایق اندر یک میکنند پس چنانکه مدارک تابع
 اعلی مدارک شده مدارک بالعرض هم که موجودات طبیعی است که در مدارک بالذات از قوی کرده اند و
 شده بالعرض کیفیات آله و بهیه مانند کیف شدن هوا بیرونت آب کوزه و بیخ طاس و مصوب شدن و بصورت
 آب از حجاب بیخ و مشش مراد مشاعر ظاهره و باطنیه است که در عقل است چه دره مراد و دره صفا و دره حیا
 در قایق کاه سرخ و گاه در دو کاه که در حکم طبع و مثال و عقل است چه دره مراد و دره صفا و دره حیا
 بر عالم طبع و عالم مثال و عالم عقل اطلاق کنند و چون در نقطه بود احوال بین عالم مثال و عالم عقل می شود

خود نه ان بواجب است تمام انکار است و اشارت بحديث شريف ان مد في ايام دهر کم لغفات لا فوضوا
له صلوات ان شيخ عطار هم فرمود صد هزاران پرده دارد پشتر هم ز نور و هم ز ظلمت پشتر در
انچه بازفت مراد بازیت که از غیور است و احتمال دیگر هم می رود بوی دامین مهربان جانان کس
غایب چسپین دنیا که عکس آفتاب باشد چه زمین نام عاشق و سید و وینام معشوق است و پیر و وقت و مراد رسیدن
بوی معشوق است از جانب عاشق لیکن آنچه مولوی فرموده حق همان است ما اولاد در مقام تصالح الاضداد
هرگاه از فرعون با کمال معادات با موسی موسی بود چنانکه فرموده موسی با موسی در جنگ شد پس
چسبکویی با علاقه عمیق که نمودی شود با اتحاد میان عاشق و معشوق کما قیل انما من اهووی و من اهووی انا
چه عاشق و معشوق ز یک مصدرند و اما نیا از معشوق بوی عاشق شنیدن و وقت است به شتام کردن
سلطان ابا زید را که شیخ ابی الحسن را چه سلطان را که شیخ را که عاشق بود از معشوق حقیقی که خداوند بهر نوره و
ظهوره است شتام نمود چه علم بعلت مستلزم علم معلول است چه علت حد تمام و حاکی کافی وافی است بر
معلول و لکن معلول حد ناقص حاکی ضعیفی است مغلط را و لفظ هم در قوش هم از اوس ذلالت دارد
بر اینکه دو صراع هر یک از بابی است نه اینکه هر دو از باب شتام بوی مطلوب باشد از طالب هنر
علم قبیله او سرچ قرن بن رومان یکی از اجداد اوس بوده الحلبه با لکله الخلقه والصورة والصفه کذا فی فن
حلیهای روح در یکدوش که حاضر بود روی بود بی شک غلط است و تاق ف خانه لاغ ف
کما لقب ممد حشفه ددعل اسم لیدی است بسا حل من د بده حرف یعنی فرقه با فکلی و را
واقامت و اراد انجا دیدند و مع ذلک عکس او بر جسم عرق کرده از گرمی عشق و حرکت طلب و غلبه و واقع
شده با بعد حاصل و این تمثال است و عرق فرض کرده چه عکس جسم صغیر میخورد مانند آب و غیره بلیت حویص
یعنی آن بشیری که عرض بود بر سایندن پیرین یوسف یعقوب و مرده دادن و احتمال میرود که از هر
بعض معنی شق باشد کما فی قول المحرر الشوق و ثوب حریر یعنی برین هنوز لازم ثواب شوقی و یوسفیه بود
مثل قبا و رود و قبی که فرمود اذ هبوا یقبضی هذا یا ثوبی که بشیر قمیص را در آن موقوف ساخت
که یعقوب دریافت و فرمود اذین کاجیل و یقبض یوسف و حقی بقرینه وحی دل معلوم است که معنی لغوی
مراد است که اعراض الحام است چه وحی در لغت معنی سرعت است و اما در اصطلاح علمین آن کلامی است که از
جانب حق ملک بیارد و بر بنی القانما نیکی هم صورت ملک بر بند و هم صوت ملک را بشنود و در لغت
انقطع الوحی و بقی الامانات و العبرات والوحی العلی که آن سخن گفتن دل است که منظر سبحانی است با وحی
صاحب دل و مؤمنان نظر است با سراسر از حدیث شریفه اتقوا فراسة المؤمن فانظر نور الله یا انما المؤمن
کیر فطن یظن نور الله عن ففرش یعنی در نظر طامه های روحانی پشتر رساند ان مکاد و در شمشاد اشارت

بقره

بحدیث حفت انجته بالمکاره و حفت النار بالمشبهات شبهه ف شک معروفی که المیس و بسیار است
هم شود آن در در بزرگی چون جسم شود اجراگاه شد مزد را که باید حکما قال امیر المؤمنین علی علیه السلام
ما بعد شک خوف من نارک ولا تلعبا بکثرتک لئلا یجدک اهل العبادة فبئذ یک فوجی که می چاکد انجیز
هم مطابق فرموده مولوی گفته است تو پنداری جهانی غیر ازین نیست زمین و آسمانی غیر ازین نیست
چون گرمی که در کدم نهان است زمین و آسمان و همان است آن یکی گرمی که در اصلها ثابت و
قرعها فی السماء انچه شمشاد مشخار و اجرام علیها را ایشیرا کونید سهها از کواکب ثابت است بر زمین
و با کبر و نور چشم را بر ویست آن جنبار کند کند آهمن یکاف عربی وقت توان خواند که چه گفتن
شد عدالت از قصه تمثال نیم کام یعنی در آنی روح با سمانها می رود و بلادی که دیده می سپرد چه چیت
تمثال شمشاد چه جای تعقل و تصور حصول حقایق امیثاست با تفحصا لا بهت با حیا چنانکه در موضع خود محقق
این بهل است که آنچه در عالم خود نفس است از نشات و مجعولات نفس است که قصورات است بجهل
و اگر تصدیقات است بجهل مرکب چنانکه شیخ محیی الدین عربی در خصوص فرموده که کل انسان یخلق فی قوة خیال
مالا وجود لا لا فیها و یذابها الاموال کل انسان و العارف یخلق بالعبادة یكون له وجود من خارج محل العبادة کل
دودوم و مثلین است آنچه مولوی فرموده کوهی مذرنبه دانی یا فتم دانی که کسیت بحری اندر است
دانی یا فتم دانی که کسیت مراد از پنبه دان حدقه است که شبیه کج القطن است و از سره دان تجاویف باغ
که شبیه مثلثی است بان نامه ف جو بار جاده کردیم معنی دارد اسباب تجل آمنت غرور و تقاض
عمران رضا و رخصت بدخول خانه سلاطین و جمع و وصف و اکثرین معانی انجی راه دارد بلیک کان
بلکه انله چنانکه کشت خیره کشت ف حیران کشت ناب ف خشم و شفت از معانیش هر دو مناسب است
ششم بشیر معجرف بت پرست مغش برای ف نهی ز غریدن که کشت سبقی بضح با آنچه کرد که از
در سابق کما فی حدیث لاسبق الا فی خفا و حافرا و فصل انجی انجیال و غبطه مطلق مراد است و سبق
در سن هم محتمل است چنانکه بعد از نظوری بیاید که هر سه با حی آید و خواند سبق نادک بفتح را مملوف میرا
سر خود عدل پناوت کما فی حدیث عدی عدو ک نفسک التي بین خدیک هذک ذلیل کتبه عمر
بضم غین معر مثل غرامت و امی چیزی که لازم شده باشد و بر خود آنچه نیم اطلاق میشود که معر م باشد و انجی
معر م کنان مراد است کما فی الدعاء عودیک من لائم و الغرم مهر حق اشارت بکرمه الله
علی قلوبهم و علی سمعهم و علی ابصارهم غشاوة بیاملا با سعود جمع معر مثل سوزن سوزان سعود کواکب
و سعود عربی کس انجی اسم معنی است و در انجی با اسم عین علم کوه ها حرف تنبیه انا ادعوك کی
حرف تعلیل عالم ادعوت چون سلطان تسمیم بود در قدرت حق خاصه بعد از موت طبیعی پس ان

حق می گوید که عالم با اعتبار اقسام اعتباریه و هیات سرسید نظر پیدا کرد و پویش حقیقت وجود من است
 مانند بر ف که روپوش آب است تو نیز که باش و از من رو متاب که مرا حجاب وجودی نیست بجز فرط طوبی و قوی
 نور کما فی الحدیث من حده فقهه و این تشبیه است که قائمی گفته است و ما الناس فی التمثال لا کثیر
 و انت بها الماء الذی یونع و لکن ذوب الثلج یرفع حکم و یوضع حکم الماء و الامر واقع ان خوب خد
 کون خشک می آید و کثایت از بی اعتبار ثانی با و است ذلت لغزش کردن چو عکسین ق صاحب
 حرب و چون ذکر سیرت علت فرمود از امر ارض سیریه مثال زد چنانکه منظوم شده است که بوسیرت و پشت
 نوع از مرض خدر کن از او تانیابی ضرر جذام و برص آمد سرخه و با و جرب مایا و بجز از بوی او از سحر
 او و بوم ق مرغ خد است که نجوست معروفست و او را بوف هم گویند فضوح چون فضیحت رسوائی اسم صده
 داح او و روح او باضافه جایز است و متولد و خرم و راح خمر است و روح بفتح راحت و رحمت و هم
 و ریحان یکجا خوشبو کما فی قوله تعالی فریح و ریحان و جنت نعیم بنود آنها مایش به ما نده
 طعام و خوان که بر آن طعام باشد و اینجا تاب هر دو دارد و اما در بعضی طعام مراد است خاصه در قولش جایز و کیش
 سیدنی ماده شوی بکثیرین هم که با عقل و عقل است کما قال امیر المؤمنین علی رایت لعقل عقلمین
 فطیوع و سموع و لکن فیغ سموع اذ لم یک مطبوع چون زینبیه او صدوق پرا ز کتاب سودی مذید باید که
 کتاب خانه در سینه بود پنج خوشیدن آب از زمین بلک سوره طایفه از شک که فرستاده شوند بجای آب
 را اقل آنها بخفزه اکثرشان چهار صد نفر است و باین اسم می شه از چون سر می معنی لغزین و شرف است
 خالصه و خیار عسکر و هذیل قبیله از عرب حکم غالب و بود آمانی پسنی که انس چهار عنصر دارند و چون
 و چون حکم تابع عنصر غالب است پس از آزار و این را نا کویند پس آنان که احکام فرشتگان برایشان غا
 در باطن فرشته و بهتر از فرشته اند و اینان که احوال بهایم و سیاح برایشان غالب است در باطن انعام و پس تر
 از انعامند که در هر دو صفت بصورت انسان باشند تا ذی ق و عربی و یا ضت رام کردن ستور و بعض
 اسم فاعل ریاضت و بنده مسککان ق جمع محکم بضم هر دو پس جمله ای که راه نداشته باشد بر خان ق
 جمع برغ بوزن صغ اسب آمده ایغاری لیک کلام بلوی چنین مفهوم میشود که مشهور که نوعی از روش اسب شه
 قل تعالوا فاعلوا کفر فرموده است که یکی شارت بایه مایل باشد یکی با و اخر سوره انعام قل تعالوا فاعلوا
 ما حرم علیکم الا ان تشرکوا به بشیئا و کما از یاد برین نباشد صفت شاد شارت بایه شرف
 و الصاف صفا و انا لخر الصافون و جادک بالک صفا صفا و نده انداز صحر قدر عالم
 طبیعت است چه باطن نازات لب غل ذی لث شعب طبیعت بباله جسم واقع در تغیر و تفرقه صاحب ابعاد
 شاست که رو زبرد و بصورتی قطعه نزاره ظاهر خواهد شد و آنکسی مفاسح و نداشتن سبک است آنجا که گفت

نظیر اول

نی فی یارسل لکن همه درین مطلب است که حق تعالی فرموده و فی انفسکم افلا تبصرون و عجا
 امیر المؤمنین علی میفرماید دو اوک فیکت و لا تبصر دایما چلو به چلو به یقار یعنی دایما از بقراری زمین پس
 بان پهلو میگردی با آنکه در پهلو می قرار و آرامگاه هستی و در شش پهلو پهلو دیدم بیای ق بوزن لیمو یعنی کینه بجز
 اراک مثلا داری و آرامگاه ذاعمر در برابر است جنت جو کو یعنی طلب و طالب که مضایف است بی طلب
 صورت نه بند و حرکات و طلبات بی غایت و ثمر نیست که عبث لازم آید بلکه همه طلب و بند و لکن با شرف
 و فی طغیانهم یعنون چندین هزار ذره سر سیمیدوند در آفتاب غافل ازین کافاب بیت مثلا طایفه ای
 طالب است اینجا صفت است لکن طالب غنای مجازی و بقا در بقای مجازی که عین فقر و فاقه کم کرده است
 و معترضی که کلام مولوی در او است از باب کل موجود بحسب الفزایه مستبد برای شده است و لکن ندانسته است
 که فردانیت در تبسم و تعبت محض انسان کامل است مناصب بجا و مفر منه لک راه روشن ممکن است محض از
 کمون معنی استوار و من کز افه جسد یعنی بسیار جنت که کز افه باین معنی هم آمده اگر چه معنی پیوسته است
 چنانکه در آن مصرع که کز کز افه دل نمجوید پناه بوجبه من یعنی مردگان عناصر که حیات گرفته اند که موت و
 آنها بود حیات عارضی و عاریتی و عارض بذاتی می شود و عاریت بعبره میگرد و بفرم که بجز مطهریت و مجربیت
 چیزی نماند و ظاهر و تجلی دیگری است دانکه در خانه امر از دانش یعنی بدانند بی مفر کاهی یعنی هر
 چنانکه ما منته میجوید ما الیه ینجا بایات الیه لکنی از شیون زاد و محض کز صبره صرف حصر محل جویا
 ماد یعنی دوات کز حشر هر دو ف و ثانی مهمل اول چون کج مع من عقل است یعنی عقلش زمین کبر است
 و در شش خرم عقل اگر تن مید و در عربی است چون غرمین قائل و کلمه میان بکت ضمیر خرا عزا و در قول ان در
 فاعل است بجمع طیار و ذو جحر ز خالص کمنوبت بجمع کما کما یا جعفر برکی که زر مسکوک را بی غش خاص
 کردند و فاعل آنها یعنی با وجود معاینه دیدن با صره و چشیدن ذائقه و رسیدن لاسه و شاد قل بی انا
 خمر تا سماعه هم قوتی و ضعیبی بر دو تا همه شاعران آن بر باشد جفا و حقا لمتی و کویا کلام مولوی میگوید
 بقول قائل که الا ان تقی خمر و قتل بی خمر و لا تقنی ستر اذا لکن ابهر و نوح با شرم من آهوی و در غنی عن کفی
 فلا خیر فی اللذات من دو ناسته و این بعکس شرب است که گوید ابکی الی الشرق ان کانت مناز لکم من جفا
 الغرب خوف القیر و القال اقول با نخذ خال صین ذکره خوف الرقیب و ما با نخذ من خال بی خست
 و للناس فیما یعشقون مذایب بهرنی و بهرولی را مسکلی است لیک تا حق میرد جمله کی است بعبره و الله
 کده و لی بعبره پس حیوانات ذوات الخف و الظلف مسخ متغیر اینها مغز است آخ بضم در
 نهایت خوشی استعمال شود و بفتح در خوشی و آخ بجای سنج در عریت کاج ق و حول کلا
 ف مشاع جمله بوزن رسیده ف شها و مجرد فردین ق مضره شطرنج بوناق ف جوان نقل نقل اول

بعضی بتقل علی الشرب دوم بفتح معروف جناس محرفست و اضافه از قبیل الحین الما است خلاصه معنی
است که این عدد بنایش بر عقل صحیح است از معصوم که ننگ بن دان منم بدان ایدک الله تعالی که لطفه تو
چنانکه در حال بقا قبل الفنا سبب عقلت از کوه بر ذات خود که خلیفه الله و شیه الله و جام جم و مظهر اعظم است
و موجودی است مجرد از مواد و اوضاع و جهات و کمیات و زداخل بدست و زنا خارج و حلول ندارد در هیچ
یک از اعضای ریشیه و مرموسه خود را همین بدن میداند و لفظ انا و مراد ذات و را که میکوید اشارت و عبادت
میکوید از همین بدن که مانند دره بنوده است درین خاکدان و چون دیدان داخل است در حرمی ازین ربیع
کشف ازین کوه خاک که مقداری ندارد در جنب فداک چه جای عالم معنی پیمات پیمات که همیشه
جهان و چاره تویی سنو الله فاکنا هم انفسهم و عده در انیکه انا میکوید و خود را این مدره
محدوده پذیرد و علاقه عشقیه بجد و شدت توجه بانست پس همچین هر گاه بی ممالات شود باین ترغابی
و خالی شود از خود و پر شود از توجهی و علاقه عشقیه و توحش حکم شود و بمقام مکن و استقامت رسد از اسرار
چهره خود و چه غیر جسد فراموش میکند و انا و مراد ذات و را بر معشوق حقیقی توجه الیه و تسفوق فی ذلک و اطلاق
کند و این از قاطعان طریق اگر چه معنی نیست بلکه از تطبیحات است لیکن از فاین فی العدم الباقین بر سبب
و استبعاد از جمل است بحالات حضرت آدمیه و اگر فکر در آیات آفاقی و انفسی نماید بنظر استعجاب که با
از بد و عمر ندیده اند بر این نور الله نور الله در خلیفه الله معانیه نمینند و اینک منقطع نمیشود بتقریب است که نظر
عادی نظری کنسند و آفاق و انفس و حال آنکه سعادت خواهی از عادت که کن و الای پی بند که هر فعل
او عجیب است و ذاتش عجیب العجایب و سبب دیگر است که متفکر و متفکر فی همه امثالند و بسیارند و الشیء غیر
حیث نیدر پس فرض کن که نوع ان من خصم در فرد باشد در میان انواع موالید و نسبت داده شود اطوار او
باطوار این نوع اگر چه طوارحاکت حجام باشد که بنظر عوام حقیر است پس چه بسیار عجایب قدرت و غز
علو غیبیه که مشاهده می کنند از دستان زارع مثلا و نسب بپیشوند کما قال تعالی و کما بین من الی غیر
التماوات و الاوجین مخرفین علیها و هم عنها معضون و کما در بدافشانی بدیده باشد و چند و کی و کج
و چگونه باشد و مانند این در کردار او و مثل آنکه کی سیر و پرویده شده چه و چند و چگونه خواهد بود از لون و طعم
و رایحه و نحو و کی میرسد بحال و کج سلامت ماند و از چافت بان رسد و مانند ایجاد کفشار و اجنار او که خبر
از اینجا بر احوال احوال از حیوانات مخفی است و اگر انسان پاس انعام را ندارد و خود و او غذیه خود را تا انفسد پس کویا
دنی الالادنی از انسان رب محسوس است چنانکه انبی الماعالی از آن کویا رب المنوع است و مرتبه او را اندانند
نند و در جل شان و این لیمان من لا شرفا من انجری بنی سری کوزان سری کفنه بود چند توجیه دارد
این که حرفش بطور اول مخدوف باشد یعنی گرازی نشاء و گرازان نشاء و دوم آنکه شرط محذوف نباشد

بخوان

معنی این باشد که ازین سرکه مسوس است چیزی از آن سرکه غالب است برو که نیم کبیر کبیر کبیر کبیر
که بعضی از زندان باشد چهارم آنکه سری عربی یعنی شریف باشد قول بی الهام می شود بکس کاف ترک
بخوانیم یعنی ترک بی الهام قبل از مسوسیت عربی دان شده بعد از مسوسیت یا سکون بخوانیم یعنی ترک
بی توسط ملک و الهام و کذا چه خواطر ملکیه با الهام ملک است چنانکه هوا جس و وساوس باغوا می نفس و
شیطان است و در جمیع غیر تقیم است بخلاف خواطر بانیه که غیر تخل نیست و محض غنایت پروردگارا
و ما نحن فی ذلک قبیل است شرح راه آه یعنی حفظ مراتب عبودیت از دست استغراق حقیقت که کوری
سکر دارد و از ماسوی چشم پوشیده که پرسد کرد بضم کاف ف پهلوان کوه یعنی در عظمت چو کوه
بودند و احتمالی میرود که مرکب باشد بکس کاف و سکون را که کوه کوه است در زمانند که کویا ملجان
شد با الحاد از آموضع بر خواسته غیر نقش دوی یعنی دیده که بر آینه ظهور ندارد و فانی در عکس نقش عالم
و آن عکس و نقش نمکین کشید از آن روز خاصه در حالتی که ناظر جهان عکس باشی و آینه آلت لحاظ باشد
نه معنوی بالذات پس غیر نقش غیر آینه که صورت تو باشد که تو ناظر بآینه باشی در آینه نیست پس اگر نفس کنی آن
بخواند کرده و اگر تجمل کنی او را خود را کرده که او از صفا و برینکی خوبت شب بجهت نماید مدام از اسرار
هر انسان باش بق حکما قالوا الوقت سیف قاطع اغترک بصرک بر سپیل بسط و شگفتگی نکال عفا
او کاشتی بود کونید شیطان بدرگاه غفاری معروض داشت که خداوند تو فرموده رحمتی وسعت کل شی
درن ششی ام بوجوب این نص میدارد و این شرم از کمن غضب الی علم صا در ش که ما ترا از شتی هم پروان کردیم اینک
مولوی فرموده اشارت باین است و جواب دیگر هم هست که بر فرض تزل که توشی باشی این رحمت و
رحمت رحمانه است که ما ثواب است که سبحان من اتعت رحمة لا عدله فی ضمن نعمته رحمت رحمت رحمت
با بل میان است اگر کبوتی که چگونه میشود که البیس لاشی باشد و از نشیبت که از امور است که اعم العالماست
پروان باشد کویا که اسم البیس اطلاق دارد چه و را معنی است و صورتی اما معنی مثل جمع حدود و تقاض
و ظلام و اعدام و مثل مبیات مسکانه که کمره نظر موحده را مثل جل کل مقابل عقل کل الالهام نفی محضند و جهل
عدم است و مبیات هم امور اعتباریه سراسر بیه نشیبت وجودیه ندارند و بعضی محققین گفته اند که لفظ البیس اصلش
ابو البیس است و اما صورت مثل صورتی که ظاهر میشود بان صورت برای مراقب تراض مانند صورت ملک
حاکم و مثل صورتی که فی لفظه قطع نظر از ظهور بر غیر آنست بر طبق معنیش که مذکور شد و مثلین صورت جسمی
که حیفاان برو غالب و تقیلمان در او مغلوب است پس بنا بر معنی لاشیبت و واضح است و بنا بر صورت اضافه
و بنا بر صورت معنی قول حق تعالی که پروان کردیم ترا از شتی با اعتبار معین ثابت و مهیت سراسر است
که اولی است باعتباریت از مبیات مظالم بظرف کش کوزنه تکلیف تکلیف معروض و چاه و مانند آن و ایضا

تجاری و کاف و غیر این دو معنی آمده پس بنا بر معنی اول چشم قلیل التحقیق و استعمق مراد است و بنا بر معنی
 قضا و محظوظ الشعاع و ضعیف النور مراد است خلاصه که دلیل این اندیشه کوران است و دلیل می باشد محققان
 سه وقت زریح و ایضا هر چه پندیده اعلی قوسه بقاف و صا و محظوظ بوزن قمره ظریف که خبر
 در آن کتب هزاره نام داد چه قلب که در طریقه را رسم خدا و ندی است که و علم آدم الاله اسماء کلام
 اندک بنویسد چه رقی کوان نیت و حرمت و ارد و نهایت و در نهایت و در دونه بوده اند نهایت الفهرست
 پیرو نور خود چه از خدا میگردند از وسایط و صدق تقوا بعد از انکه دست تابع خویشست جمع من
 متقابلین فرموده است که معرفت بعد از معرفت الاله است و چیک خویش است که نورانیت که گوهر ذات و باطنی
 ذات خود است که معرفت نفس فقط عرف رب و یک خویش است که ظاهرت که فرموده اند که خود پرست بدست
 از پرست مؤمن خویش مانند اسم مؤمن که بر خدا اطلاق میشود شهد الله انه لا اله الا هو جوسنه
 فت بوزن معنی هم سنگ چنانچه خاقانی راست بقطاسی بنمراز موبد که جوسنکس بود قطاسی لوقا و کلام
 مولوی اشارت بقول حق تعالی و من جعلت موازینها قائمه لها و یزید و بدو قسم اول اشارت بقول
 حق تعالی لمن کان له قلب أو ألقى السمع وهو شهید و بقسم سیم اشارت با مثال قول حق تعالی
 و کونکم الله فیهم خیر الا سمعتم و لو انتم هم لکولوا کذب کاف کالی بدیدند از صبر یعنی
 همان در دل آب مفید و مسدود می بین قدرت بوی حقیقت خواه خاصه جنت صفات که تکلف با غافل
 و جنت ناه اسد که من کان یرجو القله الله فان جعل الله لای فادخل فی عبادتی لادخل جنتی یعنی
 بنون پاک این دوست و با جانرا قال تعالی یحییهم و یحییوناه و معلوم است که خدا دوستدار جانست
 و دنیا را لغت فرموده قال مولوی حسن سبک گفت اللهم ربی را یحییهم و یحییوناه و بعضی طرق ساند رسیده است
 اللهم لا تحرم علی ریح الجنه و اجعلنی من مشیر ریحها و روحها و یحییها و یحییهم من بعد عتق جفا کار درشت جنت
 و بعضی گفته اند کول شمع چون علی نواه آه حضرت امیر المؤمنین علی در حدیث طویلی که راوی آن کبیر بن
 زیاد است اشارت بسینه مبارک کرده میفرماید آه ان ایها الجنه انما لو اتعینت لاصتمه و استخجاب بیرون رفتی
 و سر سبزه که گودی و راز با فرمودی و شیخ عطار منظوم ساخته است که مصطفی جانی فرود آمد براه گفت ای
 اشکرا ز جاده رفت مروی با زاده درشت تاب گفت پر فرزندت چاه و نیت آب گفت پنداری زورده کا
 خویش مرقضی با چاه گفت اسرار خویش چاه چون شیب آن تابش نبود لاجرم پر خون شد و آتش بود حلق
 اگر قبایل باشد معنی ترسان است و اگر مبطون باشد معنی سبب چاه یعنی پیران آمدن و اسراع آمده است
 و در حدیث اذان است که اذان است فارسله اذا قلت فاصدا می اسرع فی القافه لانی لا اذ ان یسئلنا
 هر دو پاهای قتل و میدان دوم عرض که نباید مخلوف آه هر دو پاهای سکن و اول ششانی خیم کیم

فمن یسئل معنی مقبول یعنی چنان نه بسبب نیت ناکری گفت موقوت نظم حدیث این است که موقوت این
 موقوت و حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا الله انک انک نذیر من یست و ما بعد اشارت باینکه نکاد تمیز
 العیظ کلاما الفی فیها فوج ساکنهم من نزلها انما یانکم نذیر فالاولی قد جله فانک بر فکد بنا و
 کلنا ما نزل الله من شیء ان انهم الا فی ضلال کبری با و ناد و ذاتش سو و حسیس و از نرم و از حسیس و سو
 حرکت آتش چنانکه و کتب مجید میفرماید ان الذین یسئلتکم من انفسکم فقلوا انفسکم انفسکم انفسکم
 یتبعون حیبها الا یتبعها هم فرموده اند که پروانه توت حافظه ندارد پس آنچه بلا مسدود را که در دست نیست
 و مره بعد از حری و کرة بعد اولی بر شمس واقع می شود و اینکه شعرا و عرفا فرموده اند عشق دارد منافی نیست
 تمام حرکات میل و عشق است ساریت سر عشق در ایمان علی الامام کالبدر فی الجیه و شمس الغمام
 مدکر بحرف کاف یا پیش بیامی و دو نقطه نماید معنی رجوع و بنون از انابت چون قام الصلوة
 از اقامت باز است عقلش بخوان گذشت که عقل ضعیف مشوب بوجم و خیال را و جم خواست کقول
 کما میفرموده با و تا کم ای شیث جواد جواری جمع جاری معنی کنیز سهم فت ترشیم چنانکه گویند سینه
 جسم و جانش جان آن بنده از باب لغات از خطاب بعینت که بکشته من عوار ابهوا اشارت
 کبری و دخل المذنبه علی جبر عضله من اهلها فوج جبرها و جملین کفیلان هذا من شیبها و هذا
 من عدوهم فاستغانه الذی یزین علی الذی من علفی فو کوه موسی فعضی علیه قال
 هذا من علی الشیطان انه علفی فیلین بانامنا اشارت است با ثورات که آبیا و ابیا
 اسما حسنی باشد بل کسی که میفرماید که من را فی فصدای حق اسم اعظم و نام فخر اکرم خداست چنانکه در اول
 این و فرایع حقیقت اسم را ذکر کردیم و فتح سیم کز دم اگر کبونی حضرت مسیح بعد از حضرت موسی است
 که گویم جناب موسی با عجز زبوت خبر میدهد و دیگر آنکه روحانیت استخفا با فراموشی و سقبل و حال نیت
 و دیگر آنکه مسیح نوعی میشود مراد باشد مثل لکل فرعون موسی دام حیوان و ششی غیر درنده دد جانورا
 درنده هر دو وقت بو کز دد سریت چنانکه در مرضی که از او گویند ملحه سما و مطه حرب و موضع قتل
 بنمکن ثانی تا کید اول سپهران کاوی بسین مطه معنی سیر و ذاب و در بعض نسخ شیران مجر
 کاوان بصیغه جمع اول صح است خذ فی سلب و بعض نسخ با و او است و صح بدون و او است
 اشارت بقول حق ان ارض الله و ابعثه و سابق نوشتند که فرق سباب است که عمل است
 و اسطه نیت و اسما و آیه نیت و مظهر فانی من فکد کوشش قاف فونو بند آهینا یا کلین
 الا و ایل هم فی لیس من مخلوقه با و در روی دو و یک کنند عکسوان کس قد کنند و خلاصه است
 مولوی در نفسی جادوی از موسی است که درک و درک از یک سخن میباشند پس اگر توفانی از خود باشی

عالم پیش تو فانی است و اگر تو باقی باشی عالم نزد تو باقی است و اگر نورشده عالم نور است و زمین و آسمان
 و مویلهای نیست چنانکه قابل کفایت در مقامی که شود است و الا و نه است در نظر جمله خدای است
 خدای است و خداست نمازین جمله با زمین بند دیده پاک این چنین بند پس درک نوری نورین و درک
 علمانی خلقت بند حق حق پسند و باطن باطن حقیقه دید جهان یعنی دایره محیط کجا با اندازه ادرک
 میرسی چون گرمی که در کدم نهان است زمین و آسمان و جهان است خویش بر تو مینماید که در محسوس
 میشود با و بر تو میکند آن جان کلی در تو به طریق شاخ جمله عالم چون فرمود حس را بشود که جا به شوی
 صوفیان این است اشارت بعلت و دلیل کرده که وجود حواس ضعیف دارد و شود لطیفه روحیه مافوق آن
 سعادت پس هر یک از حواس را محسوس مخصوص است و از محسوس مگری خبر ندارد و محسوس هر یک عالمی
 و لهذا بعضی از اینها را امرت مخصوص بخود که محسوس حس دیگر در آن نیاید چون صیقلیات که اصوات در آنها
 عکس نمیدانند و چون گوید که دیدن در آن عکس نمیدانند و در مرتبه خیال عکس بر محسوس علییه با قطع نظر از
 محسوس دیگر در آید و عقل بالفعل اعلی المارک است که همه موجودات عالم بطور کلیت عاقله دارد و آینه جمیع
 محسوس بطن سیم و فتح بالبعنی معلوم کوشش هر دو برتری و غریب نسبته خردین چون کودکان منه
 تو جلدین و این در عالم احوال نفس لامری است که اگر همه احوال بودنی یکبار دیدن در عالم آنها نفس لامر
 بود و این یک وجهی است از برای نفس لامر است کثرت در موجودات در نظر ان کثرت ولی تحقیق و در
 در کثرت است که حقیقت وجود و حوت دارد با کثرت مراتب درجات و **دَفْعُ الدَّعَابِ ذُو الْعَرْشِ وَاللَّهُ**
وَالسَّحَابُ عَلَيْهِمْ ذُورٌ مِّنْ سَمَوَاتٍ مَّوْجٌ مَّوْجٌ وَكَرَّ السَّمَاوَاتِ جَمَلٌ كَذَّبَتْ بِهَا مَثَوِّفٌ جَمَلٌ كَذَّبَتْ
 عبارت محضت تو که فرموده در بعضی نسخ تا که فرعون چون که در سنه اول از آن روح مجرد بصری و سمعی
 مدارک دیگر است همه در موضع واحد که ذات روح انسانی مجرد باشد پس در آن بصیرت و شمع و غیره باشد
 و نیز در حق تعالی اینها علم حضوری او باشد بدین و شیشه بی و غیره باشد که سلطان با نیر است و در
 خواب چنانچه در خواب از او افتاده و در طبقات چشم طبق است بلکه در سرداری نیز روح انسانی کثرت
 زمین و نه سماخ و غیره باشد که نفس ملققت بجائی دیگر باشد قوتها در آن چیزی میکند پس کویای
 با صدمی پسین نور من و ای سامعه میشود بقوت من و ای محرکه محرکه میکی بحول من لا حول الا قوه
 لکم الا بی محال حول و لا قوه الا بالله انما سبب یعنی نامناسب است روح را خدایت خدیه با و که غلظه
 هر روحی با جسدی دارد و هر جسدی همش فرا جسد است بسوی روحش دارد از ذکا و بلاوت و ضعف و قوت و غیر
 اینها و نیز نسبت بدو هر یک با باب اینها که معلوم است این پسند با بدد که است چنانچه نظر آنکه
 اولی این بود که بفرماید این اسرار با ما در چه عناصر را اعمات گویند ولی چنین است که مراد احوال بی مناسبی

که کثرت یعنی

که کثرت یعنی آدمی چون پدرش بحسب روح عقل کلی است چنانکه عیسی تغییر از آن پدید کرده و روح او شهادت
 دارد و این پس بحسب جسد زاده خاکست و جسد از جان نیست بلکه عضوی از آنست پس عیسی است بودن سپر
 عقل کل با غایت تجرد که مولود از خاک باشد با دوا بچشمش میش ازین نوشتیم که طلق و جو حقیقی عین جسد
 و علم و عشق و قدرت تبع و بصیرت حکم است ولی چون وجود بحسب ظهور و ستاد و مراتب پس این صفات
 نیز متفاوتند در ظهور و این من شیخی **الاولی** بحسب جسد پس این است که میفرماید که باد و غماص و کبریا و شمشیر
 و کشتن شمشیر بر میانان هم که نفس روح و نفس روح وجود است و در شرح بعضی دفاتر سابقه گفته ایم که وجود نفس است
 عین حیات و نور و علم حضوری بخود و عشق بخود و قدرت بر قوای خود و کلمه خدای خود و بی نیایی بخود است
 بحسب حضور بچشم تحافت و قبول چیزی بشفقت و شفقت اینجا آنست که نور ازین آتش خلیل را خلاف طبع است
 اندوختند و لفظ در آن است یعنی اندرون مشت پیغمبر کی خلقت کی فت تحذیر آه اقله اسرار
 از قول حق که **يَوْمَ مَنَعْنَا قُلُوبَهُمْ وَبَنَيْنَا أَسْمَانَهُمْ** یعنی که زمین دیده و بنود کی مصداق می شود قول حق را که فرمود
 در روز قیامت حدیث یکم زمین خبرهای خود را و کی اظهار میکنند زمین از برای ما اسرار خود را این فرستادن
 برکت باول و خطاب موسی با فرعون است **تَمْرًا كُودُن كُوزِينَ** یعنی خواها دیده بودی که مر که موسی ام خبر
 بر سیکر نیند و بر تو سلط می کند سهمگین خوفناک **لَمَعَ** درخشندگی عنث مشقت و بلاکت و موسی با پی
 فاحشه و در دوپت اشارت با آنچه مشهور است در شجاعت که باید تو بر نباشد و نیز صبر نباشد و وسط باشد
 شوخ بی شرم و فضول **فَلَعَلَّ مَوَدَّ ذِكْرًا وُلَّ وَاوَا حَمْرًا قَلْعَةً وَاوَا حَمْرًا قَلْعَةً** جانب آن قلعه رود جانان
 در بند قلعه و نیز بنبر که در راه دریا و سر حد مشاوع راه انسان شاس هتک چون سنگ معانی
 بسیار دارد که بسیاری از آنها اینجا مناسب است مثل سنگینی و وقار و قدر و مقدار و سپاه و تیسیر و قوت و زور
 و کثرت اول زخم و ثانی لجه و سومین لجه از باب اسناد مجازیت یعنی صاحبش سوزد مرا حبس نکند
 و در کتب از مقامات سلوکست مراقبه و محاسبه قال **النبي** موتوا قبل ان تموتوا و حاسبوا انفسكم قبل ان تسخطوا
 از مراقبه و بالان بود یعنی از مقام مراقبه مقامی بالاتر است از باب تجلیه زردایل و تجلیه بعضی از مشاوع
 و رضا و تسلیم و اشارت تجلیه فرموده بصیقلی کردن و تجلیه تصویف بصور که چه در شنی قول **زَكَتَ زَكَتِي** ام
 زبان حال آینه است **كَاهُ مَبِيدِي** قول موسی است با فرعون **دَدَه** دست نغنی پاک و در بی با
 اماره و بی بالف یعنی خلق قرآن یعنی بسته و کشاده هر دو آمده از ضد است **بَتَه** بنا و ثناء و فوق پرست
 بیابان حکام محکم او را بسکون میم یعنی حکم او است میکند آنچه میخواهد مغنم غنیمت دست شده چشم
 اب کرم متعفن و هم استخوان بوسه سحیح آتش فروخته مستوی عصب می مراد است که بنا کام یعنی
 این را هم تحصیل کرد و حکا قال **تَعَالَى قَفَقُوا الْمَوْتِ** یا آنچه مقصود است که این از لوازم عمر در از است پیش کپرتی

مرکب اسم قابل
ملی و اسان
شده

پیش و پیش را جناس سطر است چنانچه پیش و پیش را جناس لاحق است از و از آنکه یعنی از منافع کثیره
و از آنکه چون گرمی که در کدم نهانست زمین و آسمان و همانست چون کرم بقیعین یعنی غایت قوت است
و با گرم بجز کاف و سکون را و با گرم بفتح کاف و سکون را که یعنی تا کست جناس محرف دارد هدم خانه خرابی
خانه چه تا علم نکند کج ظاهر نشود و نکند آن کاد علم و عمل چه همه دارند ولی همه علم ترکیبی یعنی علم بعد و اینکه معلوم
چست و کیت نازند پس ظفر کج و در اری نازند دست خایه کنایه از حسرت و پشیمانی کرمی که بر کرده
دو کان جنتان است که حق فرموده و لکن خلاف مقام و مقام جنتان جنت صوری و جنت روحانی یا دو کان
سطریت علم و قدرت یا سطریت جمال و جلال هر زمان مبدد چه تحلیل میرود این تن مجملات تاریخ که حرارت تاریخ
داخل بدن و حرارت غیره داخل طبیعت فاد مغز و حرارت کوبیه از خارج و حرارت حرکات بینه و نفثات
باشند و چنانکه در بدن هر زمانست و روشن تر آن بان است چه اگر خوردن ظاهری غذایی بالقوه شبانه روزی
دو بار باشد مثلاً لیکن خوردن غذایی بالفعل که خون خوردن است همیشه است **اَلْکَلْهَ اَذِیْمٌ تَحَارُّمٌ**
عَلَى الرَّایِغِ زیرا که بعد از هضم رابع که هضم عضوی باشد دم مانند شبنم بر اعضا قرار دارد و بقوه ملزقه و ملصقه که از قوا
غذایست حوصل میشود با اعضا پس دانما از قواست عروق بر اعضا میرود و موصول میگردد و پس و صافی دانما
درستند و کلوه عاظره یا مخفی یا میوه خوشبو که بجهت بوییدن در دست گیرند و با تیر جناس مفروق دارد
اندک و نصیحت و قولش که تو طفلی خانه آه تمسج است بقول حکیم سنائی همه در زمین توانست که تو طفلی
خانه ز زمین است افتقاد تقصد و مهربانی فسق مغرب پسته اژدک چینی که بروی و اندام فسد و در بعضی نسخ
از رنگ است و غلط است که نام مصور نام پهلوانی است بعال کخاج و ملاجمه در باطن عکاشه شبیر
بود **پَارِیْضِ لَکَ کَمِیْنِ دَهْرَانِ** اول بفتح اول و دوم بضم اول **هُوَ حَیْضٌ ضَعِیفٌ یَعْنِیْ هَوَیْثُ**
مکانیکه و حرت شخصه محدود باشد بستی دارد بهوت محیط ربوبیه که بویست کل هو است چنانکه مدلولی که گفت
یا هو یا من یا هو یا من لا هو الا هو است معصوم محفوظ فلام پشیمانی دو معنی است یعنی بردت نمی کش
و پرده ات را نمیدرد و بکار می خیزد چنانست که بفرماید واتی تو اقبال نموده بر خود زوال نیاری سبب اینجا
ست و بحسب قدر و شان مراد است کوفی بکاف عربی و زری ف پشت خمیده و همچنین بکاف و زاع عربین
و این قصه باز و شاه گذشت در اوایل فرثانی **عَمَّوْ** سرکشی ادب و مقابل اقبال و در بعضی نسخ ادب است
و اول صح است و ضرورتی داعی بر امانیت مغضوب فرقی سرود انسان چون پوشیده میشود بکلاه و عصا بغض
کنند آنکه مغضوب شدست دلال کرشمه و نماز چشم مانع است اشارت نماز از البصر و ماطنی یعنی چشمی
زنجیر و ضلال نداشت شد بود زخم فداغ مرغ سیاه معروف و اینجا کنایه است از کمبری که از نیت باز شد و نمود
و باز اینجا از راست چنانکه گذشت که علم است و بهتر است که انسان کامل از دار باشد که بنا بر اتحاد عالم و معلوم خدا

رعایت از موسیقی عدم رعایت حرمت است در باب طبع دریا و معنی چرخ آسمان آن آب محمود آن
اشک چشم با آنکه کوبد باز است گوید از فرجه خفت که از فروخت با آن جام یعنی باکی نیت که شبها ز جام مرتبه
صد صورت نشاکند که کپیر زخم بر نازقن زند نه بر صبا جان بلکه زخم تن التیام جانست متن صلب
و پشت دل یعنی دل فرعون بحسب فطرت اصلی همگی بود ولی نخوت و زبند پیدا کنند این انصاف
از بعضی نسخ زبند او کردند که اول بی پی ق و دوم سبای عربی باشد عکس نسخ اول و در نسخ اولی علما و
بر جناس مضارع و لاحق جناس مزدوج نیست بخلاف نسخه ثانیه بوده جناس سطر و مزدوج از کثیر
پنجبارن حکما قال تعالی **وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبَسُونَ** و از نسخه
خواب و گذشت که کبرجواب افیم ستان ویم پوسنی استخوان پوست و پوش است و بس در
دو عالم غیر زدن نیت کس می داد و او اشارت بسیار عشق و مستی مستند ذرات جهان پیشیا
گویشار کوحیمه که درون کما قبل شیرینا و آب قیالی **لَا رِیْضَ جَرْمَةٍ** و **لَا رِیْضَ مِنْ كَلِمٍ اَلْکَرَامِ** نصیب
بخورد این عیسی یعنی همما ازین می حقانی را بخورد کونه دهنها نمهای کویک و بنا به شایسته ای کویا
کردن یعنی شیش از شیشه می صوری نیت یا کونه دم کنایه باشد از خود و الکمال و غیره وصل بغایت که غایت
شیشی و بنا له است و زبیده بغایت ناقص و تبر و دم بریده است عقال زانوبند او فرو ناپدید کرد
حوض نگاه داری با دست مدافعه کند و چون دست برداری با لاله که جو امیل با لاله دارد و درین بالاشینی
کوزه پراز هوا و مدافعه او دلیل است بر وجود هوا و در است بر جمله که گویند هوا چیزی نیست و این قضای سمانه
ارض و سما خلا است که هر چه محسوس نیست موجود نیست لظن مستنکر اینجا با اینکه هوا اگر چه بصفت لیکن بوس
در وقت مدافعه و متوج هوا که با تباطل تمخرجه می کشد ظرف خود دلم چنانکه روح چون لطیف باشد
در رعایت و بسا روحانی صعود کند خطاف و جذاب جسد است بعلو تمعیت صورت برای معنی و مشاعرش
و ارفض جنس اسفل جنس تن آمد چون نفس بحسب اصل فطرت لطیف است پس بهر چه رو آرد رنگ نریز
و نفس شقیه طبیعت و لوازم طبیعت گرفتار است تقین و سفلی میگردد چنانکه فرماید شد بد و بعضی
سخن شده بولو و شد بضم شین همه کلمه نفیر است حکما مردمیم مذموم که خدا با نمی پسنی که ایل ایمان عمل
صالح که دو نورند اول کفر و عمل باطل که دو نارند و آنها ماده جنان و اینجا ماده نیر اند چون از یکدیگر کریرند
بلکه ناریان با عمل نیر اند خود مشغولند **کُلُّ حَرْبٍ بِمَا لَدَهُمْ فِرْحَانٌ** مشهور مشورت است
دوستان دشمن دشمن نامت که دو آدو تمیج است بشهر مشهور که آنچه نامش نهاده دولت دو
روزی دو است باقی است اولش دو دو است بقریه بخورد و دم ناکید اول هر کس جو مرکب شد
خزخکان معجزین از خردین چنانکه گفته میشود پرنده و چرنده و خرنده مشرق و مغرب که نبود برقرار که کل

سَخِّ هَالِكٍ لِأَجْهَةٍ سَخِّ چون نور هویست از مشرق حقیقت طالع باشد و بجای اعظم شود آسمان مشرق و نجوم
 سنگد رشمس متکوره و قهر منقح گردد مشرق و مغرب صورتی نماید و نیز شمس حقیقت در هر عهدی از مجرای آن
 کانی نبوی یا ولوی طالع و غار است و میشود که تغییر مشرق و مغرب صورتی بحسب اوقات مراد باشد کما قال
 رَبُّ الشَّائِقِ وَالْمُعَارِبِ بِمَشْرِقِ السُّنْبُكِ كَمَا تَطْلُعُ السُّنْبُكُ بِمَشْرِقِ السُّنْبُكِ است تقاطع است با دایره معدل و هر وقتی شمس از
 ماری طالع و غار است بوده مؤیدش در بعضی نسخ چنین است و در حاشیه آن نوشته بود که از اباده
 ای بلکه و این غلط است چه اسم فاعل آن بودید است پس بنا برین نسخ بود حکیم ترسایان است و قاضی را
 نیز گویند و مؤید مؤیدان قاضی القضاة است یعنی زهر بوده بلند مرتبه از مسجدین که حکیم قاضی باشد چه جا
 دون مرتبه ایشان و در بعضی نسخ زهر بود و مردنش و بحسب تفسیر رخاوت دارد چون که او مخفف
 کوه و در بعضی نسخ چون که یعنی چون که وی پیغمبر و تقیبه باقی نیست چه با قافیه نیست بلکه و او است که
 در عربی آخرت است و او اطلاق می شود و چون مشوح است الف و چون کمور است یا پس
 با و او خوانده میشود و نسخ ثانیه اضع است که در اول لفظ او زیاد میشود مد بس بخت کشته ضد مقبول که نه زهر
 این نگارین بزرگی و شاهی که در شاه مقبول بود بخلاف آن که آن خسته آن گهی کوهی از کان یمن
 فی بحال غزانه که در آن کردن فرازی کافزاده و خاکسار است و در بعضی نسخ بدون کاف است شرکت
 در حدیث قدسی است لکیرا و دانی و العظمه از آری و سن ناز عینی فیما قصته ان خود و دست کردن کویم
 زمین تویی مقصودم اگر خواند که است یکدیگر و با یکی کردم اگر در خانه کس است در بعضی نسخ اگر در دینی بر مشفق
 دانم آخرت با قدر صاحب ترسانند و عیب از عیب معنی خوف ترسیده شده فضیلت شانه دخت و عیب
 کجاست مستودشت و در بعضی نسخ سوی شرف غلط است حلال کینه کاهن جادو که بیخ نوبت در اوقات صلوات
 خرابی شمس همچون هر روز از روزی ربوبی و الوهی و مصراع اول اشارت بشمول دولت و سلسله
 و دوم اشارت بشمول دولت و سلسله طولی و در استعمال روز در مصراع دوم اشارت بانکه در مراتب
 سلسله طولی صعود و شب نیما شده بعد از غروب نور در سواد پس از سیر در سلسله طولی نزول طالع شده و سیر
 عروجی باشد پس بعد رجعت روز است لا نور فالانورالی نور الانور کما قال تاروز قیام منتجب نجیب
 ناکو بی دوزخ چه آخرت در طول باطن این دنیا است و نسبتش بدینا است جو جاست بیضه و چون عالم
 آخرت است مکان و زمان از جنس خود دارد و حاجت بجان و زمان دنیا می دانی در او صدمه نمیزند بجان
 و زمان دنیا و آنچه در هر یک می پس در جمع جاریست که ما خلفکم و لا یخلفکم الا کفیس و اجید
 پس دنیا با کلیه برقع میشود و آخرت وضع میشود که آنچه در قیامت صغری است نمونه است از آنچه در کبر است
 حلال جمع طالعینی جانه خاویز بن دندان این شکر و ان عمل از لوازم ذکر و بیان معنی است چنانکه آورد

آن در دنیا از لوازم سخنان باطن و غفلت است تا محض آن که نتوان دوری کرد از آن محصون محفوظ و حسن
 حصین خود تا ممنون نامسقطع با نیست که در ده سبب آن چنانکه بهر موی در آیه تفسیر شده که **وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا**
غَيْرَ مَمْنُونٍ فایکل پس آدم که بر او خود با میل را گشت طایع فرمان بردار **بِإِذْنِ اللَّهِ** بر طاعت و تسبیح
 خف فروردن حکام شرف پراننده کردن فلسفتی متغلفی عنوث جمع غیث یعنی باران
 بدو ابتدا بسج میهای سفر و اینجا الی اندا ب است علامت دعوی حرامزاده از مؤذن و بعضی نسخ
 از نمودن است سختی ندارد و تصحیف است و بشنود قریه است و اعلام هم از انبیا است مؤذن است که اذان اعلامی
 در شرح گویند **كُوْنُ أَهْرُونَ** بکوری چشم ایمان یا مفعول اعلام است چون روان خام که علامت مفعول
 هر دو را باشد از اجل از مرک و ثانی اجل شدید است یعنی اعظم یعنی نام نامی محمد رسول الله صحرای کوی
 در راه و آیه طرف آب و در مصراع اول نذر بادیت است یعنی صندل از خلق اندر باد طیب و مسرور کوی غلط
 و روانست بی عصای سفر و بی راوی آب با بجز بی اخذ زاده و توشه و در بعضی نسخ خلق را در بادید سیر کرده بی عصا
 را و یعنی سیراب کرده بی معصوم را و یکدسته شده آب را و به بصارت که در شیشه با و نظر نما کنند و آبهای شکر
 شده نای از فو که در عصا کویند و کویا سنگ آب فشرده میشود و آب از آن سپردن می آید دهان شکر است
 قرآن مقارنند و پیشتر از همین از سببی آنچه زمال کرده اند که شکر شود از برای هر که سابق شود و در حدیث
 که **لَا سَبَقَ لَآئِي خَيْفٍ** و **جَا فِرَاقُ فَضْلٍ** و معنی با اصح روایت است از سکون که معنی شکر است در حدیث **وَإِنَّ**
 محققان است که لا قیام سوی الله خدا و آنچه از صفات خدا و صقع خداست قدیم است و آنچه خلق و از آنچه خلق
 حادث است علم خدا و قدرت و حکم و وجود و احسان و فیض و نور خدا و بخود لاک قدیم است کان الله و کون
 شیئی و ممکنات کلاً و طراً حادث و تازه بهم رسیده اند و اسم و رسم تازه پیدا شد **إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ**
سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ام الکتاب قرآن مجید غیر این ظاهر نمی بینیم
 و حال آنکه باید ظاهر هر کس شود در سطوع نور حق و به سنده است باقی و کل شیئی تا لک بقالی که در آیه
 مترانی است از باقی حق حقیقی است که **أَيُّهَا تُولُوا قَوْمًا وَجَّهًا لِلَّهِ وَبِئْسَ كُفْرًا كُفْرًا** اگر غیر این ظاهر نمی بینیم
 غیر از حاد و در اثر نیست کرین جانب بود هر لحظه تبدیل و اگر بعضی از حکما **الْوَسْمَانُ** بقوه بقدم فلک با عقول
 کلیه کرده اند قدم فیض خدا و نور خدا را خواسته اند که آنها خدایند و پر است دیده قلبشان از نور خدا و خلق نظر
 ایشان مقهور و مستور است و وجود حقیقی ندارند چون مقهور بودن انوار کواکب در روز پیش سطوع نور شمس
 حاصل آنچه قائل بقدم عالم و در حقیقت اندکی آنکه شکر خدای می علم میبرد مجرد از ماده و موضوع و معیت است
 از صورتی معانی متعلقه و مرسل برده چه جای معنی المعانی و یکی آنکه وجود حق قدیم و صفات قدیم و نگذار
 که عالم و اشراوات را بپند چه عالم اگر معنی جمیع ماسوی است و ماسوی الله شمیمت مریات است

و هیات اعتباریه اند چون ظلمت در آفتاب وجود کند پس قدیم که میگوید نور حق را میگوید که هیات از خود
 هیچ نور ندارد و مستی نور حق که نور سموات و ارض است و نور اینجا وجود حقیقی است حکام و بوجهی چون
 و انکس تباری اند که در کفر تاریکی سرورین و اگر عالم معینی اجسام طبعیه باشد از سما و علیا تا ارض سفلی و
 در آنجا منطبق است پس اگر چه همه تغییر و دگرگونی است و در آنجا ثابت در اینجا را ناظرند و اصل محفوظ در آنجا
 مشاهده اند که سما و صفات حق و معانی برقرار و بر دوام باشد چون آب سیال که آفتاب ثابت بر آن
 ناپدید و میگریخت نظر شود آنرا که سیلان ننهد یا چون ناظران بهوت روح و عالمان حضور بی و که غایب
 باشند از بدن چه جای تغییرات آن پس حکم کف نه ثابت و کامن چنان نفسی که بر کعبه و ملاحظه
 الایه و در آنجا است یکی آنکه خلق نکردیم آسمانها و زمین را مگر بحق مخلوق به زیرا که این وجود منسبط که ما و خلق است
 پیش بعضی از صوفیه در نزد ایشان سماعت بحق مخلوق به اخذ من بده الایه پس آید در آغاز خلقت خود بود
 و در آنجا اشارت باشد با انجام و غایت ایجاد و خلقت که حق است و کلام مولوی در این است که بفرجه
 بفرج و شادمانی دوستان اول فاعل یا در کون و دووم فاعول آن از نقش یعنی کشیدن نقش در دست
 تکراره آن است بفرج غایب مثل آنکه صورت طبعیه و نیویده برای صورت برزخیه است صورت برزخیه است صورت برزخیه است
 معانی متعلقه که نفوس باشد و نفوس برای عقول نفس را چون بند با کسب یا بدنام عقل و همچنین
 غایب الغایات هر تعب و تالی و در بعضی نسخ در بازی در دست غیر این یعنی عالم ظاهر و عقول
 خلقتا یعنی معصیت و سرکشی کردیم تحرک صبارا و اگدا را پس خلق بوزن مثل از آله و بسید یعنی
 و اگدا داشت آفریننده خود بود و قوکل یعنی سفرای اندکند و کوید هر چه خدا میخواهد و حال آنکه باید بقوت و وقار
 او کار کرد و باید کار خود و قدرت خود را ندید و در آنجا بوده با ضافه غیب مستقبل غیب یعنی لوارم
 ملکات و برانحال منبذ که غیب مستقبل طولی و باطنی که در قوس صعود است باشد چنانکه هر کس با اندازه
 نظر غیب مستقبل زمانی بنده مثل آنکه این روش بچگونه می شود از خیر و شر و مثل آنکه در زمستان پسند که چون
 شمس بجلال آید نباتات بیجان آیند و چون بسطان رود ایضا صحرانابل و صبح فواکه واقع شود و چون غروب
 بیاید در شود و قس علیها ما لا تعد و لا تحصى سنگ پیش اشارت است بستی که در قول حق است که و جگانه
 همین است این بزم سدا و من خلفهم سدا شد گداوه مشغول شد چشم دل چون نظر پس کرد چون سدر
 نماز و نظر به پشت سر انداخت که قوس نزول و مساله طول باشد کشف شد که آغاز هستی حدیث بود
 و واحدیت و بعد جبروت و ملکوت علی و سفلی و آخرنا سوت علی مراتب املاک جمع ملک چون ملک که کون
 اشاعر بقول و الا فلک من قولی و الله فیهما یستیع چون نظر به پیش چون سدرش و نماز و نظر
 و فی الله نمود پس مراتب قوس صعود هم در وجود مسافرالی الله درج شد و تحقق و تحقق کردید آنچه در مستقبل

طولی عروجی بود و در فصل یوم الفصل و میقات لوصول چنانکه در بعضی نسخ روز وصل است مخصوص
 عنایت خدا بکار و روشن و توفیق دادن مانع نمیشد چه اراده او اختیار او از تو بریزد زیرا که چنانکه وجود
 در عین انبیه فی حقیقه از او است مضاف به است بچشمین اراده او اختیار در عین انبیه از او است فی حقیقه با لاج
 مضاف به است ولی مجاز پیش از حقیقت و حقیقت پیش از مجاز لکن چنانکه در بعضی نسخ هم تخصیص این است
 و مقرب بغایت ولی بدیجت میداند و نیکیت میداند و دلیری و پردلی میورزد و بر لطف و مهرش عاشق
 خاطر تو هم ز ما کمانی از دعا غوغا و بفریاد من عذابک و برضاک من عذابک و اغوؤا بک من عذابک
 همان حسرت که احتضار خیریت بخیری چنانکه در علم معانی باب حصر باب حصر کوبیده ولی حصر و حصر
 صادق در آیه آنست که چون حصر کنی استعانت را در او چون می پیش آید بقض عهد کنی و از غیر یاری نخوا
 ای گویم ایضا بنماید مگر بمعنی اصم باشد و در بعضی نسخ ای ندیم است در ثانی خود این کار شفاعت
 مستعملی بکار و ادا شده و کمالیت منیدی لغزال بودی نه حاصلی نه عامل استغلا شلای
 فنا شدی بقایا می زین شفیع از دود و بوگشتن و از دوستی و در بعضی نسخ زین شفیع آورید بگردان
 شفیع آور فرموده و حال آنکه خود شفیع بوده از باب تجرید مثل لی من فلان صدیق جیم مبدل عطا شد
 بر سبیل شامشست جان چون آدمی را بهفت مرتبه است که بهفت لطیفه و بهفت بطن است کبری و بفرجه
 کونید پس چون مرتبه طبع را بگیرد که ظل ذی ثلث شعلات است شش مرتبه دیگر باقی است بخوارش چون
 در هر مرتبه مدارک ظاهر و باطن که انداخته است بهشت میشود با قبضات سعاده از فلک و یک قبضه
 از غنا صحر که جای دیگر گفته ایم در هر مرتبه شش مرتبه است شش مرتبه شش مرتبه است در هر مرتبه شش مرتبه است
 و کور و در بعضی نسخ بیا اثنه تحت و همه مناسبت دارد شش مرتبه بود چشم شش مرتبه شش مرتبه شش مرتبه
 کان الله ولم یکن اسم ولا رسم کان الله ولم یکن کفر ولا اسلام از کلام کلام فریبان که بر هر چه چند و چنان
 چرخه را نیز کلامه کونید و در بعضی نسخ از کلام آدمی و این راست است عین و کلام یعنی تعلیم علمی و تعلیم
 مفاهیم و الفاظ بود بلکه آن وجودی بود که وجود جامع و یکل توحید و طهر همه حقایق است و در بعضی
 یعنی در پس پرده آب و گل اند که نقاب مخفف که کوچه از ختم در بعضی نسخ خصم است و خوبت
 و کلام باول برکت و میت بعد که چه از یکو چه با پیش ازین بوده داد حکیم و کریم حکام معینی شفیع
 باست از من پرسد که شفاعت میخواهی یا نه و حجت برای همه معینی لا واسطه بعد ایمان پیش
 چشم یعنی بد و قهر نمی چشم که بد عوام را نیک و آنچه را قهر می چشم لطف می چشم و بالعکس چنانکه شفاعت
 میت بعد است یا معنی این است که پیش چشم نیک مردم باست که میت بعد تا کینه این باشد و عکس
 مصراع از باب توجیه که محتمل الوجودین است باشد جل تو بشتاب تر و با سعی تمام عطفی عقد معانی

ایجاب و قبول است بین المتقارین و صبح و سود هر دو یکیت یک اول عربی دوم ق و نیک و برین
 الزمونی برتر است که مراد بریت درخت زیتون باشد که بجای صورت است و درین بجای جان و رو
 که از زمین بهم میرسد است جان جان و پرتو نور جانان که غایه الغایات معنی المعانی است الخ
 و انت المعنی جزو ای این چرا استفهام انکاریست و حاصل است که مردم مخطورند بر هر چه کفین
 و سوال ز فایده کردن زیرا که هر چیز را فایده و حکمتی است و در حکمتی است چون حکیم معینش است گفتا
 و درست کرد است و درست کرداری است که فعل فاعل غایت محکم معتقد داشته باشد و فعلی حکمی تر
 و محکم و متقن تر ازین فعل کلی که ابداع انسان کبیر باشد که همه فواید و عواید بر آن مترتب است و فایده اخیر مترتبه بر
 معروفیت ذات فاعل مطلق و جاعل حق است هو المبدء و هو المعاد **آلای الله بصیرة لکم انکم علم اهد** که
 اسوال لصف العلم هر بر و فی و ابکاره اشکال فنی و لسی است عظیم و تحصیل اقیان سلطنتی است عظیم
 و برونی ازین حرم جیم است هم ضلال و رقوب غیر قابل و الا که علوم حق و معارف راسته اشان
 ذاتی هدایت و ارشاد است هدی بیا و همچنین نلدی تری و رطوبت اجمعی بسته زبان و نادن
 ای ذولباب ای صاحب عقل و مغز معنوی داس افرا در و کرمی معروف شبهه سنگ سیاه
 معروف حاصل آنکه در کیمیه نشیند بعضی مظهر لطیفند و بعضی مظهر قهر صفات حق تعالی لطف و قهر است لاش
 چیز ضایع و ناپدید خیره چون آنچه خرم کوکب هنجار و روش وقاعده کان جزوا و سبب یعنی کان بنده
 ظهور اسما و صفات جویت است مثل قول شیخ عطار که تن زجان نبود جدا عضو می زاوست جان زکل
 جدا جزوی زاوست اذن بضم اول و سکون ثانی کوش و صلش بضم ثانی است کقولہ تعالی **اعذ
 و اعینه و اع** شوا یعنی چنانچه یک انسان کامل جائز با فعل میگوید همچنین کلام حکیمان او قوتون
 داعی است یعنی واعی هم ناطق با حق عن سخن میشود چون **القی التمتع و هو شهید** بخلاف آنکه گوشت
 که روزانیش یک زانفت است با چه آدم یعنی نوبین بن خداست که حاجت تقیم بشری ندارند ذلک لمن
**لو قلب جناحه در آیه شریفه است در ولادت ناطق آمد در وجود کمال قال تعالی فاشاد الله فالوا
 کفتم نیکم من کان فی الهدی صبیبا قال تعالی ان الله انانی الکاتب جعلنا نبیا لایعنی بعد از آنکه بدجان
 شده در حق مریم اشاره کرد بسوی آن طفل که عیسی باشد که او شهادت بدو بر پاکی مادر ایشان گفته اند که چگونه تکلم
 کنیم با کسی که طفل در مودت پس عیسی سخن آمد و گفت من بنده خدام و صاحب کتابم از نزد خدا و قرار داده ام بنده
 بر شما و چنین و چنان آنکه هشتاد گشت که آن نیست که هست ینما بگذارد و آن هست که نیست ینما بطلب نامه
 بکنز یعنی تار و نقش انجیری مکنتم یعنی نمان ز چشم مشرق این جاد فکرت فکرتی که در صفات خدا
 و افعال خدا باشد آن بهتر است که از شرف عالم عقل آید و فکرت حق تعالی است که باید در کلیات باشد و باوصاف**

بمعانی

بمعانی عقل کبیر باشد و بعالم معنی و فکرتی که در امور دنیا باشد بمنزله و بولاست که دنیا مغرب نوار است و عالم علیا
 و غوا سق است و اتصال بحیثیات بوجه و خیال فکرت تحقیقیت و عوام آنرا فکرت گویند خود جاد است
 یعنی جسم خورشید مفعول و مفضل بمنزله جهاد است مشرقش صورتی است و حق که جان عقل کلی است که او جان است
 مشرقی که از او بر باد و در اشراق و بتما بدو نیم چشم بوزد فواید و قلب منور است کامل است و این بنا بر این است
 که بود شرفش فشو و در بعضی نسخ مشرق فواید است یعنی حق نور فواید است خود را نور است و نورش که مشرق خورشید است
 یعنی سخا و اول را موی است و جهان صحیح است قشوع کس آن بوی یعنی خورشید قشوع و عکس فواید است و آنکه یعنی
 بعثت آنکه اگر تن بی لب و شکر روح باشد شبی و روزی و خورشیدی و غیره در عالم جمادی بل بناتی تو نیست
 و در بنای شدن تن ولی این فواید باشد بنوعی است پس بدون شب و روز و خورشید و در این عالم کبیر است
 و غیره که در ملکوت فواید است اشکال است و بذات و باطن ذات است کفایت آسمانهاست در ولایت
 که فرمای آسمان جهان بهمه و خود مشید که از عالم ملکوت نفس ازین عالم رفته در وقت خواب و این خواب باخیا
 جزئیات این عالم درک میشود از کارها و اندک حق تعبیر از نوم بوقات فرموده در آیه شریفه **الله یوقتی
 الا نفس ما و اختاب ز خود دارد که معقول از ماه و آفتاب که برترند ازین ماه و آفتاب که آنها مجردند و وجودشان
 وحدت حقیقی دارند و جهت و زمان و مکان و وضع ندارند بخلاف آنها که بمقابل این اوصاف تصفند اشکال با عاقل
 دارند و مثالی اینها که در خیالند و در نوم درک میشوند مخلوق فواید باذن حسن اشکالین و قیام صدوری فواید دارند
 و در هر دو حال از عقل و ادراک ما کذب الفوائد ما رانی زمین براد و بسنی از خواب عال مرک
 بدان و موجودات آن شاه بملکت قوی از موجودات این نشاء دنیاست چه در پداری و چه در خواب و جمیع حق
 باطنه از ذات و باطن ذات تو منبع میشوند که الدینا و الآخرة حالتک خلد و در زخ عکس لطف قهر است
 ان فرج این یعنی فواید فرج شمس عالم شهادت یا موجودات فواید و مناسبت از ماه و آفتاب و غیره
 فرج این ماه و آفتاب است که اگر اینها نبودندی آنها نبودندی مشنوا نوا چه موجودات این عالم معقد برای
 موجودات آن عالم نه فاعل و نیز صورت نفس ناطقه شد که صورت ناطقه معقول است چنانکه گفته اند آنکه
 صیرورة الانسان عالما عقليا مضایبا للعالم یعنی می به بندند جواب داده که چگونه صورت ناطقه
 میشود و حال آنکه صورتی در مقام می پسنی که ترکیب آنرا در پداری ندیده و تعبیر آن بطور بدیهه مکرر بیان
 سال پس اگر صورت ناطقه فرج باشد باید اول در پداری دیده باشی دهها زیرکی این و خود این اصح است
 و در بعضی نسخ این نه خود اصل جبار بر کزیدن و در بعضی نسخ اصل حیاری است و مقصود است که خواب
 خواص در امور غیره نیست و در کلیات است بلکه پدیدار تر شود چنانکه در اینم اید و در انالی نفس ناطقه
 در اینها ظاهر تر است و تشبیهل سفر باید پیل و خواب دیدن آن بند و ستا ترا خواب بدهند علیکم بالهدی**

ما توارست اغراب بفرستادن پس مصور کرد حق ذکر خواسته است بصف کثرت
 و ذکر و الله کثیرا و نیز فرموده **قَالَ ذَاكِرُ بِنِ اللَّهِ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ نَبِيَةٌ وَلِذَلِكَ اللَّهُ أَكْبَرُ**
 پس چون مقام تکمیل رسد وجود ذکر شود بشب کثرت قدر باشد او جوی اشارت باشد و کثرت
 یکسان از آن اهل ذکر و اولیاء الله را بین و خدمت کن تا مس وجود ترا تبدیل کنند و اضافه کرده
 بجهت آنست که آنها سزاوارند چون عیبی کردند و نیشین با خود کردند و مراد باشد و مقصود توفیق و ترغیب بپند
 باشد که بین که همه در کار برآیند و کردند و یکبارگی است سبب ذمیب قنایی که مشرق می کند بر شرفین چنان
 افتاب عصه را از سبب الاصل کونیه و بر کفهای زرد خزان از زرد برف را سیم کونیه شرح عطا کرده است در زین
 سیم با در شمار زینت نام در خزان از شاخار و سبب تجسیم سها مینا کثرت و همچنین سبب تجسیم رض که کثرت
 بی ساق را تجسیم کونیه کمال تعالی **وَالتَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ** طنبین اینجا صدای مطهره صنعت کرا
 نقش بنده اند اولیاء الله مراد است خلق مشکین حبیب در آمدن خدا را بنکر بارای از خاصه
 و وسوسه سنجیده کن وجود ترا تا اهل دید شوی نیت نونو خواطر نفسانیه و شیطانیه است ابراهیم ادهم دیدن
 یعنی جنبه از جذبات حق با و سیمه تجلی دارد اصل حدیثین است سلسل رسول الله عن علاه النور نقی
 التجانی عن دار الغرور و الاثابه الی دار النور و الاستعداد للموت قبل النزول یعنی سؤالی شد رسول خدا
 از ثواب که چه نشان دارد فرموده پهلوتی کردن از در فریب و خدمت عیبی خالی شود دل از محبت دنیا
 و رجوع کند بدین عیبی که تحصیل باقیات صاحب است بردار و در میا شود از برای مرگ بونا جوان ف
 بس مطلق اهل بیای موحده یعنی بسیار کثرت سبب سازی بک کثرت معنی منایب
 امتساک محض طوبیون نقص ذوال کما فیل رب سئوه ساجده و رشت خزان طویلا فعبه دان در بعض
 نسخ خوان یعنی علم تعبیر خوان تعبیر با اضافه از صلح صرح شادی باشد آن یا مشوب کبر و غفلت
 کور و کل که رود اصح است لدفع بدل مملد و غیر مکرزنده مطلقا یا لغ بدین باشد چون رولع پیش
 باشد دفع دفع صدای در کشان مله لب افروخته زین همه پوق معنی سبب و صده نوشته
 و در بعض نسخ غراب و صحت معلوم نشد و اظهار است که بر تو آتش نار باشد خاصه در اکثر نسخ این بیت بعد از بیت
 مقلد بلهت است بلا فصل غراب فریب کلام هزج سجا مبعده جوهر مرغ و باز فایده در اول معنی نیز در
 دو هم معنی مرغ معروف است بپسه بقیه نون بر با موحده مجید و شریف ستر کبیه یعنی این وان کی
 و معنی زنده اگر چه بصورت زنده باشد شغف زیادتی محبت بعین مملد و مبعده بود جاز است و حرف
 جمع حرف یعنی کب و هر طالع بدکار ضد صانع مراد است و همچنین فقر غناست و غنا فقر است و سوس
 ماتم و ماتم سوار است و معنی سستی و سستی و مثل اینجا بسیار است از نقص عقل و اگر کمال عقل بود

بکلیه در ۳۱۶

بخاست در اسلام کفایت نمودی کفویت ماملت در شان و رتبه شمع و بخل ثانی تفسیر اول است دها
 عربی است معنی فکر وجودت رای و اینجا اول مناسب است نژاد بر می ف اصل و نب فطاد نبیه
 چه تشبیه مخفف و تخفیف شده در ضرورت شعر جاز است صالحان و اولها در بعض نسخ بی مراد و کبر
 عربی است معنی شک جدال سرکشت بجز من مخفف است لایه کوبست بهت نسخه چاکت
 سخن مسخف یعنی سبک شمرده و حقیر در برابر معجزه و کرامت غشی چون شی غش و بخودی و ز مخرج
 مزاج و شوخی صبیح بخوابه بوقفا و مر بر سپل مزاج و تکم کویده کوففا و تلخ با یار قدیم و کسیر رحیم
 مباحث که یادش ناوری از حبه مخفف جا و در رود خانه و کلام در تقیقه و ان اذال کثرت نقان
 اشارت است بآیه شریفه یعنی زمان سحر است که سید مندر عقده یعنی که میزند در شاخه میزند یا سید
 و کوره را می کشند قلف اضطراب و ببالق یعنی پروردگار شکافن ظلمت مهیات و اعدام نور و جو
 و شکافن ظلمت شب بفضا صبح و شکافن ظلمات مواد با ضو و نور و تعلیمات سجادده حدیث است که دنیا
 عجزه سحاره غداره سکاره بسنه اسنا و بصیغه خطاب و در بعض سته است و را و صبح نیست و در
 جناس مضارع است و صنعت مسلسل نفع او یعنی نفث انجوزه سکاره دنیا تا نفث فیه اشارت
 بکبریه فاذا مسوئله و نفث فیه من روح ففعلوا له سلاحین یعنی هر که بتوبه کردم و تعدیل کردم آدم نوی
 و در سیدم در او از روح خودم بس واقع شود از برای وسیله کف نکان و کفتم آدم نوعی بجهت آیه سابق که **وَلَقَدْ**
خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلِ مِّنْ نَّارِ السَّمُومِ و تا نفع روح عجزه
 و نفع روح ولایت نشد چه جای نفث روح القدس فی الروح آدم حقیقی کویا خلقت نشد و این تقدم و تا
 طولی است و آدمیت بصورت نیت نفوس زوجت قول حق است که **وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ**
 یعنی در قیامت قرین شوند بجنس خویش از نوریان و ناریان و ایضا قرین شوند نفوس صاحبین بجنس العین
 و نفوس کفرین و فاجرین بشیاطین یا قرین شوند ارواح با جباد که می شوند و محشور و تا اول مناسب است
 که نفوس عقل شوند چه کل نفوس حیوانیه در کار تحولند بقولی که مکملات انواع طبعیه اند چه جای نفس ناطقه
 انسانیه مخرج محل بیرون آمدن الخلال کشایش و میان این است مصراع دوم و در بعض نسخ آن حل
 پس متعلق بآنست قولش در شبکه یعنی دام و بود کلال یا ذودلال یعنی صاحب ناز و کوشه مسلح
 چرخ ضربه بعض ضربه و بجهت و بجهت و چون هر یک از دو وسیله ضرر دارند بیکدی در عربی ضربه گفته و بجهت
 که الدینا و الاخره ضرر آن ای ضدان لایحتمان ممر چون دنیا منقطع و زوال است از امر و آخرت که بخاست
 این است مقرر فرموده چون ذابواری اشارت بکبریه ان الاکوار کثیره نون من کاس کان من اجها
 کافو غفوا لغرض سلسله معتمد معاهد عاریت و ودیعت که کهن بفتح اول مرض حرب بضم اول سوس

بزرگ نغاس خواب با مقصد خواب هبنا مناشی و برکنده و جمل لودید از باب تمامه بنده است
بیشتر مثل سخن الماء و وید مفرد آورده رکبانی است که مجاری خونت چنانکه شیرین رکبانی است که او عید روح
بخاریست و اینجا اندکی از خون دارند چنانکه آنها اندکی از روح و وید در آیه را و جو می کشند مثل عرقی که شنب
میوز آن در بدن و رده و مثل و وید کردن زمین و شمال و مثل عرق مغز قلب و هط کرده با و هط کرده
چون چنین شود و ایندکه در نما و محط و خلا اعتنا بقضای اسطر علوم حقیقه و معارف آید و ارواح غیبیه
و در او ضایع عالم شجاعت نیز چون هر چه باشد بی راده او بملک و کام نرزه که ما شامدگان و مال شامدگان کین برین
آید خوش آید و هر چه او کرده استخوان باید که عالم صورت عقل کل است آن و الفیلم و صا بطرفین لاطف
و لایا بر لایا کاین عین و عینه ام الکلیه بهتر است که مراد بقول کل علم حق بکل باشد که صور عالم از حیوت تا اوست
سب و قد بعلم حق و معنیات بر طبق صور علمیه اندک آن صور علمیه بر زخنده و رابطنه میان وحدت صرف و کثرت این
بنابر اینکه علم حق صوری باشد چنانکه در باب بسیاری از حکماست که شایع باشد اما بنابر مذهب شرافیه که در
از رده تا ذره علم حضور حق است و صغر نفس الامر و صغیر عیان نسبت بکلی مثل از ناست نسبت بنفس ناطقه مثل
کفران و کثرت وی هویله است و همچنین بنابر آنچه علم کل را راده او متخطی بملک و نند و خطا بر قلم صنع زلفت بکه
در کل و جاوست و روی و رانته و وصف کند مکر زبان و اوست حکایت علمی فنک اهل فلان خطاب است
چون نسبت با عملی که و راشت دارند حکما قال بنی صراحت فی استی تکلمین محمدین لامع از محمد بنون در نسخ دیدم
و شاید از کلمات غیر مشهور باشد و بنای مشدده اطراست که آب قلی را گویند که ماده ندارد و میفرماید که برق آینه
و ضعیف از طاقیت صفات حق که چنین باشد پس آینه سرانامی صفات که آدم است اگر بنامیدمان چه خواهد
بود و در بعضی نسخ در صراع دوم آینه مان بصیرت جمع خطاب است و میشود بنا بر نسخه نون گفت که مبالغه باشد
یعنی آینه هر که مغط باشد بظلالی رقیق چنانچه چشم باشد یا غیره و معنی از نسخه و شمشیر با کبر بظن با کبر
مکان کفای غیب گوید و عده وصل ترا غیره و انداخت دارم امید کار از روز بفرز آید و ایضا بکه
مرو ز معاینه رخ دوست نمد طفل زبیت که او منظر فراد شد هر اضعه ریزه ز روسیم طم قدم کبر اول در
پیش و کم و تر و خشک و طم غیب غلبه است از اینجا قیامت کبری را طاعت الکبری فرموده در قرآن و عرب گوید
جان با طم و ارم یعنی الماء و الراب و الرطب و الیاس جمع باید کرد یعنی هم تو باید یک بیت شود
تا قابل کفای حق شوی و سو و عظم شوی دمشق شام است که سو او عظم است تا که معشوفت طاب است
که این فصل بطم و رم بوده جملت حلت فی السدیه یا شمع بکما قدره ناقده خامس از لغتی در
دو مقام بضم دال و در بعضی نسخ و از شمار غیب است معنی است فراموشانده است و وجود ترا از تو بودن
متعلق است بستی جان و جا که بستی تن حکم آنها و چون بقضای حدیث شریف تو بکه از ترک و لی با

مورخ

غروب ساخته آن جناب و همچنین تو بکنی با اعتبار نقد است فخر و نیرستی جانی حقیقی موجب توبه شکستن که
سستی باید که باشد مستحق و آنجناب سستی حقیقی حق بود و غروب ساخته بیان سستی حقیقی خود که سستی
دوام دولت حقه آنجناب است که القطار ندارد بلکه سابق تمام دولت او بوده که گشت نبیا و آدم بین الماء و بطمن
و ان من شیعه لا یوفیهیم و لو کان موسی خیالاً و لانه الا اتباعی و تخن الاولون لاحت
و راز آن دانای راز ربا بیان می کند که چنان است و آشکار است و آب حیات و جوشان است از منبع علم
علی یو باقی ما در عین آنکه جفت القلم و میان می کند که در حجت و اسعد حق است که همه را احاطه دارد و مردم غم ندارد
آن و آب حیات و آب رحمتی است که کنار جانه خفته در آن باشد و آن خفته خیز آن مذاشته و در خواب طالب است
باشد چنانکه فرموده و جمله خفته آه و نیز فرمود آنجا گفت بیسی اشاره دور انداز است و در حدیث امیرالمؤمنین
علی است که تحقیق کشف شجاعت اجمال من غیر اشاره دور و بدینا نند مثل آنکه قیامت را که در رسول عالم است
و درستی سلسله طولیه و الی شود و اندامین الملک را می شوند و نسبتش با علم نسبت فرج است بینه و عرض می کند
کامی قیامت تا قیامت راه چند من فدا بدم کشته که شکی صادق از عدم رطوبت است و خواب از رطوبت
و با هم ضد پس طلب کاذب با خواب جمع میشود از خواب بدینجا همه در راه مملکت بحیرت عطا و نسبت و او
بعضی در حجت است که آن تربیت را باب قلم و حساب و تصریح در امور مردم را می کند تا که او بود یعنی جز
او می را از حیوانات ممتاز میزاد و در امور معاشیه پیش منی دارد و در امور معاشیه و عقل حریفی است بخلاف آن فرد
که خود شناسی و آغاز و انجام شناسی تان دست و او عقل کلی است روح الولاية کتب اما کتاب دولت
سرگردی که در طلب سدد و در اقرین هم کنند و خوش تابش و برق و خش بنام همه شهرت از ولایت
شکلان و بدیشان که در اینجا خوب و مردم و حسیب بار میشود و میتوان بجا مملکت خواند که با بان موحش باشد
گفت بو کتاب کاتون و در بعضی نسخ کت در کتاب و بنا بر این مکت مراد است و صاحب صحاح کت
و کتب را واحد میداند و صاحب فاموس تعنیط او کرده عقل و بخود آه این مثل قولش برق عقل آه آه
با که عقل حریفی هرگاه نوری باشد طلب از آن نبیست میشود این است غایت مرش و مطوب میشود و آب
از آن نمی آید شباطن مراد مطلق جن است چنانکه در سوره بن حکایت میفرماید یا ایها ان که و انا کافعنا
مفاجع اللیبغ من لیبغ الان بید که شهابا اصدا و شباطن را در سوره صفات میفرماید و حقیق
کل شهابان ماید آنجا که لا من خطمنا الخلفه فانبغه شهاب ثاوث شهاب
جمع شهاب و ماده آن بجزه است که در نبیست دارد که صعد کرده از معادن کبریه و غیره و چون بقیه بود که
منزوح بنا راست رسد و کبر و از بالا تا پایین آن شعل و رشود چنانکه مشا پد میشود این در شمی که تواموش
فویس نوزد و در او و شعل براس آن دو در رسد و در میکرد تا آنکه سبوق می کشد بقیه که در پایین روشن میشود

ادخلوا اشارت بآیه و اَلْبُوتُ مِنَ ابْوَابِهَا یعنی انسان کامل باب ابواب است
و برای حرم همس خدایم اسب جبرئیل که سامری بنویسند یا خانی از موضع اثر سم اسب جبرئیل بر کمرش بود
و از آن در شکم آن کوسال که از زور ساخت رخت که اِذَا لَهْ خُوَا د یعنی با هم داشت و اشارت
بآیه شریفه فَالْبَصْرُ بِنَا لَهْ بَصِيرٌ وَاَبِهْ مَقْنُصٌ قَنْصَةٌ مِنْ اَنْزَالِ التَّوَلِیْ مَصَادِرُ نَظَرُ كَاهِ اسْمُ بَدَاد
استقلال که مستبد بر می صاحب را می ستقل را گویند که اناخیر اشارت بکریه اَنَا خَيْرٌ مِنْ خَلْقِنِي
مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ گفت شیطان من بهترم از آدم زیرا که خلق کرده مرا از آتش و خلق کرده
او را از گل بندگی آدم یعنی انسان کامل از کفر پلای یعنی از کفر و مستحق لعنت از لیه شدن عبرت
بر انسان کامل را طاعت و انقیاد کن گفت آنکه یعنی حقیقت محمیه فرمود طوبی لمن ذلت نفسه و آنچه کلام
سویولیت فارسی و عربیت و استبسان است سرکش بجنب یعنی سر بر سر نظر الله بکس و بخواهستی و
پیشستی و ظل ذلت یعنی سایه کسی که مصداق ذلت نفاست خوش آرامگاهیت و مجمع خوابگاه
چون بنی بنی ذلت باش آو این در فهرست است و از دیگر است و بجز دیگر است و در بعضی نسخ که بجز
شوی منسویت بزایدی یا ثمانه و با موجه تحریف از نا سخن است و زای رحمت ترا شنید است
که تو باید رحمت و اسعه باشی یعنی فانی در او کردی پس بر سر رای رحمت لفظ خودی منه که رحمت می
مونه ف حکم بدیشان بضم اول مخفف بودی شان کلال ماندگی و عقال بای بند حکام
ذکاوت فطانت استنا لغتی در شنای کسی کو حکما قال سینا سم مثل ان بنی کسفت بروج
من رجباً بنی و من تخلف عتقا غرق ذبند از علاقه و بند بودن و بندگی تو با بن جزئیات و اثر و هوای
نایره این است و که وجود را بطبی شس توستی دارد نه وجود نفسی اش و میشود که بای موجه بخوانیم که یعنی
جبل شام آمد و معنی ما من سینه به مثل حرم خانه خدا و من دخله کان امیناً فضل خلاپوست
را اخص است از ستم فضل حق و بویست را و انسان کامل فضل الله العظیم و الاسم الکریم مهس
خدا است که ختم الله علی قلوبهم و علی سمعهم حدیث حکم سبق حاوش سابقه ازل را نکرد اند
و من نزل فی رسول من بعدنا ما تبین له الهدی قوله ما تولى اخرا بن فراد حواهی کرد بوم
تا بی کل آنایر با ایمان سر و باش در سفیر اماره را ز ابتدا که کان سه و لم کن معشی فالله کالی
و تیک النبی من الملك الیوم لله الواحد القهار کن بوه شیخ کاف و کسر آن کو پست پشته شکوه
بجز اول زین هم مکانی اسم فاعل بوزن منادی گراید بنده جار با اد بار جو و بعضی نسخ او پیر
با ما له ولی راه ندارد و در قیبت کو مخفف کوه ذلت لغزش این قصد شکایت است با اشاره در دفتر
سیم گذشتی بی زبان تفصیل دست تولا که زنی چون گذشت که در زیری تو مر در بندگی و انقبوستی

توجه کن

توجه کن که انبیا الربوبیه زیرا که بعد مالک هیچ نیست نه وجود و نه کمالات وجود و نه آثار و افعال و وجود
از سولی است یا فنی یا حرف ندا و فنی با مال منادی و با کله در یا فنی جناس ترکیب رونی جنسی در مقام
طریقت و حقیقت جنت بقیمت ولی ستم است جنه الافعال و جنت الصفات و جنت الذات است و است
جنه الذات است صراط المستقیم نفس انسانیه صراط مستقیم است حکما فی الایمان لولویه ناد بود نمیشد تقیاً
نفس انسانیه است که در اول مثل چراغ است تدبیر شعاع بجم و بعد بجم میشود و قمر میشود تا آفتاب عالم تاب میشود
شهد خویش شمه عمل و مراد شوی منسویت و مراد بجز شمع علم و معرفت است چنانکه شیر در رو یا شیر
بعدم میشود بجز حره و در بعضی نسخ به است غلط است یعنی باید علم از بجز فیض حق سبب آنکه در این نسخه
بجز علم علم اشقی و اعلی و متصل کرد و علم بجز است یعنی بعلم العظیم حکیم این حدیث جانقرا یعنی شوی منسویت
صمصام شمشیران اغشرف یعنی معجز بکتاب بر کشتن از عوض و غیر آن باد می بود فی است یعنی
حیلات مانند هوای خالص بقیه که روشن است و بقیه شوان گرفت و آنگاه مفت و بی مفت که همان
بکاف عربی جمع که مقابل یعنی کوچکان و همه بجز اول اخصم آنکه شاه ندارد ششم قوت شاه شاندان
مخفف نشاندن و وحناک روح بشع اول راحت و رحمت و سیم و ناک در حال ترکیب و ولایت بردارانی کند
چون غمناک اینچنانکه سبک لکن نورانی می شود آنکه عارف بحق انسان کامل نیست تو فیهم اشارت است
بکریه تو فیهم بنظر و ان لیک نظر المغشی علیک من الموف یعنی می سپی شایان که نظر می کنند بر تو
تو نظر محض از مر که می بجنبان یعنی می جنبانند سر حجت نوارش با جرحا که چیه یعنی حق اگر چه از نوارش
حتی و لسانی و ارکانی جل است نسبت بسا جود ولی بحسب باطن تا فاما غایت وجود و فیض جود و حاصل
و شامل است بلکه توفیق عبادت و تائید معرفت همه الشات و محبت است عقل و اصلاح عقل با زود و معرفت
و اطاعت تعظیم است و افزایش رشد و هدایت تو جوقیت آن کریم آن و بکمالی است سر ترا از خطا و لغزش
که بجز تو کنند چه آدم حقیقی و انسان کامل سجود کل است نقش کرده است پس عزت تو که مظهر حق بود با
چگونه است ابلهان یعنی ابلهان و احمق تر از زو کو بر میرد و بالغان و کاملان دانند و میشند که مجال
بر جا جلوه کرده زمشوقان عالم ستم برده با بقدر دست میم اشارت بکریه و هر چه لیک جمل کلام
لنا قطع علیک و طباً جنبا حکم ناشکفت یعنی بی کجی بفتح کاف عربی خوانده شود و اگر کج
بخوانیم یا بکج کاف و معنی با عجیب غریب باشد و در بعضی نسخ حساب است یعنی زحمت با عجیب خدا و اول اول
ذاته اشتری یعنی از شرمه ان الله اشترى من المؤمنین انفسهم و أموالهم بآن که هم البیعه
اشارت است بجزوف که بعضی کاف کافی و با نادجی است و کافی اسم حق است و بحسب عدد صد و
یازده است که عدد الفاست که اشارت با نیک الف کافی است و نادجی است و چون در هدایت علم و در

کاف کافی آمد

معبر است میفرماید بعد از این که بگویم الصادق چه یاد در عدد یازده است و یازده عدد دو است و عین علم
صادق است دست موعود اشارت است به بیضا و پیش ما الیه ابا و اشاع دارند بنور و چه کل در حرکت و
الی بعد از بود بر حرم قدس او که انسان کامل است پس در بای وجود میل مذکور حق کی آب و در حق کی خون
دوخته و حضرت اشارت است بخبر ما ثور که قبر المؤمنین روضه من روضات الجنات و قبر الکافر غرضه
من حفر النيران و تاویل این کور با این بدان سعد و اشقیات امر قدس درخت امر و مولی بضم میم
زنان از یکجا کنان کول آدم حلق مآبون ابنه دار بغضه آرام گرفته بغا بیای موعده و غین میم
و محنت بر طل کفقه قلنوه کذا فی القاموس که یامدم ناچیب پوشنده و این عربیت و اغلب لغات این چند
بیت ق و در بعضی نسخ صحیح است و راسته است و وسیعی بر پی ق زن فاحشه کبی بجاف و با ع
میمون سیاه و میشود پی ق نیز باشد که تقیه شده بار و سپی یکدخشا سخن در بعضی نسخ بخت حاصل
که از ابدال شومی وجود ظمانی نورانی شود مصطفی اشارت است بحیث نبوی که اللهم اربنا الایمان کما هی
یعنی بار خدا یا بنما اشیارا کما هی علیه و ربانی هم روایت شده و بوجهی طلب اوست حق است بخواب
چه رؤیت سبب بشود بدون رؤیت سبب حقیقی امکان ندارد رؤیت مقوم بدون مقوم محال است
قائمی گوید و انانی همه حقایق شیا کیت آنس که شت حضرت علی را و روشن است ببدل شدن از نور
درخت موسوی ذین مواضع یعنی سبب این مواضع الهی که با کیمیای الهی ان معنی یعنی کیمی است در تقاب
قبل الفاء و این علامت بدندان شون من است از آن جهت که تن حیوان طبیعی است و شهودت خیریت و غضب
عقوریت و امر هو از آن جهت که تن جسمی است صابر بر جوع و عطش و قانع بر غار سیر و دور بین کثیر و شهودت و غضب
چون خیریت و کلب علم بوجه و کیمیایی اول منافع قلبی داشت و آخر منجر با هر قهر می شد بر ضرر انقراض
خوراندن منتهی یعنی دید دیده باطن که افشاده اند در تحت اسم قاهر اتباع نوح کن که در دعوت مصر بود
و دست نیکش در رد و منط و له منکر سخن یعنی نظر کن که تو با درانت طریق کنی و امر کنونی آبی تبلیغ کنی
بر جا که بخوابد و ایصال مطلوب بناید بچشم کمتر من حکمت یعنی اقل حکمتی اصلاح تو این است که بجای و سر کنی
ظاهر شود و راه نمایی و اضلال حق ظاهر شود که مظهر موقفا و تبصیر موشکاف و هو الهادی فی مظالم
الانبیاء و الاولیاء و انظیل فی مظالم الفراعنه و النمره و الاله جالبه اظهار بود کنت کثره انخفیت
فاحیث ان اعرف فظفر باللطیف فی النضج و الهدایه و ظهر بالقبه فی الشکر و العوائیه سمخون بسین و طه و ف
سبع یعنی امراتشین با شین محمد و جمیع شیخ یعنی خزن پاره پاره یعنی تدبیر زمان زمان پذیر تو شوم با خیر
خبر در نسب وجود و اعضا و قوامی من فرمان پذیر تو کرد و اول نسبت بصراع دوم که من بعضی خودم
چنانکه حق تعالی فرمود بوسی و هر دو قولاً که قولاً کمالاً مکرری و مکرراً و مکرراً و الله

و آن حرام است
و کیمی است در تقاب
بعد الفاء

فرمانی می فرماید

پس لاکوین هبانی بنی خبار و ناپید فامنا حق ایهام التضاد دارد با کساد چه تفاسیر کج صحت لغت عرب
باز راست حطام ریزه و شکسته بهر چیزی مخصوص است بلیس کقوله تعالی **عَآنَمُ نُوْرٌ عُوْنَهُ اَمَّ حَمَلُ الْوَرْدِ**
لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ حَطَمًا در خودی ایهام دارد معنی در خورد و لایق نه بخورد این است
از نسخه پیکر کج خودشنی که صدق **لَنُوْا اللّٰهَ فَانْشَأْمُ اَنْفُسُهُمْ** نباشی ان هو شیء ناظر نور
بافی شهودت و غضب پوشاننده نور خدایی مذکور کج و کول مسنان باشد که ان بند که نیک
ست مذموم آن باشد که سراب پند و آب حیات نپندد و نماهد در نظر جن مرکب و آنچه میگوید
این معنی موافق با قبل این بیت ولی خودیست از صنعت تحمل الضدین است میشود که معنی آن باشد که
ممدوح آن است که نیت نمانست مع آن است که نیت نماند بطلب کشیم که مردم غافل و جاهل بطلب
میکنند که خدا هست و بجهت تماشا نشان از برای غیر هستی ثابت می کند بخلاف اهل شهودت و در نظر حقیقت
پن و وس و آهن زرمایه و زرشود تمثیل است از برای تجلی نور حقیقت همین جوب باهما و دانه ای بنات
جوع البعثر که اطبا بویوس گویند جماعت کرشنکی اسب کینه چو استیزه جستن و جوشه نذا حاشی تو
هیچ در باد شونینا بد بک در خواب چنان ندارد که عالم دیگر نیت غیر عالم خواب و هر چه دراک میکند جهان
صوابت شهرها و اکو فته یعنی بجا و آنگه روح در دنیا در خواست بلا و غریبت بسیار پازده و کز
انچه و آن کرده انرا نشانه سیماد در مقام حیوانی اسب و پازده و میشود از ارواحش گردانی می خرب و تعلیم این
جمادی و بناتی و حیوانی و انسانی طبیعی و روحانی باشد و مراد تجزیه و کوفتن تجزیه بوجه محدودیت
لفضان است چه این تعییرات بطور کون و فساد نیت بلکه استکمال است و در هر مرتبه و مقامی فعالیت و محال
مرتبه سابق را دارد با کمالی زاید بر آنها و خلق و بس نیت بلکه بس بعد بس است و با جمله کرده در لفظ نیت
و قلبیه و روحیه است مکر در لفظ سیریه و غیره و مقام سیر فی الله که نیت و آثار هر مرتبه سافل که سیرت
در مرتبه عالی کرد است و تعلق بصورت عقل است در برزخیات و بخار چهره مطلوب است و باید نشاندن ضمیر آن
و ضمیران عربی ریحان لبر لبان بحمد لام شیر و بعضی بل لغت گفته اند که لبان محض است به نبات آدم
ولین اعلم است سوا انسانیش در صراط انسانی چنانکه می بینی که جنین بخواصصال از عالمی بسیر و در
ما خالفکم ولا یعتکم الا کفین و احدی در کل این تبدلات و تبدلات است و الی ذلک المشی
اعلمنا اعلمنا اعلمنا اعلمنا تا اقلیم عقل بالملکه تا اقلیم عقل بالفعل تا اقلیم عقل استفا و عقل فعال الی
ماشاء الله المتعال عقلها علی و لیس فیها نیت عقدهای سلسله نزولیه و بدایات و بود صد هزاران
عقل بدند اشارت بطریق اشرافین از حکما که گویند بازاری هر نوعی از جوهر که درین عالم اجسام میاید
چه نفوس چه انواع طبیعی جمیع عقلی است در عالم ابداع که کمال است ولی و ثانیه اینها را تجوی علی و اتم دارا

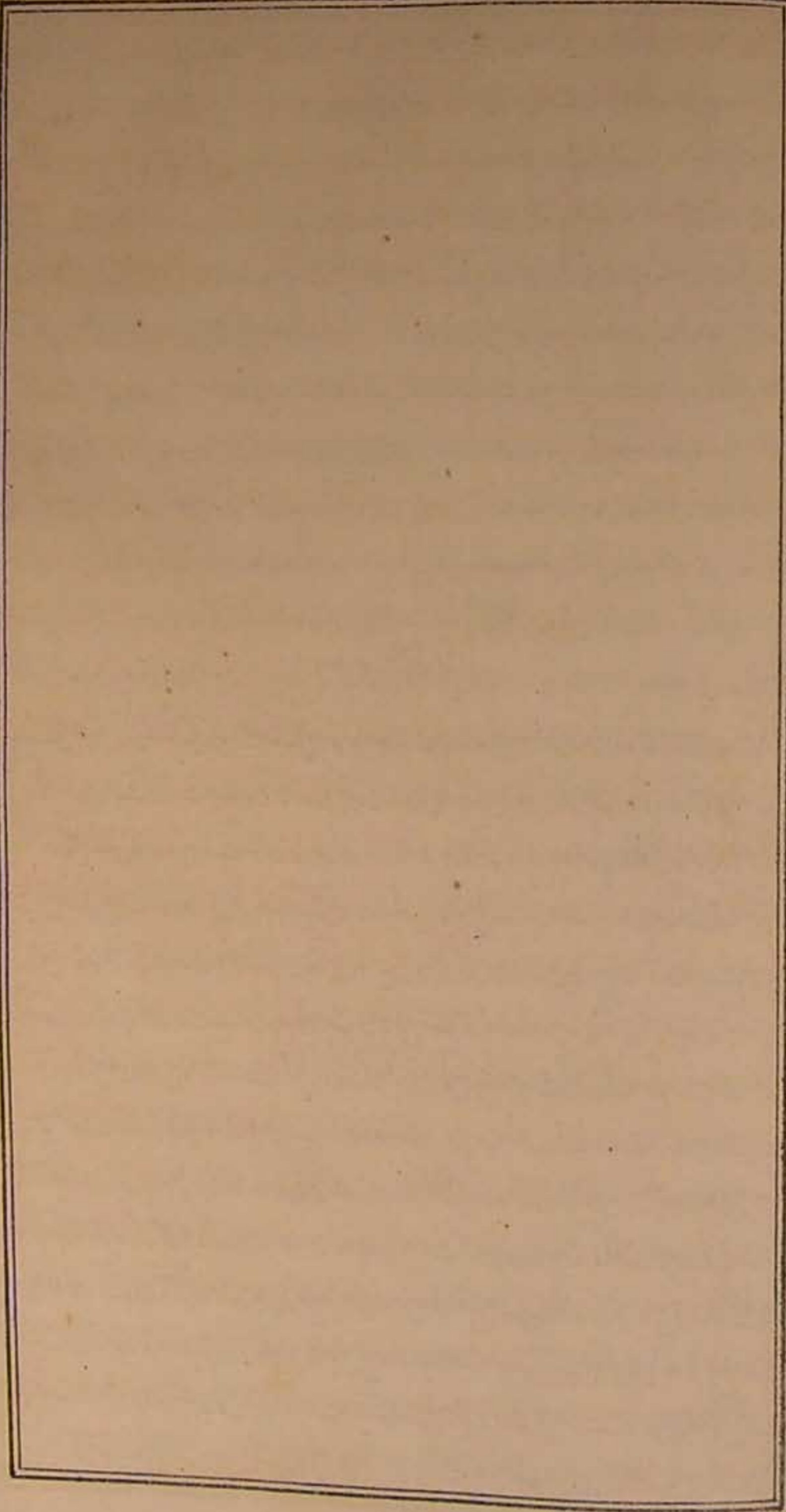
و بدایات اینجا و نهایت اینجا است و انوار برده که نفوس اینها چون کمال میسرند بعد از طرح جلایا بدان
و طبعی صیافی و برانح خلق با نوار قاهره و عقول سفارقه نشویند پس عد و عقول غیر شایسته و ازید خواست
چون فیض الله لا یقطف و نور الله لا یأفل و کلمه الله لا تمعد و در میان عقول مجرد و حجابی نیست از مشاهده یکدیگر
سطوح اشعه یکدیگرند و بوجهی چون عقول مذکور در جلایا بدانند ولی یک قبله و یک عقیده و یک کمال که
اعتلال علت و مرض حالم بضم ج و جمله خوابیدن نور انبیا یعنی این دنیا منام است و آنچه می بیند
بمنزله رویاست و آنچه از نور برانح اعمال تو برسد بمنزله تغییر است که بعد از پداری برائی رویا برسد بلکه
اگر چه بعضی تعریفات بنده است در دو غم و طلب حق پوسیدن بوسه جان طلوعان پیش از کفتم
که مکه با و خوبها صورت مناسبت مکتوبه تقاضای کنند و حقایق رقایق و واقعه میجویند پس هرگاه خوی و مکه
غضب در نفس پیدا شد روح سگت که گریه کردید پس صورت سگت که مکه توئی غل آن روح می شود پس
می پسند روز بروز و یوم التبعیر خود را بصورت آدمی که سگت کرک با او در فاشه باشد خود نفس بدانی
و م بر شود این فصاح در دنیا و فصاح در عقبی لعب خوانده که ائمة الحیوة الدنيا و الآخرة
اختصاصی چون کشیدن و ضعی کردن موقوفیم یقین دارنده ایم آن کرکان بحسب تعین اگر چه سبب آنان و از برانح
اعمال نند ولی بحسب وجود که در همه مجعول حق است و همه ظاهرها سما و اظرفه قهری مذهب با و نیند و الا لطیف
الرحیم و هو المعاقب المنتقم این و ده چو دره بر او مصله صفای انسان و غیره ساقی شده ساقی رفته از بر
دو خود در ده چاک که گشت که صورت بر رخیده و احویه بروق ملکات نفس است چون خرد یعنی آیت بحیث
قیومیت حق با خلقیست عقل است با نفس و قوا و تن که عقل او و مقام است مقام کثرت در وحدت یعنی آرا
فعلیات همه قوی و طابع و انوار را بخوانم و جامع و مقام وحدت در کثرت یعنی در همه مراتب نور او است
و همه جمالی و ست بی تجانی از مقام عالی او را با شرفی است و ایشانیست که شئون آن شایانند از انقوم بنین
اصح آن عقل نیز با تو باشد و سکون و عقل نیز از خرد غافل شو یعنی نفس از خرد غافل شود و عقل غافل یعنی
تو غافل هستی از عقل خودت و قیامه بگویی ولی عقلت غافل از توحیدت چه ماست که ترا جنون و نفس فیه
مناة فوق فکرمی و اینجا کرمی در معصیت مراد است چو اصطلاح لایب یعنی عقل میرانی است که سنجیده میشود
بان حق و باطل علوم و اعمال چه علوم فکری صرف چه علوم متعلقه با اعمال و صراط لاب میزان ارتفاعات است
عالم اسر عالم مجرد است چه مجردات مرسکه که عقول کلمه مذکور مجردات مضاد که نفوسند و عالم اجسام عالم
خلق است و این اصطلاح ما خود است از قول حق تعالی آلا که الخلق و الاکامر و جهت مناسبت اطلاق
امر مجردات است که آنها چون ماده بلکه در میجویند مجرد امر و کلمه کن موجود میشوند و جهت ذکر آنست که
مهمیت ندارند و منند که لانا نیند پس مجرد امر مذکور وجود منبسط است و کلمه حق است و میگویند که مهمیت است و میگویند

یا ماده موم و نیست بی اجسام متعلق است با آنها تا آنها با این پس این کون کون نیست و اما اجسام متعلق
چه خلق در لغت تقییس و تقدیر است و اجسام متعلق در دارند و مراد بصفت صفات تعریف است که مجرد است
صفات تعریفند عقل کل علم الله و مشیت الله و برین محمول است آنچه ما ثور است که اول اصدره و غیره
و همچنین خلق الاشیاء بالمشیة و المشیة بنفسها چه صفات ذاتیه عن ذاتها و اولها انهم صراع که بحیث
تر باشد اسرار اسم فاعل امر است و علام الیسان بعظفات و بدت است و بخش عقل بر مفعول است
و صیغه تفصیل اگر چه از اسم ذات نباشد و لیکن تاویل تجرد جایز است یعنی مجرد تر از عقل کل نفس
کل حضرت علام الیسان است جل جلاله و میان ظاهر معلوم است الیسان حقیقی انسان کامل حقیقی که شرح و بیان
صفات حق است و آنکه فضل و جلال یعنی از آنکه فضل و جلال جمالی را بناید روان پاک با و نسبت و بدین
اصحاب کمان که جمالی را و تعلق چون و چند نرسند نادانان که مردیت تا عرق مردانگی معرفت بقرب و توسل
بمعنی خلق و تحقق بکشتند چون عرق شجر که در ارض باب میکانند بحث که جوید قال تفکر و فی الاله الاله و الا
تفکر و فی ذات الله هر یک چه در پرده منزه در پرده تزیین و شب در پرده تشبیه از شبی در پرده آفتاب و شبی
در پرده نجوم و همچنین نیست موجودی که بر سبب رده نشده باشد و هم او داشت و حال آنکه کل ما سیر نموده
با و ما کیم فی ادق معانیة فهو مخلوق مشکلم مردود و انکیم جز که لا الحاصل شایسته سجده است بنوی که لا اجنبی شایسته
عقبات کما اثبت علی تفکرات یعنی ما را چه حد شایسته تو بود هم حمد و ثنای تو سندی تو بود
کوه قاف معینش قلب انسان کامل که ابوزید فریاد که اگر عرش و آنچه جاویدت بان در آید در زاویه از زاویه
قلب بی زید احساس بان نشود چنانکه ق و القرآن الجیدی قاف قلب است و صورتش عالم مثال
که صورتش بی نهایت است و احاطه دارد و حلقه زده بدینا و زمره صفات که عالم مثال رکن خضر است
کمانی سحریت چه هر چه بعالم ماده که عالم ظلمات است قریب است مشوب سیامت و اما عالم نفوس کعبه
که اعلی است رکن اصغر است و عالم عقول رکن امض است و در نازل تر عالم طبایع و بهر تر رکن اصغر
بسیط از بسیط است و در اصطلاح حکما سطح را بسیط نیز گویند عظم بضم اول بزرگی فطن بزرگی
این عقل و عقول جان پس چون کل شیئی بشیئی محیط و محیط با محیطها اما احاطه هو الاله الواحد القهار و هو القهار
قهار و هو الاله الواحد الخلق پس کل درید قدرت و بند و آن در تنه و آن اگر چه فطن بود لیکن چون خیر بود از
امر عقل و جان نسبت داد و نقشها را پس بخوانیم حق و راست در دست ملائکه قوی و طبایع و آنها در تحت رفا
مشایبه و صورت ملائکه که از مکان قافند و آنها در تحت ارواح ملکیه آنها در تحت ملائکه مقربین ربانیه الالوانع
و کل مبادی مقهور بر المبادی وجود او نیند چون شش بکشمی در خون حبس بسیار دانا شایسته بلکه تحت
الشری بود که آنها غلا در بعض منخ پرده بهر از آن عیسی برودت عقلت و جمالیت پاداشش حیرت

دو رخ است به غفلت از چینی که دارد نومی و اسس کرده اند بنا بر جمل مرکب و نارا عمل و اخلاق باطله و نیز اطوار
اینان سنی میدید عاقلان و راز دانا نرا و نیز آتش شوق شتاق و عشاق با میل اودن بلندایه بجزیه فاسیه قید
می کنند و در کجبر و ال مهلا آلت زدن با چنین و ذبح از مدارک و تقا و هم عز و بر و تقارض لطیف تمهید
و غیب است و حق و غیبی که قهر خدا که تمام آتش شرو غیره از آن میگذرد است و بر نارد و رخ فایق و غایب است
باز بر و لطف و جنتش بر قهرش سابق است ولی سبقتی چون و چند چسب و لوق و سبب تعیینات سمانه است
و اما سبب مصداق سمانه است تکلف بیشتر قبول کردن بود نیکوئی صورت داشت جبریل حقیقی
و صورت سمانه عظیم است و صورت بزرگه محوده اما حقیقت پس و روح کلی و مجرد عقلانی است که عقول
با لفظ در همه آنها مستفا و از او است و تمام است و حالت منظره ندارد و بیسوی فعلیات و دون خود
و الحام علوم با و سبب نود او است لی غیر ذلک من کماله و اما صورت سمانه که حضرت مصطفی او را در
صورت دوم مرتبه دید صورتی که چندین هزار سر و چندین هزار پر و چندین هزار صورت دارد این همه آثار
صنع از فرات است جمله آتش از نفوس تراوست و اما صورت بزرگه محوده که غالباً او را در آن سبب
صورتی بود بی چسبید و کجی در صباحت آدمی صیت بر زخمی جامع صورت خلق حق
در آن واقع متصل با خالق جبروت مشتمل بر قایق ملکوت ظاهرش خشک لب با حلق فرقی باشد
در محیط وحدت غرق این نمانه یعنی آدمی سبب تن چون سنگ آهن ولی سبب نور با طری که عالمگیر و وسیع
از جهان بگردد چون آتشها و شعالات غیبه است که از سنگ آهن موله شوند هبلی بی با موده بعد از آن
مشا تحت یا بنده متلاک از باب تخفیف مشد است بجهت ضرورت مثل مندا که لازمه و یا از برای کسرا
شهرش چنانکه در صورت است که راه و قد طبق نحا فقیهین تالطف و بعضی نسخ تجس است جوس نبار
چه مغازه و ملاقات کفوال است سبب قیما قبله فانی صادرم شمشه رود سازی از ساز
سطحان لغزش برکت نشستن مقلد صدق اشارت برید فی مقلد صدق غنک مملک مقلد
جسم احدی را یعنی جسم احد را تعلق بان روح مظهر بود روح از تعلق بحیلم آن که روح آن عقل کلی بود
و جان جهان و بی تعلق بعالم و عالمیان و غنی لغزای غنی غنی جمل جماله بلکه در هر یک از عقول سبب یکله
ورنه او بند و فعلیت و کلیتی یا فضا مدغمه و نقایص تن و را سبب و نظره مادی در رویا می بگرانی چنگه دار
خاصه با آن غنائی که کفر و روحانی که نیست که حقیقت محمدی عقل کلی است که در انتخاب با فعلت و آن
کتاب کوین و خاتم است کسیر من آینه شکره و صف جهان نفس کله آیه است کبرای خدا است
و چنانکه وصف خدا کتبه نشود آیت کبرای خدا نیز گفته نشود فایان آنچه لا یزول و یسر العیب لا یغیب
لا توصف کن خواستار که عقل کل را خواب نیست که خواب رکود قوای حسیه ظاهره و بعضی حسیه

پس و صف تن است و توبیله چوست مجتوب و از سموات بفرم نش اجمل یعنی صورت تن و بهوش شده و با بحر
معنی او از هر یعنی آفتاب عالم معنی یا از هر و محبت حق پس کفش پر بود و از جوش و غر و سس عشق ملو بود و با نمانه
سکینه که کف صوری مراد نیست که وجودش همه یا لمد و کف بسوی است پس فرود آمد همه کفست بسوی
کنند و خبر بعد از خبر شش نور پاش کوماسش قالوا فی انما یات و روح النبی وی بلکه حاجت بجوارح و قوی
نیا ز مندیست و باید غنی شد و کتفی بذات خود و باطن ذات خود و بقدرت و بهمت باید بسط و بطش کرد آن
پو جلجل چنانکه فرموده ولی مع الیه وقت لا یستغنی فیها تک تقرب و لای می رسد سده سده است
بسی البرزخیه الکبری و مقام الواحیه هر صمد محل صمد بن و کجانی بیله شیخ اصکا اشکال می کند که محض
حیرت است که انص بهوش اندر خاص شود و عکس و جواب است که مراد است که محض حیرت یافت شدن
بهوشی کشتان خاصان و نازلان است در انصین چنانیان باید معنی فیه باشد فانی و سسل اشکال قوی
چه مراد این است که این قصص که پیشی خاص در انص باشد قصص عجیب است و محض حیرت که چسبی و چه نظره
که خواص را بهوش میکند بلکه دست از تریخ نشا حش عاقلانی در صورت یوسفی محض حیرت و از اینجاست که غرا
فرموده اند که لکل جمال جلال انجمال و بهشت و بهمانیت که از تجلی جمالی برید آمد و ایضا لکل جمال و تحت
کل بلا و لاء و اما جواب بانیکه مراد با خص و جو صیت می محدود است و بخاص وجود شامل و مبوط و در صیفت
جبرئیل و ملائکه مقررین که در تحت اسماء ثریه یا فاده نامند و ساکنند در مقام تیره مخصوص و تجا
نموده کرد با بجهل از ان مقام چنانکه با نور است که للملائکه مقامات مغفوله نیز هم کف لا یستجدون و نیز هم تیره لایر که
پس مراد بجهل می که این خطابات آن متوجه است به انسانی است که در سلوک و قوف پیدا کند و از لاشی اعتراض
و انحاق بر سبب خیا که قولش کوشش و در عین شاریت بد و صنف از نفوس انسان که کما فرموده اند که لغزش
است که صاحب حکمت علمیه و حریت باشد که در زبانه نام باشد و نفس قوی که تعبیر بجزیه شده و حریت قوت است
که در زبانه نام باشد مثل صبا جان جمال قوی و حق با قوت منقلب یعنی بازگشتن و قوف مشهور و این سبب
بر خلاف صید کور است نمون زیاد و سلاح انهم میخیزد مشک بیج هم که بعضی فرمودند اند که بر کله شمشیر
و جویش منقطع شده از عالم صورت و اخلا و در ارض دارد و پیش حق نیست یعنی مقام عدیت دارد و مکتوب
تا کس الراس است لا یخاطبهم یعنی مخالفت کن این مخلدین الی الارض اگر کله هم آنکه بر کله نشسته و این صیفت
که راه روی بلکه در آن با ایشان و ای غریب وار شده بر فانیان و مطلق آنکه بگویند و قصد کنند در استی
باش آنها را از خود ای کوی گشته و مسافرالی اند و با کوفه زمین ایشان و مصلحت با کوه فرموده اند خدا بر
ما دشت فی داریم و آرزوی ما کنت فی زمینهم ناد مسهلک یعنی سبب رسیدن و آرزوی سبب جبرئیل
نفس در روزی منسوب به حق سبب لکل سوی فرعون الی کل من یصل کنه فی العکس فرموده است که لکل

ما موضع استشهاد و تکیه الذین کفروا من أهل الکتاب و المرشکین منکم حتی نأیثهم البینه
 یعنی نبوده اند که فرین که بل کتابند چون یهود و نصاری و کافرین که مشرکینند منکاف از کفر و ضلال خود
 تا آید ایشانرا بینه که رسول من الله ویتلو صحفا مطهرة فیها کتب قیتة یعنی آن تینه ربوبیت
 از خدا که تمام است بیکصد صحف پاکیزه را که در آن مضامین کتب سقیمه سماویست بخواتم و ما تقرق الذین
 اولوا الکتاب بالآمین بعد ما جاءهم البینه اینجا موضع استشهاد است یعنی اختلاف نموده
 اول کتاب در امر محمد صم که بعد از آنکه آمده بود ایشانرا بشارت با و بر زبانهای رسول و در کتابهای سماویست
 است که اول کتاب اتفاق و شمش بر حقیقت حضرت مصطفی صم تا وقت بعثت آنحضرت و چون مبعوث
 متفرق شدند و بعضی ایمان آوردند و بعضی کافر شدند با و از کتب معجزات اشارت است
 کبری و کافرین قبل بسفقون علی الذین کفروا فلما جاءهم ما عرفوا کفروا فاعنه الله
 علی الکافین یعنی بوزند یهود و نصاری که پیش از بعثت حضرت مصطفی صم
 طلب کشتن میکردند بنام می و پس چون با ایشانرا بشارت شد
 او را و کافر شدند با و پس لغت بر کافرین قلب را بر قلب که
 بوده است خوش بود که محک تجربه دیدمیان تا سیه روی و
 هر که در او غش باشد و در قلب جناس
 تمام است اول ناسره
 دو مدل

واقعا علی بن ابی طالب است که حضرت و احدیت باشد اینچنین فرمود که ان من علی دین مویکم
و در میان بگرفت بوی که در دلش مثل و در بعضی نسخ این مصراع بطور دیگر و مقفی بعضی
از غناد است ضخم جبل و درشت است هفت بن با ناز و هفت امعا که فریاد و غوغای فساد
عوج نام مریدت قوی بیک که در عهد موسی بود غنای بضم غین معجمه صغری از ترکان غارتگر و اینجاست
تشیب است بعوج و بفر شود و یل و بلاک و در ذل شود چنانکه خدا فرموده لاندعوا اليوم ثبوتاً و
و ادعوا ثبوتاً اکثر اصحاب پیام دارد با که مصطفی صبح سعادت بلکه بروج صبح ازت جحان
بکره جا و امانه صبغة الله چون رنگها چیز را پیشند چنانکه جوهرها بر بعضیها و وجود بهیات که بمنزل رنگ
پوشیده شده اند صبغة الله فرموده رحمة الله و جوان مظهره بکرمیم الت شستن از نظر و فاب تطهیر
در آن صفحات نظر و فاب چاه بود ای لعل ای می خایب بقول خدا لعلکم انتم لغی سکر فیه
یعنی هون یعنی هر آنی بجان تو قسم که ایشان درستی خود کردند و در شمال و تجرید هیکل اینجا تعوی
و باز بند و جمال مراد است یافه کم شده بدینویس بر سینه چون سین بر این جزو همین خوار و سب
شمرایش این است که جزو باید مشابه و مناسب کل باشد و حال که کل اینجا مطیع است نه جزو که این باشد
ذلت و حقو کراه و در بعضی نسخ لذات سجای زشت مصدر لده لدا خصمه پس فصح لام مصدر معنی
لذات است و لضم جمع الذات و موصوف اینجا یکی است پس مناسبیت سبغ اچیرت که در
بندی قرار میدهند از برای سابق پس معنی این است که در بردن سق و در سابقه و نماز که گفت آیه این
که فلبضکوا فلیلا و لیکوا اکثر یعنی باید بخندیدم و باید بگرییدم و در شسته ناب یعنی ستون دنیا
این دو اندک شینند بر سن تاب رشته بر قطره نازل از آن که در حشر شکر خط نماید و در شسته فاب خط
شعاع آن سطح چون سبیر جیم و غلیظ ارضوا اشارت بایه شریفه ارضوا الله فخرنا حسنا
و مراد از قرض دادن از برک تن ریاضت دادن است در راه خدا لا ینزلنا من السماء
از برای مؤمن مقرب بخدا تعالی فی الحجة ما لا یعین رأث ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر اذن
بطله کفر اشارت بکریه آتیا بولیا الله لیدهب عنکم الرجز اهل البیت و بطله کفر بطله کفر
یعنی خداوند تبارک و تعالی میخواهد که بر دشتما اهل البیت پیدی را و پاک کند شمارا پاک کردن
عظیمی و شامل شدن آیه همه را وقتی است که اطلاق اهل البیت کران را بگردان و این بجهت باطن میشود که کس
در تابعیت خدا و انفعالنعل النسبی برود و علما و علمای مشبه و تخلق شود پس بهت طهارت و راه یا بدو بجز
قدس و تحفظ شود و بجهت روحانیت از اهل بیت و محسوب شود چنانکه فرموده اند سلمان متنازل
البیت چنین معنیون کا و هدر بعضی نسخ کرمست خوب نیست چه تخصیص دارد و لودیشه ف چون لبا

این بیت در شرح اسرار
در بیان سبب
نفسی است
باز در بعضی نسخ
نفسی است

رسمانی حلقه که بغل ندان بر سر چوبی بندند برای رام کردن حیوان بغل ناما اید سنک کثر و اچو لعل
نسخه آتیا سنک را کثر ز لعل غلط است چه شان دیوان است که بدر خوب و سبب بر آب سیمان
و نفسی هم که چنین است از اسوله گویند حفت الحقة یعنی نیز آن کین که مکر و نفس است و مجاز کین
بالفلس سله مطبق به خصوصاً سابه ما کیران امر هم شود حق تعالی در باره مؤمنین میفرماید که
این است که در کار نامشورت می کند با یکدیگر ماد را برین هلهین تشبیه است این عالم طبعی تک پیش
باب استانه قاضی و کسان این عالم که باید شهادت بدین توجیه بخشنار و بلین قاضی که ادای شهادت
بر ذمه ایشان است پس چون در عالم ذر سوال السنج کلیم را همه علی گفته اند در این عالم طبعی
استحسان میشود و باید تقریر و تشبیه توجیه بشود باسان و جان و بارکان پس آنجا که می گشت اینجا باید کوهی
بر صدق خود بدی بجهت توجیه و بجان هم تصدیق داشته باشی بلکه در لوجود و کمالات لوجود و حاق تعالی
تو شود تا انجام بروق آغاز کرد و قول و فعل یعنی شهادت فعلی و ارکانی نیز باید و اگر عمل داشته
باشی و اراده تو مستهملک در اراده مولی نباشد پس هوای تو آله متحد تو خواهد بود و مکتب علی کفر بر
است خواهد بود بیکاه به پی ف صبح زود عتق سرگشتی اظهار و است یعنی بجهت اظهار این معنی است
پس علامت نسبت است و با راست در مصراع دوم ایطایست و مهمان با معان جمع به جنان است
و این بیت و چند بیت تا این در بیان آنست که اعمال شریعت و اخلاق طریقت تو همه گواهی میدهد
بر صدق آن علی و توجیه کردن تو است بگردار و اسرار غلاد بغین معجمه فریب یعنی مقتضای سبقت
غضبه عفو الهی بجهت کار خویش حیاط لغزش بهما ک دو ساره است در فلک ثوابت و اسم شریعت
از منازل قمر و اینجا جهت علوم مراد است که باران از جهت علوی باید و چنانکه میفرماید مثال است و غیر
اولی است علو لا هوت خواهد بود خبث ناما کی حق ببردش یعنی آب چون ملوث شود حق او را
طاهر کند با نیک از زمانه زمین بجهت متصل نماید آنرا اینجا نموده در جوف زمین آب کرده متصل با آب
زیر زمین کند ریما اگر در روی زمین است بجهت متصل بجز مریزش کند بازش در دریای محیط
ریزد پس آب که همه چیز را پاک می کند جنس خود را نیز پاک میکند و تلویث در جان اولیا فی جمله برده است
که از اشتغال به هدایت خلق حاصل شود و منجبر و محو میشود با اتصال بی تحیف و بی قیاس حق تعالی سال
در بگو بار دیگر یا سال دیگر در صل مطلب و ما حیات و مظهر حق یعنی معنیون و التمام ذالنا لوجع
رجعت در او را و او را که با شده که طریق است ولی نه تاسخ بلکه بعضی چه لیکن مقتضای توجیه
که کل شتی فی معنی کل شتی کویا همان مدد آن کشان هی کجا بودی سو است بدو با حق است
جوابت عفرت از عفرات معنی خبث و شیطنت است با ن فامه لغز و اسباب شمت و کل

بلد و بده است و برایشه کبیر شده با کبیر بی اشتهای تحت مبنی که بگرد جان هر دو
چه در قطره است که در صدف در شود و در بعضی شنج جان هر دو در غلط است در جو و جو چو در و حقا
بودن شنگان و در بعضی شنج عوض شنگان و خورش لبنگان و روش است و آنم خوبست و بکنی روش
نقصد و در آنکه روش آنها حرکت مقداری آنهاست بنمو و امثال آن همچو مایه میشود ما عربی باشد
که لفظ چو پیش از این شده تشبیه و در وقت خشکی تری که غرض از غم کم است و آن کم گوید کای خداه و نیزه
سکر شده و حیران باشد هل من غریب یعنی آیا زاده بر این هست اشارت باینه است که در وقتی که
بچشم که هر صحن حس خود است و عصاة را در آن می اندازند میگویند هل امثالک فقول هل من غریب
ابو داوود یعنی بعد از آنکه آنها با خدا جدا و در ارضی طینی و دیده و در سحاب بفرق تبلا شدند
خورشید را گوید به تجریر یا لا بکشتن ابر را گوید بکشتن که بجز ریزد و اگر بجای دیگر رود و آخر تجریر
که فیض الله لا یقطع و نور الله لا یفلن چنانکه فرماید و اهلها می مختلفه و در اصل مطلب کلام اکابر است
که الطریق الی الله بعد انفاست و کلمات مولوی اشارت است باینکه این آیه است بحسب
و بودت در کثرت و کثرت در وحدت غسول شونده عسک بفتح اول شت و شودان اهل
خوش مسترشدین و طلب اهل حق از بنهم از ایمان بغیب و ارباب مذموبی ایمان بشود و محرق
جستجو کردن قبل از اعتقاد مرض کا احنا که ارضا یعنی راحت بده ما را ای بلال چون سفر بجا بود
معنوی نماز برای حضرت پیغمبر راحت بود و بلال بر بندگی میرفت و بجهت این دو امر مذکور مردم را
صهیل از صهیل معنی حدت صوت است و تخصیص لفرس ندارد و مشدنه محل اذان از مناره و غیر آن
جان سفر رفت که اضاوة معراج المؤمن گوید سلام یعنی در آخر نماز که سلام میگویند بجهت اینست
که از سفر الی الله رجوع کرده و سلام میدهد مثل قادم از سفر این مثل مثل سب طهر که مثل جان و لیا یعنی عم
بود که کل بنی ولی و امثال دیگر جز میمند و صیده همماه مثال صاحب حق یقین است چون غلیل که لب گوید
مشبح سیری لطف لطافت و تفرج فودمه یضیا احد و هم یعنی برسد از غیب بیان روحا
که ایشان با سوسان و آکا بان برد لها و مشرفان بر شمیمه این کواه فعل و قول از وی بجو گشت
باول که فرمودند بن و بو بطلن که حاصل آنکه ولی بسر توره دارد و حاجت ندارد بدلیل و کواه بر احوال تو
ولیکن تو که طایبی این کواه فعلی و قولی برای تو ضرورت است تا او را شناسی ابو از جو ای جویند را زانو
را از کجوی گشت بر خود بر سر الله صدق صیغه بیانه صادق است و ملازم الصدق علماء قولاً و فعلاً و عوداً
سالکی از باب تمییز است باسم ما کان مثل قاتل الیافی افوا لکم چه کلام در نسبت است
شاهد معشوق جانبازی جاد با نفس شناس سالوسی پس مجاوزی چه آیت کس است

قوله

کتابخانه
مستاد

حق چون حق خود دلیل بر خود است زهی نادان که او خورشید تابان بنور شمع جوید در میان اظهار نمان
و آن پیدا و در همه جا و بجات سر جوهر است یعنی جوهر مجرد از برای اهل این عالم اسرارند و مستوی
و ظاهر با عراض و آثار بلکه جوهر جسمانیست و مذکبات و کشف با عراض و آثار و صف با فی ملکات
و نحو آنها را در وصف و صف بذیات باشد من و تو عارض ذات وجودیم و ایضا جمله یک ذات
استغفار و امر جوهر را بسود یعنی بافعال و اقوال لطیفه مرید را که گوهر است بر حجت بود و کبیر یعنی
ترکیب مزی و تعدیل معدل با بدینه و کواه را و فوقه بدان یعنی فعلیت و محال تو مو قوت بر آن خدای
حفظ یعنی کواه قولی و قتی صادق است که لسان محفوظ باشد از کذب و کواه فعلی و قتی صادق است
که قلب بعبود خود و انی باشد چه عبودی که با خلق میکند و چه عبودی که با حق میکند که ان بند و املاف
انفسکم او بندة یخاککم به الله بی نفاض پس چون بگوئی ایتاک تعبد و هو را اطاعت کنی
شاقص گفته یا بگوئی عبادت میکند از جهت قربت ولی از جهت طمع جنت و خوف از دوزخ باشد یا بگوئی بگو
و هو الباطن و عالم شهادت و غیب را مظهر اسما و صفات و اینجا را مظهر ذات و ندانی یا بگوئی علم و معرفت
بده و از انالی علوم حقیقه و معارف شامخ دوری کنی یا نیت قربت محضه م روزی ده و معرفت طلب
کنی و مانند اینجا جمیعاً شاقص است و نقادان و متوسمان می شناسند که اینجا فرقی و معشوش است سحر
شخی یعنی سعی شاد راه خدا پراکنده است و جانی دیگر فرموده بحسبهم جمعاً و قلوبهم شتی
یعنی بظاهر جمعند و باطن پریشان و هم متفرقه دارند قبله عشق یکی آمد و بس دود یعنی در ظاهر مشاب
یعنی در باطن از لطف خود مثل حاکمی که گاه در شرع مظهر بعلم خود حکمی کند مول مول فیسستی خیر
بعدها خیر حرون سرکش فانتظر هم پس ایشا رکیش ایشا از ایشان هم مظهر مذموق آزاد شده
حاسد ماسه و معلوم است که حاسد ماه عرض عقل خود میدرد شاد و کم بضم هم اشارت بکبیر و
شاد که هم فی الاموال و الاکوال یعنی ای شیطان شرک باش با کفار در اموال و اولادشان عاقد براه
اخت را بوزن با جبر کنی که عیبی از ایا که در فاق کفر با نان رقیق و نبت روغن زیتون لیسق فیه و کله
هول خوف و اینجا عظمت که ملزوم مولست مولد است جسم دان تن را نصیب است چه نفس طفه جسمانیست
سحر و رواج تالبقا است پس نور ایمان خدای تن هم بشود چه عیب اسلام اشارت بقول نبی ص که
شیطان فی آسم علی یعنی مراد تسلیم شدن قوای تن خاصه و هم است بر دست عقل دود در دنیا شاد
بر دنیا است عشق و عشق طبیعی را عشق روحانی و حقیقی برود قطع کند چو کذا از شربت خانه یقین چشید
یا حریص ای حریص از جهت شکم بلند شود بسوی یقین و نور ایمان بدست که راه روشن بطلد و حقیقی تبدیل
غذاست از غنوم بنور ایمان با هر نفس ای چارول بلند شود از برای علاج جمله تدبیر تبدیل مزاج است از اعتدال

بعد از آنها الحویس ای بسته و در طعام زود است که نجات بیابی اگر تحمل شوی امور بزرگ را از تنه
برستی که در کسب طعام و اوقات شاد است بحدیث که آن انجوع طعام التبر فی الارض تفقد کن امری را
باش ای کوچ کننده و مسافر سوی خدایتعالی اغذت غذا بخور بنور و باش مثل دیده که بنور منقذی است
و موافقت کن مکه را ای که از خوبان بشری و پیتالی پانین مصرع است اذی اذیت از
چهره نیک او یعنی با آنکه غذای حیوانی بخورد چنان قوتی داشت که خبری از آن بود که بشویش
س با منتقلب نمود در حدیث است که لا تجعوا ابطونکم فبور انجومات حتما کلمه مدح عربی است مرکب
از حب و ذواتی که معارف و لیا و هدایتان باشد آن نیت نماند بلکه توجیه تودید بی
میتوان دید میر که خلیفه خدای مراد بکون عالم وجود است نه عالم کون و فساد و حقی ضرای دعا
یا مبتدئا بالتم قبل استحقاقها کما فی الدعاء الماثور فسخ میکن یعنی زود و کوفت کوفتیه آیه نوحه برادر در قلوب
ای آدیبا سنین ای صاحب دقتی و طالب معرفت حروف عالیه این بنا بر نیت که قافیه نون
و اول بار یکین باشد و در بعضی نسخ در اول بار یکیس و در دوم خوش نویست خوش و فم
بهر است از زرق معشوق عدم و لذت تو است یعنی صورتی از چشم و ابرو و خط و خال که در غیب
لوح خیالت مجرب است بلکه همان محبوب بالذات است که در غو و نفس است چه آن قرب و اقبلی است
نمی پسنی که آنچه بر شمایل معاشق است از حسن و آن همه در اندک زمانی متغیر و زایل میشود و انصوری و بیانی که
از آنها در الواح ارواح ثبت است باقی است بقا جا عا آنجا که نفس است مادامی که بنوا بد خاضر کند
در عالم خود فودد بهم بستگی و نیز لیاقت و پسندیدگی در عدم محو برها یعنی در غیب و درستی
نوشته است چنانکه خدایتعالی فرموده کتب فی قلوبهم الايمان با بیان یعنی با فهم معنی که مثل
نوشته ای حیه و عبارات لطیفه نیت که دال غیر دلول است و در فهم علم بوضع شرط است بلکه خود کتب
و کلام است و خود معنی پس چون نسبت بقابل داده شود کتب است و چون نسبت بقابل داده شود و اعراف
از ضمیر کنون مصون بخوبی کرد و کلام است پس معنی دیگر می شود و بیان دیگر برای بیان یعنی در غیب کتب
با کلام است از آنجمله کلم حق در سر عبد الطیفه خدیجه و از آنجمله کلم سر و شش با روح او و از آنجمله کلم روح و عقل
سبط و با قلب و وقاب و با خیال و کج کلا و کایدن گو در کون و کج کلا و کایدن گو در کون و کج کلا و کایدن گو در کون
نیز و کج جناس حرف دارد جهدم مشقت تلخ توهبت رهبانیت و الفطاع از خلق گشت معجب
به بود بری حوله غرایم خوانی بجهت احضار جن رباح جمع ریح یعنی سود مختلف که الفاظ عرفوان
الباطن قبله جانانیکو فرموده اند که الطرق الی مد بعد انفا س انخالیق پس قبله جان نامحدود است
و آنکه فرماید چون که بعد از در قبال تن است شبهه شده و شبهه بجهت ضرورت هکذا همچنین استخوان

نماز در این

شماره زمین محبت که گفته صاحب رسوای غالب است بر عاصیان و زمین محشر را سائره گویند که سهر سهر است
و آن زمین سبک تافته است پدرا میکند خوانا که نرا بوا میدانش یعنی هر کسی آن آتش محمد و در آتش او می
داند و حال آنکه آتش موسوی همه آتشی را مقهور دارد چنانکه فرموده چون بوا بد جحلم فو خلوده
یعنی روز بروز حقایق جو حقیقه احتقایق هر که در از معنی پرستان که شمع تلفر در گرفت و موسوس بود
محیط شده باشد پر گرفت که لطایف سبع او با لفظ شد و در هر لطیفه بحسب خوده مشاعر ظاهره و باطنه
بهشاد گویند پر شود چه قوتها می مد که شهنش بطیور طیاره بر عت بسوی مد رکات خود دیگر آنکه از ملائکه
پروانه است پر که شهنش بر سره شده عشاق را بر پروانگان آتش گرفته بشموعی که معشوقات آنها شود بد پر
صفت جوق پروانه بکیریم و عین راسا کن چه شمعها بد شمشیر پروانه های مجاز بد پریند و در بعضی نسخ شمع
یک بود و معنی چنین میشود که در نزد ظهور نور حقیقت شموع مجازات منحل میگردد و باقی فیما بعد شمع
احدیت چنانکه در باب سرب حق فرموده حتی انما جاءه له حیده شهابا و جعل الله عنده که من چون
سوختم چه مطلوبات مثل طلا بشان همه که کاشه میشود در زرد طلوع آفتاب حقیقت و چون طلوع دیوان فیما
شمع مرده که ضلک عنهم ما کانوا یقربون با و رفه آن شقی هرزه و سهوده در دنیا رفتار داشته
و در بعضی نسخ با ده رفه و اول ولی است دل را با غوطه خود غایب شد و گاه گویند در کتب یا
که زیر آبی رفت از ننگ کز پلخی ما و اشارت است با آنکه احتفای دل را با حقیقی از تصور دیده همچون آن
دیده ما که در جهان پر ز آفتاب و آنچه در ما ش بعضی از نسخ چاپ نوشته اند که غیبه بدل غوطه است
خط است چه غیبه سرت و خوشتر عالی است و بخوبی شدن محمود شدنت در کمال و کویا قائل شتابه کز
عین را بغیبه ظلت لا در باح یعنی کردید سودا زبان مغرما یعنی لازم دام اگر بغیبه می بخوانیم و اگر
بفتح بخوانیم معنی غم و دین است کشتنکی شکوه میکند بخدا گویرا جتنا انیکوست ارواح برادران
عادل در راه حقیقت بجهت رسکار صلا داشته یعنی معنی خوبی داشته چون لفظ صوفی که بحسب
اصل معنی گفته اند صادقان صبر است و صدقت و صفا و او شان و در دست و و دست و وفا
فاشان فقر است و فرد است و فنا یا شان یا س است از غیر خدا و حال صوفی شسته آه اسم دا
یعنی اسم معنی بد را و اشارت لطیفه دارد بقول حق تعالی که ولا تتنا بزوا الا کفایه نیش لا نسیم
الفصوفی یعنی کفایت بقیتهای بد که بد اسمی است اسم فسق و اگر چه رسم احتضار ساعدت میکنند ولی میشود غم
بنا داشته باشد یعنی کما را چون دود بی معنی صافش رفته و در دوش را که شسته عسر دشوار شیس
آسان کسب بغیبه با موهده غوره خرمالین شخص بزمید معاش زندگ صفت صفا صوف
شیم دب در عربی راه رفیق بکنینی میشود که ف محفف دبیده باشد رنگ پوشیدن یعنی سفید از رنگ

شرح اسرار در شرح پنجم
شرح صفت شمع
شرح مجازات شمع
شرح معنی شمع

پوشیدن تا اصل او یعنی و تاویل او محسوس باشد نفس بر پرده که ز در راه بجائی دارد غیرت آمد
این خیال این ولی است از نسخه غیرت آید خیال و مراد آنست که آنهارا که لایق عن حضرت نیستند
خیال مشغول بکنند و در برابرش میگوید می شود شمع معنی منع مقابل خصمت آمده و در بعض
نسخ باشد آمده که شقیقت مراد است در دست پر شمشیر بود کنایه است از قرب شاه بود منزه خاک
پروان شاد در ضحیا که در احادیث واقع است و در بعض نسخ زمین خاص است من کاس الکرام تلخیص است
بیت سترنا و آیه قرآنی الی الارض فترعه و للارض من کاس الکرام تفسیر این زبان ارواح مجرد
محیطات یا افلاک بر ذلف و وح صفات حق تعالی لطف و قدرت رخ و زلف تبارازان
دو بهر است مراد از این کلمات مولوی سیران تجلی است تجلی بی المحبوب من کل وجه فشا به بی کل
معنی و صورتی که بصد دل و ذوق شب بسوسیش این اولی است از نسخه بصدر و می لیش
باده خاک الوده نان مجنون کند صاف اگر باشد نام چون کند این نسخه افضح و ابلع است
از آنچه در بعض نسخ است لایتم دست نمی کشند از کماکان دا و وف طرف شرب و صافی آن
چون به این جیفه و چون طرح کوبین کند و فرض این جیفه طبیعی و بدن بر زخمی و اخروی جمیعاً کند و با جمله
از تعلق بصورت بالکلیه بر بد و صفا و شمع کجی منتقله و لا و رو بقفا اگر میان دو نون تا مثلثه باشد
و اگر در میان تا اثناة فوق باشد معنی کنده و متعفن است و حرف یا برای تنگ و تفخیم است و لا د
زایمه شدن و داد دوستی باد و بود با دیا موحده اولی است از اثناة تحت بمقام تشبیه یاد
چنانی کلام جمع شیم یعنی پست ربه غرقه شو فریغ عشق شو غافل باینکه فعل باز کون کفش و ارون
فاخلق تعالیک شاج داد این در چونی که مجرمان را بدان آویزند و دارائی نامعنی دارند
چون مالدار و بنسب القا فیه از باب جناس مفروق است حلال جمع حله معنی جا که آنجا چون طلش
اکون بمحصول مطلق یعنی کج آذو آتش بسیار دست چپ چون مثال بجزول همان
دست راست مضموم چنان محزون دوری کنده ندی اما لندا چون زن زیورین سکون
رای زیر یعنی مقهور و سحر چون انبی که پس در زیر فعل افاده باشد بدلت چا دجاهی اول بحکم فوم
بحیم عربی رسن ریمان کالجبال اشارت بکبریه و قد مکرمه مکرمه و عند الله مکرمه و ان
کان مکرمه لکن من الجبال یعنی بدستیکه فعل آوردند مکرشان را و در نزد خدا خوبت کرشان
مکرشان از برای زایل ساختن کوهها باشد و آن مکر با در بزرگی چون کوهها خواهد بود مآه معین آب
گوار اجواف گذشت فذ عقلت حدیث است که تفکر ساخته خیر بمن عبادة سقیمه مقرر من
یعنی واجب عمل از برای تصفیه مرات قلب است اجمال شما به طلب در آن مشا به شود اکیس

بفرزاد

یعنی زیرک تر و چون آینه انجامی و عاقل است کیاست که در عقلاست در آن استعمال شده خود بزدان
این صراع و سبب بعد دلالت می کند که وانکه در اول پست بود است و از عوصن و از تحریف مشایخ
یعنی و پست آن عقلی که ابراز پیش او آه زیرا که آن عقول که پیش ازین پست مذکور شده این صراع و بعد
در شان آنها نمی آید فصاحتی از صید اهل حق شدن و در کلام صنعت حکم و تبدیل است آن و خلعت
تر اهل حق و ازینا پیش بی نیازان نازنا زمینان یافت و در این پست و بعدش صنعت مقابل است مکر
کون از صنعت مشاکه است و مراد فکرین مکر کن نا و ادهی از مکر خود اهل کرم مدوح و دوم کرم مذموم
و هر دو واقع است در آیه و مکر و مکر و الله و الله خیر الما کون بین ای کون لکن شمه بودن مکر
و غضب است یعنی ترک کرگی کن و رو به باش یعنی سلیم لکن بر قصد سروری ذاری مضطربان کیفیت
زاری سابق است ان خودیست بجهت نون یعنی زاری که با در دو سوزنا شده زان کمره است کرب
بفتح ر کجی و کولی یعنی گفته با داشت از روی کجی و عقلی بغم این شده زیرا که از حرارت و سوزش غم که با
رسد تجیری از خونهای نواحی دل بشود و بجانب فوق صعود کند و چون سر و شود بجا و درت اعضا بارده
از دماغ و اعصاب و عظام و غیره قطرات آب شده از دروز عین سپرون آید می پیوندد یعنی بلای نیزند
سناک خون انسان پیوده ناس سیرت و این را بیان می کند پست تالی که کل خود را چون خوار کرد و حال
انکه خدیو دوران توانست بود معنی پس جزو پاره او که خون دل و سینه است قدر و مرتبه ندارد بخلاف
انکه فرمود که من غلام آنکه یعنی آنکه خود شناس و خدا شناس شد و وجودش را بجا فروخت که ان الله
اشهر ما بان کلمة الحق که جنت صفات و جنت ذات باشد و قطل در بر زینات را روانداشته باشد
انجا که کاف رفل و می پکاری است این کار با بود فضل خدا پس فت ای ذمکرتش که آب در آتش نرسد
گروه و آتش در آب کهن ایحام بجهت معنی دارد چه میشود عربی باشد از کمون و حشیش کمون و مخزون باشد
و میشود ف باشد یعنی نچمان شدن بقصد دشمن و معنی نگار و معنی کم و کاست چه در بیان طایوس گشتن است
و در کمی و پستی در آمدن نا که صوم العین مفعول است یعنی بود العین را بجای یکمین معانی مذکور و پیوندد
که کشتایدانی باشد یعنی تامل بود العین نباشد که چشم خود بسند تراست از چشم بد تا شرو خودی مومک است
بولعونک اشارت بکبریه و ان تکاد الذین یولعونک بالانصار فهم کما سئعوا الذین
یعنی بدستیکه نزدیک است که کفران بلغز اند ترا بچشمهاشان چون شینند از تو قرآنرا افشا ابراک
و این لا و فاشدن از چشم باز خاصیت وجود انصا حب چشم است و قوت تصور ان که تصور ان که گشت که او
باشیرا غیر انجا بناید این خوبی یا بزرگی باشد و تصور ان فعال شده و این ناز خوبی بلکه از حد است و چون
اتش است که خاصیتش سوجن است عصمتی که دشمن حق ترا از چشم بد شامل توشه اند و ان که در آن

و وجود امری و این خطاب بجا و صاحب بود العین است و آدمی در بعضی نسخ نادانی است که مجلس است
که کس مرغ مردار خور که بعلی نشکر گویند و بقوت موصوفت عرب گویند استثنای معنی کرد پیش نشکر در قوت
و بعضی از کواکب ثوابت را از شهاب است بگرگ نشکر گویند و عین مهمل پیش شهابین مال حمام
بجمله جاهل قضای مرکب و این ولی است از آنکه بقیع بجا اینم که طیار است اگر چه آن نیز جایز است که منظور
نظر انداختن باشد بریدن طیار و بنابر معنی دقیق این جایز است که بر سبیل مبالغه گویم که بر شکر شکر
و چشم داشت سقوط است از فروری همچون حمام طیار که عادت دارند و از نظر و مترقب سقوطند از نظر
قول شاعر عربی **آمان التارک البکر بنی بشر علیه الطیر ترقیه و قوما وصف شجاعت بزرگ**
با نیک طیر عادت داشتند که هر وقت میدان میرفت خصم را مقول می ساخت و طیر بر آن جفیه جمع میشد
و در ذکر اشارت بحیث است که **العین یجعل الجمل فی القید و الرجل فی القبر** هر چه برابر
چشم نیکو چه اگر چشم بد باشد صید تیر دار چشم نیکو بالقوه الربانیه مؤثر است که میفرستد نور الهی است
او از حدیث یعنی چشم نیکو مظهر رحمت حق است و چشم سابق بر غضب پس مظهر رحمت نیز سابق است
بر مظهر غضب چشم بد چشم بد معنی بد تاثیر و بد معنی خود پس بد و مظهر قهرند بوجه خود و بعضی
سخن بر ضد خود و قهر بر این است خدا و در مصراع تالی و آن **ینجانا ست یعنی طلب جاه طایر**
پس کشتن بط و اجیب و کشتن طایر و اجبات است سنورق چارپا هر چه چرگاه **الملك عظیم** یعنی
سلطنت نازد است و این از امثال است **فصرو مطلق است** که در فعل و صفت و ذات در همه محتاج
بجی باشد **یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی** پس زبان حال و قال **فیقول**
مترجم باشد **لا حول و لا قوة الا بالله العالی العظیم** و در صفت **لا اله الا الله** و در ذات و وجود **لا اله الا هو**
الا هو پس قوتها در درجات قدرت فعلیه او و علیتها در درجات فاعلیتها و صفتهای ظهورات صفات
او و وجودها محض بط و قهر و نذاتی و ربطنی و نذاتی و قهری و الا قهر ساری بذات قهر نشود و در ذات
غنی باشد پس همه موجود در وجود و مقوم باشد بواجب الوجود پس فقر چون چنین باشد نهایت فقر باقیه
شود که از اجاره زایشی **عده انکس صیده** و قائلین بوحث و حقیقت قائلند بر همین فقر مطلق و مقصود دیگرند از
و داعی و الجلال اشارت بحدیث قدسی که **الکلیه یا ردائی و العظمی ازاری فمن ارعنی فیها قصمته کمن**
یعنی که خدمت بستن سخی روشن و حل بجای ممل کل طی محض میان صفت طراز نقش و زینت و نیز
دیبا القصد نعت منجیح و عینش تیه مقصود در جوامع و وصف حق تعالی بصد که معرب صمت است در صفا
و صف ممکن است با جوف چون زمره **مضمون بخریح الحی و الميت یعنی زنده که حیوانات باشد**
خلق بیکه زمره که عناصر باشد یا زنده که عالم باشد زمره که جانها باشد حکام جانهای مرده اندر کورتن آ

هر که مرده گشت بهوت آشیامی زنده جاوید شود چنانکه افلاطون گویند **بالاراده یعنی بالطلب**
چون **ذندله مضمون بخریح الميت من الحی** است پرون می کند مرده اعتباری و فانی فی الله
از زنده طبیعی و امکانی و نیز پرون می کند مرده جهل و معصیت را از زنده دین فطری که کل مولود یولد علی الفطره
و نیز پرون در موضوع گفته میشود پرون می آرد از کافر و فاجر مؤمن و صالح و بالعکس ایلاج فساد و خل
ساعتن روز در کلام ترصیع است **عین مهمل مصیبت و مهمل تسلیه مصیبت رسیده است و مراد از**
خراسیدن تا روح است قال الله تعالی لیکن لا تأسوا علی ما فاتکم الا انما انجد
از سقارند تن فکر شب بد و اما فکر خوب که در صفات خلوا لا خدا باشد پس فکر ساخته خیر من عباده
ست حلافت خبث منتهی قبول نمی کنند **عین مهمل حدایمان** یعنی تعریف بوجه خود
یعنی حقیقت خود را فین حد **یعنی از تعین ضیق کبر و بدان که حقیقت روح آدمی وجود حقیقی است**
چنانکه بعضی از متاخرین حکما مثل شیخ شهاب لدین سهروردی و جناب صدرالدین شیرازی و شیخ
اسفار بر آنند که نفس ناطقه وجود است بدون هیت و شیخ فرموده که هر هیت که برای نفس ناطقه تصور میکنم
مثل جوهره سفارقی و جوهره بر و بر صاحب خدم و چشم مجرده و غیر مجرده و غیر انجیا اشارت با اینجایی
بود و اشارت بخود میکنم با پاس بدلول نا غیر بدلول هوست و نیز مؤلف گوید که هیت محذ و بدست جامع
و مانع و این منع حکایت میکند از خنق و محدودیت صاحب هیت و نفس آدمی حد و قوف ندارد بجز مرتبه
میکند و روحی شکند این است که **حق تعالی فرموده و خلق الانسان ضعیفا و اورا ظنوا**
بجلاف موجودات دیگر که هر یک با او افعال دارند از نجا و زود پس حد حاجزند و مع بذات افعال عظیم
در مجردات از هیت که حق تعالی نیز حقیقت وجود است و هیت و حد ندارد و وجود مراتب متفاوت است
و الضعف دارد و وجود حق غیر متناهی عدی و شدی است و وجود باقی مجردات غیر متناهی عدی و شدی
نشده غیر متناهی عدی است که عدد آثارش بی نهایت است و بدی آنکه مدت بقایش بی نهایت است
آنکه در شدت نوریت و وجود بی نهایت نوریت و جوهر نه نهایت ندارد و فوق همه است بلکه وجود همه
از اوست و وحدت در کثرت ظهور اوست **الحمد لله الذی برنا ان لیس شان لیس فی شان** قال حکما
انه وراه مالاینا بی ما لاینا بی و لسان صاحب اسفار قدس الله نفسه و روح رسد عقول کلیه از صقع ربوبیت
و مجرد تخرید او تعالی و حق بیکجوه او و ازلی ندباز لیت و باقی اندیقا او و فرقی است میان حق مطلق و حق
بیکجوه الله و حق باجیا الله و همچنین موجود بقول مطلق و موجود بوجود الله و موجود باجیا الله و باقی مطلق و
باقی بقیقا الله و باقی بابقا الله پس اول حق مطلق و دوم عقول کلیه و سیم عالم جسم و جسمانی و این در هر
موضع و همچنین در نظایر اینها جاری است تا به بجهت حکما قال حقیقه المحیته لی مع الله وقت لایعی

فیه مکاتیب مقرب و لایق تر من حق نبوت و رسالت خودش هم در آن مرتبه نیست بی بصیرت اشارت
بآنجا که با بصیرت باشد و برای حقیقت شناسی باشد همه سخن است دلیل و برهان و اسم خدا صمد
شبهه شده اینجا را علم نقلی است جن بمصنوع و حال آنکه مصنوع بصانع ظاهر و موجود است و همه
و همه احکام و اتقانش و ارکبی دانش و قدرت است بوجاس دلیل و نتیجه و قیاس فرائق و استنباط
و نظیر اینجا موضع بیان منطقی است مفسر ایدد و ساطع فلسفی یعنی حکیم چه فلسفه لفظی یونانی است یعنی
شبهه با که عملاً و عملاً و عبارت دیگر خلق با خلاق الله و مرادها می معقول است اینجا خواهد حکیم و خواه حکم پس لفظ
اثبات واجب الوجود یکند از امکان ماهیات با نظیرین که ماهیات وجود و عدم با آنها مساوی بود مثل
دو کفه میزان و مساویان بر یکدیگر ترجیح نمیدانند که خارج و چون می بینیم که یکی بر دیگری ترجیح یافته و وجود کرد
پس واجب الوجودی هست و این وجود از خود ماهیات قابله خالیه در مرتبه ذات خودش ان نیست که
از کوزه همان برون طرد و در دست و طایفه از حرکت استمدال میکند و اینم چند طریق است که از
افلاک گاه از حرکت نفس ناطقه گاه از نفس مطلق حرکت که حرکت طلب است و طلب مطلوب میخواهد و مطلوب غیر
محرک واجب الوجود است و طول نمیدهم و متکلم بحدوث عالم جنک میزند که حادث صانع و محسوس غیبه
موجود و محسوس بر واجب الوجود است و این طرق و نظایر اینجا مرضی اند و لیکن برای طوایفی چنانچه حق تعالی فرمود
سَنَبِّهَهُمْ فِي الْاَفَاقِ وَ فِي اَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَبْهَتَنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ و اما در حق صدیقین نص فرمود
اَوْ لَمْ يَكُنْ يُوَقِّعُ اَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ و ایشان میگویند زهی نادان که او خورشید تابان
بنور شمع جوید در میان انبیرک من الظهور یا لیس گات ادعا و نقل کردیم فقرات دعا را در اوایل شرح و در
اول پس اینجا او را نظری بنده زهرشینی و از او استمعا می کنند بر هر شی چه حقیقت وجود که نور است و حق
بالذات و مظهر لغیر است حکام پس امکان و حرکت و حدوث و هیت همه بوجود ظاهر است همه عالم بنور او
پیدا گجا او کرد از عالم هویدا بشرط آنکه از وجود در عینان بند نباشی و بعضی که عینان و متن نفس الامر است
ملاحظه کنی و بوجود جمعی و تجردی ناظر باشی تا بفرفی که ماهی از کسره کرد دنی زدم نه مانند امام فخر الدین
الرازی که در کلمات حکله و دید که فرموده اند که حق تعالی وجود صرف است و هیت ندارد و گفت که وجود
معلوم است بالبریه و ذات واجب غیر معلوم است و ازین واضح است که بوجود دعوانی رفته است
تعالی عن ذلک پس صدیق گوید حقیقت وجود که نظر زهرشینی است با و اشیاع دارد از عدم که هیچ مقابل
قابل مقابل خود نشود پس واجب بالذات است و از ذات بی صفات میرد چه مرجع صفات کمال جمیع
حقیقت وجود است حکام و این معنی کلام مولوی که بر عکسش صفتی یعنی صدیق با صفت
کردن آن تغییر است از امکان و حدوث و بنوع آن بی دخیان یعنی چگونه ممکن توان کرد که وجود که نور حقیقی

صفتی باشد و امکان که ظلمت است ظاهر باشد و دلیل شود بر نور فخوان یعنی خوان نعمت روحانی از
آتش نضج یا بدله نخل است خوان کجرا با باضا ذی یعنی کار است از خوان تحقیقی حاضر و هم مانند زهر خوان
خیالی و وهمی و میشود بسکون تا باشد یعنی حروف تخیلیه معانی و پیمیه خواننده و مراد با آتش آتش و اد
ایمن است در بقعه مبارکه دل بوکن یعنی عشا قلب است نه قلب پس اگر قلب حاضر و دل گاه با
بال و پرو کرد و فرحجاب نمیشود چنانکه در جانب غفلت و دل مردکی که همه عالم ثواب تو بود تا تو باشی از غذا
تو بود اندک تناسل و توالد خصی آنکه مضه و راب کرده اند و هسان آنکه از آبا دی دور شده گوش
غاری یا غیر آنرا احشیا کند و در بعضی امم سابقه مدوح بوده و چون خدمت حضرت حنی با آب مذکور
کردند که انبیا بقتل از خلق و توسل بحق را دوست داشت چهار در شرح خود مذکور کردی فرمود اندک با لربیانیه
اجهاد و التکبیر علی کل شرف یعنی هیچ و قال بعضی در شبهه الهه الاله کسبی یا از برای تکبیر الهام
و الهام در هر کسی در شریعت مظهر آمده و الحاسب حسیب الله ما ثوابت که خدمت سید آمد پس کل
خیر من اهل السوق یعنی هر گاه با نکه مشغول تفکر نباشد هر روز باید سخن ایهام تناسب است بشرط و جز آن
شاد الف آخر از برای تاکید یا نده اجمت تعجب است چون خوشا و بسا الف دعاست چون مبارک باد
هم اوست ایهام دارد بجهت معنی یکی معنی نیر و یکی معنی هیت و یکی معنی قریب بعم و این بیات اشارت
با آنچه در دعاست که یا یعنی جنبستی و آنچه در حدیث قدسی است که من عتقی عتقه و من عتقه عتقته و من
فعلی دینه و من علی دینه فانما دینه بیع لا لانهنکی است کاینات اشام عرش تا فرس در کشیده حکام
هر کجا کرده این نهنک آهنگ از من و مانه بومی مانده نرنک تا آخر آنچه ملا عبد الرحمن الجامی قدس سره
السامی در سلسله الذهب در بیان کلمه توحید فرموده و همچنین اوحی هم منظوم ساخته حنی خود است
انکار است یعنی نیست حنی مگر آنکه همه عکس است و در جمع حن و آن ایهام تناسب است نسبت نون و
یعنی سن همه و آن همه بمنزله تن است و حسن و بمنزله جان ان یعنی دل یعنی چنانکه قوام تن بجان است قوام
جان بجان است این کسب داند یعنی اینکه حن همه روح حن است و باید بحسن و دل است که میسز
که زنده دل باشد و پدید حن او باشد حکام که سایه نیر و ان بود بنده خدا مرده این عالم و زنده خدا بنو نفع خدا
رخسار و آتش و عقول کله درین مقام دغان و جانها تف دغان یا دغان تک کما قال ثم استنویح الالکمال
و هی دغان چه آسمان در انسان کیر چون روح بخاری است در انسان صغیر چنانکه روح بخاری که مطایمی قوا
مدرک و محرک است بجای سمات و انسان صغیر و این جانها تف دغانست چه همه استزاجات و امر و لای
اوضاع و اشعه فکلیه است و جانها و استکمالات آنها بستگی دارد با آنها پس آنکه چون صیده مجاه با آتش رفته
پیش و تف دغان طمس و موتی است و فانی در جان جان است جبال التحو جبال جمع جبل رسا و اشار

ببره فاذا اجابهم وعصيتهم بختل البصر من سحرهم انما كلفه يعني من ناکاه ريمانها وچو پناه
که تدریس و آموختن کرده بودند بخيال فشا ده شد از سحرشان اینکه آنها سحر کنند معصوم اینجا مصد می باشد یعنی
عبود از سحر یعنی از سحر یعنی بودی در روی روح امری که بایستی قانع بودی و از بجزم بودی در جبهه آن
روح که بایستی خاشع بودی و همچنین همچو هاتوا اشارت است با سحر مشهور است و ما تورات که ما روت
و ما روت و و مکننا از ما که که قدح کردند در حق نبی آدم که **اجعل فيها من يرضيها ويسبقك اليها**
و خدا تعالی بجهت امتحان در وجود این دو ملک شهوت و غضب مخمر ساخت و بزین فرستاد و فرمودست
کنند و چون بزین آمدند در ناحیه بل بل نبی جمیع سحر عاقل شدند و در مفاصل و بی آرام و با ایشان
گفت و صال من مشروط است باینکه بدین من در آید پس سحر همت کردند و سحر آموختند و چون سحر
و صال شد سالی وارد شد و ایشانرا پند میداد و توجیه میکرد از نزول و منزلت آن زن فاحشه و چون سوال
برون رفت آن زن گفت این همه را رسوا میکند تا این را نکشید از وصال من که امران نشودند و در
او کردند و او را قبول رسانیدند و چون مراجعت کردند آنرا از اینا نشاندند و محروم ماندند و خدا تعالی آن دو ملک
در چاه باطل مغرب دارد و محققین بر آنند که ملک معصوم است و این قصه ما و است بروح و قلب که بدینا عاقل
شدند و عبادت بود اگر در شراب غفلت نوشتند و عقل ناصح را کشند و دنیا هم دست نداد که محل حرمان
كسراب يبيعها بحبب الظان ماء حتى اذا جاءه لم يجن شيئا پس قول مولوی که همچو آه از باب تشبیه
شبی است بصورت آن سحر و صلا سحر اشارت بر کرده **وما انزل على الملكيين قبلا هاروت**
و ماوروت و ماوروت و ما بعلمان من احد حتى يقولوا انما نحن قبيحة فلا تكفروا یعنی اجنب
شیاطینی که در ملک سلیمان بودند تعلیم میکردند بر او آن چیز را که نازل شده بود بر دو ملک که تاروت
و ما روت بودند و آن دو ملک تعلیم میکردند از حدیثی که در مقام امتحان که هر گاه کس با قدرت و اجتناب از
نور من سخن است و بعضی مفسرین در ذیل آیه حدیثی نقل کرده اند که بعد از فرود آمدن سحر بسیار پیش فرستاد خدا تعالی
او ملک بسوی پنهان زمان که میاموزند سحر را و بطل السحر را پس آن پنهان تلقی نمود از ایشان و نمودی سخت
ببندگان خدا و امر کرد که آن دو ملک بصورت دو بشیر تعلیم نمودند و نهی کند از سحر کردن و ضرر رسانیدن
و این مثل آنست که بیان کنی سم را و دفع غایب سم را و متعلم کنی که کسی را مسموم کنی و مسموم را معالج کنی و باید
دانست که همت در آید یعنی امتحان است مثل آیه **ان هب الالهات انك رده صاف و در بعضی بدو ال**
که چون در جانور از گوشت هبند بسیارها میشود با عری باشد یعنی بار نیزم میشود پس ف باشد یعنی چوبها
کنند چه نیزم بر نیزم و درشت همه اطلاق شود بحال اسمعیل کوبید ارم سببی کش استخوان در پوست
چون در جوال نیزم تاغ مردان اشارت است بحديث **الذین جفقت و طاب لهما كتاب بوجه** و خطا و کثا

در آن

یعنی در صاف و جگسافند لذت کل و خوف سو و عاقبت خطا صبار صید با لعه از صبر
مقتضی شورش انقلاب سبکون را یعنی تیرد و براد پس و جوب مراد است از اولویت با مراد
این است که تیر اندازی بجای خصم را سحر شدن از مردی زره اولی است که به معنی مکر و هوش
کالت چو فلک شوم و نامبارک و صغر کل نیست بجهت تحقیر می شود و می شود صغر کل بضم کاف ف با
که گاه کنایه از فریب باشد چون کل زن و کل خوردن چنانکه کول با کاف ف و و او بجم با معنی آمده
چون نباشد حفظ یعنی در نفوس عظمه با وجود اسباب و قدرت و جهت یا کف نفس از اطمینان
کرامت و شجاعت است و اما با ضعف نفس سلب اسباب و توفیق چیزی هم غنیمت است بلیک نکارد
در حق صاحب قدرت و اختیار است تا آخره است صحن بحیم سپهر من که با خود در حق ضعیف نفس
با چند بیت ذکر اخبار آن به این چنین است یعنی ترجیح و رای پس با اختیار از جناس تمام دارد و چون
درین بیت رد العجز علی الصدر و طباق السلب جناس ضارع است مثل است لهن ان باشد در صورت
اخیره بود دنیا تقیید دنیا کرد که بر آخرت که علم و عمل است دوست و مرغوبت منور جی بفتح جیم یعنی
ریاضت کشیده مشغلی این تیغ خطوط شاعیه خورشید است و فتنه بی شرم و در بعضی نسخ
بسته شده بزره که معنی کنایه است خوش سپهر یعنی کردل خصلت مستوری که قرب خالص را در
مانند ذکر قلبی و سیرت آبی پس از بقا صفا صوری باکی بود لیکن چون ندیدم آه سایه خوشین
تن است که تمام قوی و جوارح سایه روح امری است او محمد و او یعنی چون فقر کمال سد و بقا فی
انجام و بقا و باله حاصل آید همه نور شود و سایه در نور محو شود پس آنجناب ختمی آسایه نداشت چون همه نور بود
و چون سم و رسم و مهیت و انیت در او بر عقل کل مجرد که نور بی ظلمت بود اطلاق میشود بلکه در و رتبه اولویت
رسیده اند آنچه دلول نا و امثال آنست همان روح امریت و بدن کالاجنبی است و روح کرم نور
و نعم البدل مکان او جبروت و زمان و دهر این اعلاست و نسبت ثابت ثابت سرباست و مقوم
جوهر او لا هویت همه نورند تا بعیت او کلی ندکلیت و البقی اولی بالمؤمنین من انفسهم و غیره
برای سایه انداختن آنجناب است که در خط استوار نرزد زوال آفتاب سحر شاخص سایه نذر دوس
حقیقت محمدیه در وسط النهار در حد است و بود که قبله عیبی شرق و قبله موسی مغرب و قبله و صبرین المشرق
و المغرب بود و طریقه اش جمع بین وحدت و کثرت و تنزیه و تشبیه و جبر و تقویض و خلوت و انجمن بود یعنی
همه جا امربین لامرین شمع شد شمع موم عمل است چنانکه فرمود شمع چون در زمان آه آتش صورت یعنی آتش
جمالی عالم شجاعت موم قائم است بوخلاقه و شمع صبر یعنی شمع در جسد که روح امری مجرد است موم
در آنجا قائم باقی است و چون کم کرد و فانی شود این موم و این تن این آتش نور و ابهر کرد چنانچه

بر که بر شود و میسر و پمانه ما چه بر شود زنده شویم و بر اهل حق عیانت که مردن تن زنده جان است درستی
گفت تا بهت شد لطف ما بنکر ما در حقیقت است که نار و شعاع هم تغییر از آن بود این بوها ما را در عتد
مثل آنچه فرمود **عَدَاةَ اللَّهِ النَّارُ وَبِئْسَ مَا كَانَتْ عَدَاةَ اللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ**
و لعنت فرموده که فرین را و دنیا را و کسائی را که در دنیا انداز جهت دینیت و مراد بر آن تن و پو اجر و نقوس
اماره و لوله و سوله و شیا عین و وسوس آنهاست **وَسَمَنَ مَادَا تَأْكُلُ مِنَ السَّمَنِ** که وجود علی الاطلاق در
دست و وجود ذات قدس معشوق خود است و من آنست **سَمَنًا حَبِيبًا** و هر چه وجود اثر او و مظهر اسما الطیفیه و قهریه
و نجاست قلم است و کرامت بالعرض است و از طرف ممکنات هر چه وجود و حجب فطرت و کونین محب او است
بخود نشان عشق بوجود و مقوم وجود است که وجوبت و عدم طلب بحسب امر و نهی تکلیفی است نه امر و نهی کونی
پس از غایت تشریف و نهایت عنایت بما دشمن ما را دشمن خود شمرده چنانکه جب مردان خدا حسب خدا
مهر و مهره معروضه در عالم شهادت و عالم که عقل و نفس باشد **خَصَفَ الْفَرَّ وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرَ**
و نیز **إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَرَتْ** اصل ضمایب **إِلَّا لَيْلًا الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَالِدِ الْكَفَّارِ**
چنانکه در ورق قبل ازین شرح دادیم و آیه شریفه **أَوَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ رَاثًا يَأْتِرُكُمْ** موسوم من چنانکه
حق فرموده در حق او که **فَرَجَعْنَاكَ إِلَى أُمَّتِكَ كَنِعًا مَرَّةً وَآخِرَةً** یعنی آنجا که در طلب مرصعه بود بر
تو برگردانیم ترا بمانا در بستان مرصعه بودن چنانکه تا سخت شود چشم ما در بقای تو محزون نباشد معنی مؤمن
چه عکس در آینه کبرای سرانگامای صفات و اسمای عاکس چون همه نمودار اسما و صفات و ست ظهور است
و ظهور شینی میان با آن شینی نیست چنانکه حضرت ختمی مآب فرمود **مَنْ رَأَى نَفْسًا رَأَى لَيْلًا لَيْلًا** است
سرانگامای من بهتر است که سر کبریا بن خوانده شود و بر کشت باول که طایوس پر کند نه چنپین و
چنان گوید و چون پر با استون تن یکی است در مقام تحقیر تن گوید که خایه شین نهیمای خربزه و دیدیم
خربزه پیش نیست این تن و اما لطیفیه سر بر پس آن محل لا تعین آت و لا اذن سمعت و لا حصر علی قلب بشر
أَحْسَنَتْ در عربی قلم تحسین و شایان نیز در پیش خص است **أَشَارَتْ كَرِيمًا** **فَكَانَتْ تَلْفِيحًا**
يَعْمَلُونَ فِيهَا لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَأَنْ أَعْيَبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ بِأَخْبَارِ كُلِّ سَفِينَةٍ غَصْبًا
در قصه خضر و موسی علیه السلام در حکمت خرق سفینه میفرماید که ما کشتی پس بود مال مساکینی که در بحر کشتی
و بود یکی در آن زمان که غصب میکرد هر کشتی صحیحی پس من اراده کردم که محبوب کنم کشتی معیوب را غصب نیکو
عمران آبادی خرج در بعضی نسخ صرف و هو بطعم و کلا بطعم صید دوم شود مضارع مجهول ثلاثی
باشد چون اول مضارع معلوم است یعنی طعام میدهند شمارا و طعام داد و نمیشود یا دوم معلوم ثلاثی مجرد
یعنی طعام نمیخورد یا دوم مجهول ثلاثی مجرد باشد یعنی طعام و ماکول نمیشود و بگفته اند و بگفته اند

درگاه کولایط

درگاه کولایط است بصیغه مجهول ثلاثی یعنی غیر طعام و غیر ماکول و مراد است که بنفید روح امر را استعمال کن
نه تن را که تن را زمان و حوادث آن میخورد بخلاف روح که مجرد است و مجرد غذای مادیات نشود بلکه همه وجود
مشمول وجود او و بنفید غذای او شود مخصوصا معقولات و فیک انطوی العالم الاکبر پس جان باش بکافی
در جان جان نه جسد و الا ناکی آنرا میخورد و نه هم روح خیالی و الا هر خیل را خیل میخورد یا بحسب استغراق
در ذکر و فکر حق انصواب توب یعنی آن خودی توانی که زینور خیال را بر دزد بآب اصلش ذبت آب یعنی
مدفوع شده آب و بعضی گفته اند مکن از ذاب گویند زیرا که ذاب آب یعنی هر زمان دفع میشود بر وجهی
که آب چون قائم هستی ربع و این ذاب آن زینور است که من آن کلان نه خیالات ممکنه میخورد و خواطر حق را
سوی او که گفت یعنی بحسب ذکر او بلکه وجودت ذکر او شود کوه کوه یعنی کوه بودن جواد
همسایگی که ید الله اشارت بر **إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ** یعنی
کسانیکه بیعت می کنند با تو این است و خبر این نیست که بیعت می کنند با خدا و دست خداست بالای دست
ایشان و در حدیثی موضوعی که در آنجا بیعت واقع شد و بیعت از بیعت است که جان خود را در راه حق فروخته
إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ بِأَنْفُسِهِمْ یعنی چون دست در دامن کاملی زد می کشد است که در حدیثی دست در دامن میگیرند
چونکه او نور نبی و متادب با ادب است صحابه بیعتی با خدا و است مبشتر بفتح شین بشارت یافت
بیعت یعنی زده نفر بشارت یافت بیعت محب کشتی زبون بکسر ضعیف کیر و مظلوم کشتی فصد زینور
مغفل کجرا غافل گفته بدین آیدی اشارت بر **وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ**
سَدًّا یعنی قرار دادیم از پیش روی ایشان سد می و از پشت سر ایشان سد می **فَلْيَسْتَبْصِرْ سَدِّ الْعَبْدِ** که در
در عربی و در ف نیز سرود و مناسب است که رفت و از نشیدن مخفف نشاندن باشد **قَصَبَهُ** ایهام التصا
بپیش و در بعضی نسخ لغت است خوبیت مراد با وجود او و آنکه که تصرف کرده و قصه القدر کرده انجار
نیز تصرف کرده مراد از زمین برده پیش تکبار را و جار را در نسخ چاپ ثبت کرده که مراد حق باشد و لفظ که
رابطه فهمیده و چنپین است که اسم استفهام است از برای تجویل و علم مخاطب بگردان حضرت قهار نازل منزله
جبر شده که هو یعنی چون بشکوه افتاد و اگر شد با سم بود و قریب و مثل اینجا **جَلَّ الْمَسَدُ** که شست با
میگوید ریسمانی است از لیف و بعضی گفته اند ریسمانی است در خشونت مثل لیف و در حرارت مثل آتش و در سردی
آهن در گردش و بعضی گفته اند که در حلقه سلسله است طولش مفاصل و ذراع و از آن است از زینور داخل از پیش
خارج و برگردنش چیده و در بعضی نسخ فی جبریل من مسد بخلاف با اشارت با اینکه این حکم جمله است
و حذف ثوبین بجامی جبر از جهت ضرورت شعرت با این تاویل که نفس را لب است تن طبعی و جلد و
که خار سد و حصر در راه پیغمبر داخل که عقل است میزد و جمله است **وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ**

بقر

قیامت مصدر تباد و ای نادى بعضه بعضا او مصدر تباد و ای جمعوا فی التادی و التادی مجلس
و بصر و هوسى مناسب قیامت بدن را در بعضی نسخ بدینا عمر جواد یعنی طول مل دارد پس نفس انسانی
که آرزوهای دنیوی دارد و طول عمر میخواهد برای تیشیت آنها حکم نزع دارد و در بعضی نسخ عمر کاهست و غلط است
و عمر دائم برای بدن خواستن در قوه فراق خواستن است و نیز عدم وصول بغایت خواستن و نیز قوه نواز
و اعلم خواستراست چه تن عینه فقر و حاجت و نقص نفس با طقه و روح امرست و روح باید از تن و الا
و قوای تن غنی شود بغنای حق غنی مغنی گویند ولی چون خضر خواست مصاحبت با ولی را و او قول کرد
و گفت تو آب زندگانی خوردی که حیات جاودانی در دنیا داشته باشی و من از حیات دنیوی بیخاتم و کزیرا
و حیات خود را میخواهم آنقدر که الی یوم الحرامه اشارتست که بر آن نظر کنی الی یوم یبعثون
یعنی مهلت ده مرا تا روز قیامت که ببعوث شود خلائق که بگنجانند تا یعنی تو بگردیم ما ای پروردگارا
و در بعضی نسخ چاب شب یا رتبا و غلط عظیم است که تاب فعل لازم است و تعدیه بعلی میاید پیش شب عکسنا
ذاتیکه بید و ست در بعضی نسخ بنویسه نام ربوط است مرکه حاضر تقاد و تضاد است و دست که طباق بنویسه
و همچنین بیت دوم سه تضاد دارد از خدا غیر خدا این بیت دو تضاد دارد و در بعضی نسخ مراد
طوری چه لغظ کی در ف در حال ترکیب با کلمه دیگر معنی حاصل بالمصدر است چون بخشنه کی و شمرنگ
د در قرب بسکون با نه بجزه و اضافه بجان گوید بایست کفشی بنده لعل ایمان ثابته از شوبت بوجود
و تبدیل مریات از بسبب این و از خلعت بنور و تبدیل ذوات در تجلیات از طبع نفس از نفس بعقل و از عقل محو
فی الحق و الحق فی من همد ختم بخا هجره مقابل علم و در بعضی نسخ من همه جهلم و مقابل درست نمیشود
که در جمل علمی مقابل عقل علمی مراد باشد و بیکه بسیر و دانش کفشی که نشان حکیم الهی و مثاله توحید کثیر و کثیر و احد
و انجاء دوم از شانین باید بکار برده شود تا بسیر در مقام طبع معلوم شود که اشارت بانست قول خدا که
و وجدک ضالاً فهتدی و ین ما کنک قد لیدی ما الکتاب و الا ایمان پس باید دانست
بغیر از این مقام طبع عصری بود که نادار بود لولا ان دای برهان رقیه بحسب تکون نه بحسب
تکلیف باطن و ظاهر که دارا بود بدانی دارای حقیقی و بسیرت هر چه تمامتر سیر الی الله و فی الله نمود بلکه طی
المکان و طی الزمان و پس از این دو سیر غیر شد و سیرت الی الخلق نمود و با جمله سیره باعتبار مقام طبعی
بشرط لا شیئ بشرط شیئ معنی معلوم نور الله و نه کو بهر ذات و اسمان بلکه برتر از اسمان اختران نفس
عقول مرادند هر که مسافرتنا جاده اینجا بود باز گشت باول که حیات تن در ایما خواستن غلط است که این عالم
طبعی خود را مانت که مدار حیات بر علم و حضور و جمعیت است و عالم طبعی عالم جمل و غیبت و فقره
پس حیات حقیقی بطرح این بدن و نفس این عالم و تحول نفس است بعقل و نورست جمع و با جمله تبدیل از طبع

بالمعنی و اخفا و صورت و حسی کما سن چنانچه فرموده در بلاد اول ما آخر ایامی چند بنویسه که اشارتست
یعنی قلب سماوی باشد ناشی و اگر نفس باشد یعنی عالی آتم باشد کما یخا یعنی در این عالم غما و بعض
نسخ کما یخا غلط است چه در افلاک تبدیل و خلق و بسبب نیست میساکوی کیمیا کوی مراد است چه مناسبتی
کیمیا هم آمده قلب عیان نشد کسیر محیط یعنی هر جا که نظر میکنی کیمیا کیمیت حسی و تعریف حقیقی است غما
بنده کوی بنده کسیر و نیز نبات راحوان و حیوان انسان بلکه غما سر این و آن می کنند بخاک این قه
دادن رمز کارست که عزت پیش در خاک است و محیط اشارتست با کسیر تعالی صبح را بغایت مش
چه مظاہر لطف را و چه مظاہر قهر را اینک لاف ترکیب فراموش آمدن محیط چون سبج جاده و در حشر
و اینجا نفس و صف عنوانی مراد است نه صدق یعنی مویلف و مرکب است بدون آنکه و نصف محیط را
بوصفوف شود انشی با خاک اشارتست با کسیر و قهر صحن حکیم و مبدل عظیم عالمش بر تو ظاهر شود
که مصنوعات کانه را بر کرد الی باصل قابل چنانکه مبدع است میرا باید بر کرد الی باصل قابل پس چون عین
عظما را که اخوات این غما صریحا و دارا لفظ کنی کوی آینه خانه است برزاه و آفتاب و اما انقا
تیره زعکس صفهای تو و یا مینا تحت بنا بر علیه کوی کیفیات میشود و اولی است که با موحده بخا کیمیا
عصر نباشد احد موالید شود و آب مذکورست چون غنی از نبات بحیثی که خداوند جل شانده است از
ما فرموده کقولہ خلقی من ماء ذی فیء بکر فرموده و الله خلق کل ذی انیم من ماء دوم و در بعضی نسخ
بلکه هر تالی در سلسله صعود عین متکلم است و آنچه فعلیت و محال است داراست بلی آنچه نفس و حده و وقت
نار و در اینجا عدم است بحیثی که آن کامل اخیر کل آن سواقی است نه این معنی که ان کل مجموعی آنست هر کل
مجموعی شرح آن و آن من ایمانست و آن کسیر بخان و همه ظهور است کثرت در وحدت و وحدت در کثرت
پس کویاد و حربه فعلیات را داراست از صیبه ای کثرت که بسبب سوزی است که مظاہر و نظر را که
محر شود و اسما ظاهره و باطنه شمشیر من ظهور جاعل النور پسندارنده نور قهار مندر و قهر علیه
لین بیخ و شش مدارک ظاهره و باطنه بحسب مدارک خیریه است که در بطون و ماغنه و مدارک کلیات که
اعلی المدارک مستخدم الکن باشد عقل است و مجموع یازده است که عدد هوست که سجلی در ضربی و کلی است و در
بخارج از عقل خارج از عقل ضربت یعنی باز سوزی عقل کلیه و ارواح بسیطه کدار است و بعد از این مبد و در ضرب
چند بیت در نسخ اختلافست و تیرتیمی که در نظرا بر ح می دید شری میز و باطنه طبعی و باطنه طبعی
و خلق با خلاق الله که لا ساجل که در نفس فرموده اند مراد است در عوقف و لفظ و قوف اشارتست
باینکه مثل منزل خشکی نیست که ایمان نامه و اسما و صفات خلقی است چون منبل و توکل و صبر و رضا و سلم
مثل اینجا که باید بگذرد بی جداد بی دیوار و بی سقف و جمع تنق و آنچه در بعضی نسخ نیست که باز تکرار

در باره قرون وقت موجش بی جداره بی ستون بدل آن فرد بوده و جمع کرده اند فلانکه منتهای خشکی
که مرتبه ایمان ثابته و منقاسیم صفات خلقه باشد و تعلیل آنست که منازل بحیر که تمام سیر فی العدم است بدون
حد و است زانکه حد و مناسب عالم امکانست و در نور براری و حسیط از حیاط ما خود است تا لب صبح
یعنی برون از بحر وجود حضرت اسما و صفات نشان پامی سایرین الی حدیث که در منتهای خشکی باشد
پس نشان پادرون مجرد که مقام وجود اسما و صفات حق باشد کلاست یعنی نیست نشانی
و آخر بحر بسکونت اندان ده راه بحر که در میان منتهای عمارتست از مرتبه مجمع البحرین و بر نرخ البرزخ
که عالم منقاسیم صفات و اسما حق باشد که درین مقام فرموده اند که جائت الکثرة کم شئت و میان مرتبه
صرفه و کثرت ایمان ثابته است که کثرت ایمان مستند است بکثرت منقاسیم اسما و صفات حق نظر
از این تا بالای این یعنی وسعت میان منتهای صفات آن نظرست که از مکان تا مکان باشد و بعضی
سخن این است که آنظر که از زمان تا روح صین یعنی صفات آن نظرست که از عالم نباتی تا عالم روح بی
فانده مبهکس یعنی حیات تجردی که در عالم باطن برو و حیات دنیوی که در عالم بیاد سال کثرت
پا گویند و سبب اعتبار ماضی و حال و استقبال است و فرونی هر عالم باطن تا الی از متولد در سلسله طولیه
سبب وسعت تا الی است از متولد که آنچه آن دشتتین دار و مع اشیا زاید و سبب بار بار سبب خناس الکرب
مفروق دارد و بنامش اگر جانناز نباشی که حیات حیوانی را بحیات ایمانی و عرفانی مبدل ساختن
که عین حیات جاودانی اخرویست چنانچه باطنه با اعتبار توجع با عرفان کلیه در آخرت بلکه در احوالی آخرت است
و اینک حیات عقل نظری و علمی محض مجرد در اصلاح کرده باشی باری حیات عقل عملی اصلاح کنه فخل واد
و تحمل منتهای بر و مرفراوان بده و سبب حیات حیوانی را با حیات کن و فیاض نعم صوری باش و استودکی زیر
و ستان بخش ای سبب است و یعنی اگر لاقول تحمل با ثمر نباشی سیلاب شوری و حلقه شویان است
و طعم مرغمان که در قانای تعالی بعبودیت حاصل حدیث آنست که در فهرست مذکور است و این را کلام مولانا
پس اگر بغیر منجم بنوعی صدمه می است معنی ضرر و اگر بضمیم منجم بنوعی منجم قبلیه بود از قبایل عرب
مرا و است چنانکه بسید گوید و بل انما الایمن ربیعاً و منضراً و ذکر خاص است و اراده عالم بر عین مثل مذکور است
و این اشارت بقدره او عالمی معنی به اینجهان فاسلما گفت اشارت بکرمه فقال مالی لا اری
الحمد هل ادم کان من الغائبین لا علیته عدا با شد بدلا اولاد نجه اولیا بنی سلطان
سیدمان گفت چه شده است که نمی بینم چه در آیا از غایبانست هر آینه عذاب می کنم و اراده
شدیدی یا هیچ می کنم و در آیا بار و دلیل مظهر و غدر با هر و غیر شده عذاب شدی بصحابت با جنس
الکتاب لعل البقع هیره و سکون لام تدر بر قهر عدو من حیث لا یعلم و سبب طرد شدید و این بنا بر عین

لفظ است

لفظ است و معنی و محققا بر بوزن کج گزیده باشد و در وقت نام پهلوانی بوده و کنایه از مردم دلاوری آید و چون
در اسما سبب کثرت استعمال تخفیف مطلوبست را و از افشاده باشد یا مولوی تخفیف داده باشد و الغ
بد و ضمه در ترکی مجری بزرگت سبب و اوجی پناه از بلا و قدیمه نراسان است و اسم دیگر آن بیوت
بوزن سید قاست و ملقب بدالمؤمنین است ما کلوح خشک این با جویبار تضاد و کلوح با سبب
ایهام التضاد دارد و منتهایان بضم میم از نهایت است یعنی نهایت رسانندگان جستجو مانند آنست
رسانندگان ندای علام حوض که احش بدن زمرض و اشرف بر پاکت عرض متاع کفر لغت
عرض الحروف الذنبا و با کوه مرعاة النطر و ایهام التضاد دارد معنی مضمی خنجره الی حق حق را
در فناء ذوات در ذات حق استعمال کنند و شارح که از ایل بنر و در حال ساکن است گوید که ایل بنر و
ایل حق و دوستدار ایل حقند نهایت آنست که ایل معنی بوده اند فلانکه لفظ گفت لا منتظر یعنی نظری
سوی تصویر و ظاهر شما پس طلب کنیدن دل انسان کامل را بهر تیره که در اید اشارت بحیث است که لفظ
الی صورکم و انما انظر الی قلوبکم حدیث قلوبکم است و مولوی فرموده باید ز صا جمل کتم در نظر چه دل تو
وسعت و عرشیت پیدا کنی تا بتبعیت انسان کامل کنی تا نوقت منظر سجانی و عرش رحمانی شود بلکه دل و دل
تو شود و دل تو دل و فی بقیه منجم بصورت سجده و صورت اعطانا نظر است بقولش که سجده آوردند و شش
جهت تا و ملیش حضراتست حضرت الذات و حضرت الاسما و الصفات و حضرت العجروت و حضرت الملکوت
و حضرت الناموت و حضرت الی کون اجماع است نکندش به واسطه او خلقی یعنی هر که و هر چه در جهات
و حضرات منظور حق است بواسطه صا جمل انسان کامل است و این اصح است از نسخه کی کند و در غیر حق
کیم نظر کو کند و دان بوی اصح است از نسخه روش هیچ بی او لولا که لما خلقت الافلاک و انی کفش
یعنی او واسطه در ایصال فیض است و رحمت واسطه بر جو مان که جمیع مهبیات امکانند که اول خلق الله
نوری و روحی فرموده سید و اولاد آدم است با کفش بلکه بیا سده و قدرة الله و شیه الله که در توفیق
و احبب دل عرش رحمن است بعضی از عرش است که ذوالعرش در آن بحسب آن ظهور دارد و صفات فقا
در نور مظهر بر و ز کرده و این در کمالی است که بقیه وجود امکانی در او حکمی دارد و بعضی از عرش است که آن
متصف بصفات ذوالعرش و متحقق است و این برتری است تا و برتری این چنانکه در اول بود و در ثانی
فناهی تام است و اینجا رضای بن رضای است و اعراض از بن اعراض است ذوی بی مادی مادران
حدیث است که آنچه تحت آقدام الاموات طاهرش مثل طاهرش است که السعید سعید فی نظری است
و اینجا باطنش مراد است که بهشت حقیقی در تحت ایت و کلیت و حیطت وجود افشاده مثل ام الاقلام
و ام الکتاب و ام القری که وجود باید سواد اعظم باشد و نسبتی لامی این است این دل بنزد دل کی نظر

سجای خانه دیوار به دل خوانی جان جان چهار جان اشارت با آنچه در آینه نشن و گفتیم که مرآت
حضرة الذات و حضرة الاسماء و الصفات و حضرة الجبروت و حضرة الملكوت باشد و نیز لطایف اربع از لطایف
سبع آدم که لطیفه خفیه و لطیفه خفیه و لطیفه سیریه و لطیفه روحیه است جوی جوهر و جرات دارند
سبز و آرد کون مثل آنت که گذشته که سبز و آرد است این جهان چادر کوبد یعنی کویا خدا آن
تشیه است سبز و آرد طبع را یعنی قوی و طبایع عاشق بر نماند و قلب کلی عاشق کلیات بر تصادم
میشود سبز و آرد چهار وجهی در لطایف مظهر بر محبت دل کامل فطره الله الخیر فطره الناس علیها جبهه
طالب کمالند و اوست منبع کمال است چه حیات میخوانند و دست معدن حیاتها و غنی میطلبند اوست که
غنا یا و بقا میخوانند اوست ریشه بقا و دانش و پیش میخوانند اوست در پایداری دانش و پیش تو انانی
میخوانند اوست تو انانیت بر کمال که طالبند چگونه نباشد و حال آنکه متصل است بدیاری بکمال
و مومس حضرت یزدان و هو بکل شیخ محض این است که ساریت بر عشق در اعیان علی التمام
کاتب در فی الدیة و الشرف الغمام جمال اوست هر جا جلوه کرده زمشوقان عالم بتمیزه است آن
میل داون از فراق رفاقت آردی یعنی تصدیق میکند بظاہر بر قلب معبود هر چه گاه باشد که آن
تفاق در تحت صفاتی کم شود خوش نایف بو محض بار است معنی نیکو یا بر معنی میان باشد چون حیوان
و حی است اصطلح جای دو اب و چار پیمان نزع جان کردن جز و معدن بقض و بسط در با و چون قرض
کناره خالی مانده مردم در و که جمع آورند لهذا که در آواز جز و مکرر تحصیل کرده متنگی یک گزنده ناموس
عفت و آبر و ظلال سایه و وضو است نام مستطاب پاکیزه و پسندیده سپهر بی فایده بجان کهن
بول حیوانات مبرهنند و نیز اسلام غریب چه طور مسلم حقیقی که عالم باشد و انسان کامل است و رای
طور مردم جا بل و غافل است و مسلم حقیقی اسلام است که همه عقاید حقه و ملکات حمیده است و در صدق
ذات معتبر نیست و محققین با اتحاد عاقل و معقول بالذات قائلند همچو شیعی مراد بشی عالم باشد است که
تعبیر از او با سلام شد و نفس کا و جمال کالانعامند که بداند که چنانکه مظهر لطف حق است مظهر قهر حق است
نیز مردم کار مرشد کامل آگودیش کند یعنی در عشق و از جهت مبالغه فرموده که گویا همه در شده و با در
بعض حال جناس محرف دارد و در بعضی نسخ از درش برای محراب است پس کتب کاف باشد یعنی از در با و جلوه
باطنه او را بر آید آن یکی دردی که قربانی تن باشد و در عشق و از جمله دردی و علمهای باطنه شاه کورد
نمایه العشر بایه العنا العبودیه و کتبها الیوبیه در هر دو کی داند که در اما دیت در علم است و صفت نفس کل
الویه فرموده اند بقا فی فناء و غنی فی فقر و غنی فی ذل و سیه فی حماة گفت علت کشتن فرمان
بر در کشتن حکمت هر زمان بکشتن بخوان نام هلال که دم از یعنی خدا را جل جلاله شهود است یعنی حکمت است

که او شهود پرست است و کافر قلمش واجب و ذاق دوست بد و ثری عجبی کماست بیار چهره و چندانکه از آن
شیرینی بزم نشود آد آد ف و از انماهای خدا تعالی است کله و لبش بطف اسج است که مراد کله از شیرینی
مواشی باشد و ذکر اسب ذکر خاص است بعد از عام از جهت زیانی تمام شانس که خداوند نیز ذکر فرمود
در ذیل شهبات کلید که ذیق للنا سرجب الشهوان من اللبنة واللبنة والنظارة
من الذهب الفضة والحبل التومنه فرقا و یحس کسج یعنی شایسته کرد ولی البین
انداخت که کم است و مانده جسم هل من میندی می گفت تو بچند پیمان در بر و پیشانی انداخته و با حق حج
جناس نذیل دارد و پیشکش است عاقله تکلیف است و با پس مانده صنعت تصاد دارد و با پس که در اول است
ایهام المضا و وجوه و معدن رنعت مراعاة النظیر است شهن خوش بوی و لفظ کماست از هم
که در عربی معنی بوی است و با و نون در ف با حرف لفظ معنی کند که دال بر نسبت باشد چون زرین و نون
و بلورین و در بعضی نسخ نین شامه یعنی معنی مرد تو که در از اینجا است که بعضی عرفا گفته اند که پس نسبت
در کاه حضرت است انظار حق را که لیاقت و رود بر حرم کبریا نماند و از قول در حال ندیشده امی
میکند در و دانه سیریز و اختیار مشغول کین که تاب و توان نماند و مرد میدان او میشد عقل بچین
پای و این ره نرفته است تو همین دانی و هر کس نرفته است سوی اضلال ذل چون ابرین در تحت
اسما قهریه واقع است و بعد المصل است استمداد از وجبت بچفته یعنی استمان چنانکه مدلول آن فیه
فیلک باشد بر خفا و بفتح اول ملالت و کدورتی که بعد از خمر خوردن شارش را سیکه در دستان کمال
برده و مقصد این دل بران باد بلبرن جناس ترکیب مفروق دارد که با خود نایف متعلق است لب چون عقیق
و در بعضی نسخ خود بدل مصل است و در نوقت معنی چون مصرع بعد شود که چون تجلی حق از پرده شکست
برون زخمیه زاقلم تقدس تجلی کرد در آفاق و انفس بهر آینه نمود و ولی بهر جا خواست از وی گفتگو
و متعلق خواهد بود مصرع دوم بهر مصرع اول دید او آن غنچه و بر جسته است یعنی ناز و حرکات شیرین و سبک
روحی و در بعضی نسخ چون دید آن غنچه بر جسته و سبک و این ربط غنچه با مصرع ثانی شنگ یعنی شوخ
صلح جوادم داملك ساجل شده یعنی آن جمید را صد عاشق ساجل است چون دم صغی را ملک
سجده اش کرد همچو آدم باز معرفت المذنی چنانکه آدم را از پشت پروان کرد بعد از آنکه باریا شده و سکنی
گرفته بود و معزول نمود پس از آنکه سجده ملاک شد همچنین انسان طبعی از پشت حسن و جمال پسرون کرد
و پس از سجودیت برای عشاق مغزولیت دادند محققان تعالی و من تغیره تنگنه فی الخلق ان داد است
فضل و بخشش است داد و دیشت محاکمه بعد است حتی برون شدن از پشت حسن و جمال چنانکه اشار
رفت که افزون زبیتی یعنی زیست در عالم طبیعت که عالم ظلمت است لا اشر امت که طراوت و حسن

بعد از شب و شفق آمد و تابش نور رب که در روح در فرایش باشد در تن بگامش آمد و اندر بر او ن
 از پشت جفتی پس لازم توبه بغیر است شیخ عطار فرماید بلسان حق هر که در هر دو جهان بیرون ما سرفرو
 بجیزی دون ما زوال آید بروی بر چه هست زانکه توان زد بغیر دست متعشع تابش اصلح
 کل نادان اسم فاعل از زبانون و زای چه تشبیه بهم کشیده شدن ذره بیخ اول جزات و در بعضی نسخ
 زمره است پس بحدف مضافت یعنی چون زور زمره زبان و وقت شدت وقت راه روشن در سوره کل
 شیخ مذکور فرماید روز و شب پیوسته لشکر میرسد یعنی از پی میرسد در هر دو روز و شب و در بعضی نسخ
 و چون ذرت لایقش ذرت چه تشبیه و تصنیف آرد و آدمی را عین جسد کند و حال آنکه نور نامحدود است
 و تن چون کھوخی است در آفتاب عالمی یا قطره مادی در دریای بیکرانی و دلیل آنکه عین جسد شود
 و حس بر او حکم بیاورد هر گاه کونی که فلان که عالم تجر و حکیم متما له شده همانست که جا بل و امی بود و بحسب
 شیخ هم بر هم شده همان است که جوان زیبایی بود یا تو که چنان چسپین شده همانی که آن و این بود
 قبول میکند با غایت بعد میان این مراتب که آیت القطره من الماء و این لذرة من بیضا که اگر کونی که این
 عالم تجر و حکیم متما له با عالم تجر و حکیم متما له که یک قبله و یک دل و یک رو و یک عقیده اند و بحسب صورت تفاوت
 دارند اتحاد دارند یا این حالی با آن ماضوی که دانی چسپین است قبول نمیکند و تجاشی و زرد و در اول کشفه
 با عالم با لنتی می گفت و در دوم کمی فی الذات و الصفة و الخلق را نشان میدی پس ندیده ز خود است که فرموده
 خود پر است بدتر است ازت پرست و از نیت که اهل حسنه و در اول اتصال حسنی است و در دوم معنوی
 عقلی و از اینجا است که اولیا خدا بجهت نامی را چون پدر و جمله را بل بی وسیله را چون شوهر و همه شیخ عجزه و عجز
 شریه را چون سپهر باشند و با جمله انفسهم فی النفوس و ارواحهم فی الارواح کا بطلان ملک مغنست و حال
 آنکه چون لیاکب بالاستحقاق و لا الوجود علی الاطلاق اگر چه است امکانه است در مرتبه ذات خالی بوده
 از وجود و کمالات وجود و الان حکاکان یعنی در حال وجود بی وجودند اگر مواد جسمانی است عاری اند
 در ذات از فعلیات نه مواد بعیده را که عناصرند بجز و نه مواد قریبه را که اخطا نند قال علی ما لاین آدم و نطفه
 اول نطفه قذرة و اخره نطفه قذرة و پس از او م خاکی همین است و ز کوزه همان برون تراود که در او است
 فله الممات و له الجحیم فی السموات و الارض شیشه و نطفه مراد شیشه همان بانه و همیات شیشه است
 و مراد بر یک سواد و بریا خاکی غایت خلاف دارند و او ساط که غایت خلاف ندارند هم یک رنگ و با آن
 محسوب شده و تجر و جو حقیقی که مثلش نور خورشید است باعتبار همیاست و فی لفته حقیقت واحد است
 بودت حقه حوی کن که فرموده اند التوحید سقاط الاضافات اموضه نه علم لدنی که القوانین علیها
 عیس یعنی غیر حق چون تو غیر حق پس بیابد با ما نه خلاق مشکوک یعنی صرف لادنی قوی و جوارح را

در هر دو

در مصارف حقه چون تکلیف عقل نظیر فرموده که نوی کن است شروع فرمود و تکلیف عقل عملی اصل عالم یعنی کم
 کرده است کفر علمای ایشان را اصلح با لکم اصلاح کرده است خدا دل ایشان را اشارت بدو آید اول سوره
 محمدت مسکن بسین موهله سخن در پی شکر و حمد است و اعمال اینجا که شود و اثر نماذکرا از ملکات تخلفه از اعمال
 زیرا که کلیت نداشت روح آنها نفس خیریه و مدارک قوای خیریه و غایات حرکاتشان امور و همه بود و جزئیات
 جسمانیه اموری بذری بقا و جباب سا و هر چه بدت برایشان بیشتر که زود آن جزئیات و صورت آنها و عقل
 در عدم و اسعین در نابودی شوند آیا نپسنی که در دنیا امور خیریه بر تو که نشسته چنانچه و چه تهر پس چون قوی
 گذرد که یواخواهی بوده یا اصلا نبوده پس چون قوی گذرد چه خواهد بود قرصه یعنی اتفاق مال کن ملک
 از قوای مدرکه و محرکه و از وجود اتفاق کن بر عده شریک البیت در م بعد القوی تا نشانه فوق ملک
 انزالهم بفتح همزه جمع نزل یعنی آنچه برای همان مهیا کنند و خندان رخت معنی اسباب و سبب
 نیز آمده حاجت حصر و عرض روح چون کمال عقل کل عقل کل در ذات و فعل حاجت بعالم اجسام ندارد و غایت
 از تن و قوای تن بخلاف نفس ناطقه که در ذات که چه مجرد است ولی در فعل محتاج بحکم است خواه مطیع
 شود حاجت بعین دار و در شریفی حاجت باذن دارد و در رطب و طبش حاجت بیدار و در چسپین بطن
 افعال و حرص بحسب بدن است و در مجرد حرص نباشد و عرض و عقل کلی نباشد و عرضش حق باشد و عقل
 فعلش معلل با غراض نیست پس چسپین متخلق و متحقق با و آنچه کردی ای همان یعنی آنچه حسن فروشی و غنچه و دل
 نمودی بانفوس متولد بر سرست میگوید نفوس کلیه الایمه علی عالی فرماید یا دنیا غری غیری قیامتک نشأت
 لا رجعت لی فیکت کجی قارون که فرمود و از قبر بنور خوانده باشی که هر از غیرت درویشان
 دولتی را که نباشد غم از آسیب زوال بی تکلف بشود دولت درویشان بهر حال یعنی اشقام مظلوم را از
 کمیریم که همه ضعیف رفیب و ادوی حکما قال تعالی عز تکلمه الحجوة الدنيا ممل بحسبیم عربی است معنی
 جلال سبکت عربی بروت و برکت آن کنایه است از استیصال صاحبش با او چون باره حصار شهر
 و قلعت باز نوحا شدند یعنی جدا که بنمودند و کشته شدند و باز حجوة الله زنده شدند که است لا را
 شیخی بالطبیعه و غازی بقوت ربانیه و قدرت سبحانیه نذنبه در مصراع اول مصدر است در ذم
 را بطی پس ایطانیت و الکه که مادر زاد است بخروج المصحح من المبتدای ای الکی لذاتی من المیت باسوس
 الاختیاری عابدان عبادتی که روحش عبودیت باشد و العبودیه جوهره کفها الربوبیه و مشیو دیا مشیو
 تحت باشد از عود کجا بکجا که تعود وقت یا من خلق الایم من القدم و ارجعوا الی الفناء و العدم
 مرد کاوند جواب آن سوال است که چون بود اجهاز جمع خبر خبرنا ممل در اول معنی حاجت در
 نسخ چاپ اینجا و بعضی گفته اند شریک استرگستان و در نزد اقرم متحقق نیست و با لکه کوا فرموده بعد

م

کلمه ابرار را یعنی سواد اعظم کلمه و آبا و کلمه رض جز در کلمه دلخای مستعد خالی از معارف باشد پس خوانده
 که عالم مجردات مسئله باشد که چون مشاعر نیاید و وجود را بطبی با آنها ندارد از عدم گویند و اقلاطون از عالم
 کلیس گوید و گذشته که وجود اطلاق را عدم گویند نیز که همه وجودات خاصه از جهت خصوصیت در آن است
 و خزانه ما خود است از این شریفه **وَأَنْ مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خِزْيَانَةٌ وَمَا نُنزِلُ إِلَّا بِالْقَدَرِ مَعْلُومٍ**
 مبدع آن بود ابداع اشراج شئی است از پس بخت باری دفعه واحده سرودت چون ایجاد حق مبدع است
 عقل کل را و همچنین انسان کبیر را و حکما فرموده اند که ابداع ایجاد شئی است بی سبب و قیاس آن شئی بما
 و مده چون ایجاد عقل مغایر محضه نیست بنمونه سبب یعنی نمود بود است و مراد به نیست اینجا عالم
 که ماسوی الله باشد و آن مهبیات امکانیه است و اعیان ثابت که ما شئت را **رَأَيْتَ الْجُودَ هَيْتَ دَاكِرٍ**
 مبدعات و مجردات و عالم غیب باشد و حق حقیقی که غیب مصون و سرکمون و غیب الغیب است
 از فرط ظهور مخفی است و خواندیم که آن نیست که هست مینماید پچان سحیده در هوا که گرد باد و شش گویند
 منصرف مصدر می معنی انصراف یا اسم محل است که مجاز از غایت کشت و ریاضان شکل
 جناب باریست و عین دریا شد فکر پنهان چه فکر حرکت عاقله در کلیات از مطالب مبادی از
 مبادی مبالغه و کلی عقلی موجود است مجرد که از تجرد و حکما استدلال بر تجرد نفس طقه کنند و آن کلی عقلی
 ازین عالم طلب مینمانست که بزرگست و در آینه کوکاب نماید مثلاً ناری که محسوس است محدود است
 بکان و زمان و جهت و کیف و وضع و غیر اینها از جزئیات عوارض و نارخالی و مثالی نیست محدود است
 بصورت جزئیات اینها بخلاف نا عقلی که در لوح محفوظ و قلم اعلی و در عقل بیط تو است که منطقه کلیه اند که
 خفیف مطلق است و وضع و مطلق و غیر است بخلاف پس آن نامحدود و محیط و مجرد از ماده و از عوارض
 بلکه قریب از حکما بر آنند که در کلیات مشابه عقول است در عالم ابداع که آنها را مثل نوریه الیه گویند و
 عن بعد باعتبار است تعالی نفس شواغل طبیعی چنانکه در موضع مبدع است و ارقام در کتب دیگر نوشته است
 که مناسط ضعف کلیات در نظر امور است و معظم آنها در علم است یکی که چون تعلق جزئیات بر نفس
 مردم غلبه در دراک کلیات علی می علیه کشند و اگر هم دراک کنند آنها را امرات ملاحظه جزئیات می کنند
 نه محوظ بالذات و بعبارت دیگر با بنظر می شود نه مافی بنظر و در ملاحظه نظر مردم عاقل نیست که کلی فهمند جزئیات
 اینها واقع می شود نه بر وجود اینها و تفرقه مهبیات بی وجود جایز نیست و وجود اینها وجود تجرد
 وسیع است که احکام اینها همه جزئیات را میگیرد و در وقت ادراک کلی عقلی کو با نفس وجود است
 محیط همه افراد آن کلی بی تجانی از مقام عالی ذاتی و باید دانست که در تعقل نفس ترقی میکند و وجود
 و اسعی می شود نه آنکه نفس و نفیست و منفیست باقی باشد و مجرد بر او وارد شود این از خرویت یا ما و را

از خرویت بدانند آن در نوبت و با جمله مادی فکر و صورت آن و فاعل و غایت آن همه بخاست نفس
 خواب نقاشان زمان و منزه اثر ساحری در کربها کما مران **حَسْبُ الْفِعَالِ** یعنی آن کی که وفادار است
 حسن کردار است و فعل اینجا هم است از فعل قبلی و فعل جوارحی قصود جمع تصور و ایهامی بقصود و بعضی نقصان
 دارد و ملخص ملحق سداد نیکنی و فی لدعا و سید و استناب التواب و الحکمة و املاد قلوبنا بالعلم و المعرفه
 و لهذا فرموده اولش علم است یعنی اول راه سداد است عینویا باری بگوید و پیشیا ای صاحبان عقل
 از کبریم الاصل شایسته که از ازل آن مبدع باشد **اطلبوا العلم و طلب کن** در راهی برادر از وسط صدق طلب کن
 پیشه را از خدا و بدان پیشیا آن و اینهم اگر بپیشی نصیحت کند که از انصاف و مبدع و پند پذیر شوید و پیشی بگرد
 با موحسن از غما با بند و بجز نور زید خلاق بجز لام جا که کند علم اموزی یعنی علم رسمی بصحبت یعنی
 بنحو صحت و ندمت قائم است است است بقول بکار آید و فعل از پیش خود دانش انوار یعنی طریق
 اشراق خلق است و تحقق در دل سالک یعنی علوم حقیقه در دلش کما مران است ولی کسی مبادی و بر خود دانست
 کند حرکت محرک و خارج از قوه و فعل مخرج میخواهد محلب محل دوشیدن حالب دوشنده شیر این پیش
 در بعضی نسخ می شیر و طرازی دارد که گفت سببها موحده نه ثمانه فوق و مضمون اینجا است که زارت
 چو وصف جام جم بشودم خود جام جهان نما و عالم بودم چه بچنانکه مهبیات امکانیه بی مقومات نیست
 و تقوم ندارد همچنین وجود حقیقی روح امری بی مقوم وجود که وجود است تحقق ندارد و علم حضور بی روحی بخود
 علم حضور بی مبدع است بقدر حضور خود برای خود و ظهور هر وجود برای مدارک ظهور است و لاک ظهور او چون
 ظهور را قنایست و ظهور غیر چون ظهور کواکب در روز نیست بظهور شمس در آنجا بوجهی و تعدد هر حقیقی تجمل
 غیر است در تحقیقت و در حقیقت وجود صرف محیط غیر عدم است و تجمل شان وجود است پس انفصال وجود
 لطیفه روحیه از حقیقت وجود حقیقی نیست مگر بنده از چنانکه فرموده **وَأَنْ مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خِزْيَانَةٌ**
 این آیات است که بی حجابی حجاب و حجاب وجودی نیست که وجود همه جا نور است پس چگونه وجود
 حجاب باشد و شود و مرجع حجاب تصور و ضعف مدارک باشد و شدت نور او و فی لدعا یا من تعالی من قوط ظهور
وَأَنْ مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خِزْيَانَةٌ و تعالی و تحتهم جمیعاً و قلوبهم شتی و فی اش
 یا الله مع الجماعه و ایضا المؤمن و حده جماعه مراد این است که هم منقره مؤثر است و از ادراکات شسته
 کار ساحت نشود و باید کبریت و یک من شوی موقه سبزی سیم خورونی ترهان بوده و کلمات خرافا
 حقا بجا بجهت کردن و بریدن شاخ درخت نعمتی نعمت وجود بلا باشد یا خاک عدل وضع شئی است
 در موضعش بطبیع که اگر نعمت حق را بطبع دهنی عقل و روح را از لغز روحانیه لایق بخودشان منع کنی من آمد
 چه شواغل تامل و قوامی آن حجاب جان ز جانان کرده و در آنکه طبیعت تسلیت جمل و اشش حرس

و عمارت زیر که نماز خاصه جان درستی زن است و شیطان در آن دخل میکند و چون خدمت توبه شود
و غضب میکند پس که خدمت بسته پیش خوئی و سکی عکله بندگی تمام می کند و هر یک ازین بندگیها عظیم
و تک حیرت خبیص بنا و عجز و با موته حلوا می همول از نما و روغن سون و حمن اشارت است
بگردان آنظفوا فی البیان و اقبوا الوزن بالفیسط و لا تخیروا البیان یعنی حیف می کند
در تر از و بسجده بعدل و زبان مرساند بگوشی در زمین جوید کل یعنی حرص بخیر فی قناعت کند
و کل را خواهد و از کل بر آید و محروم ماند که من طلبت کل فانت کل ای فجل بضم فاء و جم است نام
یا معنی تند و تیز و عجز که فجل تریب باشد و در بعضی نسخ عقل بن العقل جفا کار بد خلق غلو تجا و از آن
و در بعضی نسخ رفو بهتر است و مراد بدل یا تحمل است که تعذیب سید بوشالی و رفو کسیت ندامت
پشیمانی جل بجا و محله و با موته در سیمان و چوبه بچیم از خریدن یا بجا و محله و مراد از خریدن
از باب استعاره و تشبیه باشد یا محبتین از خریدن یعنی اتمام و کجیدن و در بعضی نسخ هر دو قافیه خورد است
ایضاست پس بنسخه غلط است کاندون دام دنیا و دانه نعمت دنیا بجلسهها مجالس حیره و تیرگی لایه
عند ملک مقصد ناکشند و فی المثل تزینت و انت خصرم فذاق از زرق و شید بقدم زرا
سجده بر صوف پشم یعنی از صوفیت نمارد خصوف و از صوفی صافی نذیده خیر صورت و از غنی
خبر نمارد احتراف از حرف است معنی کسب و هنر و نسخه کولان اصح است از شوخان یعنی ای بسا کس
که کول و نادران از ادنی بسری و از شیخان حقیقی نیاموخته اند بزرگت و خلق و تحقق نذارند و مدعی متفان
سخن من بضم فاء و جمع جمع از غنی یعنی کسب چون بجمع اکرم و سود جمع سود و در بعضی نسخ حرف
و در بعضی حرف صیان است جمله جسته یعنی حرفیان کولان را همه را امتحان کردی و چیزی در نزد ایشان
نذیری پس استناد را بچو از پس آیدنه در بعضی نسخ کز با که رابطه است پس بنا بر اول معنی و در
است که اگر آینه نبود و بنا بر ثانی معنی آن اگر با خبر بودی در آینه جسم و چون وجود ولی با صفا
و با کلیت و حیطت مراتب از برای کل در ولی مریدان صورت سخت دارد که جنبه معنیست بالفعل نشد
این است که در آینه جسم ولی نم بود عقل کل را که کل عقل کل است و گذشت که آدم ناسوتی ظل آدم
جبروتی است و آن ظل لاهوتی و آنها حکم با خدا دارند و جبروتی مکانس عالم جبروت و زمانش دهر علی و
ناسوتی در مکان و در زمان عالم طبیعت است پس مرید که در عالم ناسوت جبر نمارد از مراد که در عالم جبر
یا لاهوت هم صغیر مرغ تمسید و کرات کاددهان این ولی است از نسخه اندر ثانی چون
که منطق الطیر استی را تعلم شده بود از حق چون صغیر زمان که صورت آموخته و از معنی پنجم از برای
مشتری در دو صفت کلام بهام تناسب است بیشتری که بر عین باشد با داده باز دارد خوب است

لقا شتری من المؤمنین انفسهم الامم من جوق قال الله تعالی یحییهم و یحییون فی القبری
من تقریب الی سبب تقریب الیه ذراعا با دو معشوقه ما جعل الله لرجل من قلبین فیکمل الی سبب
کید و ست ترا هر جوم بچیم رانده شده سقوط از خط فقول معنی مفعول مضبوط عشر دادی
یعنی زکوة دادی چه زکوة بعد از بلوغ نصاب و شرایط دیگره یک است ترک بضم اول باز کار د
یعنی تو هم از دخل کار که در راه خدا خرج کردن باز کا شتی است در مزج عدل و در باطن و خل است نخرج
دبم پوست پوده است بهتر از راه است که در بعضی نسخ است هر نفس یعنی وزی حقیقی که اسل
روزیهای مجازیت فیض حیوت که کحظه فحظه و انفس تبرک است که آنا قانایا دوا بر آید بکله بر بکله
حیوانات با و هوئی است چنانکه مؤلف راست که دم جو فرو رفت باست هیوت چوپرو
رود یعنی زرا و در همه بهر نفی می توست اینها بوده اند یعنی هر نفس کار امر است یعنی کار
در زمین دل آجره از هر دست سر بردن کواهی این و و از آنست که اینجا است این زراعت حقیقی است
خاصه با آب جاری زمین و نسیم خوش ذکر و دادن نضج حرارت غریزی نور فکر و اعتدال فصل خلق
عدالت پس زراعت کند و روزی حلال طیب بخورند بحول الله تعالی و قوت و کواهی و ادن دیگر که
دست مظهر قدرت و مظهر علم است و آن آنا قانار و روزی قدرت و روزی دراک بکیر چون بقره
یعنی خواهد که نخت در روز قیامت مرد از برادر خود و ولد از پدر خود دان شود یعنی سفر از آفاق
در آرزو زانت که آرزو روشن شود و کلا اینجا عظم مانعی و اشحن جالبی بوده اند آدمی را از حق تعالی
فکشفنا عنک غطاءک فبصرک الیوم حله بعد انهدم یعنی در دنیا پیروز بی فیر و با هر سو
ابل میت خود یا ابل دنیا عین شد یعنی عیان شد پیش آمد کار که آنچه را پنداشتم اغیار بود آن با
یا عین مقابل ضد شد بیکه و کاه سپی و کاف و صبح زود عاقبت این میت و میت بعد که مال فشر
مدخول لفظ پیش از آن باشد فقد آدم الله عمر ذوق قلبی که تعلق بفرزند و غیره از اقارب باشد
خانه میشدم در بعضی نسخ سوی میخام شد م و اول ولی است بکله تیر همان که کوز و شک یعنی اگر
از رشک و حقدنا عطف آن یار تو مشد سرون زندان مکر سلطان بود آه آن خدمت با خلیفه خدا
لاندرسه اشارت بگردید لاندله فتره او آنت خیر الوالدین یعنی پروردگار او و او را که در حق
و تو بهترین ارث بر ندگانی وجود جمیع موجودات و صفات کمال آنها را که التوحید سقا الاضافه
انحل متعلق است بفریسی کند مراد از خود که احدی یا یکدم مراد و بی خلیفه و خلیفه به خاک تو
که فرمود این جاعل فی الارض خلیفه از فعل خود از و هم خود که عقل بالفعل حقیقی است و رسولی
داخلی با فضل الله ارض قلب رانی یا ارض عقل کلی چنانکه حکما فرموده اند که هر قوه مدبر که را قدرت است

پس بنام خیر است که خیال است و ضار و بهم حافظه است خزانة قافیه که در کلمات و معقولات
 عقل کلی است و این است نظیر آنست که کره نموش و بهم در انبار است که در تحصیل حل ساله کجاست دیو
 نوعی از شیطا پندیده که در کتب است و انرا از ضار کونین بقوه مشدود که بر علی فعل کونین
 صفت باز و اعیه شونده اشارت بکبر و بقیهها اذن و اعیه یعنی می شود این حکم و موعظه
 گوش شونده بکفر و دشمنی است از نسخه که کوفت دانکه اصح است از نسخه زانچه بل امتد اشارت
 بکبر قوی کا کجا در بل اشد قنوه یعنی دلهای سخت مثل سنگ است بلکه سخت تر بعد کسب بهم ضمیر
 و با موحد و دال مصل و بادل جناس در و بادل جمعیت چه بادل نیامده که بادل خود سعادت قابلیت
 شرط نیست اگر قبول بر تو مشکل شود که کلام حکما و عرفاست که العظیبات بقدر القابلیات و ما خود است
 از کلام حق تعالی که انزل من السماء ماء فانا لآؤدیه بقدره لای کونین بنامش صفت عصفور است
 طایر نمیدهند و بالعکس که در مزلکندم بر وید و جوزو که جان بدی سنگ سیل عمل کرد و بدون قاف
 مواد عدل با انجام زنده چنانست که شیرینی و جمل را تلخی و فنجانرا آب قلیل و بجزرا کثیر و مندر و کاسه سر کونین
 محروم سازد و چون عظیبات بحب قابلیات باشد عین عدلست جواب گویم که کلام مولوی در تفسیر
 محض است که اسم و رسم فانی است و قابل مقبول منفی است و حقیقت وجود را تقدم با حقیقت است بر کل
 بقیسات بلکه وجودات خاصه را تقدم با لایحقیه است بر هیات امکانیه که قابل پذیرند از برای آن
 وجودات چه هیات از حد و خارج مقدم بر وجود مبره دیگر را اثر عارض شود پس تا وجود خاص داد حق است
 و مقبول بالذات است بنا شده بنا شده و تا حد عینی فقدان نباشد منطقی که هیات است بنا شد
 و قابل و قابلیت نباشد پس حق است که شرط قابلیت داد است و هیات امکانیه مجموع العراض است
 و حادثه در مرتبه حدیث نیست و در مرتبه و احدیت صوریه قضیه حقیقه که علم بلزوم علم بلزوم و علم علت
 علم معلول بالذات و بالعرض است و آن کلام دیگر که العظیبات بقدر القابلیات در مقام واحدیت
 اعتبار منصفیم اسما و صفات است که از آنجه است اسم العدل و حکیم عینی راست کفار و درست کرد
 پس بعد از اعتبار منصفیم اسما و صفات اعتبار اعیان ثبات است و اینجاست که عرفا شامخون کونند که
 بر عین ثابت در علم ازلی مبسوطی است که در وجودی در لایزال لایق بنجود الف استقامت و اول
 انحناء و کل عطیره و تفریق و تشریح و با جمله هر چیز احکام ملامه بنجود و حق حکم عادل بر طبق اسلوب
 ایمان ثبات از لیه وجود در لایزال با بنا کرامت فرمود و ما ظلمناهم و لکن كانوا انفسهم یظلمون
 و ما عاقل معصوم الا بما علم منهم فی الازل و صفات لوازم غیر متاخر و وجود متاخر و وجود متاخر
 برای ذات قدس و منصفیم ایمان لوازم اللوازم ولی غیر متاخر و وجود غیر متاخر و وجود متاخر

در ممکن و منصفیم دوم مانند لازم هیات در ممکن لیکن حق منزه است از هیات قدوس و سبحان رب العالمین
 و الروح پس چون صفات و افاضات بدید آمد بعدل بر طبق قابلیت از لیه فیض منصفین از هیات
 و مواد فیض کردید و دیگر آنکه در مقام توحید و بیگزینی تقضیل نیست که لا تقضیلونی علی نوبس بر حق قان
 الی السماء و معراج الی الما پس چون و چرا منصفی است و ساکت راضی بر عرش است و مستوی بر عرش
 قابلیت مشعر تقضیل است و ابروی تو کراست بدی کج بودی و دیگر آنکه داد او و فعل او اگر مشر و غایب
 باشد فعلش منعمل بغیر خواهد بود و این با خنای و و تمایست و در ذات و صفات و فاعلیت می باشد
 و حکما خوب فرموده اند که واجب الوجود بالذات واجب الوجود من جمیع الجهات پس در فعل مطلق و شرط
 و معده و غیره با معقولات نفیست و آنچه هستی که در مرتبه احدیت نه اسم است و نه رسم و قابلیت در مقام
 کثرت اسما و در یو بات آنجاست سبحان من ربط الوجود بالوحد و الوجود بالوحد و الوجود بالوحد
 آنچه اینجا کفتم که کثرت که مقام هست که ساکت مظاہر نمی پسند و اسما الله را موشی مندر حکما مشاؤون
 در مقامی لا موشی فی الوجود الا الله میگویند و در مقامی قوی و طبایع و نفوس را موشی میگویند سبب
 و ثوق بان محقق در مقام مش حکما اشراق اینها را موشی دانند ولی عقل مجرد برای نوع جمانیه قائمند
 و آنها را ارباب انواع و مرتبایات دانند و عرفا شامخون اسما الله را ارباب اعیان دانند و الاسمعین
 المسمی کونین و منتهین بحال الا خلاص نفی الصفات را تحقق بشده و مرجع طریقه اشراق بهم هیات چه عقل
 کلمه اسما الله اند و در ایامی این در اشخاص و اناجیب و اجمع حجاب پرده و در بعض نسخ تا سبب اجتناب
 به است از نسخه بر خیال و در عملک بضم اول و سکون را و عقل تقاف و جایز است فتح اوج
 و غفلت بغین مجر و فا چون وقت از قهرش اگر استی است بهر قدر وصل او دستن است ابله
 امتحان مؤمن امر کرده شده و قافیه دوم مشدود بحرف ثانی صفت شسته است یعنی ترسان و در
 نسخ مؤمن معنی امین و قافیه دوم از وی علم اشکال است خنک فاسب دخنق ف معنی است
 اگر چه آمده است لیکن چون خنک هم سبب است خنک اینجاست معنی فرخنده و مبارکت که از معانی آن
 چنانکه معنی آفتاب نیز آمده و آنهم مناسب است و با تاب ایهام تناسب دارد و کثرت کشتهای
 تعلیل است یعنی سبب و شواهدی کشیدن با تکلیف بهل مر لوج علم خود چه جبرئیل موکل بر علم است و
 اسرافیل بر تصویر بدن و میکائیل بر رزق بدن و عزرائیل بر قبض ارواح از ابدان پس جبرئیل عقل کل است
 که واسطه است در ایصال علم همه عقول با فعل و در ایصال وحی به انبیاء و الهام به اولیا قال یقال
 علیه شدیدا لقوی و اوست که بعضی فقال روح القدس ناموس کبر و موش اعظم و روان
 و قلم کارنده در قلوب و خزانة عقول ستفاده و غیر اینها میسر میشود منصفیم رسول کونین و رسول

بوی بسیار چنانکه انبیا رسل و سفرا حق بجانب خلق بانگ صومش به اسرافیل صورتهاست باذن
و جبرئیل صورت قلوب و عقول است میکنند اضافه دل بچنانکه از آنست که عرش است یا از آن است
که وحدت دل کامل هم عدی نیست و حقیقت و لیکن وحدت ذات اقدس حق حقیقت حقیقت است و
دل کامل حقیقت و لهذا میگوید از وجود لیس کتله منی لیس کتله شتی یعنی تا مثله در معنی
ز دانش ز علم ذات تو بزدا دشمن دودهد در و موضوع نه بود ذیل دهن عصب به طین
بلاکت حامل عرش بدانکه عرش اطلاق دارد که در موضع دیگر مذکور است و مناسب اینجا عرش معنی
وجود منبسط است که اراضی مقدس و حق مخلوق به کونیند قبلاست از کلام الله تعالی که **وَمَا خَلَقْنَا**
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ إِلَّا بِالْحَقِّ و القاب شامخ بسیار دارد و وجه اندک است که بوجهی شامخ بود
بچهار وجه حیوانه و علم و طبع و لیس این چهار مجموعند بر کواهل آن چهار ملک مقرب و اعظم از جمله آن
چهار ملک جبرئیل است انبیا آگاه بودن هشت اشارت بکریه و تحمل عرش و بلای
بَوْمِئِذٍ ثَمَانِيَةَ یعنی بر میدارند سخت پروردگار تر از در روز قیامت هشت ملک سر عد و هشت
که قوس نزول و عروج موافقت و هر چه در فاش کتاب مبین بوده در خانه باید عود کند و مدار عود
بر آن کامل است مسیس سیر املاک ملائکه لطف و رحمت و در سخنان لطیف بی ندیدنی
و در معرفت آب دهنده کف قال تعالی **إِلَّا مِنْ غُرْفَةٍ بَيْدِهِ** کمال صیغه
بماله یعنی بسیار کینه غریب و غوغا خوی و تحقیق با علق الله مؤذن بوزن
از باب آن بودن معنی آن شدت مخفف آن لفظ افزاج طلب بجهت گفته اند **بِنَبِيٍّ**
قَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نَقُصِرْ عَوَاكِلَ قُلُوبِهِمْ وَذَرْنَهُمُ الشَّيْطَانَ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ یعنی
تضرع کردند و وقتی که آمد ایشان را غضب و لکن سخت شده بود دلها می ایشان و زینت داده بودن
در نظر ایشان کرده ایشان را عین صاحب غنا چون نمودند جمع الی معنی شد مخصوصا هشت هشت
مشهور است و در آن متواتر چنانچه بحکم قیاس با جمیع جوانین و مهم استخوان پوسیده اشارت
بکریه قال **مِنْ بَيْتِي الْعِظَامُ وَهِيَ رَمِيمٌ قُلُوبُهُمْ** الیه در دعوی و صورتها که به بدینی روحی جنین زید
حی میشود و بعضی روحی زید حی میت میشود که بفرشته خاسوش میشود و بفرشته اش شعده میشود همچنین جمیع
صورتی بود و دفعه واحده بوحده حقیقت قبض میشود و بفرجه واحده تمام صورت بر زمین می شود حیوانه اخروی
که نفوس ارواح از اینجا بارند و در اینجا نازل شوند **خَلْقَكُمْ وَلَا تَعْلَمُكُمْ إِلَّا الْكَفَى** و احدی
یعنی نیست خلق جمیع شما و مشر جمیع شما که مثل نفس احدی خاصه نفس کلیه انسان کامل که حیوانه و حیوانه
کل است و این مانند حیوانه وجود که کل مبیات دفعه واحده حقیقتی وجودند و باسقاط اضافه حقیقتا

دفعه واحده حقیقتی فانی اند و موجود حق است و بس و لغات نیست مگر آنکه در حیوانه وجود حیوانیت
کل مبیات و تعیین است و در حیوانه معنی فساد درک و فعل گویند تا حیوانه درک لفظال حیوانیت با
و متعلق ارواح و با جمله چنانکه پسندی و دانی که کفین با عمل منکذارد و بغایت میرسانند از جامدی عقل
کلی و صفة اللطفا و القهر تخمین بدان و بین کل که مبدی و معاد همه واحده است و قبله دادها
عظمت است بر عرش یعنی عامل قبله داد دانی تو که ارکان رابعه در امور سخت عرش همه اطلاق ارکان
چون علوم رابعه عقل و توهم و تخیل و احساس و مراتب رابع از عقل نظری و اربع عقل عملی و عناصر رابعه
و انهارا رابعه بهشت و قطرات آسمان در دنیا و غیر آنها و چارچو و چارچشمه که فرموده بر سبیل تمسک است
بامغفرت به است از نسخه بر مغفرت و وجه صحت اخیر تسمیه لازم است با اسم ملزم مثل تسمیه
ذال از باب تسمیه شنی است با اسم مایول لیه چه زال پیر فرات است که سینه شید دهنده ندارد
بلکه زن رستن یاس حامله نشود و میشود زال عربی باشد یعنی عروس چه در لغت لزاله یعنی العرس آمده
و اگر چه دور است ولی میشود سخا ال باشد یعنی اهل بیت کرم آب خوردن بدان مانند بون
و در نسخه زرع است و آن پاک مراد اسرافیل است و در بعضی نسخ فنون حرکات بوزن بخار
لیکن نسخه اول صحیح است عکس آن چه بسیار مناسب است آنکه عطار فرماید حکمت و در شبی چون
پر زرع میفرستد که در کی را با چراغ بعد از آن بادی فرستد و دو که چراغ او بکوشن خیزد و گفته
خَالِكٌ تَشْدِيدٌ مخفف بجهت ضرورت چون پر زرع حکام آفاقا نوری راست از غایت تری که
عجیب نیست که خاصیت برده طبع و ذرات حق حقیقی یعنی حق حقیقی که حق تعالی بر ما جمیع
خلق دارد تا و بل باشد مثل آنکه بعضی معصیت بر اینها مطلقا جایزند و بعضی تاویل جایزند و مانند
آنکه گویند آدم نهی را نیز می گرفت یا نهی از شجره مخصوصه گرفت نامشبهه که نض باشد و دلالت
صریح بر معنی داشت باشد خرف سوار تعالی یا تعالی بلندی جناس شبهه شفاق جناس
مطرف سنی روشن صم جمع اصم یعنی بکرم جمع اکرم یعنی لنگ عجم جمع اعجم یعنی کور اکرم
الکدن پر کردن بپستم باستم بین بین اشارت بطریق حقه که لاجیر و لا تقویض بل امین الامین
صنان بکرم صادمه و بدن نون در میان شان لف تعفن رایحه بخل و خج ران و جلد و عرق سبب
عقوت خلط بدن و حدت آنها خاصه در وقت حرکات سیما حرکت جماعت و در بعضی نسخ
بین مهملات و غلط است ما مشرا ورم دموی که در پیشانی و سپید آید و علامت صحت شدیدی بود
و امتفاح در رسو اعضا سرد و در سخت و ضربان خنثاف و دشواری نفوذ نفس بسوی ریه که شکر گویند
و بسوی قلب بسبب یا شقی مجری و در قفسکی و کلو کیری گویند ز کام نزول مواد از رسو و ملع بسپی

و معلوم جلد خوره قواک حرکت انقباضی و انبساطی معده از جهت دفع مودی از خود و این را فواق
گویند زیرا که معده حرکت بفرق کند سله بندی که در منافذ و مجاری پدید آید در بدن جمع
و در بعضی کرم و اینها که ممالی است که از رطوبات بقیه متعفن در معده و امعاء پدید آید استسفا
لحمی و زتی و طبعی میباشد و هر یک را تعریفی و علامتی است سئل قرصه و تفرق اتصالی است که درش
پدید آید و چون لاخر گوشتی که لازم این ناخوشی است سئل گفته اند عرب گوید سئل التیف من غده کشد
شمشیر را از غلافش کسر شکستگی که مرض الوضع حاصل شود ذاقنا الصلده و رم سینه از داخل چون
ذات لریه و ذات الحجب لذخ کریدن حیوانات سه تیره لاکمال حال جناس مزوج علك
و اعتلال جناس شبیه شقاق چه علت بمعنی سبب است اینجا و اعتلال مرض و در بعضی سنج عتال
و مراد مزاجی است یعنی رسته زدن و مزاج بدن و کاتیم و نیم فی جلابیب من بدانیم قد کتفوا راه
نقد هندی که گشت که ظاهر نرسند و اسما حسنی میند بکده در مقامی شیخ اسما و صفاترانی در ذات
میند اصل بپند چنانکه مطلع بر اوضاع سماویه متبا بر نیز نور شیدد اند بکده که گشت کردن کتاف
و تمام تعینا تر در سطوح نوری مثل مشکوه و مردی مملو از شعاع میند آنکه اصل من است و آن اجول
مثل جابل با اوضاع سماوی است که نوره و اناره آرزو از خود آن دانند مرکب متن چه مرکب متن زندگی
جان بل وصال جانان است و خلاصی از فقر بن طبیعی و قوامی آن و اکف بذات و غمائی
ارکانی اگر سلطان بی چه کان بکاف سلطان ظالم و بکاف عربی اگر باشد بمعنی کند آن
و خام نوعی از سنگ فشار کنایه است از سخن پهلو چه بمعنی پاشیدن و ریختن آید پس کنایه
از سخنها می زیم پاشیده بی رسته نظم که باشد در شبان در بعضی سنج زندانی چه باشد بفتح جیم
که در حال ترکیب کلمه تصغیر است چون با نچه و اول ظهر است خسبید در حدیث است که النوم
اخ الموت چنانکه صور منامیه در جویی از جهات این عالم و مکانی از آنکه این عالم نیست همچین صبور
و اخرویه و تصادم و تراجم بیچیک را با موجودات این عالم نیست و آنها در باطن این عالم است
بر اندیشه که چرا پیدا نشدیم یا چون دعایش استجاب شد چه حسرت دارد که چرا برین طبیعی که با سلسله
و اغلال علایق در فقر چاه طبیعت افشاده نیامدم قیام در صاوه و قیام اشارت بنهوض از بدن
و عالم طبیعت و عدم انبساط و اخلاص الی الارض محراب مصطفی و چون حرب میشود بانفس و شیطان در
هوا جمع و ساوس چنانکه ذاب و دیدن مجاهدین در جهاد اکبر است بحراب نامیده شده و تشبیه
بشمع بیارنیکوست از جهت نوریت و استقامت و خفت و طلب علو و حرارت عشق و شکل صلب
حالی است از قلب صوری و از قلب معنوی چه نور سپید که نفس نا طلق قدسیه است از اشارت بیاطت

چون مخروط که نقطه منتهی میشود هشت حبت دودله دنیا و الاخره عالمناک طاعت روحانیان از بهر
خلد و دوزخ عکس لطف و قهرت گذشت که چون عقل بالفعل شد و مدارک سبب تابع عقل شد و نور
و نورین کردید بنظر بهشت و ریشوند معشوق بهشت و مشا و رود بر آنها میشود در آخرت ابکون ماد
آخرت و ابکونست که آب مظهر حیوت و من الماء کل شیء حیوانی و ان الذار الاخره لهی المجران
و نیز آب مظهر صواب است چون آخرت که معدن صواب است ان فی الحقیقه نوباً باغ فی الصوفیة التملک
در فکرم و ما تو علدون یعنی در آسمانست روزی شما آنچه وعده داده میشود از امور قیامت
آسمان ظاهر مظهر است برای موعودات قیامت و آنها در اینها حلول ندرند چنانکه طبعی است
و آنها از نشاء دیگر مغان لسان نشاء در خاصیت هزاران بی تمیز چه نفرمود صد هزاران یاد
و غیر این دخل از اوزانت مدنی و عراقی و شریعی و طبیعی دارد آنچه کیندن جلعف کر سکی حاصل
اکثر و زود بجهت زجر نفس که وارد ساکت را آگاه و غیر می کند بقی و منظر طعامهای روحانی و وارد
قلبت می سازد که فرمود چون اشقی که خورد که غذای جمالی باشد اش لیسر او د که غذای روحانی با
سرسر او یعنی در نیت روزه و غایت جوع بلند تر شود و غرضت تخلق باشد بخلق صمد لا یطعم ان
یکو کیندن بر گشت باول که تخمین موت و ندمت حیوه طبیعی باشد که بنور بدی بگاه نیز زید
چه مرکب است از بلوغ بغایت و نسل وصال تقای حق متعال و مایبالی مولانا علی جزیری انداخت
الموت خیر فانه آبر نیامین و الدینا و ارفق و منه فی حیوة الصوره الخالیة عن حقیقه و فی الخیر
قبل الموت موت لایله و اجسامهم قبل القبور قبور و ان امره لم یحیی بالعلمت و لیس لیس لیس
نور معکوس باین که حیوه طبیعی که مرگت زندگی ندارد و زندگی کفایتی روحانی و جاودانی را مرکب
و فقر اغنا و غنا فقر و سور را ماتم و ماتم را سور و قاربا و بقارفا و حضور را غیبت و غیبت را حضور
خفا و خفا را ظهور و پست را بلند و بلند را پست و پست را نیت و نیت را هست و هست علیها خلد عمر
شرای فریب مناسخ کنایه است از منزل به مفهوم محل خوابیدن شرم مقصد صله اشارت
کبریه مقصد صله عند ملک مقصد عالم مجردات و بزم قدس اربعین و آیات حکماست و مرجع
مشابهات و بی نهایت است ذرا هو جمع ذریه یعنی نسل الثقلین و ولد الرجل و کویا ذریه غایب در کار
باشد همچو وف صحیح هوش اهلین همین نسخه صحیح است در ذی در روز مسیح پناه جو سب
نامه بود نظیر موقف نظیر اکتب است از حشر و این نامه که صحیح پر بعد از پنداری خیال است و قاض
که همان معانی را و صور محوسات را که نالوف آن ارواح است با آنها برگردانند دی و بر و پیش از خواب
شب همین طرف راست شمال طرف چپ لیک این نامه زیرا که باطن در دنیا ظاهر است

کند و نخواجکی کا غلامی ختمه نم کو پاک مرتقا باشد یعنی ماش کن خبر بعد از خبر برای مستند
و در بعضی نسخ جمله ایغاش کن فقرش ناپید بیدایبب اتصال این چشمه بدریای بکران سلطانی و تاویل
ایازان کمال متصل فانی در ملک محمود و سلطان و دو دست هفت در باجفت لطیفه کتبا
که لطیفه قلبیه و لطیفه قلبیه و لطیفه روحیه تا آخر که گذشت مراد است و هفت بطن آیت کبری هفت
عشق و هفت کجینه و هفت اندام شخص معنوی و هفت عضو بریس و هفت نور و هفت آینه و هفت
روز که شش روز خلقت و یوم لیل باشد و هفت دریا و هفت دشت و نظیر اینها که با ازینجا آورد
می شود هفت دریاست درین راه پرازبول هلاک هفت دشت است که فی آب در اینجا است تا
طنی ادواری و اکواری و سورا فلک در مقامی که شهود است نه الاونه است در نظر جمله خدای
خدای است و خلقت جگره و لغت ف بجم عربی معنی کرد و خاک آید و در قاموس حکمة الحیاة
و هیتها جاجند چون فقر نوری و تقوم وجودی بوجوب دارند که او مقوم معنی بایس بخارج است
و ظهور آنها بظهور او که نور کل نور و هیت کل هیت و حکیم مشاهده نشد از نوری چشم بد بحسب لیل
نامش انسان بشری بکده ان حکایت ز نفس مولویت و مداحی است انسان کمال را من هر هفت
یا در سر بر ماه چنانکه ماه عالم ظاهر کرب نور از شمس ظاهر کیند و عالمها متعلقه هیتات امکانه
مجردات و جسمانیات کسب نور از حقیقت می کنند و نور حقیقی اگر چه یکی است که حقیقت وجود طرد
و عین الایمان باشد ولی سه مفهوم دارد و سه عبارت عبارت اولی است و حقیقت که مقام
وجود و حیوة و علم باشد پس از تابش نور الوجود و نور الحیوة و نور العلم سه روز پدید آید و سیران این سه نور
واضح شد سابقا اما نور وجود سیرانش واضح است اما سیران نور حیوة ساق با وجود است که
و اما سیران نور علم معلوم است که وجود از صدر تا ساقه علم حضوری نفی است احاطه کل شیئی رحمة
و عتقا این کل شیئی لبسان بل معرفت تعین است و لبسان حکما شیت هیتی و این رحمت و علم
شیت وجودی پس در سر بر ماه یعنی تجلی با نور ائمه در تجلیات سه روز پنجم و مقنض
انکه میفرماید که دم بدم در سر بر ماهی بود این سه روز پنجم روزه است چنانکه همه زمان بیک اعتبار
سه روز است دی و امروز فردا و تجلی ماضوی و حالی و استقبالی و ازوجه تاویل کل نوم هفت
یکی است که برای تجلی جدیدی طلوع نوری است و یومی است یا وجود نفسانی و قلبی و عقلی از لطافت
سج انسانی سه روز رسم کند که وجود نور حقیقی است و این سه که خودی دارند از تجلی و پنجم شوند بجلا
لطایف روحیه و سیر بر شلا چنانست که درک خبری است و قوای متعلقه بروج بخاریست که باز یاد
این روح قوت گیرد و قلب است که تقاب در ادراک کلیات و خبری است و عقل لبسان القلب است

و لطیفه روحیه

و لطیفه روحیه کلیت دارد و درک کلیت است و در سر بر ماهی و مافوق کلیت شتر است و سه دیگر آنکه در سر بر ماهی
که انسان کمال باشد که خلیفه خداست چنانکه قرطبه تمس است سه روز که همه روزه است نیز بفرز که خلیفه
بفرز و اسبیت و بتقریب مذکور سه روز پنجم بوده پنجم و فانی در اویم و اینجا تجلی اعظم و اقهر و بدرا تم
و انور روز با اوسع و اطول است که هر چه وجود اوسع میشود ظرف و جاری جبرامی آن بزرگتر میشود
اول سه روزه است که روز پنجمی نفس است یا روز تابش نور العلم است و توجیه الایمان است چه علم
او قدرت و فعلی است نه الفعالی و توجیه فعل مقدم است بر توجیه صفت و توجیه ذات در سلوک و توجیه
پس و ذلالت بی فایر و است نه به روزه است نه روزی و زمانی و زمانی خاصه و روح عقلی است
بالفعل که طی است در آن صور جزیه چه باقی زمان و مکان و اگر روز تا ششای سه گانه که کتب سیر است
روشن تر است چه نور حیوة اوسع است بحسب مفهوم از نور علم و ازینجا است که بعضی توحی القیوم را اسم اعظم
دانند و نور حقیقت وجود و هیت اوسع است من الاوسع و لا اسم و لا رسم چه جای زمان و مکان و بی سیر
برای نسبت است چون یک شبه و میشود معنی ظاهری باشد که یا از بی عیشی چنانکه گویند روز نهارم و اول ابتدا
و تاسیس بر ترازو که است که در دیوانه مرا با سوسان همین نسخه صحیح است کیفیت یا تله که کوی بی
کفن نظم و قافی مر بعد از رضای شدن صلهای محبت و صحو و نیت مرا کجیون در خرنمای عشق بل جنون
و کدخت جسم من و اشارات و الفاظ و معنیات و کنایات با آن زوقی که بعرف عیانی و حقی عاینه دیدم
بقا بالقدرا در فناء فی الله پس کلمه من ابتدائی باشد نه تعلیلی یا معنی بای صاحت باشد که حروف طره کتب
معنی دیگری می آید تو میخونی نه من این صحت است از یقین که در نسخه است من که مخفف کوه
و خدا متکلم اسطرلاب یونانی است معنی ترازوی قیاس ذالعتساب در حسابان بجو آن نور ائمه
و چشم او دیدن تخلیط طریش کفن مثل احتلاط العقل است که اطبا گویند یا مجیر العقل آه امی پناه
دهنده عقل و مشنون کفنده خرد نیت غیر از تو از برای عقلها محل امید می خواهش نام عقل از توئی
که تو مجنون کرده مرا و حسد غیرم بر جواس دشمن از بهنگامی که تو مزین ساختی مرا و جواس ظاهری مرا بر
چه جواس و محوسات آنها اگر چه زینهای خبریه اند لیکن مظهریت سما تو و تخلق با خلاق تو نعم البدل به
زینهاست و مقابله با عقل حس معنی حاسه را میپرواند و در بعضی نسخ معنی نیکوئی است یعنی حسد غیر
بر حسن جمالی و جمالی در هر جا که هست چه ترین تو بالا ترین ترین است و آبا جنون من در عشق تو خوش
کوبلی و خدا جزای نیکو دهد ترا در این بلی کوی که تو ای جانانه من اگر کجبار کوی دیوانه من از عرش که زد
ترانه من سغوره درق زبون و زبردست مطلق مطیع است اول قصیده و غزل مقطعی است آخر
انها و در غیر آنها استعمال شود نیز چهره در بین وین در اینجا برای نسبت است چون زرین و پشمن و بعض

و لطیفه روحیه

تسخیر است یعنی بالا چون سپهر برین و عمل کل و با محل خاص مضارع دارد و با اینکه قول المیسر قیاس بود
 قیاس نیز باطل بود که قوام و ممانت و استقامت در جو الید از و عمل است و اگر استقامت و تمکن بود
 استیجابال زبیدی فی غلط کفتم که بدقت خدا یعنی غار قهاریت المیسر و پدرش نار و غیره از منظر
 و هر صفت قهاریت خدا و اسم القهار بود و درین سماء آسمانی لغوی الواحد لاصد و یاسن لا شریک له
 و لا وزیر و یاسن لا شریک له و لا نظیر کار به علت با ضافه است یعنی کار موجودی علت مبتدا از علی
 چنانکه گذشت که فعلش اگر معلول غیر خودش باشد احتیاج لازم آید و دیگرانه اجاده و اناره و افاضه غیره
 از مساوات این عبارات ذاتی است و چه خوب فرموده اند حکما که واجب الوجود بالذات واجب الوجود
 من جمیع الجهات و دیگر آنکه اگر فعل مطلق او را بگیریم و وجود منبسط در آن کبیر است که عقلش عقل کل و کل العقول
 الزولیه و الصعودیه در قوسین است و نفسش نفس کل و کل النفوس و طبعش طبع کل و کل الطبایع و القوی قوی کل
 جسم کل و کل الاجسام است و همچنین جهانی اش پس معلوم است که او را علت مادی و صوریه نیست و نه زمانی
 مکانی بلکه مجرد است که در فقه و احادیث سوره ای از ایزدین باین آوردند که مجموع ماده و مادی و مجردات و جهانی
 ماده و زمان و مکان و جهت نیست سلفنا که علت مادیه است که ماده و صغیر را خود ایجاد می نماید چنانکه
 فاعل حادث که ماده و صغیر آنها را خود ایجاد فرموده و فاعل متعلق غنی خواست و صورت جسمیه و نوعیه هم
 متغیر بود و اگر صورت معنی مادی باشد یعنی با شئی بالفعل باشد صورته الصوری یعنی فعلیه الفعلیات صورت است و علت
 غایبه آن نیست مگر او که است غایه الغایات و نیست چیزی که بتواند فعل مطلق او را علت غایبه و ثمره
 و متوهمی این جسمه شود مگر خود او که اجمل از هر جسمی و اکمل از هر کمالی است و همه مستعد کمال و جلال جلال
 از او و عالی را القیات بسا فل نیست و اینکه گویند مطابق با حدیث قدسی که معرفت ذات علت غایبه
 ثمره است منافی نیست با آنکه حکما و عرفا فرمودند که ذات اقدس مبدأ المبادی و غایه القایات است
 چه معرفت حق البقیه مراد است زمین البقیه چه جای علم البقیه **الای الی الله تصبیر الامه** و در پس علمها
 جزئی اگر معلول است اجمل از فعل کلی و بر است از عمل و اگر بر است بیاسیم و انوار بعضیها فوق بعضیها
 چنانکه حکما فرموده اند که فیض نظام الاشراف فالاشرف و صمد اول از او و تعالی عقل اول است و از او
 اقتدر نور قهار است پس نیز معلوم است که عقل اول مجرد است و علت صوریه و مادیه ندارد و علت غایبه
 خود مصدر است و صورت معنی مادی باشد یعنی با شئی بالفعل او نیز فعلیه الفعلیات و تمام آنها است خاصه این تحقیق
 که فرموده اند که غایت صورت صورت در جمیع سلطنت و قوی صورت کماله میسیر که در سلطنت
 عدل و در آن نشینند پس برین نظر فعل او متبر از عمل است مستحق است جهت طلب که بشود
 یعنی صانع و مطلوب و مرغوب و خواست با حقیقت یعنی حدوث با موهوم و یا اثنا بهر دو جائز است

یعنی در مقام مطلق صانع او علت حادثه و حدوث میچک را در ادب ماضع او است چنانکه در کتب
 اب بر او اطلاق شده و وضع او وجود منبسط و ذات صانع مرتب غیب الغیب و صانع وجود خاص و وجود
 خاص شانی است از وجود منبسط و افاضه است که فیض مایه و چیزی نکند در ریاب با و چیزی بر او متغیر
 و این مراد است نه تولید ظاهر سردی و چنانکه تن را با است روح را جسمانی و معرفت ای فذلک
 از قبیل اصناف لجمین الما است یعنی ای تن شپه بختی در دشت منفر و پوست جانته و بدن غیر یعنی
 جانته را که منفر است جوید که بد از کوفتن پوستت جسمت و میشود که منفر جان جان نباشد و فاعل من
 و کوفتن باشد و تعبیر زعشق باشد چنانکه تعبیر صانع بود ادب کتا اشارت کبریه کلما فیض
جلودهم بد کتا هم جلودهم هر زمان میوزد پوستهاشان تبدیل میکنند آن پوستها را بگری می و غیر
 انبساط بقشر که جمع قشر است یعنی پوست از معنی لغت معنی انسان و روح او که روح احد است
 بمقتضای **و تفحش فی غیره** و مجرد است و جهت و آتش صورتی در صفا النعال محفل وجود انشا
 کجا با و راه مادی آتش فراق با و راه مادی بگری غیره و نار صورتی ملکوت سفلی که مملوک طبیعت
 لوازم آن و صاحب خوبهای بد باشد لیکن مولوی کل مش در کوه ذرات و اصل انسان جسم و روح
 چنانکه فرماید **مالک و فخر در آن** یعنی آینه ای که مالک مومکل نار است و مع بذل ملکوت اذیت ناز
 و حق متعال معیت قیومیه با همه آن ارواح و اجساد دارد **هو معکم انبیا کنتم و انما و امی انبیا**
 همه مظاهرا و قهریه اویند و انفعال برای **فقال لایا یونیکت تعالی علو کماله اندوده** یعنی کرم
 پوست اندری چون کرم پلید جاه و مال یعنی چون تجر از نتیج تن بودند که قشر است و جاه و مال
 زینت قشری است پس مطلوب این تجر جاه و مال است از لیب که روح است و نماند جاه که زینت
 روح بعلم و عمل و اخلاق حمیده است و اگر بد تجر نور زینت نماند پس انسان نیز اگر خیر از آفت
 حقیقت داشته باشد و از محبت قیومیه او بالظیفه روحیه بلکه عین البقین و حق البقین داشته باشد
 خودی نداشته باشد چه جای تجر و چون در آفتاب مذاب شود شد ذر ذبلب یعنی شطیح
 و راه یافت بسبب دیدن لب روح را چنگلی تن و از کوه ذراتش غافل شدن خوار و عاشق عاشق
 تن خود شد که در ایم تدبیر تن قوای تن کس و عاشق تن غیر نشد که زینت روح خود که کل زینت را
 در است غافل است و زینت اجسام و راه باید که ذل مویح و غرض من قعغ حدیث است و طمع انجیل
 و قافیه اول مصدر است پس ایطافیت بند یعنی قناعت ممدوح است که در استمال روح امر
 بکوشد و در زمین او همل من مهربان بگوید و در تدبیر تن بقدر وسیله تدبیر روح قناعت کند و اما قناعت
 در کار روح و استتمام در کار تن و قناعت زود و جز انسان و این همچون بجز ادنی و خود را تن و قوای خیر

و اسرار قناعت مذموم است و غرض خواری و بند و زنا است کبریه است بحاف قناعت یعنی کفایت
و ذل دین مذلت عند الله و عجز بل کمالیت پندیدن لغتال بودن وین حقیتی است کبر ذان
بحاف عربی کمور بولک لب که حق تعالی است این اشارت است بکبریه کسوا الله فاکفناهم کفناهم
شبهه که دام مردان اهل الله چون زمره چشم افنی را کو کف چون کعبه با و کند بقره کناه غره
مخفف غاره بغین معجز و دم حیوانات مودود از برای و اردی که ایاز بود عاقبت محمود بود
ایهام دارد و با کجا ایاز در انجام محمود شد عاشق و معشوق زیک صمدند چه دائم ذکر و فکر شد
بود مغرس محل غرس یعنی نهال نشاندن نامشرف کوی که نادار را در امری کند و کرسنه و
خیر می بیند سیر را انکاه کنی ذکر عالی و وجودی از پناه کشتی در بعضی نسخ از پناه پستی
یعنی طبری بود که یعنی پایی و در بعضی نسخ بر ملا سرس پدل امر است این مرخ که همین خام با
که باید خدا پیش ازین میخواند و یاد مرک پیش ازین میکرد حدیث است که اذکر و لایم اللذات یعنی المود
ز پیش اشارت با کجا کما اشراق گفته اند که هر نوع طبیعی که درین عالم طبعی است فردی در عالم
حیروت که عالم عقول کلمه است دارد که آن فرد مجرد و همه کمالات نوع خود را بمصدق واحد است
و آن عقل مانند روح است و همه فواطم بیه بنه جسد واحد برای آن و آن عقل را با اسم این نوع سمی میکنند
چنانکه درین طریقه انچه محتمل اشارت باین شده و باین سما اسمیه شده که در اخبار آمده است که خدا را در
عرش نور است که لای رفیع را سه استیجا من الله و خضوعا و خشوعا و نیز آمده که خروسی است در تحت عرش
که چون آن لغز کند این خروسان تبعیت کنند و از کلمات مولانا امیر المؤمنین علی است که انا آدم الاول
عالم نیک و بدش یعنی خطا بر صراح و بیاطن طلاج یا نیک باعتبار آنکه کاشته قلم صنع است و وجود
بر جا که است خیر محض است و بد از برای آنکه بفریبش که بد نسبت باشد چنانکه خار باعتبار وجودش و چون آنکه
نکارش خایه صنع است و برای آتش فروز و غیر اینها مظلوم است خیر است و برای آنکه پایش نظیر
بست بلکه اشارت شد سابقا که بمصدق ندارد و بعدم راجع است خلاف نسبت دادن بیدی
تعبیرش چون نسبت تا و این تصویرات در نظایر نسبت تعبیر است تصویرات و در تمام
لذات نظیر بود تا و این تعبیر کف طلب است بحاف مضاف یعنی رباب قلب هم و جنس او
یعنی اصحاب که از رباب قلوب در جهان بشد و مکان صفه مند دارند و بوردی تو نمی شناسی
و دیده مغزای تو دیده یا می توان دید که بنویسد عشق چنانکه پس همه کارها و شایسته بیکدیگر و عجب
اشقی و الهی است منبیل در قنات و با عفا و مناسب مقام نیست و نبل در عربی تیره است پس او
از قبل معنیهای حوادث باشد و معنی کسی که مرضی داشته باشد که از زدن و کوفتن آسایش باید در بعضی

و از کتب

خواستی نوشته اند و در لغت ندیدم نلبش و انگاه مثال این است که هر یک از ارواح مستغفبه را
لیلائی است که شب باشد و با آنکه روح ناطق از وادی است که عالم امر باشد و تن از وادی که عالم خلق است
این تعاشق چنین اتحادی را موجب شده که به تفرق اتصالی و بهر سو مزاجی که بن میرسد بروح رسیده
و از تمام عایش باز میماند و آن روح معنوم و مخزون میگرد و همچنین بولد کسی اذیت میرسد با کس
بلی عشق از این بسیار کرده است و کند گفت منصوص چه این در حقیقت نیستی و فطانت و غیرت
عیانی و حقی این مقام است تجلی و تحقق است و اما شمه از علم بر تانی این است که روح ناطق قوی عینی
کلی الهی و تالیقی مهیت ندارد و گفته میشود بر او بجز وجود و موجود چه هر چه از تعینات و کونین انچه بر مغز
نصیر میکند از استحقاق مومی باید و خود دلول است و نیز در وقوف در تصاعد ندارد و نیز علم حضور
روح قدسی بنوع علم حضوری بجمع ارواح مکره و غیر باشد من حیث اصل الذات و الصفات لذات
که ارواح در اصل ذات اتحاد دارند و غیر آنها از فضائل طینت است ان مخلوق پس آنکه نفس کلیه الهیه است
چون علم بنوع دارد و علم بانفس کلیه الهیه دیگر دارد چه یک قبله و یک عقیده و یک جنس اند در اخلاق بعضی
و متحد نیست پس حضور نفس کلیه از برای خود حضور کل نفس است و نیز در این را کمال حضور و بران دیگر
آنکه تعدد و هر حقیقتی تجلی غیر است مثل تجلی غیر آب در میان افراد آب و غیر از افراد نار پس اگر مین
چراغی و چراغی غیر چراغ بنوعی حتی صفات آتش مثل مقدار آتش و شکل آتش و کیفیتش چون جوهر
ذاتش همه آتش شعله بودی و هر چیزی شعله بودی و مفصل شعله و شعله نیز شعله یک حقیقت بودی و این
در شعله اگر فرض است ولی در نور حقیقت وجود و موجود حقیقی که سمت و حیثت بر کل در واقع نفس الامر
و متن واقع و غیر موجود معدوم است و معدوم شئی نیست و تجلی صفت شئی موجود است و مغزی که در غای
مراتب پس وجود انوار است بعضها فوق بعض الله نور السموات و الارض لی قوله تعالی نور علی نور
و پوست و رسته شد و اتحاد نور یعنی جو فانی نمود است در بود و سر با است در آب پندار
بود رفت و طمعی بود در آفتاب گرفت و حلول فضایی است عقل محل دغای و کند و اینجا محل عبارتیست
و تعیین است که اعتبار است بلکه همه هیات عوالم وجود و تعیینها امور اعتباریست و حقیقت وجود ما نماند است
عالمی که قائم بذاته و عین علم قائم و کمال قائم چون علم عقل کل بذاتش باشد و در همه ستاری از همه ستاری
فینا این آفتاب چون ظلمات فایده در خیم است جلد اول کبر جسمی و دوم بفتح تحت و شان و جان
محرقت کشم چون کمان نهان در شتر نفس لوامه است که بدینکلی ولی خود در لامت هم می کشد
بخلاف نفس تازه و لهذا احترامی دارد و خدا بان قسم خورده هوام حشرات الارض کند کمان حرف اول
کاف عربی است یا کاف ولی بفتح و دوم افصح است چنانچه بحیمت خوراک مرغان با و نازش

یاوه آستان غنای پرده در لایق برده و صفی زکل و خشت که در دیوار گذارند و اینجا دیوار مراد است
 و نمان جناس تام رخ و خساد چون در مقابل افتاده اند رخ گونه باشد و رخسار مطلق اعضای وجه
 مثل جبهه و چین و چشم و ابرو و غلار و عارض و لب و مانند اینجا چه ساردف در نزد ترکیب با کلمه از برای
 ولایت بر جنوبی و سیار است در معنی آن کلمه چون نکسار بولک سیاهم فی وجوههم من اثر الشجره
 یعنی نشان ایمان در وجوهشان پدید است از اثر شجره بود زبان پنج بر زبان روح و خوبیهای او کل تن که در نزد
 لیکن دست و پا گوایی می باشد اشارت بکرمه که **الْیَوْمَ نَخَمُ عَلَى الْفَوَاهِمِ وَنُكَلِّمُنَا أَيْدِيَهُمْ وَكَلَّمْنَا**
كُنَاد باز از نو میدی که دریافت استظهار است کرمی من ههنا بشخیم استفهام است و
 اقباس است از آیه شریفه **مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ** یعنی کیت که شفاعت کند
 در نزد حق تعالی که باذن او فائز باشد عقل را دینت بو عاقله در موضع تعلیل است یعنی برای که دیت
 بر عاقله است و عاقله در فقه عصبه و معتق و ضامن جریره و امام باشد و عصبه خویش آن پدر اوستاد علم
 بقول تعالی **فَلْيَا أَيْدِيَهُمْ نَفْسَاد** نقد شناس و صرف بلا در بار در حقی است
 و از جانب الفهم گویند یا را بعضی اجزای آن در چهارم و بعضی در سیم و لهذا تقویت قوای مدکره کند شجره
 سقره در طب و از این جهت تعلیم الهی را تشبیه بان نموده و اتصال بر علم را با فیون در قوش افیون علم
 چه تریاک سرد و خشک است و خدایت را در عطای و سست این میان لازم خود شناسی و خدا شناسی است
 که آنچه نیست شخص جاهل و غافل بر آن واقع میشود یعنی بوی خون حیض مادر است و ماده قریبه تن و ابعیده اعطای
 و عنایه است و باقی که روح امری است و صفات و کمالات و حکمت اهل توحید و ارباب ذوق و موجد
 و قدرت و سیاست اهل مارت و غیر هم که تسخیر ممالک کنند و مانند اینجا همه از اوست چه قابل ناد است
 از گونه همان برون تراود که در دست و اخوات عناصر شری اخلاطش ملکی قوی و طبایعش را در مواضع دیگرین
 که عطا و غری و بری از آن حکما لاتند پس همیشه شئون ذاتی اوست و خرد زار و یا چار پاراد سفر کش میشود
 بجای ف باشد که کامر معنی دارالی است چون بر بنیر کار و خرد خردی مستزاد از زیادت است
 اثبات است چه هیزه برای استفهام انکار است و بجای کلمه نفی است و پس هم نفی است و نفی نفی اثبات
 میکشد حق یعنی صفات حق تعالی لطف و قدرت است و زلف تا از آن دو بهر اهنم باطل
 یعنی قیمت و سهم اهل باطل آنرا جذب میکند و بود از کنایه آنرا از خمرین و استه و ولی مقابل در دست نمی آید
 و چون ز میز معنی بزرگ و مترادف میشود و ما باشد و مقابل با از معنی ضعیف دارد و بهر اهنم باطل
 اینجا و جنس گفتن با آنکه مقابل و ضد است بجهت آنست که تضاد بوجهی شایسته است چنانکه در علم معانی و بیان
 و بدیع از مناسبات شمرده میشود و گفته شده است نیز که **كُلُّ نَدِيَّةٍ وَكُلُّ صَدِيَّةٍ تَدْعُو إِلَى الْوَادِي** که منم

مقوی مغز و دماغ خلیفه خدا و منم نور که آن روغن چنانکه نور را که باطن شود نور حس شود و محافل را روش کند
 و این آیت است که چنانکه سنان و مقاطع را آواز است بچشمین قلب معنی را آواز است که کلیات مجرد است
 که این آوازها که کلام صورت بجهت آنست که **إِنَّ الْكَلَامَ لَفِي الْفَوَادِ وَأَلْمَنَّا** جعل اللمن علی الفواد
 و ایستاد این است که روح امری بجهت الفاعل النفس باطنه گویند و نطق ظاهر را که عاری از آن نطق حقیقی
 باشد صحت است و کلمی به از آنست نهایت چون نطق طوطی است و ذکر سانی اگر چه در ذکر قلبی روحی باشد
 ذکر نیت پس قلوب را آوازها و با آن نیشین باز و نیاز است که **كُنَاد** و انقیاد یعنی از آگاهی
 در قیامت چنانکه حق فرموده **فَكَلَّمْنَا عَنْكَ غِطَاءَ كَفِّهِمْ كَلَّمْنَا عَنْكَ غِطَاءَ كَفِّهِمْ كَلَّمْنَا عَنْكَ غِطَاءَ كَفِّهِمْ**
 که غفقت داشت از شما هم اینجا که گفتیم که سوای ما عمل نینما است که نفس برابر و نفس فجا باشد پس
أَفُو كَابَك كَفِي بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا کچی پی ف میمون بمنی او و هدا که نفس عقل
 صورت را معنی و عجز را متعلق با خلاق رب کند و کلمی در بی زمین مجر و اما معنی بشخیم کوار
 و در بعضی نسخ سنک را یعنی چشمه زینک را کند و مناسب این نسخ است که بعضی اهل لغت معین
 از معین گرفته اند که ما معین یعنی آب چشمه همین بوزن معین خوانده نمائند نه همین است که عکس معنی
 میشود بوقوف صفت عقل است که مقدم داشته شده بر آن سه عارف چه معرفت عمالی و حقی دارد
 و بغیر حق طوبی نذر دیگر و در **حَسْبُ الْيَوْمِ** اشارت بکرمه در سوره معارج **تَفْرَجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ**
الْقُدُّوسُ الْيَوْمَ كَأَقْدَانِ حَسْبُ الْيَوْمِ یعنی با لامیره و مذکوره و روح انسانی بسوی حق در روزی که مقدر
 آن چنانچه هزار سال است پس یوم فرموده بصفت **حَسْبُ الْيَوْمِ** و تقدیر فرموده بچشمین الف سنة و این عدد مقدر
 یوم العیال است و گذشته که سلسله نزولیه باطن لیه القدر است و سلسله صعودیه تاویل یوم العیال در منزل
 طلوع نور القدر است از اقی مواد بعد از نزول در قوس نزول و عبارت دیگر مقدر است بر غیایات
 الی غایة الغایات و چون فیض القطار ندارد و توجه بغایات بحسب طول است نه عرض یعنی ترقیات باطن
 و توجه باطن و باطن الباطن پس تاویل آنست که حضرات خمس است ناموت و ملکوت و جبروت و واثقه
 و احدیت چنانکه اصطلاح صوفیه است و چون تحول بغایات بر سبیل ترفع است همه ترفع میاید بصورت
 و هر یک از این حضرات مظهر هزار اسم خدایت چنانچه هزار میشود و شیخ عزیز شفی از عرفا و صدر الملتا همین
 شیاری است از زمانه که حکما بحسب سلسله عرضیه زمانه کرده اند ولی نه با این معنی که قیامت در سلسله عرضیه
 بلکه چنانکه ماده مخصوصه در این معنی نفس کجالاتی بحسب سلسله طولیه میرسد و بعضی حکما فرموده اند که نفس احد
 بلوغیت غالباً که حد جسد سالکی باشد که عقول بالفعل میشود پس گفته اند که از برای هر یک از سیارات هزار سال
 بالا نفراد و شش هزار سال است بالا ششک باشد کوب و کوب و ضرب بجهت در جهت چهل و نه هزار سال شود

از عین بیابانست و از نجاست کور یعنی ضربیانی و ایحام بقبر جم دارد یعنی کویا مرده بود و کبود یعنی
 و اندران غلظت و کبود نام کویا نیست پس از باب سیمه عام باسم خاص نیز تواند باشد که کف قطب
 اصح است از سنج که کف عقل و قافیه ثانی نجاست و اولی مجهر است و مراد است که از راق از حق بوساطت قطب
 میرسد ولی قطب را در مقامی اتحاد با اوست چنانکه نفس مجردة علامه بعضی فعال اتحاد دارد و در نزد حکما او چو
 عقل و خلق چون اجزای تن بدانکه روح الهی دمی و عقل و ملک و نور اسپیدی است صاحب خدمت و شمس
 که همه قوای طبیعیه و مدرکه و عاقله سحر اویند و در پرده بی هر چه است آثار روح است و آنچه از فاعلهای طبیعی
 وحسی و عقلانی صادر میشود از آن نور اسپیدیست و میفرماید با فصح از زبان قال که اینجا الفاظه تغذیه ای
 و اینجا الباسه تدرک با ذی و اینجا العاقله تعقل بقوتی و قس چه همه اشرفات ویند و در قطب که کلیت دارد
 و عقل کلی است نسبت به قوای نباتات حیوانات و غیر آنها چنین است آنچه تدرک آدمی خلق الایمان
 و خلق من فضائلیه سایر الالکوان و چگونه چنین نباشد و همه مظل ویند و او مظل حق است و قوی می و که سحر اویند
 با آن قوای در آنچه نهایتی است چون اصل و فرع و دیگر آنچه اعتنا با شعراست و او را نهایت است شعرا
 و استحضار است از روحی بلکه ناقصان هم شنوا الله فانشاءهم انفسهم و الا نفوس ان حاسه
 بکان و زمان و جهت بلکه در اصل ذات حاجت بدن ندارند پس چه خواهد بود قطبی که وای روح بحسب النطق
 و الایمان در او روح الولایه فی علی مراتب فعلیت است که کوی خود شدند نفس کل که عقل کل کرده و عقل کل کرد
 واجب الوجود و واجب را سکون بخت است پس قطب را باعتبار مقام عقلیت حرکت است کرد باطن و آتش
 و باطن را سکون محض است و قطب صورت را نیز سکون است چه قطب فلک لفظه است که مرکز مدارات است که
 قطب جنوبی و شمالی باشد و همه لفظا مفروضه در فلک سحر کن مرکز آن دو نقطه دو مرتبه یعنی در صبح
 و در بعضی نسخ مبره نوشتند با ضافه میشود و اول باب است یعنی یاری بده اصلاح کشتی او را که او خود
 بی نیاز است بدی نیازی حق غنی تحقیق و تحقیق رسیده است که غلام یعنی کر غلام و بنده کشتی او را ان نفس
 است باس است از آیه کریمه ان نفسوا الله یفصل کف کفنا و مرید بر دو بفتح اول چون یعنی
 شوره و پودین و مانند این کل و سبزه شود در چمن و پالیز و اصم صبره تها حتی دون از رضا و رضا دون از شکر
 پیس سبزه با کراستی است و تکلف خود را و امید در قبول و تحمل کرده و رضا با استواء است شکر با شکر و ترجیح
 چنانکه عارفی فرماید ای درویش هر چه آید خوش آید و تا توانی بر کرده شکر باش و اگر توانی راضی و اگر توانی
 باری صابر باش که پاپین ترا ز این کفر است و اینجا بهر اشارت فرموده غیر حق جمله عذرت از جهت غیرت
 و اگر در اختیار محبت برستی از جهت و بهر بعد است پس در آن بلبل و جمال و رامیکه دانستی اسب سندان
 بسین ممل و تاملی شمایه فوق بی صبر و سطاقت و عیسی پشت افتادن نیز آمده امثال فرمان بردار

و به توانی نظر

و البعوا من فضل الله و اذکروا الله کثیرا العالکة نفس لحوون یعنی حب کینه از فضل خدا و ایزد
 خدایا شاید در ستمکار شود و بنام سبکون سیم و اصل که در سیم است و ذوق کی المذوق بهر در همه جایاید
 ولی نمکی که که کاهی حکمتها دارد مثل صفای نفس و صبر و شکر و مجاهده و شکر و شکر و شکر و شکر و شکر و شکر
 نیز باید بدید و جمع بین تحقیق بفرماید و کل را بحال برساند و چنانکه اجود من کل عواد و از هم من کل رحیم و اغنی من کل
 غنی است حکم من کل حکیم است پس جمع همه است و سبها همه عبادت کونی است بلکه تجلی در
 دجال لا ینفهم تجارته و لا ینع عن ذکر الله ان توکل ناد است توکل واکه است تراست باک
 ملک وجود و بیعبارت دیگر و او را وکیل کفن در جمله نور فالتحذیر و کیلا و توکل است که کسب کار خنده
 بلکه کار نپندد و کار ساز نپندد و سبها بر اسوزاند و همه جا قدرت و بلکه و پند پس نباید ترک عمل کرد بلکه باید عمل
 پس آنچه عمل من و سبب من است تکلیف و کاه باشد که ترک کسب کار باشد و اما آنچه دیده خدمت سنی دارد و آنچه
 از توکل و توکل در مقام استقامت و تمکین باشد نسبت به همه علی السواء است و کاه باشد توکل را که کسب کفین
 در امر خود سوادب دانند که امری داشته باشد لیکن با واکه داشته باشد که حسنت الابراریات المقصرین و
 او در مقام تسلیم باشد کالمیت بین بدی لغال وجود ندارد چه جای صفت و فعل معکوس میگوید چه فاعلی
 که پیغمبر موده القاعه کثر لا یفقد فاعلت در امر دنیا است و در هواجر نفس در امر عقبی و در بحال
 چه باید بهمت عالی باشد و در هر بحال تحقق و تحقق منظور باشد و از خدای خدای خود بد پیش حق در سبها سنج
 چنین است و مشویشتر باشد سگه از امراض زاس است که در بطون دماغ سده اتفاق می افتد که
 سکوت حس و حرکت ندارد پس بقاصد ظاهرین نماید که بقصد بفرماید لیکن از باب تجرید است
 که از محاسنات مثل لی من فلان صدیق خیم جهل المثل یعنی انقدری که تحمل شود از اقبال المال
 در و کور بضم دال و راه مصلحتین بخار و مقصود است که آن مدنی بالطبع است شها غیبه اندکین
 باید این بخاری کند برای آن و آن با فذکی کند برای این و این سفالی کند برای آن و آن جاز می کند
 برای این و همچنین و حاکمی بجا مملد و یا شناه تحت با فذکی باشد دست بخراند یعنی دست
 به عابر میداری بوسرکد یعنی بفهم و در بعض بلاد کونید بر سر و درم یعنی فهمیدم و موافق لغت است که
 از معانی شکر و خیال است یا آنچه سر عربی باشد و سر الشهریه الحاق اخره شکر القمیر نور شمس فی
 و منه قول الشاعر لبدر من انطلق الوجر من لیب و لیب را انما حق انحصار من هیف و در بعض نسخ و
 خلاصه معنی است که توکل بهترین کلمات است که هر کس محتاج است به توکل چه دعای سنی که اینجا کار مراد است
 و این دعا از توکل است در زمان و تحقیق است توکل را و توکل احتیاج هیچ از اینجا ندارد چنانکه فرموده در توکل
 هیچ آه و ریح بفتح را مملد و یا شناه تحت و بعین مملد زیادتی و نما بر اصل است بدان در مملد بعضی

و به توانی نظر

سخ که اندر مملکت صحیح نیست و در وقت نظیر است که آن میماند که مرانی بگویند چسین و چنان طاعت و ریاست
 دارم و صوم دارم ولی سیاهی و کمزیری و کند که باید عضلات پاک چشم او قوتش ضعیف باشد که چشم
 سریع حرکت نکند باشد مثل چشم محمود که از صعود و بخار و وقت سرعت حرکت و وسعت انقباض ندارد و در وقت اول و
 و باطل است و بار و زنجاس مقلوب دارد و بعضی شرح روضه معنی باغ و بستان است و محصور است
 چشم از باب رطوبت آن هوا یا از باب هوای غریب باشد و نظیر اولی است از تمثیل کوی محله فخر
 زینده خدای قهر است نه نخوت که زینده خدای معمول است و در اعلی که فرعون می گفت ملائکه اعلی
 کرمی بحکم کاف عربی مراد است عیبی علم غیب مراد است التجانی آه پهلوتی کردن تو از دوا
 و نایب خطر باشد تقییه در آداب و اعمال جایز است نه در عقاید ولی زبرای جاهل که بران و عیان
 نیست باری تقییه محققان نافع است تا از جانب حق فوجی آید کار بر او آسان شود و الا در دست و چپ
 نیست و اگر باشد بادی تشکیکی و شبهه زایل شود و صطکاک بهم خوردن ناپوش بوزن و معنی شایسته
 سبب با سبب چون ماده با ماده بعد جناس ناقص دارند هم حریت بچشم یعنی جبارت و کون
 میل سالب را بنده جوع البقر حکام کا و جوع و بیوفانی بولیموس در بیت ترصیح ای پدید
 حد هم این است که ای سپه باشد و با سپه جناس مقلوب داشته باشد چمن سلیقه مولوی رعایت محنت
 بجهت چنانکه پوشیده نیست که کلماتش لفظ و معنی تمامیت دارد و آن فقر با اهل الله فرقی نیست
 چون حار و یاس است تعبیر است از عشق حقیقی که آتش مزاج است با سمن تعبیر است از عمل ریاضت
 و کل و در اجرام است و تبدل او را و تعبیر است از حکمت الهی که سید العلوم است هفت و دسل چنانکه
 در حدیث نبویست که آیت عند ربی لطیفی و یقینی قرآن شود یعنی کلام الله انطق و من یتوکل
 یجعل له فرقا نا و من کلام مولانا علی و آنت الکتب المبین الذی باقر فی ظمیر المصنعم قوم شکست
 که خلط امری و روحانی تو باشد و نیم دیگر خلط طبیعی تو باشد و این نیم و نیم در اول مراد است که بالقوه است
 و اما بعد از فعلیت یکی در یابی بیکران و دیگری قطره است و وحی گفته میشود که ما روی یعنی آب
 بسیار و سیراب کننده و روی یعنی بری که باران درشت داشته باشد آمده و با حدیث پیام الله است
 و مراد نورش نور کتب است و در بعضی شرح جمدن تا نیک نورانی شوی تا حدیثش را بود
 نور قوی گردد بجای ف زرد که معش خیز فر عتبه بوزن سر کرده چشمه که جمع الذی یعنی شدید
 انحصار و کفوله تعالی الد الخیضه لظنه آواز باب و بر لب و نظیر این معده که مرفوب کند
 بفتح کاف عربی خصیصه و بجای ف کندیده معنوی افکند و درو است از نشو و نکر و فتح حیا
 فو ذیع تقسیم ملاح یعنی کشتبان چه مرقد با درواست که گشتی بان جاریست و بعضی آن با در ملاح بوزن

کتاب گویند در هوا یعنی جوای نفس بخوابم هوای غصری کنایه است از وقت که در کوه یعنی خورد
 شاید بویستند و نشو و نکر که در واضح تر ولی قاضی تراست اندر حجل اندر شرف چه حمل برج شرف نیست
 بجزری خیز بوزن و معنی نیز و نامر و آنکه در کتب آمده و امر نباشد و زنان یعنی از زمان و بستان را بعد از
 تجنیس القافیه با زمان جناس صناع و بانان جناس ناقص است و زمان و مراد از اطباق و تشبیه بستان
 در راستی و دلیریت پیش شیش ریش و شیر را جناس مقلوب است پس از نشو آن صحر اولی است کوی
 ایهای لعش دانند این صراع از باب تمثیل الوجود است که آنرا بدیعین بوجه گویند یعنی بجان دو
 از اهل الله عاشق و راغب می صورتی میشود که می غسل ولی الله زانیده یا معنی این است که گجاست می لب لعش او
 مثل و مانند سینه و اسبنا جناس منصرف المولفه جام هم مظهر اعظم دل درویش است نخبه
 عالم کل درویش است آتش آن نیست که در وادی آتش زده اند آتش آتش که از دل درویش است
 بوقت اشاره معروف و خیمه بزرگ و بار کا و دو پرک مناسب است مصرع هم هستند می چشمه خوب
 نیست فی شکو اولی این است که چنین نوشته شود شکر چون که شکر بن خسران بر فشانند این اولی است
 از آنکه چون خمر و بر در شیشین بر آمد کل شکوفه بجز اول و جایز است ضم زبانی بتمشینی باسم یا بول الله
 یا از باب آنکه در غنچه بین کل در غنچه بین ال احرون کمرش بود چرخ اخترن زیرا که نفس کینه فلک
 در همان جمالیست باید کمال خود بر سر بر سبیل تجد و اشال یعنی نفوس متقا بجهت و اشال علی الاتصال ناقص
 میشود و هر یک متصل بعالم عقول قادمه مجرده میشوند و سید میشوند قال الله تعالی افعینا یا الخلیف الا و کل
 هم فی نفس من خلق جلد و چون فیض خدا انقطاع ندارد و اویم باسط الیدین بالعطیة است و کما تشر لاشهد و لا
 یتد است و فاک بجز کشتن رابط حادث بقدم است و شرط است تفاصده حاد است و انسان کامل یا میخورد
 شود بالمره و طرح کونین و رفض عالمین کند مولفه بجان باشد بهرت کوی چوکان متن که قضا درین خاکه
 که در ایم جان و انباز جسم است تو آخر خارج از کون و مکانی از کلهای و از منازل سلوک و مقامات
 آن شاهان سالکان باذان باز شایه یعنی مقرب درگاه و در پاراد در یابی وجود است و کوه بر
 که گویا و بنیاد عقول نور و ارواح قدسیه که بر اندک کلچر می کنند یعنی بر ناقابل با بریند بنده سیرغ آینه
 نبار آسا که گشت بیضها استعداد با نرد با نهار بر نبی و هر ولی رسالت و مراد از آسمان عالم معنی
 که حاظه دارد بعالم صورت و عیان آسمان و اعیان آن اطراف آن حکام کرده بضمین مخفف کرده مرچ
 بر او مظهر و جیم سبزه زار حول حرکت و فعل چنانکه در حلقه احد طبقه محاسبه مخلخل سبک و خیف انقطاع
 چه آنما که سبب بین باشد در تحت احکام بخونند و آنما که خدا منند در تصرف سما بلکه خود اسما اند و مظاهر
 در اسما فانی منسند علم الانسان ما لم یعلم چون گشت که شریعتیست قطب است و در آن قیل آن کسان که بر تو

فقطه این کلمات زینده است طهر فرمان شایسته بقا علی جانکه در سوره چو اشارت باین شده
 بقول تعالی و ما من ذات الا الهواخذ بناصدها ان ربی علی صراط مستقیم نیست دایه و همه شاعر
 و سحر که کرانیکه بویت کرده است همه آنرا و یکجا مذبحان خود و نواصی آنها اسما الله که مریات آنها
 بدستیکه پروردگار من و اسم اعظم مرتی من که انسان کامل بمشغای راه راست است که المنقر الا ان
 بی الصراط المستقیم سبب روزنه کیت خواری و اسخ در اصطلاح شایسته است که از صورت است
 نفس مشغول شود بصورت حیوانی و آن قسام دارد و قسمی از آن چنانست که اوصاف و خوبهای حیوانی چون
 برافش آدمی غالب شود و بر همان آلودگی میرود چون حیوانیت بچو انات عجم بهم رسانیده پس چون در ارجام آنها
 جنبه استعدا و ارواح پیدا کرده باشند از همین نفوس آدمین که ملوث بشهوت و غضب و باجکارتها
 ساینده و آنها را صاحب حیوة و روح کتند اما اینها و اجساد آنها باشد و قابل فیض جدید نیست و این نفوس
 و همه در آن حیوانی حیوانیه صامتة عذاب بخشه بوزینه و خوک و خرمن غیر باشد ولی تماخ و در طریق نوبت
 نیست لیکت معذله یعنی روح آدمی بچسب با این میشود مثل روح سگ و خوک باشد لفظ بهر سبب در
 و با این و آنرا که عشق و شهوت حیوانی را ندان بلکه بچسب با این اعمال لازم است مصورشدن روح بصورت
 ملکوتیه نمکیده و این را تماخ ملکوتی و جسم اعمال گویند و احادیث بطریق این مذکور است ای ذوالظن ای صاحب
 فطانت و زبری که شد خوار و انگلش یعنی عذاب معنی است بصورت پس روح آدمی اگر مانند روح بوزینه و
 و مثل آن باشد معنی همانهاست که شیت و بهوت روح است نه بجهت خواری صورت سگ بوزینه و نحو
 اینجا از خواری روح حیوانی اینجا است و الا صورت هر چه باشد کوباش اگر معرفت باشد که در صورت مرغ باشد
 صورت انسان کامل انمی پس در سن شیخوت در ذبول است و در وصف نمده می در بعض آثار آمده اند
 فی النفوس ارواحهم فی الارواح و اجسادهم فی الاجساد اوج فک کردن جوع کلب و شهوت کلبتیه
 نمیده میشود و آن زیادتی خواهش غذاست بچسبستی که سیر نمیشود از اغذیه بسیار و اگر ممتلی شود باز نشت میوزد
 بر تو کلمین و حمله می کند بر آنها قهری و ندانی شویک ترین با مورموتی بی مسر بلش القهرین یعنی
 بدریفقی است سلیم از سلم معنی کزیدن مار است و فی القاموس السليم اللدیع کف هذا و تبه بچسب
 آوایل که کلب نفوس خریه و قهر نفس کلبه و شمس عقل کل است داد فک نشد در بسیار مواضع بهش
 و در بعض شیخ و او است از و معنی دوستی ولی اول سلسله است خوبط خر مرغابی یعنی بزرگ چشم
 فضوح چون فضیح از فضاحت معنی رسوائی سهم درق ترس هم در معنی ذک با می موده قجه
 زن تعبیر است از آنکه او را شمی میکند و نمیداند و اگر میداند از خود دور می اندازد و خود مبتلاند هر که
 بی منزلت بی تعبیر شده و بطلق است دانشمندی و انشمندی چه مزین کید است پس کویاغذی و

در این بوده

دانش بوده کتبت لغوی مراد است که ستر اسم و عدم تصریح باسم باشد مصدر با شام افطازش
 ستر یعنی برک زر نکس سزکونی کدی کدالی سبف صخر اشارت بقول علی السیف و الخیر
 ریخائنا اوت علی لترجین الایس ستر بنامین دم اغارنا و کاسنا حجه الایس عباس بن مردی و کلبه
 مشهور چنانکه حال هم میگویند فلان عباسی کتبت و الیس بفتح الدال المعطه و سکون الباء الموحده الا سود
 من کل شیئی هنره قنا فزون و بسیار از خود سخن ما لغین باید در حرکات و نشک بخر و تبت محض
 مقصودی نه داشته باشد و قرب حقیقی تحقق است موقنی با شتم یعنی از اصحاب بین با شتم با شتم
 و از عاشقین نوره قوت برک درخت توت عاشق و کذا اصح است عاشق لعل درخت لعل در حرف
 ترجمت مقدم است یعنی شاید قبول کند و شاید عاشق شودی جلد بخت ادراد یعنی خیرات بخت
 چه خیرات بسیار لازم در است چه در لیلن باشد و چه در مطر باشد در درار السماء این است که عرب در دعا
 بخیر کوی بدتد دره عشق در باب پیشه و وجود حقیقی که بیسط و مویط است عشق ساری است چنانکه در عشق
 بخود کشیم که عین وجود است بلکه اذاتم العشق فهو المد کفنه لفظهای محسوس مثل آنچه کجرا عشق کجرا
 بجمال داوند و در عشق بجمال بعضی را عشق بجمال صوری با قماش و بعضی را عشق بجمال معنوی از فزون
 علوم و هنرها و همچنین در نفوس حیوانیه و نباتیه و قومی و طبایع اگر بوی ز اسفل ابالی نیانی ذره عشق
 خالی و چون بضمون الله نورد السموات والارضین بدلول وسیع کتبتیه السموات والارضین
 در همه ساری ز همه عاریست بچسب عشق سجلی لی المحبوب من کل وجهه فشا نه فی کل متعنی و صفة
 ان بجر است نه پیش آن بجر می است و در نسخه دیگر قطره است و خور و بطف که عشق خود در بای مطهر
 یکی از قطرات بجر عشق است که بعد از دیت فراید عشق جوش بجر را مانند دیک و عطاریه فرماید
 بجر در شورت سر اندازده دامن تر خشک سلب زاده ساید کوه دانه از عشق متاثر شود و نبات و حیوان
 گردد و آخر خود را باباب لابلوب سازد و هی قمر السحاب لبکاف فلک دانه نوره عشق نفوس
 سما ویرا شافه و داخل در آنها شده و دایم در وجود و در اندازد السماء انشفت فترت الساعده
 و انشفت القموس دانستی که نسبت قیامت با این عالم نسبت فرخ است بر صند و در باطن این عالم است
 منتهی یعنی نفوس فرموده لولا الاینها لما خلقت الافلاک و تخصیصه و حضرت ختمی بعلت کلمت و فردیت
 و ثانی ندانستن او که کوی کتبت کتبتی است که لیس کتبت بفتح ثا مشله و مثل اعلا می حقیقت صحیه
 که ثانی ندارد و فرموده رمزی از کتبت خود که انیسند ولد اوم و لا فخر و ایضا لو کان موسی حیالما و سعه الا
 ایتاعی کی وجود پس فلاک را وجود داد که مظهر عظم که بنیاد او اولیا باشند و چون نور و حسی
 بخت و حدت نور محمدی است و او نور اند است پس علت غایبه وجود افلاک و لا نور محمدی و آخر نور

خدا فی است که اوست غایه الغایات ان الی ربک المنتهی الالی الله تصیر الامور منفعتهای که
یعنی علت غایه ذاتیه عشق بود ولی منفعتهای بالعرض نیز باشد مثل اشباع سفلیات بعلویات
و مثل آنکه کما فرموده اند که علت هر حادثی مجموع اسل قدیم و شرط حادثی است که اگر شرط حادث بود
ربط بقدم نیامی و این از نقص معلول است و آن اصل قدیم قدرت حق تعالی و آن شرط حادث چیزی
از اجزاء حرکت فلک است که اگر کلتقی به اسل قدیم بودی حادث در وقت معین نبودمی و اما اجزاء حرکت
پس ذاتی آنست تعاقب و عدم ثبات و ذاتی معلولیت و اسباب ثبات فاسی سخت
نای نمان فردی نمان شعیب بخیل سفری مخفف ساغری یعنی چه پوست کلفتی داری کنایه از پستی
غایبیه بود و عش یعنی تو فرمان برداری از برای عباس و بس چه غاشیه بر دوش کنایه است
از طبع و فرمان بردار چشم نتر چشمی که همیشه اشک ریز است چون نزار ارض که قطرات آب از آن
ترشح کند و در بعضی نسخ چشم بر زمین معلق و بی فایده این نسخ است اگر بی و او عطف باشد شد
چنین خوردنید که وجود آن کامل باشد افضالی چون زانکه خفی من قرط الظهور و نور محیط محیط
نشود بخلاف ستارگان که نور محدود اند و با حد قهای شک مناسبت دارند و توانند که اینها را در ک
شوند که کانی بوده یعنی تو اصل کانی نه اهل تعین و اجلس یعنی منصفه حقیقه است که شمی یا واجب
الوجود است یا ممکن الوجود که جایز الوجود هم گویند یا ممتنع الوجود که مستحیل الوجود است که گویند تو وسط را
بجز در عزم و طریق آسودگی و سلامتی بدنی که طالبی که معرفت واجب الوجود برای تو دشوار است بالیقین
عشا شکار شود ام با زمین و ممتنع هم زنا بودی که نیا که آنچه باید بود است و نمود بود است
چهارم در بود اظهار است از نسخه مهره در بود بهیچ حساب نفسی خسران و زبان رسانید نامعلوم
نامشروع و بی منت کنی اندر بسیار و حساب خالی از کد به از غرض چه باید نفی البدل از کد می ذکر مشفوع
بفکر او باشد که ذکر اندک برود که نام که آن هستن ظهور در بعضی نسخ آن من نبود بود عا کس که
یعنی خانه آینه که کد در ف معنی خانه است عروج خوش درخت خرا که قوی گویند قال تعالی کالکرم
القدیم و تا بنماه فوق است عکس دوها از برون را بجست یعنی چون وجود صفای فطر
رجوع نموده آینه جهان نما شد آن آینه است که وجود نماید چون خیال میشود در لطافت و در بعضی
چون خیالی کاد فطر یعنی فطر بدون شکلیابی یا معنی است که فطر تعقیقی متفوه شود بشرطیانی که کفر متا
یا نزد یک است که فطر کجاست بر جمع ماسوی شد فی نور الله هستن اسان در بعضی نسخ نیست است
و اول صحیح است که مراد این است که از شدت حرص حقان خود را بهر کس اندازد مثل زدومی و نوب و ما
این و از برای اهل حق که هر کس است که لطیفه مجرده در ایشان بالفعل شده که آن پاکت ندارد و در جمعی

که با لوقه

که با لوقه مانده آسانی مرکز از جمعی و حرص است جهل کن که اصل لطیفه امر به معرفت مذوم است و علم
بکلیات است به جزئیات دانه هم بلطف یعنی صفای قلب از دو کس نجه و خلق با خلاق روحانین
سلطان دار و هاست که رطوبات خامی را که از تغذیه یوما فیوما مستخف شود تخفیف کند و بسوزد
تخفزه بد و فاو در میان شان خا بهر بوزن مغفزه جو و بسوزد آرد و تا دو لامر خاصان حق
آنچه سحاب نظیر آنکه جلف بجزیم و سکون لام احمق و دعا خالی فصیل سبزه منبج محلی است که
غالبو اینجا آینه مراد است پس دو بدلی یعنی چاره چون لابدان نجاسی آن شیشه بول فارود
سکون لام شیشه بول که متعارف است که بول مریض در قاروره کرده نظیر طب رسا نماند است اعلام حال
او کند و این کلمات اشارت بآیه نور است که ز جاجه واقعه در آیه قلب است و صباح در آن روح است که در
جان گویند و شجره زیتونه نفس است که باید شرفیه باشد ز غریبه و روح بخاری که مرکب قوای نفس
باید معتدل باشد اعتدال عدل طبها شعلها نور شش فلک بلطش نور غمبه ان اولی العزم که شش غمبه
که نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و داود و محمد سلام الله علیهم مشیت پس آدم حو از آدم چنانچه
نسخه اصح چنین است اصل احکام فلد و اصل الاصول که اسما الله است همه طبقات را تقاضا کند
و حکمتش احکام و اتفاق همه اجزاء نظام کلی را خواسته و باید بغایت رسا ندخواست خود پیش بود خاصه
کلام منع است که اگر خدا ایمان مرا خواسته و نشد و عدو کفر مرا خواسته و نشد پس مراد خدا حاصل نشده و از
عدو حاصل شده پس مقهوریت و لازم آید و منع بلکه فاضل غیر عارف محقق مثبت حق را قیاس مثبت آدم شمر
کند و نداند که همه صفات او بالفعل علی عین ذات است و عموم مشیت او عموم قدرت او و جمیع تعلق او
چه وجود هر جا که هست معمول و مراد او و تقدیر او است چه در ظاهر لطف و چه در ظاهر قهر و وجود مطلقا خیر
و نور است در هر کل و خار و مور و ماری بلکه وجود مطلقا خود مشیت حق است چنانکه در اخبار و لویه است
خلق الاشیا بالمشیه و المشیه بنفها یعنی هیات امکانیه و تعینات جو از به ضمیمه وجود موجودند و وجود
بدون ضمیمه موجود است چنانکه غیر ضو و ضو روشن است و ضو بذاته باین معنی که ضو زاید بر ذاتش نمیخورد
پس در کافر و کفر وجود باشد و مشیت نباشد تماقت است پس هر وجودی که متعلق مشیت بر شانی میشود
من حیث الوجود مقدر و مراد حق است و بعبارت دیگر من حیث اوجه النور آینه که آینه تو لواقم وجه الله
بل هیات امکانیه و تعینات اعتباریه معمول تقه بالعرض به بالذات پس هیات کفر و معاصی میبند
بهیات شیطان و نفس الخبیثات الخبیثین و الظلمه مظلمه و دلیل است که نفس مشیت هیبت و تعین
سرایی چون اعتباریست و در مرادیت و معمولی است که الاثریشابه صفت منوره و حکما فرموده اند که می
علت و معلول سختی شرط است معلول الوجود و وجود و معلول عدم عدم و معلول الهیه هیبت پس هو اس

و مساوس معاصی بحسب مهربانان از نفس و شیطانند و لیاقت اشباح بحقی و حقیقه استحقاق ندارند و چون
منسوب باوست قل کل تعجل علی الناس لیکذبوا بوجه دیگر از اسبیت حتمی است و مثبت تعلیقی و این آثار در نیت و کفر
منع و ایمان و طاعات مثبت تعلیقی خدایت که او خواهد چون تو بخوای پیش شاه الله کان محقق است یعنی
شاه الله کان یعنی هر چیز خدا خواسته واقع شده و باید فرق شود میان خواسته بالذات و خواسته بالعرض
و تخریفیت و حکما فرموده اند الله لم یجد فی القضا الا الهی بالعرض و در دعای افتتاح نماز میخوانی که انما نعبدک
و انما نستعین الیک و سابق گفتیم که شر و باعدام را چند معنی است مطلقا بقصص با معنیات جنبیه پس
خواسته است چه بالذات و چه بالعرض واقع شده است چه بالذات و چه بالعرض اختیار می باشد
حاصل این کلمات این است که اختیار داریم و بدیهی است ثبوت اختیار برای ما و وجه دیگر از برای ثبوت اختیار
آنکه چون همه عالم طلال قادر مختارند پس غیر مختاری نیست که طلال مختار را پس در بعد اگر چه صفات مطلق
پس ظهور قدرت و اختیار را و نیست بهمت و با این نظر طبایع با اندازه قابلیتشان مختارند و مضطرب نیست مگر
این شیطان یعنی کفر ظلم با اختیار از تو صادر نمیشد فعل تو شیطانی و نفسانی نبود مثل اصراف یا فرود
که از روی حسرت گفت که در اختیار از باب استعاره کینه و تحمیل است چه تشبیه شده در نفس
مستکلم اختیار را به تشبیه کف رانسته کردن که از لایمات آن دانه است از برای حسرت یا ثابت شده است
آن تشبیه ضم استعاره کینه است و این اثبات مایم تحمیل است و همچنین در بیت دویم تشبیه بطایر شده
که فرموده اختیار را در اعیانه و مقصود از این بیت و ما بعد این است که اختیار سابق بودن فعل است بجهت
اربعه جبهه و علم و اراده و قدرت و ایجاد را موجود است و ملزم به علم فعل است و علم تصدیقی بقایه
و نفع آن فعل و آزاد اعمی گویند و اراده و میل منوکه است که بعد از تصدیق بقایه و نفع یافت شود و قدرت
صحت صدور و لا صدور است و همه ایجاد را بهمت پس چون خوب است که کتابت کنیم مثلا تصور کنیم آنرا و تصدیق
کنیم بقایه آن و از قوه شوقیه مایمی بیاید و آن میل منوکه شود و معلوم است که قدرت بر ایقاع کتابت بر
داریم ولی با آن داعی واقع میازیم آنرا پس روش دیدن داعی محقق شده و آنجا پروبال کشود یعنی
طالب شد و او را پس اختیار حقیقی است مگر با آنچه با تصدیقی است حاصل بعد از آنچه با و علی ای
تقدیر اختیار حاصل است و مضاف بزید است مثلا چنانکه وجود در مضاف بخود میکند چه نوع تابع است
تابع موصوفت کشته که یعنی اختیارش در کتم قوه و امکان بود چون شکسته دیکلین دیدن برای تحقق
داعی در جوان اعلم است که آن نیز تخرک بالاراده است نهایت داعی در آن و بهی حیوانی است یعنی
پس فرشته بود و بو یعنی نیک و خاطر متضاد مملی و شیطانی تورا در او در خا نوح تعالی فرموده و
هکذا یاه الیجان و پس بر اختیار است با آن بعد که متعادل حکم بود با یک ایوا زیرا دبو گوید جواب

چونکه آه پس اینکه زو زکرم دلیل است بر اختیار پس هر گاه دیو غلط کار است بلذحق را بگوید و کلام حق
ولو موافقکم آدم که نخبه موجودات و معلم ملک است چرا ندانند و نیت جبران فدا لا خیر و لا نفع
بل امر بین الامرین زیرا که چنانچه وجود زید وجود است و حقیقت وجود حق است و بهر وجود حق است
از صقع ربوبیت است و حقیقت صرفت و بهر طرف آنچه استوار است و آنچه غیر او و غیر است
مفقود از آن است پس آنچه که وجود زید است اول وجود خداست و بهر وجود مقید اول مضاف بفاعل است
و ثانی مضاف بفاعل پس آنچه که وجود زید است اثر آن وجود از زید است و آنچه که وجود صرف حد است
و عنایت الوجوه للحق القیوم آثار هم از خداست فعل حق نیستند چه حس محدود جزئی را بر همه فعل حق
نا محدود و وجود منبسط است که جبروت و ملکوت و ناسوت و ایمان و اذیان همه را فرا گرفته و عقل و عاقل
و اشاره و مشیر و مشار الیه کل را محو کرده که تحقیق کشف بجای کمال من غیر اشاره و اثر تحقیق نیستند
علی حیال پس فعل مطلق و عقلی هم نباشد لکن فعل بعد چون حس بود همین نفی حس فرمود و مقوضه را در می گویند
چون نظرش بعالم و عالمیان است و این عالم قدر عینی است که عالم صورت و مقدار است و قدر از مقدار
ما خود است و مقوضه این مقدار و متقدر را ترا میگرداند و قول غیر صبر که القدره میجو سیده الله اخبار
میگیرند لول لیل با ضافه یعنی قدری که منکر است که این آثار که در نفوس اجسام است فعل حق است
و فعل دلیل است بر مدلول در حقیقت منکر حق است چه فعل بمنزله فعل و دعان و شعاع است پس آثار شعاع
مثلا آثار شعاع است پس این فعلها می بین توها محوره و ماده ظهور ذات و صفات خداست پس چون فعل
خدا نیست پس العیاد بالذات که با ذات خدا نیست پس چون در زرد و فعل قوی است پس بگوید در
بی نار و نور شعاع است بی شعاع و بی هیولت یعنی جبری نیست میگوید یعنی اینکه میگوید در جهان و جویا
اختیار و علم و قدرت و اراده و غیر ذلک نیست آثار را میشود و صفات او و لکن من حیث لا یشکر المین
نسبت خلق را بخلق که بی نیوت غزلیت و معیت مقارن بل قیوم پس شمس است یعنی سوظطانی بود
که منکر علم و ایقانت و عالم را بخیال و وهم بی پامیدان بلکه میگوید این دانش را بهم میدانم و آنچه
بهی کند پس جبری هم نمی بماند چنانچه اختیار و امر و نهی و فرستادن و غیر این و مانند آنجا از بهیات هم از
رفت ذین و ذکون یعنی ازین راه که جبری مثل سوظطانی منکر بهی میشود بدتر بود از کبر ولی ازین راه که جبری
در واقع مسلم است و موحد نسبتی با ندارد و در بعض نسخ زین هر دو کبر است و غلط فاحش است مستحبیم
مخفف استجاب و بهتر است که بجای جمله باشد از جهت نندیدیم چه یعنی جبری مثل سوظطانی میشود چون در کتاب
سؤال را اختیار و امر و نهی می فدا اینکه فرزند راسته تر ننخند که گوئی سکست ایس نوتسکی غضب روحی
جمله و مکر ذنبوی منشی دو لا ندیکل بزرگوار ایبک یا ائنه تحت و با موهف بوزن زیر کتبت و غیر

و اینجا تشبیه مراد است و در بعضی نسخ تقدیم با موصوفه و عمرت و کافش و جهت تصغیر یعنی پدرک اول
 وضع است اختیار و هفت کرد تحقیقات خود مولود یعنی عارض باید بدانی مثنی شود مثل و بود
 عارضی ممکن که مثنی شود بوجود ذاتی واجب بالذات پس حیثیات عارضه مثنی میشود با حیثیات ذاتی و است
 و نیکو گفته است فیلسوف علم ثانی لابد ان کیون فی الارادة ارادة بالذات و فی القدره قدرة بالذات
 و فی الایثار ایثار بالذات حتی تکون بنده فی اشیاء بالذات اختیار مانند یعنی جعل کند
 اشارت با آنچه سابق گفته ام که عالم همه مظلومند و او عین ایثار است و ظل مختار است اختیار
 مستند یعنی سوق کرد اختیارش بر اختیار مستند و معیت قویه حیثیاریش با حیثیاری ماحاکمی
 یعنی حاکمیت و حکمرانی مخلوق و اولی است از نسخه مخلوق را و مقصود آنست که جبر آنست که
 دو موجود میان باشد که یکی آن دیگر را بالاتر و ادوات مثل دست و پا و قید و غیره با مجبور کند و مکره کند
 و لکن به هیچ وجه اختیار حق تعالی برهما حاطه دارد و حاجت بالاتر ندارد با آنچه مینویسند میان وجود
 و وجود خلق نیست مگر صفی و بهیست اعتباری که ما شتمت را تحت الوجود ولی بحسب مرتبه شیت مبهت که شئی
 با وجود است یا مبهت نفس الامر مضمومی دارد که وجود نیست ولی عدم نیست و این بلای در امر نفس الامر است
 بلای باید گفت حیثیاری مضموم حیثیاری است که فرموده هو الفاعل فوق عباده و نه فرمود
 بواجب برآمد و کون بخار و شریعت در مسئله قولش که حاکمی فادرا باشد نفرد و نمیشود که به الا
 حتی بی مر و نهی سانی حیثیاری در عین حیثیاری مضموم انسان کا باشد که چهار وجهی دیگر است برایش
 حیثیاری و نفی جبرانیکه ذاتی لا یتخلف و لا یخلف بین که تو که قدرت و غلبه با حیثیاری بر جهاد است جهاد
 از نه سلب نمیشود که جهاد ذاتی است و ذاتی تبدیل نیاید پس چنین انسان متحرک بالاراده و بالاختیار
 و این ذاتی آنست و با نیکه اراده و حیثیاری تعالی محیط و قاپراست بر او حیثیاری را از سلب نشود بلای که
 میشود که وجود که اصل است نه داشته باشد جای صفات آن وجود که التوحید استقاط الاضافات نباید
 موضوع در میان نفی ذاتیات آن و از آنچه گفته ام معلوم شد که نسخه صحیح در مبهت بعد آنست که فلد لیس
 بر اختیار و انچه چنان نفی نکند اختیار و ازان یعنی ازان صاحب حیثیاریست و نسخه دیگر که
 قدرتش بر جهاد است هیچ نیست بر وجه کمال که متعلق خواست را وجود بدانی که مطلقا خیر نیست و تعیین
 مجبور و مراد با عرض ذاتی و حکمت ملاحظ کنی که گذشت که کفر هم نسبت بخالق حکمت است و خواستها
 بنیوت غزلیه مذهبى زخواست و دوک شطاح و بیجا این بنا بر آنست که باشد و بهتر آنست که عربی باشد
 که دول در عرب کسی بود لیم یا مخفف دوله باشد که با دوله یعنی حکمت و هر دو از توال است که متول هر دو
 در وقت کسی است قال لیس کللا بکون دولة بین الاغنیاء و بنا بر آنست دولت باشد

عطف بر کاو میشود و صاحب بر آن داخل میشود یا از باب زید عدل باشد که تمام حق تعالی است بر قلب
 کامل مدام می بهران بنود یعنی ماشا الله کان که پیغمبر فرمود با ایشانه برای قنبل شنت در کمال
 در راه حق که تحصیل علم و معارف و اخلاق حسنه کنی که ماشا الله کان بلکه برای آنست که بدانی که آنچه خواهی
 از کمال برای تو آن بسته میشود ولی چنانکه گذشت بهیست تعلیمی برخواست تو که جبارت از استعداده
 تو باین اعمال و اخلاق و معارف که خواست صادق تو آنست که از روی استعداد باشد که استعداده
 و استعداد یک ماده دارند بحسب حرف جابز بود یعنی اگر ایقان کنی حق ایقان که آنچه تو خواهی
 میشود که در هر کس خود خواهی گشت یا سکون در تو پیدا خواهد شد پس چون بدانی خواست خواست او حکم در تو
 تو حکم است چنانچه اول حضور او نباشی و در وقت شاکر و مرید و در عین ذکر کثیر و زینت و در روز
 برای برداشتن آب پنجه همچو هلدینوشال است که میگویند که در سیاست ملکی حکم و زیر است و در امور
 معاشیات محتاج باشی با و بهر آنکه ملازم هر چه او و خدمت او و تجمید او خواهی بود پس چگونه در نزد ملکات
 الملوک و مالک الامور جمیعاً مسأله روا باشد حق بود تا و بل یعنی این کلام ماشا الله کان که در
 آنچه بیشتر کار کنی و بجز تو مسل شوی در همه امور آنکه که بعضی و منبل شوی چنانکه در امر آنوز که مراد است
 مسأله رواند اشتی و چه میکردی لالضاف من الایمان قد جفت الفلم بما هو کانی یوم القیامه یعنی
 مقصود از اینست که قلم صنع نوشته است همه چیز را و تبدیل نمیشود پس معیشت است در است کمال
 بلکه قلم نوشته است که هر عمل اثری لازم آنست پس هر عمل که شد لازمش اقامه نوشت چنانکه خودش هم لازم
 لزومی بود اگر کبونی پس محوسبه و تبدیل که سفاد اسم شرفیات که با حاجی السیات و یا مبدل است
 و سنده کلامت جسط و تحقیر و در قرآنست و عفو و شفاعت و مثل اینها چگونه میشود میگویم حکم هر شئی
 دارد و وجه النفس و محو و تبدیل و نحو اینها وجه النفس از میکید و اما وجه الله از محو و تبدیل و جسط و تحقیر
 کل شیء هالک الاوجه و فی الدعاء بوجهک الباقی بعد فناء کل شیء و علم حق تعالی در وقت
 وجه الله است نه عددیه و برای مجازی و مثاب آن ظاهر میشود مسلک دیگر برای جفا القلم این است
 قلم اعلی در لوح محفوظ است که تمام حروف تکوینیه از سر قلم اعلی دفعه واحده در هر بل سر برینخت بر لوح
 عالم عالم جمع است نه فرق زمان و مکان بلکه صوبه بیعده و مثالی همه طی است و این تعاقب غیبت و جبر
 جزئی در آن مرتبه نیست چنانچه از عقل کل صورت کلیه بر نفس کل فایض میشود مثال این در ما فیض است
 از عقل سبط که ملکه خلاقه باشد بر عقل تفصیلی که قلب باشد که این لوحیت دارد و آن قلمت مثل علم خود ملکه تو
 با نیکه هر نا رخصت مطلق و هر رخصت مطلق است و همچنین کیت بوحث حق تعالی و مجر است بسط و محیط
 حروف تکوینیه که همه در مد و سر قلم قضی مثل نقطه جمع و نحو کلمت لایق بعقل تفصیلی بر آن و بر قلب فایض و کتب

میوه اول آن کتب فی علوم الهیاتی که نفسهای جزئی که در میان جزئیات و افعالها میخیزند که در ارضی است
مشمول آن علم است و برای عقل سبط و عقل تفصیلی علم تازه نیست این است جفا لقمه و اما اقسام جزئیات و قوت
و طبایع نفوس و نگارش سجد و آنا فانا و از آن من شقی لا یخندنا نزلنا له الا بقدر معلوم
چنانکه در مثال ملک فیضان بر مشاعر و کتابت در آن الواج جزئیات و صورتها نیزان و مدلت و خفت و فضل و غیره
و تغییر است و برای مشاعر در اوقات تازه است یا آنکه این نفوس جزئیات در انسان کبیر و انسان صغیر هم نسبت
بعقول کبیر چه جای نسبت بواجب الوجود جفا لقمه است چنانکه حکما فرموده اند که اکنه و مکانیات نسبت
بمادی عالی مثل نقطه است و از منزه و زمانیات نسبت با آنها مثل آن است و همانا که ازین مقام است
نه مقام اول که خدمت حضرت رسول عرض کردند که آنخن فی امر فریح آم فی امر تانیف قال فی امر
فریح و فی امر تانیف پس حضرت جمع فرموده اند بین هر دو چون در نظر نفس لامری است چه نفس الامر
و سعی دار و نسبت یکسان ناظر است اینجا آنچه در فهرست است که لایستوی اطاعه آئین شوند
نویسند از آنجا که در اندکاه بند بیای موصوفه نه پی ف کر بطور استعاره نمکینه پس چنانکه بند شده
این اصح است از آنچه دیگر با این از نبوت و جدائی جوهر که تا که لفظ دوم است و استثنای آنکه از آنجا
رست بر نواج و لوا فود قصاص کونند شاه یعنی این کونند گستاخیهاشان بر ساکنی نیست از ادب
پرنو آید این فاکت از ادب معصوم پاک آمد ملک و در منطق الطیر شرح عطا نیز مذکور است فاندکه آمد
پس جلایم خوش کوش و در بعض نسخ بدل این صراح موافق صراح دوم از آنچه میانی همه روز و پوشش
و در سلیمان همین چه فرشته معصوم است نظا جبر جوجان گذشت که فنا خلق و قاهریت حق محو
در افعال خلق و طمس در صفاتشان و محو در ذواتشان حواس و عنان الوجوه للمحی القیوم وهو
القاهر فوق عباده و اما جبری که دو وجود میان باشد و یکی دیگر را بکار برد و باطل است توحید افعال را باید
از توحید ذات رسید و در حکمت و نیزان مستقیم محقق است که او حق بر این طریق ملی است فابقی بلند
دارنده بر غیر و سوج ثبات و یکپن جبر با حمله و با موصوفه دانستند و معنی بلند مرتبه یعنی به بندار
خود را چنین دانی و در بعض نسخ مر غیر را یعنی اراده داری چه بسیار شود که اراده فعل فاعل تغییر می کنند
ان علان عالم قدس و معدن علم انصوا یعنی گوش دل بشنود لایع سفریه و پود و در بعض نسخه
عقول کلیه که محرک فاعلی و غایی نفوس ناظرند و به او الینا میگویند عقل درشت بنیاب بقیع نام
مثان فوق بر موصوفه چون تب زبان و هلاک از دلایل پرورش مثل آنکه میگویند ایجا فرسج و وجود است
و وجود از حق است پس تا بر مطلقا از حق است کوشیم که در عین آنکه حقیقت وجود حق است ممکنات
وجود دارند و اضافی بقیل بسم است که وحدت در کثرت و کثرت در وحدت حواس و مثل ادله کتی

ادله که تفصیلا

ادله که حقیقتش از سیده اند مثل الله خالق کل شیئی و مثل قل کل من عند الله و مثل خلقکم و ما نعلمکم
و غیر ذلک و مثل امر قضا و قدر و سبق آن و معلوم است حکما که وجود هر موجودی مجموعی است و او نیز
و نور است نه هبیت و عین ثابت لا بالعرض و الشرقتی بالعرض و اینجا جای ذکر دلایلی است و ذکر اجزای
زیاد و بر این نیست در جهان مانند پیش کشیم که مقتضای اسما الطغیه و قهریه خدایی وجود جمیع طبقات است
و این اصل است میدیای بلذین اگر چه روی تو روز است و روز من شتار و لیک و قیاسی شتار
تاری نیست که بنیاید منبع مبدی و تازه کالبعی فی محض بخت موجب تحقق طلب عشق است پس
یعنی حل همه مشکلات بعشق است لمولف در دام خود کی افکند صیبا عشق ایل بپوس آری ندیده دیده
شاید کن صید کس فی صورتی اندر شیطانی حاصلی زاندر شیطا عشقی بر روی کار بر حق سخن این است
بس غیر این معفوفا و اما معقولهای حقیقتیات بر این همه حواس است که نور بران دیان تعالی رسیده
شود و منافات نیست و نه تفاوت مگردانش و پیشتر و ضعف و شدت و تحلق و تحقق حق در عقلا است عقلا
کلیه اند فصول اصول و ربع منزل و محل فرود آمدن اطلال آثارها و تشریها و عرب در محبت
نازلین بر آن منازل دعا و ثنا گوید چنانکه امرا اقیس گوید الایم صبا حاینها اطلال البالی و علی بن
من کان فی العصر الخالی و دیگری گوید سقی ظللا حلتی سلمی معابد و حیاة من دمنی مذاب و جالب و از
جبهین بسیار است و سبب آنست که آثار محبوب محبوبت که اثر او نموداری راوست قابل گوید بجهان
خرم از آنکه جهان خرم ازوست عاشق بر همه عالم که همه عالم ازوست کشیش میشود و در شمشاد
پیرانند و خشت بندک زیر که کل شیئی فی معنی کل شیئی وجود حقیقی عین نور حقیقی و قیوم علم و اراده عشق ساری
و غیر اینجا از کمالات و در هر موجود که با همه کمالات است نهایت باندازه وجود و تفاوت نیست کرد در سطح
نزد نظایر و لهذا همه حی اند و عالم و عاشق و سبج قطره آبی خورد و مایگان تا کنج در بوی آسمان
بوصو و عکسی عکس چون مرآت لحاظ عاکس است همه عاکس است و عکس خود هستی ندارد و بعبارة
آخری مابین است نه مافیة نظارین است که میفرماید پودها و ایستنی اسقاط اضافات شد و مهیبا و تقیبا
بعدم راجع شد از است حسن بواسطه او داشته شد بلکه چنانکه حقیقت علویة فرموده بحال الا خلاص نفی الصفا
از مقام اسما و صفات پنی ترقی کند و قوت تجرید ذات یا بد قدرت و چنانکه در بیت بعد است و اینجا
فنا محض است فاصوات الطرف اشارت بایه است یعنی حور و قصر و حصر و در چشم خود را بر نور خود
چون بچشم چنین بیناید که جز زیاده باشد یا جز بچشم خویش باشد لیکن معنی آنست که جز آنکه نماید بچشم شانی
شانی ندارد و قصر اضافی است خبام اشارت بایه خود مقصود است فی الخبام و اینجا و توش
هست در با چشمه اشارت با آنکه بعضی از وجوه آنست که کلب ز عشق بکل دارد و آتش فرود عشق بخا بچشمین

باقی قاصرات و مضمورات در خیامند و آن عجب بیل که بجا بدندان تا خورد او غار را با کاستان این در
جنتی مثل ماهی و سمند که آب جنتی است برای ماهی و دوزخی برای سمند و آتش بر خلاف است با الهی
ای خدای من مست شراب غفلتیم که نمی پذیریم چاهای دل ما نور ترا و کرده تو از نظر چهره سیری پس عفو بفرما
و محو کن غفلت ما و حجاب ما را سکنین است بار نای و زرو و بال مشاغل ما یا خدایا ای سخنانی که بر کرده
مشرق و بر غرب و اطراف آسمان و زمین را در هر چه بگردیم تو پیدا کرده ای نامنوده رخ تو چه بسیار تو
قد علوت بندگی داری نورت که عقول و نفوس همه نور تو اندر نور مشرق و مغرب بلکه اینم از نور
نازل انوار است که وجود قاطبه نورست و در سموات و ارض است مسر تو سری ظاهر کنند همه سیرت
و سخنانها و توصیح ازلی شکافنده روزهای ما یا خدای الذات ای ذات تو چنان و عطای تو بر
انت کلامه تو بلا تشبه مثل آبی و ما مثل آسمان و تو مثل ماهی و ما مثل غبار و روح مثل روح نهان است
و غبار مثل جدیجات است معنی بختی او استهد فعل کاه از برای مبالغه است نه تفضیل و مشهور
اینجا فعل مضارع باشد یعنی صدق شمه نمیشد من چه تمثیل از راهی هم قربت و لی از جوی بی بعد است
و جهان راه مقرب منظور است و از برای خدا جل جلاله مثل نسبت و لی مثال هست و مثالی اعلی از آن
کامل نیست و اما این مثالهایی که مولوی اشارت کرده بقصود آنها و مانند اینها از عکس و عاکس و ظل و ذی
ظل و آن سیال و زمان و شعله و تواله و دایره و نقطه و حروف و خطوط و نقوش و دریا و موج و جاب
و غم و موم و امثال اینها انسان کامل کجا که من راه فقهذای الهی خاصه لطایف روحیه و سریه و خفیه او
و اینها کجا چون سگ ددگاه بکون با و در بعضی نسخ جان رسک درگاه بکون است و خوب نیست
چه جان تعلق است جوچی بد و جیم با جی چه جوج در ف تاج خروسن و نحو آنرا گویند سینه تیغ کو چاک
که مولوی و نحو آن بستر آن در دانی ناچه حد شط باشد اگر کوبی در زمی هیچ حدش شرط کمال ناز
نیت کو هر مراد شرط ستر و نیت بقرینه سابق خوزه اکت تناسل که عظیم باشد لاضرب آنرا
الی شینا منقلب ضمیر آن آیه شریفه این است که باکی نیت اگر فرعون دست و پایی ما را بر دستیک ما
بسوی پروردگار خود بازگشت نمایم این من پیغم بلکه لطیفه روحیه است و این تن منبره کلو حی است
در آفتاب روح چه آفتاب قشایی محیط بعوالم عریضه و طولیله قشای علامی آن مرتبه آسمان و صفات
واجب نبی سستی که نور عیش همه جا نفوذ دارد اگر مؤید شود و بتایند حق و خلافت دار و مثل موجودات دیگر
و چه آفتاب قشایی من حیات و علم و عشق و مشیت و قیام بالذات و غیر اینها از کمالات و آمان که
انوار است و جو یاسمن و تو و او مانند اینها را میگویند و بدینا را قصد می کنند خدا شناسی و خود شناسی
نارند نسوا الله کانهم انفسهم بی زبان زنده امم درای تن روح الله است

کافری

که گفتند فیه من نفی و اوحی است بحیوة الله و باقی است بقا الله و مقوم است بقیومیه
سابق بسین مملو و یا ائمه تحت راننده و پیش آورده جرات آورد سنقر لقب پادشاه ترکیت
گفته شده که مراد از آن و از بک یا دق غلامان و خواجگان شایسته است که مراد از سنقر چون لقب
پادشاه است شاه محمود باشد چنانکه گذشت که گاه عتسقر کنیا از آفتاب است و از دوم مراد بزرگان و اراک
دولت باشد که بزرگ و یارق معرب باره است و یا معنی قدر و اندازه و هر دو مناسب است و
بیتدیم نوشت بر یا ائمه تحت مفازه گذشت که از فوز است که معنی محل فلاح و ترحم است و حال آنکه
در بیان این هم بلاک است آنچه مخفف بود فخر و نسیه فعل خوب است کاندان ذره شویبش فدا
اولی است از نسیه دیگر سطر ب لغتی است در سطر در کان یعنی در زلزله و لپن بادی اول مرتبه
یعنی ابا و انکار شدید نماذم الملائکه یعنی تا اسلام را نور محمدی بجان و دل نشانند و نسیه یا سدا
و یا سبی نشانند و اجمالی است منضم بجا مملو تجزی و منقطع به بحیم چه انجم نماید و شارق لایق منضم
در خنده بسیط چون نور ولی بود که در اصح است از نسیه کج کیر و اخضو سبب شکل اشکال مولوی زبان
این غفلت و اهل عقول خربیه شده و دستشکال میفرماید و الا پیش اهل حق معلوم است که وحدت انسان کامل عتیق
نیت بلکه وحدت حقه ظلیه است مظهر صفات تشبیه و صفات تزیینیه با فعل هست بخونامیت بوسکن
معلوم است سعه عالم معنی نسبت بعالم صورت پس عالم معنی و عالم صورت همه در وجودش منطوقی است
و همه مفارقات و متفرقات در او محسوس و از شرح محیی الدین است قان قلت بالتشبه کنت غیب
و ان قلت بالتشبه کنت متحد و ان قلت بالامرین کنت متحد و کنت اما فی المعانی فیه معادل
عیال دارند و قع جواب نامعاب مهتال چنانکه سنده سبب تجنیل القایه سینه اول از زبان است
اماله و مخفف است که سینه ستر کونند و شانزده مثقال است و سینه دوم فعل معنی سوره هر دو او باشد اما
بمقام تحقیق که نوشته شد که آدم حقیقی وجود جامع است صورت و معنی را و صورت مثالی و برزخی که مثل
دنیوی و طلب معنی است که چون گاه انداخته شود ولی میشود که چون سایه غیر منفصل است این کردان با کردان
یعنی ران کرد را با کردن باید فروخت بود و فیه بر سینه است چون سیمین بر بر سام که در سینه است
از دو لاج ترکیب و زوج ساحن لاسمع اذن نشیند و کوشی و لایعین بصر و چشم دیده مثل از دو
مهریت و وجود و از دو واج و ج الله و ج النفس در وجود خاص و وجوب و امکان و ماده و صورت و تو
و فعل و غیر اینها از ترکیبات و قیام کی مانند کی اذن و از دو واج و اتحادی معنی فیه ضبط سخن مگر سقوه
شد می شطیحات که بدیدم لمؤلفه خواهی که تو نیکوی پیش رخس قشایی حق بین بر تریب مؤرب جمله اسب
جی کسه چنانکه در اول هم بی کره بودیم و صافی محبوب که ذلطف که آب از لطافت بر تریب است که از یاد

ادراک بر غیر خود و قدرت بر آتش و رو حیات نیست که بر سوادراک فعل و ایضا هو الیه را که الفعالت مثال الجواهر
در حقی بالذات بودن نفس و روح مجرد تو در حال نوم یا حالات غیبت و اختلاس و انشای صور با تمام نفس
توحی بالذات و بدن حسی بالعرض و بالتسبیح است و هر چه در رویا می بینی صور علیت است ولی آنجا تو بر از صور
خیالیه تو در بیداری پس صور بلاد و اشخاص و هر گونه محسوسات که در رویا می بینی و آسمان و زمین و ملک و مطب
و طرز و موم و هیچ و موزی همه علم تست و نشأت تواند ذره ذره آنها و مجموع آنها علمند و قدرت تواند و تو
آنها اراده و مشیت تو و امر کونی تو و مقام کن باذن حسن الخالقین پس همه از ذره تا ذره حسی اند و ادراک حقیقی
نه صد ری و ششون تواند ماده و عناصر غیر خود باشد مثل موجودات این جهان مرده بلکه قائمند به توجیه صد ری
و تو عالمی هستی بل **وَفِيكَ انْفُوسُ الْعَالَمِ الْاَكْبَرِ** و مدار حضرت تو بر مرکز نفس تو میگردد و اینها مستفاد است
قول حق تعالی که **اِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَھِیَ الْاَحْسَنُ لِمَنْ كُوِّنَ لَهَا فَاَنْزَلْنَاهَا سَوَاءً وَاِنَّ الدَّارَ الْاُولٰٓئِیَ لَظٰلِمَةٌ** و خداوند اشارت فرموده که آن دنیا
کل نفس حیوانه و حیات عین وجود آنهاست و ذوات لها ایحیوة نسیب علی بل این جهان مرده حتی انسان بشکر
لحمی طبیعی ذوات لها ایحیوة نسیب چه مواد که عناصر و اخلاطند ذواتی هستند از برای آنها حیات عارضی است بسبب
نفوس و عقولشان و بالذات مقابله و نفوس که خود شناسی و خدا شناسی ندارند در کان این مقابله الله بالذات اخلاط
خو اند شاید زنده شوند علیین دیوان علیین و تا و لی عقل کل و نفس کل که جمیع نفوس و صور در آنها مشغول است که
آن ابوالاقام و این ام کتاب است بحسب و اول و روح پاک که علم و معارفش مطابق نفس الامر است و آنها حان
نفس الامر علمشان علم است و مخلوق با خلق روحانیت است با مقام او آنجا است بخلاف روح شقی که بلبل است معارفش
و جعل کل کسب و پرست از نفوس برکنده جزیره اثره و دروغ و بی فروغ و در تنگنای بدن طبیعی و سوا غل آن در زندان و
فشار است و سبب این از جن است و موضعی جهنم سخن است که جهنم صورت است و معنیش دنیا و اعمال
دنیا و دنیا سخن است و تا و یک کتاب الفجار لغی سخن حکما نفس غیبه پر نفوس باطله است با
محافظة تراشیر ان یکی مشغول نشسته از وحی که بجاک نذر شد و کل خاک شد و اندک کس آنکه
نکت اندر شد و کل پاک شد با اینهمه غیبتیون و بعدوینهم غیبتیون کوش ظاهر کوش ظاهر
سکلم با حق و انیس حق و همچنین در باقی صواف جمع چون صفات حین وقت پس
تن و اندامهای انسان کامل درون وقت است زیرا که تن طبیعی متحرک است و سیال و زمانی
بودن آن است که متغیر صحت و دمعین محاط است از برای متغیر نامحدود می
که فلک باشد چه زمان مقدار حرکت فلک است و هر متحرک محدود می
و انطباق دارد بر قدری از حرکت و سیلان آنکه نامحدود است و من الله
و الی بعد است انعدامش پس تعیینات زمان مثل سال و شهر

و اسبوع و یوم و ساعه و دقیقه و ثانیه و غیر اینها میگردند و تن او را و اما روح او که روح الله و جوهریت لایق
پس بروشت از حین و زمان و مطلق کیمت و متصف بصفات الله است فرق بجز اول و سکون ثانی
برهنگه از او صاف خلقیه بچسب روح از موجودات مرده است مطلق انسان و بچسب تن از موجودات
خلقیه است و اول اصل است و کل شیئی بر رجع الی اصله خلقه تخلقا با خلق الله اهل بطول بعضی که
لبعض علی غیبتی پابین بیاید از عالم علم و جمع اجمع و عالم قلم و لوح محفوظ که عالم جمع و مقام تصالح
الاضداد بود بعالم فرق و فرق الفرق که عالم تضاد و معادانت و عناصر و کیفیات متضاده و اجویه
نفسانیه و جنگند این بچسب تا و اول آیه شریفه است **رَحْمٰتِ عَلٰی** در جنه و در سلوک که نیز بچسب
و خود سلوک رحمت است و خدست نعمت است چه توفیق دست **قُلْ لَا تَمْنُوْا عَلٰی اَسْمٰئِكُمْ بَلِ اللّٰهُ**
بَعِيْثٌ عَلَیْكُمْ اَنْ هٰذٰلِكُمْ اِلٰلٰهَانِ که طمع لا غرکند ما از طمع نیجا نیست و عدم و قوف در سیر فی السوء
بل من مزید زدن مرافقات ز سر بر گذشت و نشسته ترم فی ذود در چهار باب بهم عالمی حقیقی
رضاعف و صحت و ایش از علیلی عارض نشود آن خوان و نان یعنی آن روز که آنجوع طعام
فی الارض یا و نعیمشانست که یا نعیمی جنتی چه آبا آس مثل با و در بعضی نسخ انان است و عری
بمعنی ظرف و در سنج و شش یعنی علم زبانی مراد علم دنیا دار است که **اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَهْوٌ**
وَلَعِبٌ بَدِیْءٌ و روز همچو جوانند و شش کن شدتین و رطبتی فرود شد هزار که میدانند شکر برکن
و تصور حق مرابن در گذر بودن این جزئیات را از اجرو زراع قوی است از تعلق عاقل با حیوان کونیدار است
کمین غیبی داشت و گفت نیک است بر این کین میخوامیم که چون نظر بر آن نازم اگر مشغول شادی و کار دنیا
مشغوف با آن نشوم و غفلت نخیزم و اگر بدردی و بلائی مبتلایم چون با آن نظر کنم برین آسان شود هر فرزند
چیزی گفت و پسندنیها و زنده پوشی بود گفت بکارند که اینهم بگذرد این سخن پسند شاه و عقلا آند زرا
که در عیش و کامرانی چو پند که اینهم بگذرد عیش او مگذر شود و **لَا تَقْرَبُوا اَمْاٰنًا اَنْ تَاْكُلُوْا** و اگر بدردی و غمی مبتلا
چو پند که اینهم بگذرد تحمل آن بر او آسان کرد و صفت نازده فکرش شادی با صفا فزانه بسوی مسرت
و عطف شادی و در بعضی نسخ و عطف نیست و غلط است چه تن را ممانند فرموده و قلب و قابل برین ممان
حوال تن چون صحت و امراض و احوال نفس چون شادی و غم چون صور عقیده و خیالیه اینها و اندیشها کل
خواهند بود و معلوم است که صور ادراک کیفیات نفسانیه است غیر کیفیات نفسانیه که شادی و غمند و با
بکل راضی بود نازده و شکسته رخ جنبش است اشارت که **اَلْعَالَمُ مَعْنٰی عَالَمٍ خُضُوْا لَہٗ** چه عالم جمع است
و این عالم در حقیقت عالم غیب است چه بتابعه کانی و تمادی زمانی و وغول سیولانی مبتلاست پس عالم
قدس غیب است از مشاعر بگفته فی نفسه و نه از عقول که تعلق نور الله تعالی پس غیب مانده است لم یخلف

با که توان گفت این سخن که کارم شاید بر جانی است و پرده نشین است هر زمان فکر مراد باین فکر معنی خامس
 نیست که حرکت از مطالب بمادی و از مادی مطالب باشد و در کلیت بلکه معنی عام است که این را
 و اشغال در صورتی خیالی را که عوام فکر گویند بلکه خود صورتی خیالی را که از حوالی را که از با و زنا برین و
 میشود و اندیشه های قبل از وقوع سواخ مثل آنکه شاید این مرض من میرود و اسما که گران شود و شاید از فلان
 بمن آسب برسد و مانند اینها جمله را شامل است و هم ضعیف اند و پدید آید و باید که گرامی داشت اما فکر خاص را
 پس معلوم است که فکر نسبتا خیر من عبادت سبعین سته و اما صورتی خیالی پس چه از با و چه از غیرش
 صاحبان تصور باید بشاگرد و لا اقل صابر بر آید و فعلی که دعا و الهی محمد علی با لاکت محاش که علی نعمت
 و اما اندیشه های مضایب قبل از وقوع گرامی و شش است که بدانی که بر چه آید خوش آید محبوب کشت بلارا
 محبوب کس فرموده چه بلا کشتان که بلا آنها را مقول می سازد محبوب خدا اندیشه من محب خدا و مرتبه محبوبیت خدا است
 بالا تر است اعدنی پناه ده مرا ای خالق من از اندیشه های بد که وسوسه و هوا جند و نمیزند و دزدند که بخانه
 قلب در آید و همان و محروم کن مرا تا برسم بخوبی از اندیشه های بد و زنی اشارت بکریه و زنی
 آن شکر خیرت انی انعمت علی و علی فالدین که سلیمان عرض میکند که پروردگار الهام کن مرا و مصلحت کن
 بر اینکه شکر کنم نعمت ترا که انعام فرموده بر من و بر والدین من لا انعمت بحب منی از برای من حسرتی اگر
 بگذرد و وفوت شود و نعمتی و توشه ای پس در این صورتی که در خیال واقع شد بآنست که بجز
 که از آنها سستی میدهند بر دازد و پاس اندیشه های مندر بآنست که در مقام رضا تسلیم ممکن باشد و مقام تضاد
 است و فرموده اند که الرضا باب الله العظم و ابرار میکوشند که خدا از ایشان راضی باشد و اینها را میکوشند
 که ایشان از خدا راضی باشند و هر بلای و رخائی و کونیکه خدا واسع علیم است و رضای او سهل است و بند
 مخلوق ضعیف است و سستی و صعوبتی دارد تا بقضا و قدر خدا راضی شود فکر است غم صورتی خیالی است
 آورنده است با سستی یعنی کوی چهره پس و چنان شد و سبب غم پدید آمدن و در این کوی هر مقصود بصبر و
 بر آن سبب غم حاصل نشود و غمی از ریاضات دیگر نباشد در حصول آن باکی نیست که نفس عادت بصبر بر کرده و تحصیل
 مقام رضا مطلوب عظیمی است موجب حصول کوی مقصود خواهد شد و کوی هر عیلت ترقی است از کوی
 روزی بر آید حاجت و حق تحقیق است با نیکه خود در رضا و تسلیم و غیر اینها از مقامات مقصود حاصل اند
 که خود مقام رضا مشاقدت و تحقق است با خلاق و چنانکه ریاضت صوم داری اشظارا جری مدار خود
 مطهریت صمد الاطعم است اجاده میکنی گرم است ذکر میکنی با دست دریا و او و او بی وجه آشنی
 جو آشنی بوجه و اشظار حاجت است و باید غمی باشی و بگذر فعل و تفعل چشمش چشمیدن که نشین
 در وقت گاه برای مصدریت آید چون دانش و کنش و مینش کلا بدیهه کردیدن چشم

از منبع خود که سبب چنان شود سبب لذت بسیار یا ضعف یا غضب ممنهن خوار و مقدر است
 اول شناگری و دوم معروف جناس نام است و در وقت بعد عکس بنیل صلفنا در بعضی نسخ قبل از کوی
 و در بعضی لغا و نوشت و فنا و محو که کثرت و جماعت است پس سینه قلب لاف شده چون همزه ملا و فنا
 دوم عدم است و جناس نام و هست است که اول فیا ثباته فوق باشد و فنا جوانی است و فی چون جنس
 جناس نام اول سبزی خوردنی دوم حمزه عم پیغمبر و میشود اول بنجا همزه در اول حمزه شراب باشد با جناس
 خطی توکان جناس محرف اول معروف دوم جمع ترک و شکر است ولی سکون بجهت ضرورت است که
 بوزن فلک باین معنی است یا مفشلی مصدر میمی است یا اسم محلی باشد کنایه از قتل جناس خطی در
 با مقبل یعنی معاد تمند یعنی غزال حق و غیرت یعنی حق بر خصم و انظار صوفیان صورتی بر
 نقش فرموده که غیرش نمیخورد که صوفی صافی معنوی ظاهر شود و چشم تا محرمان چنانکه خطایه از اولیا
 ضناین اند که نیکه که گویا خدا ضنت میورزد و رشک میزد از آنها که حمله کردن چون حیدر که رافق
 مراد رجوع است بکف و یعنی در کف نافی صبر و آرامش که با انان از کت ماده اند کالباس یعنی
 مایوسی و نوسیدی که احتی است و جلال صدق و اما ما عاهدنا الله علیه فیهم من فضیلتهم و فیهم من
 بظن این مردانی هستند که وفا کرده اند بعد خود در راه جهاد پس از ایشان کسانی هستند که اجتنان ریشه
 شدند و از ایشان کسانی هستند که مشظ شهادت شد این همه مردان یعنی مردانی که کشته شدن نفسی است در جهاد
 اکبره مرک بدست و اماموت ظاهر طبیعی و چه خرامی پس معلوم است که متعلق است بهین بدن
 و اما ارواح چه مطا بلفظ و چه مطا هر قهر همه یا قیند و از نشانه نشانه عقل میشوند و از ضعف بدست میروند
 الدنیا و الاخره حالناک در همین نشانه ما دایمی که نفس متصل باین جزئیات نیست و کلیات و دانات
 متصل است در آخرت بلکه در حال استغراق در ذکر و فکر و در ما و در دنیا و آخرت که بها حرمان
 علی ابل الله ثم اینجا ولی جان من اینجا است ولی اینجا حشر شریعت که پیش اینجا اشکاف و اتم شود
 از پیش جمله بل بعضی از ابرار که وفات یافته اند چه در حشر شریعی با ید این بدن طبیعی خراب شود و اتم
 یعنی وصول بغایت صاحب عیان و شهود را حاصل است جو اتم مردانند نیست که از بدل یا فوق
 آنها شد ای بس کس که صورت روزه بویق در خشان مهول هولناک کون من غایبم سخته
 صحیح نیست و در کوی معرفت و حکمت هر دو درین موافقت حکما آمین فرموده اند که افلاک حتی اند
 و نفوس منطبه دارند که با آنها ادراک جزئیات کنند و این بجای خیال و حشر شرک است و نفوس طبع
 مجرده دارند که با آنها ادراک کلیات مجردات کنند و این بجای عاقله است و عقول عشره قائلند که یکی
 با زای نفوس ناطقه است و عقل با زای نفوس کلیده سعه فکلیه اند و کونید برای فلک و اما شهود بعد از شهود

عقل و آن عقول و کمالات آن عقول را و عتقا بعد عشق در نفوسشان و استیلا از بعد از آن و بر ابعده
در اجسادشان الی ماشاء الله و منافی نیست با آنچه عرفا میگویند که عشق خداوند جان و خرد را
کلیه عشره شئون ذاتیه خدا و انوار قاهره خداوند و هر یک من رانی فقه را می گویند و نیز با فی افصح اطلاق
از زمان نفس کلیه کی جادوی محو کشتی آه مراد سلسله طولیه عروجیه است بین در صراط انسان کامل
از هذالقرآن یدی المانی هی اقنوم که جادوی که از اخطا طرد چگونگی در جبین عاشق نباشد که خود را
محو در مقام نباتی می سازد که گذشت که وصول بغایات بطور تحول است و بازان نبات زمین رحم خود را
فدای روح حیوانی می سازد و حیوان در آن صراط خود را فدای انسان بالقوه و انسان بالقوه را فدای
استفاضه در رحم خاصه و دنیا هر یک متحول بیکدیگر یعنی بر دانی فدای عالی می شود تا فانی شود در مرتبه
بعلا از آنکه انسان کامل شود و دیگر آنکه تغییرات طولیه عروجیه استکمال و طلب کمال و طلب عشق
و دیگر آنکه همه در حرکتند و حرکات آنرا میول و میل بر ادوی و طبیعی و چه قسری و چه عرضی مراتب عشق
حتی قسری چه در مقهور حالتی یافت شده که طالب کمال است غیر مجتهد و حرکت عبارت از اجزای است بر طلب
که با طلب محاکات یا مقایله وضع یا کیف یا جوهر جسمانی یا روحانی پس مراد مولوی روح است و روح الحسیه
که مبداء درک و فعل است سبح لله یعنی آنکه کفیم بهره می شناید بعلو اشتباست که تریه می کند
وجود را از برای نزول صفات خدا باز یاد استعدا و چنانکه کفیم که شست و شو میدهند خود را و تصفیل
می کنند مرات وجود را و این معنی شجره است از تنج کفین اشیا که معنی شهوات است و پیش کفیم که تنجید
کردن فرج شعور و صیحه و مجتهد است و وجود هر جا است عین علم و شعور و حیات و کلام است چنانکه عین عشق
و شیت است مختصات این صفات با اندازه وجود است و وجود مراتب دارد و وجود و وجود ضعیف است
طوبه صفات نیز ضعیف است و در نفس با طه و ما فوق آن که وجود اتمی است صفات نیز انوار و اظهور است
که وجود نفس عین علم حضور است و است بخود عین اراده و عشق خود است بخود و نفس علیه حکام پهلوان فن بدل
یعنی سبب تن پهلوان صوری بود و سبب جان پهلوانی معنوی نداشت و مرد می راه حق نداشت
و الا متاثر از سرال نشدی و بنجور زینشادی الیش باله یعنی چو پروا دارم از خلیفه که در عشق کیسان است
در نزد من وجود و بلاکت و التوی عیانه فوق اسود جمع اسد دهن جمل و محقق و ظلمت معنی نزد یک
بچیزی شدن نیز نسبت فحش گذشت فاذا بان اعم از اسب تازی و سگ تازی لغز در عربی بنی
التوا و چیدن آمده از غزوات بود از من معالفا تو با قرین و از من معالفا تو با آن صورت تکلیف
زایه می شود که طمنا تمام شوی مبنای است آن در آخرت و از تو قول و فعل تو بهر سبب کلیم و ما با کت
ستعارض فی قواک و افعاک ذوق با نرا اشارت بکبریه قال الله بن امنوا و اتبعناهم ذوق با نرا

با ایمان الحفنا ایمانهم ذوق با نرا و ما الکشف من عملهم من کشف یعنی آنکه ایمان آوردند و معنی
کردند ایشان را ذوقشان در ایمان محقق سازیم ایشان ذوقشان را در ثواب حسن عاقبت و ناقص نمی کنیم از ثواب
عملشان چیزی کلال معانی نطق چنانچه کل الاتان و لسان کلیم گویند و آه که کرد آن پهلوان که را صبح
دروغ اضافه وجود و کمال آن بکن کسراب یعنی الایه ان یسببت بدینست باشد و الا از آنجست که
مسموع وجود است وجود خیر است و حق را از آنجست که مسموع فشا یعنی است و خیال نشا اثر از خیر است
صحتش آن قدر است اگر یکذره را بر یکدیگر زجای خلل کرد و همه عالم سر پای خفاش اینجا تو بین
و بقیع لازم است که خیال باشد که موجب تو بین مسموع کرد و چه در خفاش مسموعی از وصف آفتاب نیست
مگر خفاشان معنوی پس خیال شریعت غیرت غلظت که عدم است بدخیالی است و باطل است بود که مخففا
کوه مخفیل که کسب یا که قوه خیالی مراد است مخفیف اضافه لادنی ملائمه است که اضافه بقابل است علی
حق است کوش آنکه مخفیل و حقیقتی است برای مسموع که فرمود آن نسبت باطل آمد بود که
این برق و آن خواب بعد از اشارت بشرف منوب با میل منوسین علی که تیشید دنیا فرموده او گویم قدر آه
ناظم او کبرق لاج من افق الامل ما منجی است عالم آخرت را من نامیده با آنکه درون خیم دارد زیرا که وجود
را بطبیعاً آخرت دودار می شود نه وجود ذاتی و ناز از آنجست که کل مظاهر صفات حقه چنانچه طه و چه قهر و جمال
و جلالت جمله کف نیست و منکر معاد شد من دید می پیش این محمد موجود مراد فمست و قیام محسوس
بلکه با بصیرت و این باطل صرفت و این نه انکار معاد است و بس بلکه انکار مبداء و انکار معاد است طلقاً
و طریقه دهری است و مزاجیه و لا اقل باید بر خورد که همین قدر دانش و کفایت عیب که دارد از علمها و تربیت
اگر از غنا صرا و اخلاط بدش باشد آن اخلاط در صلاح خانه و اگر از آفت آن آب در جو و اگر از آتش است
آن آتش در کانون و اگر از نهواست آن جو در فضا و اگر از ترکیب و مزاج است خاصیت ترکیب
استمزاج با کیفیت است باشد از جنس کیفیات بساطش و حال آنکه اثر مزاج و عناصر کجا حکمت حکما و مفر
عرفا و قدرت سلطان محقق بر تخیل قالیق و تدریس سیاست سیاسی کجا بلبی معده و شرط فیضان
بر اجسام حرکات و مزاج آنهاست و فاعل حقیقی و فیاض خداست و روح القدس که قدرت خدا
چشم موسی یعنی چشمش اگر مسموس بودی چشم غیبی اش و عطا بودی نوری بدید بیضا بود هیچ و کلو
فرج و کلو فرج کلو کرده ترا دنک و دلو هر کس ازین دو گذرد باشد کل او باشد کل او صبر و صدق
قلم و اینجا مطلق صفت است از باب تجرید اندامش چنانچه ازین بیک است گفت نک اینک کرد بضم ک
فت پهلوان بنفست مانند هیولانی است نیست لطفه که هیولانی تا نیست از آن چیست که هیولی است با آن
مانند هیولانی ولی که میت با اثر قوه صرفه و لا العین است و مبداء شریعت که قوه انفعالیه نه قوه فعلیه است

تجلیات تن مردان که نور است هیچ لصلی نیست مراد اصل مادی شیشی است و بشان و ماده متعرب است
 و در این اشیا اصلها ماده است اغلب و بعضی معد چون حرکات طاعت برای غلبه دزدی برای مایه ارفاق
 نیست و اینکه میگویند که علت و معلول باینسخت و شباهت یکدیگر داشته باشد و علت فاعلیه است چون
 نار و نار و نار و حرارت و شمع و آب و بوی و برودت و حرارت نار و حرارت آب و بنا و صورت بنا
 که در حقیقت صورت خیالی بنا و موندن فاعل و مشابهت صورت که درخت و کل قرار میدهد و همچنین بر فاعل
 که از روی علم افضل فعلی که صورت علمیه و فعلش و به مناسبت است و علاوه برین مناسبتها مناسبت
 از این راه که فاعل وجودی است و معمول بالذات نحو وجود خاص است و وجودی با وجودی سخت دارد
 و مراد هم بود و حقیقت طرد العدم است تا این مفهوم عنوانی پس اشکال در تجسم اعمال که مذمب محققین است
 که میگویند که اعمال حرکتی و اعراضی است چگونه مشبب میشود و جوهر و جسم میشود و ترفع شد باینکه حرکات دنیا
 سعید میشود برای صورتی و مکرر اعمال معده شکات و خوب میشود و آنها مثل می نازند با ظلال مناسبت آن اظلال
 زیرا با زشت صورتیست بر زین نه و نیوی و در جسم قبول بعدا و بعبارت دیگر درازی و پهنی و سطریری مرتب است
 نه کثافت و اقل و رویت و الا صرف هوا جسم بودی و نه لطافت و خفت و الا ارض و آب جسم بودی
 و خاک که لا اقل و لا خفیف جسم بودی و جسم بر زخمی چون صور آینه و صور خیالیه و مناسبت است که انوم است
 الموت و لی انما مر تب را بخاطر قوی تر است و مثال از وجهی مفرقتت جزا سینه اشارت است که برید
 و غیره استینه استینه مثلها دپوت غلبان لا لایبده و خادم نه از ما هم و را یعنی
 انمو و در اینها زایم که من جرت الفجرت قلت بر التذات ان عذتم اشارت برید عینی که آن تر است
 قرآن عذتم عذنا ان بده و ن زاده هم صدای ناله عین قیمتی جامکی و خیفه انضبت اگر بخا همید
 و درین نظر باشد چا و بچیرت خواهد بود و اگر بجا بود و در پیشین هم باشد که در بعض نسخ است چا و بچیر عربی با
 سیم خود بود استون جهان چون جهان استی غلبت است و مراد است ستونش مناسبت است در چنین است
 که عمارت این عالم است به نظیر است بعکس جهان بودی که عمارتش چنین است همچو یوسف و همچنین
 روح مکرر که خود است نامش آغاز و انجام شناس شود و در قهر چا و طبیعت ملک شد و عمارت طلب مراد
 غیر حق تعالی و کریم از مراد و چینی حاجت است و سید ولی با بد غنی شد و ترهات غم این فوت است
 بود و در و ات و اسب و پیل از یات شرط است پیش از انک و است یعنی مقدمه و مقصود و اظلال
 تا اصالی یعنی کبر نه الغایات و روح البهائم عارفان ذاکان یعنی عارف که از خوف و بیم فارغ است
 بمضمون الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یخربون سبب است که آغاز شناسه و است
 که انجام بر طینت عمارت کتابا که لغو دون و همه شبها چا و طاهر لطف و به طاهر بر مرادات است

حسنی مذوق عارف کوند چه معرفت خیر و اگر این است که اول چیزی است و بعد از اولی اتفاق افتد و اما این
 آید و کوند عالم بودیم در نشا و عا لریات و قلم و قضا و چون قرین طبیعت شدیم قبول اتفاق قضا و با تجلی و تجلی
 فراموشش و با یاد آمدن همه در عالم اشیا و صفات بودند و باز جمیع فانی در اسما و صفات میشوند و رسالت
 باز کمال لا اخص یعنی الصفا بر اندازد و با زاره احد چاشن بچیرت عربی تو در غل از کا و جدا شد و کلام علمی
 با کده جهان بقوه الله تعالی علم بسیار می زغوب جزینه دارد و از قدره رانی خود فاعل است چون شکر است
 کمال بسیار دارد و چون فراغت ندارد که تدریجات الفتح آفاقی نماید مثل آنکه فغان بزرگ بر افشا ندرت است
 چنان میشود و در سایه چنان و در فضا نوقت چه مقدار و چه رنگ چه طعم چه رایحه و غیره در نباتات و در حیوانات
 خواهد بود و قس علیها و انیک شریک دارد در این مشوره بنا بد زحمت و ارضاعت بدید چه در مقامات عالیه هم برین
 و اما صاحب تمام عالی شکر یعنی هند مستحق جانمای شیران خلقت همه آینه و آینه آرا همه پوشیده و او اشیا
 چونیکو تنگری آینه هم است نه شکر کج او کج هم است من و تو در میان کاری ندریم بچیرت بود و پنداری ندریم
 بود و کشت چون فرمود امیر است و حال آنکه جبا و امید همه سیر و اشارت فرمود که امید بغیر باید بود و اگر با سیرت
 نغم باشد نه امید با ولی امید صفت خلق است با همه صفات صفات حقه شود و حق شود پس با معنی خود شد یعنی فانی
 که متوجه بود است و غیر شکر همان جمال و وجود ندارد و جمله همان یعنی توجیه ان بغیر شکر است از باب کلامی
 لزوم چه از راه برون شدن لازم دارد و تعب با کت است سنک و با سکون کاف که معنی است سنک با بر کشته
 نسخ بی است و فرمود شاه انداد در جو آب حیات و جو طلق است و من الکاء کل شیء حی و انزل من السماء
 حنا لک و قد یقدرها ان الله یقدرها کما ینه و میاست بوز که بس بکشت یا در خود ایدل قانع نشوی
 بزنگش که ایدل جمل بدال و قافیه و م بر او ایامی برید یعنی در چشم دارد و در سبب عذالک چا که میگوئی و در
 و نار و عا حاضی و لفرقه نشا و مخاطب کوی بدشت خاطر و لفرقه دل با حیا زحمت و این سخن غلط است که کثرت سواد
 اعلق بدینا با حیا را است و چون دل بعلایق دنیا و دهران نفس را شوا اند گرفت و بفرقه و بفرقه و بفرقه و بفرقه
 زدیله آمار بی چشمی بر تر می شود و آنکه کلمات مثل طایفه غناط شد و او را بچیرت شناسند و لیکن کرا آن فعال که به سبب
 با شمار بود و تقاضای سستی فتن مخفف توش حفظ کرد یعنی که میزد و بقی است حق حافظ عود و طهر است و هر کس
 و کلمات و فریب بخی است کام شهرت قلند بکون هم که کسان و در بعض نسخ از تو اند این وضع است و در بعض نسخ
 مانند فرات است این سخن صحیح است یعنی صد بزرگ کج که از قضا با زاره میان دارد و شود یعنی ذوق و ام تو میرسد که در کت
 بودن و چون با چینی درشت تو بودن غایت او و منمای غیبت است کان غلظت لطف و در نوح از خیال است
 و در نوح بیاد روی تو کوشش کن لطف حق خالی بود و بچیرت شناسند و لیکن کرا آن فعال که به سبب
 غالب بود و بر طینت عمارت کتابا که لغو دون و همه شبها چا و طاهر لطف و به طاهر بر مرادات است

و زلفک و چهار ضرور و سه موالید و نه مقوله عرض عالم مثال باشند متکثره کوه و آن امر است و اما امرنا الا لعل
حرف قوس مخفف نبوش حرف شش و هر سه جان کوه دلیکی شوند مثل ابتدا اما مستحکم و مخاطب روشن
در نشاء عقل که بود بطور وحدت و کلیت بود و نه بطور کثرت مثل نشاء تعلق با بدن و اما حرفهای صوتیه و
در کلمه عقل بیط بطور وحدت و بساطت بود و نه بعد نزول بقلب که در وقت و بعد بطور تعدد کلیات پدید
و در حال بطور بفرقت متعدد شدند همچون در مقاطع این قوس نزول حرفت باز در قوس صعود و کوش
عروج می کنند و بعد بخیال و بعد بقلب بخلقیت و کثرت کلی و بعد بعقل بیط بطور وحدت و بساطت
و تا مقصود فاش شد لیک معنی و نیست و مفهوم آنها تمیز است در نشاء و اما وجودشان در جمع
روح و احد است و در جهان جسم صاحب مراتب و له معنی فی ثانی یعنی عالم صورت زایل شود و نه
روح له الخلق عالم جسم له الامر عالم روح مجرد که گویا سوار امر کسب بدن شود و این در نزول از
از عالم معنی کا نزل و پیاپی می شود و این بدن و نیرو را که کشید و این در صعود ارواح و رجوع بعالم
معنی سبستان مطالب عالیه ثبوت که بحول و قوه و انطاق حضرت سبحان است بپرهیز چه
مرا کوم را یک مسک را است تمام نکند پیدا از اندون در شیخین از و سردی اینجا از بی شوقی بطلب
عالیه است و عدم عشق حقیقی چون زمین یعنی زمین دل فسر و کان زمین بوف بی عشقی و با جسد
در پوشش کفن اشارت باینکه اینجا مردگانند معنی متبع یعنی متوسل با انسان کامل شود و زبان و شو
کاشتره بوی بود و حتی پس منافی نیست با اثبات مشرق یعنی مشرق معنوی است چه بجهت نجوم را بر مشرق
می پسند و باید همه را مظهر قدرت حق دید و مظهر فانی است در ظاهر ناخوشا بد این ناخوشیها
است که مذاق بنجم موفقت و چشم او چشم خفاش و مشرب غلب و نور اقبال را شود اندر سیه لاله لعل اظلم
خلیل فرمود دوست نازم غروب کند ناز دنجی در سحر تری و بیخ فرج است استفتوا الصبر
یعنی در قیامت قمر شوق میشود بدخل شدن نور قهار و جوی و فانی شدن آن شمس کور و بظ
خورشید پیچیده میشود البسمه صوی ستاره ساقط میشود مقابل الدنیا کله های آسمانهای صوری
و معنوی و این بیت استننا ازین است این معنی کلام باعتبار معنی استننا به بیجهت بطور توفیق
باید خوانده شود و مراد کلام قلبی است و نطق نفس با طقه که مجرد است اینجا نکه یعنی تجا و در مرتبه ذوق
بندی ذوق امتصاصه تشبیه شده برب و ق مشنوی با نطق ایهام التنا سب است کوب هر فکر او
این بیات و بسیاری از بواق در تجویز ثبوت خانه داد مثل سرطان خانه ماه و اسد خانه آفتاب
و قس علیه الباقی بلسو میوسی و جهت مشبیه اما مثال مثل شیعی است که در معنی و لازم است
باشی شریک باشد و عبارت دیگر فانی و کفانی آن شیعی باشد و مثال شیعی است و ظهور آن و با جمله از صقع

شرح اسرار و ششم
۴۱۴
و زلفک و چهار ضرور و سه موالید و نه مقوله عرض عالم مثال باشند متکثره کوه و آن امر است و اما امرنا الا لعل
حرف قوس مخفف نبوش حرف شش و هر سه جان کوه دلیکی شوند مثل ابتدا اما مستحکم و مخاطب روشن
در نشاء عقل که بود بطور وحدت و کلیت بود و نه بطور کثرت مثل نشاء تعلق با بدن و اما حرفهای صوتیه و
در کلمه عقل بیط بطور وحدت و بساطت بود و نه بعد نزول بقلب که در وقت و بعد بطور تعدد کلیات پدید
و در حال بطور بفرقت متعدد شدند همچون در مقاطع این قوس نزول حرفت باز در قوس صعود و کوش
عروج می کنند و بعد بخیال و بعد بقلب بخلقیت و کثرت کلی و بعد بعقل بیط بطور وحدت و بساطت
و تا مقصود فاش شد لیک معنی و نیست و مفهوم آنها تمیز است در نشاء و اما وجودشان در جمع
روح و احد است و در جهان جسم صاحب مراتب و له معنی فی ثانی یعنی عالم صورت زایل شود و نه
روح له الخلق عالم جسم له الامر عالم روح مجرد که گویا سوار امر کسب بدن شود و این در نزول از
از عالم معنی کا نزل و پیاپی می شود و این بدن و نیرو را که کشید و این در صعود ارواح و رجوع بعالم
معنی سبستان مطالب عالیه ثبوت که بحول و قوه و انطاق حضرت سبحان است بپرهیز چه
مرا کوم را یک مسک را است تمام نکند پیدا از اندون در شیخین از و سردی اینجا از بی شوقی بطلب
عالیه است و عدم عشق حقیقی چون زمین یعنی زمین دل فسر و کان زمین بوف بی عشقی و با جسد
در پوشش کفن اشارت باینکه اینجا مردگانند معنی متبع یعنی متوسل با انسان کامل شود و زبان و شو
کاشتره بوی بود و حتی پس منافی نیست با اثبات مشرق یعنی مشرق معنوی است چه بجهت نجوم را بر مشرق
می پسند و باید همه را مظهر قدرت حق دید و مظهر فانی است در ظاهر ناخوشا بد این ناخوشیها
است که مذاق بنجم موفقت و چشم او چشم خفاش و مشرب غلب و نور اقبال را شود اندر سیه لاله لعل اظلم
خلیل فرمود دوست نازم غروب کند ناز دنجی در سحر تری و بیخ فرج است استفتوا الصبر
یعنی در قیامت قمر شوق میشود بدخل شدن نور قهار و جوی و فانی شدن آن شمس کور و بظ
خورشید پیچیده میشود البسمه صوی ستاره ساقط میشود مقابل الدنیا کله های آسمانهای صوری
و معنوی و این بیت استننا ازین است این معنی کلام باعتبار معنی استننا به بیجهت بطور توفیق
باید خوانده شود و مراد کلام قلبی است و نطق نفس با طقه که مجرد است اینجا نکه یعنی تجا و در مرتبه ذوق
بندی ذوق امتصاصه تشبیه شده برب و ق مشنوی با نطق ایهام التنا سب است کوب هر فکر او
این بیات و بسیاری از بواق در تجویز ثبوت خانه داد مثل سرطان خانه ماه و اسد خانه آفتاب
و قس علیه الباقی بلسو میوسی و جهت مشبیه اما مثال مثل شیعی است که در معنی و لازم است
باشی شریک باشد و عبارت دیگر فانی و کفانی آن شیعی باشد و مثال شیعی است و ظهور آن و با جمله از صقع

نمانه کوه

نمانی و کوه کسبل بجاف بوزن مجمل برود و در عینی تا عقل جزئی را و داع کند و آن عقل کسب است
بشریب و ناطق من زانی مثال علی باشد عقل سر بقر عقل جزئی نیکو جو که لکل و تبدیل او صاف جهان است
که در ابدال و پیغمبر و وحی طانی آنست علی بدی منی ثانی من کعبن و بیستی دشت من پیش منی تحت هر جا
آه جهادی و بنای که در صراط انسان است رو شبر و سواد اعظم دارد و در بدنه دارد و بجای جهاد و بنات و غیره
که حد و قوف دارند و درین صراطند با وجود جانانی سواد اعظم است که در جهان باشد و در عالم کثرت
آخدا لی لا یخضع و آتبع هو یه هیچ کرمنا اشارت است بکبر و اعلی که متناهی آدم و حمله هم
فی البر و فضلنا هم علی کثیر من خلقنا نفی است بجهت جان جمع غم و هر چند الف و نون علامت جمع
عاقبت است در ق و غم ذمی شعور نیست لی بر غم و صفا دم است و مراد بر غم عشق است که قلمی گفت
آسی سینه در دشت نماده غم از هر دل که بستانی نماده دلی خواهم بجای ساز و آواز نه چون موسی که در دشت
عبار است چون صرخ از عجزارت و نطق ظاهر غنی است چنانچه توبت و بقدرت و امر کن بی حاجت با
و نهی لفظی کار بگذرانی هوس به شوق و غضب در پیخ نیست پس کجا این با عبارات جلوه کردنی
خوب است و افضل اشکال شکل گریست که بان و بساطت اربعه داده اند و اشکال دیگر و لون ندارد و پیش
آن جلوه دارد و بی صورتش لایه شایسته نفس منطبه آن بنوعی است بصابت و کفای یعنی
حدس و این برای آن تعریف نازد چه شکس کمان نازد و میشود اگر چه دور است که کاف عربی باشد و اصابت
در کمان داری باشد چه سنگی است بذات و باطن ذاتش در استکمال و حاجت با آت مستعدده نازد
چه جای مفصله و قوس قزح معلوم است که در آسمان نیست و در کوه نازد چون هر لطیفه سیر ماهیها
باید بود و سراسر کله است پس هر که بی آکامیت از آغاز و انجامش بچانت و قولش چون خنده هاست اشارت
باین است جان اول جان حیوانی است جان جان نفس کلید آیه جسم از شدند با تشبیه
اگر چه آینه روی جان نقرای تواند همه عقول و نفوس و عناصر و افلاک ولی کسی نماید ترا چنانکه تونی
بجز دل من مسکین بدل غمناک نماند کرد که شیطان اسلم علی بدی چنانکه دست صورت را نیز است
دارد باذن حسن انخالفین چه او که خدای این خانه است سرد یکرا که شاکستی نیست ابرو
تو که راست بدی کج بودی و جمال بی جلال نیست و حسن این رخسار را خالی است رویش بی شبان
تاری نیست که سپند پس خرد و پایی که غذای او قشر و کاه است زبان قاس لب خواست نه زبان
است عداش و معنی کلیم و پس آکامیت از دم انا فطنا چه قرآن مجید با و جازش مشتمل است بر معارف الهیه
انقدر که کتب سماویه در کعبه مشتمل است که در احکام و آداب شتمند آن لکن التویدیه فیها حکم الله کون
نمان آهدا بدیت کن قوم مرا که ایشان نادانند هر چه و باب وحدت و باب کثرت یا لطف و قهر

شرح اسرار و ششم
۴۱۵
نمانی و کوه کسبل بجاف بوزن مجمل برود و در عینی تا عقل جزئی را و داع کند و آن عقل کسب است
بشریب و ناطق من زانی مثال علی باشد عقل سر بقر عقل جزئی نیکو جو که لکل و تبدیل او صاف جهان است
که در ابدال و پیغمبر و وحی طانی آنست علی بدی منی ثانی من کعبن و بیستی دشت من پیش منی تحت هر جا
آه جهادی و بنای که در صراط انسان است رو شبر و سواد اعظم دارد و در بدنه دارد و بجای جهاد و بنات و غیره
که حد و قوف دارند و درین صراطند با وجود جانانی سواد اعظم است که در جهان باشد و در عالم کثرت
آخدا لی لا یخضع و آتبع هو یه هیچ کرمنا اشارت است بکبر و اعلی که متناهی آدم و حمله هم
فی البر و فضلنا هم علی کثیر من خلقنا نفی است بجهت جان جمع غم و هر چند الف و نون علامت جمع
عاقبت است در ق و غم ذمی شعور نیست لی بر غم و صفا دم است و مراد بر غم عشق است که قلمی گفت
آسی سینه در دشت نماده غم از هر دل که بستانی نماده دلی خواهم بجای ساز و آواز نه چون موسی که در دشت
عبار است چون صرخ از عجزارت و نطق ظاهر غنی است چنانچه توبت و بقدرت و امر کن بی حاجت با
و نهی لفظی کار بگذرانی هوس به شوق و غضب در پیخ نیست پس کجا این با عبارات جلوه کردنی
خوب است و افضل اشکال شکل گریست که بان و بساطت اربعه داده اند و اشکال دیگر و لون ندارد و پیش
آن جلوه دارد و بی صورتش لایه شایسته نفس منطبه آن بنوعی است بصابت و کفای یعنی
حدس و این برای آن تعریف نازد چه شکس کمان نازد و میشود اگر چه دور است که کاف عربی باشد و اصابت
در کمان داری باشد چه سنگی است بذات و باطن ذاتش در استکمال و حاجت با آت مستعدده نازد
چه جای مفصله و قوس قزح معلوم است که در آسمان نیست و در کوه نازد چون هر لطیفه سیر ماهیها
باید بود و سراسر کله است پس هر که بی آکامیت از آغاز و انجامش بچانت و قولش چون خنده هاست اشارت
باین است جان اول جان حیوانی است جان جان نفس کلید آیه جسم از شدند با تشبیه
اگر چه آینه روی جان نقرای تواند همه عقول و نفوس و عناصر و افلاک ولی کسی نماید ترا چنانکه تونی
بجز دل من مسکین بدل غمناک نماند کرد که شیطان اسلم علی بدی چنانکه دست صورت را نیز است
دارد باذن حسن انخالفین چه او که خدای این خانه است سرد یکرا که شاکستی نیست ابرو
تو که راست بدی کج بودی و جمال بی جلال نیست و حسن این رخسار را خالی است رویش بی شبان
تاری نیست که سپند پس خرد و پایی که غذای او قشر و کاه است زبان قاس لب خواست نه زبان
است عداش و معنی کلیم و پس آکامیت از دم انا فطنا چه قرآن مجید با و جازش مشتمل است بر معارف الهیه
انقدر که کتب سماویه در کعبه مشتمل است که در احکام و آداب شتمند آن لکن التویدیه فیها حکم الله کون
نمان آهدا بدیت کن قوم مرا که ایشان نادانند هر چه و باب وحدت و باب کثرت یا لطف و قهر

نمانه کوه

یا شریه و نشیبه هم این خاتم شد که در شرح شطری در معنی خائیتان خلیفه منور کان و در معارف خائیتان
 و آداب بهنجار که اولاد معنویند چنانکه در مواضع مغارقه در حقیقت اشیا و خیل نشیبه و در زمان
 ماضی بودی و ماضی و ماضویت تو زایل شد و حقیقت تو بجان حقیقت اول است و در مکان و جهت عالی
 غرض شامخ بودی و در فعلی شدی و بهمانی و بوضع قیام بودی و مبدل شد بوضع قعود و بهمانی و قس علیه
 چه اینجا غریب و اجانب از حقیقت تو و همچنین از حقایق فرس و بقر و غنم و غیره که این عوارض میگرد
 انهارا و اما مجرد از اصلا اکتفا و از منته و جهات و اوضاع میگرد و همچنین در حقیقت وجود و اجانب
 که مبیات مکانیه و قیمیات اعتباریه است که بهر بولبعینه در تبدل بعین مسرح به محلات حرکات و اجانب
 حرکات و غزالان قدس مقصود است مستحصص صاد مملو و در بعضی نسخ مستحصص انحصار است معنی
 جن و من خوشتر آن باشد و بن دو شاخه مراد که پیش تر در است چنانکه بعد فرماید به زود راه تر
 ذین دوره زیرا که منتهی الیه است و صفات لطیفه و قهریه او ان الی ربک المنتهی لیک خود جان
 خلیل فرمودت هیت لک حکما و الکفنی الضالین آیه اشرف من مجمل از تاویل آیه شریفه که
 ولی نبوا لک ما کررت تصنع قال لعلنا انا اعرضنا الامان علی السموات والارض والی
 فابین ان یعملنها و اشرف من منها و حملها الانسان ان کان ظلوما جهولا یعنی انظار کرد
 امانت را بر آسمانها و زمینها و کوهها پس با و اشاع کرد اندر کشیدن این بار و ترسیدند ازین و قبول کرد و انرا
 انسان و او ظلم است و قبول امن و وجه است که امانت خلافت باشد و مطهریت جمیع آسمانها و زمینها
 تشبیه و لطیفه و قهریه و جلالیه و جلالیه باشد و معلوم است که موجودات دیگر غیر انسان از صفیات و علویات
 و مادیات و مجردات شوانند خلیفه و مظهر اعظم باشند که نسبت وجود دارند و ترس کونی دارند و قبول کرد
 انسان که مظهر اعظم و اسم اعظم و مجالی تم و آینه سرانما و یککل توحید سماست و ظلمت ظلم بر نفس و خودی
 و فساد و جملش از لوح دل زدودن نقش سواست معنی مناسب اینجا است که رسیدند از مقدمه
 این خلافت که ترود باشد که در انسان است که هدایا الهیه بن تا یکطرفی شود صعوبت عظیمی دارد
 که عشق اول سرکش خوبی بود تا کز زهر که بیرونی بود بلکه این می کشاند بر روی که عطر زهر ماید
 قدس یا از عشق است و در نهایت در در اجزای در خورد نیست و چون مناص بدست است و سواست
 او رود هر که رود بسوی او مولوی در خلاصی از ترود است غنا ینما ید که زمین ترود عاقبت آه شکل خویش
 یعنی اختیار و در شایسته است مثل روح که در عقل دارد فکری و علمی چنین معنی کردیم زیرا که اگر خوش ضمنا
 الیه اختیار باشد و پالان شکل خوانده شود که مظهر است لفظ همچو با شکل زاید خواهد بود اینها نظایر کرد
 ولی در آیه شریفه جمع است و بحسبهم انفاظا و هم زود یعنی کمان می کشی ایشان را بیدار کن و ایشان

در اول

در خوابند خفته با ششم و بی ششم است یعنی مرا چون نهنگ از جوت در خودی که خفته باشم و چون کوی
 باشم و در جکان قدرت و لی نال بچشم به بیداری نه بجاوت بخودی ذاتا البین جهت دست رست
 ذاتا الشمال جهت دست چپ مطار محل طیران که رسم محل باشد یا خود طیران و پرواز از کرم صد شمشیر
 و مراد است که در نشأت سابقه عالم غیبی و قلمی و لوی بودم و معبودم است که انجا و بنام ششم که وجود را بود و علم را بود
 و لوح تر و قلم و لوح از آن جهت که در دست تو بود از صقع تو بود و موجود بود و در خواب چه النوم اخ المیت
 پس بخودی سابق و لاحق هر دو را حکایت می کند فتح دام لیس اللجن یعنی نیست ممکن از برای جن
 و انس که نفوذ کنند از جنس قطرها و ششهای آسمانها و زمینها که در زمانت نیست نفوذ مکر سلطنت بدست خدا
 و پیری که او بدو توان برید و خارج این آسمانها و توان برون شدن از آنها و آن بدست روزی که مینویسند
 مکر سلطنتی که او بدو قدرتی که از او وام شود که در زمانت کجا نهایی شهابها و جبابهها می عظمت
 کبریا که آن صد سبعین الف حجاب روح متقی را میجویشد از باب بهام است یعنی فانی در سلطان محمود
 یا بوالی حکمتی مثل آنچه شرح کند و انای حقانی گوید و سبحانی سراید کند در خواجگی کار غلامی هستی است بند
 یعنی جلال صورتی تدنیم نیستی است نکال عذاب انداز و بنون و ذال همه ترسانیدن و پیش کش
 از زینت است سستی بی بی حکام غیره عترت قبه که کاف ف تمام و بنده کانون آشنایان مهربان
 بضم میم اسم فاعل از امانت و آتش بدو شرف پیوده خاتم نجا همچو آینه آینه تحت یعنی کویم کمال
 بکاف عربی کج و بکاف ف جمله و فریب کنگ بکاف عربی در اول مرد درشت قوی بکل پس چون امر در
 در حسی کنگ معجز است ذکر امر در اول و درشت در ثانی از باب تجرید خواهد بود چون کنگ چون غلبت است
 که لباس تون تاب کند و پاره است تشبیه آن کرده کرد که بکاف ف در اول جمله عروس ده بداد
 یعنی ده انجست بر زبان نهاد و بد یعنی لبث زبان داد چه در لغت ده انجست بر زبان گرفتن را کنایه از تجرید
 و تضرع و فروتنی گرفت اندیش و تار شهرت مشک خوب دارد هم چنین جمله فهم این بیات بعد ازین به
 حقیقت و حکمت است زنجیر و مثال با هم مثل تطابق دارد که نفوس اهل دنیا که تعلق بجزئیات دارند و از جز
 انفعال تا در اندوخت دارند که در حادث و لویه ما نور است که شیطان دخل میکند و این بخت را انفعال
 نفس آنهاست بخلاف ارواح مکره مردان راه حق که چنانکه بخت تن فحوت دارند بجز روح نیز دارند نام مهربان
 بکسر میم نام مایکون بوجنازه هر که در یعنی اگر بخواب یعنی که کسی از معرفت بر جزا زده گذارده اند و بر دو شمشیر
 او فارس و سوار منصبی خواهد شد و تعبیرش این است مرکب اعناق یعنی مرکب که جرات از کردنهای مردم است
 مپوی نفرین مرض عصبانیت در ابهام مای نوده د هی یعنی بچی که بهر میگری ده برابر بکاف
 شود و این از وسعت آن عالم آخرت است رب ستموه ساجه او رشت خرمنا طویله که ششهای مملد بجز وجود است

در

و کسب یک خود را از کبار پنداشتی و شرف خردی پیش از ویران ده است پس اینجا کینه به ماس و ده به حال وجود
 شه و نودت و اکنون که صلح شناخت یعنی وقت توانایی و زراعت است نه وقت درو که الدنیا نمره خرد
 خود مبدل اشارت است باینکه سالک را با زکریا نیست که ذکر الله کبر من الدعاء و سلمه و در با حق
 چنانکه موسی فرمود یا موسی از آنچه خواه حتی نمک طعامت را زده ده در خالص بود آنکه حکما میگویند
 پروانه جو اسرطاهر دارد ولی حس مشترک و خیال انذار پس لامه انصورت احتراق را رسید ولی چون
 حافظ صورت را که خیال است ندارد آن صورت موله نماذین است که اینها خود را با آتش میزنند و اهل عشق میگویند
 که صورت موله در خیال است چون عشق بنور دارد خود را مره بعد اولی و کمره بعد از می آتش میزند چنانکه نسجه است
 او ز نار مناسب این است و نسجه و دیگر است انوار را مصلح و بخت کلامی است که مردم در وقت افتاد
 گوید کان میگویند تا مشغول شوند و الم را فراموش کنند کاوهن الرحمن اشارت است باینکه ان الله مؤمنون
 کتبنا لکافرتین یعنی بدستیکه خدای تعالی است کننده است مگر کفار را کلام هم اقتباس است
 از کبریه کتا اوفندوا آله یعنی هر زمان که برافروخته کفار آتش صرب را خاموش کرد خدا آتش ایشان را
 عشت صغیر رویت با سیلان آب از چشم معقول که مراد معقول حاصل در زرع عقل است مساق
 با مفهوم اعلم از معقول خاص و موهوم و تخمیل پس اشکالی نیست در استعمال صیغه تفضیل مغل مخفف معقول که
 آن حرف تنویدی است از توسل بجناب حق تعالی و در بعضی نسخ در کزیر از کما و آرزو و ایطاست
 استغث قلبک طلب قوی و حکم از دولت کن که آن حجت داخلی و غیبی درونی است مؤتلف که آن
 از نفس فاد بنون و فاکاهه انبخت بود و در نسخ کماه از نفس بود و صحیح نیست چه عذر بنویسد بجهلند
 اولی است از نسخ در نل نده توان سابه بهین موجودات عالم سفیدی سابه موجودات علویا و این نقوش
 که بع نقوش قضایا پس مراد بسایه بخت باشد که از امور سماوی است و اینجا تابع و طفیل آدمی اند همچو فرشتگان
 پس وجود بنوع نسبت ادب اختیار و باقی صفات و افعال را از خود سلب کردن بمنزله نفی و اداست از خود که باید
 در بخورد و کفر لغات بشود چنانکه در علم فقه مقرر است عادل فضا عادل حکم من بعمل اقتباس است و شیخ
 هر دو را شامل است یعنی کسی که مقدار ذره خیر یا شرک می بیند جزای او را جلد و خود ایشان
 یعنی جدای قوی و طبایع اند که طبایع چون قوای فعلیه اند ذکر و ریت و ارنده و اما
 اجسام اربعه چون قوای انفعالیه اند که بی ولای ولی و انیانند و بعبارت دیگر بی ولای مجتمه باشد آنها
 اربع اند و اما جدایی روح و پدر را عقل کل و نفس کل باشد که آدم و موافق قطع ارحام حقیقه کرده و آتی وان گشت
 این آدم صورتی عقلی قیسه شایسته با بونتی بر ناخانی بر بر ما هن از معقول کلیه و نفس کلیه است که روح آدمی
 اغلب و قات متصل بجزئیات و اثره زایل باشد من عیاشها بنزله در آوردن و صلح ارحام حقیقه بجا آوردن است

که در اول

که در ایم یا اغلب و قات متصل بکلیات باشد و مراد بنوع امری است با آنها که معقول کلیه حیوانات و معن
 کلیاتند و عالم الذکر را حکیمند کان کلاه آن کلاه طینش تاج کرمنا و آن لباس خلعت خلافت اتنا عصبنا
 چنانکه فرموده عارفی است یک کلاه بی دهم از لیلیم کرمش زمین در میان و در سلطان سلیمان با هم و مراد
 از سلطان کامل کل است که توسل با و در برده پیدا شود مراد از عصب یعنی خونت خل هذا اللعاب
 لبک لا تعقد منخ در نوشتن لبک مختلف است چیزی می دیگر نوشته اند و در اعراب لبک دو وجه است
 یکی آنکه از باغرا و منسوب باشد و معنی حسین باشد که تخلیه کن و او بگذارد این بازی را و از زم لبک یعنی
 ملازم باش لباس است را که در بند و لا تعدالی للعیب یعنی عود مکن بسوی بازی و دوام آنکه لبک یعنی آینه
 یعنی باید آینه تابه تو عود نمند حازم محتاط و حزم احتیاط چون خیال این است که خیال آینه است
 که متشکل شود با شکل مختلفه چه بهره و آری رنگ آن پذیرد سنگی چه یعنی لبک هم نیستی که حرفی
 جامله و مندی بکلیه منیف ال و آرزو و اینجا آرزوی دنیوی مراد است و قات پسید کل آت
 یعنی هر آینه بعد از بسکامی خواهد بود خلاصه معنی است آنکه هر چه خرق است و آینه است باطل و مضیی است
 و بهره بعدی باید بالفعل معر و م است قات مضی و م است قات مضی قاتن ثم فاعلم الفصحة بین العبدین
 قبله او متوجه الیه مطلوب و امور باطله و زایل و منغیة بغایات و همیشه است و طالب از جنس مطکو
 او را صاحب چه راهب صاحب حیانت و با سنگ کلخ بیابان همیشه است زین کلوخا که کبری
 بیش کلوخی سینه چاک و حال آنکه نقش آدمیت دارد یعنی آن بوالسلف قول نمبر است آبی
 از اطلاق اشارت است بحیث انظر ارمای لایطای من شین المرسلین یعنی کرمش از آن طاق تماشاست
 از طریق عمی بنست متسع محل شبع و درنده مضیق تنگنا فیه بنون در اول غارت زده حوس
 حر است و کجانبانی و از راه در حوس ندارد که در بعضی نسخ است و عوض بهتر خوبت علیته
 زندگی یعنی در هر دم و نفسی محنت کوه خنثی باشد جوهر ذاتش مثل آن که زن دیناست نه مرد آخرت جوی
 سیاهی ایل لیا یا باکی یعنی که کین از برای من ای که کیننده بر من و ای عزادارنده من پیش از خرابی
 بصره و موصل و کنایه است از پیش از بلاکت من یعنی اگر میتوانی پیش کاری کن که امر من هملاکت نه انجام
 صح عله نوح کن بر من پیش از مرگ و بخش اگر جانی می کرده ام و نوح کن بعد مرگ من و صبر کن ابلکت که کرم
 کن از برای من حبیل بنوری بقتدیم تا مثلش بر ما موحده عذاب و النوی بنا اثناة فوق بلاکت یعنی
 پیش از عذاب من در بلاکت مرگ و بعد از طوفان بلاکت و اگر کرم را و یا باکی در فرد اول در سخا علط تو
 شده که بدویاست و باید با باکی باشد که مناد ای شب میضاف باشد و منصوب لی رسم خط مساعت میکند
 پس باید که بقیه یا مستکلم باشد و از باب تحقیف مشد و بخت ضرورت باشد چه قاعده است که منقوص چون

مستجاب می باشد و با محکم شود و با سفسوس در آن او غام شود و تشدید خوانده شود و اما اگر بنا بر این
استعمال شود پس جواب است که حرف جبر که معنی دیگری می آید و باینکه از باب حذف ایصال است
چون این یک نیز ضارح خصوصاً و در بعضی نسخ یا بارکی یا نا کلمی است و مناسبت چه بود و بعضی
سخ که تو گو از برای ذمه می العقول است و چه از برای غیر ذمه می العقول و اگر چه باشد بجهت توجیح و تحقیق
سرفصلت یعنی هیچ کاره آمده فاصحه رسوا کننده خوانده شد چنانچه پیش از این چون علم حضور می و
الوجود و ذمه فوشت شنی از آنست فوشت علم و است و تیر عیبت و وجود حقیقی حیثیت و جوب است
و تیر بر چه در مرتبه نفس لامریت پیدا کرده در مطلق نفس لامریت در انما نفس لامریت دارد که تحقق تطبیق تحقیق
فردی از آنست و رفع طبیعت بر رفع جمیع افراد آنست پس نتوان رفع نفس لامریت از آن کرد بر رفع آن
مرتبه خود و من سمانه آگهی با من لا تخص من غیر از این یعنی علی ما فا تا که یعنی فوشت را تخصیص نماید
و دیگر آنکه شنی از نفس فرموده ما از برای که اگر چیزی از مقام بشریت ماسفود و میشود از مقام عنایت و در نزد
لیک مقدره فوشت نمیشود که مقربان مدارائی او دارند محکوم که بهر است از نسخه مطلوب کم کشف است
کشف بجهت ضرورت و از کشف معنی بخود کشیدنت که کین صاحب مرض جبر است اینجا لازم معنی
مراد است که حقارت باشد اسباب خوردن و چیز بهر بگردانجام صداد و جبر بروج مراد است و جبر
بر جبر و تقاضا در زمین صحیف است معکف قهر معکف علف خور حرس پاسبان که حق فرقی
آسمان فرود و قیامت حر است پدید و شهابا مطمن محل طن درق است عاذل بعین مهمل
و ذال جبر است کشفه ملون تغییر احوال است و استقامت مقابل نمون پو شود بدیده با مینا
فرض است و بدیده مینا پارت است آستان او یک باشد چون یک قبله و یک پیشه اند و له حسرت
با ذال شهاب از پدید مقرب بر تر از بار را انکار گویند تو که است در بعضی نسخ این بیت مکر است و
بقافیه دیگر مخوم یا سوده و زیادت است آستان و ثانی است آن جناس ترکیب است و در بعضی نسخ
بر و در آستان نوشته اند اطلعت اطلعت یعنی دیده مرا جام می آنکه نمی فهم ترا آنست و جوی تو وجه
منی عیب که چشم و چه خود را که غایت قرب باعث محاب نشناخت چنانچه عرفا فرموده اند اذا جاب و رجا
حد و العکس شده پس غایت نزدیک دوری شود و چون ممکن بود ترکیب است ماده و وجه داریم که هر دو را از
نزدیکی نمی بینیم کرد از این صورتی و آینه صوری که ذات است و اندو و بر یکی و جامد است و یکی از این
و بر شنی معنی و جامد است یعنی از حالت و فوشت کشف در آن نمی آید و اما وجه نظر معنی و طبیعی
چه وضع آهی بر این است که بعضی طبع را به طبیعت و واقف باشی بیاب غلبه می و اما علم حضور
با و داری ولی اجالی تفصیص ولی باید معرفت تفصیصی او میدانی است عطفه تو عقل منی عیب است

اگر چه

اگر ندیده ام ترا از نور و بوی شماری شبنامه و اشتراک که از غایت قرب حاصل شده و الا علم حضوری عقل
مفهوم و قیوم اوست که بجز این المار و قلمه معنی میان شخص ذالی و فطلس و معلوم است که کجا در غم راه
نماید و این جمله مثال اعلی باشد و آن دیگر مثال اعلی که حیثا اقرب یعنی نزدیکتر از رسیانی که کرد و آن
له اقل یا مینگویم و ندانیم که ترا بکلیه یا جزا که با از برای ندانی دور است و تو از جبر بکلیه از خود
نزدیکتری من بل اغالطهم بکلیه بلفظ می اندازم مرد مرا و ندانیم که در میانها بعلمت اینکه چنان کنم کسی را که
بافت از کمانی که رشک میرم که برین ندانم غیر تو با تو چنانست که کردت دهد که در آن که در آنی
و گران دشک از آن خیزد چه ناز استغای معشوقست از عاشق که موجب شدت عشق و کثرت طلب است
و آن بی نیازی از کثرت حسن است و کثرت حسن و غنا موجب اختصاص است و بجای ص در رشک مخرج
مساوق غیرت بنون بسرن قتا و ادا رنده بر بواقعه کی بدست چنانکه گوید در لیس گشایه سخن
این بود که مثل اعلای او به شمشیر مثل و ثانی ندارد و آن حقیقت محمده است که آنجا اول شده بدیده که شدت
کی و هر عالمین معنی و صورت متطابقه و الحاکمی که در نور شده صورت در نور شده معنی و بی
پس چنانکه خورشید صورتی در شب باعتبار نفس لامریتی نوشته که ما و پارت از نوران و کواکب استخ نورانند
بلکه آتش و مصباح در عالم اسفل خلافت صغری از آن دارد چنانچه آخور شده معنوی نورش طول و عرض ماضی
ستقبل همه را که در غروب افول و الفطاع روحانیت او را میکشد و او را لیا و رشا و او را نور است و او
دو غنایم و التخلیه ذات الرجیع همچنین نور ولایت مطلقه در بروج نفوس کلمه الهیه در است
غیرت عطف است یعنی تمیلات عقل که از برای مجرد میکند که از وجودی دور میکند سمع را چنانکه از رشک غیر
عقل است که آنچه مطلوب ظاهر کرد برای غیر فوشت و حلال می تو معنی از نور نوشتن وی رخت چنان
نور نوشتن که خود پیش خواهیم می آخر البیستین جواب است از برای آن سوال که با چنین چنانی و او انجا نظیر
است که قائمی گوید و لا تمنع بوضیلتی فیانی آغار عطفک منک کفیف یعنی و اشارت بقفا محسن
که باید اینست هیچ نمائند کما قال کلوج یعنی و منک فی فیانی یعنی فارتع باطفاک فی من البین و قال
این الفارض قلمه تنوینی مالم یکن فی قاینا و لم یکن مالم یکن فی قاینا منورتی تو هم ادعاش کم جواب است
از برای آنکه فرمود کفشن را بهل بچند و جاول که نور حق غیر قنایه قیدی و دمی و شیهی است توان چنانست
کرد و م آنکه در ضوشتی ما از کفست ظهر شود که در منع از چیزی بی آن پیشتر کرد و سیم که تو بخوانی چنانست کنی
و خود آنجست آن اعرف فرمود و قطره با دریا چگونه معارضه تو اندر چهارم آنکه سخن کفشن اظهار نور است
که سخن قاصد است و بوجهی پرده پوشی است مگر بقوت او و بلسان او که است کما افیت علی نفسک غیر آنکه
اگر رشک مدوح و اری نسبت بقاصد آن و ضریان سخن بگو که بقال شمول شود از تمامای حال جوشی کفشن

اگر چه

و ریاضت در بی زلفانی من القین کما یقولونهم بان کلم الحجة بحسب فنی یعنی جنم فانی مثل
و شوره بیمن بحین باد اله بیانت ز برای آه پر سود مضمون آیه است که بر سبیل الیوم
فقیه سبک با شفا لگا و در بعضی نسخ پادشاهیت فاعل می نماید خواهد بود و پست نهاد و در سبک
از نسخ نیت آواہ اینه لا و آہ حلیم آواہ کثیر البکا و کسی که آه بکشد و آوه بگوید جان خلد
حیات و اتم بحیات حتی قیوم مفصلی بر مقتدای غلط است که در نسخ است با ذوقی لقا و نشر
مشوش است که زرقی تا طراست بهلال و زاری بهلال و در بعضی نسخ بارقت و زاری چکار و هر دو ناظر
بهلال خواهد بود و خالی است ازلف و نشر که از تحت ثبات بدیعه است با آنکه وقت با ال نسبت بهلال
باقتضای معنی با وجود قضا که با خود قرار می میدهد و عقده قلبی بر وقوع حادثه می بندد غلط می کند
حکیم انوری گوید اگر محمول حال بهایمانه قضاست چرخ جاری احوال بر خلاف ضماست نه برایش
بهر روز مانده و نبود یکی چنانکه در آئینه تصور است در نسخ بی چه روز در و است نه روز زراعت و پس نکام
پادشاه است نه سبک کام که ساکن کرد و نو از و مقرر در عشق اوست که در کتب عرفان است
بفتح الغرایم عطار فرماید بر کد هر دو جهان بیرون ما سر فرو آورد بخیزی دون ما بازوال آری هر دو
هر چه بیت زانکه توان زد بغیر دست و درین جویست با و او نسخه صحیح است اختر از چشم یعنی اگر
آیات آفاقی دور پس تدبر کن در آیات الهی که در کتب روح بخاری و داعی بمنزله آسمان عالم صغیر است
چنانکه آسمان خارج بمنزله روح بخاری و خانی انسان بکیر است و این قوتهای مدد و محرکه که در آنست بمنزله
کواکب و اختر است حالت دراک و حرکت است آنهاست و حالت عدم دراک مثل سکه و سدر و خوش و اغما
و نحو کوفت آنها چنانکه موت تمام و اکل در آنهاست پس اضافه اختران چشم لامی است نه بیانی فی فیله
نخین الما یعنی توانی که درین اعضاست شب گمانند بمنزله قوس الملیل است و بیداری بمنزله قوس الخفا
مسئل وصال در کات مالمه بر قوتی عشق آنست و عبارت باضافه است و در بعضی نسخ وصال و فراق
با و اعطفه و سنی ندارد خلاصه عدد و نفس کواکب انسان صغیر الطبعین می فرماید بکیر ماه کردن
برکت آیات آفاقی و مراد این گردیدن حرکت تحوی و قهوری آنست و تاریکی و روشنی آن تسکات
بریه و جلایه و مانند اینهاست بوف و در بعضی نسخ بحر زهر بر باضافه است و بیوچ نیست چه بحر موت
برای معنی عام و زهر بر طبقه از طبقات اربعه است که پر از بخار است و اثر اشعه منعکس بان میسر
و در کمال برودت و بخار از اثر اشعه یا بنیله است محله طبعا بخار هوا بنیله پس بخار است از اهل عقل در
بقدرت نه جل شانہ ذنب مقابل است که حاصل از چشم است جرم بنهم کیمی که مگوینی مراد است
خلاق خود و در بعضی نسخ اخلاق نوش با خود ف معنی غلبه و هجوم است و یکی از معانیش پیرایه

ان از

کتابخانه
استاد محمد...

دین از جانب بیرون آمده و اینجا بطریق کنایه می شود مراد باشد که در عرف گویند دین دارد یا ندارد و معنی
رسوخاری و فیروزی عربی و بفتح است و اما بدو ز که در بعضی نسخ است راه ندارد چه بنا بر نسخ خلاق یا غلا
شاه ماه غلبه عشق لعل لعل اول شراب لعل لعل دوم لعل جان نقرای لب معشوق و لعل که سیم با
جام ما و کام مانک هلاله یا معشوق است و دود مودود و محبوب و آنکه ان مس کا بهت بگویند
ازین تقریب تا آخر می رسد که عشق معنی عشوقیت و صف خداست و سخن در عشق معنی عاشقت بود که با اسکا
صبر و توبه جمع نمیشود و این معنی را باید رساند که وصف خداست که ایم آنهم رسید زیرا که سخنی میان عاشق
و معشوق باید باشد پس چنانکه معشوق را نور و ام کتب عاشق از آن دیده و طلب و ام کند و نیز دراز آن ایغرفا
و معشوقیت که صفت اوست قدیم و باقی است و معشوق ضایف با عاشق است و نیت درازل و باید بخرا و
پس اوست عاشق او نویسنده آنچه در معشوقیت فرموده که هر معشوق چون مسن را ند و دست و از خود چیزی نذر
و همچنین دیوار مستقیم بر مکه و ما الروح و الجمان الا و دینه و الا بدیو ما ان یزود الودایع همه درین طرف
نیز می آید که قابل شناسش ندارد است نشن و دانش و روش همه زوست لایحیل عطا یا الالامطیا و بچشم او توان
او را دید و بیایی که او بدید و توانی که او ببیند توان راه او سپردا حاط بجل شی و عطا و مشی و قدره با اجبت
در بعضی نسخ با رگشت و اول قلب اعلق است و نیز خناس محرف دارد و دود ز او زد بکان خود عیان
خبر محمد و منت و علتش در موضعش فایه کرده است یعنی آنکه قلبی را شکر یک قرار دهد برای کان غلط کار است
زیرا که زران قلب که ثانی کان نمیشود که از نسخ کان است و نسخ شی مقابل آن شی نیت و کان همه را شکر
چنانکه فرموده که زرد زری بود شکر یک خود آن قلب که طرح زراست طبیعت دیگر است و شکر کیشنی باید
از نسخ او باشد و در عوارض مفارقه مخالف باشند و در بعضی نسخ و او در زرا بکان از لامکان و این صحیح
نیت چه زرو کان چمنه و لامکانی نیست که بکان لامکان باشد بدون از بکر نون یعنی کان کان
مخصوص ندارد و شمول دارد همه کما زرا چنانکه هر جا زری هست زرا کان است پس هر مکانی مکان کان است
امر نو او است یعنی اصل نور است جمالک فی کل اصحابی و سیر چون ظلال پس چون عشق
تابع حال است عشقها هم تابع و ظلال عشق او با و است عشق او با و صفت اوست و صفت و عین ذات
او او اتم العشق بنو الله عمن قیمت و جناس ناقص مزدوج احسن التفویم اشارت بکیر و کفند
کلفنا الانشائیه احسن تفویم یعنی هر آنی تحقیق که خلقت کرده ایم انسانا زود برترین توان
و او ضاعی که در میان این همه انواع حیوانیه که منکوس از اسند و رو با سفلسا فلین و راست و باقیام است
که اشرف و ضاع است و از باب لظا هر عنوان الباطن روحش هم راست و قائم عند الله خلق شده با ال
فطرت و عقل مدرك کلیات با و داده اند نه بکلیات صامتة ان منمنع چه در مقام تحقق آن قیمت مقوم

مجمع الوجود است و هیچ مانده بمسودم چه از احسن التوفیق فسات و آن مقام تماشای کل تیسرات
لب بلبند که تیس و ارجادان قرینه بر آتش بر آتش غضب و در بعضی نسخ در پیشش ثبت است
اند و درین خود بلکه غیر از کتاب سیزده مرتبه کوفتی گویند العدل من و الظلم تبیح بنایح الحکم که چشمها
کلمتها فنوردستی که در پیله مرادیه چشم است در ایجاد که بطریق عرفا علیت نشان است
خلای کوش تجویف صماخ با دجا ذنبش روح بخاریش که شرط او را کی است که در قوه است که در عصب
صماخ است خود استخوانین صبح است نه نسخه خبر استخوان که خبر هموز باشد استخوان بدن طبعی
و باد روح بخاری که در نزد حکما مشایخ و طبیبین بدنی که متعلق نفس است و لا وبالذات همین روح
بخاریست که مطیبه قوامی نفس است که خدم و حشم آند و این بدن طبعی و اعضا بمنزله و عا ضماین و
علا فند برای روح بخاری و پیش اشرفین حکما و اول شرع مطهر و عرفا شامخین جسمی دیگر هست که
قالب مثالی باشد غیر بزدان از مقام توحید است و استخوان و پوست آه نیز دیده شده و اگر
مفصول از سوابق و بطور مناسب خوانی خوانده شود این نسبت مستمع او بعد از منزل مقام توحید
خاصی و اخصی چون قول و استماع بکون قوت است مستمع او و سنده و بجز سنا و سنده بهر شوا و است و عفا
علم حضور می و بهر وجودی دیدن و شنیدن و ادراک است الا که آن من در آسایح مشاب و در نحو الا فغان
من اس ای جناب یعنی دو کوش از اعضای سر است ای جزا داده شده یعنی در صرح و ضو مثل سر می شود
در نزد اهل سنت و افاقان همان دو کوش است چنانچه در تطبیق عالمین صغیر و کبیر و کوش را بمنزله مشرق و مغرب
یا مشرق و مغرب کرده اند خلاصه است که چنانچه در اعضا و قوتها مراتب نازله از روح و حشر چنانچه وجود
مراتب انوار حشر و از شرع عطا کردشت که تن زبان بود جاد عضوی از او است جان زکل نبود جاد
جزوی از او است ملک نصاب نقره نصاب مقدار را گویند که مال چون با مقدار رسد باید زکوة آنرا بدهد
پس نصاب اول در فقره دو است و زکوةش ربع عشر است و اگر خواهی بجز عشر ربع و بر هر تقدیر
پنج در هر است ایجاب و بقول اصطلاح فقهاست در صبح عقود هر دو آن کویا یعنی هر دو تا باشد چه
و نون علامت جمع چون مردمان و علامت فاعل چون فغان و غیران نمیشود و میشود آن معنی جاشنی یا معنی
انیت قرین حسن باشد اهنوس اینجا معنی خیر و لاغ طنز معنی طعن عنی کول هفت دنک خصما
باین حد و بحسب اصول رنجهاست که بعد و تیسرات مرتبات است و الوان کبیره و دیگر فروع و مراتب اینجا
نظیر علوم که اصول بیطله نماند است و فروع لاخصی میکس فبمانند و آید در کاری جبر بضم اول
کنیم طبعی یعنی خوش باشد پس داخل شود بیوت ما را از درش و میشود باروشنی مراد باشد که با معنی
باشد و مراد از بیوت که کشیم است حکم و مپت المعرفه و مپت الاخلاق و الاداب است میسبب تشدید مخفف

کلمه توحید

بجهت ضرورت جایز است چون مکشش توفیق از توفیق است اصطلاح ایهام با توجیه در و صلیک در مقام
تصالح الاصداد است و شب تمیج است بیای بلال و روز و صبحان نور قاهر با تفرقه و تفرقه و تفرقه
بلال چه حمل برج شرفا فاست با حلال جمع خلد تفسیر سینه است بدینا و غیره و در بعضی نسخ در نقل بقا
و مناسبت ندارد چه در ف نیامده و در عربی معنی غضاب دارد التماس است و او در نقل بقا بجز دال
و سکون فاست مر است و قتال و در ف غریزه که در اینم موجود است جذب بزدان یعنی لامیز
فی لا سباب و المسببات لا اعدان فلد یعنی نه چنین است که اسباب قدره زاینده عمل نباشد
آثار آمواده نشود ولی آموخته توفیق است که حق تعالی آنهارا از عدم بوجود آورده و او است فیاض وجود حرام
مقصود و مستحق مجمع و محلی چه قدر ز شروط است با مکان و مناسط حاجت بعثت امکان است محال
حال شد یعنی دانستم که تعبیر آفتاب توفیقی بودم و چنانکه بجزل المتین من توفیق سماوی شدم
روح البلاد یعنی روح ایسی روح اهل بلاد کاز هلاک یعنی آفتاب توفیقی و نور هدایت رفت بخانه و چون
بلال در تقاضا و طلب او بر مناره دو یعنی که آن جو و نغمه است که کشتن بلال را بشود و بکوری او
مؤذن میسر شده و بر مناره ذکر خواند و چون کتبخامش نقص و رجوعت که از محنت است باینکه اعلان کلمه
بجیشتی شد که همه عالم صدای نغمه است خموشی محال است لیکن خصم کرامت طری تازه و شاد و
کان بجزلیم ترین که اخبار گویند که علی بلاک کمانشگر که علی نعامت و در بعضی نسخ تجمش است غلط
که تجمش مغزله بانسا و ملاج است و اسنادش حق تعالی خطاست قال المتنبی جسته فبنا قبلت فانی
در هردهی مخفف راهی و اما شردمی قافیه دست نیست پلش کرده بد یعنی دور کرده بود کشت
و جذبه معشوق حقیقی مانده پس کاشاکه پیش میخیزد و میرسد سوی بن بضم با موعده و همچنین در بیت بعد
بعد و سخنایی که خبر دیگر است صحیح نیست عقل شریف یعنی شہوت نفسانی خویش عقلانی شود چون شیخ
اسلم علی بدی شاخ بنکینت اصح است از نسخه ای بنکینت چه بجای شاخ دیگر خواهد بود و استعاره است
مکنذف ساه چون کف پس عقل ناپهت و خانه امن نابجویش اشارت بر کبر و اذ فاک موسی لهنی
لا ابرح حتی ابلغ مجمع البحرین و اقصی حقیبا یعنی کف موسی بر فیس که ما ترم در طلب ابرم مجمع البحرین
یا بگذرد احتجابی و حق بشتاد سال و غیران تعیین شده و تاویل مجمع البحرین جمع مرتبه الایمان لثابته و حضرت
الاسماء و الصفات است که این مجلس فاخلع ثقلک انک بالواد المقصد سطلوی سالیس بود
و اینجا مودت دو اب مراد است اصل بیخ لاصیل بیخ و اعداد دیگر و رسم و ماده جمه واحد لا بشرط است
و تقویم او و تلاوت او اعنی افشای او اعداد غیر قنایمیه را آیت عظیمه است مبدیت و هفتیت حق وجود او
جمع اشبارا چه و او بکبرارش بدون بد نیست چیزی دیگر رسم اینها اعداد و تمثالهاست و بیج مرکب نیست

که این ایام دهری و سردیست نه زمانی که زمان از حرکت فلک حاصل شد و تدریج اینجا طولیت نه عرضی من
جمع سنت و در بعض نسخ این پت مؤخر است از بیت بعد و صحیحیت چل صحیح اشارت است بحیث قد
خمرت طبعیت آدم بیدی آر بعین صبا حا بدست خویش چهل روز با عجمان ازل مانند خم کفی کو کشت
در کل من و تاویل است که کلت را مخم فرموده اقبصات عشر یک قبضه از غنا صر و نه قبضه از فلک
و اینجا را چهار رتد و در دوره جمادی و دوره بناتی و دوره حیوانی و دوره انسانی و با تایل
ناظر است قولش که زین سخن الفصحی مراد نا با خبر یافتن صورت فراد و سایر امات در میان این سخن
و آن سخن بجا و استدا است نه بحسب ابتدا و حدوث فی چو تو ای خام عطا فرماید رجب بر دم سی
عمر دراز تا بصد خوار می درمی کرد باز تو بدین زودی بان در چون رسی و ز نخستین پایه بر سر چون رسی
افترع کل قترع که و لیک اخر خشک مغزی تهی اصح است ارگت پمغز فلک سبقت زد دشت
ای فرغ زدود تا نکند از کلکوز بود اصلی بود لفظ از کلکوز بهوشل سایر است و امثال بغیر نمکنند و تصرف
در آنها شود و مثل فی الصیف ضعت اللبن بحیرتای خطاب پس کوی سبزی بکلکوز نیست و در بعض نسخ بدل
این بیت و یک است که قطعا از غنوی فیت قشقی بهم کشید کی پوست زهر نواشن و از انیت فرما
سفر و مراد سفره سفرست که سربند کشند و از پهلوی فراد میا و زنده بکسر موافق عادی یعنی اگر برانج
اعمال خود را دیدی دانستی که نفرن است و بدایعی پس وادی دعایش را و داعی آگاه کوی الی عمری ما کما
عمری بدله فی طاعتک ان کان عمری مر تعالی طان فاقبضه نبا خبر و اصالح همزده بوده قلب
الف شده قال قال لکذبتک من سبایا دوزی در زوز پچناده بوزن منخواره
بی ق طعنه و بتمان و همچنین با موجوده بوزن پکاره مکر عد مشبه و محل آشا میدن آب مشرعه
مورد آب چون حوض و چشمه چکی بضم جیم دروغ راست مانند و استنزه پیک قاصد و نام بر
از خلاق از کلکوز هیچ قلبه چون خود حق کاشته و کوی اگر قمر و کرشیرین تو کشتی و کرستم و کرجک تو
رشتی خط لوج جیم خود کوشی کل من خوب یابد خود رشتی بطور خود یعنی صفرت زردی و منفره در بعض
سخن غلط است عشرها که بطلای نویسد خلد چون خواب در آن فلد بد خشک و در بعض نسخ بدیدنی
ناید و بیورد یعنی بی ورود بر آب که و در کجرا اشرف بر است و این معنی را می پروراند و نسخ قد
و چون مقام عیالی است میشود بیو بنواخیم که گرمی است که جان به شین را می خورد و در بعضی روده و معنی که معنی
و مرغ موی و پر جمعاً کنده آمد حملس لشکر و در قاموس کوی لشکر را این مناسبت خمیس کوی نیکر سخ جزا
المقدمه و القاب و المینمه و المیدره و الساقه یعنی صدایلی که بر یک لشکر داشت باشد و میشود کجا و خطا
که معنی ثور است آمده در دین پس بهطرات ثم با موجوده دایمه و عجزه فاینه کما فی القاموس الکتاب

اما کتاب سخن ع چون سناخ نوشته فرما و فن و فنن معنی عضم آمده و عرب بشو می کند کثرت و این سخن موی بر
و سناخ بر بسته موی عاریت است اندیش نیست حسن عاقبت در انس سخن است و سوا عاقبت در انس سخن است
بی بنا و بی بقا که بجز روح مناسبت ندارد روح آدمی بهر عالمی نامنا سبت و انس بخیر در راه نیاید و بسیار
از حکما مثل ارسطو کویندار و اعلی سبتا بر ما وارد نشود بل عالم عقول صمد و کفند و این منوط است با انس و حال آنکه
می بینیم که انش نشان بسما صعوبت دارد چه جای عقول کلیه نه مناسبت دارد وجودی که نه سهوت دارد و غضب
و نه ماکول و مشروب خواهد و نه بلوس و نه غیر اینها از غایات بدن بوجودی که بخلاف این است و مثل واقع و نما
کننده مرکب است و بعد از آنکه انس با اینها گرفته زانده میشود از اینها انس سخن تدبیر در کسب ضروری و احتیاج
از تدبیر و الشغل بجز الشغل پس لان باید انس معارف کویته و کیمات باشد و سماوت روحانی حاصل شود و غیر
خوارندگی و بقدر وسیله بکند دیده خواهد که بروی تو پیم و در نام بهر کسب دیده و میان فی ربود العجز
سبب فصول نام با موزع اعاده النظیر دارد و بحسب لازم که حرارت تیز باشد ایام التضاد و از سوز صریح
اشارت کبری و هر هوی التلبک یصلع التخله نشا فضا علیک و طبلکینا و قمر مدید ما لاله ابدل متصل
چنانکه اعصاب زدماغ و غلیظه آن که نخاع است روئیده و آورده از کبشیر این از قلب صوبری که متعلق قلب
معنویت روئیده پس احوال آن کاشف از احوال قلب است خاصه هر که حرکتش نیز تابع حرکت قلب باشد پس
ضرر و مدد قبض و بسط یا بطور تبعیت فرع از برای حس و محرک تو حیوانیه قائمه بقاب باشد چون که دل معنی دل
معنوی که عرش الله است لعل کلام است از صورت معنی که او تو بجانند یعنی مجزوه قدرت هر که بر جان ظاهر
شود با آنکه رابطه نیست بر جان اثر کند بر رابطه خفیه و مناسبت تقاینه منواد به چنان معنی این اثر با برای آن
که دل متاثر و نورانی شود و هر گاه نورانی شود تصرف روحانی و انوار نفسانی مقصود حاصل است بخاکل
خذ الغایات و ترک المبادی بی هوکای چهر یعنی خوشانان بی ماده خمیر که لذت نامز با تم و جدوسته
باشد و خوشا خوان سخی که از مواد این عالم نبود که ظلمات و خوشا رطب جینی چنین پیدا عاشرت بسکه تلخ
و بی دریاست در نسخه و غلط است چنانکه در نسخه بعد از این سستی بی مناسبتی است و زاید است بجز بخش
یعنی مجزوه اش کویند که بجز بخش نامحرم الی سعادت که بمعارف و تخلق و تحقق با و اعتقاد بحقیقت و درشته
باشی پس در ظاهر یعنی پس حاجت می شد مجزوه و سته لال با آنکه افاده بقیه بخش که علت آن است معلول
کننده معلول و مشاعر یعنی حواس ظاهره و اشارت با اینکه حواس بجز نیات محفوفه بعوارض و غریب
را هست نه تحقیق و با اینکه حواس متاثر غلط است و محل اشباه در مجزات محسوسه داوری جنک و مستو
و محاکمه و مراد آنست که به چیزی عالم معنی دارد که بر شاعر چنانست با بدل معنی شاعر بر سر حواس
که معنیش وجود جبرئیلی بود که گفت قبضت قبضه من اثر الرسول و بصرت بما لا تبصر و ان چون نظر در دل

سخن در فکر غلط است اظهارش کنی با تار نه ذات بود است که او بر مان بر پیشی است و او نور است
و نیز آثار آن را میز او زهی نادان که او خورشید با بان بنور شمع جوید در میان مغز و پوست لاف
نشر است نسبت بسببها و اثرها انا و اوست یعنی بسببها و مبادی نسبت با و آثارند و در بعضی نسخ بسببها
و اثرها آه و غلط است بپنجوی فی الدعاستی غبت حتی محتاج الی دلیل دلیل علیک و حتی بعدت حتی
لیکن آثار بی التي توصل الیک ایحکوا اما ششم یعنی بسببها و مبادی نسبت با و آثارند و در بعضی نسخ بسببها
شما چاره پذیریت و مصداق قول خدا تعالی بوده اند که **وَلَقَدْ كَذَّبْنَا لِبَعْضِهِمْ كَثِيرًا مِنْ آيَاتِنَا وَلَٰكِنْ**
ذُلُّوا لِعَرَشِ رَبِّكَ مراد است محل عرش در بدعشش که کعبه بلکه بعضی از امش بدیده تا بعینش شما را در
قبل از موت طبعی چنانچه گذشت در بعضی دفاتر سابقه و چگونه احمد بن مند و بعضی کل نفس کل عرش
گرسی است متصل شد و قلب مبارکش عرش مجید بود و صد رنشرش گرسی و در جنت تعلق و تحقق داخل و بمقام
او ادنی و وصل و از است مرجمه و عالم باشد چگونه علم الیقین بچیت و نماند است تا باشد و علم سلووم
علم بلایم است و آن صورت و احوال خرویه خوب یا بد لازم و اطلاق این خوبهای نیک یا بد است اول
دید و عین الیقین امرشان بالاتر است از گفت و بیان میسر لمؤمنین علی فرمود که **كُتِبَ الْغَطَاءُ** از دست
یقینا ناعلمها و ا مراد بعد نیستی که مطلوب است حکما مرتبی اطلاق است که نفی این وجودات مفیده
مجازیه است و معلوم است که جانی که در است قطره و جانی که آفتاب عالم است سایه نیست و همه بالقطر
الاصلیه طالب جعل بیط محیطه محسوس یعنی استهای مفیده محسوس و تعیین و رنگ مهیت محسوس
با غلال عوارض هوادند و بسلاسل زمان و مکان و جهات و اوضاع و نحو اینها و نسبت نسبت و با غلبه
تعیین اعتباری و قیود امکانی و الاستخ مطلق وجود خیر و نور است هر جا که مهیت پر نور وی صیب است
نیست است و بعضی نسخ نیست است و این باط است جود می یعنی عطیه که اثر جود است و چون
دستی که مراد از نیست چیست بر تو شکل نخواهد شد که نیستی عدم مطلق نیست و مطلق و از او احتیاج است
و متفق علی کل عقول که عدم نیست شئی و عدم محسوس علیه نیست چه لای شئی است حتی همین حکم با اعتبار جود
ذاتی است و نیست و نابود و لای شئی چه مطلوب است از پس جواب است که نیست عبارت است از وجود حقیقی
مطلق و اوست حقیقت هستی و نور و حیات و علم و بقا و غنی و سخ اینها را که طالب است پیش و حاضر
و خود اینها متصف و وجود اینها در پیش مثل و اصل و صرف اینها را طالب است که آنهم بوجهی حاضر است
که بسج مشوب بی صرف و هیچ مفیده بی مطلق و بسج مرکب بی بسبب نیست پس طلب عدم و باطل و مجهول
و لای شئی لازم نیامد جمله شان اول بجای مملود و هم حکیم بولک نو او سامان و اسباب و مرکب حقیقی
تجد است و غنا از موجودات نادیه و امور بسببیه ذات و باطن ذات خود و تبدیل مقامی مقامی این

خوف هم که از آن در عاده نام است حکمتها و صلحها و دارا از جمله است کمال نام و زند نام و با فرجام و نیندازند
خود را بنماید و از آنجمله از جا زنده است و القهار در سیاست اینها از اسباب غایبه و اما سبب فی علی
این خوف جهل است و عدم اطلاع بر آغاز و انجام که بحکم اتم الفساد و العلم با الصالح و الاصلح و المعرف
نعم الدلیل فحقوا علی الفلاح در چه جاه طبیعت صحرا عالم عقول و ارواح فخر انجم و داشت و حقیقی
محمود نه مقرر مذموم همان نیستی است چه حقیقی حقیقی بحسب ذات و وجود و بسبب صفت و فعل جمعا حقیقی
دارد و از خود بسج ندارد پس در هر مرتبه تقوم بوجود حق و صفت و فعل او دارد بحسب وجود لاهو الایه
گوید و بسبب حقه لا اله الا الله و بحسب فعل لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم اشک تا بحسب اشک سواد
یا کریم کنی که هر ادیر بقدر میزان شرم بوم دین بوم وصول بحق در کمال و طولی است نه عرضی در کمال
یا مایم الله طاعون است اسم شیطان یا در بد یعنی کریم است لیکن چون موجب خصلت بسبب شود و نیکو
اذن با بومی خوش شد فرشت سیرین اشارت بکریم من بین فرشت و دم کیناست انما ناهش
بجای آن آورنده حرارت غریزی آن و حرکت دهنده آن نموان اللبون در مذکر و نبت اللبون در مؤنث
و لدان است در سال سیم که مادرش حمل دوم بر سیدار دو وضع حمل میشود و لبون و شیر در می شود هر که
د آب بنی از غیر میراث یا مکتان و اما انها جامه تحصیل کرده اند تا صبر بر شفت کب کرده باشد تا الف
یعنی صبر کرد استی بر ترک الفت پس زهر فراق ایف را بخشیدی که گفت فانی بسبب غیرم از بدیها میگزیم
ز است یا میا که لا لیکن فیلین یعنی کشتی که دوست نازم غروب کند تا ناز که غیر حق د اثر و زایلند و او
قدیم و باقی پس باید با و انس داشت تا شما نماند و قفای فراق نخورد و صحبت مصاحبت در عمر بقیه
ز خالص است پس صاحب معشوقه می موفقا مباحش و خائن را این کن و هو الامین المبین المکین و واهی
خاس مضارع دارد با قافیه دوم پس بهتر است از نسخه همی **دو الف اما الت رجولیت چه ادعا**
مردی دارد که طریقت مردان راه حق را میخواهد و اما الت انوئیت چه جابل است و عقل نظری می تصرف
و آنچه عقل ندارد مردی ندارد و نفیست انوئیت است چه جایی طبیعت شله بضم غیر و تشدید لام فرج زنا
خرطوم هستی و اینجا سیما مراد است که خدا را مردانیت که بعر فون کلا لیبیاهم هر د کس
هر د که جان مادد ندمت حمل میکند که مادر جابل چه را خطاب می کند که تو جان نمی چشم روشن منی ولی این
سخن دشمنی است که از جهل بد پر یک گوید که بکب نرود که زار و زار میشود آن مادد جابل یعنی چه و علن و بعضی
بچیرف و بای که حرف نداشت یعنی می آنچه از چهار عنصری و اول الف است در توخ جابل که علامت میگوید
و باک ندارد از شنیدن عقلا او در بی یعنی با ما و طفل با جور می پسندی و اگر از زن دیگر داشتی
چنین نبود و در بعضی نسخ آورده می است و غلط است از جز از تو یعنی اگر چه غیر بود و بیکانه بود

در حق او غمخواری نیست که این زن جاها این لفظ بچام را نمی گفت و این فشار و زار را نمی گفت یعنی اگر
از معرفت بود نسبتش باست به یکسان باشد پس از جعل و حماقت و محبت حیوانی بود و لفظ بگفتی نیز
اسمها هم انکاری است ندبیا محقق تباشف معنی عثوه و فریب و در بعضی نسخ نیا می یعنی
دوستان او و بچام بچیدنت از ما در جا بل خاصه از ما در می که نفس باشد بسوی پدری که عقل باشد و ولد
بسکام قلب می شود که بعضی قلوب متاثرند به حقیقی و آن قلب نوری مستقیم است و بعضی قلوب بی
بیا در حقیقی و آن قلب ظلمانی سقیم است و لکن تنگی یعنی اول عقل ریاضت است و آخرش فوجات
ناخواهی ما نشاء ان الا ان یتشاء الله ذین حواله که عرض کردیم که هم تو کوی اه عت
ما را در وجود ریاضت بیفرا که پرده ندارد بر خیزد و فنا که قره العین عارفین است حاصل شود که هلی جوی
یعنی این حواله توحید است و مقهوریت نه جبر نمودی در جا بل کمالیت حق تعالی فرموده هو الفاهر
فوق عباده و نفرموده هو ارباب العباد و حکام مضر است بسوی ما که ترک عمل کنیم و بگویم که ایشیا را هم
و خود بخا هم یعنی معرفت خموشی آتش طلب را و در بعضی نسخ کابلی جبر بدون او عطف است یعنی
جبر معنی قابریتیا و مقهوریت ما باکی نیست از استعلاش چنانکه فرمود پر وبال کالاست و در حق مؤمنان
لیکن معرفت بسوی ما کابلی را و بندیرا که در حق کابلان می آرد لیس الما ضین هم الموث یعنی نیت پرا
که نشکان هم و غم مرگ کانی نقشه ها نمی بینی که خیالات ضمیمه هر قدر مضی و اقدم میشود و معنی در علم
پس چه خواهد شد هرگاه قرونی بگذرد بی نهایت جنبشی کرد بجز قلم عشق صد هزاران جناب پیدا
گشت و در ایمان بسط جناب باز بگشت و عین در باشد نور و ظلمت بیکدیگر آمیخت آنچه لایم نمود الا
بصران وقت مدافعه طبیعت است مضر او اینجاست شبیه است که تعینات امکانه که کفرها و جابهای دنیا
وجودند کویا امراض وجودات خاصه اند و حقیقت وجود افکنده است آن مضرها را که لمرض عارض العار
یزول و الاصل اصل و کل شیشی بر جمع الی اصله و القمر لایدوم و الطبع یبول و الذاتی لا یتخلف و لا تخلف
نظرا ابد بکار اگر نظر قلب نورانیت همه اشیا در حق تو نورند و اگر ظلمت همه اشیا در حق تو ظلمت
و کمرند و بگویش که شکر نور الله شوی و ما نظر بوجه الله شوی بکظرت و کن آه الله در قائله قاتلها و کون
عالم معنی و عالم صورت اما عالم معنی شعیب است بعالم لاهوت و عالم جبروت و عالم ملکوت اعلی
و اما عالم صورت شعیب است بعالم صور مجرد از ماده دون مقدار و شکل و عالم صور مادی مشوب ماده
و مقدار و شکل و عالم لاهوت عالم اعیان ثابتة لازمه اسما و صفات حق لزومی غیر متاخر در وجود از ملزوم
بجسب مفهوم و عالم جبروت عالم عقول کلید و ارواح مرسله و عالم ملکوت اعلی عالم نفوس کلید و ارواح
مضافه متعلقه بصور و ابدان و عالم صور صرف مجرد از مواد عالم ملکوت سفلی و عالم صور مادی عالم ملکوت

و عالم ناسوت که شعیب است با جرم علویه فلکیه و سفلیه و غیره و بجز نیست که تکلیف شمع نور روحی شاه او را
از دیدن عالم معنی و عالم صورت چه برود زارند در نسخه ظهور آن نور ساطع چون عدم بر وزانوا که کلب
در سطوح نور شمس با وجود آنها در زمار و چون اشکال سایه در آفتاب بیت اشارت بگشت در وحدت
و میشود عطف بر سبیل ترقی باشد سر مهجور سر نور و اغر فوالله بالله انوهنم و قافیه دوم بیشتر از نسخ
افزود است و دوم انراست که در فخر جسم دان یعنی در فخر جسم که می کشد که نیستی بدن باشد بر ریاضت
و از فقر سوال که نشسته یا که از فقر جسم ساخته شود فی از فقر سوال مسائل آن باشد که مال خود را بلیغ
نافع آن باشد که جسم اول کذا یعنی دوم کارش صعب مرتبش ارفع است از اول اسم خود است
از آیه و القانغ و المعتر عش بسم صین همک آشیان طایر صبح یعنی صبح ازل و مراد از دیدن حق
الیقین است گذاره مراد بصفت نظر چشم است و زیست کردن چشم در دیدن نقشها چه گذشت که زیست بر
حسرت دصاص قلمی و از زینت بگویند و کلامی و کلامی حق اینجا میزان شرع مراد است احقاد
جمع حقه بجا مملد و قاف کینه از فتم یعنی فزون دبی از فتم و بهر او اش از تو داضی نکرده در با عیش
و در بعضی نسخ بعین قافیه بیت دیگر است کویا بدل بن بوده و زاید است اتم بالشفق آیه شریفه لا ادر
چون اثبات قسم مراد است و الا از آن مخفی است و در بر قول و اعتقاد کفار است اقم لقمه باس کرده
و در بعضی نسخ کلا و الشق است غلط است که در قرآن نیست بی در جانی دیگر کلا و القمر است و ما و بل کلام
شده که چنانکه شفق حاکی از نور است جسم احمد حاکی از نور است که صدق من راه فقده زای الله
مکلف مجازی و صف حق تعالی است یعنی کفایات کننده و جز دهنده عقوق خلاف بیکی
دقه تا زاینه بجز وال و در ف بضم با یعنی نوشته اند اعی بپند چون تغیر منوط برای حاکم است و بی
نذار و جاد تلافی و شکسته بندی و از اسما خداست جبار و جبار و جبار العظم الکیر اجل مقابل عال
یعنی آینه با بید شهود یعنی دید او را با بید شمارد و بورشده و خود از ان ارش بر دبی بجهت حسرت
پدری رجوع بدیه است کشته میشود مثل آنچه در عکس رجوع بقصاص است خدایت است بلکه ستاد است
او را می کشد نوشت و در بعضی نسخ بجهت بر دو بنون دکان فقده یعنی جای تقصیل این کویه مطا
فقده است نه شومی و اینکه کفتم اسرار الشریعه بو خزا دکن دکنیت زک تیر است چون زک است
در بعضی نسخ قزو ا دکن قرا بر شیم و ا دکن یعنی متلع منضد از دکن المتلع است یعنی نضد بعضه علی بعض
و دکان را بوجهی از اینجهت دکان کویند و بوجهی دکان از دکان است کالغراب فی العلی جمع غنوق مجرب
مملد و نون معنی بت است و صلش معنی طایر است مانی با هوایی و در بعضی نسخ روایات بعضی طرق
روایت کرده اند که حضرت رسول سدر سجد بکرام سوره و البخر را قماوت میفرمود و در هر آیه در یک میفرمود

و تامل میفرمود تا بآیه **أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ وَعَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ** رسید و در کتب فیه
در کوش خلق خواند که **لَا تَكُنَّ مِنَ الْغَائِقِينَ** یعنی شفاعت مرتجعی مشرکین خوشدل شدند که غیر تجلی را تحمل
و بست و پس در هنگام سجده با نمونین موافقت کردند و این تجلی نمیرسد که معنی آن است که اینها تجلی بلند
مرتبه است ازین تجلی شفاعت امید دارند که میگویند **هُوَ لَا يَسْتَعَاذُ بِعَدَلِ اللَّهِ** و بعضی بی باکان
این را جز سورده دانستند این است که مولوی فرمود فتنه بدان سورده نبوده و سری بکلول سر برده
نفرمود و سر بر زمین زدند از جهت آنکه در اسلام باز نشد و موافقت شدند ولی آن سجده شان موافقت مسلمین
مثل آمدن بباب اسلام و سری بر در زدن بود و خاله کشته یعنی تن آن عزیز سبک قیوم و صغیف شد
بود و بمنزله شیخ خیالی بود در لطافت و عدم ثقل بر دماغ انصاف جهت فانی بجا رسید هر کسی بچاره جا
بار را ابتداها بگردید و حدیث قدسی فرمود **وَمَنْ فَكَّرَ فَعَلَىٰ دِيْنِهِ وَمَنْ عَمِيَ دِيْنُهُ فَاَنْوَيْتَ وَاللّٰهُ اَنْشَقَّ**
چند نسخه چنین است ولی باید از حقیقت باشد که در دادمه شش چون آثار جوده در آن است که است
و کما بجا دست کویا کوریت است و درین مرده روح زنده مراد زنده همانی است که انسان کامل باشد
اچا مراد احوای حقیقون و علمای ربانیون است و قرینه و وصف عنوانی حیات که فی الحقیقه دیگران
مردگانند **النَّاسُ مَوْتٌ** و اهل العلم آتیا که بجای زندگی بای دیگر کشیم که حی با حیات حق داریم و حی
بجیواته حق و حی مطلق اول مثل نفوس دوم عقول قدسیه کلیمه سیم حق مطلق همچنین باقی با بقا حق و باقی بقا
حق و باقی مطلق همچنین موجود با بجا حق و موجود بوجود حق و موجود مطلق و حق علیه پس مراد از قوش
که سخن زنده انسان کامل است جلد از و حکت بدیعینی و را مگر در از غلطی تن و سنگینی ساخت
بذات و باطن ذات زین خیر و زینت شهن شرو و سوت صبح قصر جهنم بدیع با اسم مفعول
یا مصدر یعنی معنی قضای اجتماع در احکام شرعیست **فَصَاصُ سَلِيمٍ** یعنی اگر چه این فضا ص برقا
وارد میشود ولی عدل است چه قضایه و ولایه چون شبانه اندا که عدل بودندی کسی بر کسی این کوه نیست
گردی خر خاشق ف بدو خا بجه پنهارا و مصل و بعد با شین مجر از فرشته بوزن معنی غرضه که خصومت بجا
و پرتو باشد و صم سستی و عیب غنی بمعنی کرمی من جعفر بن یونس لایحه و وقع فی سنی کسی بکن چاهی بر
برادر دینی خود شش واقع میشود در آن چاه ذب و لوح قضایه و قدر و ام کتاب که **كُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ لِيُذَكَّرَ**
عِنْدَهُ اَمْ الْكِتَابِ ابو گوید از عارف جامی است بر گزیده سخن میخندی آری **الْمَرْءُ سَبِيحٌ**
وَالْوَرْدُ مَضِيحٌ و ابکو اشارت بکرمه **فَلْيَضْحَكُوا فَاَيْلًا وَ لْيَبْكُوا اَكْثَرَ** کنیم که موم و پنهان فعل
گفتن زنده فعل از زنده که در نسخه دیگر است و چشم با در رفیق و همراه و ایامی دارد و معشوق حقیقی و مقام
فراست امر هم شوی یعنی مژگونین مشورت با یکدیگر ممکن از نواف است و در نسخه دیگر است

بارست و راه یعنی اول رفیق است دوم طریق که مشهور است **الرَّفِيقُ ثُمَّ الطَّرِيقُ** تمام حیرت شیخون
جمع شیخین میجو و حیرت منبک و شبه و احوث و شیخون ای دوست جوده مشهور است که الکلام
بجای الکلام ما بنطق **عَنِ الْمَوْحِيِّ اَنْ هُوَ الْاَوْحِي** بوحی یعنی میگوید بجهل از روی بوحی نفسانی
منطق او مگر وحی ربانی منطقی زبان آورده **ذُحَال** یعنی از روی حال و مقام نه مجرد مقال همچون
که قاضی چون وجودی از بیکی است که از واحد بیض محض چگونه کثرت مدبر است کثرت محض
بوحیت محض حکما **الْاَسْمَاءُ** کونید الو احد لا یصدر عنه الا الواحد و باین فتح باب عالم مجردات میکند و زبان
گفته اند بر مشاع صد و یک چیز از واحد بیض چه جای آنکه آن کثیر اصدا باشد چه جای آنکه مصدر و مصدر یکدیگر
باشند چنانکه همه آنها که کثرت است در استکمال این صوفی بر این قاضی که خیر و شر و نیر و نورش و نورش
و کذب و یک سنی و دو بینی و قرار و بقراری و بخواهیم همه اصدا و ذخیره بجا بجهل و فاجیه و حامی جبر
و اما کالو لد سراسیمه این از علامات بودن از یک باطن است و سفید سرست دارد با پدری که وجود حق
و حدیث که در بدستش کماض کرده از وحدت تحفه قیومیکه از وحدت جمعیته و حصر کرده و حد ترا در وحدت عدد
و الا انسان نفسانی بلکه انسان بشری یعنی یکی است و چندین نیز است از مراتب و قوای طبیب و نباتات
حیوانیه و انسانیه بلکه از اجزا و اعضای بیضیه و مکتب و کدر جای خود شروع است در عین کثرت و اف
یک شخص است که قوه با صره او شخصی و سامعه او شخصی و بکثرت و همچنین سایر قوی و اعضا و مراتب
چه بسیار بود که انسانی را منی و بجا طریقی تا کثرت اجزا و اعضای و خاصه وقتی که مستغرق در معنی او با
و وحدت و شخصیت و هویت منحصر با آنچه در مثل آب واحد و نار واحد و جمله متصل واحد یا لفظ واحد
یا نفس حیوانیه واحد و محدود و مانند اینهاست **فِي** از عین مراد مصرع اول استکمال مدن لغاری
از وحدت و بساطت و مصرع دوم آمدن تغیر از سکون و غیر قار از قار همچنانکه بقره در شروعت بجا
قاضی مرصوفی را و این بیت ناظر است باشکال خیر که صد هزار جنبش از قرار سکون محض چگونه بدید بجهل
که اینجا معشوق قرار و آرام دارد و عاشق را بقرار کرده چه بر معشوقی در جهت معشوقیت محض غیر حرکت
پس حقیقتی چون تام و فوق التمام است و حالت مظنه ندارد و محض کل است و خود حرکت ندارد و چون
مخفف کوه بر ناز مقابل نیاز خنده او جواب است از آن قوالی که **حَالِشْ** آن بود که از نور کوه غفلت و از نور
نیش و از خیر شرمی آید و از خیر محض بکنونی نماید و در آن بیت و این اشارت با آنچه بقراری یا نمی و تا
این از تقایص ذاتی خود قابل است و ذاتی لایعلل و القابلیات لا یجعل آنچه نیک از خصایص است
و آنچه بد از خصایص عدم است اینها چون و چگونه یعنی تعلیل و چرا و کم و کیف چون زنده یعنی چون
مضمونش با آنچه بر شما برگاه یکی است و ظاهر جواب اگر امثال است باطنش بر زبان است از علیم زبان

عشق منکوحه و خوردن و فراغی ندارد که نظر صانع نبی و عشق حق باشد باشد اب تمام جی نوزی در
فغان تا سکی چندی نباشد طعمه خوار و بعضی نسخ طور دیگر نوشته اند و همین مذکور است
که باز بگوید که اطالی نباشد مطلوبی نیاید و کاری شود و تا لغاری نباشد لغاری میان بنام کهنی
بضم اول جمع نیمه یعنی عقل خنک بنام عجز دون و کاف ف بوزن خشک کوشه و مقوله خزان یعنی
محشود کوه یعنی رتخیزانند آنچه کرده شده شب که وقت فراغت از شغل کفشد و پهای میران
و حساب آورده میشود بگوئی بگفتن فصاحت قصه کوی بودشش و به تسمیه است که دم را
سغم شمشیر ده که صاحب ثوب بغلت برار تا او برشی بزرده و دم و نفس بریه است یا آنکه ریه با پوست
در حرکت انساطی و انقباضی که دارد و مفرق قلب است و ازین جهت آنرا مروه و با وزن قلب گویند
پس این خیاط در پیوده بولی و سترقراضی جویی و با دجایی بریه میماند یا آنکه در سخت رای و رخاوت
بمت بریه میماند که محلی است اسفنجی رخ و سنجف چه باید که هوایی که در انساط جذب کرد و متعین است در انقباض
سرعت و سهولت دفع شود از منافذ آن مثل جابه نموس در آب که بقشارند و از جمیع جهات آن بترشح
شود با آنکه قلب را در بر انساط و انقباضی از ریخ انقباض و انساط است و انساط و انقباض صدر مطابق
انساط و انقباض ریه است یا در تلوین سترقراضی مثل ریه است که اصوات کونا کون مبدلش قصبه است
و تیریه متعلق است بگوکب تلون لا حوال که عطار داشته مطمع افش تقسیم هم برص یعنی طبع اندازنگ
و در بعضی نسخ بقدم عین است یعنی میزبان حراب محاربه توحید مر جاکش نه و در ادعوت
عینی صاحب دوستی تقصیر و بعضی نسخ تخم زخار است یعنی زمان کردن ای چه ای برادر کی است
و چون گفتگو زنگت حسن دارد از قهقهه او بوقفاست از آنچه در نسخه دیگر است نیفند زار و شلوار و محال آن
میفرود فریه می کشد و یکم خند پهن با با و نون علامت دارایی چون آتشین عقل جسته عقل است که در نسخه
گزار است موله حیرت زده غن و بیدارید و با موده ظلم و ستم معنی است که در بریدن لباس
و گران بنامی مگر و بیدار شد و برترک رحم کرد ولی این معنی دواست و میشود که بی ف بوزن بغداد بنامیم که
بمعنی پیدا و ظاهر است یعنی در باقی اطلس فن و هنر خیاطی و ظاهر جلای را بکار برد بی مکرخی و شاید نسخه طوی
دیگر باشد که نزد مولف در نسخه جایی پیش نبود وقت تحریر غیبین فعلی از غن یعنی ضرر بقصیر است
موجه نه بعین چه نسبت با کور خراب و مراد از ایستادن مراقب بودن و رفع جهل و شک کردن است
ابا ای و هر حرف با بخت تا کید است و میشود با موده باشد معنی پر مینو لے تولید نباشد
خوق رسیدن و در بعضی نسخ متوری و آنهم همین معنی است تو بیع است که میانه دو گوکب بسیار است
فانصوب باشد که ربع فلک است و این نظر دشمنی است و مال است که گوکب در برج متقابل خانه خود با

در صفا

و بدعالی است که چنانچه در طب متعلق است بخاموشی و در بعضی نسخ در میانه آن و این پستی است که مشرقی
زهره چون در رقص نیست چونکه بهرام و زحل انقباض نیست و اینجا یا چار است بدل که چار زیاد است چه در
زهره مکرر میشود و ظاهر رقص مشتری مناسب است و اگر باشد معنی صراع دوم است که چار نخست بهرام
و زحل را که بخش اصغر و اکبر انقباض نیست مبین قلابه یعنی پستین ایغیر از حکیم بد باید آنچه او کرده
آنچنان باید بلکه بکوش که بدریای استوار بری و چون مولای مؤمنان علی بگوئی مشتری عذری سوا
و زحل بوقلب زن یعنی عشق بدل بیاران بوا هم کی بر هم خلیل است یکی بر هم زردت و
صراع تاب بر یک دارد چه بکجیت نیز یکی با موده و یکی نبوت چه اول و چه ثانی و شرف تو انداخت
یا دینوی باشد و بسودد در صراع بعین نیز یکی با و یکی نبوت و لف و نشر است گفت صوفی چون
جواب جمالی رسید عاده سنوآل کرد برای جواب تقصیلی و چون سنوآلی است ظاهر له دفع بعد از غیرت
که این سنوآل ز زمان عوام است چه کفتم که مژوم را خواسته بی لازم و مشع را ممکن است و این نشان عوام
که بسیار میشود که چیز را که مشع است تمیز ندارد و گوید خدا قادر است بر هر چیزی و اینکه کرات رحمتین کند این خیریت
و این کرات را در پوست صند جاد بد و آنکه کرات کوچک کند یا پوست حیضه را بزرگ کند و ازین قبیل
محالات دکر و کلام خود را نمی فهمد که میگوید خدا قادر است بر هر چیزی و اینکه کرات رحمتین کند این خیریت
لا شینی است پس در قدرت انقباض نیست شریک باری محال است اینقدر ندانسته است که امکان یا حد
مناط حاجت بعلت است نه امتناع از فرط نا بودی و نه وجوب ذاتی از فرط جلال و تعامیت در بود پس بر
ممكن است مقدر است بلی هر محالی را در عالم ذهن ایجاد کرده که تصور وجودیت پس اینکه سائل مشتری گوید
هم بفرماند که در این دایره آتش را بی ضرر و اگر میگوید بجنه بی احراق که آتش نباشد و احراق مذ است باشد تا نفس
و نمی فهمد چه آتشی که احراق مذ است نباشد سوخت و نضج و طبع و تعدیل ندارد پس آتشی است که آتش ندارد و اگر میگوید
احراق مذ است نباشد ولی ضرر نداشته باشد میگوید سیم بی ضرر است تودید بدین و ضرر بدین را کور کن و بدان و بدین
هر وجود بجهت وجودی خیر است و شرکاست از عدم است حکام و اگر این را نمی فهمی لا اقل نسبت به این ضرر
که غنیه ترا سوزانیده باشا عانی که در عورت زان توریسیده از نضج و تعدیل در بدنت و در اغذیات و اصفا
در شب که خلیفه تیرین میشود چه جای اشغاعات نظام کل تا آنکه شرم کنی که آنرا ضار بگوئی بوی بی بهای اگر میگوید
دی باشد و بهار هم باشد در کجا شاقص است و اگر در دو جا پس بدین کردیت پس چنانچه جایی شب است و چنان
روز و جایی طلوع است و جایی بین طلوعین در صقعی از اصقاع بهار است و در صقع دیگر فصل دیگر و اگر میگوید
همیشه بهار باشد و دی نباشد پس حرارت عزیز نباشد و حیوان در باطن محصور نخواهد شد چه مقرر است
که در رستان حرارت در باطن کرمی کند و اگر تابستان نباشد رطوباتی که مایه عفون است کی می خشکد و فو

بمی کرده آتش را هموا
میکنند و اگر میگوید
آتش است

دعوت

و غلات کی میرسد و قس علیه یحیی هم از وجود ناول قول حق تعالی است که **اَکْفَرُكُمْ** ان جعل علیکم الایة
کو غیر اندک باشد اگر انسان ملکونی که حقیقت انسان است میجوید پس باقی است بقا الله و اگر میگوید که فنا
که قره العین عارین است نه داشته باشد بغایت نزیب و سبج ندارد و اگر انسان ملک را و انسان لحمی عری
میجوید فخل کان فاسد و کل مکب خیل الی البیط آفانیت فمهم الخالد و ت بلکه ظم و انم لازم آید
که ترکیبات بقیه است و یکرا که لا قدیم و لا باقی سوی الله و مثل این است سخن در قولش که گفت که بدارد پیش
در نوع اشرف کشفیم آنها را قیاس کن بی اجتهاد مقصود بی سعی و کوشش حاصل بود در نشأت عیالیه
ایم که تا قدر وصال بلونیم و کوشالی بیاییم دیگر این عالم عالم حرکت است و اگر اینطور نباشد لازم آید که این
عالم از حد امکان برون نیاید دیگر این اجتهاد است همه غیر طبیعت نفوس است بملکات جمیده و اداست اینها
و لوازم آنها مگر نفس چنانچه نفس و جسم و خیال و شیطان نباشد این عالم نخواهد بود که تغییر این عالم باقیست
لهذا ارکان این عالم طبیعی و دنیوی را پنج گفته اند اسرافیل و جبرئیل و عزرائیل و میکائیل و عزرائیل باشند
و مشهور است که از حکمت خلقت شیطان بعضی از اینها سوال کردند از حق تعالی مفرس بود که از آنها سوال
کنند پس دیدند آنچه دیدند باز مفرس بودند چنانچه چو جام جم کنند کرده تو دیده یا میتوان دید زستان
چو وصف جام جم بشنودم خود جام جهان نما و عالم بودم و در اول شرح در معنی آن گذشت بیانی
برین طلب ملک یعنی ملک الملوک و مراد از نام و لقب مہیات و لوازم ذوات است که بر داشته است
چه مہیات سامی و وجودات مہیات انسان اسم محمل این وجود جامع و حیوان ناطق اسم مفصلش پس چون هوا
بنودی مہیات صبر و صدق و علم و شجاعت و سخاوت و نحو اینها بنودی هند که متلاشی و پران که مندرک
شدن اینها بیعت است که ظهور جمله است یا بضاعت بصر این در کان طبع یعنی هر چه موافق این طبع ظاهر است
سجود بی و هر چه موافق نیستی از اینها بی مثل آنچه بر نباشد که وقتی موافق طبع تو نیست و چنانچه در
و غایان بزرگ نباشد که از تو خراج گرفت و آفتاب گرم نباشد که صدمع تو شد و باران نباشد که بال تو
تو مطلب تو شد و بگذا فعل و تفضل و نمی فهمی که این و آن نباشد تو نیستی پس این خواهشها در قوه خویشستی
خود است اگر بگذرد را بر کیری از جای فعل با بدیمه عالم سربای اینها بگذرد در چه صفت تابع موصوف
و روح و در وجود و مانند اینها و صاف بدست و بدن متلاشی شود و بگذرد پس اوصافش نیز بگذرد
و اما معرفت و اکتی از خدا و قاپریت روح بر قوی و عدم فعل و حریت و نحو اینها صفات روح است
و روح مجرد است و فساد و زوال ندارد پس این اوصاف روحانیه هم زوال ندارد و همچنین مقابله
اوصاف جمیده بنما در غنچه ردن و محافظت کردن کسوه لباس و سیخ چرک کو بدست چو در مناسبت
آنچه قابلی گفته است بیماری من چون سبب پیش او شد میسر مازین غم که چرا بهتر امروز و بصیت

۴۴۴

کتابخانه
توسعه

بستر اضم و مردن کم بهانه خویش بدین بجهان کلا رست بجهان خویش اندوز تو که شادمان باشی ز رخ پستی
که داده یا لا اقل صابر باشی و مراقب و الا مورد استکمال نفس ندارد آن ملکمان یعنی پیش آنان پیش
خداست مفکر فکر و اندیشه و لکن جوشه نیم خسته ای قد بد کوشت خشک اینجا لازم مراد است یعنی
بسیار مانده و عظم تمام کرده پیوده نامی تو فراموشی که تر شاگردش اشارت است که
اتقوا الله یعلی الله لکم شدیداً یخصه و یخص خشکی بهتر است از نسخه تو چنان خشکی در معده
مراد از معدن اصل قابل است یعنی در قوه و ما دیت مانده بی و روغن که نور شود ازین دو غم که در قوه همین
باضافه بهما بعد یعنی در خمیری که در قوت خمر الطیبه شده داشتی یعنی وقت تعجب طینت حال جسم اندری و غای
اگر چه عمر نیست در تو و عالم طبیعتی و قوای صغیره اگر صغیرانی ولی صرف میکی آنها را فیما خلقت شال خلد
در هشته فرو کرده که کینا بجهاد کل مانده اند که چه از باد هوا که کجا شانه شس بیاد حرکت میکنند
و اینهم مذمت است در تو و کلهم از باب استثناء از ذم است میایشه المذم که از محنتات بدیعیه است
بیایان و مقصد قوم موسی که شد که تو با سبب چی فنا ز پایدن یعنی چشم بر بنداشتن از آن و در نسخه کرا و
تائیده بتا شانه فوق یعنی شته و مراد کوساله ز رو نفس است کا و طبعی مرا عااة النظر است با کوسال
خرم بضم اول جمع اخرس چون بکم جمع اکبرم و زنا معنی پس از چشم بر سر که چه قوت و قوتها بان دید
درین عمر که با داده و از آنجمله بصار نامی دیدنیهاست که الحال ملک خواهدن خطوط داری شلا و از گوش بر
مثل این را که ملکه دانش سموعاتی داری و از ناطقه بر سر که با نطق حق آزمایی و در حرف بانضمام
و چ و زو که در سان فاست و بر کبات از اینجا ناطق ساحه اعراب از ضمیر میکند و قضای او طار
خود و غیر میکند و تصرف دارد در طواغیر باقیه او بلکه در باطن که بعدی و در افراخان و منبسط و بذمی او را
عصبان و منقبض زرد و همچنین قوای و اجزا در که چون بسیار است نعم خدا در تو که **و ان تعدوا نفعکم**
لا تحصوها و اتبع علیکم نعمة ظاهرة و باطنة و بت ریح میرسد و فکر و مراقبه ندارد
و همکار هم دارداری غرابت اینجا را نمی فهمی و الا جای آن دارد که مجذوب شوی و مستربین گراستی در
جا و زایشی حده انعکس ضده ذکر نفعها مفید است برای قولش پس افسانه جو با و حال آنکه از
افسانهای غریب دارند و تو نیست نوی و قول حق تعالی **و تکلمنا الیهم و قسدهم و جعلهم باک و اولیکم**
نا طلق حق است بخلق اینجا از هر بیج یعنی دراک و فعل برای هر جزوی قوت است و هر که هیچ و با
که قوتش با و زسد لا غر که و بلکه تلف شود اگر تعمر بعد از ایجاد پیچ مساعره و هفت اندام که را من نظر بر
و دیدن و بر جلین است پدیه چون لباس نفع و پدیه یعنی بود اول بان مثال زد و بعد میفرماید تا باقیم
همه یا دکا تا بستانست رضاع شیر دادن کو دکان شکوفهها بسقطهها میماند و شمار رسیده با جنت نام

۴۴۶

و رضع و درخت برضوعه چنانکه نبات و حیوان بمنزله دو پستانند برای رضیع که انسان باشد که عناصر اول
 مرتبه شود غذای او شود و بسبب کمال لطافتی که دارد و عدم لطافت و مناسبت عنصر با او پس چنانکه مغز
 پستان مادر اصلح بچند خونی که غذای طفل میشود پس از شیر شدن بچنین طبیعت کلیه صلح غذای مولود
 صحیح که انسان است بچند در دو پستانی که حیوان و نبات باشد که سختی باید باشد میان تغذی و غذای مثل در
 و مدرک که چنانچه است بهتر است از شیر که در اجزای مستان قوای با خونهای نیک سالکان
 حامل از ممالکهای حال یعنی زاینده میشود از راه و روش و پنش اهل حق صورتش لایحه که در کشف صورتی باشد
 می کشند بچنان شکر که مجلس میشود از نفوس جهان چنانکه فرموده چشم غایب و نیزان مولد یعنی آفتاب
 کشود لوازم اعمال سالک است و مخلوق ازین چهار عنصریت بلکه آن اعمال معتمد که حق با همه المصنوع برایش
 بچنانی که بر صورتش لایحه اعمال شاهد حیا و حشر ولی مثال دوم که عمل اجزای مستان و مصالح با
 اطلاق است بچشم که برود و اعمی صورتش بوده در مراقبه و حال غیب و صورت بر زخمه و از رویه از ماده این عناصر در
 نیست و بوجهی مثل صورت مرآتیه و مناسبتی که التوم از الموت ولی در قوت و ضعف این کجا و آن کجا و از مناسبت
 این است که چنانکه بود این عالم حاجت ندارد بیکان این عالم و زمان و جهاتش و مانند اینها حاجت ندارد
 پس نه در جهت فوقین عالمند و نه در جهت تحت و وضعی با موجودات این عالم ندارد و صورت عالم همه اجزای
 بلکه چونند که ان اللذات الاخره لحي الحيوان و همه نوزند و علمند چون صورتی مستحق بجا آمد
 از جهت بعضی تیزی حرارت چنانکه در طب عارضا بسیار گویند از باج جمع ریح از زمان جمع زمان عصب
 و شوار طلس مجموع اینها مقهوریت در آثارش مراد است چون قوی کبود با ول برشت که ریح کی ماند
 که چسبند و در نسخا رخصف که یعنی کرایه باشی زاندم نوبه یکن دم ایلی که آلتی است من شیطان و اجسب
 جست و خیزی مفعولت برای که جستی و جناس محرفست که اول ضمیم و ثانی بفتح است کف پیش
 یعنی غم را منکر بحال بفتح کاف و آینه یعنی مرتبه نغمتها از غم و غصه بحال رسیده که تعرف لایسنا باشد و
 روش نه بی شبان تاری فیت هر دم است خطابت بسالک خرجه است و در بعضی نسخ خرسنی است
 و این نسبت با چاش که در فخر من است یعنی خرسنی است همچو خرسن کل ننگ بنا چسبست بر آمد
 یعنی که خرسنی بلکه خرسن خانداری پس چگونه منت انبار معلوم است که در اسنه عرفات و در تن
 واقع چنین است عجاب یعنی فکر با می عقلی که عطر نفی ربانی دارد و منزه
 کلاب است که از کلهای تن گرفته میشود پس کلاب باشد که فکر است و کل نباشد که تن را چاش کل دانی عیب است
 و کاشف از آنست که فکر نزاری که در دفع بکاف عربی رخصف کاه و در بعضی نسخ کل کاف و فست لکن کها
 پرده در میان کها جدا و تعاقب کیرنده بزوغ و فزوغ که در بعضی نسخ است اظهر است فیلسوف

یونانی است یعنی محبت که فیل در لغت آنها محبت و سوف و سوفانک است موشکاف کسری
 اصح است از نسخ موشکافان و بی که امانه باشد دعا که کله که تعالی حتی بصدد الرغاه و مراد اینجا
 کله خلق است بیخ گوهر حواس ظاهره مستند مدارک باطنه حس شکر و خیال و تصرف و وهم و فطن
 کلبل خسته و مانده مستوی در دست متبسم عاشق دلشسته ارجاء امید دادن بچشم غم و غم
 کفیل خافض است کفنده و افغ بلکنده مضجع بنا له آورده خصب سجا مجر و صاد و صادم و با
 ارزانی جسم جمع جسم نوزند و مصطفی طریقه ایف حضرت توحید است و قرآنی که آورده بشون توحید
 و تقوی و در برکت سما و در باب توحید و علم اسما و علم معاد که آنها همین استمال بر احکام و آداب و از
 انزلنا التوراه و فيها حکم الله ان هذا القرآن هدی للناس و انهم لایفهمون یعنی معانی این جهان
 در آن جهان صورت بند و اینجا سبحان لکن سخن است اینجا غرض اشیا طبیعه و مثل حرص صورت مورثه
 و اذیت صورت عقرب و ما شود و بکند کل در نور خصلت و خوی است بن بطانه خلاف ظاهره و در
 انرا استرو این را و گویند و فی القرآن بطلانها من است تکریر غلامت که در آخر
 باطنها ظاهر میشود که ظاهر و قشر انسان می افتد و روح با زریک در پس این است که در تشریح مفرماید که
 روی کار جابه میشود و لازم مراد است که استر لازم است نهان بودن و اگر کرمی که کرمی در مشت بکون
 میشود که بر بد کشف و ظاهر شود و حال آنکه توحید خاص بر اصحاب همین مکتوف نمیشود که المعرفه بذات المثلث
 و می پسیم اینجا معرفت توحید خاص ندارد و اگر چنین باشد که همه یک رنگ باشد سالک مراتب با غیر بقیه مقام
 داشت و چگونه صاحب جمل مرکب و بیط و ملکات رزید بر آن کرمی کشف میشود و حق تعالی فرموده من
 کان فی هدیه اعنی فیه الاخره اعنی اضل سبیلا میکوم که مراد آنست که از خاصیت بدل
 این شاه با آن نشاء و حق تعالی فرموده فکشفنا عنک غطاءک فبصرک الیوم حدیله بصره
 او را کشان اتم و اجمع میشود و او را چه در کسوت لطف و چه در کسوت قهر ولی آنان که اهل توحیدند در مقام
 خود زیست می کنند و او را بقدر مقام خود می شناسند و می شناسند که و من الناس من تعبد الله علی حرفه
 بجز انسان کامل که عبادت است و در همه مقامات و رومی شناسد این است که شیخ محیی الدین عراقی گوید که روز
 محشر که حق تعالی تجلی کند علی با هو علیه ظمیت قبول آن تجلی را ندارد و کمر انسان کامل پس حق تعالی تجلی میکند بر ایشان
 بوقوع معتقدشان و قبول می کنند بر حسب حال و مقامشان بلکه میگویم که انسان کامل را نیز تواند قاصران نیز
 کمر بروق معرفت و اعتقادشان در حق او چنانکه گذشت در شرح قولش که هر کسی زطن خود شناید این است
 که بعد میفرماید تا که بیگانه و تا که بازان آه و قهر بین چون قهر کردی حشیار بی قهر خانه نشست را در حیا
 اعیان کرده بود شقی در مقام قهر خانه صاحب وحدت جمعیتی پسند و در دنیا اغیار رسید در آخرت هم غیر می

و چون
 توحید در حق تعالی
 قهر است

و کثرت سید کینوع و حدت خواهد دید ولی بچانه نیاز چه معرفت با و ندارد و بزرگت نفرمود و کثرت فرمود
 و نیز نفرمود و کثرت سنی مقام او میشود که دیدن مراتب دارد یعقوب پنا بود و یوسف که همیشه وجه الله میسر
 و زینجا هم پنا بود که همواره عشق با و میورزید و زمانی که در مشا پده او دست از تریخ نشناخته و بعد بقا
 و منازل خود رفته و بمشغل خود مشغول شده بدینا یان با و بودند چنانچه تجلی علمیم در محشر بی مذمت نخواست
 که بعضی گویند ارواح مانند آبهایی هستند که در سوهای متعدده باشند و چون سو با شکر آبهایی می شود یک سویم
 ارواحی که اینجا جمالات مرکبه و سیطره و اخلاق رفیله کرده اند و ملوث شده اند مانند آبهایی اند که در
 سوهای مستغفله که با دایان یا مایعات دیگر اندوده باشند می بوده باشند و چون بشکند و روح نشتند
 معلوم کرد و به آبهایی باشد ممتاز خواهند بود و مجمل می کنی در حق اشقی است که گفتیم با ضافه آنچه مواد و عوارض بود
 که کثرت بود و ذرات می شود ولی کثرتی که صفات را واحد باقیمند این دعان یعنی در دنیا و این صبح است
 از نسخه این جمله یعنی این زمان نوبت دولت باطل است که ظهور کثرت باشد نه دولت حقه و نوبت است
 حقه در و مرتبه است یکی که اینجا مراد است مرتبه که رفع غطا و کثرت شود و حدت بصرو وسعت نظر
 حاصل شود و یکی دیگر غلبه بر باند و تکانشان از اعلان کلمه الله و احیاء سنن عادل در دنیا در قرن نوری حکما
 قال صخر القرون قرنی و از قلع و قمع و جاجله و فراعنه و ابالسه و فی الدعاء اللهم انما نرغب الیک فی ذلک
 کریمه لغیرها الا سلام و آمله و یدل بها التفیق و امله و ذلک نطقه اء باریک رسی کنایه است از کثرت
 حق و باطلش متشابهت بخلاف یوم الفصل و یوم تمیز است انجیث من الطیب تا شود امر بقا و امر
 ارجعی و امر تقوا الی اسمائنا اللطیفه و القهریه مشه است و کوشش شومی شود بحال که همه در سراسر صوم
 در کار رفتند و متوجه بلطف و قهرا ویند و بسیاری شعور شعور دارند و یئادی المناجی من مکان هر شب
 چه یوم القیمه یومیت که ایام دهر یعنی دهری که دعا وجود مفاخرات قدسیات و ثابتات است و ایام
 زمانه که اوجیه وجودات مادیات و تکونات و متصرات و با جمله تغیر است همه شمول است پس برون
 اینند قیامت و ظهور قائم و قیام عن القیوم الملک المقدر متقار بند را حکام چنانچه صبح نشت در و
 حروف کبی پس برون آمدن شامل میشود برون آمدن از حجاب تن را و مقام ظهور را در دولت حقه
 و ظهور حضور قائم و هو المهدی کما قال شیخ محیی الدین العربی الا ان حتم الاولیا و شید و عن امام
 العالمین فقیه نبوت سید المهدی من آل ائیم هو الصائم المندی حین یئید و کلمات مولوی در و لا
 بر هر دو مقام ظهور دارد مثل قولش جوهر انسان آه و مثل یفکک عن بینه و اما بازان آه و درین
 دولت خفیه جمعی که یک شذین البلیغ بهجایب زیرا که و سالیط در شرمه ذاتیه و داخل اند خارج
 از ذات و باطن ذات نفوس مثل این عالم دنیا که میسلک اشارت کبری له یفکک عن هلاک عن

عزیز و محیی من حی عن بینه و ان الله لسمیع علیم یعنی تا پاک شود کسی پاک است از آینه و محبت
 و زنده شود کسی زنده است از زنده و بدستیک خدا تعالی بر آینه شود و دانست تا که بیجو یعنی استجا
 یا یک یک نجات یافته است از بنده و یقین حاصل شده او را غرق جهاد عن فریب خور انجمنان صورت شود
 چه یوم هم با در وقت اعمال و ملکات بصور برزخیه و اخریه مناسبتا بشود چنانچه فرماید در غزل
 دادا ناله خولت یعنی مناسبت است و دادا اول عدلت و دادا دوم دهنش و اعطا هستند پنا این
 و امثالش پنا است که گفتیم در شرح قولش ایک کزگی که اندر محشر است که مطا بلطف و قهر کبان
 نیست پس میفرماید دنیا مظهر قهر است چون سخن است و عالم ظلمت و عذاب و تشتت و فقره است پس
 اینجا هر که قهر خانه را که دنیا است حشر یا کرده اینجا هم بقهر خانه می رود که جنم نیز مظهر قهر است مرغ اعتراف
 از مرغ ظاهر و مرغ روح آدمی و دام ازدام ظاهر و دام مرگ آدمی بر جانش خورشید پشته بزرگ
 در از میانش بلند و در طرفش نشیب و مناسبت بر قهر و خیمه اطلاق شود و در بعضی نسخ بر جای او پشته
 و آنکه گفته کشته پشته هم همانند یعنی قهر او میرد هستی در میرا و صورت قهر بر جای و می نشاند
 و در متطاولی که میگردد قهر هم بنماند هر کسی را اشارت با آنچه گفتیم که در درین نشانه و چه در آن
 نشانه بعضی در تحت سما لطیفه بعضی در تحت سما قهریه اند و همه عدالت است که در دعا میگوید بنما
 عالمنا بقضیک و لا تقا لنا بعدیک عینه بضم عین مهمله اسم است و ذوالنهار بضم ناء معجمه کسی بود
 از کفار که سقا کرده در خار زان و خار خیزیت که زن بان سروروی را پوشد بق بار و نیکو چهل مرد
 د ملک میراثی یعنی جهل مرکب تقلید جاهل میت معنوی یا صوری شنک رخا و را برین نفس
 هر دو را دارد و کسی که بستم که تثبیت مر نفس ابدی از اقبله خود کرده عقاد بضم اول خمر از ذم
 حصص و در بعضی نسخ از تاب درویشی عقیه بعین مهمله و فاکوشتی که خشک کنند بروی ریک در افنا
 و نیز آن خشک یعنی آن قیفا از تابش سوزان درویشی قاق شده و افنه بضم ناء یعنی آنچه در گران
 در خواب می بینند صوفی در پیداری می بیند در حالت غیبت و خلعت ملکوتی و ذاق کاغذ ورق کتبه
 و در شود اند پس این صحیح است نه نسخه و رش آن دیو قلوب بد و قاف ضطراب بضم و وقف ملا
 ذکودون بوگدشت قافیه اول و ثانی بر تا ایطا بنا شد و این بیت متصل است قولش که بود مخفف کاه
 یعنی کشف صورتی قسام دارد و بجز مشاعر خمسه پس چون از حق سمعش رفع حجاب شد گاه باشد که از حق
 چشمش و از باقی جوهرش رفع حجب شود سبب کثرت ریاضات پس کشف تام شود و ادراک کند جوهر ملکوتی
 محسوسات ملکوتیه را که پسند بصیرش چیزایی که دیگران نمی بینند و بشنود از با لفت و سر و ش چیزایی که دیگران
 نشنوند و استقام کند نفحاتی که دیگران استقام نمی کنند و همچنین در دو شعر دیگر همه انصو ر قلیا بی است

بکلیت معانی و حقایق شود که از اینها و مقربین باشد و بمقام عیان و تحقق رسد کی کند که گذارد عاقل
اکتشاف پناه دادن کتب اما کتاب مذهب ف ترسیم یعنی با ترس از پروردگار با نهایت
مرشا به خود راستی بلند همت عکس ملد کاندھی یعنی تحقیق امر بر خلاف است که بعضی اهل
علم میدانند که در کلمات آدمی موجود غلطی میدانند از برای جسام و جسمانیات و عکس آنها میدانند و هر
عکسیت بعکس است زیرا که ادراک و عقل زباین است که صورت اینها مترقی شود و بعضی ناطقه چنانکه آن بعضی
گویند که مابا لامین از این جزئیات حذف میشود و مابا لامین است که نفس بر نفس
باقی و صورتی از عقل فعال یا عالم الذکر حکیم در باطن نزول میکند بلکه نفس ناطقه صعود میکند و متصل
بل متجدد فانی در ارواح مجرده میشود و عالم بعلم آنها میشود و آن علوم قبل الکلون است و فناء الکلون
خصوصا بطریق بعضی از اهل اشراق قدیم و از متاخره و اشراقیه اسلام چون صدر المتالین شیرازی
ساجد سفار که ادراک کلیات عقلیه باشد و عقل است ذوات نوری و عقول طبقه متکافئه را و بر سطح
عقلی وجودیت محیط و ذاتیت نوری و مجردیت ازلی و ابدی و باقی با بقا بق تعالی و امانا و وجودیت
آنکه تقریر هستی و وجود نامعقول است و اما عاقل بجهت آنکه تمام افراد خود را عاقل دارد که دانش احکام کلیه آن
دانش احکام کلیه افراد است و اما قیام بذاته چون عرض نیست و حلول ندارد که هست جوهریه ذاتی آنست
جوهریت و ذاتی تبدیل نشود و مجرد فوق جوهریت و اما مجرد بجهت آنکه از ماده و لواحق ماده منسلخ است
و الا کلی صدادق بر کثیرین کونا کون بودی و بتفصیل محض شدی و اما نوریت بجهت آنکه ظاهر با لدا
و مظهر غیبت است که نوریت که سعی بین میدی لروح و کشف له احکام کلیه لافساده و اما دوام و بقا بجهت
آنکه وجود کلی عقلی موقت نیست و توقیت در اضا و نفس است که دانستی که نفس ترقی و صعود میکند بعالم قدس
و معلوم است که نامرطوق که کونی خارا است و خفیف است بار و عقل مضافت موقت بوقتی نیست چگونه
و ازین کلیات عقلیه برترین بی عقلیت و تجرد دوام نفس ناطقه بر نذیرا که اگر نفس ناطقه را علت
اینها دانیم چنانکه حکیم گوید که العقل البسیط خلاق المعقولات التفصیلیه باذن حسن الخلقین پس علت قوا
و اشرفها از معلول است و اگر بامدک متجدد انیم حکم احد المتجدین حکم لآخر و اگر محل و حال دانیم مثل بعض
قشرین از حکما مجرد حال لازم دارد مجرد محل را و الا حال بعوارض محل عقیده و مغلول خواهد بود و مجرد و کلی
خواهد بود و گویند که در شرح بعضی دفا تر مانع از ادعان باینکه کلیات عقلیه ذوات نوری مجرده
و الا آن بی بیان بسط میگویم که مانع از آن و از اینکه بدانند که آسمانها و عناصر و عنصرها عکس در کلمات آدمی
چند چیز است و عمده آنها آنکه بسبب تعلق بجزئیات مادی دارند کلیات عقلیه خاصه کلیات متعلقه بعمل چه جا
جزئیات خیالی و معانی جزئیات همه را امرات لحاظ آنها قرار داده اند لهذا عکس شده اند زیرا که امرات لفظ

بستی ندارد و هستی لمخوطها لذات راست و این عدول از عدلست باید اینجا بقدر وسیله بسوی کلیات ملاحظه
شوند کرده اند این تله در خاک که عشا کینند و از آنجمله و فور این نعمت عظمی و در ایلی بن بغیظت و اگر فرض کنیم
انحصار نوع انسان در فرد هر آینه دراک عامی کلی متعلق بعمل را غریب و عجیب بود و گویند که جنس حیوان بود
و از آنجمله نداشتن خود در کلیات عقلیه و حال آنکه حدوث در اتصال نفس است با آنها در وجود
آنها و دانستی که نفس ترقی میکند و از روی بل طارح الکلون و داخل حرم قدس میشود و از آنجمله ضابطه عقول
بوجود حقیقی پس چون کونی کلی عقلی چنین و چنانست سامع بهیبت دود چه ادراک هست و تعیین بر عقل
جزئی آسانتر است و بکلی طبعی رود که آن سخت دارد چه درک بر طبعی است که تقریر هستی بی وجود
باینها باشد بلکه باید عظمت باشد وجود مجرد و وسیع آن که گویا نفس قدسیه عاقله دارد بهم جزئیات و همه قایل
او و شروق و بروق و ایند و از آنجمله ظن عرضیت و کیفیت و حال آنکه بر شبیه و مسامحه آنها را کیفیات کفیه
و از آنجمله مشاهده نفس آنها را از دور و بصیرت کم نور خاصه نمود در عالم غرور و از آنجمله عدم معرفت باطن
ذات خود که **لَسْنَا اللَّهُ فَانْهَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ** پس بدانند که آن مملو تر گویند که متصل بعالم قدس میشود
و انسان ناسوتی را گویند و سامع چون خود را بلکه انسان کامل را همین تن و نفس خیالی میسازند و حس او نمی بیند
انصافاتی را بی تحیف بی قیاس از عاقل سخن نگوید و ندانند که از دوره عقل با فعل باید داخل حرم قدس
عقلی فراید چه در حدیث است و برترین است که **أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْعَقْلَ وَ عَقَلَ كُلِّ مَجْرَدٍ اسْتِ وَ مَانِعٍ اَزْ اَدْرَاكِ**
نذار چنانکه مقرر است که هر مجردی خاصه مجرد با فعل که حالت منظره ندارد عالم بذاتش و اما عدلی ذاتش
و علم علت مستلزم علم معلول است و او صادر اولست و علت دون خود و علم بخود دارد پس علم بعالمین دارد
و نیز علم بحق دارد و حق علت همه مادی و پس عقل کلی علم به هر دار پس آسمانها و عناصر و غیر اینها همه عکس
علمیه عقلمند و آن صورت علمیه علل معلومات خارجیه ذوات آن عقل کلی اول با عقل کلی آخر که عقل انسان کامل
و حقیقت مجید است و احد است لهذا فرمود اول ما خلق الله روحی و ایضا نوری و ایضا فرموده الله است
که سخن لا تون الا خرون و اولیت بحب بد و سلسله نزولیه و آخرت بحب جسم سلسله صعودیه که خاتم کن
کونین فاستح آن کتابست پس در کلمات آن عقل کل در کلمات این عقل کل است پنهانست پس چه شکل است عکسیت
چنانکه تخریر کردیم بلکه اسرار است جنبه تا و لیش تن آدمی مشهود قلب و قد فلد به و فایا بان و تا و لیش
مصرع مثل آنست که مرغ دم سوسوی شهر و سر سوسوی ده کلند بوزن کنه کلند ثابن نسخ اصح است از
تبر و در چه این بجز لقی است و ذکر تبر در آخری مناسبت نیست جا آوردن آن از جهت استظهار بود که شایده
بشکستن چوبی حاجت آفتد و کند را جناس محرف غطا یعنی مجریده هر چه در چنگ فیروز است
اگر بچشم بچو انیم و اگر بچشم عربی بچو انیم مظفر در صوب و غزوات میشود بجز غا بمجره باشد کنایه از فیروز کا

دککایستی بوالفوح و می شود برای مجرب باشد قلمش ساخته سجیده پاک میبازد پاک باغش مز
 نجس و بجه جوی را در درون قلب کشتن عباراتی است از آنکه عاشق حقیقت بخیر و خیری نخواهد و نعمت
 حجاب او بخند پاک میکشد پاک کردن زبون و بستی دادن او بعلت تعبیر است از آنکه فعل الله معمل باغش
 نیست و علت غایب فعل او را نیست و ذات او معروفیت ذات او که عین ذات او است چون عالمت
 و علم او و صفات کمالیه او که همه کیفیت غایت فعل او و نهایت فعل او است چه هر چه غیر او است فعل او
 پس فعل کلام با او میشود و تسلسل است و غیر مطلق فعل او ذات او است پس بما که فاعل این فعل کلی است شمره
 و غایت و اگر داعی زاید بر ذات باشد استحال میشود یعنی اما لفظی بالف معنی مصراع آن
 که با تخلق با خلاق الله باشد پس باید بجه فعلش معنی غیر الذات نباشد پاک بگانه که آلت
 و آلت خیر و شرمان علی الله فضل جوید بهشت جوید یا خلاص سجات زد و زرع یعنی متوسطن بر
 مت بود و عید براه آرد و از برای مقربین حق تعالی در کتاب مجید فرموده **وَيُضَوِّنُ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ**
 عام نیست یعنی چون طبیعی نیست در دوی خود او از خود بطلب بر آنچه خواهی که تویی تو مران
 که ان پر و فوخه است و در بعض نسخ تو خوان میرانش بکجه بلج یعنی که تو بخوانی آنرا یا برانی که پر و فوخه
 و از با تو نمیرود و اول ظهر است بوالفوح ظاهرش ظاهرش که معنی آن باشد که سیرش برده بسوی خود
 بسعت لیکن کوبانی او اول را اعتواست مت دام البغ است و عشق از نسخه است جام دزدان
 برای مجرب سلاطین سدره تویی قافیه نزار و که در بعض نسخ است و سدره المشرقی شجره است که طراکه
 بران ما و می شنند غرابها چنانکه در آثار است و تا ویش بر زیند کبری است و مرتبه اسما و اعیان ثابته کصو
 علیه تقصید از نسخه است یعنی در یازان است و بجران دو مجاهده با نفس چه بجران در طلب مجاهد
 طبیعت است با مرض دود هان داریم تا آخر پنج بیت در ابتدای کتاب گذشت و کویا اینجا بوده با
 برده اند در قبیل از نسخه در ابتداست ددهوا خوب نیست و نسخه اصح اول شما دوم سما که اسم آن
 و تخمین القافیه دارد مثنوی با همثل و بسین مکرر که در بعض نسخ است صحیح نیست تا ابدیت اشارت
 بحدیث نبوی **أَبِيَّتْ عِنْدَ رَبِّي لَطِيمِي وَيُقِيَّتْ لِي عَيْشِي** شب بروزمی آورم در نزد پروردگارم و او طعام در شرا
 سید و طعام و شراب تجلی ذاتی و صفاتی در عالم معنی و حقایق و طعام و شراب صورتی در عالم صو
 و قافیه کور عالم رفاق الرفاق صیام باشم کل یادها شامی کی سرت کجسته سین هنر اچاهی نسخه فر
 چاهی خط است و فرابوزن سر معنی سوی جانب باشد و نیز معنی در است و بر که معنی فی و علی با
 در عربی و آنحضرت چون محرم اسرار نیافت که چنین میگردد چنانکه در منطق الطیر است که مصطفی جانی
 خود دام براه گفت آب آید شکر از چاه رفت مردی باز آمد در شتاب گفت پر خون چاه نیست

فرزادها

گفت پذیری ز درد کار خویش مرضی با چاه گفت اسرار خویش چاه چون بشنید آن تابش نبود لاجرم
 پر خون شد و آب نبود و این پر خون شدن چاه از در علی مرضی زبان بمالعه مقبول است مثل کجا
 زینها یعنی که مقرب صحبت چون یکا خیری می آورند که اینجا هم پذیری سر موده و اما سر فرج چاه که
 که اسرار را باید بچی گفت که عمق داشته باشد و یا باید در باطن و عمق قلب خود که داشت که بین آن
 شریک نیست یعنی قول و لاف که لاف می کنند مست کشف از باب نقض و رجوع است که از محنت بچی
 یعنی در حالت صحیح چون علی سر را فرج چاهی کنم ولی در حالت محسوس گشتم آه و اشارت با کجا
 مشرب بل الله دو گونه است یکی کتمان سر و یکی افش و عریده جوی کند بشلی فرمای از آن جام که منبت
 به این دو اند و او نوشید و عریده آغاز کرد و ما نوشیدیم و دم در کشیدیم و دیگری گوید که نه آن جام بود
 و الا تو هم عریده آغاز کردی و میشود که چون بخوایم و چونکه خوانراه از زبان آنان است گشتم آه و
 من نه آه از زبان اینان باشد منتظر به باش بر کجای فغیر یعنی زست و مجذوب حق دلالت از
 نیامد که اوج جمع مکرر است و مرشد و دلیل باید جمع سالم باشد عصی آب انجور و مراد خمر علیه عشق
 و در بعض نسخ مشط کوباش بی کج آن فقیر و اول اصح است و توجیه است که چون مولوی استغرا
 بخود نسبت داد و میفرماید که حال وجود کسی آن فقیر و احوالش که فی الجمله گذشت که با خمر رسد که حال غرق
 بجز توجیم پروای طاقت و صبر و معانی دیگر دارد که همه مناسب است از استناد مراد است
 که در صحیح باشد با دسبک جمع میان عنصر با و عنصر آب چون در عنصر است و در اصلت مراد
 النظیر است خواجه و مفعول درده و مراد خواجه صاحبانیت است که شراب عشق ثابته است و
 میر و مات فوق انداز آنخواجه است بفرین که خدا بکشد ترا و در بعض نسخ مات و شو و تا آخر عرض تو است
 اگر معنی دارد که بخواجه مذکور گوید مات حق شو و تر و بر معنی اصلاح است در عربی و نیزه جایز است
 تر و بر مکرر الله باشد و مکرر و او مکرر الله و الله خیر الماکرین لیکن مابقبل و ما بعد ربط صامی ندارد و در
 اول لفظ ثونیت بلکه مات تو مات تو یعنی مرگ تو میاید انداختن تمام چه وجود حق تعالی هر جا که
 هست جمیع کمالات است نهایت تقاد و در طبع حقیقت وجود است بچسب در کمالاتی که عین است
 از حیات و علم و اراده و قدرت و ادراک و سمع و بصر و حکم و مانند اینها لیسانی پر ریش مراد کثیر العالیین
 و کبوسه کم علایق کوه و ماهیش جنبه و ج نیت توجیه است باینکه همه آنچه درین دریاست غیر آب است
 و در دریا حقیقت وجود ذاتی نیست که همه وجود است و آنچه در خارج است وجود است و آنچه در شاعر
 وجود و بدانکه تعداد افراد در هر حقیقت تجلی غیر حقیقت است چنانکه آب کثرت دارد و هر که کثرت دارد
 انسان طبیعی فرس طبیعی و غیره کثرت دارد بسبب تجلی غیر در هر یک که تجلی غیر نبود کثرت فردی

و اسرار کفایت اشارت
 کتمان از نام خود است
 و تا پیش است
 ج

مشا اگر فرض کنیم هر چیز صیقل بودی و میانه صیقل و مصباح بودی و مکان و زمان و با یکدیگر عوارض
و ناظر و منظور بر همه صیقل بودی هر آینه نقد نبودی و این در صیقل فرض و تقدیر است ولی در حقیقت وجود
طرد العدم و غیر الهیه واقع است بدون فرض فاض و اعتبار معتبر ولی حقیقتی است که مراتب شدید و
دارد مرتبه فوق العاد و مرتبه تام است که حفظ مراتب لازم است و در مطاوی ایاتی کشیم که از باب این
شور بآب بقا است و آنچه جزاوست نیست غیر سرب اوست در ایاتی بیکرانه است غیر او چون
ذی و موج و جاب فی غم این غم است که بود و اصل فاض و غم و غم آب باشد از یک یونم
هم جا یا سنی آذخو امن لا ابواب شمن فبت پرست ذالسنوی بحیر با با ضا ذسوی وصف
سبحان ذک ربك ذی العز عجا یصفون جلی اگر بحیم باشد اما له جلاست و اگر بحیم جا مهمل باشد معنی بود
خادقان یعنی است در خرقان که قری است از بطام خله خله بنجا بهی بوزن زب معنی خوشا ولی بطور
استدکفه عدله افون و فرب بحساب و قافیه دویم در غم و اضطراب اصح است از شنبه بحیب
که قافیه دوم از غم در شیب باشد ذذاق از زرق معنی شید و مکرو را کول کج و کون عتو سر کشی عتو
کراه جفنه اللیل مراد شب یعنی تمام شب در خواب خواب بود آن کسی که مرید شود و بطال النهاد و روزی
بطالت سر آمد و عجل کوساله اباحت مباحی بودن و بهر حرامی را حلال دانستن بحمل جمع جمله
و با حیل جناس مضارع و خطی و تخنیش القافیه دارد تو هات سخنان پهلو ده عجل با ان نوز ناظر است بقولش
که عابدان عجل راه اگر کافر زیت آگاه کشتی کجا در دین خود کراه کشتی هر اباحت ناظر است بقولش
کاین اباحت زین جماعت فاش شد هر اباحت که خدا آمد کمال یعنی هر مباحی مانند ماکول شنبه
مشروب مینی و تنکوح بهی که آزار مکتب شوی از آنجهت که خدا مخرضه نموده بحال است اما الاعمال البتیه
و شنبه است اباحت در هر دو مصراع خوب نیست کوقبیلان مشتق است از کرب که از افعال
مقاربه است یعنی ملائکه نزدیکان خدا سجده آدم را یعنی سجده کردن ملائکه آدم نوعی را دلیل سبق
بالشرفاوست چنانکه همه قوی و طبایع و مجردات روحانیه و عقول قدسیه را در وجود انسان گذارده
و همه را مطیع و ساجد ز وحش کرده اند و همه سجد و طاعت می کنند مگر ابلیس و هم و سجد اینها در کرم جمع
قوانین است چه تفاوت با حقیقت نیست که بدخول جسم روح بلکه انسان کل الانواع است و تمام الاشیا
آنچه خوبان همه دارند تو شفا داری و حق سجده انقیاد و اذعان است نه مجرد انبطاح صورتی پس
روح امر گوئی میکند قوه باصره را با بصار و آن اتمثال میکند و چشم را با انفتاح و منفتح میشود و چون
می کشد یک را با انطباق منطبق میشود و خیال را بحفظ صورت منخفظ میشود و بهیست شیئی
خیالی یا غیر آن کن سیکوید کیون میشود بی ماده و اسبابی دیگر و بوی هم امکان با ورا که معانی جسمی چون

مذکورین

صدمت صدیق و بحافظه آن بعضی سبب امر کند با درع معقولات کلمه مجرد و کلمه و تفسیر روی و اعطای
کنند کل ذلک باذن احسن الخالقین و خوارج را با دو اقل نیست یکیت و حقیقت و وجود یک حقیقت است
و حق سجد خوارج و اطاعت آنها است که اراده عین است ملک در اراده حق شود که آنچه میشود مراد او خوارج
بود و اراده با امر است و امر تکلیفی نیز اراده است و نهی که است هم سرب اگر بحیرین بخوانیم مراد بتوان
ناسوتی باشد که تن طلبی است و اگر بفتح بخوانیم مراد بتوان ملکوتی باشد که روح امر است و خلاصه
که سرت و سرت بعد از جمالی و روحانی متبادر شود قال تعالی نواعذ للشیوی منطس مشا
و منطقی ظاهر مشا بر آن بود و موجه است مشا منطس مشا بر روح کامل آدمی نیست بی سرب و در ایاتی
ز کوه سه موج زن کعبان پس روح امتهان خوار می مه فشا لید ایام دارد و انسان کامل چه چهل
بیخ است و آدم نیز چهل و پنج و دو کوه یا بیشتر که عدد شان یکیت مثل اجسادی اند که روشن یکی باشد
چون آدم و هم در بیجهتم و بیخونه و به بفتح میم و بکسر میم که معنی بزرگت در ف و قرینه اینجا آنکه مرید
تجدیدان کامل است جز سوسی کل اشارت بخود مرادش جان مشرع جواب است که شرح
و تقوی راه با نیک عارف در مقام حقیقت است که روح طریقت و شریعت است و تقوی اشارت بظرف
زهد سالف یعنی معرفت عارف کاشف است ز زهد و تقوی سابق چون جذبه که تیر سبک سابق
حصار در ویدن یعنی جهاد بانفس و اعتقاد معنی علم متعلق بعمل منزه جلاست و نبات و حصان
که معرفت بمنزله جان امر معروف جواب است که او امر معروف باینکه امر معروف وجود است و دیگر
جنبه خلق که عالم عناصر است مستهک و وجه نورانی که عالم امر باشد بر او قاهر است معروف است
یعنی معروف مشارالیه در حدیث قاسمی که یکی اعرف که حق است تعالی شان لیکر و رابطا عاود بقدر
و لطیفه حقویه او نیز در کمال خفاست و سخت و باید معروف شود چون انا یعنی نامیت بنده محو
از حقیقت وجود و لا الا شمس مجوز و صحو حقیقت شده مالد زکیر بهتر است از شنبه میماند که
چنینیس القافیه دارد که در اول در معنی بابت و در ثانی معنی ظرفیت بجای نیکر دابث علم و این
رد آن سواد است که گفته بود طبل خوار فو فیع نامه فو فیع تقسیم مراد تقسیم انعام و از راق معنوی
مکاتما ملک چلسان معنوی از کثرت ملائکه که عبادت حق کنند و در حدیث است که اظت التما
و حق لها ان تا ط ما فیها موضع قدیم الا و فیه ملک راکع او ساجد و مضمون این بیات که گرانسان کل
بودی این اشیا بودی است که او باب لا ابواب و علت غایبه است ولی غایه الغایات خسته
یا بن آدم خلقت الاشیا لاجلک و خلقت لاجلی ذقها هم چه رزق وجود از حق سبب میکند
پس ذق خواران و بند و اولاه و اولانا لئلا کان الذی کا ناصدقه بخش پس کل

صدقه بخش عیسی است ای فقیر لی نه چون کویند الفقه و فخری همه غیبیا صورتی زکات
نور تو اند و تو غنی هستی بقنای حق تعالی و از کمات عرفاست که الفقیه لا یحتاج الی شیئی و سبب آنست که
بزار که حاجت آنرا بیکر نویسد کشته اند که از اجاب و از الشیء حده انکس صیده و در نسخه از فقیرت و غلط
انپاس انش کردن دق طعن هم مقبل هم خواب شهر مست نفس اماره است چنانکه از خلق
اویست است که شکر کنند و سلیم باشند صد همدان خوابشهای نفس است این یک را شیر زیر ان شیخ
خرقانی را و در اغلب نسخ یک یک را و بنا برین معنی چنین میشود که یک یک از مشایخ را خدا محسوس کرد
چنانکه در ان میت هم فرمود مشایخ محسوسند و شیر با شان محسوس نیست شتر شد شود خلق پس بنا بر نسخه
اغلب معنی نامه بدیند تا جالس بن بحدین باشد و ربط حادث بقدم و ربط خلق مشبه بخلق نزه بد
و لَوْ جَعَلْنَا مَلَکًا جَعَلْنَاهُ وَجَلًّا اَزْمَقُونَ دَبُو نَسْخَةِ اِی مَعْمُون غلط است بخنی
شتر قوی خراسانی نشو تو همه اصح است از نسخه توفیق همه چون مهم در زباعت محک در تعلیم
کاملت بین بدی الغمال و در اول نطق الطیر کوبید مهره انچه زرزین حقه ساخت با فلک در حقه
مهره باخت سنا روشنی اقتباس است از شریفه بکا و سنا بوقه بختلف بالابصا و نون
این شش نور وجودات ملکوت اسفل و ملکوت علی و حیروت و فیض مقدس و فیض قدس و مقام
احدیت که مرتب غیب الغیبت و بیبارت دیگر عالم مثال و عالم نفوس کلیه که مجردات متعلقه اند و عالم
عقول کلیه که مجردات مسئله اند و وجود منسط که رحمت و اسعه فعلیه باشد و وجود ایمان ثابت و لوازم ایمان
و صفات که رحمت صغیه باشد و مرتبه لاسم و رسم و در آیت کبری و مثل علی که انسان کامل است لطیفه
قلیبه و لطیفه عقلیه و لطیفه روحیه و لطیفه سیره و لطیفه خفویه و لطیفه اخفویه بجزف نفسیه که در ان عظمت
این ایمان صوفیه و ایمان قرآن شجره مبارکه و زجاجه و صبحاح و کوب درمی و نار و نور علی نور
حجج تنگی با روان نیکو کودی روان اصح است از آنچه در نسخه دیگر است و جناس در
که روان اول روح و دوم از روشن مشتق است در فعلت یعنی در قدیم بصدی مرصد دا
چونکه فرمود که باید ستاسی و پیرو نبیا بود میفرماید که هر یک در مقابل مودی داشته اند پس ولی چنان
نداشته باشد چه زن مودی و چه مرد مودی و ظهور هر چیزیم بقصد است که الاشیاء استبان باشد
و حق را صند بود خلیفه برای خود موجود ساخت و از برای او صد قرار داد و دوره قدره و مدار
ظهور حق بر خلیفه است ظهور تو بمن است و وجود من از تو قلت نظر لولا لی لم اکن لولا که در آن
روی جانفزی تواند همه عقول و نفوس عناصر و افلاک ولی کسی نماید ترا چنانچه تویی بجز
من بکین بدیل شما که صاحب سیننه یعنی سینه سینی و دل عرش مجیدی بکیران در سنی فیض

ذکر

فانصه کند و نیز زنده حق از باطل بکار و در عمل فیض حق و الباطل حکم و در غیبی عالم که در انش
که بنگرد کارشان و کاستان شده احقاق کرد حق را و در نگر صیج است نه او بکر نه بعضی و نه بضم کاف
هم نگر بضم نون و کاف عربی از نگر و امخت فود خیزی یعنی زود خیزی را که با دباست
ان فان و آن لغه و پست دوم تتم و است و همچنین در و پست تالی بچسب بضم هم بنا و پست
و شف بشین معجم سیوانست حار و یابرس از پوست آن پوستین سازند و کونید امان لبس آن و فو
ان امانت از نفوس و بوا سیر و اینجا پوستین آن مراد است بود و قله بضم قاف یعنی سر کوه و سبک
عظیم و غیر این آمده و اینجا مراد قلم است که در کلام فقها استعمال میشود مثل لفظ کر و در کلام بعضی فقها
مشافیه است که و القلمان خمس باله رطل بالغدای چنانکه در کلام فقهاست که الکر الف و اما
رطل بالعراقی و بحسب المساحه سه و جب و خم در سه و جب نیم است و خلاصه معنی آنست که تو در طهارت و نظیر
معنوی بحسب علم و عمل چون قلمین و چون کز نیستی که ظاهر و مظهر است و بحد ملاقات نجاستی بخش و لود
شود عذاب ظله سایان و اشارت آیه شریفه فَلَکَذِبُوا فَاحْتَنَبُوا عَذَابَ یَوْمِ الظُّلُمَاتِ
یعنی تکذیب کردند شعیت را پس گرفت ایشان را عذاب روز ظلمه و آن چنان بود که ابری مثل سایان بر سرشان
پدید آمد و ایشان را باک کرد و شکر هسان بای ظرفیت است یعنی خانه و دیوار را که در شهرشان و ده بود
امر کرد که سایه راحت مده امعان فرورفتن در فکر است کورده ایش یعنی زیست و استادی و در مقابل
آنچه بعد فرمایند که چشم را کردن روان بود او دگر مراد انسان کامل است و پولاد دل سخت است فی ان
یا یقین آنچه لید او دم بخورد شلجنا و در بعضی نسخ روان یعنی روح و علی ای التقیرین انسان کامل
مکملنی پوشیده ز حسن و مغزول شدن ز حسن و مفصول بودن ز آن بجهت آنست که سوسط
مسکر بدی است و علم و یقین را منکر است و همه را و همه و خیال میداند لب خواهد نموشی کشتی عصب کشتی
مید بخضای پوه ضرر رساننده پادشاهی یعنی صورتی خراسه بای نسبت است یعنی خضوب است
که خضصا راست مناص می و حج در د از تو سساخت و ترس خادم عشق است و کار که از عشق بجز
و مقوم خود و بهر که بهر عشق و شوق دارد بجهت خود بخوابد پس اگر تن را بخواهد و فوای تن را و طایمانها
و جوالب نفع آنها و اقارب و ابا جمیع را که بخواهد برای خود است و خوف از آنست که بسا و معشوق از
در رو و فتنه سدا و خود بلکه باید از حق برسد پس اگر فضا حق نباشد ترس نیست و اگر ترس نباشد شظام
نظام نیست حتی ترس از مرگ ترس از تجلی حق است حکام اند بکراست آن علم حضوری و شهودی با و است
در مرتبه عین الیقین و حق الیقین و بودی چون علم حضوری خود روح است خود حق تعالی چون محیط است
محاط عقل شود چه جای حس بلبی چون محسوس بر حاسه وجودیت و وجودات وجود حقیقت وجود بسیط

۲۱۰

میرسد و عَمَّا لَوَجَّهَ إِلَى الْقَوْمِ و صرف بهر جهت سخن خود را در است پس بر مرتبه از وجود که بشعری
مدرک شود و جدا و مدرک شده ولی نه بر وجهی که مجتهد و مشبه گویند تعالی عما لوقول لظالمون علوا کبیرا
پای از آنچه عاقلان گفتند پاکتر از آنچه عاقلان گفتند انصود صیغه جمع بسبب کثرت معانی صفت است
که محب وجود و تحقق همه عین ذات و صفات و جمال و صفات جلال و کوه حضرت است قدسند بجزو یعنی
چون خداست پس اگر بخواهد کشتی نجات را عین طوفان تو کند در جوی چه جای آنکه در دریا باشد می نوبت
مقتل بی چیز و غیر با عزم طوفان است شاد است کشتی است چنانکه گذشت که در جنس طوفان است چون
چشمها چون شود و نداند که در دره خیال محابثت و بر این پند ترس از خیالیات و و هیماست و از جمله
بجزیم رذل پوینک خا بر است که ارشک بوده و تجرید نسخ پر شک نوشته اند و ارشک است
تا مشاء فوق رزی فوسین مطوط و اما مشله و جمع عربی و ف نیز آمده بنا رخا نامانی لغاش و کتابی که صواب
در آن معشوش است و اینجا بقیه آسمان با آن تشبیه شده چه جمع صورت در نفس فلک معشوش است بلکه در سطح
پس بعضی شرفین پس کارستان است چنانکه شرح عطار از آن سخن گفته که در که ابتدای کار سیم رخ امی عجب
جلوه گر کشت در چین شب یعنی تجلی کرد در نفس فلکی در شب قوس نزولی در میان چین فت و از
پری لاجرم بر شورش بر شوری یعنی در وجود و کردش فنا و بهر فلکی با آنجا که گوید آن پراکنون در کارستان
چین است اطلبوا العلم و تو با بصیرت نیست فهم کج بلکه حکیم محقق هر ترس و هم غلط ندانمش
از غلط نرا بلکه خوف از نیست رایا از غمناک خانه را و هم عینی غلط و دروغ داند و این منظور مولویت
بل کشتهها که یعنی از متلف که حکیم بی تحقیق است و در ایامی که حکمت بی روح و بی فتوح است
بلکه کشتههایی که دلند و حق پسند و حکمت دارند و اولیا خدا اند که کوه و در بعضی نسخ کشتهها است
و غلط است این خلق و جمله و غلط را چنانکه در حدیث امیر المؤمنین علی علیه السلام است ان سئمت
عالم ربانی و تعلم علی سبیل النجاة و یخرج رعاغ اتباع کل ما عین میلو ان مع کل ریح لم یستضیوا بنور العلم
و لم یحییوا الی کرین و شیخ پس عالم ربانی متا له خاشناس و خود شناس است بهر علم سلیم النفس طالب نجات است
و هیچ خبر کسی از جهت تحقیر تشبیه شده اند جمله با نیا و رعاغ به معنای عوام غلط اتباع کل ما عین که یعنی بر
و عیانی ندانند و در علم مبد و معاد محضند محقق را بلکه بهر معنی را پس صاحب است اینجا طوفان است و تا
بعالم ربانی که کشتی نجات است تمسک بود که کوهن بهما لغت قبول است یعنی ازین دو چیز ان کوهن و از
دو تایی دیگر دنیوی زیاده و کوهن که اقارب کا اعتبار بی فی اذا نزل الی ملافة یا دهاشان خیال کرد
تو ایشان را در کوهن این کاف عربی علم و عبادت میجو ند در معنی قلبت و در بیت جاست
و ذوالقافیستین و در بعضی نسخ غایب است میجو یعنی دل ایشان با تو است شفت سجود کشیدن و شاة

جمع و اشئ یعنی سخن چمن چمن کردن سخن چمن کردن تشبیه بعضی پس بخوان آیة فاموا انما الاصلوة
فاموا کمالا را یعنی چون استاده میشود بنمازمی سینه با کمال طبعی بضم اول و کسر پستان چارپایان
چنانکه در قاموس است و اینجا مراد منقاد کشتی است حروف نه حرفش حلف نه نذب چنانکه در بعضی
نسخ است اوصله است الف قفاست یا هوصله است کل بابی و سین باطن با عقل کل است که با لب
طهر الوجود و بالنقطه تمیز العابد من المعبود و باطن سیر نفس نفس تحول شود بعقل در ترقی بغایات الف را
اینجا متن مراد است چنانکه گذشت که ماکسیم اندر جهان هیچ چون الف آن خود پر از هیچ داد و
اول دار و عملی کند در تن و آخر متا شود از آن و فانی شود بقیه شکل نیستان مله با لاله و کما
نیست پایانی چه شومی در حقیقت تفسیر منظومیت برای قرآن و قرآن تدوینی مطابق قرآن کوهی است چه
لفظی و کتبی است و عوالم متطابق است و حق تعالی در قرآن فرموده و لَوَ ان مافی الارض من
یتجدد فافلام و البحر میله من بعد سبعة البحر ما فندب کلمات الله ان الله عن حکیم
اگر آنچه در زمین است از درختان قلم شوند و دریاها شود و از بعد آن بهفت دریا که تا و امش فلک سبقت
داد شوند تمام میشود کلمات خدا بر سبب که خدا قوی و قدر و حکم است پس چون کلمات کوهی باشد قلام
قوای فعلیه فاعله باشد و بحرهای مد و مبولای می خصصیه و فلک اندک ظمانه چون سیاهی اند و در این
دیکر فرموده لو کان البحر میله کلمات ربه لفتد البحر فکل ان تنفد کلمات ربه و لو جئنا بعثه
مکذبا یعنی هر چند مدد از قوای فلک بیاید بقوتها می فعلیه و انفعالیه عناصر چنانکه در واقع اینجا است
از آنها و باقی تا و امش تا و امش با بقه است و با جمله ضمون است که صحت بر او جایز نیست و اقول در نوبت
و اسماک بر جود او و اعیان بر قدرت او و انیت و تا و امش دیگر از برای اینکه شویز نیست پایانی پدید است
که کوهین همه شویز است از جود و هویت و وجه الود و وجه النفس و جوب و امکان و فعلیت و قوه و صوب
و ماده و نفس و بدن و مذکر و مؤنث و فعل و انشی و غیر ذلک و خلفا من کمال و فوجین به عالم
صدای لغت است آه و کوشیم که صحت جایز نیست چارچوب بخت از دستها و پایانی کشت
با رمیزند شعرش مراد زمره است که بنایان بجهت رفع کلال دارند تشبیه است و مراد تمشیل است که
تا صلح حقیقی صنع انسان میفرماید کلمات ذوقیه و اشعار بلقیه معنویه خواهد بود و همه معنی شرح مشکو
معنویت و بحر و قطعه در آن منظومیت جفت کند خشک شود یعنی بودش تمام شود پس مرتبه از خاک
کفاین و ریاست چون برود که اما ان الی قید هب جفا کف دیگر بر آرد و دریا و خاک دیگر بر آرد
ما ننسخ من آیه او نبدلها نای بجز اینها و امشها ناظر است این بیت بقولش چارچوبه چنانکه قوش
چون نما بدیشها ناظر است بقول او شش کر شود به قلم یعنی فیض السطوع ندارد و قوتها می دیگر کجا می

و بقا فی فنا و قیام بقیة التوحی است و لهذا روز است و اما تاریکی از حقیقت فنا آنهاست بقا که علم او
 با آنها لا یتغیر است و نور او لایا فل کشف خوب حکام تا نبیند تا حجاب نشود و مہیات و اعیان ثابت
 چهره حقیقت وجود را و از آنها نجاشاک و خس تغییر شده و او دیده را مبین می شود بر اینکه آدمی بدانند تکلیف
 استقامت که آمیزت و اعیان ما بودند چه مخالف وجودند نهایت سراب و نمودند پس حجابی در عاق
 واقع که وجودی باشد نیست و تصور دیده عدسیت و بعبارتی روشن تر کوه مہیات امکانیہ و اعیان ثاب
 مری حقیقت وجود و صفات ویند و شان مرات از جهت مراتب است که کم باشد در مری و این مراتب
 همه معدومند چه جای ناپیدانی نمی پسند که عکس در آینه تکلیف می کند بر و ز خود آینه را خاجی می شود عکس ولی این
 که مثل بلور آب و نظایر باشد وجودی است تا صلند لودد لغز معنی بضم میم و فتح تا آزاد شد در ق
 بندی در علم فی الدعا یا تبتدئ بالتمیز قبل استحقاقها کما اگر کوبی که مشایخ عرفا مہیات را بجهت آن اعیان
 ثابت گویند که پیش از وجود ثبوت دارند و هر یک پیش از وجود لوازم خود را و آنچه مترقب از آنست با آن
 ثبوتی است که علی باہی علیہ و بر طبق اسوٰله از لیلہ در مالایزال از حضرت قدس وجود کشف شد و این اسوٰله
 گویند و از شہادت که العظیقات بقدر القابلیات و عدل همین است قال لہ تعالی انزل من السماء
 ماء فسالک و یترقی علیہا یثبت بنوی است کل شیء لما خلق لہ کوسیم کہ ثبوتی کہ در کلام مشایخ است و از دعا
 آید و حدیث مفہوم میشود ثبوت علمی است بتبعیت وجود حق که اعیان علی باہی علیہ در علم ثبوت داشت قبل از وجود
 مرتبہ و متشکک کہ وجود حقیقی مانند آنست در صفا و صقیلت بوجہی و شان آینه آنست و اظهار صورت و برگ
 این وجودات لایزال است تا امانت تعینات کنند وجود جمع اجمع ملزلی چگونہ کند و یذکر اللہ مع الجماعہ و جنات
 وجودش در امی علم حضوری بکل وجود است پس از حقیقت جمعیت اسماء حسنی لزوم کل اعیان ثابت است این
 علم تقصیبی قبل از وجود شان و عدم رفع وجود است نہ رفع طلق شکیست و عدم در کلام مولوی رفع مطلق
 شکیست است بلی قولی هست بہ ثبوت مہیات منفک از کاف وجودات چه وجودی و چه وجودی و مضاف بخود
 و ہما و این قول باطل است و قول مولوی کہ خاک ماد انسانی اشعار بہ ثبوت علمی دارد یعنی ناچیز جز
 ثبوتی کردی بعلت و ظاہر کردی ماہی علیہ را بنورت بار دیگر در مالایزال پس کن و خرم کن بوجہی
 ای عجب کلمہ ای برای زیادتی تعجب است نہ ندانند آنکہ حق منادی باشد با این لفظ بکہ مثل مصراع بعد
 کہ ای عجب این مجیبی من زحمت این معای خویش را کہ تو امر فرمودہ کہ اضافہ لدنی طابہ باشد یا باقی
 آنکہ بجز و قوہ است مضاف بہ نام بود ما است یعنی اصل بود ما بود است چه قالب چون الف است
 کہ هیچ ندارد و قلب شک ترا ز چشم میم کہ هیچ در آن بچندہ و حال آنکہ قلب باید کہ اوسع از مہیہ چیز باشد
 کہ عرش مجید خداست پس قلب چون شک باشد انصاحب قلب ترکد و فقیر در غایت است غافل است اول نغیر

نموده

بجوہر و قافیہ دوم مہیات است یعنی جسم کہ شعور ندارد و غفلت است و قلب کہ از عالم مجرد است فرض این است
 کہ شک است و خود شناسی و خدا شناسی ندارد و بالقوہ است و اگر بالفعل است از دار حقیقتی است کہ ممکن
 اجوف و ناقص و بالذات ندارد است بیچ دیگر در صراع اول روح است و قافیہ دوم هیچ و در بعض
 نسخ کہ عکس است درست نیست و دولت با هیچ مقابلہ دارد خود ندادم لفظ خود کاہ زیاد کند بجهت
 ترین یعنی این ندانم هیچ البتہ است از دارم کہ عشا و ریخ از وجودش تنخیزد و اگر موضوعی در میان عشا
 عنایت کہ ثبت لعرش ثم انش اب د بلہ نسخ زاب دیده اصح است هظالہ بسیار بارند و نیز
 با اجابت یاد دعا اگر لبسان استعدا باشد رد نمیشود و بدون آن استعانت چنانکہ مادہ صغیرہ این
 قریب است پس اگر علم مثلت کند ولی تعب و نصب بل علم را نمیکند علم خود است لبسان استعداد از دنیا
 توانی بہم رسید چہ انسان ہمین بدن ناموتی نیست لَسُوَ اللّٰهُ فَانْسَلِمُ اَنْفُسُهُمْ بکہ انسان مملوئی کہ روح
 امریت حاصل است پس اگر توسعہ از اذق جسمانیہ و صحت بدنیہ خواہد و حصول نی نمود توسعہ از اذق عقلیہ
 روحانیہ بکثرت اذکار و دعوات حاصل شد و از ہر چه میرود سخن دوست خوشتر است و کمالہ با مظلوم
 و عقل بالقوہ بمعرفت و ذکر او تصور شود این کجا با بصورتی کہ کند اغیار کہ جب و امواج ان بحرات کجا قوہ
 کمان گیری و تیسر اندازی تو فکند لہ المولفہ از پیش تا چند کردی کو کبود در بر رو بخویش آور کہ است
 از خود با و راہی ترا جام جم خواہی بیاد خود ز خود بخود طلب بہر دار اساختہ زمینہ ہی ترا کہ خدا تو
 تو خود خواہی بندہ در کوشہ تاکہ خود خواہی شود عین خدا خواہی ترا فلسفی خود را اشارت بمنابع غریب
 در استدلال برواجب الوجود بہر بنا کہ از غمیت و امکان و حدوث و حرکت و نظایر اینها کہ اخف اند
 با ظہر الظواہر و النور القاہری میریزد و اینها ظلمات و ظلمت چگونہ انارت نور لاناو اکنس و اما صدیقین
 کنند از خود و بر خود او و گویند کہ حقیقت وجود کہ اظہر من کل شیء است حقیقتی است کہ با و امثالہ دارد
 و ثانی ندارد و مہادی اربعہ ندارد و حاجت تصور نیست و محیط است حقیقتی کہ چنین باشد واجب الوجود
 چه واجب بالذات است کہ ممتنع العدم بالذات باشد و حاجت نداشته باشد و مراد حقیقت وجود است کہ
 طرد العدم و متحقق بالذات است و کل شیء متحقق با چون ضو کہ او بذاتہ تصنیفی و غیر آن مضمینی است و این وجود
 عام ابدہ البہد مہیات عنوانیت از عنوانات آن اظہر الظواہر و بعد مشاہدہ کنند کہ آن حقیقت عین حسیہ
 و علم و ارادہ و عشق و قدرت و سمع و بصر و حکم و غیر است و اعانت کند ترا بر مشاہدہ یا تصدیق مشاہدہ اہل
 ملاحظہ وجود سلسلہ طولیہ را از تمام جمع متنازل کہ ماہی از کسندہ کرددنی زدم چنانکہ گفتیم کہ وجود
 نفوس ناطقہ چہ جای عقول ہمہ عین علم حضوریند بخود و عین عشق خودند بخود و خدا و حق علیہ و از نسخ همان حقیقت
 وجود عالم فرق و فرق الفرق و چون ضعیف است این وجودات حیوۃ و توابعش ظهور ندارد در مدارک غیر

با آنکه سیوه ساری و عشق ساری و علم ساری دارند که یکی که شعور شعور است و شعور حقیقت شعور است بنا
 و ان من شئ الا بخلق مجله ولكن لا تفقهون كتبهم و قرافقهون بیا الغیب پس از وجود
 پی بوجوب ذاتی بودن استدلال از غیبت چه او وجودیت محض هستی ندارد و اختلاف نیست در حقیقت
 وجود و بوجوب کرد عنوان و چنانکه نیست چنانکه هست در امکان و حدوث و حرکت و نظایر آنجا از حسی است
 که در ذات واجب و صفات و نیست که واجب الوجود بالذات واجب الوجود من جمیع الجهات و از جهت
 در سالف زمانت لموقع هست در سینه سل بدیده زین تقامی که کرده خصم عقل که ششش بوم
 لیل و لیلش بوم بوم آسازنی ضلالت زل که از امکان بر دو واجب پی که نهاد از حدوث و شطرح جد
 آنکه از نیستش نمود اثبات پیدا مکان حدوث و صنع عمل آنکه لیل و منار بالیلی است نب کردی
 بر تیغ و دمنه و قل فی حکوم چه جای اثبات است هستی اثبات ماسوی عقل هستی سادجست و و و و
 صرف دو نماید بدیده احوال یکتاست خرفه کاش خواند بلبین و بر فر پرتین بوجل عین با عین
 غیر از ره عین بصل نیستی است عین بصل هیچ تغیر نیست معنی که چه صورت همی شود و شست
 که چه بنود مثال هستی است ترک مثال مثال مثل لیک و هم و خیال را قوتی کرسانی جو عقل
 اعدل کان و ارکان و انش و جن و فلک مکت دیوتا و مک و تا اول هستی اینهمه بیک همه ضویر گویند
 مبطل کر بوی تو بهر عدد انیت خبر کی در قواشان مدخل که نفس نفس صورت صورت که جانش
 نقاب بنجمل لفظه خط و خط بسط و بسط بیسط و بمولف مخل باز در کسوت حرفش
 ایت و ابجد ایفغ و آوین و فغ ضلع ضربعات نکر بچو آب بقا بهر جدول شغل آتشی بدور انداز که کند
 بر تمام دایره عقل قطره خطی شود سرعت نیر چون شود از محیط خود منزل عکس کر بری بصدمرات
 عکس آنخو بود همان اول هر کرد در است عشق اسرار بر سر بنده انجیدیت عنتم مثل کائک فی کاف
 در غنمه نیم کالانعام بل بی بل مثل مناص کرز کاه این مثل مصرع ثانی عاصم کاه پانزده بر عم
 پس فرج و الا حق تعالی فرمود لا عاصم الیوم من امر الله فود رسکاری ذکاوت جمع ذکاوت
 و فظن هر دو معنی زیر یک پیشتر اشارت بحدیث مشهور که اکثر انزل نجاته البله کاذب کاف
 بعضی اخذ و جبر و با بر دمی شود و نامیس تبارز تا کید است پس معنی دندان گرفتن باید گرفت و اما معنی
 غار و نخوت آن که از معانی است تا اینجا مناسب نیست تا چه خواهد تا کجا صرف شود در راه خدا یا در طلب
 دنیا و حال هر یک معلوم است مادد در آنها و یعنی طفل چون زیر کی ندارد و در دامن مادر افتاد
 بدست و پامادر دست و پایی دست و او را بخود و اینمیکند در پس نزد حق تعالی باید کالمیت بین بدی الغما
 بود مکن خمار و احتمال دارد یکی که بجز اول است باشد معنی کاهش و کدازش تن یعنی مادر تن خود را برای او

تفسیر اسرار وقرشم
 شرح اسرار وقرشم
 شرح اسرار وقرشم

لیکله ازین در

میکند ز دپس مادر او را نهاد است یعنی تن کدازست و دست و پا و خیر بعد از خبر است و دوم آنکه بعضی
 عربی باشد و تعلیب باشد لیل یا تخصیص سبب آن باشد که روز ششم قیامت که بیدار است پس ز
 ظرفت و خبر بعد از آنست و نهاد در لغت عرب معنی بوجوب بعضی از طبیعت آمده و اینجاست مناسب است
 چنین بوده زانکه ماد طفل لیل و نهار دست و پا باشد نهاده در کنار اهرمین چون بر زمین بومرغ
 نام موضعی است و منجی مروزی که نسبت بر و باشد و رازی بری اهل است حکام جند بوم و منجی غلط
 چه این وزغ است و با قفص مناسب ندارد خود ریزه هر چیز شکرف نیکو و بر طبعی حقیق با ادم
 باشکوه در منزل جمعند پوکشاده پیش از این اهل است از سنجه بر کی معاد آشیان و بازگشت
 و در معاد روح آمده که لواحتب حد حجر الحیر معده پس بعد از خروج از قفاص تن که در قیامت دارد پیش
 عشق با و داشته و نمنا نداشته باشد از خا خردار از مقربین و فانی فی الله و باقی با بدست و اگر محبت
 بمطهر لطف داشته محضو بمطهر لطف و از اصحاب همین است و اگر محبت بمطهر قهر داشته محضو
 با نوا و از اصحاب شمس است که گویی که مطهر قهر مار و مور و مارند مثلا و کس محبت با نیمان داشته که کیم محبت
 بمال که دارد بظنرت ثابته و محرض و آرزو که میرو را ند و مانند این محبت و طلب صادق است ماب و میرو
 که بر خلقی و عملی بر زخی مناسب دارد ان الدین یا کلون أموال البانی ظلما انما یا کلون فی بطونهم
 پس تقاضی مکن که اندر حشر کند مت کرده است و ملت را اشک و آه او و قافیه دوم باشکاه او و منجی
 و آه و قافیه دوم گوشت راه را بی ندارد کشت نام شهرت یعنی اجزای بدن و عقوبات آن و کفایت
 آن را خذیه و اشک بر واد و بعضی از سمانت و اشعه و بعضی از زمین است و بعضی از بلا و بعیده آورده
 در شنای بعد اینه و شامل است صورت معنی را از سنجه در شتا از بعد کیشم سنگ معدنی است
 و در اکثر نسخ بی قاست و اصح است چه کلام در صورت معنی همدست و اشارت خواهد بود بگو
 و یکون الجبال کالعین المنقوش چه در فمائی کوچه بجهت بر سج سه کون در قرآن مجید آمده جایی و کلان
 الجبال کتبا مهیلا جالی یلینقها در کتبا جالی کالعین المنقوش اول اشارت است بانس
 کوچک میشود و جنب عظمت خدای عظیم و دوم اشارت بتلاشی و تبارشتره چنانکه فرموده کاه ریک کرد
 و سیم اشارت بفنای اتم و محقق اعظم که عین منقوش ششم منقوش و با بجمله در طلوع شمس حقیقت از
 او هم این اشیا که از شمای بعد و زعفر طبیعت بنحیه شسته اند که از آن کوه کدازی که سج و بر فاش
 از نف شمس صوری الیکاسه آه زیر کی و ادب از برای بل شهرت و ضیافت برای بل میان
 و خیمه نشیان و مها مذاری مرغیبا را کدازده است خدای رحمن در ابل قریبا و هر روزی در قریبا همان
 تازه ایست که نیست برای آن همان غیر خدا فریادرسی و هر شبی در قریبا و ازین تازه ایست که نیست

جهان مراد عالم غاص و محض است که گاه حکما هم عالم گویند و این را خواهند مثل قوشتان علم الهی
و العالم غن البین خطاب بمؤمن است یا بکل سپردن آدم که فخر موالیدند و بنین از باب تغلیب باشد
دور لثام و دور این لثام و دور ان لثام که در نسخ دیگر است صحیح نیست که همین عام فاعل است اولی را
اشارت بانیکه ادب و احترامی که کشیم بر پیغمبری احری است بلکه واجب و مستحکم داد و در دم این فرد
در نسخ صحیح نیست فلان کجا من این فرد نیز در بعض نسخ نیست هتصله چندان یعنی مرتبه اش بجز نو
و دوام و بقا و تجدید جهات و حصول کیفیات در اسطفاست و آنچه مذکور شد و نشد و اما بجز چند و مقدار
صوری پس در علم اجرام و ابعاد نیست مقرر است که اصغر ثوابت مرصوده است و دو برابر زمین است و
شمس صد و پست و شش برابر زمین است و جرم زحل صد و پست و شش برابر آن و بواقی نیز مقرر است و مقدار
کواکب را کشمند انستی فلک را قیاس کن و گاه میشود که تعیین عدد مراد نیست بلکه مطلق کثرت مراد است
سلطان مسل و قافیه و م سبل ملغ است و اوق حضرت از قافیه نیل و سبیل که در بعض نسخ است حلو
یعنی یکی از معانی نمی باشد است و این نسخه اوق است با قبل از نسخ با عطف که بخنی کوشش شده باشد
چه در ما قبل همین جلوه مذکور بود و بس که آنکه قوی این صحیح است نه نسخه که تو ابله جلوی جیبص است
از نسخ عطف چه بسبب جلوی است معمول از رخ و روغن و با سابق که جلوی عمل فرموده بود و موافق است
چه جمع مکن است ذوبطر صاحب شادی در تعبیر و اگر تعبیر اطلاق کنیم تعبیر مثل گویم که دیدارش
عبان یعنی عین یقین باشد و اما حق یقین مثل صیده و محامه آتش پس آن فوق است ذکب
بگاف و پی ف مطلق سخن خاصه سخن لاف یعنی نه است لاف انگاه اتی بی این از برای کسی که استعداده
ندارد کار است ذائق میخا یا و میگویند بول چنانکه اعداد قار و روی نکرند در گفتار دل علیه یعنی آن
عصای کورا عدل شایسته بر عیب با نیایی و ولی این عیب به نسبت باشد خاصه بسبب که ضری از می
خداوند تبارک و تعالی فرموده قل لها تو اوهانکم و ایضا اضع الی سبیل ربک بالحق و الموعظة
الحسنة و جاد لهم بالحق و حق بر چه میرود سخن دوست خوشتر است جمهوری که عادت کرده اند
بلا تصور و قبول مطلوب بی دلیل و بی تعبت به نامی و محقق اتباع کل تابع و مندر از فطرته مستند
با تمام رسیده و انجام یافته منقطع طرز و روش نکال عقاب داهی زده با معنی نریکی سطوح
قهر و غلبه که نلادم و نداری و عجز که امر عدت اشارت کرده بانیکه در مثل له با آنکه غلبه و طاق و طرب چیز
در دست ندارد تا تحقق و تحقق که در نزد اهل شهود است چنانکه در اول نیست گذشت که نمی بینم مراد از
الغیر خان یعنی خان بزرگ صلواتش است از اسم مخفی و نود و نه اسمی که خلق با بنام جیب خول در
صناعات است و نیز واردات و کرامات عهده خلاف شمشیر میان مغلوب نیامد غایب شده و گاه

و غیرها کفنی سبها هم فی وجودهم من اثر التجدد یعنی نشانی ایشان در صورتها
ایشان است از ترجمه عثمان اشارت کننده بچشم و ابرو و عیبت و اینجا پرده درنده مراد است
منم سخن صحن تشبیه است میما را بنام و در بعض نسخ میمای و چشم چون سخن صفت شبهه است معاین
بفتح یا نشانه تحت که به مشربا بشود از آخر بنام فرود دارد کفنی صاحب بکر تا باضافه بود وقت مخفف
متنی یعنی ملو و خالی باشد طباق است و طباق دیگر در تر و خشک و کنی است از جامعیت اینک بزرگ
و تری در کتاب پرنهرل دلفک است و تر و خشک در صورتی لاین پوست و صلابت و عا انست یا
رطوبت هوای جویفا و که مانند روح و پوست جسم و عا او که مانند تن است و اما پری او از صوت است
و خلوش از جسم ثقیل مانند و عا خالی و در قلبی از نسخ از آنکه هم بر بیهمتی باشد دل و ظاهر آنست که تصرف
ناسخ باشد قوه للبلا یعنی را است و بر میگردد از ملامت و نسخ فرود غلط است چه از دنیا آمده و در خود
ستعدی است و لام زایده است دا و مرضاک یعنی مدا و کن بهار است را الصدق ای جوان موصوف
بضم میم و لیکن میم در نام موقش بفتح است میگرد چنان که خبر مطلق نیست بجهت تعیین عدم
چه علم اسم است برای آنوجود خاص و مهیت خاصه و عدم خاص که وجودات دیگر را ندارد چه حقیقت وجود
صرف اسم ندارد و عدم و فقدان ندارد همه وجود است و وجدان و در حقیقت شرا رج بسوی عدم است
شمر مطلق نیست چه غضب مثلا عدم مطلق نیست وجود محدودی و کیفیت نفسانیه است و وجود در
و خاری و نوری و ماری و ماری جهت نوریت و خیریت است لا غیر و مهیت جهت نقص عدم
استودگی که در غضبان چه جای محضوب علیه باشد جهت شتریت است و آن عدم خیر وجودی و مع عین
محصلی بازا خود ندارد بلی نشا اشراع و صحیح اطلاق لفظ غضب و امثالش میخواید و این غیر از صدق ذات
این است که حکما الهین شکر الله مساعیم دفع شبهه تنویه را کردند و قول بیزدان و اهرمن را طرد فرمودند
که شرفا حل وجودی که اهرمن و مانند آن باشد میخواید چه عدمی است و فرمودند الشرمجول فی القضا، الای الع
علم از این دو واجبست چون پیش فرمود در گذر از فضل و تو بهین دلیل اتی کرد و اینجا و جای دیگر فرمود
شمر مطلق نیست پس تمجید علم نمود بوجوب از وجهی و تلمیح باینهم دارد که تدقیق کردن و علم بوجوب پیدا کردن و
عقلی و نافع است مثل آنکه هر موجودی من حیث الوجود کفنی و جوب و وجه الله و نور الله و علم الله و
و قدرة الله و کلمة الله است الی غیر ذلک من الالقاب الشامخه و من حیث التیقن و المهیته و اضافه الوجود
الی المهیة امکان و وجه النفس و تنبیه و معلوم و مشی و مقدر و رولوح و مخاطب و نحو اینهاست قبل ازین
کشیم که دو مقام است که نزد حکیم الهی و متناهی بسیار شامخ است مقام توحید الکیتر و مقام کثیر الو
و اینکه کشیم اینجا از مقام ثانی بود و در جوب عقلی که گفتیم خاصه برای حکیم و صاحب معرفت نفسانی

دو بوشنا شوق چنانچه در حقیقی و معنوی چون سما اسرار ایمان تابیات و وجود بر مویات و باطن
 در هر دو مقام سید معشوق بر عاشق کراشته باک بابا و محتاج بودیم و با شتاب بود و چنانچه روز
 و شب ارواح و اجساد و صور و مواد از جنس جو این جستجو صحیح است فی کفنگو این کشفه اشارت است
 با آنکه حرکات و تزلزلات و ترتیبات دور است چنانکه در اصل لیل القدر سلسله تزیلیه و یوم القیمه سلسله
 عروجیه **بِکَوْرُ اللَّيْلِ عَلَى النَّهَارِ وَبِکَوْرُ النَّهَارِ عَلَى اللَّيْلِ** ان یکی نه و منور فی الجمله برای این
 است که میان محب و محبوب سخنی بالفطره اولی است که موجب محبت است و بعد از آنکه بالفطره
 الثانیه محب یکدل و یک قلبه و یک روشد با محبوب متخلق و متحقق شود بخلق او و متحقق او و وی نماید در نظر شود
 این است که متحد جانهای شیران خدات کاد کجاف و قارحروف دال بر دارایی است چون
 خد متکار و پر سرنگار تا بهم بنامه فونق تو انامیم سلوک آراش دانسته کورسی موقت کردی
 چنانکه صلوات فریضه و نوافل موقته بنده هر یک راتبه دارد صلوة و صلوات مادام با یکجا موطوف
 انسانیم و جوی دارد اول آنکه بفتح باشد یعنی طرفه العینی چشم بزمه فی سیمان از تومیت
 مراد فراموشاندن سبب خیال غیر تو دارم دوم آنکه بضم باشد چیز خوش کم یاب یعنی چون عشق تو دارم
 چون طرفه انسان عاشقی ام سیم آنکه در هوای تو طرفه انسان یعنی هست مرا که مردم دیده را انسان العین
 گویند و بنا بر این فتح طرفه نیز جایز است که با ضافه بخوانیم طرفه چشم بزمه درن باشد یا خود چشم و انسان مطلق با
 جوع البصر بیومانی بویوموس گویند بشبه شدت عطش و اشتیاق بشرب شده شدت جوع فباید نامها
 بواجب است از اشکالی که بر توحید خاص کند که لازم آید احتیاط نور وجود بقادورات معده زمین تلویحی است
 بشمال دیگر که نور سید نفس ناطقه محبت دارد بجمعه و امعا و اخلاط قدرة بدن و تلوثی در نور اولی
 بحال قرب و آنکه نفس حیوانیه احدیث و روحانیه البقاست بیان کن یعنی بیان فعلی و وجود
 کن خلق و در بعضی نسخ جای می بینیم و انهم اشارت به بیان حقیقی است من منتهی یعنی من در نفس جنیبات
 رسیده ام و بخو محال نقص دارم و نهایت و محال نقص هیچ و منتهی است و لطف تو در فضل و محال بحال
 و در نهایت بی نهایتی چنانکه حکما در حق گویند و را مالاقتناهی بالالتناهی چون بهمرم چنانکه در قرآنی
 در عالم معنی آمده ما ترودت فی شیئی که دردی فی قبض روح عبدی المؤمن ناک یعنی استخوان چنان
 اینک تفریشت و دردم زرن لعد که هر چه آید استخوان باید و عن حکمت است خاصه آن سبلی که از دست
 دوست است و لغزیکم عدت و محکم رضی و جو زکم عدل و قطعکم و نسل هم سبلی امش هم سبلی بر آن قضا
 وجوه اگر چه فی وجود هم فرموده ولی صفت بیکان از موصوف نیست بلکه ظهور صفت بلکه عرضی
 میشود و صفا و صلوات است پس سیم با هم وجود معنی فرموده کردگار است فشم بهره و نصیب هست

علاقه تن چون رسته است و تن چون موش است چنانکه در بیت دیگر فرماید که موش تن سبب سیمان من
 کشد جان را و تن را اینجا سیمان فرموده بجهت آنکه کشیم که عوارض شی چکانه از آن نیست و با آن اتحادی
 این سبب استاده و بقاست که سبب علاقه تیار و تیر تیر جان ز علی علیین معارف و ذکر و فکر و استغراق
 در حق کشیده میشود بجهت تمثیل رب نفس من خاکی و اما بجهت حدوث و ابتداء پس خود تن ریمان است
 که سبب آن یوسف جان بجا طبیعت و اسفل السافلین افشاده و بحمل الملتین عقل عملی و عروة الوثقی
 عقل نظری یعنی علم توئید با زبالا کشیده میشود تا عند ملکوت مقصد چنانچه بفتح اول و بتر
 سجده همان چغرض اول و رای مود است با قلیش باقی عیش که ان عیش عیش الاخرة در روز قیامت است
 که از خواها هم بر خیزی و طلوع شمس حقیقت شود خاصه که از کمال باشی که تعقل در برزخیات مذکوره باشی یا
 کسی که از شوغل طبیعیه خلاص شود ولی خیالات آن شوغل و بر یکدیگر و حجاب ازین مظهر حقیقی شود
 که بر رخ منام است و دنیا منام فی منام بهی با بها و روشن ولی روح کل نفس فلیک است و عقل کل
 که الصالحی است قلوب را بان اتصال بر سر سیران سیر کردن جلد جسد و سعی هبث اسم نفس معنی
 اسرع و فی القرآن فی یوسف و قال ک هیئت لک صلا سبه کنایه از غایت تعجیل که دو اسب کنایه
 از تعجیل است و در برداشتن آبت از حوض و منبع و مانند این که مصلد بیکدیگر و اگر جمع وارد بیکدیگر و آرد
 قلبیه باشد که همان جمع که معنی کوپاکه ادلان جمع ف و او برادر یوسف خود را بسوزان و طبعین کج
 کردن و در بعضی نسخ یوسف خود نسبی با عاقلین و این ظاهر است اعتقاد اعتقاد فلسفیه من قضا
 در دانیان و میانان خواست تاثیر کند و اسضاد در وجه آنها یعنی برای مهر زدن قضا بر چشم و دل که
 از این باشد موم کرد عقال زانو بند شرمه فصل بسته شده ملام شراب خلاصان بیت و ایامی
 قبل و بعد است که با ترتیبات دهد و بنحایت کمال سازد و لهذا البلاء اللولان بیابان سعد عالم ملکوت
 مراد است چنانکه ما ثور است که این عالم در جنب عالم ملکوت کما فی قوله ان الله شهد ان یعنی ارواح
 که مستان عشق خدا از عالم ملکوت و ایمان استوار است و ایام عالم ملکوت و شهادت نازل میشود و باز سیر و مذ
 و درین کاروان نیست و بنا له لوفه که اندین کاروان یارب چه کس میرفت و می آمد که از روز ازل
 بانگ بر سر میرفت و می آمد زهی زان نور بی پایان خوی زان عشق بی انجام شهاب بیکران سید قیس
 سیرفت و می آمد غدا به بغین حور و دال مصلح چون غدوة و غداه با ما دوا این لازم معنی بود چنانچه
 که در مسج بر آنجمله شود و نیز باران صبح فشنسه چگون در ترقی است بحسب سلسله طویل صعودیه و نفوس
 بحسب جوهر ذات در است کاند و جانها بظرف بجانب جانان سیر و مذاق رسیع عاجز جابل کجا و آن سلسله
 مستعد و متسا کمال که پس از استکمال و بهم میرسد کجا و چنانکه میوه در درخت حرکت مکانیه ندارد ولیکن حرکت

در مقدار و کیفیات دارد از الوان و طعوم و رواج و غیره با چنین حرکت بحسب جوهر و قعود و در حکم اگر
ساکن در مکانی باشیم و در حال نشسته باشیم بجهت هالی یعنی مالداری را منظور نداری در تجارت بلکه طبعی
بیش آرد و وصول باغراض پس اصل در حرکات و سفرها و جهات کونیة و قعود قلب است و همچنین
تشبیه در دو موضع است یکی آنکه چنانکه ارواح و معانی از شیخ ملکوت اعلی و جبروت و جنایات و تصویر
شمالیه از شیخ ملکوت سفلی و دیگری آنکه نفس را حرکتی است در کیفیات نفسانیة و تصورات خیالیة و سفر
مغربین محل نشدن در تحت طمانشکی جوره سو فکرها را نشخوفا از درستیست چرخ
دیگر که آسمان عالم جان باشد آسمان آس مانند چنانکه آسمان صوری را ازین جهت آسمان کون
یا آسمان صوری مراد باشد و اشارت باشد با آنکه آن آسمان کار فرمای این آسمانست سعدا فکرهای نورانی
نفس خیالات نفسانی و شیطانی ذنب راس و ذنب اصطلاح اهل نجوم است و اینجا ذنب شواغل تن
طبعی است از خیال آه اینجا آسب این ذنب است ای عن بن روح القدس عقل کل با مبدل مراد
و بوجهی هم یکت هفت کا و اشارت بگردانی آتی منبع بعضی میان ناکله من سبع عجا
و سبع سبلان خضر و آخر یا بیات هفت کا و فریه که در وجود آدمی
سولوی اشارت فرموده تواند که لطایف سبع باشد که پیش با آنها اشارت کرده ایم و هفت لا غم است
بالقوه از آنها باشد چه قوه عدم شایست نه عدم هفت و هفت خوشه اینجا علوم و اعمالی شایسته آنها و اما
توجهی قرب با غلبه فها م است که فریه آنها هفت قوه مد که باشد که پنج شعر ظاهر و دو تومی با طرح
که قوای غیره باطنه و آرا آنها کند و سه دیگر تصرف و حافظه فریه باشد اگر نوری و در تحت عقل شایسته
ولا غم باشد اگر ظمانی و در تحت جهل باشد و هفت خوشه بنهفت و سخاوت و شجاعت و حکمت خلقی است
که اجزاء عدالتند و محو و طمس و محی یعنی توحید افعال و توحید صفات و توحید ذات و هفت خوشه باس
سقا ملات از اجزاء و اربعه و اگر چه مشهور است ولی تقیه و تذبذب و تهور راجع است چنانکه سخاوت و شجاعت
ولی وجود مراتب دارد نور علی نور و عدم نفی است و لا تمیز فی صفات خبیثه عدم یا عدم بر آنها غایب
پس تقییل و راجع عدالت مناسبت ولی در مقابل مناسبت پس شش میشود و باقیه که انقص
از جمیع است چه عدم معرفت خشک کننده تر از اخلاق رذیله است هفت شود و این یا بیات می چند
بر این سبب است خضر و آنها را خشک کنند عاذا بالله تعالی و میشود که هفت خوشه باس هفت کنه کبیره باشد
که انبیا خبیثه چنانکه اکثری که با بر هفت کینه و با بطل رخا فرای وانی علوم و معارف و اسطر رحمت
و خط عدم و قات اینجا پس اگر خضر جو حال است می چند و خشک می کنند و اگر نیست قوه است و استوار
صانع میکنند و آل مادر است و ایهام دارد بزال دنیا که دنیا عجزه تمکاره عذارة یعنی سولت بعضی حکما

در بعضی

در وجه تعلق نفس ببدن که میدک چون عناصر تفاعل کردند و صورت کیفیات آنها شکسته شد بعالم و حسی
و عدل قریب شدند و این تعلق نفس شد حطیم شکسته شده و مراد این عالم است که موجوداتش
سکسته میشود و از دحام دارند از خون شیطانی باشد و اخوانهم میمده و منهم فی البقی اذ تان
و از جمله است نفس با ره و لواء و متولد و گذشت که روح بد است و نفس با در وقت فرزند اکرام
در قصه یوسف قول عزیز است باز نش که اگر می متواه عسی آن یففعنا او نفعنا و کذا سلم
بجسار و صلح اشارت بقول عزیز یوسف اعرض عن هذا و در یوسف روح انسانی اکرام و سلم
و سلام ما لا کلام است از روح القدس که سید الی الصواب و در اسلام است پسند چشم بد گفتن
یوسف است و رب الیچین حبیب الیما یذعونی الیه و باز در زندان چشم بد با و رسیدن جنت
مانندت بسبب استعانت بغیر حق تعالی و قال للذی خلن انک نالاج فیهما اذ کون عند ربک
فاکشیه الشیطان ذکرتک فلبث فی السجین بضع سنین و نیمیر انسه را یوسف نیز راجع
ساخته اند یعنی فراموشانند آن رفیق زندانش را که حال یوسف را مذکور سازد در نزد آن بزرگش یا فراموشان
شیطان یوسف را از ذکر پروردگارش که ستغین بغیرش و در یوسف روح هم معلوم است که راه بسیار
دقیق است پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود آنه لیغان علی قلبی لیکن عین او ترک اولی با نسبه بخودش می باشد
باز دل با زمرغیت با ذمش معشوش جناس تام دارد و ایهام تاز بسبب تا امانه فوقانی در او
جناس لاحق است و باز دل و باز جان که درین بیات فرموده از قبیل اضافه لجن اما است یعنی ضم
شبهه همیشه هم صیدش توحید یعنی شایسته معنوی که دل و جان باشد شکار است که مثل عقل کل سستی قات
شکار بودن از برای تو بود ولی همی از تو یافت که بجز ترا نمیجو بلکه خلاف طریقت بود کاولیا تمکنند
از خدا خضر خدا و این نظیر شعر شیخ محیی الدین است که گذشت و اذ اقلت یعتدی فوجودی عداوة و به
سختی سختی شد صفتی آه میر و از ذمت قبلش را با نذلو اگر چه فوج در سحر کزی دل بود و واضح است
که غلط است ولی بعضی نسخ چاپ بود و تکرری بوجهی داشت لازم بود متعرض شویم که بعضی لفظ خط کنند
چشمی و سید چه و نظیر نور الله و ممسوس فی الله است مشبب سری صمد حدیث کردن در دانتک
ف و اثن عربی سسس دینار و در هم چون باشا شش نفر بودند تخمین نمودند و ارا که تود و مقابل بسکه
چه زبان جو از میدانی چهره آن کاروان و مغرب زمین بود بلفظ است بودانی است چه بوشمید فی است
نه دیدنی ولی در عرف بسیار کونید خاصه مدعی شود ستر الشاس معادن کعادن الذمب الغضبه علی ان
که چنانکه ذکی الشم بستم و خاک کهای معادن نیز میبوم و میدانم کدام کامل عیار و کدام ناقص عیار است و کذا
دخل سخرش و فاکند بچنین باید ذکی شتم القلب بود و سخارا باید بوسید و استقام رواج ادیت حقیقی کرد

چنانکه معلوم می گوی و بگویند و در کتب کبری و کتب کبری و کتب کبری
 ناقص بلک اول باید و مین علم که بلیت آسمان که بیت المعمور است یا بیت المعمور در آسمان
 در بوه زمین بنده گفت و هو معلم بضم میم خبر یا بگویند که اصل در مسم جمع ضم است و شش عکس است و شش
 همما اشارت بمقام حقیقت که بواسطه اشارت به بوی غیبیه و مع برتبه ظهور که وجود غیب و وجه الله و
 نفس رحمانی باشد و کم بوجودات خاصه و مویات و کفایشا بود چنانکه انسان کامل در مقام تحقق است لطیف
 اخفویه و هوئی او و خفویه او و حیث و باکل قوی و مدارک و باکل منفصلات از قوی و مدارک و و لطیفه
 سیریه و ما دون و جمع مختلط و جبرام چون در زمان در تحت تربیت می نهند تقسیم بهرام شده که در تحت
 یعنی بسوی غیرت چشم او تا مال بود و ششها از باب بحین الما است دنیا که عالم اجسام مادی است
 چون غواسق و ظلمات چون شب است شید نور شیده مقامات العباد یعنی از خود چیزی نماند
 که العبد و مانی می بیند تا من الوجود و الصفة و الفعل کان لمولاه مشاهده نماید که فرموده انا انزلنا
 شاهدا و مبصران و نذیرا اود بعض غرض چشم پوشی و در بعض شرح هر دو جا غرض است و قافی
 در روایات و در کلمات دیگر نیز تفاوت است حکم قدم مراد بالتمام است و گذشت همین نام حق
 عدالت یعنی شاهد عدل از اسما الله و اسما خدا مظهر می خوانند و مظهر این دو هم چشم غیرت چنانکه
 ذاتش مظهر اسم اعظم است که فرموده مظهر حق دل بود حکما قال لا یعنی رضی و لا سمانی اسیرت بوده
 سازیش ملاحظه دل بستن چشم بهره دلدار خویش دارد و بصورت دیار خویش را هم تیره طبع خاک کی و هم
 نور نور پاک بگریز خویش نور خود را نور خویش بر خویش بود عاشق و آینه خانه ساخت تا بنگرد در آینه دیدار
 خویش بیرون ز پرده غمه و متاع جهان نمود در پرده ساخت روش باز خویش را در خویش
 همان شاهد است هر که در پرده پندار خویش را در سر دل نمان بودت مهذات لیک با چشم سزید
 کس انوار خویش را اسرار خویش سنجید طرح کن دو کون جز این کسی نیافته اسرار خویش را مشاهده حاکم مشاهده
 اشارت بقی غلو و آنچه حاکم تویی آنکل عبارته و انت یعنی شش سیر یعنی مقهور حکم تو اندک ترا
 قضا از انبیا و اولیا و حکام و ساین عارفان و معرفت شریعت در استفا عارف شاه که بهتر چشم
 شناس بود بسوی معرفت و این برده سازیش است از برای معنی و بیان اسرار ای برانا در دعا
 که با من تیری و لای تیری و هو بمنظر الالهی فی انما مثل سائر است که اگر کرام با انانیم یعنی کمال انبیا
 است که کاریک است با تمام رسانند و با تمام پروردگار کمال برسان نور دل را در ساره و در تمام مدار
 و ساره زمین محشر است ولی بیدار حق خاصه با تکمیل و استقامت در راهی آخرت چه جای آخرت
 و اینها و نجات بده ما را از زور اکتند و بی که سطر هر قهر و انداز بر این رخ اعمال بدیدد و بی بیوت

کبریا

بجز دید با ضافه دانکه باطل یعنی آنچه منم و آنچه ممکن محض است که حکما هست گویند و عرفا غیرت
 ثابت باطل است و سرب چشم بسکون بیرون بجز ای شش اشارت بگردان آن الله شرفی الیه
 مکفوم سیر چنان سیرچه در ششها سیرنهانی داشت فضلا و زنده و زنده بار بجز با ضافه اول به دوم و با
 در لغت معانی بسیار دارد که در فرینک غیره مذکور است و چه معنی اینها مناسب است مثل غم و اندوه
 و مثل اذن حضور که بار یافته گویند و مثل بارگاه و مثل حاسل و ثمر نبل نامان که طایفه از صوفیها
 ملاحتیه گویند نقل شرح مختلف است در بعضی بنون و قاف چیزیست که بان نقل کنند بر بالای ششها
 و در بعضی بیاهوده و قاف است بقل معنی کیا باشد و اگر بنون و قاف باشد غنیمت باشد و حل
 محیض حصص مقبل خواب کل کا و از کا و یدن کوزش حق اشارت به بیت شریفان اندک
 اخلق فی ظلمة ثم رشت علیهم من نوره بدستیکه خدا خلق کرد مخلوقا ترا در تاریکی پس شرح ساخت برایت
 از نورش که همه در ظلمت عالم طبعش بعد شرح میشود بر آن نورا نور معارف و در ظلمت مهبت و اسکا
 و شرح میشود بر آن نورا نور وجود و در ظلمات بنوشت نوشت آب حیوة در نشاء علمیه مشغول بودند و شرح
 بر آن نورا در لایزال اخبار ریشه وجودات حادثه سیاهی چون بسنی نور ذات است تاریکی درون
 حیات است بولهای جو بو کوش ما این صبح است از شش و کبر معنی ضمیر بن کلام که هست بر کجا
 جو مشطر و کوش ثابت است غریب البین کلاغ مهابت و مهابت که با بدن آن نظیر و قال بدینتر
 چغره هم چون موش تن در سفار زاع دنیا و جفر جان در هوای هوای سبب شواغل طلبیدن
 دستم برامه و تا مشاء و فو قانیه رشته که با کشت بنده که چیزی بخاطر نذیرت جاملد و یعنی غیبت
 مشاء الضمام است و این شعور و سخاوت و جفا و شعور ندارد و لبد نه حق بر چشم خاک چنانکه همین فرود
 و قریر العین گویند شرف زشت و لغت شرح فعل زشت زبانی ندارد دید و سفید صبح است از شش
 خضر لود من سبزه که بر زمین یعنی خاکهای مخلوق با بوال و ابعا ریب و انات بر وید و کیا میشود
 خوش ظاهر بد باطن چنانکه در حدیث کنایه شده از زن خوش صورت بدسیرت در باب نسی از کلام
 که ایاکم و خضراء الیمن ما این معنی است از دام بومی که عقل هم در نیافت دام بودش داد کند
 توانی موافق لغت نیست متواتر به چنان جلس جنت سبب علم و عمل در عاقل و لزوم سیرت مباح
 اعمال صامحه و اخلاق حسنه و میانه و سوره رفته و همچنین در عقاب است خاصا بلکه علوم حقیقه و معارف
 ربوبیه بالفعل خود چستی است روحانیه در مقدم در قدم زدن و در بعضی شرح هم قدم در معارف
 که بیعت حرکت طلسم دارد چه خود در سبب سال کیده و رده تمام کند و کیشرف و کیم غیب دارد و در
 نفس با طلق چون بی نهایت لطافت دارد بهر چه در آورده صورت و شود حکام پس کسی که راضی بگویم و در

احوال آنهاست خود آنها شود خاصه آنکه بیست عالم را که همی درج کرد در وجودش و وضعش مطابق با طبع است
بلکه معقولات از نجوم و شمس و قمر و غیره اولی از صدق اسما و مهیات آنها از خیالیات و مثالیات است
طبیعیات آنها این است معنی حضور نجوم او از نجوم در انصاف لاشان بعالم مثال و از مثال بیع
می بیند و آنها با آنها چون در صورت یکی هستند و شیت شی بصورتست نه ماده و هویت بوجود
حکم آنها اینجا را میگیرد بلجی تمام تفصیل و حفظ مراتب غیر مقام جمال و اصل محفوظ است نوع نظر و سخن
نام نظر غلط است آن در سعری ند چون سعری و او زنی است که الت چرمی بند و با فاحشه دیگر جماع
کند ایضا ذبانه صفات جسمی مثل که معرفت ریخته اندیش و عصمت و عدالت کیش با شی متصل با و باشی
چنانکه در ناطق صاحب ملکه اتصال بعضی فعال گویند در تعقل کلیات برخلاف نفس متصله بحیوانات است
خیالیه اکلدالی الا یض فایع هوید و پنچین روح قدیمی دیده در هوای معنی محبت و عشق دارد و عاشق
برسموات علای جبروت و لاهوتست زیرا این سما عالمنا سوت خواد مقابل عزیز و خوار و درم خوردن و خنای
نام است خوی درین بیت جناس لاحق و خطی است مهان ذلیل و خوار و با همان جناس مقلوب و از
الجارثم اللار معنی حدیث است که اول همایه را به یما و بعد منزل بیکر انشاد یعنی شتر
و مبرات که از او باقی مانده فخره جمع کرده قدض الکرام باغ کریمان خود شید عیبه حضرت ختمیه
کی فهند دست و پانها در برینزی اعتنا کردن با نیت و از کنایاست و اشارتت بآیه در باب
سحر و فرعون کام خنکش تشبیه یعنی است یعنی فتح قلعه در نزد کام اسبش جرحه بود که کام او بجز اشام قویا
بود و در بعضی نسخ نزد کام خنکش و بلاغت ندارد کس جمله سمند اسب مندلک متلاشی و در نسخ آمده
صول حمل کردن مزن ابر قوسه نقاب و گویند بعد از تجلی طور نور روی موسی تجدی بود که کسی
فتیوانست نظر کند حق تعالی امر فرمود که نقابی بسازد از کلیم و لباس عارفان و پرده روسازد و سازد که
ما رحله و رکاب پوشش از نور صبر یافته اشیا موحده صوان کجا بدارنده جسمشان قالب
مشکوه و قلب ز جاجه و جان و روح سراج و صباح و چون اصل محفوظ و لطایف سبع انسانی و احد
بودت تقدیم پس جان انسان کامل را باعتبار مقام نازل زجاج فرموده که چون مردگی است و باعتبار
مقام صاحب سراج فرموده و باعتبار مقام نور علی نور است و در آیه نور اشارت بانها شده که مثل نور
کاشکوفها مصباح المصباح فی نجات لایه در بدل مؤمن اشارتست بحدیث قدسی شریف که لایه
ارضی است نابد لایه یعنی نفس از من و لابدل انسان کامل میرسد و از او بگردان که دست بکل چیه
و برنخ بین لایه است لواجب لاجد و بین لکنات الکیه التت و او است رابط بین تقدیم و انحاط و است
آینه حق و است با آینه و پنجاه عرس حاصل میشود از حق مراتب وجود درده عالم که در عالم علومی فلکی باشد

۴۷۸

و یکی عالم سفلی خضری و مراتب وجودش است یکی کون جامع است که آینه باشد و باقی پنج مرتبه
احدیت و مرتبه واحدیت که حضرت اسما و صفات و مرتبه جبروت که ارواح مجرده هر که مرتبه ملکوت که ارواح مجرد
مضافه و مرتبه ملک عالم شهادت و اجاب طلب عیند و این پنج مرتبه از وجود با تمیسات این ده عالم مقتضای النکاح
الساری فی جمیع الذراری عرس سوار است و کون جامع انسان کامل واسطه و آینه است و قولش بر
سبب آنست که کل یوم هو فی مشایخ و بهر آنی تجلی جدیدی است و طبعی و بومی کانیس خویش یعنی
از کلیم خود کلیم بوده ساخت و مصرع دوم که نفوذنا نفیرا میباشنا و در بعضی نسخ قافیه اولی بافت است
بموصده و مصرع دوم که نفوذنا قمر را می شکافت یعنی نفوذ نوران بقوه صلاحی از نسخ آن آینه
اصح است اثنی دهمین اصح است از این برین صفورا زوجه حضرت موسی باد داد ز با زاده
که در بعضی نسخ است عهد زکس در شبک هر قصود در پنجه با و روزنهای
هر قصه با غیب اندیش با بهتر است از نسخ دور اندیش سندان به پشت خوابیدن
و ستان در حال ترکیب جای انبوهی چسبنا و قافیه اولی ازین قبیل است و ابطانیت
ذوق داد الملک یعنی شراق نمود بر امیرش نور علی نور از شهر مدوح و در نسخ ز راه
یعنی روز آنجا روشنی در روشنی بود بومف مصحح خال اکثر نسخ یوسف و مصر وصال است ولی
اول نسبت بقوت مدوح او یا حادی ای خواننده شتر نغمه خدی بخوابان ناهه مرا که آمد یاری او
مرا و رفت فقر من بوک بخواب ای شتر من که نیکو شد کار با درستی که تیر ز محمل خوابانیدن سینه های شتر
ارباب حاجت است یا مطلق نیهای مشروح که اهل دل در آن شهر منزل کنند و نسخ مناجات بچند
نیت اسر ح از شرح مبهلات بمعنای چریدن یعنی چراکن ای شتر من در در سینه با درستی که تیر از برای
مانگو محمل فضی است فوج بفا و جا و حمله و زیدن بوی خوش و در بعضی نسخ نور روح بضم را بود و بعضی
جایز است و اما نسخ موج غلط است طعمه بدین بو یعنی ذائقه دهمین در کرداد کریم و جواد آدم
اصطلاح لایه یعنی چنانکه با اصطلاح ظاهر احکام فلک ظاهر است می شود آدم اصطلاح اسرار خدایت
و با و احکام فلک باطن و او صاف خداد است می شود مظهر بضم میم که اسم فاعل است عنکبوت اینجا
از اسباب اصطلاح است انبیا و یعنی چنانکه احکام اصطلاح ظاهر است می شود شمس احکام
اصطلاح باطن را بضم باطن که آینه اندیشنا سند و لفظ انبیا از باب تغیب بر اولیاست همچو شمس
چنانکه گذشت در دفتر اول فلک ببع قافیه یعنی عکس حرکت کننده است که در سر چاه است که خود
خارج باشد خلاصه آنست که در قصه که گذشت که بجد تیر کوش آن شتر که عکس خود را در آب چاه دید خود را
در چاه انداخت و آن عکس را خصم پنداشت و بصد و خصومت بود آن شتر کف و ندانست که تصویرش

در آب خود خود است و غیرت و آب شریفی ندارد که مضر است و قابل حکم قابل و مطهر ناداری
پس آن نفس را در آب نیست بلکه در خود او و مگر خود او است و مثل این است که طفل خیر مینموردست خود را
و آینه به پند خاصه اول مرتبه زودنش باشد تصور است را که در می بیند و از آن قهر سدا باشد مگر
بسیار بازی میکند با او همچون است و یکس کل برای آدم کامل پس شاید اشتباه کند شش غلط شش غلط
اعمال شش در کتبه انسان پنج مدارک ظاهر دارد که آنها ادراک عالم شهادت و صورت کش
و صورتی است بصورت جسمی است در وقت و مسموم است و یک مدارک عالم باطن که آن عقل است
در اصحاب عقل بالفعل و وهم است و اگر خواهی بگو عقل جزئی است در ناقصین پس جابل جویش عقل
مشوب جویش جویشک را در کتفه عقل منور نور الله آنچه ادراک میکند و عقل میکند همه آیات الله
و انوار الله و با بگو من صقع الله و جابل حصول و عقل می پندارد و تجلیه خدای قائل است یا با دل
مثل عصای ناطق بگوری بود حکما من فریب و هر شش بصورت است معقول است که موهوم است و چون
پریشی فرموده با پیش ششای بعد باشد که پریشی مورد شش غلط باشد و چنین است یک شش اینکه
ذکور شده و یکی دیگر از پریشش انسان است که مجموع این شش در کت و شخص جابل در معرفت و غا کت
و دیگر مطلق حیوان که شش سوراخ دارد دیگر شش در شک که این عالم باشد که شش است دارد و شش بانو
که گوایک سار و غیر شش گویند و شش از پریشش مراتب یکله است که در ذیل اینجا و عرض شرح کردیم که است
و در حدیث تا کون جامع باشد و جابل در همه غا کت است عکس حوائج یعنی مدو مطهره حق است
تکرارند ششها را بر و آن یار بود و جلیس هم قست یعنی مجامع استخرم با خود آزاداری و بر خود و بر شش
بصورت است تغییر است اندر وضع و شش پنج گونه محسوس شش است داد حسان مال مملک بنا که
مفصله و بیوت عربی با تو دارد و وجود و مو و خود دارد نهایت ترا آنها اضاف است بار است
تاما تو در خاکند و بنا شده ال میرانی بر کمان با تندی آنها عکس واقع و حق داد و حق است که تو
حق چه شش که در بعضی شش حق مقام کن باشد که بیوت از تو ندارد که معنی که عرضها التعمیرات لا
برفشات است و ششون ذی است چنانکه فرماید آن تو باشی و تو آن هر را بنوا پریشی تو است و
چنانکه آنچه اینجا عرض میکنم زانی در عالم جان موجود شود در حدیث و او است که چون معنی را در عقل
صیغه از خدا تعالی یک بدست و در آن نوشته باشد که من انی العیون الی الی العیون اما بعد
فانی القول یعنی کن فیکون و قد جلیس یک لایوم منی نقول یعنی کن فیکون و لفظ منی یعنی شش
یعنی کای مثل است و لفظ المنی لفظ و لیس کیشله شش و اگر چه شش بسیار دارد و چون است
عالم شتاب و چون عکس عکس و عقل ذی عقل و بجز من و جناب و بعد خود دارد و در عقل و خط و خط

در کت

و نفس لطیف فاد و عرف و حکمت در منازل و مفاصل و مانند اینها یکی مثل علی انسان کامل و مطهری که
اگر چه آینه روی جان فزای تواند همه قول و نفس و عا ص و افراک و لی کسی نماید ترا چنانکه تویی
من سگین بیدل فنناک فاجتازوا الیه بحیلم از جو از است معنی که شش جان چه باشد یعنی یک
زندگی است بجان و یکت زندگانی است بجان و دوم بالاتر است از اول بر است که در نسبت است می
بجیات و راجحی با حیا او و باقی بقای او را باقی با بقا و خلق و اعدیات مکانیه و احیاناً
که حکایت وجود و نبود بود و در سرانده و تشبیه آنها باب در مطهرت است و الا آب مرتبه از وجود است
ان الله یستشیر الی الله الوجود فی ذاتها و انما الله الیقینا قالوا المهدیه الامکانه من شش است لایق که نبود
و لا سغده و الله و انما شش بطرف فی النقص فاجتازوا الیه بحیلم از جو از است معنی که شش جان چه باشد
و لا جز لها و ان کان و انما معها اذ فرق بین ان کون الشی مع الشی و ان کون الشی نفس الشی و عرض
و حکمت و عرفان در اینجا توافق دارند پس استخوان این مظهر در صفت و اسما حقیقه است و در همه است
و اتحاد فانی و معنی فیه صفات با صاف جناس شش شفاق دارد و این چنین است در شش کثیره و در جایی
بمال دیده ام و آنهم معنی با صفات یکی است چه جمال و صفات است بگوایک فی کل حیوان سائیه
و در حفظ جمال و جلال مرا عا ا نظرات عدلان عذلت لف و شش مرتب است که عدل با عا است
بیا و شایان فضل بغاضلان و در کلام اشارت با شش صفات خلقی است از آن جهت که اضافه صفات حق
و خود آنها انداخت و باقی و واحد و افعال صفات الله و اسما الله که ظاهر درین مظاهر است
شعل باقی که جالی از آن شکسته دارد و مستشرق شود و احد بعد و احد و فیض الله لا یقع و نور و لا یغیب
عکس مع عکس یعنی عکس اینها تبدیل ندارد چه جایی خود اینها که ماه و اختر آسمان باشد و تبدیل در آب سائیه
و ماه هم اعظم الله و عکس آن انسان کامل و اختر اسما و کبر و عکس آنها باقی و کاد و منافق است و در کت عکس
که بنا بر قول ربنا صیبهین که ابصار را بجزوج الشعاع و انما عکس نباشد بلکه شعاع بصیرت است منصف میشود
ناظر و صورت خود را که در ماده است و همچنین هر صورت که قاعده شعاع بصیرت از صفا و ف شود و
جواب است که این مناقشه در مثال توحید است و توحید را مثال بسیار است پس مثل علی ذی عقل بسیار
ای سایه مثال کا بنیش و پیش وجودت آفرینش و مگوس بصورت در خیالات باشد و تخمین بجزوج
الشعاع نیست و مگوس بصورت توحید حضرت سرورش در مقول استفاده باشد و کبر و کت مثال با بنا بر توحید اصل
توان که است چه جایی آنچه جزوج الشعاع با عمل است و تصور حق است با شاد و ابداع بناایش بنای کت
جزوج معلا بیانست برای آسمان که مسمومی مزاد بود عشق ایشان معشوقیت ایشان و همان در
بنی للمقول مزاد است خیال بسیار باشد که بصورت یک و شش با در مدارک و غیر خیال الله و کت

۳۸۱

پس در ف چون قول حافظ خیال روی تو در کارگاه دیده کشیدم و قول اعراف بجای شب خیالت
 چو شود پرده کی منظر چشم و در عربی قول شاعر خیال سلی عن الابحان لم یغیب تصور بول یعنی صور عوالم
 مثل همان عکوس ماه و اختر است که در آب جو نمودارند پس اضا ذاب جو اضا ذابا بل است بقدر
 خود ثانی تا کی جمله است یعنی بان نظری که عکوس نموداری ز عاکسند و ظهور عاکسند و هستی از خود
 نماند جمله خود اویند و در آن نظر تعدد در خیزد که تعدد در مظهر است ز ظاهر باذ عقلش گفت برکت باول که
 تقریب گفت بودم بخلق امیدوار حقن حکم است چه جمال دست هر جا جلوه کرده خواهد آنچه که گفت
 کرد چه خواهد پس سخاوت کرد و بود یا خواهد که انسان کامل باشد در عرف و در فریب خوردن عیون غیرت
 دارنده مغربی گوید غیرش غیر در جهان نگذاشت لاجرم عین جمله اشیا باشد توجیه اینجا این است که غیر
 که میبونت مغربی داشته باشد نیست چه وجودات متقومند بوجود واجب مقوم معنی پس بخارج نه معنی غیر
 که تحدید است و حدیث است که داخل فی الاشیاء لا بالمازجه و خارج عنها لا بالمازیه و ایضا لیس
 فی الاشیاء بواجب و لا عنها بخارج و ایضا مع کل شیئی لا بمقارنه و غیر کل شیئی لا بمزایه و ایضا توحید
 تمیز و عن خلقه و حکم التمییز تمییز صفة لا یتمیزه غیره و میبونت منفی است که ذات صفات علیا دارد و صفات
 اضافة مبضاه دارند جمله کذاست اما مصف و بعبارت دیگر وجودات خاصه مفر محضند بواجب
 الوجود الغنی المعنی یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی بحیثیتی که مفید معنای ذات
 لا الفقیر است که اگر ذاتی و ضمیمه فقری باشد غنی آنها در وجود و ظهور و تدوت لازم آید پس عین فقرند
 و فقر صدری عنوانی مراد نیست بلکه در این لغت حقه و لسان بل حقیقت وجود خاص حقیقی را که طرد العدم
 فقر گویند و توحیدی که خواص گویند نیست که همین فقر محض وجودی و تقوم و جوب غیر بی وجود ذاتی و عینیت
 مراد عینیت با وجه الله وجود اشیا است و مراد از وجود این عام بدیهی است که این عنوانی است بلکه
 حقیقت بسیطه نوری که طرد عدم از مبیات کرده و آن بذات تحقق و مبیات مکانیه و اعیان ثابت با تحقق
 و او نور حقیقی ظاهر بالذات و مظهر للغير و عین حیات و علم و اراده و باقی کمالات است نه آنچه مراد
 عینیت با شینت مبیستی و شینت عین ثابت که ممکن محض و مسلوب الضرورین صرفند باشد که حیثیت
 ابایی از عدم را چه نسبت با حیثیت عدم ابا از وجود و نه عدم چه جای وحدت و عینیت و لی حیثیت و جوب
 حقیقی ساقط الاضا ذاب عن المبیات اعنی التعیینات مراد است که نور السموات و الارض و ست و سجلی
 و جلا و ست در آفاق و انفس اشیا یعنی مختار و اینجا افلاک مراد است و خواججه انسان کامل است که میسر
 توحید است و جوب غیرت و مویلت در او مستهک است چنانکه حضرت رسول فرمود من رانی فقد رانی
 موشان نادیده و وجودات خاصه جسمانی که جنبه غیرت و سوا مبیات با مجردات بر آنها غالب است

موشان نادیده

کتاب انجازه
آستان قدس

موشان تاریکی ندید که احکام نداری و امکان و بهیت و قوه و ماده برایشان غالب است که بایست
 و گذشت در نفوس عالمه که این بجا که نذر شد و کل خاک شد و تاریکی ظلمات امکانات ذاتیه و خواص
 ماده است و این بجا مراتب است که در نور حقیقی میباشند و اما با اندازه وجود حقیقی و مظهریت صفات
 تشبیه که دارند از سنخ وجود کالند و از نوریت خالی نیست همه صانع یک صانعند **هو الذي في السماء الله**
وفي الارض له آن آیه متفرقه چون **لله الحمد القهار** یعنی موشان صورتی مظهر است **الصبغ البصر** و کل
 حیوانا و نباتا و غیرهما من المملکات اطلاند و مخلوق از فضل الطینت انسان کامل پس موشان تاریکی در حقیقت
 مبیات امکانیه باعتبار ذاتشان و تعیینات ظلمه بالذات و منوره بالعرض خواهند بود و حکم خودشان
 فی ذاتها این است و اما باعتبار تنویر بالعرض خلقت بجا ظرفیت حکم خواججه سیرت بعین و خدم می کند
 در مقابل عکس نخبانی و او است و ظاهر این است که عکس عطف باشد بر شال و جاملانند و بعضی نسخ و
 جامه نماند و اول ولی است بر کودکان و ورق را بگردان و حق را برین مسجود یعنی مسجودیت خاک نام
 آید پاک دلیل است بر اینکه در این صورت بشری بی حقیقتی موعود است و انسان حقیقی میسر توحید است
 چنانکه علی عالی در حدیث سئوال از حقیقت فرموده نور شریق من صبح الازل فیلوح علی میا کل التوحید
 ملک در سجده آدم زمین بوس قنیت کرد که در طور توحیدی یافت پیش از حدسانی دیدان بجز دالی
 بر صلجوال یعنی جمع صد اسم حق بود که حدیث ان **بیته و تین انما با اسم مخفی اشارت است و انما**
 مولویت که صد هزاران زقماش حوریان قدس در جوال ترکمانی یا فتم دانی که حجت و سخن جویند
 دید باین معنی اطلاق است از سنخه چون کشتن امکان بکم و صم یعنی آن کاری کن که آن کفر نکند
 و کران کرده و مکتوب کرد حق را چونکه آید اشیا را و معنی دیگر آنکه کن بعضی بخوانیم و آن آیه قرین است
 این است که در سنخه جان مکن یعنی دیدن روح الله را از نظر مینداز مثل المیسر و ابالک که آنها مکتوب کرده
 حق را چون صورت دیدند یعنی و بنا بر فتح معنی دقیق دیگر است موافق آنچه قائل گوید سیر انسان چون
 خیر از میان اول و آخر نماند غیر آن که آن اشارت بهیست باشد خدمت **من بطيع الرسول فقد**
اطاع الله در خشتان از خواست چه مویلت است و کسفی بذات و باطن ذات خود است و نور اهدت روز
 کسش تمایل است برای تفهیم بود بعینیا و موعده و در بعضی نسخ فی ذریع معنی وسیله فرق از کوب
 ثابت است لغتی است در فرقدین و مراد است که روزی میستعد است از آفتاب و کوبک ظاهر همین
 نه این کوب و زری که در خشتندی ذاتی است و استمداد از میان میجوید هم از آن خود میشد شمس حقیقت
 یعنی اینجا هم خورشید است ولی نور الانوار بی کیفیت و روزنست ولی عین نور نام دون فوق التمام در
 و راهست بی کمیت و مویلت است بی جهت و لهذا اینجا بطور معمولیت دو ذرات معنی عقول و ارواح جزئی

عشر باشی نفس قدسیه باشی در پناه قلب انسان کامل ولویت و جوبی دارد که تو هم عرش شوی تا خانه
 چوین بوی و محقق حقد و غضب باشی بفرموده با موته و بنون غلط است دعا و دعوی کاری و اینجا فریب
 مراد است و آن برای مجود است و دنیا قصص همان منقل مثل تجا و یف دماغ سخن بیج که بزکاه عورت
 مثل اعصاب که مجاری روح دماغی اند و مثل شیرین که مجاری روح قلبی اند صهر بیج در قاموس صحیح کفیل
 حوض جمع فی الما و اینجا در بیان کبر و او رده اند که او عیون است و در دنیا تو ای مد که این عرض
 عالمه منشا قوای عاقله که مجوده اند و انسان مظهر آنهاست کابوس آنچه است که واقع بر روی انسان
 نام و ثقیل است و سبب وقوع آن بجز غلیظ است بر روی دماغ ماسه که با روشنی ماه و تاریکی کابوس است
 ماه مانند هر فلک و فلکی لا تخف و لا تظلم است و کابوس ثقیل است و شاید یکی مناسب بود که راه
 که آن بخار باشد که گویم که تشبیه کرده روح بخاری دماغی را با با اعتبار نوریت که محل ادراکات معانی و حصول
 و باعتبار آنکه معتدل لم توسط بین الاضداد و کما نحالی عن الاضداد و یا معنی چنین باشد که بنیاد و ارادت که مایه
 که نفس باشد که نفس است و عقل شمس در خواست که ربانی الایمان کما هی قلوب بدو قاف ضطر است
 که در همه موارد مثل انجا ورق بر کرد و موجب بغوض شود و آنکه پیشانی یا بزم و پریشانی کبر که ماسه اند که
 با مرد محقق پاید و نامند در چه بغضت امر دنیا از جهت دنیوی مشغول است که شد نقش کوشش بودن کوشش
 و چشم و بدون نقششان در مستغرقین پر بودن است از نشانی کلام حق و مینایی روی او که نقش اغیا
 از دل زوده اند و از کشف کوی با غیر لب بسته اند و در غیر تعریفین از سموعات و بصیرت باید و دنیوی غنا
 بودند یا بقیر لفظ نقش از ادراک صورتی خالی بودند که ادراک و علم حضور است آنجا مبیع ابر عین
 عین و ابر و از اینجا است حدیث نبوی انه لیغان علی قلبی و عین و عین جناس صراع دارد و عینیم جناس تام دارد
 با شمش چاول جاده صحت و دو م ترقی است با اینکه عین کید کیم و این کلمات مادی بر میخیزد اگر چه در
 و مراتب متفاضله اند از مراتب علمها و علمها است چنانکه میفرماید که قطره و ذره ایم کرد در مقام محض که
 که ایت با لکیمه تسلشی شود چنانکه در مناجات تصور طلاج است که مینی و نیکای الی نیا ز غنی فارغ غنی
 الی من البین ولی مراتب که کفیم مثل تقنات یکویت است نه افراد و قیامه چه جای انواع متخالفه الا بالحق
 مثلا لظایف سبع انسان بالفعل درجات می وجود است لیکن این اللطیفه الغفیه منه و این اللطیفه البتیه
 و انحفیه و در بعضی نسخ این بیت و بیت بعد نیست منحل بنون و چه کینه در عربی دس و اگر بنون و خا عجم
 باشد غریب که نخاله غله را بان بگرد و مناسب است چه هر چند که الدینا مرزعه الاخره و یوم الاخره یوم محصا
 ای نور چشم من بجز آنکه شسته ز روی و اگر تخم ردی کاشته حاصل جید بر نداری ولی تصفیه جاز است که لوز
 علوم و معارف بر این اعمال سبب بعد از دنیا ظهور و کشف و صفتی شود چه شوا غل مرتفع کرد و بقصر

الیوم حلیله در طرف لطف و چه در طرف قهر و اما عمل و ترقی چوین روح از قوه و فعلیت است و
 آنجا داده نیست و الا دنیا خواهد بود بشتن متعلق است سابق که خواب گفت فضل زیادتی آن رقم اصح است
 نسخه آن قسم که حرکت سین بجهت ضرورت شعر باشد خفود نجا همچو بنون ف طرفان لا یخضعونک بشع
 همزه یعنی کوشش کن در فروش تا اینکه فریب ندهند ترا بپوچ جمع مع غرا و کول خوردن دشکند بقره
 نشوند و نرسند و لغزنده بجز فاورا مظهر فزون و بسیار نفیس کنه در پشت و از غرامسند و بجز راه
 ما بعد یعنی راه حله بنون و عا مظهر عطا و در بعضی نسخ صدقه بنون لاند که بکنند لبق مایه و چرب زبانی
 عرب گوید یزید لبق ای ملین بالیم یعنی امید دارم که بلامیت با همان رفتار کنند فلا بیایات
 معطی المخی و بنده آرزو گفت ای هم نشو تا آخر مناجات است با حق تعالی خواب و در خواب بتک اندر غل
 است خوب نیست سوزان مند هیچ میت ذوالقافین است مناجح رسکاری السطح یعنی چو
 و بخشش ایما جان نعمتها رجبها و سود است نه زبان مانقص یعنی که نکرد مال ز صدقه و ادب بکر
 و بر سیت که خیرات و صدقات نیکو بطی و مقرب است شماران در دوزخ که خا زکوة بحب لغت عرب
 مال است و این میت نیز ذوالقافین است و اشارت بکبر ان الصلوة نتهی عن الغشاء و المنکر
 ذیل سرعین یعنی پلبس یعنی شکر کجی که کا و تن دیده که کوهر نفس و نه شاه ایست که سجد آدم کرد
 عینین پس و انش و کنش یا کفشار و رفتار اجزای جهان اولیت از زمین پا و پاوه صحیح است نه پایه پای
 لیک در استند از دم بایشیه الممدح از مناسبت و ایضا تجنیل القافیه این کم مراد کف جبر غفغ
 فیاه من دجو که مجرد است و کابش نازد و انور و صفتی و اکل و اسی کرد و بیوت جدا کار و بنو غفل
 صاحب ملکه اتصال به بیوع آب حیات بدی و معارف سردی کاهل خوشی ناقص شود استرکی ربود
 از سقرت است انعامش تقویت و بر جوستن بعد از لغزیدن قی انعمش العاثر انقض من عشره بئس المهاد
 به نوا کجا است شکیفه تعجب کرد جان و این بر و نالیدن بر و وسایط و شلک غیرت برودن
 بدال مظهر مسموره و زا و جوه قاعه ذات الصور پریش و کار از مکه زکد و مکر مظهر الایمانی صفات اسماء
 حتی که عالم چون میت المرات برای صفات حق است که ابدند بگو یعنی عاشق حق چون همه را فانی در حق
 می پسند و از جمله فاین در حق تعالی خود و صورت خود است پس در آب صورت خود را ندیده چه خودی نیست
 در نظر شود او و خود و همه دست عینود لا احد غیر من الله عز وجل نعم ما قیل و و جا غیرت کند زو از نا
 چنان کیر در آن توان رانی یکی آنجا که عاشق میدارد ز شمع و سن بزم غیر بنور و کرجانی که معشوق قاشق
 بر بند نوکلی با بیل خویش بر عاشقی صادق فلیست تحقیق است که غیرش بر تحقیق وجودی است که صدق
 و متن واقع است و بر عشق که طلب صادق است نه بر وقوع سرابی ایمان و کذب است و نیز بر سراب طلب

در دیو و آنا و اسرار با غالب است و تعین و عین بابت ظاهر است که مقابل حق و حقیقت است چو
 مقابل عقل پس سولاتش حکایت و نمود و واقع است پس غیرت در وجود که حقیقت است غیرت نکند است
 که وجود حقیقی بر شیئی از صفت حق است ولی غیرت در اشیا دروغین و در طلب دروغین که اعیان ثابتند
 و طلب بوجود در اج است باینها باکی نیست و با غیرت چه منافعی است دیو اگر عاشق شود وجود غالب شود
 و هست و تعین مغلوب بلکه فانی شود در اسم فعل صانع قابل منع هر چه صانع از باب حذف ایصال
 که علی ما منع بود و تعنی بر سر کار می بطن یعنی منعی عنه مبنوعض آنها شد و شمش و شمش و شمش
 افشا و تراض نیست یعنی حث و اغراء لغوی بداهه خواست و کمری یا بند خلق بسیار و هم ازین راه یابد
 و لکه جام کبوتر ملنوی حمید قرع لکام کوفتن و همنه با بعض ریاضت دهنده و رام کننده است
 کسب پر کردن چاه و اینجا پر کردن کینه کردن یعنی سب کردن بود و تبدیل یابد و سببش حرم احتیاط
 که بز افراط خاک که بریزه معرب است و معنی کار شغف است و هم محض هم خاله باشد یعنی
 اینکه میگوید موفظانی که عالم محض هم و خیالیت و علمی یعنی نیست این را هم از روی علم میگوید
 خیالیت از خیالی و اینان او ساخ انسان کبریزان دزد بمهله معجم پیدا بود نصیحت گذاردن
 بیخ در در لجن و پختی سوی بر مراد بصورت ریاضت مدرک شاعر ظاهره و مدارک باطن است و اینجا قلمه
 ششون تعلق عشق از آنها بر که دیدن و شنیدن و بویدن و چیدن و خوردن و آشامیدن و بیخ از آنها بجز که در کات جس
 مشترک که از اینها بیخ است که بیخ یعنی لوح نفس و محفوظات در خیال و متصرفات متخیل که ترکیب صورت
 بصورت معنی معنی بصورت در جزئیات و تفصیل در بیخها و معانی جزئی مدرک و هم معانی محفوظ
 در حافظه باشند و باید دانست که چون در موجودات سلسله نزولیه و صعودیه ترتیب نظام است چه در ذرات
 فیض الاشراف فالاشرف نازل میشود تا اخر در صعود اول ممکن اخس و ادنی بر ماده فایض میشود و پس
 خیسر دانی و پس از آن شریف اشرف پس در وضع این قلاع و ابوالشمان نضدی و ترتیبی است
 پس قلعه بود بیخها و علوم است در تحت واقع است چه علوم است نامی محسوسات باشد و لا محاله نامی حوس
 مدرکاتش تا ملحق بان نشود و ادراک نگیرد بخلاف سامعه که صوت بر سر فرخ را ادراک کند و با حشر و در
 و شانه هم سبب جهت رواج را پس و عافیت این حواس غالب است و ذالقه نیز در حیوانیت و بیخ است
 و مدرکاتش تا نیسی پس شمی میشود علوم است با عجز از که اعلائی آنهاست و شوش است از حرارت و برودت
 و رطوبات و یوسات و ازین وصلابت و نقل و خفت و خشونت و ملاست و لغویت و غیر اینها و فرا
 صرفنما و اعتدالها لا تعد و لا احتی و چون مساحت این قلمه بجز طول شمی شود بسوری در ذره آن
 سورد و ازه باشد بقلمه مذوقات که شمش است از طعم که بساط کلیه آنها را از حلاوت و جموضت و خمر است

در دیو و آنا

و دوست و قرض و عفو صفت و مارت و تقاضاست و مویحت و مرکبات اینجا و افراد بساط و مرکبات نهانند
 چنانکه هر چه بر طبعی است یکماه باشد یا غیر آن حتی معادن صلبه را بعد از زمین و ابلت مره است و چون
 مساحت این قلعه نیز شمی شود بسوری در ذره آن سورد و ازه باشد بقلمه شمی است و شمش و شمش و شمش
 و حسنات و افراد اینجا را نیز نهانیت نیست و شمی شود بسوری در ذره آن سورد و ازه بقلمه شمی است
 از اصوات آینه و غیر آینه مطرب و غیر مطرب سیوانه و غیر حیوانه لطیفه و غیر لطیفه موعده و غیره و غیره
 ذکات و مساحت اینم در طول بسوری که در ذره آن دروازه است آن و ابی با آینه نهانها و نور افشا اینجا
 چون طبعیه محفوظه بر طوبات صافیه و طبقات لطیفه و مجمع النورین سیر با صره مفعول بقلمه اعظم و سع
 مبرصت از الوان و اشکال و ابعاد و احجام و انوار شمی و قمریه و نجومیه و سراجیه و اظلمه صورت های ریاض
 اتمیه و غیر اتمیه غیر قیاسیه که هر یک یکجا و هم تانند و با عدم القطار فیض خداداد تا بهم نمانند و منظر
 کشفه شمی باشد و آبا با صره اعلاست یا سامعه حق است که با صره اعلاست چه اعداست در کات شمش
 چشم با سمان اندازی دفعه گو کب ثابت را در آسمان بشتم یعنی که با صره طی المکنه و مسافات کند و دیگر آنکه
 ز در کات با صره است لکه به نیست و تربیت تعدادی دار و بیخیشی که شوی به نیست فاعلی آن قابل شد
 ولی این باطل است و دیگر آنکه دیدن فیض میان حق و باطل است و دانایی چون شدت کینه نیایی کون در کات
 و مجردات و شمشین مشارک است و دیگر آنکه بصیر ماده فایض میشود بعد از جمع و در قوس صعود دانی اول
 فایض شود و بعد از آن عالی چنانکه در عقرب خلد معلوم است و دیگر عرضش با صره که مجمع النورین و طبقات است
 لطف و انوار است از عرش سایر حواس اگر گفته شود که سامعه لغاظ موضوعه و از حقایق را می رسد جواب
 که حقایق را علی مدارک که عقل است می رسد سمع با آنچه معارض است بدالات و مجردات کتبه که خطی و نفوس
 باشد بر معانی و حقایق و دیگر در کات با صره امور قاره و از سامعه امور غیر قاره و اول این است که گفته ایم
 بحیره و ابواب آنها که بسوی نیشها و معانی جزئی و حکمای جزئی شوشند و آنها مدارک جزئی باطن اند و این قلعه
 با آنچه مشتمل است بر آنها بوشش بانی عقل را چه جزئیات داشته زایل حجاب دراک کلماته و محالی نیست
 نفس در معرفت جزئیات حجاب آسا بلکه چون جهت وسیله عقل کلیات و مجردات نباشد و متغیایا نیست
 باشد و عادی و راسخ شود روح امر را آنچه یکند و آفتاب عالمات ذره کند این بجا که در شد و کل کات
 و بت تراش و بت پرست کند همه اندر خدا پرستی فاش لیک از صفت خدای تراش و با دیگر چنانکه فرشتگان
 بجام ناظر بود بلکه باده و سوی باده بخش آه که ما معنی بصورت کثرت جمله کلمات است با متصف جمله
 یک معنی و صورت مختلف صور را از بیخ خود تحقیق صورت است باینکه فرج است و معلول بصورت که معلول
 کثر است یعنی بصورت نفس بسیار دارد و کمترین نفسش است که تکرارش ملال در در خیال و انام معنی و حد

که خود را بسته و طبعه اخفویه میداند بی ذوق یعنی بدون رقیبت هوای و بندگی نفس میداند نسبت خود را بعباد
 ذوق تب و دق چون حرارت تب هتوی و سکونی داشته باشد مریض متغزل نشود ذکر بوالحسن این بیت
 در اکثر شیخ نیست مکنتم بخان و ستور چه همه قوای که در جهانهای معدن و نبات و حیوان و غیره است
 از در که و محرکه و طبیعیه در بدن آدمی منطوقست چه فعلیه و چه انفعالیه بعباده حکم و مصاح و منافع فنی در اسرار
 و اوضاع اعضا باطنه و ظاهره و کمونست چنانکه تشریح و غیره معلوم است مثلاً یکی از قوای طبیعیه او غایب
 که واحد جنسی است و انواع کونا کون و افراد لا شخصی دارد که غایب است که تغذیه نمکند مخالف با النوع است
 از برای غایب که تغذیه نمکند یا غایب که تغذیه رطوبت جلیده کند یا آنکه تغذیه رطوبت زجاجیه با طبعه
 دیگر کند و کذا القیاس فی الغوادی لا ضرر و از جمله قوای حیوانیه و محرکه عالمه است و آن پانصد است
 بعد عضلات و که بهر یک حرکت خاصی مفوض است و از قوای مدرکه حیوانیه او یکی خیال است آن قوه
 که مختار است در آن مجموع صور مثالیه بصیرات و سمومعات و مشتمولات و مذوقات و ملومات بدون اختلا
 و صور بلاد و افلاک و فلکیات و مساحات و دریاها و غیره و برین که گفتیم قیاس کن اسرار که تخیل از
 قوای طبیعیه و محرکه و مدرکه و محال و مجالی آنها که گنتم است در پرده خفا من کل شیئی لیه و لطیفه مشهوره
 فی هذه التجمیة نه مرده دادند نه زن مرد نفوس فلیکه زن نفوس از بناتیه و حیوانیه
 که تناسلی محل نزول جلال الحضرة الامیة است لا غیر و نفوس فلیکه با جرم سماوی و نفوس از بناتیه و طبیعیه
 قدسیه بصیاحی بناتیه و حیوانات صامتة متعلقند و مردیت نفوس فلیکه سبب غلبه فعالیت آنها است
 و انوثت نفوس بناتیه و صامتة بجهت غلبه انفعال آنها بنام او چه مطهر اسم اهداست مرغ هم مرغ بود
 سودا افتاد چشمت عشاقش با شکر آمد و با جان بدر شود و کسبش علقه نفس بر صعوبت شدید
 دارد و البته و غیبه خائیه نامیده اند السبیل جمع بن السبیل او کسی است که در سفر خیر شود و در وطن خیر آید
 حکایت بضم مهم وضع تا نشانه فوق از قسام عید است مثل در وقت و ام ولد که در قفسه مذکور است و در سار
 از شیخ این بیت نیست و بنا بر بودنش حکایت است که مولی بعد بگوید که قیمتت را کسب کن و بده و آزاد باش
 و آن دو قسم است حکایت مشروط و او آنست که با بگوید که تا دنیای رقیبت باقی باشد از ادیتت و حکایت
 مطلق و او آنست که بگوید که هر قدر بدی بحسب آن آزادی و حکایت از سقام شامه زکوة توان داد چنانکه
 در قرآن فرمود و الذین یبتغون الکتاب فیمالکون انما انکم فکابون و هم ان علمت نجس و انوهم من
 مال الله الذی انما کفر من صحت کسی که ساکت باشد از فقر ناجی است یا سه یا ثمان تحت رحم و عاقبت
 توفیق از وفور بعضی زیادتی است ایچ هیچ پاکش پای کشنده و در نسخه ناکس بنون سبزی رنگند
 لباد نه حرقه سوزش دلب بضم اول خرس مرغند خوابگاه مادم شدن یعنی توانم شدن کنک

بماد

بجز اول قوی جبهه و جفا بشکله بر اسر کند مستثاب منته و آکا بکند امشنا شنا زجهد اعلی و لغت
 عرب کسی است که فصاحت ندارد یا اسر است و اینجا میبارت مراد است سباج شناوری و سباج چون
 سباج شناور و انتطاح شاخ زرد کیش و مثل آن منتهومان قیاس است از حدیث که در فترت است یعنی
 دو کرسنه اند که سینه شون یکی طالب علم و دیگری طالب ان نایا خطرت اندیش و طاعت علی زمین و چوین
 مسافت غری غریغین مجرور و مراد جمله تجریت پس غری غریغی تسبیح بافته شده کسندین این صبح است
 کا ندرین و ذشراب لعل د بخودش دهید و شیخ بر شرا بعل با او کشیده و اول ظهر و قوم است در کون
 در باطن از حی ابواب اشارت بگوید ان الاثر انشیتون من کاس کان من ارجها کافودا بر مجرب جام
 یعنی عین الیقین و حق الیقین و ایمان شهودی علی و اعلی من الاعلی از ایمان غیبی و آن عرصه داشته شود برو
 اعراض میکند و طاقت ندارد چون قشور سبج زخرفه را که لفظ که رابطه باشد که استقام باشد چنانکه در بعضی نسخ آمده
 چه کف بفتح کاف عربی ترکیب کار نیست یعنی نار را با مجرد تفتی نوری و محیط کافیت چه از عالم این آن
 راه بیار است و این بان کی میرسد و ما طبیعت دنیا و لوازم طبیعت نیز از نور انفتادند ثبت شود و بسوزند
 چنانکه در آثار وارد است که بعضی و لیا فرموده اند در تفسیریه و ان منکم الا اولادها کان علی نیک حکم فقط
 بزبان او چی غایب شعله زن اشارت آیه شریفه که فرموده تطلع علی الا فشدیه یعنی بالا میرود
 و سر می کشد بسوی قنود و نظیر و ثبت علی لافند چه شود انذبات و رسد مغز مغز بسکون زای مغز و اگر کبریا
 نغمه غیبی است و چالاک و مراد بفرز و جانیت عابدین خواهد بود مبرزه بکبریم و برای همه بول طلب طالب
 غلوب غالب از قدیم و حاد پیش کشیم در بیان قول حکما الکناج الساری فی جمیع الذراری که کناج ساریت
 در بابیت و وجود و ماده و صورت و جسد و نفس امکان و وجود و قوه و فعلیت و صفت و موصوف و وجود
 و عرض و غیره اینجا بد گسیل بر رفتاری کور کج حمله عروس سبکا انک دست عروس بدست دالماد و حجد
 خسته شد و الفار عذرا ساسا قیامت و اینجا کنایت از آن مرغی است که از تاب دنیا را کنایه است از پنهان
 دیگر انوار برکت با ول که تمه نصیاح برادر بزرگست سق بلا چین چون درنا و کله شیم که دیدن ول در قفسه
 بیکل انسانی را که در عالم ذر و موطن عهد و میثاق باشد پس از آن نزول کردند ارواح بعالم صوب طبیعیه که این عالم
 و تعلق گرفتند باین بدن انسانی که جمیع الصور است خشت منبره از کنایات بتولک اسم موضعی است
 از نواحی حجاز چنانکه غزوه بتولک گویند و صیغه ضاعه از باک العین بتولک بتولک یا موصوفه نورها بعد و نحوه
 آنچه و گویا و چه شمیله جای دیگر نوشته ایم فلسفه کلام حکمت من الا حین یعنی نعمتی لا خیر من السماء و
 المثنان می المنعم المعطی یا انما از من انجمن باشد یعنی قطعه به عشق قطع علائق کند از غیر معنوق و در بعضی نسخ مالا
 یعنی در هر دوری بود الی مالا نهایتا له با حطوبایم خطره شامع عظیم کشتی بضم کاف عام اموتند یعنی علوم

و اگر بر کردانی است از مواد قریبه که لوم و شوم و عظام و اعصاب و آرد و باطیات و نظایر اینها
یا سواد متوسطه که اخلاطند و نحو آنها یا مواد بعیده که عناصر بعد از معلوم است که این آثار عجیبه مناسبتی
با آنها دارند از کوزه چنان برون تراود که در دست مثلا اگر خاکت آن خاک بیض زرد یا و اگر از آن
آن آب بیض با صفا و اگر از مرکب است اثر مرکب باید از جنس اثر بیاضش باشد این ادراکات و افعال
عجیبه روحانیه انسانیه بلکه مانند کیفیات جسمانیه باید چون حرارت و برودت و رطوبت و یبوست و تمرد
از آنها و معتدلات اینها و طعم و رواج پس بدانی انجایب همه آثار روحند که روح القدس است و عبارت
دیگر از صفت روحیت است پس چون مواد انسان بشیر را بشرط لا و شها ملاحظه کنی الحمد لله و العظم لله و الکریم
نعمه کوی و حال که کوی و اعجب بنده پس چون بنیوی بخشدی و رایگان بروح الهی رسیدی که نفخه نفسی در
و اما روح الامیان و روح حکمه و روح الولایه و امثالها را که کجب رسیده باشی قدر بدانی و عجایب آنها را
بشناسی و اما اگر حق قدر آنها را در این باشی سبب آنست که بنامی اعلی بر عالمی است که رایگان بوده در حال
اجزای پناه ده مرا منظر نامی است اشارت است بحیث شریف که مثل المؤمنین کمثل المنار لایحسب
الاتجاه بطنه یعنی مثل مؤمنین مثل فی است که آواز او خوب میشود و مرقوم که میان آن خالی شود این المذنبین
ناله کنه کاران مستجاب پناه برده شده با و میفرماید یعنی مجب میاز در آنجا خود شب کون که لای که شبها
در میان محله کجایی بلند بر آید و اهل محله را دعا کند تا با و چیزی درین محله دفع بدال مصلحت و غیره که در پیش
و اینجایگزیده شده با مراد است و ارسطو طالیس حکیم گوید ترک خیر کثیر سبب شر کثیر است که از حکیم
بلکه از حکیم آنچه آمده یا خیر محض است یا خیر کثیرش عضوی که شفا قلوب دارد باید برید که بهتر است سراسر
و حق تعالی فرموده و لکن فی الفیاض حیوة یا اولی الاکلیب پیرون بوجوه عربی محله تا ایطا بنا
منگهی نامعروفی غنی غافل مبل از بت است یعنی ترکنده حرج محظوظ مرج البحرین بلهفتا بیدلو
بوزن سمن بویا امانه تحت و نون و بی فت جایی است از شهر که اسباب و امتعه و غله که از اطراف او
در آنجا فروشند و بتقدیم بی فت برون نیز نوشته اند و در لغت هم آمده مستشرق بلند مرتبه سوره زکات
عبارت در باج جمع بر معنی بود جناح بضم اول کناه چه بود ملولفه زانیه دل کرت رفت زکات
زکات اندر نظر آید چه بود بویکی ناواست چون سمندرو ماهی این آرزو زار باک می پسند و آن در تورا
و آن این را و شرو می پسند و این در فرخ و سورا است چو حاد آتش فرور بخاری بخردستان را
سنان بانان جناس ناقص را و ذبول که اخن کی کشی ملول در نسخه چون بنوی ملول و اول مصلح
و حاصل این بیت و چند بیت بعد که چون زدگان آه آنست که نفس مستول چون در اینجا نیز می کشد پس آنکار
مولی نیست و در مطلب حق ترین نفس نیست و ترین عقل ضعیف است و آرب بفریض نفس بسیار و حال آنکه

نباران

تکرار آنها و علمها مکه شود و چون ملک مستدالی الصواب کرد و ذکر و فکر بکار تحقیق انجامه و بنامی آسمان
بزرگوار است و السماء ذات الارجح والارض ذات الصلح بلکه کل عالم بزرگوار است یک وحدت
لیک بکار آله کاس و کمیس جد و جد و کار می شمع و شری شمله فرج زمان در شری شمع عیوب
و در بعضی مدحا و عشوه ملت العین و لغت عرب ملتس کونید و اینجای مراد اشارت و کلمات است
بشکفته اصح است از خوشش که خوسنجا بجه بریدن شاخ با آه بیاموده و شری فباج خاد و رخ
مات و د در نسخه برد است و از ضم باب کی نیست در تقیقه با در چه موافقت در اعراب زیاب لزوم
مالا لیرم است مطیب از طیب است حافظ و کان و تاویل این قصه آنست که انسان عارف کسا
در نشات عالی بود چه در نشاء علمیه بود و دارا بود در الی حق حقیقی و در نشاء قلبیه و لویه بود چون بود
عروف کتبیته قبل از در و در صحیف قرائیس در مدد اس قلم قصبی و تام بود بهماست آن قلم و لوح که غفر
کل و نفس کل باشند و چون باین عالم آمدند او نیازمند شد پس در این طرف آن طرف انداختند
بجود دلالتش کردند که کتر محنی در خودت میباشد از خود طلب بهر آنچه خواهی که تویی چنانکه در آنجا که
خانه آمد کنج زار با زیارت یعنی خانه دل بیجا بواجب و خوشگی و کوهش و در بعضی نسخ با و جات و جوت
که خستگی و فشارش از نعمتی و عطای است حتی بجا جمل مکرر و مهربان ذواللطف الخیر و مانس
مولانا علی و کم نیت من لطف حق یذوق نفاه عن فهم الذکی و کم نیت الی من بعد غیره و فرج کثیر
القلب البی و کم نیت نفاه صبا و نایتی المستوفی العقی اذا ضاقت کب الاحوال یوما یفقی
یا لوالفرد العقی نیست محقق محصور کداز و در بعضی نسخ کراز بجر کاف عربی یا ضم کاف ف چون کرا
بمعنی خوک رفتار می که از روی ناز و تکر باشد خاصه در سیدن جنک نا و بنامید زیرا که تحت هر قلم
بخت بهر جلالی جمالی و مهربانی ولایی و هر نعمتی نعمتی و هر رحمتی رحمتی و این بود ضمنون بلاغت شجون و کم
نیت من لطف حق که از علی عالی فصل شد و بعد از باید خوف و رجاء مؤمن مساوی باشد مقول است که نیت
خوف المؤمن و رجاء و لا غدا لعلی اولیاء الله لا خوف علیهم و لا هم یخربون اولئک هم الامن بهم
مهندد کد لبا ضا فتاج بهار بولش او نیت کرد و در کسان و اسباب و میشود بجز نون بخوان یعنی
نیت کرد و در بعضی نسخ فی کرد یعنی غنیمت و خراج شود اسباب و سامان و برای خصم بوجه سلطه
مین که بقصد تحریب بیت آمده محضوف فرورده زمین جهات اینجا اسباب سفر باشد و معنی اینجا تحریج العو
و المیت بسیار آید و اینجا هم توان اراده کرده اما عوسی بطور تکرار مثل قاتلهم بعد الی الیم و اما
سبب انزام شکر او دده مراد است اندک من نسخ برکت شرح حال غریبه مصر احنانی خفته ن
و حاق خلقی اثنی و آتش وادی امین و نار آمد که نفس لطفیه قدسیه است چگونه و اباش که میور باشد و

و نیت

در

درست و دواع عشق عالم صورت کشد بعلما معنی او را تاویل شاه چین شاه شامان جهت تکی
 شاه عالم معنی و عالم صورت کلکه دواع یسئل عن عیته حدیث است یعنی همه شامان چو پانک
 سوال خوابیدند از رعیت خود و بر چند ایل پت کس باشند و ایل دستمان که علف خوار است که در
 طلب است و که در ملیحه کدام در مجاهده است بانفس و قود است تعالی اش اعجبی نیز بیان کنایه است
 از اشفا بقرططور معشوقان بکف قاف در دلک در تقدیر مؤخر است یعنی چون در رک است
 ده معرفت تا ویش ده مدارک ظاهره و باطنه که در نفس ناطقه استخوانوار شده اند و مقهور آن نور اسفند
 که آن نفس قدسیه شاکر است و شکر حقیقی در لسان ایل حقیقت صرف کردن بنده است جمیع آنچه را خدا
 با و انعام فرموده در صغاری و غایاتی که بجهت آنما خلق شده اند یا در معرفت ده صفات حسنه
 که نیایع الفضایل باشند که در اخلاق مقرر است حذر بفتح حاء مطلق است و در اصل تقدیر و مقرر کردن
 بظن باشد بکسود لب لبسان و بود اتم و ابلغ از لسان قال بوسری یعنی و ما خود هم زمان اویم
 و او زمان ما است و این سر همه بحث شهادت و جد بفتح اول بضم مراد و وجود نیست بضم معنی
 و غرقه وجود و غنی انداختن بی وجود بودنت و فقر حقیقی داشتن و اما وجه بفتح او و سکون مصدق
 و جبره ای جنبه پس از صوفی نمی اندازد بلکه می پوشد و در مقلوبت یعنی در انداختن یعنی
 است که از درون بردارند اندام پیشانی کالبد بفتح با در لغت ف آمده پس لزوم ما لا یلزم دارد
 یعنی دانک گذشت که دایم سدس در جم است و میدانی که هر چیز را بجز او را بر میری و نصف و ریش
 و چهار ربع و پنج خمس و شش سدس است و قس علیها پس پنج سدس آن در دست است و یک سدس از دنیا
 که در دست نیست بجهت وسیله ای است بی زاستعداد آنجا که فرموده بود بلکه شرط قابلیت و ادوات
 کفیم که عدل است با استعدادات و قابلیت است و العطیات بجهت القابلیات هاتلک اودنه بقدرها
 این است که این بیانی چند در استعداد است که بدون آن استیصال نشود پس اول معنی سینه و دوم
 معنی شمر خناس تمام چنانکه خرد را با خورد جناس محرفست ز فود و نیز شمع خوب نیست چه شمع موم است
 اخشم آنکه قوت شانه ندارد حکام عشر بفتح قبه و بضم ده خایه مشوق با کند مان با استعدادان
 از علم و عمل قباب جمع قبه مراد تصور عالی است پیش از آن در علم و قضا و قدر عکس میدان چنانکه
 گذشت که پس روشنی که تو انگری و تو انگری که در روشنی است و اماها سور و سور تا تم و چندی که از ادب
 و چار زادی که بیکت و چندی که مرونت و چرمون که زدنکیت ای تن تا سر قصه خطاب متن غالی است
 ذبی امر است یعنی زیست کن نوبت من نوبت تجرد من است از تن طلب می داما دکن یعنی
 بجنبه دیگری در ای چنانکه شیه و خناسر جبر است که هر وقتی در جهل نفسی از نفوسند عمر من بودی

نظاری

تن غالی با جهل که کرد چه شد بدیم زین دلی زاده عتق سر کشی با یقظا اشارت بر کبر و تحسب
 یقظا و هم دقود یعنی کمان میگردی اصحاب کف را بیداران و ایشان در خواب بودند و اهل نام زین فرخ
 که هر چه بر تابه صیحت غذایی روح برای او خواستی ساخت و سنگ بر تابه داشت مهرب کریر کا صله
 عطیه و تشدید بجهت ضرورت دقود و صیم و ذذ در بعضی نسخ عرض جمع عرض معنی شاع سله
 سدا ز بکه مخفف نگاه و در بعضی نسخ پیش ازین بیت است که بار س صند و فراد دم بیست
 خولشین زاکر دله ماند است و بودنش اولی است نکال عقوبت در صند و در بعضی نسخ بود
 که هر چه نفس رو آورد رنگ و پرورد بخلاف عاشق حقیقت که محیط باشد و فوق آسمان او ذکوری زمانیا
 معشوق حقیقی بر دو قبر باشد یعنی اینجا در کورتن آنجا هم در کور عالم صور محیط است یا هر دو با نیایی با
 چنانکه حق تعالی فرموده من کان فی هذین اعمی فهو فی الاخره اعمی یا عکس اول باشد جز الیای
 بنی مطلق مراد است تا شامل شود اولیا را که نبوت و وقسم است تشریحی که موهبی است و کسبیت و تعریفی است
 و هر ولی را و هر مودتی را حتی المعتم فی المتعلمین را شامل است بصند و ق اندازد بصند و علقان
 دون و شمارش آن اینها را از فصیح است از نسخ و چهار زاده باشد پیش چهل شود این خوبهای خود
 یا در آنکه پسند لوازم اینها را که صور زیا شود اندینند قال تعالی ان الذین یاکلون اموال ائمتهم ظلما
 انما ینالون فی بطونهم ناراً و در حدیث آن فی سجدت معانها غیر اسمها سبحان الله که ز دست رفت تبارک
 او و ایضا گفته که کان هر یکی خوابی تو او و ملکات علوم حقیقه و مقامات عرفان که پسند ما و در آخرت
 مشاهد و کسبند و اگر متحقق و محقق پسندند ما لا یعین رات ولا اذن سمعت فابدان ضد الیای و الا
 ضمران و ضد تیمان بجهت استت که یکی حرکت و دیگری سکونت و یکی طلب و دیگری مطلوب و یکی مینا و دیگری
 غایت است و یکی فشر و دیگری لب و با جمله تعریف لایا باشد و یکی خواهد چسبید اگر کی اسم است تقیما
 از زمان باشد مراد بطلبیدن حرکت استگالی و بدل مقامی و عالی خواهد بود و اگر بجهت کاف باشد که علقا
 حاصل بالمصدر است چون بخشندگی و عمواری مراد بطلبیدن ماندن در غرقاب دنیا و دست و پا زدن در اینجا
 یا بطلعه یعنی بنا باینکه سبب نقصان معاصی یا ذ اول یعنی نقصان فطری و شفا و دست جلی
 از نقص یعنی از علقا و انصورت بعلاقه انصورت و از آن دیگری گرفتار است جز بطلان جز شوق
 و خیر حکمت الهی برانی محال بعد تعالی اضع الی سبیل ذبک یا لیک کفر چه بران الهی موجب
 از عان قلب شود و سلطنتی دارد که تواند از حکم او بیرون شود پس با تاع وحی و الهام و بران نقل علم
 بران دیان تواند نفوذ کند عقل بفق آسمان و طیران کند بعلما معنی از اقطار عالم صورت و صند
 لغت مات جهان فرجه فضای آنها منکر است بفتح کاف یعنی بدو شایسته است در دنیا بد

چون گرمی که در کدم نهان است زمین و آسمان آن همان است نشان نشان شناس
 این اقوام است از نسجه عکس از تعداد لرزش مرصاد جایی که در استخار مراقب چیزی باشد آدس
 عدلش بسط بسوط بادی ابتدا کند ما باد پس یعنی آرن تو بادی است و اشارت
 دارد با کج جنبش زباد است در یک یک با سواد وجه باعتبار سواد حیار که گرم
 یعنی وجه النفس و نه بهند یعنی زکی سیاهی روی خود نپند و غیر زکی سیاهی روی و پند بچنین
 کس عیب خود نپند و معنی دیگر آنکه با سواد عظم وجه الله و سابقیت و وسر القدر او در شایع
 سواد الوجه فی الدارین در پیش سواد عظم آمد بی کم و پیش و قالوا من اطلع سر القدر
 ارتاح و استراح من بوند یعنی کیت زیاد در نظم با در فعل و سبق و قهت بندگی هادی است
 چه با آداب نبوت و طریقت و ولایت روح تابع و پیرو از بندگی نفس و شیطان خلاص شود پس بتی
 و ولی آزاد کند اندک با عزت و مولای مؤمنانند و تغییر از مطلق ولایت بعلی عالی سبب کیت آن
 جنابست میگوید اخبار است ولی در معنی مراد است پس بیان یعنی شکر فعلی و حمد وجودی کند
 که بالاتر از حمد سانی و شکر آگاهی چه حمد ظاهر فضایل محمود و فواضل است و شکر فعلی است که شعر
 بتعظیم منعم باشد پس بهترین حمد و شکر تو است که متعلق با خلاق الله بود و تجلق و تحقق اظهار فضایل
 فواضل کمون غیبی کنی چون گلستان خوش خطاب که بخطاب انصاف از قال بی زبان آه بوستان
 شرح آب و نوبهار می کند بزرگت بو حسن و آن خود و بنا و کل استان و بوستان وجود منبسط
 شرح فضایل و فواضل تو میکند آب علم و حکمت و بهار عدل و عنایت و را اظهار می کند که الحمد
 و اشکر با ذابحال و ابجال میگوید مست و قاص اول بزبان عجا و گفتگو فرمود و حال بزبان عشاق
 فالکی گوید بشوخی غنچه در عشو ساز می صبا شاخ کل در دست بازی و ایضا درخت سرو و بادشا
 پنداری همی نشاند دست و همی گذارد کام ایست از مسیح یعنی استن بسج تشبیه و شیرکان نیا
 بریم و ناسج شمار بسج باشد ما حق حقیقی بی نطق یعنی بی نطق ظاهر نطق و کلمه کن که وجود
 می باشد ناز با دت لکن شکر هم که لا زید نکو برکت بقولش که لیک میگوید آه عسکری آن
 بسکون سین یعنی عکس آن عکس اینجا است و لفظ آن بمنزله ضمیر رابطه است و خلاصه آنست که شد
 مشهور که عز من قیع و ذل من طبع در امر دنیا است نه در طلب زیادتی نعمت بزیادتی شکر و عطا
 که اینجا ذل من قیع و عز من طبع باشد ترجمان آنکه از زبان دیگری سخن گوید لفظه ملاقات
 شش بیخ ذل یعنی از فلسف شش پنج قمار میزنم اضطرار چنانکه گوید در ضرورت لطمه سینه
 میخورد و شش در محض شد رفقا و شش در شک است که در ف کتایت از دنیا است که سخن است

جا و ذ یعنی گذشته عارف از عالم و بهم و پندار همه و غزلت نموده بوسعی و یعنی چگونه بگری
 می کند و از جا طبیعت پرو می آرد اصحاب جو یوسف جو کفو او نه آید یکی از جو آه
 لیش کیشله ششی است که لیس کیشله الا علی بفتح ثا مثله ششی چه انسان کامل که مثل اعلا
 حق است ثانی نزار و چه وحدت و نیز وحدت حقیقت است ولی حقه ظلمه و وحدت عدویه چون مقام
 بشری او که وحدتش عددی است و وحدت حق حقیقی تعالی وحدت حقه حقیقی است تا و ک
 تیر کو چک و شره چشم جفته قصه و قح و عرب جفته که قصه مملو از طعام ملمع بدین را
 که اطعام ضیف و غیره گفته مثل قول حمان لنا انجفات لغریتمین بالدجی و اسفا انفقن
 من تجده دما و جوف خد یعنی مرکب تن و چون خرمی گفته میشود و نیز عیبی در آسمان چهارم
 کلام از باب توجیه یا ایهام است که جوف خور خوانده شود کنس معبد بود و شعشع نور جلال
 این آیات همه تجید انسان کامل است بحسب روحانیت که روحانیت و عقل کل است نه عقل حشر
 و عقل کل دارای همه فعلیات اشیا است و انسان کامل مقام کثرت در وحدت و مفصل در محسوسات
 از برای اشیا و وجودات و فعلیات اشیا مقام وحدت در کثرت و محسوسات مفصله برای و کثرت
 حکمت یا الله ثم فصلت و اسم اعظم حق است مشتمل بر همه سما و بکل توحید است دارای فعلیات همه
 اشیا و نوع اخیر است کل الانواع و ظهور حق است که حق بیط است و کل الوجودات و الانوار که
 جامع وجود و وفا قد وجودی و نوری حجت وجودیه و نوری باشد ترکیب لازم آید از وجدان و فساد
 پس بساطت دلیل است بردارایی کل و علم حضوری بکل بر استیجاع کل و اما فساد شئی بحسب نقص
 آن ترکیب نباشد که عدم و سلب النقص نبوت و ارسطاطالین حکیم گوید لا اشیا کما
 من العقل و العقل هو الاشیا و اذا کان العقل کانت الاشیا و اذا لم یکن الاشیا لم یکن العقل فاذن
 صارا العقل هو جمیع الاشیا لان فی جمیع صفات الاشیا و این صفت در کلام این حکیم اعم است از صفات
 ذاتیه اشیا شیخ عطار گوید ظاهر جزو است و باطن کل کل خویش قاصد برین در عین ذل
 در بکشت طبع چون شطری از انسان کامل گفت اینجا اشارت بنا و بیل بشاهی کرد که انسان کامل
 که اسم اعظم حق است و اسم از وجهی عین مسمی است و از وجهی غیر آن صورتش آن بصورت آباد کن
 یعنی باید معنی بود و رنگ بر یکی گرفت خفته آگاه بودی و خنده چشم پوشیده از کثرت مرفحان
 اهل دنیا را منقاد و مطیع کن از برای حق تکلامت آن کلام مؤثر است کل انسان میکند و از نظامت بیمار
 عشق جانی میجو مثل آنست که در وقتی پیش ازین گذشت که عمر بر روی کسی دیگر بجا باشد بمق
 در آثار در علامت نفس کلید آیه آمده است بقائه فی قبا نعیم فی شقا عز فی ذل یوه فی نماه قوا بهم جلال

بعضی

بجای رسیدن هر کسی چاره جامی بار با خلف بدل سنی باروشنی زانش مؤمن صحیح است
 موافق حدیث نه عاشق منطقی خاموش بدینو بدینا که مژگان تو تو او و جابوا الف کلم
 قبل آن تجا سبوا که تو صاحب خرفه تو جهان عینی و ورا و دنیا و آخرتی چه نفس کلید الهیه خلق نفسین
 و طرح کویین و نفس عالمین کند لمؤلفه از روز زایل می خوردند از سرشتم برجهه بخرقه عشق ششم
 زاهد تو با دعوت فردوس مفرما با باغ بهشت از پی دیدار شستم از عشق نکو پیش منماخت دلار
 کز خایه صمیم چه زیبا و چه زشتم جامی بگف آید و بنوشید غریزان فرداست که بر تارک خم ما چشمه شستم
 اندر طلبت که بجرم گاه بدیریم که معکف مسجد و کابگی شستم زار و زور که دادند با کاکت و بر
 غیر از الف قد تو بر دل شستم شده حله دارا سب و بر دیمانی در کار که فقر بران رشت که شستم
 اسرار دل سر سبز زنده در آورد باری درویدیم هر آن شتم که شستم او از خیال یعنی اسم اعظم
 شاه مجرد است از مثال چه جای از صورت طبیعی مادی و عالم مثال را خیال منفصل کونیه چنانکه
 خیال متصل آدمیرا مثال مقیده و مثال صغر کونیه و اما نفس ناطقه که تاویل برادر زکر بود مجرد از تن
 طبیعی میشود در اغلب نه از خیال که صورت ماثلیه باشد و مجرد از کونیه صورتی که است طبع از کونیه
 من شده عریان زتن و از خیال حاصل آشفته زاده از دنیا برفت و تاویل آنکه برادر زکر که نفس
 ناطقه است با جل خود میرود و وسطی که عقل نظریست زخم می خورد و کشته میشود چنانکه عقرب بیاید و براد
 گوچک که عقل عملی است صاحب مملکت میشود و دختر را می گیرد آنست که مردن با جل طبیعی خود و بحال
 رسیدن نفس ناطقه است که در مطهرت صفات لطیفه یا قهریه بحال میرسد و سبب و قوف غایبه
 و خوا دیش و حلول جل نه آنست که بعض حکما کونیه قوا ای جسمانیه قنایه ای التا شری است پس چون از کاف
 می آید مگرست یا بعض دیگر کونیه سبب آن نقصان رطوبات غریزه اعضا اصلیه است تا نفاد
 می یابد بسبب تخفیف حرارت غریزه و اسطقیه از داخل و حرارت کونیه سیما و جمیم تابستان از خار
 و حرارت حرکات بدنی و حرارت حرکات نفسانیه از غضب فرح و خوف و هم و غم و غیره که سبب
 ضعف خاصیت بدل از بدل بحسب کیفیت اصلیه تا مناسب محض میشود هر چند اینجا اسباب
 بالعرض باشند بلکه سبب لذات آنست که روح آدمی بالذات متوجهست بسوی حق بحسب کونیه
 و جان فطرت طالب جانانست و روحانیت و کمال فحیث و غنادار و بجهت تجرد و سبب رود
 و بی مبالا بودن میشود تا نفس تن میکند و حق تجلی میکند بر موسی نفس ناطقه و انیت و مندرک میشود
 پس این است متوفی شدن نفس مجرد و در احادیث است که همه ملائکه مقربین را حق متوفی می سازد حتی جنات
 و اسرار فیل و میکائیل و غزائیل را و زخم خوردن و کشته شدن برادر وسطی که عقل نظریست آنست که در اغلب

عقل نظری

عقل نظری بحال نیست که آفات علم حقیقی بسیار است و از نفس تازه و مسوله دلوار تیرا می خورد تا ملاک شود
 و اما برادر گوچک که عقل عملی است و دختر را که تن باشد صاحب میشود چه تیر تر میکند و در اغلب عقل عملی
 و عقل عملی معاشی در استکالند و بحال مترقب میرسد چه تصرف در امور بخیرند و فکدر در آنجا و تیر جمیل از
 قسج و نافع از خسار و ایمان بحسب و نافع و علوم بحسب عمل از خسار نایمی بخیریه بعقل عملی است و استکمال
 اکثر ناس در اینجا مشاهد است و هر چند در سیاست معاش بخیریه باشد پس معترف یعنی تجرد و ملکیت و
 خود شناسی و خدا شناسی و مال شناسی و ناطق بود بانیکه عقل نظری اصلش و گوچه بر ذاتش عقل کل است
 و از اینجا است که قدم زمانی او قدم زمانی این است سیما در آنکه بحال میرسد و فعلیت می بخشد خود در
 چه این یکم تیرتعالیه و یک شان ذاتی آنست و آن برادر که نفس ناطقه باشد حاصل محفوظ در کل مراتب شئون
 که جسمانیه احدی و روحانیه البقا است از توان شتها و اردات و خواطر نورانیه است غیر جان
 جان یعنی طنان شد از ماده تجلی شاد که عقل کل است بحسبیتی که گانه تخر و لاقح عرصه و د بود
 یعنی همه نور الله و مجلی تجلی الله شد در شهود او صاع چیزی که بان کیل کنند و این است اشارت
 بسعه مراتب و با تخر ذره آفتاب کرد و خاک فک شود جلد بد پیش چشم شاه زاده هر دم تجلی تازه است
 اشارت باینکه بل هم فی آیس من خلوجک بل چنان چشمش که عین الله است آنچه اولاد کتب یعنی علم
 حصولی و حضوری شد و دانش منبش شد از بنیان می شد از سر کشت و با بنیان اول جناس التریکیه
 چون زمان در بیت تالی صدا که کشت که صد لکس نیست که کوه رومی کند و شعور بکشت خود ندارد
 و همچنین مخلوق جابل و غافل هر چه دارند عکوس صفات ذاتست غراسم و علم ترکیبی ندارند از ان عوان
 یعنی ضعیف مقهور عوان و اندک قاهریت از شخاست و آن عوان است این واقعیه یعنی یکی
 عکس خوابی بود چه کن که باصل میوندی و بجلی فانی در او باقی با و باشی شبک بشک دام از وجوهای
 اصح است از سنخه از و هم در کعبه وصال یعنی با وصال چه حاجت بقیاس است لال کشت
 که در کعبه تخری جهت قبل نیست چنانکه با وجود آب تیمم حرام است بی تخری اشارت باینکه اگر چه این شود
 در وصالند و القالی بی قیاس دارند و از استدلال غنی و بی نیازند ولی تخری و اجتهاد و استدلال بر آ
 و کران واجب است قل لها قوا بوهانکم انکم صادقین و مطنه و تقلید جائز نیست در تحصیل عقاید خاصه
 برای بل استعداد و صاحبان شکوک و شبهات از ذکیا و این همه نهی از اتباع ظن و مذمت مطنه در قرآن
 تخریص بر تخری و تمسک بر بنیانت در عقاید حقه و عدم انکشاف بطن در آنکه ان الظن لا یغنی عن التخریص
 این است که فرماید که هوایا می نفس چون بادی شود که عا در ملاک کند و آقا عا د فاهل کوا این بیج
 ص ص ص غایب و ماده با دیواست که متعجب کرد از ترا کم از خنده مبروده و تلاطم سحابها و تخیل و کشف

سواء باطن کشد چو هوای رانیه و نسایم قدسیه از خواطر رانیه و علییه و مهادی بر رانیه و انفس
 مبرکه باوای مراد و ریح الطافند که تحت سلیمان روح قدسی را با علم قدس کشند و کشتی لطیفه سیر بر روح
 مقام حقی را با صلح نبات رسانند خلدول و الکرانه از خلدان بمعنی و اکداشن و مقابل توفیق
 بشر الغیب بر قری بود بر کبر حبل پر کبر جماعت او پس بجزین بزدان احق است از مرد
 کا هویت صح است از سخن ز شریه جناس بشرایع است از شریعت عا و متعلق است بخدمت و مصلحت
 میی است بمعنی عاریت مستوی که خلق عدالت تحصیل کنی که توسطات اربعه باشد که عفت است
 و اسطه میان شریه و محمود و همچنین در بوائی که گذشت هم نوطبل خود دنی درین بیات اشارت
 با کج از برای مؤمن حقیقی و عالم بالله و عارف بالله ملک بی پایاست در آخرت و همه نشات او
 و مبعدهات و بلکه خود همه او مقتضای اتحاد عالم و معلوم چه صاحب مقام کن میشود چنانکه در حدیث
 که مؤمن چون داخل بهشت میشود ملک نه از حق با و عطا می کند و در آن نوشته است که من ائتی القیوم
 الی حق القیوم اما بعد فانی اقول لستی کن فیکون و قد جعلت لیوم مثل یقول لستی کن فیکون کل
 مثلی را بفتح میم و ما مثلش بچون چنانکه گویند انسان کامل مثل اعلای حق است پس هر چه را تصور می کند
 حاضر است که مجرد خلق حضور و محض تصور است چه حضور میسوزد و چه حضور صورت و محض
 این است که بعضی متامله گویند که مردم گویند ارواح در جنت و نارند و ما گویم که جنت و نار در ارواح
 بی روح متع الرحمن است و شیخ فریدالدین عطار نیشابوری می گوید طاعت روحانیان از بهرست خلد
 دو رخ عکس لطف و قهر است از قهرت سوی خود منکر بسی زانکه ممکن نیست بیش از تو کسی چون در آن
 وقت رفتمای کل از وجودت خلعتهای کل و این بیت اشارت بشمولیت غایات کل انواع در وجود
 انسان حقیقی و محسوسیت آنها بعبیت و در قیامت و کامل جهانها در باطن خود میند که همه مبعدهات و نشات
 روح اویند باذن احسن الخالقین مثلا آنچه انسان در رویا میسوزد از آسمان و زمین و ما بینها و مخاطب و مخاطب
 و طه و مومل همه نشات او بل خود است و همچنین آنچه ساک در حالت غیبت یا بد سجواسی که هیچ محسوس
 جز این نیست پس اگر روح تو بودی آخرت تو بودی چنانکه اگر روح تو بودی آسمان و زمین و ما بینها
 و ما تعلق بهما که در کات بالذات نبالعرض روح تواند و مجعولاتا و نیند بودی و کل قائم اند با بقیام
 صدور می بلکه تمدن بحسب خود ولی در بیداری وجودشان ضعیف است و مرانی لحاظ خارجیه
 و مرآت محو خط بالذات نیست و هستی ندارد و نموداری از اشیاء خارجی اند و ضعیف مینماید پس وجود
 همه مشون ذاتیه و نیند و محض التفات و بر پانید و باید دانست که در صورت مطابقت نفس الامر و مطابقت
 دارند اگر صورتی تواند مطابق صورتی خارجیه و اگر خلیه مطابق عالم مثال و اگر عقلیه مطابق عالم

عقل خارجی

عقل خارجی کلی ولی این قبل از فنا روح است و بقای اثبیت فی الجملة و در نزد خدا صرف محسوس
 و محقق عکس عاکس نیست و دو دو ستاره نزدیک را و یک و انا و یک توانست و نیز باید دانست که در حدیث
 صور بطریق جبراف نیست بلکه بملایزه عقلیه است مثلا اینجا اجاده و احسان است آنچه روح و روحان
 و اگر اینجا اکل مال تیمم است بظلم آنچه خوردن نیز است زانها انیکونه ماکول لذیذ بلا حیث حاصل
 است که مالک داری می شوی که وجود آنها مملوک تو باشد و شکر باشی مالک ظاهر و باطن خود می شوی
 زمین مالک القاب الظاهره و پادشاهی باشی زمین دارای انماذا اعتباریه بر عالمها بکلیه است
 اشراقیه بذات آنها و قاهر نور و با هر طور آنها و با جمله مالک با ملکیت حق و سلطان سلطنت او
 خالق و نیکین است چون عنصر قالب خاکست و الا اصول کائنات چهار عنصر است و همه را که باطل
 قابل برگردانی همین خاک و آب و آتش و هوایند و باید بدانی که جنس صورتی و معنوی که هست از اصل
 فاعلی است له الملك و له الحمد این خود خاک افصح است ازین همه بجهت یا ائمه تحت تشبیه ابدال
 یا تحلل است بوضالی و رقعده و زمی مینهند صبغ جمع با ز خاک اشارت بکره مینها
 خلقناکم و فیها ننبئکم و فیها نخرجکم و فیها نرجعکم و فیها نخرجکم و فیها نرجعکم و فیها نخرجکم
 در بعضی نسخ مکرر است تعارصیغه الله و جاند است که وجود است و عبارت دیگر ایمان است چه در
 مجید واقع شده در ذیل قولوا انما بالله و هم یکیت چه وجود بودن و از تعیین رستن سبب
 ایمان حقیقی و ایقان حقی شود عاق اینجا خلاف کننده پدرا عم از صورتی و معنوی که عقل کلی با
 نان شود استقامت انکار است شکر این شکر با بر توفیق جبریت که آنهم نعمتی است عظمی فاصدرا
 نفوس نطقیه ضعیفه لاشیء چه متاع دنیای دنی همه چون جناب و چون سربست غلبت بعین بجهت
 آخرت جنبدل سنگ گرم ان گرم این نسخه اصح است چه صنعت مراعاة النظر دارد گرم که بمعنی
 رزاست با سیموه و غوره و رسیدن بعلاوه جناس محرف با گرم و با من کند گرم یعنی گرمش مرا گرمی بد
 که ثمرات نافعه دارد و میشود که گرم عطف بیان من باشد یعنی با من که مانند گرم گرم کند طو تری فیضا
 سپس یعنی بعد از صلوا زدن و در بعضی نسخ سلس و این است و این نسخه قرینه میشود بر اینکه سلس
 که بمعنی روان باشد چون سلس القیاد و در کتابت با سپس قریب مرعای این مجرای انفس
 وحشت و وقایف و در بعضی نسخ معنی مذ معنی است و این اصح است چه نشانه معنی است
 سعانی مضاده که نفوس ناطقه باشند و معانی مرسله که عقول کلیه اند و معنی المعانی که غیب الغیب
 و فوق التمام است الحی عبارت و انت یعنی خراب نشانی داده اند از نظرات که التوجه
 اسقاط الاضافات ز سنا به شش چه زمین را سایه است محرومی و بجهت که آفتاب حرکت کند

X

